॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੇ

ਉਪਰਿਪਣ੍ਣਾਸ-ਟੀਕਾ

੧. ਦੇਵਦਹਵਗ੍ਗੋ

੧. ਦੇਵਦਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਲਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਵਿਜਯਸਮਤ੍ਥਤਾਯੋਗੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇ ਵਿਜੇਤੁੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ; ਇਸ੍ਸਰਿਯਟ੍ਠਾਨਾਦਿਸਕ੍ਕਾਰਦਾਨਗ੍ਗਹਣੰ ਤੰਤੰਅਤ੍ਥਾਨੁਸਾਸਨਞ੍ਚ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ, ਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਜੁਤਿਯਾ ਜੋਤੇਨ੍ਤਿ ਵਾਤਿ **ਦੇਵਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਰਾਜਾਨੋ**। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਚਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਹਿ ਜਨੰ ਰਞ੍ਜਯਨ੍ਤਾ ਸਯੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਸੇਸੇਹਿ ਰਾਜਨ੍ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸੋਭਨ੍ਤੀਤਿ ਚ, "**ਰਾਜਾਨੋ**"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਨਿਗਮਦੇਸੇ। **ਸਾ**ਤਿ ਪੋਕ੍ਖਰਣੀ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੰ, ''ਦੇਵਦਹ''ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੰ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿੰ ਉਪਾਦਾਯ, ਤਸ੍ਸ ਅਦੂਰਭਵਤ੍ਤਾਤਿ ਕੇਚਿ। **ਸਬ੍ਬੰ** ਸੁਖਾਦਿਭੇਦੰ ਵੇਦਯਿਤੰ। **ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਜਾਤਿਯੰ। **ਕਤਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਕਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਜਾਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਪਟਿਚ੍ਚ। ਤੇਨ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਵੇਦਨਾ ਕਮ੍ਮਫਲਭੂਤਾ ਏਵ ਅਨੁਭਵਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਇਮਿਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ, ''ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵੰਵਾਦਿਨੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਇਮੇ ਨਾਮਾਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ। **ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ, ''ਏਵੰਵਾਦਿਨੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਗਣ੍ਠਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਲਿਸਾਸਨਨ੍ਤਿ ਪਰਾਜਯੰ। ਕਲੀਤਿ ਹਿ ਅਨਤ੍ਥੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਕਲੀਤਿ ਸਸਤਿ ਵਿਪ੍ਫਰਤੀਤਿ **ਕਲਿਸਾਸਨੰ,** ਪਰਾਜਯੋ। ਕਲੀਤਿ ਵਾ ਕੋਧਮਾਨਾਦਿਕਿਲੇਸਜਾਤਿ, ਤਾਯ ਪਨ ਅਯੁਤ੍ਤਵਾਦਿਤਾ **ਕਲਿਸਾਸਨੰ**। ਤੰ **ਆਰੋਪੇਤੁਕਾਮੋ** ਵਿਭਾਵੇਤੁਕਾਮੋ । **ਯੇ** ਕਮ੍ਮੰ ਕਤੰ ਅਕਤੰ ਵਾਤਿ **ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਕਥੰ** ਤੰ ਏਦਿਸਨ੍ਤਿ **ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ**। ਯੇ ਚ ਕਮ੍ਮੰ ਪਭੇਦਤੋ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਕਥੰ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੰ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵਿਪਾਕਪਰਿਯੋਸਿਤਭਾਵੰ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਚ ਪਾਪਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਮੇਵ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ; ਤੇ ਕਥੰ ਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਸਮ੍ਪਾਦਨਵਿਧਿੰ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਉਤ੍ਤਰਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ**"ਤਿ ਆਹ।

੨. ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ **ਚੂਲ਼ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੇਪਿ,** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੦) "**ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤੇਸੰ ਨਿਗਣ੍ਠਾਨੰ ਅਜਾਨਨਭਾਵੋ ਏਵ ਉਜੁਕੰ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਦੇਸਨਾਯ ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੮੦) ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਤਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਏਵੰ ਅਜਾਨਨਭਾਵੇ ਸਤੀ''ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪਰਿਦੇਸਨਾਯ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧੋ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਇਧ, "**ਮਹਾਨਿਗਣ੍ਠਸ੍ਸ ਵਚਨੇ ਸਚ੍ਚੇ ਸਨ੍ਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਏਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਠਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਪਰਿਮਾਣਸ੍ਸ ਕਾਰਣਸ੍ਸ।

੩. ਅਨੇਕਵਾਰੰ ਵਿਸਰਞ੍ਜਨੰ ਇਧ ਗਾਲ਼੍ਹਪਲੇਪਨੰ, ਨ ਸਾਟਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਲਿਤ੍ਤਤਾਤਿ ਆਹ – "**ਬਹਲੂਪ...ਪੇ॰... ਲਿਤ੍ਤੇਨ ਵਿਯਾ**"ਤਿ। **ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ,** ਨ ਪੁਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਇਮੇਸੰ ਨਿਗਣ੍ਠਾਨੰ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਤੇਸੰ ਅਭਾਵਤੋ, "**ਜਾਨਨਕਾਲੇ ਸਿਯਾ**"ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਵਸੇਨ ਵਦਤਿ। ਤੇਨ ਏਵੰ ਜਾਨਿਤੁੰ ਤੇਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਸਿਯਾ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸਨੰ ਸਚ੍ਚੰ ਸਿਯਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਤੇਸੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ਅਸਚ੍ਚੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਨ ਜਾਨਿੰਸੂਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਚਤੂਸੁ ਕਾਲੇਸੂ**ਤਿ ਵਣਮੁਖਸ੍ਸ ਪਰਿਕਨ੍ਤਨਕਾਲੇ, ਸਲ੍ਲਸ੍ਸ ਏਸਨਕਾਲੇ, ਅਬ੍ਬੁਹਨਕਾਲੇ, ਵਣਮੁਖੇ ਅਗਦਙ੍ਗਾਰਓਦਹਨਕਾਲੇਤਿ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਕਾਲੇਸੁ।

ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤੇਤਿ ਸੁਦ੍ਧਕੋਟ੍ਠਾਸੇ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਨਿਜ੍ਜੀਰਣਟ੍ਠੇਨ ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਭਾਵੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕਾਯ ਉਪਮਾਯਾ**ਤਿ, ''ਸਲ੍ਲੇਨ ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਦ੍ਧਕਾਲੇ ਵੇਦਨਾਯ ਪਾਕਟਕਾਲੋ ਵਿਯਾ''ਤਿ ਇਮਾਯ ਏਕਾਯ ਉਪਮਾਯ। **ਤਯੋ ਅਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਹੁਵਮ੍ਹਾ ਵਾ ਨੋ ਵਾ, ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਅਕਰਿਮ੍ਹਾ ਵਾ ਨੋ ਵਾ, ਏਵਰੂਪਂ ਵਾ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਅਕਰਿਮ੍ਹਾਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਅਤ੍ਥਾ। **ਚਤੂਹਿ ਉਪਮਾਹੀ**ਤਿ ਵਣਮੁਖਪਰਿਕਨ੍ਤਨਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਉਪਮਾਹਿ। **ਏਕੋ ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ, ''ਏਤ੍ਤਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਜ੍ਜਿਣ੍ਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਕੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਨਿਜ੍ਜੀਰਣਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਾ ਏਕੋ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

੪. **ਇਮੇ ਪਨ** ਨਿਗਣ੍ਠਾ। ਆਸਙ੍ਕਾਯ **ਵਿਦ੍ਧੋਸ੍ਮੀਤਿ ਸਞ੍ਞਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। ਪਚ੍ਚਾਹਰਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਾਵਤ੍ਤਿਤੁਂ, ਪਰਿਹਰਿਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੫. **ਅਤੀਤਵਾਦਂ ਸਦ੍ਦੂਹਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ, ''ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਭੋ, ਨਿਗਣ੍ਠਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਤੀਤਂਸਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਂ ਮਹਾਨਿਗਣ੍ਠਸ੍ਸ ਵਾਦਂ ਸਦ੍ਦੂਹਨ੍ਤਾਨਂ। **ਭੂਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਤ੍ਤਾ ਕਿਂ ਅਵਿਪਰੀਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਹ ਧਮ੍ਮੇਨਾਤਿ ਸਹਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਏਵ **ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੋ** ਯਥਾ ''ਵੇਨਯਿਕੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੧; ਪਾਰਾ॰ ੮)। ''ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – **“ਸਹੇਤੁਕਂ ਸਕਾਰਣ”**ਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਹਰਤਿ ਪਟਿਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਪਟਿਹਾਰੋ, ਵਾਦੋ ਏਵ ਪਟਿਹਾਰੋ **ਵਾਦਪਟਿਹਾਰੋ;** ਤਂ, ਉਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ – **“ਪਚ੍ਚਾਗਮਨਕਵਾਦ”**ਨ੍ਤਿ, ਚੋਦਨਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਾਕਤਿਕਕਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਆਵੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ''ਤੇਸਂ ਸਦ੍ਧਾਛੇਦਕਵਾਦਂ ਨਾਮ ਤੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ''ਤਿ।

੬. **ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਅਞ੍ਞਾਣਾ ਸਮ੍ਮੋਹਾ**ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਮੇਤਂ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਕਰਣਭੂਤਾਯ। **ਅਞ੍ਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਅਜਾਨਨੇਨ। **ਸਮ੍ਮੋਹੇਨਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨੇਨ ਮਹਾਮੁਲ੍ਹਤਾਯ। ਸਾਮਂਯੇਵ ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ ਏਤਰਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਕ੍ਕਮਹੇਤੁ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਂ ਵੇਦਿਯਮਾਨਂ – ''ਯਂਕਿਞ੍ਚਾਯਂ...ਪੇ॰... ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਹੇਤੂ''ਤਿ **ਵਿਪਰੀਤਤੋ ਸਦ੍ਦੂਹਥ**। ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਹੇਤੁਵਾਦਸਞ੍ਞਿਤਂ **ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹਂ ਗਣ੍ਹਥ**।

੭. **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਫਲਂ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਂ**। ਤੇਨਾਹ – **“ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਵਿਪਾਕਦਾਯਕ”**ਨ੍ਤਿ। **ਪਯੋਗੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਿਕੇਨ ਪਯੋਗੇਨ ਵਾ ਵਾਚਸਿਕੇਨ ਵਾ ਪਯੋਗੇਨ। **ਪਧਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਪਦਹਨੇਨ ਚੇਤਸਿਕੇਨ ਉਸ੍ਸਾਹਨੇਨ। ਆਸਨ੍ਨੇ ਭਵਨ੍ਤਰੇ ਵਿਪਾਚੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਪਗੇਵ ਦੂਰੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **“ਦੁਤਿਯੇ ਵਾ ਤਤਿਯੇ ਵਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਭਾਵਤੋ ਸੁਖਵੇਦਨਾਯ ਹਿਤਨ੍ਤਿ **ਸੁਖਵੇਦਨੀਯਂ**। ਸਾ ਪਨ ਵਿਪਾਕਵੇਦਨਾਭਾਵਤੋ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਾ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਵਿਪਾਕਦਾਯਕ”**ਨ੍ਤਿ। **ਵਿਪਰੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਵਿਪਾਕਦਾਯਕਂ। **ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ। **ਸਮ੍ਪਰਾਯਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸ ਅਪਰਾਪਰਿਯਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸ। **ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਕਾਮਂ ਪਰਿਪਕ੍ਕਵੇਦਨੀਯਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਮੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਅਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਅਤਿਸਯੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸਭਾਵਤੋ ਪਰਿਪਕ੍ਕਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **“ਅਯਮੇਤ੍ਥਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਦਿਵਸੇ ਕਤਂ, ਤਤੋ **ਸਤ੍ਤਦਿਵਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ**।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਪਕ੍ਕਵੇਦਨੀਯਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਦਿਵਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਵਿਪਾਕਦਾਨੇ। **ਏਕਵਾਰਂ ਕਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿ** ਛਾਤਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ ਆਹ** – ''ਉਸ੍ਸੂਰੇ ਭਤ੍ਤਂ ਆਹਰੀਯਿਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਕਤਪੁਞ੍ਞਂ ਅਨੁਮੋਦਤਿ। **ਵਿਜ੍ਜੋਤਮਾਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ,** ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ, ਮਮ ਚਿਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਮਤ੍ਤਂ, ਉਦਾਹੁ ਸੁਵਣ੍ਣਮੇਵਾ''ਤਿ ਵੀਮਂਸਨ੍ਤੋ **ਯਟ੍ਠਿਯਾ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ**।

ਵਾਲਯਕ੍ਖਸਞ੍ਚਰਣਤ੍ਤਾ ਰਾਜਗਹੂਪਚਾਰਸ੍ਸ **ਨਗਰੇ ਸਹਸ੍ਸਭਣ੍ਡਿਕਂ ਚਾਰੇਸੁਂ**। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਰਾਗੋ **ਚੂਲ਼ਾਯ ਡਂਸਿ। ਰਞ੍ਞੋ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਰਞ੍ਞੋ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ। **ਮਲ੍ਲਿਕਾਯ ਵਤ੍ਥੁ** ਧਮ੍ਮਪਦਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.ਮਲ੍ਲਿਕਾਦੇਵੀਵਤ੍ਥੁ) ਆਗਤੇਨ ਨਯੇਨ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ।

ਮਰਣਸਨ੍ਨਿਕੇਪਿ ਕਤੰ, ਪਗੇਵ ਤਤੋ ਪੁਰੇਤਰੰ ਅਤੀਤਤ੍ਤਭਾਵੇਸੁ ਚ ਕਤੰ। **ਇਧ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਵਿਪਾਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ** ਅਵਸ੍ਸੰਭਾਵਿਭਾਵਤੋ। **ਸਮ੍ਪਰਾਯਵੇਦਨੀਯਮੇਵ** ਭਵਨ੍ਤਰੇ ਵਿਪਾਕਦਾਯਕਭਾਵਤੋ। **ਇਧ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਗੁਣੋਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤੋ**, ਨ ਇਧ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਵਿਪਾਕੋਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ। **ਪਰਿਪਕ੍ਕਵੇਦਨੀਯਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ** ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਪਰਿਪਕ੍ਕਵੇਦਨੀਯਲਕ੍ਖਣਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਸਬ੍ਬਲਹੁੰ ਫਲਦਾਯਿਕਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਫਲੁਪ੍ਪਾਦਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯੋਗੇਨ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਰਿਪਕ੍ਕਵੇਦਨੀਯਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਚਤੁਪ੍ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਫਲਤਾਯ **ਸਵ੍ਯਾਭਵੂਪਗੰ** ਕਮ੍ਮੰ **ਬਹੁਵੇਦਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਕਖਨ੍ਧਫਲਤ੍ਤਾ **ਅਸਵ੍ਯਾਭਵੂਪਗੰ** ਕਮ੍ਮੰ **ਅਪ੍ਪਵੇਦਨੀਯੰ**। ਕੇਚਿ ਪਨ, ''ਅਰੂਪਾਵਚਰਕਮ੍ਮੰ ਬਹੁਕਾਲੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਫਲਤ੍ਤਾ ਬਹੁਵੇਦਨੀਯੰ, ਇਤਰੰ ਅਪ੍ਪਵੇਦਨੀਯੰ। ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਕਮ੍ਮੰ ਵਾ ਬਹੁਵੇਦਨੀਯੰ, ਪਰਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮੰ ਅਪ੍ਪਵੇਦਨੀਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਸਵਿਪਾਕੰ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਸਮਵਾਯੇ ਵਿਪਾਕੁਪ੍ਪਾਦਨਸਮਤ੍ਥੰ, ਨ ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਾਕਮੇਵ। **ਅਵਿਪਾਕੰ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਵੇਕਲ੍ਲੇਨ ਵਿਪਚ੍ਚਿਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥੰ ਅਹੋਸਿਕਮ੍ਮਾਦਿਭੇਦੰ।

੮. **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਾਦੀਨੰ ਦਸਨ੍ਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਅਵ੍ਯਾਬਾਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨਾਪਾਦਨੀਯਤ੍ਤਾ ਯਥਾਸਭਾਵੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਗਣ੍ਠਾਨੰ ਉਪਕ੍ਕਮੋ ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨੋਤਿ ਆਹ **"ਅਫਲੋ"**ਤਿ। ਨਿਗਣ੍ਠਾਨੰ ਪਦਹਨਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਲਭਾਵਪ੍ਪਵੇਦਨੋ **ਪਧਾਨਚ੍ਛੇਦਕਵਾਦੋ। ਪਰੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣੇਹੀ**ਤਿ ਯੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਨਿਗਣ੍ਠਾਨੰ ਵਾਦੇਸੁ ਦੋਸੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਹਿ ਪਰੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣੇਹਿ। ਨ ਹਿ ਲਕ੍ਖਣਯੁਤ੍ਤੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਵਿਨਾ ਪਰਵਾਦੇਸੁ ਦੋਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਕਾਰਣਾ ਹੁਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਨਿਗਣ੍ਠਾਨੰ ਵਾਦਾ ਚ ਅਨੁਵਾਦਾ ਚਾ**ਤਿ ਨਿਗਣ੍ਠੇਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਸਕਸਕਸਮਯਪ੍ਪਵੇਦਿਕਾ ਵਾਦਾਚੇਵ ਸਾਵਕੇਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਤੇਸੰ ਅਨੁਵਾਦਾ ਚ। **ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਗਰਹਿਤਬ੍ਬੰ ਕਾਰਣੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ, ''ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਦੋਸੋ''ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਗਰਹਾਰਹੰ ਕਾਰਣੰ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਯੰ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ , ''ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਰੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਸਕਾਰਣਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦੋਸਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਨਿਗਣ੍ਠਾਨੰ ਵਾਦਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਤਤੋ ਏਵ ਤੰ ਵਾਦੰ ਅਪ੍ਪਸਾਦਨੀਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸੋਸੇਨ੍ਤਾ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵੋਹਾਰਸੁਕ੍ਖਨੇਨ ਮਿਲਾਪੇਨ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਕਟਕਮ੍ਮਕਾਰਿਨੋਤਿਆਦਯੋ ਦਸ ਗਾਰਯ੍ਹਾਪਦੇਸਾ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

੯. **ਸਙ੍ਗਤਿਭਾਵਹੇਤੂ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਯਦਿਚ੍ਛਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਸਙ੍ਗਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ਸਾ ਪਨ ਸਙ੍ਗਤਿ ਨਿਯਤਿਲਕ੍ਖਣਾਤਿ ਆਹ **"ਨਿਯਤਿਭਾਵਕਾਰਣਾ"**ਤਿ। ਅਚ੍ਛੇਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਾਵੁਤਅਭੇਜ੍ਜਮਣਿ ਵਿਯ ਹਿ ਪਟਿਨਿਯਤਤਾ ਨਿਯਤਿਪਵਤ੍ਤੀਤਿ। **ਛਲ਼ਭਿਜਾਤਿਹੇਤੂ**ਤਿ ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿ ਨੀਲਾਭਿਜਾਤਿ ਲੋਹਿਤਾਭਿਜਾਤਿ ਹਲਿਦ੍ਦਾਭਿਜਾਤਿ ਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤਿ ਪਰਮਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤੀਤਿ ਇਮਾਸੁ ਅਭਿਜਾਤੀਸੁ ਜਾਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। **ਪਾਪਸਙ੍ਗਤਿਕਾ**ਤਿ ਨਿਹੀਨਸਙ੍ਗਤਿਕਾ।

੧੦. **ਅਨਦ੍ਧਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਧਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋ **ਅਦ੍ਧ**-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ – **"ਅਨਦ੍ਧਭੂਤਨ੍ਤਿ ਅਨਧਿਭੂਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਆਪਾਯਿਕੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਮਹਤਾ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਭਿਭੁਯਜਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਅਯਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਨਧਿਭੂਤੋ ਨਾਮ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿ। ''ਅਚੇਲਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੯੪) ਵੁਤ੍ਤਾਯ **ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਯ** ਕਿਲਮਥੇਨ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਕਥੰ ਧੁਤਙ੍ਗਧਰਾਤਿ ਆਹ **"ਯੇ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਨਿਯਜਾਨਿਕਸਾਸਨਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਵੀਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨੰ ਵੀਰਿਯੰ ਸਰੀਰੰ ਖੇਦਨ੍ਤਮ੍ਪਿ **ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ** ਞਾਯਾਰਦ੍ਧਭਾਵਤੋ।

ਥੇਰੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਗਤਮਹਾਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰੋ। **ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ** ਮਨੁਸ੍ਸਦੇਵਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਵਾ। **ਖੁਰਗ੍ਗੇਯੇਵਾ**ਤਿ ਖੁਰੇ ਸੀਸਗ੍ਗੇ ਏਵ, ਖੁਰੇ ਸੀਸਗ੍ਗਤੋ ਅਪਨੀਤੇ ਏਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਯਨ੍ਤਿ**, ''ਇਸ੍ਸਰਕੁਲੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਨ ਸਬ੍ਬੇ ਏਵ ਸਕ੍ਕਾਰਪੁਬ੍ਬਕੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਯੋ**

ਦਾਸਿਕੁਚ੍ਛਿਯ”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਰਜਤਮੁਦ੍ਦਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਰਜਤਮਯਂ ਅਙ੍ਗੁਲਿਮੁਦ੍ਦਿਕਂ। **ਗੋਰਕਪਿਯਙ੍ਗੁਮਤ੍ਤੇਨਪੀ**ਤਿ ਕਪਿਤ੍ਥਛਲ੍ਲਿਕਙ੍ਗੁਪੁਪ੍ਫਗਨ੍ਧਮਤ੍ਤੇਨਪਿ।

ਧਮ੍ਮੇਨ ਞਾਯੇਨ ਆਗਤਸੁਖਂ ਧਮ੍ਮਸੁਖਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਸਙ੍ਘਤੋ ਵਾ...ਪੇ... ਪਚ੍ਚਯਸੁਖ**”ਨ੍ਤਿ। **ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ**ਤਿ ਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ। ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਤਂ ਤਸ੍ਸ ਚ ਫਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ। ਸੋ ਹਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭੂਤਤ੍ਤਾ ਆਸਨ੍ਨੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੋ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਙ੍ਖਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਰਦ੍ਧਾਯ ਸਾਤਿਸਯਂ ਕਰਣਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਂ ਬਲਵਵੀਰਿਯਂ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹਿਂ। **ਪਦਹਤੋ**ਤਿ ਪਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਮਗ੍ਗੇਨ ਵਿਰਾਗੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖਨਿਦਾਨਸ੍ਸ ਵਿਰਜ੍ਜਨਾ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**”ਤਿ। **ਇਮਿਨਾ ਸੁਖਾਪਟਿਪਦਾ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾ ਕਥਿਤਾ** ਅਕਸਿਰੇਨੇਵ ਸੀਘਤਰਂ ਮਗ੍ਗਪਜਾਨਤਾਯ ਬੋਧਿਤਤ੍ਤਾ। **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਕਾਰੋ**ਤਿ ਵੀਰਿਯੂਪੇਕ੍ਖਮਾਹ। **ਸਙ੍ਖਾਰਂ ਤਤ੍ਥ ਪਦਹਤੀ**ਤਿ ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਂ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਨਿਦਾਨਸ੍ਸ ਵਿਰਜ੍ਜਨਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਿਰਜ੍ਜਨਤ੍ਥਂ ਪਦਹਤਿ। ਕਥਂ? **ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਧਾਨੇਨ** ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਪ੍ਪਧਾਨੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਵਾਯਾਮੇਨ **ਪਦਹਤਿ** ਵਾਯਮਤਿ। **ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਅਨਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਨਾਤਿਸਿਥਿਲਤਾਯ ਵੀਰਿਯਸਮਤਾਯੋਜਨੇ ਬਜਾਪਾਰਾਕਰਣੇਨ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**”ਤਿ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਭਾਵਨਾ ਚ ਨਾਮੇਤ੍ਥ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ ਏਵਾਤਿ ਆਹ – “**ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਭਾਵੇਤੀ**”ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਏਵਂ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਪਦਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, – ‘‘ਸੋ ਏਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਕਥਂ? ਸਙ੍ਖਾਰਂ ਮੇ ਪਦਹਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਪਦਹਨਾ ਇਮਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਨਿਦਾਨਸ੍ਸ ਵਿਰਾਗੋ ਹੋਤਿ , ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤੋ ਮੇ ਉਪੇਕ੍ਖਨਾ ਇਮਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਨਿਦਾਨਸ੍ਸ ਵਿਰਾਗੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਚਾਯਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵੀਮਂਸਸ੍ਸਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਖਾਰਪ੍ਪਧਾਨਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਸਨਪਦੇਨ ਸੁਖੇਨੇਵ ਖਿਪ੍ਪਤਰਂ ਭਾਵਨਾਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪਨਵੀਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਸੁਖਾਪਟਿਪਦਾ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। **ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਸ੍ਸਚਿ ਨਾਤਿਦਲ੍ਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਵੀਰਿਯੇਨਪਿ ਦੁਕ੍ਖਨਿਦਾਨਸ੍ਸ ਵਿਰਾਗੋ ਹੋਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਚਤੁਤ੍ਥੀਯੇਵ ਪਟਿਪਦਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਇਦਾਨਿ, ‘‘ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਖ੍ਵਾਸ੍ਸ...ਪੇ... ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਤਤ੍ਥ ਭਾਵੇਤੀ’’ਤਿ ਵਾਰੇਹਿ ਤਾਸਂਯੇਵ ਪਟਿਪਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਤੇਸਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਜਿਣ੍ਣਂ ਇਮੇਹਿ ਵਾਰੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ।

੧੧. **ਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ। **ਬਹਲਚ੍ਛਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਬਹਲਤਣ੍ਹਾਛਨ੍ਦੋ। **ਅਤਿਚਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ। ਨਟਸਤ੍ਥਵਿਧਿਨਾ ਨਚ੍ਚਨਕਾ **ਨਟਾ, ਨਚ੍ਚਕਾ** ਇਤਰੇ। **ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ,** ‘‘ਈਦਿਸਂ ਨਾਮ ਇਤ੍ਥਿਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿ’’ਨ੍ਤਿ। **ਛਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਹੋਤੁ। **ਭਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਭਿਜ੍ਜਤੁ। ‘‘ਛਿਜ੍ਜ ਵਾ ਭਿਜ੍ਜਵਾ’’ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਪਿ ਵਿਨਾਸਮੇਵ ਵਦਤਿ। **ਞਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਤਦੁਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਪਦਹਨਉਪੇਕ੍ਖਾਭਾਵਨਂ।

੧੨. **ਪੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਨਿਯ੍ਯਾਨਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ।

ਉਸੁਕਾਰੋ ਵਿਯ ਯੋਗੀ ਤੇਜਨਸ੍ਸ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਜੁਕਰਣਤੋ। ਗੋਮੁਤ੍ਤਵ**ਙ੍ਕਂ,** ਚਨ੍ਦਲੇਖਾ**ਕੁਟਿਲਂ,** ਨਙ੍ਗਲਕੋਟਿ**ਜਿਮ੍ਹਂ** ਚਿਤ੍ਤਂ। **ਅਲਾਤਾ ਵਿਯ ਵੀਰਿਯਂ** ਆਤਾਪਨ-ਪਰਿਤਾਪਨਤੋ। **ਕਞ੍ਜਿਕਤੇਲਂ ਵਿਯ ਸਦ੍ਧਾ** ਸਿਨੇਹਨਤੋ। **ਨਮਨਦਣ੍ਡਕੋ ਵਿਯ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗੋ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਨਤੋ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗੇਨ** ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ **ਉਜੁਕਰਣਂ** ਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਵਜ੍ਜਿਤਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਕਿਲੇਸਗਣਵਿਜ੍ਝਨਂ** ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯੋ। ਇਤਰਾ ਪਨ ਪਟਿਪਦਾ ਦਨ੍ਧਾਭਿਞ੍ਞਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ **ਇਮਾਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਸੁ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾਸੁ **ਕਥਿਤਾਸੁ, ਇਤਰਾਪਿ ਕਥਿਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਲਕ੍ਖਣਹਾਰਨਯੇਨ ਪਟਿਪਦਾਸਾਮਞ੍ਞਤੋ। **ਸਹਾਗਮਨੀਯਾਪਿ** ਵਾ **ਪਟਿਪਦਾ ਕਥਿਤਾਵ,** ‘‘ਨ ਹੇਵ ਅਨਦ੍ਧਭੂਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ

ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਯ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ। ‘‘ਆਗਮਨੀਯਪਟਿਪਦਾ ਪਨ ਨ ਕਥਿਤਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਸਵਿਸੇਸਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਕਥਿਤਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਨਿਕ੍ਖਮਨਦੇਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨੁਪਾਯਂ ਦੇਸਨਂ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਦੇਵਦਹਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੨. ਪਞ੍ਚਤ੍ਤਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧. ਏਕੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਕ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੋ, ਨ ਗਣਨਾਦਿਅਤ੍ਥੋਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਏਕਚ੍ਚੇ**”ਤਿ ਆਹ। ਯਂ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ‘‘ਸਞ੍ਞੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾਯ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਾ; ਤਤੋ ਚ ਨੇਸਂ ਮਿਚ੍ਛਾਗਹਣਤੋ ਸਿਥਿਲਕਰਣਵਿਵੇਚਨੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਸਨਾਯ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾ ਅਵਿਤਥਤਾ ਚ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਪਰਮਤ੍ਥਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਤਾਯ ਲੇਸੋਪਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ “**ਪਰਿਬ੍ਬਜੁਪਗਤਭਾਵੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਵਸੇਨ ਅਪਰਨ੍ਤਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਨੋ, ਤੇ ਏਵ **ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਾ**। ਯਸ੍ਮਾ ਤੇਹਿ ਅਪਰਨ੍ਤਂ ਪੁਰਿਮਤਰਸਿਦ੍ਧੇਹਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੇਹਿ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਆਸੇਵਨਬਲਵਤਾਯ ਚ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਭਾਗਸਿਦ੍ਧੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਭੂਤੇਹਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹੇਹਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਿ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – “**ਅਪਰਨ੍ਤਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਤਣ੍ਹੂਪਾਦਾਨਵਸੇਨ ਕਪ੍ਪਨਗਹਣਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਹਿ ਉਪਾਦਾਨਂ। **ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ** ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ** ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ। **ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਵਸੇਨ। ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾਯ ਸਹਜਾਤਾਯ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਕਾਯ ਚ ਤਣ੍ਹਾਯ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਆਕਾਰੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ। ਅਨਾਗਤਧਮ੍ਮਵਿਸਯਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਅਨਾਗਤਕਾਲਵਾਚਕੋ ਇਧ **ਅਪਰ**-ਸਦ੍ਦੋ। ਰੂਪਾਦਿਖਨ੍ਧਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਪ੍ਪਨਵਤ੍ਥੁਨੋ ਅਭਾਵਾ **ਅਨ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਭਾਗਵਾਚਕੋਤਿ ਆਹ – “**ਅਨਾਗਤਂ ਖਨ੍ਧਕੋਟ੍ਠਾਸ**”ਨ੍ਤਿ। **ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਪਰਨ੍ਤੇ ਤਣ੍ਹਾਯ ਨਾਭਿਨਿਵੇਸਾਨਂ ਸਮਤ੍ਥਨਂ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਪਨਮਾਹ। **ਠਿਤਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਅਵਿਜਹਨਂ।

ਅਨੁਗਤਾਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਅਨੁ ਅਨੁ ਗਤਾ ਅਪਰਨ੍ਤੇ ਪਵਤ੍ਤਾ। **ਆਰਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਆਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ। ਵਿਸਯੋ ਹਿ ਤਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਪਰਨ੍ਤੋ। ਵਿਸਯਭਾਵਤੋ ਏਵ ਹਿ ਸੋ ਤਸ੍ਸਾ ਆਗਮਨਟ੍ਠਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਆਗਮ੍ਮ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**”ਤਿ। **ਅਧਿਵਚਨਪਦਾਨੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਦਾਨਿ, ਦਾਸਾਦੀਸੁ ਸਿਰਿਵਡ੍ਢਕਾਦਿਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਵਚਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਧਿਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਵਚਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਅਧਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਰਿਭਾਵੇ, ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵਚਨਂ, ਉਪਰਿ ਵਚਨਂ **ਅਧਿਵਚਨਂ,** ਉਪਾਦਾਨਭੂਤਰੂਪਾਦੀਨਂ ਉਪਰਿ ਪਞ੍ਞਾਪਿਯਮਾਨਾ ਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦੀਪਕਪਦਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਦਿਦਂ, ‘‘ਅਤ੍ਤਾ ਲੋਕੋ’’ਤਿ ਚ, ਨ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦਯੋ ਵਿਯ ਪਰਮਤ੍ਥੋ। ਅਧਿਕਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਵਾ **ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ**। ਅਧਿਕਞ੍ਹਿ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਂ ਪਕਤਿਆਦਿਂ ਦ੍ਰਬ੍ਯਾਦਿਂ ਜੀਵਾਦਿਂ ਕਾਯਾਦਿਞ੍ਚ ਅਭੂਤਮਤ੍ਥਂ ਅਜ੍ਝਾਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। **ਅਭਿਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ, ‘‘ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਿ, ‘‘ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਭਿਵਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਅਜ੍ਜਾਪਿ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲਵਚਨਂ।

ਸਞ੍ਞਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਞ੍ਞੀਤਿ ਆਹ “**ਸਞ੍ਞਾਸਮਙ੍ਗੀ**”ਤਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਰੋਗੋ ਭਙ੍ਗੋਤਿ **ਅਰੋਗੋ**ਤਿ ਅਰੋਗਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਪਰਿਯਾਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਰੋਗਰਹਿਤਤਾਸੀਸੇਨ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਤਾਯ ਨਿਚ੍ਚਤਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋਤਿ ਆਹ “**ਅਰੋਗੋਤਿ ਨਿਚ੍ਚੋ**”ਤਿ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ, ‘‘ਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ ਅਰੋਗੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚਨੇਨ। **ਸੋਲ਼ਸ ਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ**ਤਿ – ਰੂਪੀਚਤੁਕ੍ਕਂ, ਅਰੂਪੀਚਤੁਕ੍ਕਂ, ਅਨ੍ਤਵਾਚਤੁਕ੍ਕਂ, ਏਕਨ੍ਤਸੁਖੀਚਤੁਕ੍ਕਨ੍ਤਿ – ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਚਤੁਕ੍ਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸੋਲ਼ਸ ਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ ਕਥਿਤਾ। ਇਮੇਸੁਯੇਵ ਪੁਰਿਮਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਚਤੁਕ੍ਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠ ਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ ਅਟ੍ਠ ਚ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਸਤ੍ਤ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵੇ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਤ੍ਤਭਾਵੇ ਰੂਪਾਵਚਰਦੇਵਤ੍ਤਭਾਵੇ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਭਾਵੇ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛੇਦਪਞ੍ਞਾਪਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾ ਕਥਿਤਾ। ਅਸਤੋ ਵਿਨਾਸਾਸਮ੍ਭਵਤੋ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਨਿਬਨ੍ਧਨੋ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੋਤਿ

ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਸਤੋਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। ਯਾਵਾਯੰ ਅਤ੍ਤਾ ਨ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਵ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਏਵਾਤਿ ਗਹਣਤੋ ਨਿਰੁਦਯਵਿਨਾਸੋ ਇਧ ਉਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ **"ਉਪਚ੍ਛੇਦ"**ਨ੍ਤਿ। ਵਿਸੇਸੇਨ ਨਾਸੋ **ਵਿਨਾਸੋ,** ਅਭਾਵੋ, ਸੋ ਪਨ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁ-ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁ-ਦਸ੍ਸਨਪਥਾਤਿਕ੍ਕਮੋਵਾਤਿ ਆਹ **"ਅਦਸ੍ਸਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਅਦਸ੍ਸਨੇ ਹਿ ਨਾਸ-ਸਦ੍ਦੋ ਲੋਕੇ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ। **ਭਵਵਿਗਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਾਪਗਮਨੰ ਯੋ ਹਿ ਨਿਰੁਦਯਵਿਨਾਸਵਸੇਨ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਪਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਾਤਿ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਸੁਖਮਨੁਭੋਗਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਰੂਪਜ੍ਝਾਨਸੁਖਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਞ੍ਞਾਪਨਵਾਦਾ। **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਭੂਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਉਪਲਦ੍ਧਧਮ੍ਮੋ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਸਯੋ, ਸੋਪਿ ਸੁਪਾਕਟਭਾਵੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਸਯੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਧਮ੍ਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਚ, **"ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਲਦ੍ਧਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਞ੍ਞੀਤਿ ਆਦਿਵਸੇਨ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞੀ ਅਸਞ੍ਞੀ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਤਿ ਇਮੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ, ਸਦਾ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨੰ ਸਸ੍ਸਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਤੀਣਿ ਦਸ੍ਸਨਾਨਿ। **ਸਨ੍ਤਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇਨ ਏਕੰ ਦਸ੍ਸਨੰ। **ਇਤਰਾਨਿ ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦ-ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਸਞ੍ਞਿਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਦਸ੍ਸਨਾਨਿ। **ਤੀਣਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਦੰ, ''ਸਨ੍ਤਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਏਕ''ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗਹਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞੀਤਿ ਆਦਿਵਿਭਾਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਨ ਉਦ੍ਧਟੰ।

੨੨. **ਰੂਪੀਂ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੭੬-੭੭) ਯਦਿ ਰੂਪੰ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਰੂਪੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਏਵੰ ਸਤਿ ਰੂਪਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਯ ਰੂਪਸ੍ਸਪਿ ਅਤ੍ਤਨਿਯਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯੰ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭੬-੭੭) ''ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਸਞ੍ਞਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ, ''ਕਸਿਣਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤੀ''ਤਿ ਇਦੰ ਕਥਨ੍ਤਿ? ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਏਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ – ''ਰੂਪੰ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਰੂਪੀ''ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ''ਰੁਪ੍ਪਨਸੀਲੋ ਰੂਪੀ''ਤਿ। ਰੁਪ੍ਪਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਰੂਪਸਰਿਕ੍ਖਤਾਯ ਕਸਿਣਰੂਪਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਿਤਾਵਡ੍ਢਿਤਕਾਲਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸਾਪਤ੍ਤਿ, ਸਾ ਚ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ ਪਰਿਤ੍ਤਵਿਪੁਲਤਾਦਿਵਿਸੇਸਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਇਮਸ੍ਸ ਵਾਦਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਗਹੋ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨੋ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਕਾਯਭੇਦਤੋ ਉਦ੍ਧੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਤਾਯ ਤੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਅਰੋਗੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ"**ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ''ਰੂਪੰ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਰੂਪੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਪਿ ਨ ਦੋਸੋ। ਕਪ੍ਪਨਾਸਿਦ੍ਧੇਨਪਿ ਹਿ ਭੇਦੇਨ ਸਾਮਿਨਿਦ੍ਦੇਸਦਸ੍ਸਨਤੋ ਯਥਾ ''ਸਿਲਾਪੁਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿ । ਰੁਪ੍ਪਨੰ ਵਾ ਰੁਪ੍ਪਨਸਭਾਵੋ ਰੂਪੰ, ਤੰ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਰੂਪੀ,** ਅਤ੍ਤਾ ''ਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ) ਵਿਯ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਰੂਪਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ''ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਚਨੰ ਞਾਯਾਗਤਮੇਵਾਤਿ **"ਕਸਿਣਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਰੂਪਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਯਥਾਰਹੰ ਅਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਸਨ੍ਤਸੁਖੁਮੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਸ੍ਸ ਗਹਣੇ ਕਾਰਣੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਲਾਭੀ, ''ਕਸਿਣਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਲਾਭਿਤਕ੍ਕਿਨੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਸੇਸਤਕ੍ਕੀ ਲਾਭਿਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਾ। ਅਨੁਸ੍ਸੁਤਿਤਕ੍ਕਿਕੋਪਿ ਸੁਦ੍ਧਤਕ੍ਕਿਕੋਪਿ ਵਾ ਨਿਰਙ੍ਕੁਸਤ੍ਤਾ ਤਕ੍ਕਨਸ੍ਸ ਕਸਿਣਰੂਪਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਕਦਾਚਿਪਿ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – **"ਉਭੋਪਿ ਰੂਪਾਨਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿਯੇਵਾ"**ਤਿ। ਸੁਦ੍ਧਤਕ੍ਕਿਕਸ੍ਸ ਉਭਯਗ੍ਗਹਣੰ ਨ ਕਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਸਙ੍ਕਵਚਨੰ।

ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸ-ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣ-ਨਤ੍ਥਿਭਾਵਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਾਨਿ **ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਤਨਿਯਤੰ ਹਦਯੇ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਰੂਪਿੰ ਵਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਨ ਅਤ੍ਥੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਕਤ੍ਵਾ **"ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੇ"**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾ। **ਮਿਸ੍ਸਕਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਏਕਜ੍ਝੰ ਕਤ੍ਵਾ, ''ਏਕੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਸਞ੍ਞਞ੍ਚਸ੍ਸ, ''ਸਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਗਹਣਵਸੇਨ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਰੂਪਾਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਤਾਯ ਤੰਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਰੂਪਭਾਵੇਨ ਅਰੂਪਭਾਵੇਨ ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ, ''ਰੂਪੀ ਅਰੂਪੀ ਚਾ''ਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੰ ਜਨੇਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਵਾਦਿਨੋ ਵਿਯ ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਵਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ਮਿਸ੍ਸਕਵਸੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ''ਰੂਪੀ ਚ ਅਰੂਪੀਚ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ। **ਤਕ੍ਕਗਾਹੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਵਿਯ ਚ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ

ਸਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਾਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਥਮ੍ਭਕੁਟ੍ਟਹਤ੍ਥਪਾਦਾਨਂ ਸਙ੍ਘਾਤੋ ਵਿਯ ਨੇਵ ਰੂਪੀ, ਰੂਪਸਭਾਵਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋ ਨ ਅਰੂਪੀਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਤਕ੍ਕਗਾਹੇਨ। ਲਾਭਿਵਸੇਨਪਿ ਵਾ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਚਤੁਤ੍ਥਵਾਦੇ ਵਕ੍ਖਮਾਨਨਯੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਦੇਸਕਾਲਭੇਦਵਸੇਨ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਵਾਦਾ ਇਚ੍ਛਿਤਾ; ਇਧ ਕਾਲਵਤ੍ਥੁ ਭੇਦਵਸੇਨਾਤਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ। ਕਾਲਭੇਦਵਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਤਤਿਯਵਾਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਸਹ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਤੋ; ਚਤੁਤ੍ਥਵਾਦਸ੍ਸ ਪਨ ਵਤ੍ਥੁਭੇਦਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੂਹਤੋ, ''ਏਕੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਤਕ੍ਕਵਸੇਨਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵਕ੍ਖਮਾਨਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਯਦਿਪਿ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਭੇਦੇਨ ਸਞ੍ਞਾਨਾਨਤ੍ਤਸਮ੍ਭਵਤੋ ਦੁਤਿਯਦਿਟ੍ਠਿਪਿ ਸਮਾਪਨ੍ਨਕਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਤਿ; ਤਥਾਪਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ ਏਕਰੂਪੇਨੇਵ ਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ, **“ਪਠਮਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮਾਪਨ੍ਨਕਵਾਰੇਨ ਕਥਿਤਾ”**ਤਿ ਆਹ। ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਸਮਾਪਨ੍ਨਕਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ। ਏਕਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨੋ ਏਵ ਵਾ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਭੇਦੇਨ ਸਞ੍ਞਾਭੇਦਸਮ੍ਭਵੇਪਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸਞ੍ਞਾਨਾਨਤ੍ਤੇਨ ਓਲਾਰਿਕੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀਤਿ, **“ਦੁਤਿਯਦਿਟ੍ਠਿ ਅਸਮਾਪਨ੍ਨਕਵਾਰੇਨਾ”**ਤਿ ਆਹ। ਅਵਡ੍ਢਿਤਕਸਿਣਵਸੇਨ ਪਰਿਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤਂ, ਵਡ੍ਢਿਤਕਸਿਣਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣਸਞ੍ਞਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **“ਤਤਿਯਦਿਟ੍ਠਿ ਸੁਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇਨ** ਵਾ **ਸਰਾਵਮਤ੍ਤੇਨ** ਵਾ”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਅਙ੍ਗੁਟ੍ਠਪ੍ਪਮਾਣੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਯਵਪ੍ਪਮਾਣੋ, ਅਣੁਮਤ੍ਤੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ (ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੪; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੭੬-੭੭) ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਸਞ੍ਞੀਤਿ **ਪਰਿਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ**। ਕਪਿਲਕਣਾਦਾਦਯੋ (ਵਿਭ॰ ਅਨੁਟੀ॰ ੧੮੯) ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਬ੍ਬਗਤਭਾਵਪਟਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ ਸਞ੍ਞੀਤਿ **ਅਪ੍ਪਮਾਣਸਞ੍ਞੀ**ਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਏਤਨ੍ਤਿ, ''ਰੂਪਿਂ ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਅਤ੍ਤਵਾਦਂ। **ਏਕੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ। **ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਾਨਂ। ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਚੇਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਸਿਣਮੇਕੇ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤੇਨਾਹ – ''ਸਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰... ਅਭਿਵਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਸਞ੍ਞਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨਿ ਤੀਣੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਸਞ੍ਞਾਯ ਚਤੁਕ੍ਕਮ੍ਪਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, **ਅਪਰੇ ਅਟ੍ਠਕਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਦੁਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਸਞ੍ਞਾਅਟ੍ਠਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਉਭਯਂ। **ਪਰਤੋ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ, ''ਚਤਸ੍ਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪਰਿ ਪਕਾਸੇਸ੍ਸਤਿ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ – ''ਕੋਟ੍ਠਾਸਤੋ ਅਟ੍ਠ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਸਤ੍ਤ ਸਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੨੨)। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ, ''ਏਤਂ ਵਾ ਪਨਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾਕ੍ਯੇ। **ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ** ਤਤ੍ਥ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਤਦੁਦ੍ਧਂ ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚ ਬ੍ਰੂਹਿਤਸਦ੍ਧਾਦਿ ਗੁਣਤ੍ਤਾ, ਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਸਕ੍ਕੁਣਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਯੇ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ**ਵ **ਗਹਿਤਾ** ਤੇਸਂਯੇਵ ਵਸੇਨ ਵਕ੍ਖਮਾਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ। ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣਬਲਾਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਯ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **“ਤੇਸਂ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਪ੍ਪਮਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣੋ , ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਚਸ੍ਸ ਆਗਮਨਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਅਨਨ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਵਾ। ਨ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਨਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਰਮਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਮਾਣਂ ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਅਨਿਞ੍ਜਨਤੋ ਰੂਪਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸਤਾਯ ਚ ਆਨੇਞ੍ਜਂ ਪਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਯਂ ਨੋ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਸਿਣਮੇਕੇ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਏਕੇ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ – **“ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁ”**ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਂ ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸੇ ਪਵਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ। ਤਞ੍ਹਿ ਕਸਿਣਂ ਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ, ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਸਿਣ''ਨ੍ਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਞ੍ਚਾਤਿ, ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਮੇਕੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਤਯਿਦਨ੍ਤਿ ਯ-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋਤਿ ਆਹ **“ਤਂ ਇਦ”**ਨ੍ਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ। ਦਿਟ੍ਠਿਯੇਵ ਹਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ** ''ਮੁਤ੍ਤਗਤਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੧੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੧੧), ਸਙ੍ਖਾਰਗਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਨਿ॰ ੪੧) ਵਿਯ। ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾਭਾਵਤੋ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਤਮਤ੍ਤਂ **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ,** ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਹਣਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦਿਟ੍ਠਿਪਕਾਰੋ ਵਾ **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ**। ਲੋਕਿਯਾ ਹਿ ਵਿਧਯੁਤ੍ਤਗਤਪਕਾਰਸਦ੍ਦੇ ਸਮਾਨਤ੍ਥੇ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਿਪਚ੍ਚਯੋ** ਦਿਟ੍ਠਿਕਾਰਣਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਿ ਹਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ** ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਭਾਵਤੋ। ਯਥਾਹ – ''ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ''ਤਿਆਦਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੦੦੭)। **ਫਸ੍ਸੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ**। ਯਥਾਹ ''ਤਦਪਿ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੮-੧੨੪)।

ਸਞ੍ਞਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਯਥਾਹ ''ਸਞ੍ਞਾਨਿਦਾਨਾ ਹਿ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੮੦; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੦੯)। **ਵਿਤਕ੍ਕੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ**। ਯਥਾਹ – ''ਤਕ੍ਕਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਪਕਪ੍ਪਯਿਤ੍ਵਾ, ਸਚ੍ਚਂ ਮੁਸਾਤਿ ਦ੍ਵਯਧਮ੍ਮਮਾਹੂ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੯੨; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੨੧)। **ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ**। ਯਥਾਹ – ''ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਛਨ੍ਨਂ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯)। **ਦਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਂ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ। ਤੇਨਾਹ – ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੩੦)। ਰੂਪਵੇਦਨਾਦਿਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਇਦਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – **''ਇਮਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਇਦਂ ਨਾਮ ਦਸ੍ਸਨਂ ਗਹਿਤ''**ਨ੍ਤਿ। **ਇਮਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯੇਨਾ**ਤਿ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਤਦੇਵਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਞ੍ਞੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ। **ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵਂ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ, **''ਯਦਿ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨ''**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਕਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ** ਨੀਵਰਣਾਦਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਮੁਤ੍ਤਿਤੋ। ਉਤ੍ਤਮਾ ਪਣੀਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਤਤੋ ਏਵ **ਸੇਟ੍ਠਾ,** ਸੇਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਏਵ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾਭਾਵਤੋ **ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਾ। ਅਕ੍ਖਾਯਤੀ**ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਸੁਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਤ੍ਤਾ ਚਤੁਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪਸਞ੍ਞਾਯ ਚ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਞ੍ਞੀਵਾਦੇ ਅਨੋਤਰਣਤੋ, **''ਯਦਿ ਆਰੁਪ੍ਪਸਞ੍ਞਾਨਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨ-ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ''**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਤਰੇਹਿ ਪਨ ਦ੍ਵੀਹੀ**ਤਿ, ''ਯਦਿ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ, ਯਦਿ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ। **ਸਮਾਪਨ੍ਨਕਵਾਰੇ ਚ** ਤਥਾ ਇਧ ਕਥਿਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਕੋਟ੍ਠਾਸਤੋ ਅਟ੍ਠ ਸਞ੍ਞਾ** ਚਤੁਕ੍ਕਦ੍ਵਯਸਙ੍ਗਹਤੋ। ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀਪਦਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ **ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਸਤ੍ਤ ਸਞ੍ਞਾ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ – **''ਸਮਾਪਨ੍ਨਕ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਹਿਤੋਯੇਵਾ''**ਤਿ।

ਸਞ੍ਞਾਗਤਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਗਤਂ, ਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਗਹਂ ਗਤਂ ਵਾ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਦਿਟ੍ਠਿਗਤਸ੍ਸਪਿ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ, **''ਸਦ੍ਧਿਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਨਾ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਹ ਕਾਰਣਭੂਤੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਤੇਨੇਵ ਸਹ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਂ; ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਙ੍ਖਤਤ੍ਤਾ ਓਲਾਰਿਕਂ** ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਞ੍ਞਥਤ੍ਤਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਵਯੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤਂ ਖਣੇ ਖਣੇ ਭਿਜ੍ਜਨਸਭਾਵਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਕਟਭੂਤਵਿਕਾਰਂ ਓਲਾਰਿਕਂ ਸਿਯਾ। ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਫਲਧਮ੍ਮਾ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ ਤੇਸਂ ਤਥਾ ਅਨਨੁਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਤੋ; ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਖਤਭਾਵੇਨ ਇਤਰੇਹਿ ਸਮਾਨਯੋਗਕ੍ਖਮਤਾਯ ਦੁਨ੍ਨਿਵਾਰਯਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧਾ''ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੩) ਵਚਨਤੋ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਪਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਭਾਵੇਨ **''ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ''**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵੇਤ੍ਥ ਪਟਿਯੋਗਭਾਵੇਨ ਉਦ੍ਧਟਂ ''ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਨਿਰੋਧਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ, – ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਜਾਤਂ ਅਭੂਤਂ ਅਸਙ੍ਖਤ''ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ (ਉਦਾ॰ ੭੩) ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਦਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਦਸ੍ਸੀ, ਤਤੋ ਏਵ ਇਤਰਾਭਿਸਮਯਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਯਾ **ਤਂ ਸਙ੍ਖਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ**।

੨੩. **ਅਟ੍ਠਸੁ ਅਸਞ੍ਞੀਵਾਦੇਸੂ**ਤਿ ਇਦਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੮-੮੦) ਆਗਤਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਹੇਟ੍ਠਾ, ''ਸਞ੍ਞੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਟ੍ਠ ਅਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ ਕਥਿਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਧ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਾਦਾ ਏਵ ਉਦ੍ਧਟਾ। ਤੇਨਾਹ **''ਅਸਞ੍ਞੀ''**ਤਿਆਦਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਪਰਤੋ **''ਅਟ੍ਠਸੁ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਵਾਦੇਸੂ''**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਤਿ ਤਾਯ ਵੇਦਨਾਗਾਹਸਬ੍ਭਾਵਤੋ **''ਆਬਾਧਨਟ੍ਠੇਨ ਸਞ੍ਞਾ ਰੋਗੋ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦੁਕ੍ਖਤਾਸੂਲਯੋਗਤੋ ਕਿਲੇਸਾਸੁਚਿਪਗ੍ਘਰਣਤੋ ਉਪ੍ਪਾਦਜਰਾਭਙ੍ਗੇਹਿ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਪਕ੍ਕਪਭਿਜ੍ਜਨਤੋ ਚ **ਸਞ੍ਞਾ ਗਣ੍ਡੋ;** ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਦੋਸਦੁਟ੍ਠਤਾਯ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – **''ਸਦੋਸਟ੍ਠੇਨ ਗਣ੍ਡੋ''**ਤਿ। ਪੀਲਾਜਨਨਤੋ ਅਨ੍ਤੋਤੁਦਨਤੋ ਦੁਰੁਦ੍ਧਰਣਤੋ ਚ ਸਞ੍ਞਾ ਸਲ੍ਲਂ; ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਵਟ੍ਠਾਨੇਨਾਤਿ ਆਹ **''ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਸਲ੍ਲ''**ਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਕੁਤੋਚਿ ਆਗਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **''ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਆਗਤਿ''**ਨ੍ਤਿ। **ਗਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਂ। ਸਾ ਪਨ ਤਾਸੁ ਤਾਸੁ ਗਤੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – **''ਚੁਤਿਵਸੇਨ ਗਤਿ''**ਨ੍ਤਿ; ਵਡ੍ਢਨਵਸੇਨ ਘਨਪਬਨ੍ਧਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **''ਅਪਰਾਪਰ''**ਨ੍ਤਿ। ਅਪਰਾਪਰਞ੍ਹਿ ਪਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਨ੍ਦੂਪਸੇਚਨਂ; ਇਤਰਂ

ਖਨ੍ਧਤ੍ਤਯਂ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਭਿਵੁਦ੍ਧਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਮਹਨ੍ਤਞ੍ਚ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ। ਪਵਡ੍ਢਵਸੇਨ ਵਾ ਗਤਿਂ, ਨਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਚੁਤਿਂ, ਤਤੋ ਅਪਰਾਪਰਞ੍ਚ ਰੂਪਪਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਪਾਕਵਸੇਨ ਵੁਡ੍ਢਿਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤੂਪਚਿਤਭਾਵੇਨ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ; ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਫਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਕਾਮਞ੍ਚਾਤਿਆਦਿਨਾ ''ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਰੂਪਾ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਚੋਦਨਾ ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਯਞ੍ਚ ਨਯੋ ਚੋਦਨਾਯ ਅਵਿਸਿਟ੍ਠਵਿਸਯਤਾਯ ਸਿਯਾ; ਵਿਸਿਟ੍ਠਵਿਸਯਾ ਪਨਾਯਂ ਚੋਦਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **"ਅਯਂ ਪਨ ਪਞ੍ਹੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਤ੍ਤਕੇ ਖਨ੍ਧੇ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦਿਕੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧੇ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਰੂਪਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਰੂਪੇਨ ਵਿਨਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦੀਪਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਭਵਵਿਸੇਸਚੋਦਨਾਯ ਸਭਾਵਤੋ ਏਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਨਾ ਰੂਪਸ੍ਸਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦੀਪਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਅਰੂਪਭਵੇਪਿ ਰੂਪਂ, ਅਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥੀ"**ਤਿ। **ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥਿ। **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਚ੍ਛਾਯਾਯ ਚੇ ਅਤ੍ਥਂ ਪਟਿਬਾਹਸੀ**ਤਿ ਯਦਿ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਨ ਗਣ੍ਹਸਿ ਨੇਯ੍ਯਤ੍ਥਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਸਞ੍ਞਭਵੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਠਮਵਾਦੋ; ਸਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਞ੍ਞਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵੇਨ ਠਿਤਾਯ ਅਞ੍ਞਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਅਸਞ੍ਞੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤੋ ਦੁਤਿਯਵਾਦੋ; ਤਥਾ ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਹ ਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ਸਬ੍ਬੇ ਏਵ ਵਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਤਤਿਯਵਾਦੋ; ਤਕ੍ਕਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥਵਾਦੋ। ਤੇਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਵਾਦੇਪਿ ਅਸਞ੍ਞਭਵੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧੀਸੁ; ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਾ ਪਟੁਸਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾਯ ਸੁਖੁਮਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਪਟਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਠਮਵਾਦੋ; ਅਸਞ੍ਞੀਵਾਦੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸੁਖੁਮਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਸੇਨ ਸਞ੍ਜਾਨਨਸਭਾਵਤਾਪਟਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਚ ਦੁਤਿਯਵਾਦਾਦਯੋ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਏਤੇਸਂ ਵਾਦਾਨਂ ਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

੨੪. ਯਤ੍ਥ ਨ ਸਞ੍ਞਾ, ਤਤ੍ਥ ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋ ਏਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ – **"ਅਸਞ੍ਞਾ ਸਮ੍ਮੋਹੋ"**ਤਿ, ਅਸਞ੍ਞਭਾਵੋ ਨਾਮ ਸਮ੍ਮੋਹਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਯਾਤਿ ਬਹੁਲਂ ਵਚਨਤੋ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਯਸਦ੍ਦੋ, ਏਵਂ ਇਧ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ – **"ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ, ਵਿਜਾਨਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ **ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਮਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਣਪ੍ਪਮਾਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ – **"ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਸਞ੍ਞਾਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇਨਾ"**ਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਕਪ੍ਪਭਾਵਤੋ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਸਞ੍ਞਾਪਵਤ੍ਤਿਸਮੇਨ ਭਾਵਨਾਭਿਨੀਹਾਰੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕਸਙ੍ਖਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। **ਉਪਸਮ੍ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਯੇ ਸਞ੍ਞਾਯ, ਅਸਞ੍ਞਿਭਾਵੇ ਚ ਦੋਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਾਪਿ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਪਟਿਲਾਭਮਤ੍ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਾਦਨਂ ਪਟਿਲਾਭਂ ਅਧਿਗਮਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਸਨਂ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ ਅਨੁਪਾਯਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਨਾਸੋ"**ਤਿਆਦਿ। **ਵੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਦਿਸਸਮਾਪਜ੍ਜਨਪੁਬ੍ਬਕਂ ਪਰਿਵੁਟ੍ਠਾਨਂ। ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਏਵ ਤੇਸਂ ਨਤ੍ਥਿ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕਸਙ੍ਖਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ** ਅਨੁਮਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਙ੍ਖਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾਪਿ **ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਨ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ** ਤੇਪਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ। **ਸਙ੍ਖਾਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਅਵਸੇਸਾ**ਤਿ ਇਤੋ ਪਰਂ ਸੁਖੁਮਭਾਵੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸੁਖੁਮਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਸੇਸਾ। ਤੇਨਾਹ – **"ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸੁਖੁਮਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ"**ਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ, **ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ** ਤਾਦਿਸਸਙ੍ਖਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਤਬ੍ਬੋਹਾਰਤੋ। **ਸਙ੍ਖਤਂ** ਸਮੇਚ੍ਚ ਸਮ੍ਭੁਯ੍ਯ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕਤਤ੍ਤਾ।

੨੫. ''ਯੇ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਤੋ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛੇਦਂ ਵਿਨਾਸਂ ਵਿਭਵਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੫) ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ ਸਬੁਦ੍ਧਿਯਂ ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਏਕਜ੍ਝਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ''ਤਤ੍ਰ''ਤਿ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਸਤ੍ਤਸੁ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੇਸੁ ਭੁਮ੍ਮ"**ਨ੍ਤਿ। **ਉਦ੍ਧਂ ਸਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਂ ਗਤਂ ਸਰਨ੍ਤਾਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਉਦ੍ਧਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸਰਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਜਾਨਨ੍ਤਾ। **ਆਸਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਆਸੀਸਨਂ। **ਪੇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਰਲੋਕੇ। **ਵਾਣਿਜੂਪਮਾ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਫਲਵਿਸੇਸਾਪੇਕ੍ਖਾਯ

ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਸਕ੍ਕਾਯਸ੍ਸ ਭਯਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਤੋ ਕਾਯੋਤਿ ਸਕ੍ਕਾਯੋ, ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਧਮ੍ਮਸਮੂਹੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ, ਤਤੋ ਭਾਯਨੇਨ। **ਮਾ ਖੀਯਿ ਮਾ** ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਅਗਮਾਸਿ। **ਮਾ ਓਸੀਦਿ** ਮਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਭਸ੍ਸਿ। **ਅਬ੍ਭ**ਨ੍ਤਿ ਆਕਾਸਂ **ਮਾ ਉਨ੍ਨਿਯਿ** ਮਾ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿ। ਗਦ੍ਦੁਲੇਨ ਬਦ੍ਧੋ **ਗਦ੍ਦੁਲਬਦ੍ਧੋ। ਦਲ੍ਹਥਮ੍ਭੋ** ਵਿਯ **ਖੀਲੋ** ਵਿਯ **ਚ** ਸਕ੍ਕਾਯੋ ਦੁਮ੍ਮੋਚਨੀਯਤੋ। **ਸਾ** ਵਿਯ **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ** ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਦਣ੍ਡਕੋ** ਵਿਯ **ਦਿਟ੍ਠਿ** ਛੇਦਨਕਰਣਾਯ ਅਸਮਤ੍ਥਭਾਵਕਰਣਤੋ। **ਰਜ੍ਜੁ** ਵਿਯ **ਤਣ੍ਹਾ** ਬਨ੍ਧਨਤੋ ਚ, ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਨਵਸੇਨ ਚ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧਭਾਵਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਦਿਟ੍ਠਿਦਣ੍ਡਕੇ ਪਵੇਸਿਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਰਜ੍ਜੁਯਾ**"ਤਿ।

੨੬. ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ (ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਰੀਸ ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਵਾਦਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਤਿ) ਉਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚੇਵ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਥੁਦ੍ਦੇਸਂ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤੋ, "**ਇਮਾਨੇਵ ਪਞ੍ਚਾਯਤਨਾਨੀ**"ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤਨਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਇਮਾਨੇਵ ਪਞ੍ਚ ਕਾਰਣਾਨੀ**"ਤਿ। ਸਞ੍ਞੀਆਦਿਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੋਤਿ **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਭਾਜਿਤਾਨਿ**। ਇਤਰਂ ਪਨ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਕੁਹਿਂ ਪਵਿਟ੍ਠਂ**? ਸਰੂਪਤੋ ਅਭਾਜਿਤਤ੍ਤਾ ਯਥਾਭਾਜਿਤੇਸੁ ਵਾਦੇਸੁ ਕਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤੋਗਧਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨ ਸਰੂਪਤੋ ਗਹਿਤਮੇਵ, ''ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵਾ ਪਨੇਕੇ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਇਤਰੋ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀਵਾਦੇ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀਵਾਦੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਏਕਤ੍ਤ...ਪੇ॰... ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ ਯਥਾਸੁਖਞ੍ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਠਮੋ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦੋ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀਵਾਦੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧੋ, ਇਤਰੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀਵਾਦੇ।

੨੭. **ਅਤੀਤਕੋਟ੍ਠਾਸਸਙ੍ਖਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਂ ਖਨ੍ਧਕੋਟ੍ਠਾਸਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਂ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਿਵੁਤ੍ਥਧਮ੍ਮਵਿਸਯਾ ਕਪ੍ਪਨਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤੀਤਕਾਲਵਾਚਕੋ ਇਧ ਪੁਬ੍ਬਸਦ੍ਦੋ, ਰੂਪਾਦਿਖਨ੍ਧਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਪ੍ਪਨਾਵਤ੍ਥੁਨੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਨ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਸਵਾਚਕੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਅਤੀਤਕੋਟ੍ਠਾਸਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। ''ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੇ ਤਣ੍ਹਾਯਨਾਭਿਨਿਵਿਸਾਨਂ ਸਮਤ੍ਥਨਂ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਪਨਂ ਵਦਤਿ। **ਸੇਸਮ੍ਪੀ**ਤਿ ''ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਂ। **ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਪਰਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ। ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਞ੍ਚ **ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਆਹਿਤੋ ਅਹਂਮਾਨੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, **ਲੋਕੋ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਞ੍ਞਪਾਪਾਨਿ ਤਬ੍ਬਿਪਾਕਾ ਚਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਂ ਤਂ ਗਹਣਵਿਸੇਸਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਾਪਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਚ ਲੋਕੋਤਿ ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। ਸਬ੍ਬਦਾਭਾਵੇਨ **ਸਸ੍ਸਤੋ। ਅਮਰੋ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਾਨਿ। ਮਰਣਾਭਾਵੇਨ **ਅਮਰੋ**, ਉਪ੍ਪਾਦਾਭਾਵੇਨ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਵਤ੍ਤਨਤੋ **ਨਿਚ੍ਚੋ,** ਥਿਰਟ੍ਠੇਨ ਵਿਕਾਰਾਭਾਵੇਨ **ਧੁਵੋ, ਯਥਾਹਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਲ਼ੀਹਿ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। ਅਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੋ ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੩੦-੧੩੧) ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾਯ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਰੂਪਵਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾਯ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੩੦-੧੩੧) ਪਨ ਪਞ੍ਚਦਸਵਿਧਾਯ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧੇ, ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਦਞ੍ਞਂ – ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਥਾ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ, ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਦਞ੍ਞੇ ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾ ''ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਚ ਲੋਕੋਤਿ ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੋ...ਪੇ॰... ਧੁਵੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ; ਏਵਂ ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਅਨਿਚ੍ਚੋ ਅਧੁਵੋ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਨ ਹੋਤਿ ਪਰਂ ਮਰਣਾ; ਨਿਚ੍ਚੋ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚੋ ਚ ਨੇਵਨਿਚ੍ਚੋ ਨਾਨਿਚ੍ਚੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਮਤ੍ਥਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ।

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾਤਿ ਲਾਭੀਵਸੇਨ ਤਯੋ, ਤਕ੍ਕੀਵਸੇਨ ਏਕੋਤਿ ਏਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ। ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣਲਾਭੀ ਤਿਤ੍ਥਿਯੋ ਮਨ੍ਦਪਞ੍ਞੋ ਅਨੇਕਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮਤ੍ਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਮਜ੍ਝਿਮਪਞ੍ਞੋ ਦਸ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪਾਨਿ, ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪਾਨਿ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ। ਸੋ ਏਵਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ ਅਭਿਵਦਤਿ। ਤਕ੍ਕੀ ਪਨ ਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤਂ ਵੀਮਂਸਾਨੁਚਰਿਤਂ ਸਯਂਪਟਿਭਾਨਂ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ ਅਭਿਵਦਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਲਾਭੀਵਸੇਨ ਤਯੋ, ਤਕ੍ਕੀਵਸੇਨ ਏਕੋਤਿ ਏਵਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ''ਤਿ। ਏਤੇਨੇਵ ਚ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਵਾਦੋ ਵਿਯ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ ਕਸ੍ਮਾ ਦੁਵਿਧੇਨ ਨ ਵਿਭਤ੍ਤੋਤਿ ਚੇ? ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ, ‘‘ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ’’ਤਿ ਵਾਦੇ ਅਯਮਯੁਤ੍ਤਤਾਵਿਭਾਵਨਾ – ਯਦਿ ਹਿ ਪਰੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ, ਲੋਕੋ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੋ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਤਾਯ ਪੁਰਿਮਰੂਪਾਵਿਜਹਨਤੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਸੇਸਾਧਾਨਸ੍ਸ ਕਾਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜਤਾਯ ਅਹਿਤਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ ਹਿਤੇ ਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੰ ਉਪਦੇਸੋ ਏਵ ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨੋ ਸਿਯਾ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਿਨੋ। ਕਥਂ ਵਾ ਸੋ ਉਪਦੇਸੋ ਪਵਤ੍ਤੀਯਤਿ ਵਿਕਾਰਾਭਾਵਤੋ; ਏਵਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜਟਾਕਾਸਸ੍ਸ ਵਿਯ ਦਾਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾ ਹਿਂਸਾਦਿਕਿਰਿਯਾ ਚ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ; ਤਥਾ ਸੁਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਭਵਨਨਿਬਨ੍ਧੋ ਏਵ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਿਨੋ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧਾਭਾਵਤੋ, ਜਾਤਿਆਦੀਨਂ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਕੁਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਥ ਪਨ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤੰ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇਵ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਚ, ਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨਾਯਂ ਕਿਰਿਯਾਦਿਵੋਹਾਰੋਤਿ ਵਦੇਯਜ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪੁਰਿਮਰੂਪਾਵਿਜਹਨੇਨ ਅਵਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸਮ੍ਭਾਵੇਤੁਂ; ਤੇ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਵਤ੍ਥਾਭੂਤਾ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇ ਵਾ ਸਿਯੁਂ ਅਨਞ੍ਞੇ ਵਾ, ਯਦਿ ਅਞ੍ਞੇ, ਨ ਤਾਹਿ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਹਿਪਿ ਕੋਚਿ ਵਿਸੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਯੋ ਹਿ ਕਰੋਤਿ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ ਚਵਤਿ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ ਚਾਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਵਤ੍ਥੋ ਏਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੋਸੋ, ਕਿਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਕਪ੍ਪਨਾਪਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾ ਸਿਯਾ। ਅਥ ਅਨਞ੍ਞੇ, ਉਪ੍ਪਾਦਵਿਨਾਸਵਨ੍ਤੀਹਿ ਅਵਤ੍ਥਾਹਿ ਅਨਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤਾਸਂ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਾਦਵਿਨਾਸਸਮ੍ਭਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਕੁਤੋ ਨਿਚ੍ਚਤਾਵਕਾਸੋ। ਤਾਸਮ੍ਪਿ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਯ ਨਿਚ੍ਚਤਾਤਿ ਬਨ੍ਧਨਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨਂ ਅਸਮ੍ਭਵੋ ਏਵਾਤਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਏਵ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ; ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਕੋਚਿ ਵਾਦੀ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਸ੍ਸਤਭਾਵੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਯੁਤ੍ਤਿਂ ਵਤ੍ਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥਿ; ਯੁਤ੍ਤਿਰਹਿਤਞ੍ਚ ਵਚਨਂ ਨ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਮਾਰਾਧੇਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਛਡ੍ਡਿਤੋ ਏਵਾਯਂ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋਤਿ।

ਸਤ੍ਤ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤੇ ਸਰੂਪਮਤ੍ਤਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਏਵ, ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਜਨਾ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਲਾਭੀ ਚ ਅਲਾਭੀ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਲਾਭੀ ਨਾਮ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਲਾਭੀ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਰਹਤੋ ਚੁਤਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ। ਯੋ ਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਮ੍ਪਿ ਚੁਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵ ਦਟ੍ਠੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਾਭਾਵੇਨ ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਕਰਣੇਨ ਵਾ ਉਪਪਾਤਂ ਦਟ੍ਠੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਸੋ ‘‘ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਤ੍ਤਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਲਾਭੀ – ‘‘ਕੋ ਪਰਲੋਕਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਏਤ੍ਤਕੋ ਜੀਵਵਿਸਯੋ, ਯਾਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਗੋਚਰੋ’’ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧੀਤੁਯਾ ਹਤ੍ਥਗ੍ਗਣ੍ਹਨਕਰਾਜਾ ਵਿਯ ਕਾਮਸੁਖਗਿਦ੍ਧਤਾਯ ਵਾ, ‘‘ਯਥਾ ਰੁਕ੍ਖਪਣ੍ਣਾਨਿ ਰੁਕ੍ਖਤੋ ਪਤਿਤਾਨਿ ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਮਰਣਮੇਵ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਜਲਬੁਬ੍ਬੁਲ਼ਕੂਪਮਾ ਸਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵਾ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵੇ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਤ੍ਤਭਾਵੇ ਰੂਪਾਵਚਰਦੇਵਤ੍ਤਭਾਵੇ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਅਰੂਪਤ੍ਤਭਾਵੇ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛੇਦਪਞ੍ਞਾਪਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾ ਕਥਿਤਾ’’ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੁਤ੍ਤਂ ਤਾਵ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਵਾਦੇਸੁ ‘‘ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਵਾਦਾਨਂ, ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਚਤੁਤ੍ਥਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਵਾਦੇਸੁ, ‘‘ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਅਰੂਪੀਨਂ ਕਾਯੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਰੂਪਭਵੇ ਪਵਤ੍ਤਵੋਹਾਰੇਨੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਅਰੂਪਭਵੇਪਿ ਕਾਯਵੋਹਾਰਮਾਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਆਹ ‘‘ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ’’ਤਿ। ਯਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਤਥੇਵ ਭਗਵਾ ਦਸ੍ਸੇਸੀਤਿ। ਅਰੂਪਕਾਯਭਾਵਤੋ ਵਾ ਫਸ੍ਸਾਦਿਧਮ੍ਮਸਮੂਹਭੂਤੇ ਅਰੂਪਤ੍ਤਭਾਵੇ ਕਾਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ‘‘ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਤ੍ਤਭਾਵਾਦਿਨਿਰਵਸੇਸਵਿਭਵਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕਾਨਂ ਦੁਤਿਯਵਾਦਾਦੀਨਂ ਯੁਤ੍ਤੋ ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਭਾਵੋ ਅਨਾਗਤਦ੍ਧਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਵਾਦਾਨਂ; ਨ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕ-ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤ-ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵ-ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕਸ੍ਸ ਪਠਮਵਾਦਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਸਯਤ੍ਤਾ’’ਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਯਥਾ ਹਿ ਦੁਤਿਯਾਦਿਵਾਦਾਨਂ, ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮਵਾਦਸਙ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਭਵੋਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਨਤੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਤਾ, ਤਥਾ ਚ ‘‘ਨੋ ਚ ਖੋ, ਭੋ, ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਅਨਾਗਤਸ੍ਸੇਵ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵਸਮੁਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਪਠਮਵਾਦਸ੍ਸਪਿ ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਤਾ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਤੋ ਆਗਤਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛੇਦਪਞ੍ਞਾਪਨਵਸੇਨ ਇਧ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕੇਸੁ ਦੇਸਨਾ ਗਤਾ। ਏਤੇ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕੇਸੁ ਦੇਸਨਾ ਗਤਾ। ਏਤੇ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕੇਸੁ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਜਲਬੁਬ੍ਬੁਲ਼ਕੂਪਮਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ।

ਇਧਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕੇਸੁ। **ਇਧੇ**ਵ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵਾਦਿਕੇ **ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ** ਵਿਨਟ੍ਠਵਿਨਾਸਵਸੇਨ। ਏਵਂ ਅਨਾਗਤੇ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਪਰਾਨਂ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾਨਂ ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕੇਸੁ ਗਹਣਂ; ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਤੋ ਪਨ ਆਗਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਇਧੇਵ ਉਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਪਰਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕੇਸੁ ਗਹਣਂ। **ਇਤੋ ਪਰਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਪਨ ਇਦਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਂ। ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਚ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤੋ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ । ਸੋ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕ-ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਕ-ਮਨੋਪਦੋਸਿਕਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਇਧਾਗਤਾਨਂ ਤਕ੍ਕਿਨੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਤਿ ਆਹ “**ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ**”ਤਿ। ‘‘ਸਙ੍ਖਾਰੇਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਤੇਹਿ ਸਸ੍ਸਤਭਾਵੇਨ ਗਯ੍ਹਮਾਨਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਨੇਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਮਤਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਸਸ੍ਸਤਾਭਿਮਤਂ ਅਸਙ੍ਖਤਮੇਵਾਤਿ ਲਦ੍ਧਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯) **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ** – ‘‘ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਮਨੋਤਿ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਂ ਤਥੇਵ ਠਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। ਨ ਹਿ ਯਸ੍ਸ ਭਾਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਭਾਵਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ; ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਿਚ੍ਚਧੁਵਾਦਿਭਾਵੋ ਅਨੁਮ੍ਮਤ੍ਤਕੇਨ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੁਂ। ਏਤੇਨ, ‘‘ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਧੁਵਤਾਯੁਤ੍ਤਭਾਵਾ ਸਿਯਾ ਨਿਚ੍ਚਾ, ਸਿਯਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਸਿਯਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਭਙ੍ਗਵਾਦਸ੍ਸ ਅਯੁਤ੍ਤਤਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੩੮) ਅਯੁਤ੍ਤਤਾਵਿਭਾਵਨਾ – ਯਦਿ, ‘‘ਯੇਨ ਸਭਾਵੇਨ ਯੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਸਭਾਵੇਨ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਸਿਯਾ ਅਨੇਕਨ੍ਤਵਾਦੋ; ਅਥ ਅਞ੍ਞੇਨ, ਸਿਯਾ ਨ ਅਨੇਕਨ੍ਤਵਾਦੋ; ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਦੇਸਨ੍ਤਰਾਦਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭਾਵੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਵਤ੍ਤੁਂ ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਲੋਕਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵਿਵਾਦਾਭਾਵਤੋ। ਯੇ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ – ‘‘ਯਥਾ ਸੁਵਣ੍ਣਘਟੇ ਮਕੁਟੇ ਕਤੇ ਘਟਭਾਵੋ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਮਕੁਟਭਾਵੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੁਵਣ੍ਣਭਾਵੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿਯੇਵ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਭਾਵਾਨਂ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਕੋਚਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਭਾਵੋ ਪਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’’ਤਿ। ਤੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ – ਕਿਂ ਤਂ ਸੁਵਣ੍ਣਂ, ਯਂ ਘਟੇ ਮਕੁਟੇ ਚ ਅਵਟ੍ਠਿਤਂ? ਯਦਿ ਰੂਪਾਦਿ, ਸੋ ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਅਨਿਚ੍ਚੋ, ਅਥ ਰੂਪਾਦਿਸਮੂਹੋ, ਸਮੂਹੋ ਨਾਮ ਸਮ੍ਮੁਤਿਮਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾ ਨਤ੍ਥਿਤਾ ਨਿਚ੍ਚਤਾ ਵਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਤਸ੍ਸ ਪਰਮਤ੍ਥਸਭਾਵੇਨ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨਤੋਤਿ ਅਨੇਕਨ੍ਤਵਾਦੋ ਨ ਸਿਯਾ। ਧਮ੍ਮਾ ਚ ਧਮ੍ਮਿਤੋ ਅਞ੍ਞੇ ਵਾ ਸਿਯੁਂ ਅਨਞ੍ਞੇ ਵਾ। ਯਦਿ ਅਞ੍ਞੇ, ਨ ਤੇਸਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਧਮ੍ਮੀ ਅਨਿਚ੍ਚੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਰੂਪਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਨ ਚ ਰੂਪੇ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਦ੍ਦੋ ਹੋਤਿ; ਕਿਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਕਪ੍ਪਨਾਪਿ ਨਿਰਤ੍ਥਿਕਾ ਸਿਯਾ ਧਮ੍ਮਿਨੋ ਨਿਚ੍ਚਾਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਅਸਿਜ੍ਝਨਤੋ ਅਥ ਅਨਞ੍ਞੇ; ਉਪ੍ਪਾਦਵਿਨਾਸਵਨ੍ਤੇਹਿ ਅਨਞ੍ਞਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਿਨੋ ਤੇਸਂ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਾਦਵਿਨਾਸਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਕੁਤੋ ਨਿਚ੍ਚਤਾਵਕਾਸੋ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵਾ ਧਮ੍ਮਿਨੋ ਵਿਯ ਨਿਚ੍ਚਤਾਪਤ੍ਤਿ ਸਿਯਾ। ਅਪਿਚ ਨਿਚ੍ਚਾਨਿਚ੍ਚਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਰੂਪੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾਪਟਿਜਾਨਨਤੋ ਯਥਾ ਨਿਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਰੂਪਂ, ਯਥਾ ਵਾ ਦੀਪਾਦਯੋ। ਨ ਹਿ ਦੀਪਾਦੀਨਂ ਉਦਯਬ੍ਬਯਸਭਾਵਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਾਨਿਚ੍ਚਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਸਭਾਵਤਾ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਜੀਵਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਰੂਪਂ ਵਿਯਾਤਿ ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਭਙ੍ਗਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸੇਸਭਙ੍ਗਾਨਮ੍ਪਿ ਅਸਮ੍ਭਵੋਯੇਵਾਤਿ ਸਤ੍ਤਭਙ੍ਗਵਾਦਸ੍ਸ ਅਯੁਤ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ, ‘‘ਇਸ੍ਸਰੋ ਨਿਚ੍ਚੋ, ਅਞ੍ਞੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਾ ਸਤ੍ਤੇਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ; ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਇਸ੍ਸਰਵਾਦਾਦਯੋ। ‘‘ਪਰਮਾਣਵੋ ਨਿਚ੍ਚਾ ਧੁਵਾ, ਦ੍ਵਿਅਣੁਕਾਦਯੋ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ; ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਕਣਾਦਵਾਦਾਦਯੋ। ਨਨੁ ਚ ‘‘ਏਕਚ੍ਚੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਸ੍ਸਤਾ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਅਸਸ੍ਸਤਾ’’ਤਿ; ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾਦੇ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਅਸਸ੍ਸਤਤਾਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾਸਭਾਵਾਵਬੋਧੋ ਏਵ, ਤਯਿਦਂ ਕਥਂ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ, ਕੋ ਏਵਮਾਹ – ‘‘ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਅਸਸ੍ਸਤਭਾਵਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨ’’ਨ੍ਤਿ? ਅਸਸ੍ਸਤੇਸੁਯੇਵ ਪਨ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਸ੍ਸਤਭਾਵਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਇਧ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਂ; ਤੇਨ ਪਨ ਏਕਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਅਸਸ੍ਸਤਭਾਵਾਵਬੋਧੋ ਵਿਦੂਸਿਤੋ ਸਂਸਟ੍ਠਭਾਵਤੋ; ਵਿਸਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਯ ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡੋ ਸਕਿਚ੍ਚਕਾਰਣਾਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਪਕ੍ਖੇ ਠਪੇਤਬ੍ਬਤਂ ਨਾਰਹਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਅਸਸ੍ਸਤਭਾਵੇਨ ਨਿਚ੍ਛਿਤਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਆਦਯੋ ਸਮਾਰੋਪਿਤਜੀਵਸਭਾਵਾ ਏਵ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੇਹਿ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਤਦਵਬੋਧਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਭਾਵੋ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਵਾਰੇਤੁਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯) – ‘‘ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਤਿ ਵਾ…ਪੇ॰… ਕਾਯੋਤਿ ਵਾ ਅਯਂ ਮੇ

ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾਯ ਸਙ੍ਖਤਾਯ ਚ ਧਾਤੁਯਾ ਵਸੇਨ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਏਕਚ੍ਚੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਸ੍ਸਤਾ; ਏਕਚ੍ਚੇ ਅਸਸ੍ਸਤਾਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਿਭਜ੍ਜਵਾਦੋਪਿ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਏਵਂਪਕਾਰਾ ਚੋਦਨਾ ਅਨੋਕਾਸਾ ਹੋਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਧਮ੍ਮਸਭਾਵਸਮ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ।

ਨ ਮਰਤੀਤਿ ਅਮਰਾ। ਕਾ ਸਾ? ''ਏਵਨ੍ਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੨) ਨਯੇਨ ਪਰਿਯਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਵਾਚਾ ਚ, ਅਮਰਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾਚਾਯ ਵਿਵਿਧੋ ਖੇਪੋਤਿ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪੋ**। ਅਥ ਵਾ ਅਮਰਾਤਿ ਏਕਾ ਮਚ੍ਛਜਾਤਿ, ਸਾ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਨਿਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਉਦਕੇ ਸਨ੍ਧਾਵਮਾਨਾ ਗਾਹਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਅਯਮ੍ਪਿ ਵਾਦੋ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ, ਗਾਹਂ ਨਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਸੋ ਏਵ **ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕੋ**। ਸ੍ਵਾਯਂ ਵਾਦੋ ਮੁਸਾਵਾਦਅਨੁਯੋਗਛਨ੍ਦਰਾਗਮੋਹਹੇਤੁਕਤਾਯ ਚਤੁਧਾ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ – "**ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕਾ ਵੁਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੬੫-੬੬) ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਪਿ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕੋ ਕੁਸਲਾਦਿਕੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਰਲੋਕਤ੍ਤਿਕਾਦੀਨਿ ਚ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਨਵਬੁਜ੍ਝਮਾਨੋ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਕ੍ਖੇਪਨਮਤ੍ਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਕਥਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਭਾਵੋ। ਨ ਹਿ ਅਵਤ੍ਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪੁਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਥਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖੇਪਕਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਤਾ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ? ਨ ਹੇਵਂ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਕ੍ਖੇਪਕਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਤਾ ਇਚ੍ਛਿਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸੇਨ। ਸਸ੍ਸਤਵਸੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋਯੇਵ ਹਿ ਮਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧਿਤਾਯ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਪਰਲੋਕਤ੍ਤਿਕਾਦੀਨਿ ਚ, ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਰਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਮੁਸਾਵਾਦਾਦਿਭਯੇਨ ਚ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ਵਾਦਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਗਹੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਪਾਪਾਨਂ, ਤਬ੍ਬਿਪਾਕਾਨਞ੍ਚ ਅਨਵਬੋਧੇਨ, ਅਸਦ੍ਦਹਨੇਨ ਚ, ''ਤਬ੍ਬਿਸਯਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਕ੍ਖੇਪਕਰਣਂਯੇਵ ਯੁਤ੍ਤਂ ਸੁਨ੍ਦਰਞ੍ਚਾ''ਤਿ, ਖਨ੍ਤਿਂ ਰੁਚਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਿਸੁਂਯੇਵੇਕਾ ਏਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਸਤ੍ਤਭਙ੍ਗਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਪਰਿਯਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚੇਵ ਵਾਚਾ ਚਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬੧)। ਕਥਂ ਪਨਸ੍ਸਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਗਹੋ? ਉਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਅਨਭਿਨਿਵੇਸਤੋ। ''ਨਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਵੇਦੀ ਵਿਵਾਦਬਹੁਲਤ੍ਤਾ ਲੋਕਸ੍ਸ; 'ਏਵਮੇਵ'ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰੇਨ ਧਮ੍ਮੇ ਨਿਜ੍ਝਾਨਨਾ ਅਨਾਦਿਕਾਲਿਕਾ ਲੋਕੇ''ਤਿ ਗਾਹਵਸੇਨ ਸਸ੍ਸਤਲੇਸੋਪੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਤਿਯੇਵ।

ਅਮਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਭਾਵੋ ਓਸਾਨਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ, ਮਰਿਯਾਦੋ, ਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਨ੍ਤਵਾ**। ਤੇਨਾਹ "**ਸਪਰਿਯਨ੍ਤੋ**"ਤਿ। ਅਵਡ੍ਢਿਤਕਸਿਣਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਦੁਤਿਯਵਾਦੇ** ''ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ''ਤਿ ਵਾਦੋ। **ਤਤਿਯਵਾਦੇ** ''ਅਨ੍ਤਵਾ ਚ ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਚਾ''ਤਿ ਵਾਦੋ। **ਚਤੁਤ੍ਥਵਾਦੇ** ''ਨੇਵਨ੍ਤਵਾ ਨਾਨਨ੍ਤਵਾ''ਤਿ ਵਾਦੋ। ਏਤੇ ਏਵ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਾਦਿਨੋ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੩) – ''ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਾ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਵਤ੍ਥੂਹੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੫੩) ਯੁਤ੍ਤਂ ਤਾਵ ਪੁਰਿਮਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਾਦੀਨਂ ਅਨ੍ਤਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨਨ੍ਤਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਤ੍ਤਞ੍ਚ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਂ। ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਪਨ ਤਦੁਭਯਪਟਿਸੇਧਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਤ੍ਤਾ ਕਥਮਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਤਦੁਭਯਪਟਿਸੇਧਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਤ੍ਤਾ ਏਵ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਟਿਸੇਧਵਾਦੋਪਿ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਵਿਸਯੋ ਏਵ ਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਅਪਰੇ ਆਹੁ – ''ਯਥਾ ਤਤਿਯਵਾਦੇ ਸਮ੍ਭੇਦਵਸੇਨ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਅਨ੍ਤਵਨ੍ਤਤਾ ਅਨਨ੍ਤਤਾ ਚ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਏਵਂ ਤਕ੍ਕੀਵਾਦੇਪਿ ਕਾਲਭੇਦਵਸੇਨ ਉਭਯਸਮ੍ਭਵਤੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਟਿਸੇਧੇਨ ਉਭਯਞ੍ਞੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਥਂ? ਅਨ੍ਤਵਨ੍ਤਤਾਪਟਿਸੇਧੇਨ ਹਿ ਅਨਨ੍ਤਤਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਨਨ੍ਤਤਾਪਟਿਸੇਧੇਨ ਚ ਅਨ੍ਤਵਨ੍ਤਤਾ, ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਤਤਿਯਵਾਦਭਾਵੋ ਕਾਲਭੇਦਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਲੋਕਸਞ੍ਞਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਝਾਯੀਹਿ ਅਧਿਗਤਵਿਸੇਸੇਹਿ ਅਨਨ੍ਤੋ ਕਦਾਚਿ ਸਕ੍ਖਿ ਦਿਟ੍ਠੋ ਅਨੁਸੁਯ੍ਯਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਵਨ੍ਤਵਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇਹਿ ਏਵ ਕਦਾਚਿ ਅਨ੍ਤਵਾ ਸਕ੍ਖਿ ਦਿਟ੍ਠੋ ਅਨੁਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਪਨ ਅਨਨ੍ਤਵਾ''ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਸ੍ਸੁਤਿਤਕ੍ਕੀਵਸੇਨ, ਏਵਂ ਜਾਤਿਸ੍ਸਰਤਕ੍ਕਿਆਦੀਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਤਕ੍ਕਿਕੋ ਅਵਡ੍ਢਿਤਭਾਵਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਾ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਵਡ੍ਢਿਤਭਾਵਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਿਤਕਾਲਵਸੇਨ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਾਰਿਤਾਯ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਮਤ੍ਤੇ ਠਤ੍ਵਾ – ''ਨੇਵਨ੍ਤਵਾ''ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਅਵਡ੍ਢਿਤਕਾਲਵਸੇਨ ਪਨ ''ਨਾਨਨ੍ਤੋ''ਤਿ। ਨ ਪਨ ਅਨ੍ਤਵਨ੍ਤਤਾਨਨ੍ਤਤਾਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮਭਾਵੇਨ ਯਥਾ ਤਂ ''ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀ''ਤਿ, ਅਵਸ੍ਸਞ੍ਚ ਏਤਂ ਏਵਂ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ

ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਕ੍ਖਂਯੇਵ ਭਜੇਯਜ ਚਤੁਤ੍ਥਵਾਦੋ। ਨ ਹਿ ਅਨੁਵਨੁਤਾਨਨੁਤਾਤਦੁਭਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਕਾਰੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਕ੍ਕੀਵਾਦੀ ਚ ਯੁਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕੋ, ਕਾਲਭੇਦਵਸੇਨ ਚ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਨ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ। **ਅਨਨ੍ਤਰਚਤੁਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀਤਿ ਆਗਤਸਞ੍ਞੀਚਤੁਕ੍ਕਂ।

ਏਕਨ੍ਤਸੁਖੀਤਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸੁਖੀ। ਤਂ ਪਨਸ੍ਸ ਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਵੋਮਿਸ੍ਸਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਨਿਰਨ੍ਤਰਸੁਖੀ**"ਤਿ। **ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਮੇ**ਵਾਤਿ ਇਦਂ ਸੁਖਬਹੁਲਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਤੀਤਾਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਜਾਤੀਸੂ**ਤਿ ਇਦਂ ਤਤੋ ਪਰਂ ਜਾਤਿਸ੍ਸਰਞਾਣੇਨ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਾਦਿਸਮੇ**ਵਾਤਿ ਸੁਖਸਮਙ੍ਗਿਮੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ। ''ਏਵਂ ਸੁਖਸਮਙ੍ਗੀ''ਤਿ ਤਂ **ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਜਾਤਿਸ੍ਸਰਸ੍ਸ** ਅਤੀਤਜਾਤਿਯਮ੍ਪਿ ਇਧ ਵਿਯ ਦੁਕ੍ਖਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ।

ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪੀਤਿ ਲਾਭੀਨਂ ਤਕ੍ਕੀਨਮ੍ਪਿ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਪਦਂ ਆਕਡ੍ਢਤਿ। ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਨਾਮ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਅਨੁਲ਼ਾਰਂ ਅਵਿਭੂਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨਾ**"ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਕਾਰਣਭੂਤਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ **ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਂ। ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭੂਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਵੇਦਨਾਬਹੁਲਸ੍ਸ। **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭੂਤਟ੍ਠਾਨਮੇ**ਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਪਤ੍ਤਮੇਵ ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾ**ਤਿ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਿਨੋ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਹਿ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾਦੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਸਮੁਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ "**ਦ੍ਵੇ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਾ**"ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੨੮. **ਦਿਟ੍ਠੁਦ੍ਧਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਅਨਿਯਜਾਨਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਦੁਦ੍ਧਰਣਂ। **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂਯੇਵ ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਵ ਞਾਣਂ। ਤਂ ਪਨ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਞਾਣ**"ਨ੍ਤਿ। ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਵਿਯ ਦੋਸਾਪਗਮੇਨ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਗਮੇਨ ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸ**"ਨ੍ਤਿ। ਕਿਲੇਸਨ੍ਧਕਾਰਵਿਗਮਤੋ ਸਪ੍ਪਭਾਸਮੁਜ੍ਜਲਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਪਰਿਯੋਦਾਤਨ੍ਤਿ ਪਭਸ੍ਸਰ**"ਨ੍ਤਿ **ਬਾਹਿਰਸਮਯਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਞਾਨਸ੍ਸ ਸਮਿਜ੍ਝਨਤੋ। **ਮਯਮਿਦਂ ਜਾਨਾਮਾ**ਤਿ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਾਣਭਾਗਮੇਵ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਏਵ ਯਥਾਗਹਿਤਂ ਗਾਹਂ ਸਨ੍ਧਾਯ – ''ਮਯਮਿਦਂ ਅਤ੍ਥਂ ਤਤ੍ਥ ਜਾਨਾਮਾ''ਤਿ **ਏਵਂ ਤਤ੍ਥ** ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ **ਞਾਣਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਓਤਾਰੇਨ੍ਤਿਯੇਵ** ਅਨੁਪ੍ਪਵੇਸੇਨ੍ਤਿਯੇਵ। **ਨ ਤਂ ਞਾਣਂ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਂ ਨਾਮੇਤਂ,** ਕਿਂ ਪਨ ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਂ ਨਾਮ? ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿਆਦਿਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਦਪਿ…ਪੇ॰… ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। ਯਂ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਂ ਞਾਣਂ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ – "**ਜਾਨਨਮਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ ਞਾਣਭਾਗਮਤ੍ਤਮੇ**ਵਾ"ਤਿ। ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿਯੇਵ ਲਾਭਿਨੋ ਇਤਰਸ੍ਸ ਚ ਤਥਾ ਤਥਾ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਤੋ। **ਅਨੁਪਾਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋ** ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ। ਅਸਾਧਾਰਣਤੋ ਨ ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਅਨੁਪਾਤਿਵਤ੍ਤਨਂ, ਤਤੋ। **ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਤੋ**ਤਿ ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ। ਏਤੇਨ ਫਲੂਪਚਾਰੇਨੇਵ ਉਪਾਦਾਨਮਾਹ। ਯਦਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਆਗਤਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਇਧ ਕਥਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁਤ੍ਤੇਨ ਏਕਸਦਿਸਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ''ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਰੂਪਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਵੇਦਨਾ ਸਕ੍ਕਾਯਂਯੇਵ ਅਨੁਪਰਿਧਾਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਇਧ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਆਗਤਾ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਂ ਕਥਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ** ਤਤ੍ਥ ਆਗਤਾਨਂ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਇਧਾਗਤਤ੍ਤਾ। ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾਭਿਨਿਵੇਸਪੁਬ੍ਬਕੋ, ''ਅਤ੍ਤਾ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਉਚ੍ਛੇਦੋ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ।

੩੦. **ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ…ਪੇ॰… ਦਸ੍ਸੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਥਂ ਪਨਾਯਮਤ੍ਥੋ ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ''ਤਿਆਦਿਪਾਲ਼ਿਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ? ਅਪ੍ਪਹੀਨਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਉਪਾਦਿਯਨਜੋਤਨਤੋ। **ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਨ। **ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਨਿਰੋਧਾ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਪਰਿਹੀਨਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਭਵਤਿ, ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਪਨ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਚ ਤਤਿਯਂ ਪਟਿਲੋਮਨਯੇਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ''ਪਵਿਵੇਕਾ ਪੀਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ, ''ਨਿਰਾਮਿਸਸੁਖਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ

ਵੁਟ੍ਠਾਨਨਿਰੋਧਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਹੀਨਜ੍ਝਾਨਪਰਿਯਾਦਾਨਕਦੋਮਨਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਨੀਵਰਣਸਹਗਤਦੋਮਨਸ੍ਸਮਾਹ। ਤਞ੍ਹਿ ਝਾਨਪਰਿਯਾਦਾਨਕਰਂ। **ਕਮ੍ਮਨੀਯਭਾਵੋ**ਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮਾਪਜ੍ਜਨਭਾਵੋ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਮਭਾਵੋ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਵਿਧੁਰਤ੍ਤਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਵਿਯਾਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਵਿਵੇਕਾ ਪੀਤੀ’’ਤਿ ਪੁਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਪੀਤਿ **ਝਾਨਦ੍ਵਯਪੀਤਿ। ਯਂ ਠਾਨਂ ਛਾਯਾ ਜਹਤੀ**ਤਿ ਯਂ ਪਦੇਸਂ ਆਤਪੇਨ ਅਭਿਭੁਯਜਮਾਨਂ ਛਾਯਾ ਜਹਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਆਤਪੇ ਛਾਯਾਤਿ ਪਦੇਸੇਨ ਆਤਪਸਞ੍ਞਿਤਾਨਂ ਭੂਤਸਙ੍ਖਤਾਨਂ ਪਹਾਨਟ੍ਠਾਨਮਾਹ। ਤੇਨਾਹ “**ਯਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ**”ਤਿਆਦਿ।

੩੧. **ਨਿਰਾਮਿਸਂ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸੁਖਂ** ਦੂਰਸਮੁਸ੍ਸਾਰਿਤਕਾਮਾਮਿਸਤ੍ਤਾ।

੩੨. **ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਨ੍ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਵੇਦਨਂ,** ਨ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਂ।

੩੩. **ਨਿਗ੍ਗਹਣੋ**ਤਿ ਮਮਂਕਾਰਭਾਵੇਨ ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਅਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਸ੍ਸ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਅਵਿਲੋਮਵਸੇਨ ਏਕਨ੍ਤਿਕੁਪਾਯਤਾਯ ਸਪ੍ਪਾਯਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਉਪਕਾਰਭੂਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਮਥਭਾਵਨਾਯ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਂ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਅਸੁਕ੍ਖਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਕਥਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ **ਉਪਕਾਰਪਟਿਪਦਾ ਨਾਮ ਜਾਤਂ**? ਨ ਜਾਯਤੇ ਵਾਤਜਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਕੇ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ। **ਅਗ੍ਗਣ੍ਹਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਗਾਹੇਨ ਅਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ। ਯਤ੍ਥ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਗਾਹੋ ਵਿਮੋਚਿਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਗ੍ਗਾਹਾ ਸੁਕ੍ਖਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤਦੇਕਟ੍ਠਭਾਵਤੋ। ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਏਵ ਆਸਨ੍ਨੇ, ਨ ਦੂਰੇ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – “**ਉਪਕਾਰਪਟਿਪਦਾ ਨਾਮ ਜਾਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਚ ਸਨ੍ਤੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿਆਦਿਕਾ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਧਿਮਾਨਪਕ੍ਖੇ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਅਭਿਵਦਤੀਤਿ ਅਭਿਮਾਨੇਨ ਉਪਵਦਤੀ**”ਤਿ। ਇਦਮੇਵ ਉਪਾਦਿਯਤੀਤਿ ਨਿਯਮਾਭਾਵਤੋ “**ਅਟ੍ਠਾਰਸਵਿਧਮ੍ਪੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਪਦੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨੇ ਸਤਿ ਸੇਸਉਪਾਦਾਨਸਮ੍ਭਵੋ ਅਵੁਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਤਦੇਵ ਉਦ੍ਧਟਂ।

ਸੇ ਆਯਤਨੇ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੇਤਿ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਆਯਤਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਆਯਤਨਾਨਂ। **ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ** ਵੇਨੇਯਜਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ।

ਨ ਗਾਧਤੀਤਿ ਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ। **ਅਤੋ**ਤਿ ਅਸ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾ। **ਸਰਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। **ਸਙ੍ਖਾਰਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਕਦੇਸਭੂਤਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤੋ ਏਵ **ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਂ** ਅਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਂ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਗੋਚਰਂ। **ਅਨਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਂ, ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਬ੍ਬਤੋ ਪਭ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਨ੍ਧਕਾਰਾਭਾਵਤੋ ਚ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਭਸ੍ਸਰਂ। ‘‘ਸਬ੍ਬਤੋ ਪਪ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਸਬ੍ਬਤੋ ਪਤਤਿਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥੇਹਿ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤਬ੍ਬਂ ਅਮਤਸਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਨੁਪਾਦਾ ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ,** ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਅਨੁਪਾਦਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ,** ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੋ। ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਤਾਯ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ **ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਮੇਵ।

ਪਞ੍ਚਤ੍ਤਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੩. ਕਿਨ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪. **ਭਵੋ**ਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤੋ। **ਅਭਵੋ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੋ। ਵੁਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਂ ਅ-ਕਾਰੋ, ‘‘ਸਂਵਰਾਸਂਵਰੋ, ਫਲਾਫਲ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ **ਭਵਾਭਵਹੇਤੂ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਭਵਸ੍ਸ ਹੇਤੁ, ਤਂ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਮਾਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ – “**ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ**

ਸੁਖੰ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿਆਦਿ।

੩੫. ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨੰ ਵਿਵਾਦੋ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਆਹ – **‘‘ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਵ ਕਥਿਤਾ’’**ਤਿ। ਲੋਕਿਯਾਪਿ ਹਿ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਵਿਸੇਸਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਯਾਵ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, **‘‘ਇਮੇਸੁ ਸਤ੍ਤਤਿੰਸਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੇਸੂ’’**ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਾਨੰ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਭੇਦੋ ਹੋਤਿ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਧਿਗਤਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਕਾਯਾਦਯੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਸਤਿਯੇਵ ਪਨ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾਤਿ। **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਨਾਨੰ** ਭੇਦੰ। **ਇਮਿਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਾਯਪਿ ਯੁਤ੍ਤਿਯਾ। ਇਦਾਨਿ ਤੰ ਯੁਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ – **‘‘ਅਤ੍ਥਞ੍ਚ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਞ੍ਚਾ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਤਤ੍ਥ **ਸਮਾਨੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰਤੋ ਸਮਾਨੇਤ੍ਵਾ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰਪਦੇਹਿ ਚ ਸਮਾਨੇਤ੍ਵਾ। **ਅਞ੍ਞਥਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਤੋ, ਭੂਤਤੋ ਅਪਗਤੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਿਚ੍ਛਾ ਰੋਪਿਤਭਾਵੋ**ਤਿ ਅਯਾਥਾਵਤੋ ਠਪਿਤਭਾਵੋ। **ਅਤ੍ਥਞ੍ਚ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਕਾਰਣਮੇਵਾ**ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ ਬੁਜ੍ਝਨਹੇਤੁਤਾਯ।

੩੭. ਇਧ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਟ੍ਠਾਨੇ **ਸਤਿਯੇਵ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤਾ**, ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮੇਤਿ ਨਾਮ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਅਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਨਾਨਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤੰ ਲਿਙ੍ਗਭੇਦੇਨ ਵਚਨਭੇਦੇਨ ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **‘‘ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਤਿ ਵਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਤਿ ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾ ਰੋਪੇਥਾ’’**ਤਿ ਆਹ। **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਣੁਮਤ੍ਤੰ ਸਲ੍ਲਹੁਕੰ, ਨ ਗਰੁਤਰੰ ਅਧਨਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ **ਧਨਿਤੰ** ਘੋਸਵਨ੍ਤੰ **ਕਤ੍ਵਾ ਰੋਪਿਤੇ** ਵੁਤ੍ਤਦੋਸਾਭਾਵਤੋਤਿ ਤੇਨਾਹ – **‘‘ਨਿਬ੍ਬੁਤਿੰ ਪਤ੍ਤੁੰ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤੀ’’**ਤਿ।

ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਰੋਪਨੰ ਨ ਵਿਸੇਸਨ੍ਤਰਾਯਕਰੰ ਹੋਤੀਤਿ ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ, **ਚਤੁਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਪਞ੍ਚੰ ਕਥੇਤ੍ਵਾਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ** – ‘‘ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੰ ਖੋ ਪਨਾ’’ਤਿ।

੩੮. **ਅਥ ਚਤੁਤ੍ਥਵਾਰੇ ਵਿਵਾਦੋ ਕਸ੍ਮਾ** ਜਾਤੋ? ਯਾਵਤਾ ਨੇਸੰ ਵਚਨੰ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚੇਵ ਸਮੇਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਚਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਵਾਦੋ**ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਮੇਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚੇਵ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਚ, ਸਞ੍ਞਾ ਪਨ ਨੇਸੰ ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਾ, ਤਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਸੇਨ ਵਿਵਾਦੋ ਜਾਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਅਹ’’**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਹੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮਿ, ਅਯੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਤਿ ਵਦਤੀਤਿ ਏਵੰ ਤੇਸੰ ਞਾਣੰ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ, **‘‘ਏਸੇਵ ਨਯੋ’’**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤਿਦਿਸਤਿ।

੩੯. **ਨ ਚੋਦਨਤ੍ਥਾਯ ਵੇਗਾਯਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਘੰ ਸੀਘੰ ਨ ਚੋਦਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਏਕਚ੍ਚੋ ਕੋਧਨਭਾਵੇਨ ਏਵੰ ਪਟਿਪ੍ਫਰਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਅਨਾਦਾਨਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਿਨਿਵਿਸਨਤੋ ਅਨਾਦਾਨਦਿਟ੍ਠੀ ਅਦਲ੍ਹਗ੍ਗਾਹੀ। **ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਵਿਯ।

ਉਪਘਾਤੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਘਾਤੋ ਫਰਸੁਪਘਾਤੋ ਵਿਯ। **ਵਣਘਟ੍ਟਿਤਸ੍ਸ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਵਣੇ ਘਟ੍ਟਿਤਸ੍ਸ ਵਿਯ **ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ** ਚਿਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। **ਦ੍ਵੇ ਵਾਰੇ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਵਿਸਜ੍ਜੇਤੀ**ਤਿ ਸੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ ਏਵੰ ਪਗੇਵ ਚੋਦਿਤਮਤ੍ਤੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ ਚੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ । ਕਥਨਵਸੇਨ ਚ **ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਕਿਲਮਥੋ। ਏਵਰੂਪੋ**ਤਿ ਸਹਸਾ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੇਨ ਚੋਦਕਸ੍ਸ ਵਿਹੇਸਾਵਾਦੋ ਹੁਤ੍ਵਾਪਿ ਅਕ੍ਕੋਧਨਾਦਿਸਭਾਵੋ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾਤਿ ਸਕੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਣਾ। **ਉਪੇਕ੍ਖੰ ਅਤਿਮਞ੍ਞਤਿ ਨਾਮ** ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਚਾਰਸ੍ਸ ਅਨਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਣਤੋ।

੪੦. **ਵਚਨਸਞ੍ਚਾਰੋ**ਤਿ ਪੇਸੁਞ੍ਞਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਥਾਵਚਨੁਪਸੰਹਾਰੋ। **ਦਿਟ੍ਠਿਪਲ਼ਾਸੋ**ਤਿ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਿ। ਸਾ ਪਨ **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਰਾਧਨਿਯਭਾਵੋ** ਸਤ੍ਥੁਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਰਾਧਕਭਾਵੋ। **ਕਲਹੋ**ਤਿ ਅਧਿਕਰਣੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਭਣ੍ਡਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ।

ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਯੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇਨ। ਤਮੇਵ ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ – "**ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਸਾਰਣੀਯਧਮ੍ਮੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ**"ਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਾਨੁਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ। **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤੰ ਬ੍ਯਾਕਰਣੰ ਯਥਾ ਵਿਵਾਦਾਪਨ੍ਨਾ ਸਵ੍ਹਵਤ੍ਤਿੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ – "**ਤੇਸੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਵ੍ਹਵਤ੍ਤਿਕਰਣ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਦੇਵ ਬ੍ਯਾਕਰਣੰ ਅਨੁਧਮ੍ਮੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਨੁਪਵਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਤਦੇਵ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ ਨਾਮਾ**"ਤਿ। **ਕੋਚੀ**ਤਿ ਯੋ ਕੋਚਿ। **ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੋ** ਸਕਾਰਣੋ। ਅਵ੍ਹਵਤ੍ਤੋ ਅਯੰ ਕਿੰ ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ "**ਅਵ੍ਹੋ**"ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਟਿਪਨ੍ਨਭਿਕ੍ਖੁਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਨ ਕੇਨਚਿ ਗਰਹਣੀਯਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸੰ ਸਬ੍ਬੰ ਸੁਵਿਵ੍ਹੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਕਿਨ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੪. ਸਾਮਗਾਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧. **ਦ੍ਵੇਧਿਕਜਾਤਾ**ਤਿ ਜਾਤਦ੍ਵੇਧਿਕਾ ਸਵ੍ਹਜਾਤਭੇਦਾ। **ਦ੍ਵੇਜ੍ਝਜਾਤਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਧਭਾਵੰ ਪਤ੍ਤਾ। ਭਣ੍ਡਨ੍ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਭਣ੍ਡਨੰ,** ਵਿਰੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਤਾ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਣ੍ਡਨੰ। **ਧਮ੍ਮਵਿਨਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਵਚਨੰ। **ਵਿਤੁਜ੍ਜਨ੍ਤਾ** ਮੁਖਸਤ੍ਤੀਹਿ। **ਸਹਿਤੰ ਮੇ**ਤਿ ਮਯ੍ਹੰ ਵਚਨੰ ਸਹਿਤੰ ਸਿਲਿਟ੍ਠੰ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ ਅਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਅਧਿਚਿਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਆਚਿਣ੍ਣੰ। **ਵਿਪਰਾਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਰੋਧਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਰਾਵਤ੍ਤਿਤੰ, ਪਰਾਵਤ੍ਤੰ ਦੂਸਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਚਿਰਕਾਲਵਸੇਨ...ਪੇ॰... ਨਿਵਤ੍ਤਾ**"ਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਯੇਸਮਾਨੋ ਚਰ,** ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਚੇ ਸਕ੍ਕੋਸਿ,** ਇਦਾਨਿਮੇਵ ਮਯਾ ਵੇਠਿਤਦੋਸੰ ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹਿ। **ਮਰਣਮੇਵਾ**ਤਿ ਅਵ੍ਹਮਵ੍ਹਘਾਤਵਸੇਨ ਮਰਣਮੇਵ।

ਨਾਟਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਇਮੇਤਿ **ਨਾਟਪੁਤ੍ਤਿਯਾ**। ਤੇ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਸਿਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ "**ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇਸੂ**"ਤਿ। ਪੁਰਿਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਨੰ ਪਟਿਵਾਨੰ, ਤੰ ਰੂਪੰ ਸਭਾਵੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਪਟਿਵਾਨਰੂਪਾ**। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਵਤ੍ਤਨਸਭਾਵਾ**"ਤਿ। **ਕਥਨੰ** ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਨੰ। **ਪਵੇਦਨੰ** ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਦਾਹਰਣਾਨਿ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਬੋਧਨੰ। ਨ ਉਪਸਮਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਨੁਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨੰ, ਤਦੇਵ **ਅਨੁਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੰ,** ਤਸ੍ਮਿੰ। ਸਮੁਸ੍ਸਿਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਹੇਤੁਭਾਵਤੋ **ਥੂਪੰ** ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਆਹ – "**ਭਿਨ੍ਨਥੂਪੇਤਿ ਭਿਨ੍ਨਪਤਿਟ੍ਠੇ**"ਤਿ। **ਥੂਪੋ**ਤਿ ਵਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਵ੍ਹਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਸਮੁਸ੍ਸਿਤਟ੍ਠੇਨ। **ਸੋ** ਨਿਗਣ੍ਠਸ੍ਸ ਸਮਯੇ ਕੇਹਿਚਿ ਅਭਿਨ੍ਨਸਮ੍ਮਤੋਪਿ **ਭਿਨ੍ਨੋ** ਵਿਨਟ੍ਠੋਯੇਵ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਭਿਨ੍ਨਥੂਪੋ। ਸੋ ਏਵ ਨਿਯ੍ਯਾਨਭਾਵੋ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮਾਨੰ ਪਟਿਸਰਣੰ, ਤੰ ਏਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਸਰਣੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ **ਭਿਨ੍ਨਥੂਪੇ ਅਪ੍ਪਟਿਸਰਣੇ**ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਆਚਰਿਯਪ੍ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਆਚਰਿਯਮੁਟ੍ਠਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਮਾਣਭੂਤੰ। **ਨਾਨਾਨੀਹਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਕਾਰੇਨ। ''ਵਿਵਾਦੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਸਤ੍ਥਾ ਹਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਵਾਦਕਾਰਣੰ ਕਤ੍ਵਾਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੰ ਵਿਵਰਿਤੁੰ "**ਭਗਵਤਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਚ ਅਵਸ੍ਸਯੋ ਚ,** ''ਅਯੰ ਧਮ੍ਮੋ ਅਯੰ ਵਿਨਯੋ ਇਦੰ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਨੇ ਮਹਾਪਦੇਸਾ, ਪਵ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣਾਨਿ ਚ, ਯਸ੍ਮਾ ਤੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਤੇ ਅਵਸ੍ਸਾਯ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਧਰਾ ਚ ਨਿਚ੍ਛਯੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਮਹਾਪਦੇਸਤੋ ਵਿਨਯੇ ਕੇਨਚਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪਵ੍ਹਬ੍ਯਾਕਰਣਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸੁਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਰੂਪੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ ਇਧ ਸਤ੍ਥ ਕਿਚ੍ਚੰ ਕਾਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਤੇਨੇਵਾ**"ਤਿਆਦਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਲ਼ਾਰਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਭਾਜਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੪੨. ਪਟਿਪਵਿਟ੍ਠੰ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹਰਿਤਬ੍ਬਤੋ, ਸਚ੍ਚੰ ਕਾਰਿਤਬ੍ਬਤੋ ਪਾਭਤੰ ਮੂਲਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਕਥਾਪਾਭਤ**"ਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਕਥਾਯ ਮੂਲਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੇਸੰ ਵਸੇਨ ਵਿਵਾਦੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਤੇਯੇਵ ਅਧਮ੍ਮਵਾਦਿਨੋ, ਤੇਸੰ ਤਾਵ ਸੋ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੁ, ਤਤੋ ਅਵ੍ਹੇਸੰ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਕਥਨ੍ਤਿ, ਚੋਦਨਾ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਸਂਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥਭਾਵਤੋਤਿ ਪਰਿਹਾਰੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਕੋਸਮ੍ਬਕਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ ਵਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿ।

੪੩. ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਦੇਸਿਤਾਤਿ ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਬੋਧਿਤਾ। **ਪਤਿਸ੍ਸਯਮਾਨਰੂਪਾ**ਤਿ ਅਪਦਿਸ੍ਸ ਪਤਿਸ੍ਸਯਮਾਨਾ ਗਰੁਕਵਸੇਨ ਨਿਸ੍ਸਯਮਾਨਸਭਾਵਾ। ਤੇਨਾਹ – "**ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ**"ਤਿ, ਗਰੁਤਰਂ ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਵਾਰੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ, ''ਆਜੀਵਹੇਤੁ ਆਜੀਵਕਾਰਣਾ''ਤਿ, ਏਵਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ **ਪਰਿਵਾਰਪਾਲ਼ਿਯਂ** (ਪਰਿ॰ ੩੩੬) ਆਸਙ੍ਕਰਵਸੇਨ ਠਪਿਤਾਨਿ। ''ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਉਦ੍ਦਿਸੇਯ੍ਯਾਥਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੩੯, ੪੨, ੪੩) ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਠਵਸੇਨੇਵ ਹਿ ਤਾਨਿ ਭਗਵਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨਿ। **ਤਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨਿ ਸਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਅਧਿਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਨਾਮਾ**ਤਿ, ਇਦਂ ਗੋਬਲੀਬਦ੍ਦਞਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਅਧਿਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਭਾਵਤੋ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਨਯੋਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੁਪ੍ਪਜਹਨਾਯ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਭਾਵੇ ਅਯਂ ਵਕ੍ਖਮਾਨੋ। **ਤਾਨੀ**ਤਿ ਪਣੀਤਭੋਜਨਾਨਿ। **ਯੋ ਕੋਚੀ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਵਾ। **ਦੁਕ੍ਕਟਵਤ੍ਥੁਕ**ਨ੍ਤਿ **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ** ਦੁਕ੍ਕਟਾਪਤ੍ਤਿਵਤ੍ਥੁਕਂ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਪ੍ਪਜਹਨਭਾਵੇਨ ਮੂਲਾਪਤ੍ਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਅਣੁਮਤ੍ਤਤਾਯ।

ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਲੋਕਿਯਮਗ੍ਗਂ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮਗ੍ਗਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਵਾਦੁਪ੍ਪਾਦੇ। **ਓਭਾਸਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਓਭਾਸਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਂ ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਸੋ ਮਗ੍ਗਸਞ੍ਞਿਭਾਵੇਨ ਮਗ੍ਗੋ ਚ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਤਿ ਸੁਤਤ੍ਤਾ, "**ਪਟ੍ਠਮਮਗ੍ਗੋ ਨਾਮਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਸਨ੍ਨਿਦ੍ਧਂ ਅਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤਂ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਕਥੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ।

ਚੇਤਿਯਂ ਨ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਕਤਂ ਥੂਪਂ ਵਦਤਿ। ਨਿਨ੍ਦਿਯੇ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਾਵੇ ਠਿਤਂ ਪਾਸਂਸਂ ਅਰਿਯਭਾਵਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾਲਦ੍ਧਿਂ ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵੋਹਰਣਤੋ **ਸਗ੍ਗੋਪਿ ਮਗ੍ਗੋਪਿ ਵਾਰਿਤੋਯੇ**ਵਾਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ''ਯੋ ਨਿਨ੍ਦਿਯਂ ਪਸਂਸਤਿ, ਤਂ ਵਾ ਨਿਨ੍ਦਤਿ ਯੋ ਪਸਂਸਿਯੋ।
> ਵਿਚਿਨਾਤਿ ਮੁਖੇਨ ਸੋ ਕਲਿਂ, ਕਲਿਨਾ ਤੇਨ ਸੁਖਂ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤੀ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੬੬੩; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੦-੧੮੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੯੨)।

''ਖਣੇਨੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਤਂ ਸਮਤ੍ਥਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਕਥਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਕੋਹਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ; ਇਤਰੇਸੁ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। **ਉਪ੍ਪਾਟੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ। ''ਅਥ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿਆਦਿ **ਸੇਸਂ** ਨਾਮ। ''ਅਮਤਂ ਤੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੦੦) ਵਚਨਂ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ, "**ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਵੋ ਅਮਤਂ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**"ਤਿ ਆਹ।

੪੪. ਏਵਨ੍ਤਿ ਆਕਾਰਲਕ੍ਖਣਮੇਤਂ, ਨ ਆਕਾਰਨਿਯਮਨਂ। ਤੇਨ ਇਮਿਨਾਵ ਕਾਰਣੇਨ ਚ ਯੋ ਵਿਵਾਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਗਰੁਸ੍ਮਿਂ ਗਰੂਤਿ ਪਵਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਗਰੁਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਤਂਸਹਚਰਿਤਤ੍ਤਾ ਗਰੁ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਗਾਰਵਂ, ਗਰੁਕਰਣਂ, ਤਂ ਏਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਗਾਰਵੋ**। ਤੇਨਾਹ "**ਗਾਰਵਵਿਰਹਿਤੋ**"ਤਿ। ਗਰੁਸ੍ਸ ਗਾਰਵਵਸੇਨ ਪਤਿਸ੍ਸਯਨਂ ਪਤਿਸ੍ਸੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨੀਚਵੁਤ੍ਤਿਤਾ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ **ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਆਹ – "**ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਯੋ ਅਨੀਚਵੁਤ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਯਥਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, "**ਏਤ੍ਥ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਤੀਸੁਕਾਲੇਸੁ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਯਾਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਸਮੁਦਾਯਕਿਤ੍ਤਨਅਨਵਸੇਸਦਸ੍ਸਨਂ, ਅਵਯਵਤੋ ਪਨ ਅਗਾਰਵਸਿਦ੍ਧਿ ਯਥਾ ਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਮਾਦਾਨਂ ਤਬ੍ਬਿਸੇਸੋ ਭੇਦੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ।

ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਆਦਰਵਸੇਨ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਸਙ੍ਘੇ ਕਤੋਯੇਵ ਹੋਤਿ** ਸਙ੍ਘਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ, ਯਥਾ ਸਙ੍ਘਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ ਏਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਮੇਵ ਹੋਤਿ। **ਅਪਰਿਪੂਰਯਮਾਨੋ**ਵ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਗਾਰਵੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – "**ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਨ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ**"ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੩੫)। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਵਾਦਮੂਲਂ ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵੂਪਸਮੇਤਬ੍ਬਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹਤੋ "**ਅਜ੍ਝਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਸ ਨਯੋ **ਬਹਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ।

੪੬. ਛਠਾਨਾਨੀਤਿ ਛਮੂਲਾਨਿ। ਯਥਾ ਸਮਨਵਸੇਨ ਸਮਥਾਨਂ ਵਿਵਾਦਾਦੀਸੁ ਅਧਿਕਤ੍ਤੁਭਾਵੋ, ਏਵਂ ਵਿਵਾਦਾਦੀਨਂ ਤੇਹਿ ਅਧਿਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਤਾਪੀਤਿ ਆਹ – "**ਵੂਪਸਮਨਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਅਧਿਕਰਣਾਨੀ**"ਤਿ। ਤੇਨ ਅਧਿਕਰਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥਤਂ ਆਹ। ਸਮਥਾ ਵਾ ਸਮਨਵਸੇਨ ਅਧਿਕਰੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਅਧਿਕਰਣਾਨਿ,** ਵਿਵਾਦਾਦਯੋ।

ਵਿਵਾਦੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤੋਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਤੋ ਕਕ੍ਖਲਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨਤੋ ਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਿਵਾਦਾਨੁਸਾਰੇਨ ਮੂਲਕਂ ਵਿਯ ਅਨੁਬਨ੍ਧਰੋਗੋ ਤਮੇਵ ਤਦਞ੍ਞਂ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਡ੍ਢਨ੍ਤੋ ਵਿਵਾਦਾਧਿਕਰਣਂ ਪਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਵਡ੍ਢਤਿ ਨਾਮ, ਅਨੁਵਾਦਾਪਤ੍ਤਿਕਿਚ੍ਚਾਧਿਕਰਣਂ ਪਤ੍ਵਾ ਵਿਵਾਦਸ੍ਸ ਚ ਵਡ੍ਢਨਂ ਪਾਕਟਮੇਵ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਧਿਕਰਣਾਨਿ ਪਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤੋ ਸੋ ਵਿਵਾਦੋ**"ਤਿ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੩੩੧) ਉਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਉਟ੍ਠਿਤਾਨਂ। **ਸਮਥਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਨਤ੍ਥਂ।

ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਵਤ੍ਥੂਹੀਤਿ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਮੇਤਂ ਯਥਾ ''ਯਦਿ ਮੇ ਬ੍ਯਾਧੀ ਦਾਹੇਯ੍ਯੁਂ। ਦਾਤਬ੍ਬਮਿਦਮੋਸਧ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩.੩੯-੪੨; ਕਙ੍ਖਾ॰ ਅਭਿ॰ ਟੀ॰ ਅਧਿਕਰਣਸਮਥਵਣ੍ਣਨਾ), ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਿਵਦਨ੍ਤਾ, ''ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਵਤ੍ਥੂਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਉਪਵਦਨਾ**ਤਿ ਅਕ੍ਕੋਸੋ। **ਚੋਦਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਯੋਗੋ।

ਅਧਿਕਰਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਾਵ ਵਿਨਯਨਤੋ **ਸਮ੍ਮੁਖਾਵਿਨਯੋ**। ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਪਰਿਸਾਯ ਧਮ੍ਮਵਾਦੀਨਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯਤਾਯ ਯੇਭੁਯ੍ਯਸਿਕਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਰਣਂ **ਯੇਭੁਯ੍ਯਸਿਕਾ। ਕਾਰਕਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸਾਮਗ੍ਗਿਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੋ,** ਨ ਯਥਾ ਤਥਾ ਕਾਰਕਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਸਮ੍ਮੁਖਤਾਮਤ੍ਤਂ। **ਭੂਤਤਾ**ਤਿ ਤਚ੍ਛਤਾ। ਸਚ੍ਚਪਰਿਯਾਯੋ ਹਿ ਇਧ ਧਮ੍ਮ-ਸਦ੍ਦੋ ''ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੯) ਵਿਯ। ਵਿਨੇਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਿਨਯੋ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਕਰਣਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮਾਯ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਨਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਤਾ **ਵਿਨਯਸਮ੍ਮੁਖਤਾ**। ਵਿਵਾਦਵਤ੍ਥੁਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ ਅਤ੍ਥਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ, ਤੇਸਂ **ਅਤ੍ਥਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾਨਂ। ਸਙ੍ਘਸਮ੍ਮੁਖਤਾ ਪਰਿਹਾਯਤਿ** ਸਮ੍ਮਤਪੁਗ੍ਗਲੇਹੇਵ ਵੂਪਸਮਨਤੋ।

ਨਨ੍ਤਿ ਵਿਵਾਦਾਧਿਕਰਣਂ। ''ਨ ਛਨ੍ਦਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਰਿ॰ ੩੯੩) ਵੁਤ੍ਤਂ **ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ**। ਗੁਲ੍ਹਕਾਦੀਸੁ ਅਲਜ੍ਜੁਸ੍ਸਨ੍ਨਾਯ ਪਰਿਸਾਯ ਗੁਲ੍ਹਕੋ **ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹੋ** ਕਾਤਬ੍ਬੋ; ਲਜ੍ਜੁਸ੍ਸਨ੍ਨਾਯ **ਵਿਵਟਕੋ,** ਬਾਲੁਸ੍ਸਨ੍ਨਾਯ **ਸਕਣ੍ਣਜਪ੍ਪਕੋ**। ਯਸ੍ਸਾ ਕਿਰਿਯਾਯ ਧਮ੍ਮਵਾਦਿਨੋ ਬਹੁਤਰਾ, ਸਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯਸਿਕਾਤਿ ਆਹ – "**ਧਮ੍ਮਵਾਦੀਨਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯਤਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਏਵਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਨ੍ਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਰੋਪਨਵਸੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਂ, ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਪਨ ਆਪਤ੍ਤਾਧਿਕਰਣਸਮਥੇ ਪਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। ਨ ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪਂ **ਅਸ੍ਸਾਮਣਕਂ,** ਸਮਣੇਹਿ ਅਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ। **ਅਜ੍ਝਾਚਾਰੇ** ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇਸਤਿ। **ਪਟਿਚਰਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਪਾਪੁਸ੍ਸਨ੍ਨਤਾਯ ਪਾਪਿਯੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਤਬ੍ਬਕਮ੍ਮਂ **ਤਸ੍ਸਪਾਪਿਯਸਿਕਂ**।

ਸਮ੍ਮੁਖਾਵਿਨਯੇਨੇਵ ਵੂਪਸਮੋ ਨਤ੍ਥਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ, ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਵਿਨਾ ਅਵੂਪਸਮਨਤੋ । **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਦੇਸਨਾਯਂ। ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੇ ਆਪਨ੍ਨਭਾਵਾਦਿਕੇ ਕਰਣਕਿਰਿਯਾ, ''ਆਯਤਿਂ ਸਂਵਰੇਯ੍ਯਾਸੀ''ਤਿ, ਪਰਿਵਾਸਦਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ **ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਕਰਣਂ**।

ਯਥਾਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿ ''ਦ੍ਵੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਤਿਹਿ ਏਕੇਨਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ, ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਸਮਥਵਿਚਾਰੇ। **ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਨਯੋ**ਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਨਯਮਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

੪੭. ਸਙ੍ਖੇਪਤੋਵ **ਵੁਤ੍ਤੋ,** ਨ ਸਮਥਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ ਵਿਯ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਪਦਂ ਆਕਡ੍ਢਤਿ, ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਇਮਿਨਾ ਪਕਾਰੇਨਾਤਿ ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਨ੍ਤਾਨਵਜ੍ਜਭਾਵਤੋ ਨਤ੍ਥਿ

ਅਧਮ੍ਮਭਾਵੋ, ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਿਤਾਕਾਰਂ ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਕਥਨਂ ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਅਕਤਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਅਧਮ੍ਮਭਾਵੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – “**ਤਯੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਨ੍ਤਿ ਸਪਾਟਿਹੀਰਂ ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਤਥੇਵਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ‘‘ਏਵਂ ਅਮ੍ਹਾਕ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਆਕਡ੍ਢਤਿ। **ਭੂਤੇਨ...ਪੇ॰... ਕਾਤਬ੍ਬਕਮ੍ਮਂ ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ** ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਕਰਣਤੋ, ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ਇਤੋ ਪਰਂ **ਅਧਮ੍ਮੋ। ਅਯਂ ਵਿਨਯੋ ਨਾਮ** ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਸਂਵਰਣਤੋ ਪਹਾਨਤੋ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਤੋ ਚ। **ਅਯਂ ਅਵਿਨਯੋ ਨਾਮ** ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਅਵਿਨਯਨਤੋ। **ਅਯਂ ਵਿਨਯੋ ਨਾਮ** ਯਥਾਵਿਨਯਕਰਣਤੋ, ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਇਤਰੋ **ਅਵਿਨਯੋ**। ਵਤ੍ਥੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਏਵ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਵਿਨਯਕਮ੍ਮਾਨਂ ਅਕੁਪ੍ਪਤਾਤਿ ਆਹ – “**ਵਤ੍ਥੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਵਿਨਯੋ ਨਾਮਾ**”ਤਿ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਅਵਿਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਵਤ੍ਥੁਵਿਪਤ੍ਤੀ**”ਤਿਆਦਿ।

ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਯਨਟ੍ਠੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਏਵ ਨੇਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਏਵ ਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਵਿਯ ਰਜ੍ਜੁ ਅਸਿਥਿਲਪਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤਾਯ **ਧਮ੍ਮਰਜ੍ਜੂ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨ ਤਾਵ ਦਸ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸਾ ਏਵ ਵਾ ਹੋਤੁ ਧਮ੍ਮਨੇਤ੍ਤਿ, ਯੋ ਇਧ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਵਣ੍ਣਨਾਯ, ‘‘ਛਤ੍ਤਿਂਸ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਧਮ੍ਮੇਨ ਚ ਵਿਨਯੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਏਵ ਵਾ ਧਮ੍ਮਨੇਤ੍ਤਿ ਹੋਤੂਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਾ। **ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਨੇਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮੇਤਿ** ਤਾਯ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਨੇਤ੍ਤਿਯਾ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ, ਏਕਲਕ੍ਖਣਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਵਿਵਾਦਵਤ੍ਥੁਭੂਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਚੇ ‘‘ਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿ, ਅਧਮ੍ਮੋ ਚੇ ‘‘ਅਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿ, ਵਿਨਯੋ ਚੇ ‘‘ਵਿਨਯੋ’’ਤਿ, ਅਵਿਨਯੋ ਚੇ ‘‘ਅਵਿਨਯੋ’’ਤਿ ਨਿਚ੍ਛਿਨਨ੍ਤੇਨ **ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਵਿਵਾਦਾਧਿਕਰਣਮੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਂ** ਤਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਪਰਿਯੋਸਾਪਿਤਤ੍ਤਾ।

੪੮. **ਤਂ ਪਨੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਾਦਾਧਿਕਰਣਂ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। **ਵਾਰੇ** ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਵਸੇਨ **ਪਤ੍ਤੇਪਿ। ਦ੍ਵੀਹੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਆਵਾਸੇ ਵਿਵਾਦਾਧਿਕਰਣਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਤ੍ਥ ਵਾਸੀਹਿ **ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ** ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ **ਅਤਿਰੇਕਤਰਾ**।

੪੯. **ਖਨ੍ਧਸਾਮਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਭਾਵੇਨ ਸਮੀਪਂ। **ਆਪਤ੍ਤਿਸਾਮਨ੍ਤਂ ਨਾਮ** ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾ ਆਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਆਪਤ੍ਤਿ। ਮੇਥੁਨਰਾਗਵਸੇਨ ਕਾਯਸਂਸਗ੍ਗੇ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਤਿ ਆਹ – “**ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਦੁਕ੍ਕਟ**”ਨ੍ਤਿ। **ਸੇਸਾਨਂ** ਤਿਣ੍ਣਂ ਪਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਮੇਵ।

੫੦. **ਪਰਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ** ਉਪਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ। **ਆਪਤ੍ਤਾਧਿਕਰਣਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ** ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ।

੫੨. **ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ ਦਸ੍ਸਿਤਂ** ਨ ਸਮਥੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨਨੁ ਚਾਯਂ ਸਮਥਾਧਿਕਾਰੋਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ, ਸਮਥਸ੍ਸ ਪਨ ਕਾਰਣੇ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਸਮਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਵ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੫੩. **ਇਦਂ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਇਦਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਭਣ੍ਡਨਜਾਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਕਮ੍ਮਂ। **ਤਿਣਵਤ੍ਥਾਰਕਸਦਿਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਤਂਸਦਿਸਤਾਯ ਤਬ੍ਬੋਹਾਰੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਯਥਾ – ‘‘ਏਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੋ’’ਤਿ। **ਆਕਾਰਮਤ੍ਤਮੇਵ** ਤਿਣਵਤ੍ਥਾਰਕਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ, ਨ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਰਣਵਿਧਾਨਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਖਨ੍ਧਕੇ**”ਤਿਆਦਿ। **ਗਿਹੀਨਂ ਹੀਨੇਨ ਖੁਂਸਨਵਮ੍ਭਨਂ** ਯਥਾ ‘‘ਤਿਲਸਂਗੁਲ਼ਿਕਾ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ। **ਧਮ੍ਮਿਕਪਟਿਸ੍ਸਵੇਸੁ** ਵਿਸਂਵਾਦਨਵਸੇਨ **ਆਪਨ੍ਨਾ ਆਪਤ੍ਤਿ। ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਿਚ੍ਚਾਧਿਕਰਣਸ੍ਸ। **ਸਮ੍ਮੁਖਾਵਿਨਯੇਨੇਵ ਵੂਪਸਮੋ** ਸਙ੍ਘਸਮ੍ਮੁਖਤਾਦਿਨਾਵ ਵੂਪਸਮਨਤੋ।

੫੪. ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਵਚਨਤੋ **ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯੨) **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਕਥਿਤਾ,** ਇਧ ਪਨ ‘‘ਦਿਟ੍ਠਿਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤਿ’’ਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, “**ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪਾਪਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਤਾ ਮਹਨ੍ਤਤਾ ਸਾਵਜ੍ਜਭਾਵਸ੍ਸ ਮੁਦੁਤਿਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ **“ਅਣੂਨਿ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾਨਿ। ਥੂਲਾਨਿ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾਨੀ”**ਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਸਾਮਗਾਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੫. ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫. ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗੇਹਿ ਞਾਤਮਰਿਯਾਦਾਯ ਪਜਾਨਨਤੋ **ਅਞ੍ਞਾ,** ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾ। ਤਸ੍ਸ ਫਲਭਾਵਤੋ ਅਗ੍ਗਫਲਪਞ੍ਞਾ, ਤਂਸਹਗਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਯੋ ਚ ‘‘ਅਞ੍ਞਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **“ਅਞ੍ਞਾਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿ। **ਚਤੂਹਿ ਪਦੇਹਿ ਕਥਿਤਾ,** ‘‘ਪਰਿਚਿਣ੍ਣਾ ਮੇ ਭਗਵਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਨ ਏਕਪਦੇਨੇਵ। ‘‘ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਧਿਗਤੋ ਮਯਾ’’ਤਿ ਮਞ੍ਞਨਾਮਤ੍ਤਂ ਅਧਿਮਾਨੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **“ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੫੬. **ਇਦਂ ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਓਭਾਸਾਦਿਸਮ੍ਮੁਤਿਹੇਤੁਭੂਤਂ ਉਲ਼ਾਰਤਰਂ ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣਂ। ਉਲ਼ਾਰਤਰਭਾਵੇਨ ਹਿ ਤਂ ਮਗ੍ਗਫਲਪਞ੍ਞਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯਾਥਾਵਤੋ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਕਂ ਵਿਸਂਵਾਦੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਵਿਭੂਤਂ ਅਨ੍ਧਕਾਰ”**ਨ੍ਤਿ। **ਇਮਂ ਪਞ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਗਮ੍ਭੀਰਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਅਤ੍ਥਂ। **ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕੇਵਲਂ ਪਿਟਕਸਮ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨੇਵ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ **“ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। **ਵਿਸੇਵਮਾਨਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਵਿਸੇ ਅਵਮਾਨੇਨ੍ਤਾ, ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨੁਪਕਾਰਵਿਰੂਪਪਚ੍ਚਯੇ ਸੇਵਮਾਨਾ। **ਏਵਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤੇਸਂ ਕਰਣਹੇਤੁ ਅਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ** ਅਦੇਸੇਤੁਕਾਮਤਾ **ਹੋਤਿ**। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ **ਸਨ੍ਧਾਯ**। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਤਸ੍ਸਪਿ ਹੋਤਿ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੫੮. ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਮਸੀਯਤੀਤਿ ਆਮਿਸਂ, ਲੋਕੇਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਆਮਿਸਨ੍ਤਿ ਇਧ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਤੇਸੁ ਵਟ੍ਟਾਮਿਸਭਾਵੇਪਿ ਲਭਿਤੇ ਕਾਮਾਮਿਸਭਾਵੋ ਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਆਹ – **“ਵਟ੍ਟਾਮਿਸਕਾਮਾਮਿਸਲੋਕਾਮਿਸਭੂਤੇਸੂ”**ਤਿ। ਕਾਮਗੁਣਾ ਹਿ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਨਤੋ ਵਟ੍ਟਾਮਿਸਂ, ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਤੋ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਯ ਆਮਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਕਾਮਾਮਿਸਂ, ਯੇਭੁਯ੍ਯਤੋ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਆਮਿਸਭਾਵਤੋ ਲੋਕਾਮਿਸਂ। **ਕਾਮਗੁਣਸਭਾਗਾ**ਤਿ ਕਾਮਗੁਣਾਨੁਲੋਮਾ ਕਾਮਗੁਣਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ। **ਆਨੇਞ੍ਜਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਿਞ੍ਜਨਰਹਿਤਤਾਯ ਇਧ ਆਨੇਞ੍ਜਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਹਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਹਿ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯ। **ਏਵਰੂਪੋ**ਤਿ ਲੋਕਾਮਿਸਭੂਤੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਤਗ੍ਗਰੁਕੋ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਦ੍ਧਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਤੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਸਯੇਨ ਚ। **ਸੀਸਂ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਲਾਭਾਸਾਯ ਸੀਸਂ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। **ਉਦਰਂ ਫਲਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਬਹੁਭਣ੍ਡਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਯਮਾਨਂ ਪਸਿਬ੍ਬਕਂ ਵਿਯ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਤਿਪਹੂਤਭਾਵੇਨ ਉਦਰਂ ਫੀਤਂ ਹੋਤਿ।

੫੯. ਯਥਾ ਪੁਰਿਮਾ ਦ੍ਵੇ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਨਿਞ੍ਜਨਤੋ ‘‘ਅਨਿਞ੍ਜਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਇਤਰਾਪਿ। **ਤਂ ਪਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਾਮਿਸਸਂਯੋਜਨਂ ਵਿਗਤਂ।

੬੦. **ਨਿਘਂਸ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਏਤ੍ਤਕੋ ਅਯ’’ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਿਲੇਸੇਨਾ**ਤਿ ਚਮ੍ਮਕਾਰਸਿਲੇਸਾਦਿਸਿਲੇਸੇਨ, ਵਜਿਰਲੇਪਸਿਲੇਸੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। **ਤਂ ਭਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਨੇਞ੍ਜਸਂਯੋਜਨਂ ਭਿਨ੍ਨਂ ਵਿਧਮਿਤਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਤਾਸੁ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਅਪੇਕ੍ਖਾਭਾਵਤੋ। ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਅਸਮ੍ਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – **“ਦ੍ਵੇਧਾਭਿਨ੍ਨਾ ਸੇਲਾ ਵਿਯ ਹੋਤੀ”**ਤਿ। ਤੇਨਾਹ – **“ਤਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ”**ਤਿ।

੬੧. **ਵਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਛਡ੍ਡਿਤਂ, ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੬੨. **ਉਪਰਿਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਉਪਰਿਸਮਾਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਅਰਹਤੋ ਚ ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨੇਵ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਸੇਕ੍ਖਾਨਂ ਵਿਸਯਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ। ਲੋਕਿਯਾ ਪਨ ਨਿਕਨ੍ਤਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਤਿ ਆਹ – “**ਹੇਟ੍ਠਾ…ਪੇ॰… ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**”ਤਿ।

੬੩. ‘‘ਪਞ੍ਚ ਖੋ ਇਮੇ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤ, ਕਾਮਗੁਣਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਰਦ੍ਧਦੇਸਨਾ, ‘‘ਸਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ’’ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਕਿਤ੍ਤਨੇਨ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾਤਿ ਤਤੋ ਪਰਂ, ‘‘ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨਾ’’ਤਿਆਦਿਕਾ ਦੇਸਨਾ, “**ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਹੇਟ੍ਠਾ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨੋਤਿ ਯੋਜਨਾ, ਏਵਂ ਵਾ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। **ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ** ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ। ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨੋ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਅਧਿਮਾਨਿਕੋ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨੋ ਸਮਾਨਯੋਗਕ੍ਖਮੋ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤਾਯ ਭੇਦਾਭਾਵਤੋ, ਏਵਂ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਸਮਾਨਯੋਗਕ੍ਖਮੋ ਖੀਣਾਸਵਭਾਵੇਨ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਕਥਿਤੇ ਇਤਰੋਪਿ ਕਥਿਤੋਵ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨੋ ਅਧਿਮਾਨਿਕਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਚ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਤਾਵਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਯਦਗ੍ਗੇਨਾਤਿ ਯੇਨ ਭਾਗੇਨ। ਯਦਿਪਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਅਸਪ੍ਪਾਯਾਰਮ੍ਮਣੇ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਸਨ੍ਤਵਿਹਾਰਪਰਿਪਨ੍ਥੋ ਪਨ ਸਿਯਾ ਵਿਸਭਾਗਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – “**ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸਪਿ ਅਸਪ੍ਪਾਯਮੇਵਾ**”ਤਿ। ਤੇਨਾਹ – “**ਵਿਸਂ ਨਾਮ…ਪੇ॰… ਵਿਸਮੇਵਾ**”ਤਿ। ਏਤੇਨ ‘‘ਯਥਾ ਵਿਸਜਾਨਨਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ, ਵਿਕਾਰੁਪ੍ਪਾਦਨਤੋ ਪਨ ਤਂ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਥੁ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਾਭਾਵੇਨ ਏਕਰੂਪਮੇਵਾਤਿ ਤਂ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬਮੇਵਾ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਨ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਨ ਹਿ ਅਸਂਵੁਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ** ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਭਾਵਤੋ। **ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਸਭਾਗਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਆਲੋਕਨਾਦੀਸੁ ਯੁਤ੍ਤੇਨੇਵ **ਭਵਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ**।

੬੪. ਯਤ੍ਥ ਸਯਂ ਨਿਪਤਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਵਸੇਨ ਰੁਪ੍ਪਨਤੋ, ਵਿਸਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲਭਾਵਤੋ ਚ “**ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਿਸਦੋਸੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਰੁਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਦਿਮੁਚ੍ਛਾਪਾਦਨੇਨ ਵਿਕਾਰਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। **ਅਨੁਦ੍ਧਂਸੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਿਬਾਧੇਯ੍ਯ। ਰਾਗੋ ਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਵ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਓਕਾਸਂ ਅਦੇਨ੍ਤੋ ਤਂ ਵਿਬਾਧਤਿ; ਤਥਾਭੂਤੋ ਸਦ੍ਧਾਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਵੁਡ੍ਢਿਯਾ ਵਮਨੇਨ ਚ ਤਂ ਵਿਸੋਸੇਤਿ ਮਿਲਾਪੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਸੋਸੇਯ੍ਯ ਮਿਲਾਪੇਯ੍ਯਾ**”ਤਿ। **ਸਗਹਣਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਵਿਸਂ ਸਾਵਸੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਅਲਂ ਨ ਸਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ **ਅਨਲਂ**। ਸੂਕਪਰਿਯਾਯੋ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ **ਸੁਕ**-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ – “**ਵੀਹਿਸੁਕਾਦਿ ਚ ਸੂਕਾ**”ਨ੍ਤਿ।

ਸਉਪਾਦਾਨਸਲ੍ਲੁਦ੍ਧਾਰੋ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਿਸਦੋਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਮਹਾਨਤ੍ਥੁਪ੍ਪਾਦਨਤੋ। **ਅਸਪ੍ਪਾਯ…ਪੇ॰… ਅਸਂਵੁਤਕਾਲੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ** ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਅਪਰਿਹਰਣਭਾਵਤੋ। **ਮਰਣਂ ਵਿਯ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਨਂ** ਅਧਿਸੀਲਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਆਯੁਨੋ ਅਪੇਤਤ੍ਤਾ। **ਮਰਣਮਤ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਪਜ੍ਜਨਂ** ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਯੁਨੋ ਉਪਪੀਲ਼ਨਕਭਾਵਤੋ। **ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਓਪਮ੍ਮਸਂਸਨ੍ਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਸਲ੍ਲੁਦ੍ਧਾਰੋ ਵਿਯ ਪਹੀਨੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਿਸਦੋਸੋ; ਸਪ੍ਪਾਯ…ਪੇ॰… ਸੁਸਂਵੁਤਕਾਲੋ, ਤਦੁਭਯੇਨ ਵਣੇ ਪੁਥੁਤ੍ਤਂ ਨ ਗਤੇ ਮਰਣਾਭਾਵੋ ਵਿਯ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਂ, ਮਰਣਮਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਾਭਾਵੋ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞਤਰਾਯ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਾਪਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੬੫. **ਸਤਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ‘‘ਅਰਿਯਾਯਾ’’ਤਿ ਨ ਵਿਸੇਸਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਸਤਿ ਪਞ੍ਞਾਗਤਿਕਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਤਿ ਆਹ – “**ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯਾ**”ਤਿ।

ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਬਲਨ੍ਤਿ ਉਲ਼ਾਰਤਮੇਸੁ ਦਿਬ੍ਬਸਦਿਸੇਸੁਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਨੁਪਨਮਨਹੇਤੁਭੂਤਂ ਸੁਸਂਵੁਤਕਾਰਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਖੀਣਾਸਵਬਲਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, “**ਸਂਵੁਤਕਾਰੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਸਤਿਵੇਪੁਲ੍ਲਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਅਸਂਵਰਸ੍ਸ

ਅਸੰਵਰੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਬਲੇਨ ਚਕ੍ਖਾਦਿਦ੍ਵਾਰਾਨਿ ਸਂਵਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ। **ਏਵਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਉਪਧਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਸਹਿਤਾਯ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। ਉਪਧੀਯਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਏਤੇਹੀਤਿ ਉਪਧੀ, ਕਿਲੇਸਾਤਿ ਆਹ – "**ਕਿਲੇਸੁਪਧਿਪਹਾਨਾ ਨਿਰੁਪਧੀ**"ਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ ਉਪਾਦੀਯਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਏਤੇਹੀਤਿ ਕਿਲੇਸਾ ''ਉਪਾਦਾਨਾ''ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਨਿਰੁਪਾਦਾਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। ਉਪਧੀ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਖੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਉਪਧਿਸਙ੍ਖਯੋ,** ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਉਪਧੀਨਂ ਸਙ੍ਖਯਭੂਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ**"ਤਿ। **ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ **ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਕਾਮੁਪਧਿਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯਂ ਉਪਸਂਹਰਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ''ਕਾਮੇਸੇਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਂ ਉਪਨਾਮੇਸ੍ਸਤਿ; ਕਾਯੂਪਸਂਹਾਰੋ ਤਾਵ ਤਿਟ੍ਠਤੁ, ਤਥਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਤਂ ਕਾਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੬. ਆਨੇਞ੍ਜਸਪ੍ਪਾਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੬੬. ਖਣਪਭਙ੍ਗੁਤਾਯ ਨ ਨਿਚ੍ਚਾ ਨ ਧੁਵਾਤਿ **ਅਨਿਚ੍ਚਾ**। ਤਤੋ ਏਵ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਨ ਇਚ੍ਚਾ ਨ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿਪਿ **ਅਨਿਚ੍ਚਾ**। ਸੋ ਚਾਯਂ ਅਨਿਚ੍ਚਟ੍ਠੋ ਉਦਯਵਯਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਾਯ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਾ**"ਤਿ ਆਹ; ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਸ੍ਸਨਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਞ੍ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾ ਚ ਤੁਚ੍ਛਾਦਿਤਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣੋਤਿ ਆਹ – "**ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾਪਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾਪੀ**"ਤਿ। **ਰਿਤ੍ਤਾ** ਵਿਵਿਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਭਾਵਤੋ ਤੇਹਿ ਵਿਸੁਂਭੂਤਾ। ਯਥਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਭਾਵਰਹਿਤਮਾਕਾਸਂ ''ਤੁਚ੍ਛਂ ਰਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਏਵਮੇਤੇ। ਏਤੇ ਪਨ ਕੇਵਲਂ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਾਦਿਵਿਰਹਤੋ ਏਵ ਤੁਚ੍ਛਾ ਰਿਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਨ ਪਨ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ''ਨ ਹਿ ਤੁਚ੍ਛਮੁਟ੍ਠਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾ ਲੋਕਿਯਕਥਾ ਨ ਲਙ੍ਘਿਤਬ੍ਬਾ।

ਮੁਸਾਤਿ ਇਤ੍ਤਰਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਆਹ "**ਮੁਸਾਤਿ ਨਾਸਨਕਾ**"ਤਿ। ਵਿਸਂਵਾਦਨਟ੍ਠੇਨ ਵਾ **ਮੁਸਾ**। ਏਤੇ ਹਿ ਅਸੁਭਾਦਿਸਭਾਵਾਪਿ ਬਾਲਾਨਂ ਸੁਭਾਦਿਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਾ ਸੁਭਾਦਿਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਵਿਸਂਵਾਦੇਨ੍ਤਿ। **ਨਸ੍ਸਨਸਭਾਵਾ**ਤਿ ਖਣਭਙ੍ਗੁਤ੍ਤਾ ਇਤ੍ਤਰਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਾ ਵਿਯਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਪਞ੍ਞਾਯਨਕਪਕਤਿਕਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ''ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੯੮) ਵਿਯ ਪਕਤਿਪਰਿਯਾਯੋ, ਤਥਾ ਸਭਾਵਸਦ੍ਦੋ ਚਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਮੋਸਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਮੋਸਨਪਕਤਿਕਾ, ਕੁਸਲਭਣ੍ਡਹਰਣਸਭਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਾਯਾਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਯਾਯ ਕਤਂ ਉਦਕਾਦਿਮਣਿਆਦਿਆਕਾਰੇਨ ਮਾਯਾਦਿਨਾ ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਂ; ਮਾਯਾਕਤਂ ਵਿਯ ਮਾਯਾਕਤਂ ਅਞ੍ਞਸਭਾਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤਥਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਥਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਚਕ੍ਖੁਪਥੇ ਏਵ ਕਤਵਿਜ੍ਜਾਯ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਦਸ੍ਸਨੂਪਚਾਰੇ ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਤਥਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**"ਤਿ। ਤਯਿਦਂ ਸਮ੍ਬਰਵਿਜ੍ਜਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਏਵਂ ਤਾਵਕਾਲਿਕਭਾਵੇਨ ਕਾਮਾਨਂ ਮਾਯਾਕਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨਪਿ ਪਕਾਰੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯਥਾ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਭਾਵਾਨਂ ਕਾਮਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਸਹਗਤਤਾਯ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਬਾਲਾਨਂ ਲਾਪਨਤੋ**ਤਿ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੁਕਾਨਂ ਅਨ੍ਧਬਾਲਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਹੇਤੁਤੋ। ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਠਤ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਾ ਵਸੇਨ ਭਗਵਤਾ ਭਾਸਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾ ਕਾਮਾਤਿ ਮਾਨੁਸਕਾ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ**"ਤਿ । ਤਤੋ ਏਵ ਚ "**ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾਤਿ ਤੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਸਭਾਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ ਏਤਾਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾ**। ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੇ ਕਾਮੇ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਞ੍ਞਾ **ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾ**। ਤੇ ਸਮੇਚ੍ਚ ਧੀਯਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਣਾਤਿ ਧੇਯ੍ਯਂ, ਆਣਾਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਮਾਰਸ੍ਸ ਧੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ **ਮਾਰਧੇਯ੍ਯਂ** ਤਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਰਿਯਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਯੇਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸਯਵਿਸਯੀਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਂ, ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਚ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਗਹਣਂ ਨਾਮ ''ਇਦਂ ਮਯ੍ਹ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਭਾਗੇਨ

ਪਰਿਗ੍ਗਹਕਰਣੰ; ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਪਨ ਗਹਣੰ ਭਾਗਸੋ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨੁਭਵਨਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਉਭਯਸ੍ਸਪਿ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾਰਾਗਵਸੇਨ ਗਹਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ, "**ਉਭਯਮੇਤੰ ਗਹਿਤ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਮਾਰੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਮਾਰੋ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਕਿਲੇਸਮਾਰੋ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰੋਪਿ ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੰ ਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਮੁਖੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਗ੍ਗਹਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ।

ਅਪ੍ਪਹੀਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਕਾਮਾਧਿਮੁਤ੍ਤਾ ਮਾਰਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਰਿਯਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ''ਮਾਰਧੇਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਮਾਰਸ੍ਸ ਨਿਵਾਪਗੋਚਰਪਰਿਯਾਯੇਹਿਪਿ ਤੇ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਯਥਾ ਚੋਲਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਨਿਵਪਤੀਤਿ ਨਿਵਾਪੋ, ਸੋ ਏਵ ਬੀਜਨ੍ਤਿ **ਨਿਵਾਪਬੀਜੰ। ਤੇ**ਤਿ ਕਾਮਗੁਣਾ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਪਦੇਸੇ।

ਮਨਸਿ ਭਵਾਤਿ **ਮਾਨਸਾ**ਤਿ ਆਹ "**ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਭੂਤਾ**"ਤਿ। ਤੇ ਪਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਆਗਤਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਲੋਹਿਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪੁਬ੍ਬੋ ਵਿਯ ਅਨੁਰੋਧੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਵਿਰੋਧੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਮਮਾਯਿਤੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਤੇਧਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਧਾ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ ''ਇਧਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ ਅਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦) ਵਿਯ। **ਕਾਮਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਗੁਣਸਙ੍ਖਾਤੰ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੰ, ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਲੋਕੇ ਕਾਮਗੁਣਵਨ੍ਤੰ ਲੋਕੰ। **ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਝਾਨਾਰਮ੍ਮਣੰ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। **ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਨਾਮ** ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਅਸਮਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਪਰਿਤੋ ਖਣ੍ਡਿਤੰ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ। **ਪਮਾਣਨ੍ਤਿਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਮੇਵ** ਪਾਪਕਾਨੰ ਪਮਾਣਕਰਣਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਜਹਨਤੋ। ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ **ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ** ਨਾਮ ਮਹਗ੍ਗਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਰੂਪਾਵਚਰੰ ਅਰੂਪਾਵਚਰ**"ਨ੍ਤਿ। ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਅਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਸੁਭਾਵਿਤੰ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਪਗੇਵ ਪਰਿਤ੍ਤਜ੍ਝਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਸੁਭਾਵਿਤਨ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸੇਵੇਤੰ ਨਾਮ**"ਨ੍ਤਿ। **ਏਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਸੁਭਾਵਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਵਸੇਨ।

ਤਮੇਵ ਪਟਿਪਦਨ੍ਤਿ ਤਮੇਵ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਿਪਹਾਨਾਵਹੰ ਝਾਨਪਟਿਪਦੰ। ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਉਪਾਯਭੂਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਤਸ੍ਸ ਉਪਾਯਭੂਤੇ ਉਪਚਾਰੇ ਵਾ ਸਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਸਨ੍ਨਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਵਾ…ਪੇ॰… ਉਪਚਾਰੰ ਵਾ**"ਤਿ। **ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਸਮ੍ਪਸਾਦੋ**ਤਿ ''ਅਜ੍ਜੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ; ''ਅਜ੍ਜੇਵ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਾ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਭੂਤੋ ਸਮ੍ਪਸਾਦੋ। **ਪਟਿਲਾਭਸਮ੍ਪਸਾਦੋ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਵਾ ਅਧਿਗਮਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਮ੍ਪਸਾਦੋ। ਪਟਿਲਾਭੋਪਿ ਹਿ ਕਿਲੇਸਕਾਲੁਸਿਯਾਭਿਭਵਨਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨਭਾਵਾਵਹਤ੍ਤਾ ''ਸਮ੍ਪਸਾਦੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ। **ਸਬ੍ਬਥਾ**ਤਿ ਸਮੁਦਯਤੋ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਤੋ ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਆਦੀਨਵਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋਤਿ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। **ਆਸਾ**ਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਵਸੇਨ ਆਸੀਸਨਾ। ਤੇਨਾਹ – "**ਆਸਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੰ ਪਟਿਲਭਤੀ**"ਤਿ।

ਪਾਦਕਨ੍ਤਿ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ। **ਕਿਲੇਸਾ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨੀਵਰਣਸਹਗਤਾ ਏਵ ਕਿਲੇਸਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਵੂਪਸਮਨ੍ਤਿ। **ਸਤੀ**ਤਿ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਾਵਹਾ ਸਤਿ **ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਸਮਤਾਯ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਯੋ ਏਕਰਸਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ, ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੰ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੰ **ਵਿਭੂਤੰ ਪਾਕਟੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ। **ਲੇਪਪਿਣ੍ਡੋ**ਤਿ ਸਿਲੇਸਪਿਣ੍ਡੋ **ਲਗ੍ਗਮਾਨੋ ਵਿਯ** ਅਪ੍ਪਿਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। **ਉਪਚਾਰੇਨ ਸਮਾਧਿਯਤਿ** ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੇਨ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਦੁਵਿਧੋਪਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਾਕਾਰੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਸਮ੍ਪਸਾਦੋ ਨਾਮ। **ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮ੍ਪਸਾਦੇ ਸਤੀ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਲਕ੍ਖਣੇ, ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੇ ਵਾ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਸਮ੍ਪਸਾਦੇ ਸਤਿ। **ਯੋ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਵਾ ਪਟਿਲਭਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿਯੇਵ,** ਅਯੰ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ **ਪਟਿਲਾਭਸਮ੍ਪਸਾਦੋ**, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ , "**ਇਧ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਤ੍ਥਨੰ। ਤਤ੍ਥ **ਪਵ੍ਵਾਯਾ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਪਵ੍ਵਾਯ। **ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਦੂਹਨੰ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪਜ੍ਜਨਸ੍ਸ। **ਉਪਚਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੰ। ਆਨੇਞ੍ਜਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਏਤਰਹਿ ਵਾਤਿ ਇਦਾਨਿਮੇਵ। **ਆਨੇਞ੍ਜੰ** ਵਾਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ ਵਾ। **ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ। **ਇਦੰ ਹੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਨਾਮ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਸਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਪਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ, ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾ ਏਵ ਤਦਤ੍ਥੰ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **"ਅਥ** ਵਾ"ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨ੍ਤਰਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਨਾਮ ਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਸਮਾਨੀਤਦਬ੍ਬਸਮ੍ਭਾਰਾਵਯਵੇ ਅਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤੇ ਕੂਟਾਗਾਰੰ ਕਾਤੁੰ ਨ ਪਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਏਵੰਸਮ੍ਪਦਮਿਦਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **"ਤੰ ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ ਆਨੇਞ੍ਜੰ ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ ਆਹ। **ਚਤੁਸਚ੍ਚੰ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ** ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਨਵਸੇਨ ਆਨੇਞ੍ਜੰ ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ ਉਭਯਸ੍ਸਪਿ ਹੇਤੁਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ''ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਾ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਆਨੇਞ੍ਜੰ ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੇ ਅਯੰ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਯੋਜਨਾਨਯੋ। **ਏਵੰ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰੇਨ ਚਿਤ੍ਤਾਭਿਨੀਹਾਰੋ ਹੋਤਿ। **ਕਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ** ਪਬ੍ਬਜਿਤਕਿਚ੍ਚੰ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਾਧਿਗਮਨਤੋ। **ਓਸਕ੍ਕਿਤਮਾਨਸੋ**ਤਿ ਸੰਕੁਚਿਤਚਿਤ੍ਤੋ। **ਅਨ੍ਤਰਾ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਅਸਮਾਹਿਤਭੂਮਿਯੰ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ **"ਯਥਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਯਥਾ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਨਮਹਿੰਸੰ ਗਹੇਤੁੰ ਉਸ੍ਸਾਹਵਤੋ ਓਸਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਸਗੋਧਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵੰ ਇਮਸ੍ਸਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤੁੰ ਉਸ੍ਸਾਹਵਤੋ ਤਤੋ ਓਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਜ੍ਜਨੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਉਪਮੰ ਉਪਮਾਸੰਸਨ੍ਦਨਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯੋਜਨਾਯੰ ਚਤੁਸਚ੍ਚਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯੋਜਨਾਯਞ੍ਚ ਅਤਿਦਿਸਤਿ।

ਹੇਤੁਅਤ੍ਥਜੋਤਨੋ **ਯਨ੍ਤਿ** ਨਿਪਾਤੋ, ਕਰਣੇ ਵਾ ਏਤੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ"**ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਤ੍ਤਨੰ ਅਰਹਤਿ, ਤੰ ਵਾ ਪਯੋਜਨੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਤੰਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕੰ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ** ਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣੰ। ਆਨੇਞ੍ਜਸਭਾਵੰ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਆਨੇਞ੍ਜੂਪਗੰ**। ਯਥਾ ਕੁਸਲੰ ਆਨੇਞ੍ਜਸਭਾਵੰ, ਏਵੰ ਤੰ ਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਆਨੇਞ੍ਜਸਭਾਵੰ ਉਪਗਤੰ ਅਸ੍ਸ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਤੇਨਾਹ – **"ਕਾਦਿਸਮੇਵ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਅਭਯਗਿਰਿਵਾਸਿਨੋ। **ਕੁਸਲਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ** ਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਤੰ ਕੁਸਲੰ ਵਿਯ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਤਨ੍ਨਾਮਕਮੇਵਾ**ਤਿ ਕੁਸਲੰ ਵਿਯ ਆਨੇਞ੍ਜਨਾਮਕਮੇਵ ਸਿਯਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਰਿਮਵਿਕਪ੍ਪੇ ''ਆਨੇਞ੍ਜੂਪਗ''ਨ੍ਤਿ ਤੰਸਦਿਸਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਤਤੋ ਏਵ ਤੰਸਮਞ੍ਞਤਾ। **ਸੋ ਪਨਾਯਮਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਆਨੇਞ੍ਜਸਦਿਸਤਾਯ ਵਿਪਾਕਕਾਲੇਪਿ ਤੰਨਾਮਕਮੇਵ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਹੇਤੁਵਿਪਾਕਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ''ਆਨੇਞ੍ਜੂਪਗੰ ਹੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੰਨਾਮਕਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਦੀਪਿਤੰ। **ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪੀ**ਤਿ **ਅਪਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯਪਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਓਸਕ੍ਕਨਾ ਕਥਿਤਾ**ਤਿ ''ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਸਮਥਨਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾ ਕਥਿਤਾ।

੬੭. **ਅਯਮ੍ਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਯੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਅਯੰ ਦੁਤਿਯਾਨੇਞ੍ਜਸਪ੍ਪਾਯਦੇਸਨਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਤਰੋ**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, **"ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾਨੰ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਸ੍ਸ ਹਿ ''ਯੇ ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾ ਕਾਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਰੂਪਸਦ੍ਦਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨੇਵ ਰੂਪਮੁਖੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਤੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ''ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਕਲਰੂਪਧਮ੍ਮਵਸੇਨ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਾਰਣਬਲਾਨੁਰੂਪਮੇਵ ਪਠਮੰ ਭਾਵਨਾਭਿਨਿਵੇਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ; ਸੋ ਪਚ੍ਛਾ ਞਾਣੇ ਵਿਪੁਲੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਰੂਪਪਟਿਬਾਹਨੇਨਾ**ਤਿ ਰੂਪਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾਯ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਨ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਤਤਿਯਾਨੇਞ੍ਜਾਦੀਸੁ।

ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਤਰੋਤਿ ਪਞ੍ਞੁਤ੍ਤਰੋ। **ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾਨੰ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਾਮਗੁਣਾ ਸਬ੍ਬਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਤਿ ਏਵੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਤਿਧਾ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਮਸਨੂਪਗਧਮ੍ਮੇ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ, ''ਸਬ੍ਬਮੇਤੰ ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਏਕਜ੍ਝੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਸਮ੍ਮਸਤਿ ਯਥਾ – ''ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯੮; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੧; ਮਹਾਵ॰ ੧੬; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਅਜਿਤਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੪, ੭, ੮; ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੧੦, ੧੧; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੩੦)। ਤੇਨਾਹ –

“**ਉਭਯਮੇਤੰ ਅਨਿਚ੍ਚ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਕਾਮਰੂਪਸਦ੍ਦਾਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਭੇਦਤੋ ਅਟ੍ਠ ਏਕੇਕਕੋਟ੍ਠਾਸਾਤਿ ਏਵਂ ਕਤੰ ਉਭਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕ...ਪੇ॰... ਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਉਭਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਵਸੇਨ ‘‘ਏਤੰ ਮਮਾ’’ਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਵਸੇਨ ‘‘ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਏਵਂ **ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤੁੰ। ਏਸੇ**ਵ **ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ‘‘ਏਤੰ ਮਮ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤੁੰ ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਾਤੁਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। **ਕਾਮਪਟਿਬਾਹਨੇਨਾ**ਤਿ ਇਦੰ ਆਗਮਨਪਟਿਪਦਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ, ਵਣ੍ਣਭਣਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਰੂਪਪਟਿਬਾਹਨੰ** ਹਿਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨੰ, ਤਤੋਪਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਤੰਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਸਹੇਵ ਸਬ੍ਬੇ ਤਾ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਓਸਕ੍ਕਨਾ ਕਥਿਤਾ** ‘‘ਉਭਯਮੇਤੰ ਅਨਿਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ।

੬੮. ਇਧ **ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਾ**ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ** ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਛਨ੍ਦਰਾਗਨਿਰੋਧੇਨ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨਪਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਪਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। **ਅਤਪ੍ਪਕਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਉਲ਼ਾਰਤਰਭਾਵੇਨ ਞਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤਿਤ੍ਤਿਕਰਭਾਵੇਨ। **ਤਮੇ**ਵ **ਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਭਾਵਨਮਾਹ। **ਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਓਸਕ੍ਕਨਾ ਕਥਿਤਾ** ਤਤਿਯਾਰੁਪ੍ਪਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਯਤ੍ਥੇਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ।

ਇਧ **ਅਤ੍ਤਨੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਕੋਟਿਕਸੁਞ੍ਞਤਾਮਨਸਿਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ। **ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਵੁਤ੍ਤਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ। ਸਤਿ ਸਮਥਭਾਵਨਾਯੰ ਸੁਞ੍ਞਤਾਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਇਧ ਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। “**ਦੁਤਿਯਾਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਓਸਕ੍ਕਨਾ ਕਥਿਤਾ**”ਤਿ।

੭੦. ਤਤਿਯਾਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੇ **ਅਤ੍ਤਨੋ**ਤਿ ਚਤੁਕੋਟਿਕਸੁਞ੍ਞਤਾਮਨਸਿਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਧਿਕਾਰੇ। **ਕ੍ਵਚੀ**ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਠਾਨੇ, ਕਾਲੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਵਾ। ਅਥ ਵਾ **ਕ੍ਵਚੀ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਤ੍ਤਾਨੰ। ‘‘ਅਯੰ ਖੋ, ਭੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਵਸੀ ਪਿਤਾ ਭੂਤਭਬ੍ਯਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੨) ਪਰਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੰ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਿਞ੍ਚਨਭੂਤੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਕਸ੍ਸਚੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ‘‘ਪਰਾ ਪਜਾ’’ਤਿ ‘‘ਪਰੋ ਪੁਰਿਸੋ’’ਤਿ ਚ ਏਵਂ ਗਹਿਤਸ੍ਸ। **ਨ ਚ ਮਮ ਕ੍ਵਚਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮਮ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਟ੍ਠਾਨਪਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ “**ਮਮਸਦ੍ਦੰ ਤਾਵ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। **ਪਰਸ੍ਸ ਚਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ, ‘‘ਪਰੋ ਪੁਰਿਸੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ ਮਮਤ੍ਥਾਯ ਸਜਿਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਮਯ੍ਹੰ ਸਬ੍ਬੰ ਇਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਏਕਚ੍ਚਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਵਸੇਨ ਪਰੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ, ਤਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਞ੍ਚਨਭੂਤੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, “**ਨ ਚ ਕ੍ਵਚਨੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਨਾਹੰ ਕ੍ਵਚਨੀ**ਤਿ ਸਕਅਤ੍ਤਨੋ ਅਭਾਵਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਿਞ੍ਚਨਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਅਤ੍ਤਨੋ ਏਵ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਨਤ੍ਤਨਿਯਤੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਨ ਚ, ਮਮਾ**ਤਿ ਏਤੰ ਦ੍ਵਯੰ ਯਥਾਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ, **ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ। ‘‘ਨ ਚ ਕ੍ਵਚਨਿ ਪਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਭਾਵਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ‘‘ਤਸ੍ਸ ਪਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਮ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਕਿਞ੍ਚਨਤਾ ਨ ਚਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਤ੍ਤਨਿਯਤੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਸੁਞ੍ਞਤਾ ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਪੁਞ੍ਜਤਾ ਚਤੁਕੋਟਿਕਸੁਞ੍ਞਤਾਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨੇਨ ਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਤਿ। **ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਇਧਾਪਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਵਦਤਿ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨੇ**ਵ **ਓਸਕ੍ਕਨਾ ਕਥਿਤਾ** ਚਤੁਕੋਟਿਕਸੁਞ੍ਞਤਾਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸਭਾਵਤੋ, ਤਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਚਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ।

ਇਧ **ਅਤ੍ਤਨੋ**ਤਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮਾਹ। **ਸਬ੍ਬਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞਾਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਸਞ੍ਞਾ ਅਨਵਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। “**ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾ**”ਤਿ ਪਨ ਵਿਸੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਆਗਤਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਞ੍ਞਾਦਯੋ ਅਪਿ ਸਞ੍ਞਾਤਿ ਅਪਰੇ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਮਤ੍ਤੰ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਪਟਿਬਾਹਨਵਸੇਨੇਵ ਤੇਸੰ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਦਿਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। **ਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਓਸਕ੍ਕਨਾ ਕਥਿਤਾ** ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਭਾਵਨਾਯ ਸਮਥਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ।

੧੧. ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਞ੍ਚਵਿਧੰ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਮਿੰ ਮੋਹੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਆਯੂਹਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਕਨ੍ਤਿਤਣ੍ਹਾ ਉਪਗਮਨੰ ਉਪਾਦਾਨੰ ਚੇਤਨਾ ਭਵੋਤਿ ਏਵਮਾਗਤੋ ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ। **ਨ ਆਯੂਹਿਤੰ ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨ ਚੇਤਿਤੰ ਪਕਪ੍ਪਿਤੰ ਭਵੇਯਜ। **ਏਤਰਹਿ ਏਵੰ ਪਞ੍ਚਵਿਧੰ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਾਮਰੂਪਸਲ਼ਾਯਤਨਫਸ੍ਸਵੇਦਨਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਿਪਾਕਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ **ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਯਜ** ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਅਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। **ਸਚੇ ਆਯੂਹਿਤੰ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਯਦਿ ਚੇਤਿਤੰ ਪਕਪ੍ਪਿਤੰ ਨ ਸਿਯਾ। **ਯੰ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਯੰ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਕੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਭੂਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ''ਭੂਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਤੰ ਪਜਹਾਮੀ**ਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਤਤੋ ਏਵ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਾਪਾਦਨਵਸੇਨ ਪਜਹਾਮਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜਾਮਿ।

ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀਤਿ ਸਹ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨੇਨ ਅਤੀਤਤ੍ਥੇਤਿ ਆਹ "**ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯਜਾ**"ਤਿ। **ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯਜ ਨੁ ਖੋ**ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਸੋ ਏਵਤ੍ਥੋ। **ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਥਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨ ਞਾਣੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸਯਭਾਵਤੋ ਸਰੂਪਤੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਥਿਤੰ, ਨਯੇਨ ਪਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੰ ਞਾਪੇਤੁਕਾਮਤ੍ਤਾ। ਭਗਵਤੋ ਕਿਰ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਇਮਿਸ੍ਸੰਯੇਵ ਪਰਿਸਤਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਆਨਨ੍ਦੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਕੁਸਲਤਾਯ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਪਾਦਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਅਰਹਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾ ਤਮਤ੍ਥੰ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਓਸਕ੍ਕਨਾਯ ਚ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਭਿਨ੍ਨਰਸਦੇਸਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਸਤਿ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨੇਸਾ ਦੇਸਨਾ, ਨ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾਚਿਣ੍ਣਾ ਭਿਨ੍ਨਰਸਦੇਸਨਾਤਿ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੰ। **ਤਸ੍ਸ** ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ। ਉਪਾਦਿਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਚ **ਉਪਾਦਾਨੰ। ਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ** ਪਹਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਜਹਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਧਮ੍ਮਾਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਪਗੇਵ ਅਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੦)। **ਉਪਾਦਾਨਸੇਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਭਵਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਭਵਗ੍ਗਤਾਦਸ੍ਸਨਪਰੰ, ਨ ਪਨ ਅਰਿਯਭਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਨਸੇਟ੍ਠਤਾਪਟਿਸੇਧਪਰੰ।

੧੩. ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੰ ਨਾਮ ਧਮ੍ਮੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੰ ਨਾਮ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਓਘਨਿਤ੍ਥਰਣਾ ਭਗਵਤਾ ਅਕ੍ਖਾਤਾ; ਅਹੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯਮੇਤੰ, ਅਹੋ ਅਬ੍ਭੁਤਮੇਤਨ੍ਤਿ।

ਨਵਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ ਸਮਥਯਾਨਿਕਸ੍ਸੇਵ ਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਆਗਤਤ੍ਤਾ, ਇਧ ਚ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਨਾਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਅਰਿਯਸਾਵਕੋਤਿ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ**"ਤਿ। **ਨਵਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਤੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਝਾਨਧਮ੍ਮੇਪਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਲਦ੍ਧੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਨੰ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ; ਤੇਭੂਮਕਸਙ੍ਖਾਰਗਤੰ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਯਾਵਤਾ ਸਕ੍ਕਾਯੋ**"ਤਿ।

ਏਤੰ ਅਮਤਨ੍ਤਿ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਏਤੰ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਅਮਤਰਸੰ। ਤੇਨਾਹ – "**ਏਤੰ ਅਮਤੰ ਸਨ੍ਤੰ, ਏਤੰ ਪਣੀਤ**"ਨ੍ਤਿ। ''ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਪਿ **ਅਨੁਪਾਦਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ** ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਿਣ੍ਣੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਭੇਦੇਨ ਤਿਵਿਧਾਨੰ। ਪਾਦਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ ਓਸਕ੍ਕਨਾਯ ਅਭਾਵੇ ਕਾਰਣੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਓਦਹਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ। **ਸੁਕਥਿਤੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ** ਕਥੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ।

ਆਨੇਞ੍ਜਸਪ੍ਪਾਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੭. ਗਣਕਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪. ਯਥਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਸੋਪਾਨਫਲਕਂ ਓਰੋਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਆਰੋਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – “**ਯਾਵ ਪਚ੍ਛਿਮਸੋਪਾਨਕਲ਼ੇਵਰਾਤਿ ਯਾਵ ਪਠਮਸੋਪਾਨਫਲਕਾ**”ਤਿ। **ਵਤ੍ਥੁਂ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਿਜ੍ਜਾਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਨਾ ਪਾਸਾਦਵਤ੍ਥੁਨੋ ਸੋਧਨਵਿਧਿਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪਾਸਾਦਕਰਣੇ। ਸਤ੍ਤਧਾ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾਲਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਂਸੁਕੋਟਿਵੇਧਕੋ **ਵਾਲਵੇਧਿ** ਨਾਮ। **ਠਾਨਸਮ੍ਪਾਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੈਸਾਖਮਣ੍ਡਲਾਦੀਨਂ ਸਮ੍ਪਾਦਨਂ। **ਮੁਟ੍ਠਿਕਰਣਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਉਸੁਮੁਟ੍ਠਿਕਰਣਜਿਯਾਗਾਹਜਿਯਾਵਿਜ੍ਝਾਦੀਹਿ। **ਏਵਂ ਗਣਾਪੇਮਾ**ਤਿ ਏਕਂ ਨਾਮ ਏਕਮੇਵ, ਦ੍ਵੇ ਦੁਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਤੀਣਿ ਤਿਕਾਨਿ ਨਵ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਤੁਕ੍ਕਾਨਿ ਸੋਲ਼ਸਾਤਿਆਦਿਨਾ ਏਵਂ ਗਣਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਮ।

੧੫. **ਕੇਰਾਟਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮਯਸ੍ਸ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਕਰਣਮਾਯਾਸਾਠੇਯ੍ਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਤਂ** ਦਮਨਂ **ਜੀਵਿਤਹੇਤੁਪਿ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਤਿ**, ਅਯਮਸ੍ਸ ਜਾਤਿਦੋਸਾਭਾਵੋ।

੧੬. **ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਹਿ ਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸਤਤਵਿਹਾਰਿਭਾਵਸਾਧਨੇਹਿ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਤ੍ਥਾਯ। ਨਨੁ ਚ ਖੀਣਾਸਵਾ ਸਤਿਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ, ਕਥਂ ਤਸ੍ਸ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਪਯੋਗਸਾਧਨੀਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਦ੍ਵੇ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਸਤਤਵਿਹਾਰੀ**ਤਿ ਸਤਤਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਹਾਰਿਬਹੁਲਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਕ੍ਖਣੇ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਨੋਸਤਤਵਿਹਾਰਿਨੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਤਤ੍ਥਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਅਪ੍ਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ** ਅਨਾਚਿਣ੍ਣਭਾਵਤੋ।

ਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋਤਿ ‘‘ਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਰਞ੍ਞਞ੍ਚ ਸੀਹਾਦੀਹਿ ਸਪਰਿਸ੍ਸਯਂ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ। **ਏਵਰੂਪੋ**ਤਿ ਏਦਿਸੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਾਮਣੇਰਸਦਿਸੋ ਖੀਣਾਸਵੋ। **ਇਮੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤੇ ਸੀਲਾਦਿਧਮ੍ਮੇ। **ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਤਾਦਿਆਵਜ੍ਜਨਹੇਤੁ ਏਵ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ।

੧੮. “**ਯੇਮੇ, ਭੋ ਗੋਤਮਾ**”ਤਿ ਵਚਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, “**ਤਥਾਗਤੇ ਕਿਰਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਯੇਮੇ, ਭੋ ਗੋਤਮਾ’’ਤਿਆਦਿਆਕਾਰੇਹਿ **ਵਤ੍ਤੁਮਾਰਦ੍ਧੋ।**

ਅਜ੍ਜਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ ਅਪੁਰਾਤਨਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਤਕ੍ਕਨਮਤ੍ਤਾਨਿ ਹਿ ਤੇਹਿ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਸਯਂਪਟਿਭਾਨਂ ਵਿਰਚਿਤਾਨਿ। ਪੁਰਾਤਨਤਾਯ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਾਯ ਏਕਨ੍ਤਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤਾਯ ਚ ਪਰਮੋ ਉਤ੍ਤਮੋ। ਤੇਨਾਹ – ‘‘ਤੇਸੁ...ਪੇ॰... ਉਤ੍ਤਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ’’ਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਗਣਕਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੮. ਗੋਪਕਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੭੯. ਕਮ੍ਮਂਯੇਵ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਕਮ੍ਮਕਰਣਟ੍ਠਾਨਂ “**ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇਹਿ। ਤੇ ਪਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਪ੍ਪਮੁਖਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ “**ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਧਮ੍ਮੇਹੀ**”ਤਿ। **ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਅਨਵਸੇਸਂ, ਏਤ੍ਤਕੋ ਗੁਣਾਨਂ ਪਕਾਰਭੇਦੋ, ਤੇਸੁ ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਪਕਾਰਂ ਅਨਵਸੇਸੇਤ੍ਵਾ। **ਸਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯਤ੍ਤਕਾ ਗੁਣਭਾਗਾ, ਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਅਨਵਸੇਸਂ ਨਿਸ੍ਸੇਸਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ। **ਯੋਪਿ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ਯੋਪਿ ਕੋਸਮ੍ਬਿਵਾਸੀਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵਸੇਨ ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਂ ਕਲਹੋ ਅਹੋਸਿ। **ਸੋਪਿ ਤਤ੍ਥੇਵ** ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤੋ ਵੂਪਸਮਿਤੋ। **ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਕਾਲੇ ਪਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਕਾਲੇ ਪਨ। ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਮਗ੍ਗਾ ਜਾਤਾ, ਕਥਞ੍ਚ ਸਂਵੇਗੋ ਜਾਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਅਟ੍ਠਸਟ੍ਠੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਾਤਿਸਯਂ ਅਭਿਣ੍ਹਞ੍ਚ ਉਪਸਮਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਅਤਿਵਿਯ ਉਪਸਨ੍ਤੁਪਸਨ੍ਤਾ। ਅਨੁਸਂਯਾਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਅਨੁ ਅਨੁ

ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਚਾਰੇਨ੍ਤੋ ਵੋਸਾਸਮਾਨੋ। ‘‘ਅਨੁਸਵ੍ਵਾਯਮਾਨੋ’’ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ। ਤਤ੍ਥ ਯ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਵ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ **"ਅਨੁਵਿਚਰਮਾਨੋ"**ਤਿ।

੮੦. **ਹੇਟ੍ਠਿਮਪੁਚ੍ਛਮੇ**ਵਾਤਿ ਗੋਪਕਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਪੁਚ੍ਛਮੇਵ। ਸੋ ਹਿ ‘‘ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ, ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਸਾਰਭੂਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਅਯਞ੍ਚ ਤਮੇਵ ‘‘ਪਟਿਸਰਣੋ’’ਤਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿ। **ਅਪ੍ਪਟਿਸਰਣੇ**ਤਿ ਯਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਟਿਬੋਧੇਯ੍ਯਾਥ, ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਸਰਣੇ। ਤਥਾਗਤੇਨ ਪਵੇਦਿਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਟਿਸਰਣਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਰਣਾ**। ਤੇਨਾਹ **"ਧਮ੍ਮੋ ਅਵਸ੍ਸਯੋ"**ਤਿ।

੮੧. **ਆਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਵਾਚੁਗ੍ਗਤਭਾਵੇਨ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਵਤ੍ਥੁਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਙ੍ਖਾਤੇ ਗਰੁਗਰੁਤਰਲਹੁਲਹੁਤਰਾਦਿਭੇਦੇ ਅਜ੍ਝਾਚਾਰੇ ਆਪਤ੍ਤਿਸਮਞ੍ਞਾਤਿ ਆਹ – **"ਆਪਤ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਆਣਾਤਿਕ੍ਕਮਨਮੇ**ਵਾ**"**ਤਿ। **ਯਥਾਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪਂ। **ਯਥਾਸਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ। **ਧਮ੍ਮੋ ਨੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨੋ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵਧਾਰਣੇ ‘‘ਨ ਨੋ ਸਮਂ ਅਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤੇਨਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੬.੩; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੨੬) ਵਿਯ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਧਮ੍ਮੋ**ਵ **ਕਾਰੇਤੀ"**ਤਿ।

੮੩. ‘‘ਯਥਾ ਤਂ ਤੁਮ੍ਹਾਦਿਸੇਹਿ ਰਕ੍ਖਕੇਹਿ ਗੋਪਕੇਹੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਸਨ੍ਨਵੇਸੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਕ੍ਕਂਸਾਪੇਤੁਕਾਮੋ । ਅਰਿਯੂਪਵਾਦਪਾਪਂ ਖਮਾਪਨੇ ਸਤਿ ਅਨੁਰਾਯਾਯ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਇਚ੍ਚੇਤਂ ਕੁਸਲ"**ਨ੍ਤਿ। **ਗੋਨਙ੍ਗੁਲਮਕ੍ਕਟੋ**ਤਿ ਗੋਨਙ੍ਗੁਟ੍ਠਮਕ੍ਕਟੋ।

੮੪. ਅਯਂ ਉਕ੍ਕਂਸਾਪੇਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਯਥਾਰਦ੍ਧਮਤ੍ਥਂ ਵਿਸਂਵਾਦੇਤਿ ਅਵਣ੍ਣਿਤਮ੍ਪਿ ਵਣ੍ਣਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਨ੍ਤੋ; ਇਮਸ੍ਸ ਵਚਨਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਇਮਿਨਾ ਦਾਤਬ੍ਬਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸ੍ਸ ਅਨੁਰਾਯੋ ਮਾ ਹੋਤੂਤਿ ਏਵਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਰਕ੍ਖਿਤੁਂ ਨ ਖੋ ਪਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਨ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸੋ ਭਗਵਾ’’ਤਿਆਦਿਦੇਸਨਂ। **ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਕਰਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤੋਗਧਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਅਨ੍ਤਰਂ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਨਿਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਕਾਮਰਾਗਵਸੇਨ ਹਿ ਤਂ ਨਿਜ੍ਝਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੇ। **ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਜ੍ਝਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਅਨੁਰਾਯੋ ਮਾ ਹੋਤੂਤਿ ਏਵਂ ਕਤ੍ਵਾਪਿ ਰੂਪਾਵਚਰਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਝਾਨਸ੍ਸ ਫਲਝਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਕਜ੍ਝਾਨਂ ਨਾਮ ਕਥਿਤਂ।

ਯਂ ਨੋ ਮਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨੋ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ। **ਤਂ ਨੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਨੋ**ਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਸ੍ਸੁਯਤਿ** ਰਾਜਕਿਚ੍ਚਪਸੁਤਤਾਧੀਨਤਾਯ ਏਕਤ੍ਥਾਭਿਨਿਵੇਸਭਾਵਤੋ । ਮਨੂਪਞ੍ਞਤਾਯ ਵਸ੍ਸਕਾਰਗਤਇਸ੍ਸਾਭਿਭੂਤਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਂ ਅਨੁਪਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – **"ਏਕਦੇਸਮੇ**ਵ **ਕਥੇਸੀ"**ਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਗੋਪਕਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੯. ਮਹਾਪੁਣ੍ਣਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੮੫. **ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਹੂ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਹਨੀਤਿ ਆਹ **"ਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਵਸੇ"**ਤਿ। **ਅਨਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਅਭੁਞ੍ਜਨੇਨ ਸਾਸਨਿਕਸੀਲੇਨ ਬਾਹਿਰਕਅਨਸਨੇਨ ਉਪੇਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਵਾ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਖੀਰਪਾਨਮਧੁਸਾਯਨਾਦਿਵਿਧਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਉਪੇਚ੍ਚ ਵਸਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਉਪੋਸਥੋ**, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ। ਉਪੇਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਵਾਸੇਤਬ੍ਬਤੋ **ਉਪੋਸਥੋ**, ਸੀਲਂ। ਅਨਸਨਾਦਿਧਮ੍ਮਾਦਿਂ ਵਾ ਉਪੇਚ੍ਚ ਵਸਨਂ ਉਪਵਾਸੋ **ਉਪੋਸਥੋ**। ਤਥਾਰੂਪੇ ਹਤ੍ਥਿਜਾਤਿਵਿਸੇਸੇ ਉਪੋਸਥੋਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਉਪੋਸਥੋ ਨਾਮ ਨਾਗਰਾਜਾਤਿਆਦੀਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਉਪਵਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਉਪੋਸਥੋ**, ਦਿਵਸੋ। **ਸੋ ਪਨੇਸ** ਉਪੋਸਥੋ। **ਮਾਸਪੁਣ੍ਣਤਾਯਾ**ਤਿ ਮਾਸਸ੍ਸ ਪੂਰਿਤਭਾਵੇਨ। **ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪੁਣ੍ਣਾ। ਤਾਯ ਹਿ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਮਾਸੋ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪੁਣ੍ਣੋ

ਹੋਤਿ। ਮਾਸਦ੍ਧਮਾਸਾਦਿਭੇਦਂ ਕਾਲਂ ਮਾਤਿ ਮਿਨਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਚ **"ਮਾ"ਇਤਿ ਚਨ੍ਦੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ। ਪੁਣ੍ਣੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕਲੋ ਜਾਤੋਤਿ **ਪੁਣ੍ਣਮਾ**। ਤਬ੍ਹਿ ਚਨ੍ਦਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਮਾਸਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਏਵਮਾਹ। ਏਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਉਪੋਸਥਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਫਲਂ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਦੇਸੋ**, ਹੇਤੂਤਿ ਆਹ **"ਦੇਸਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣ"**ਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ** ਸਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। **ਕਥੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ** ਅਵਿਸਯਤ੍ਤਾ। **ਪਾਸਾਦਪਰਿਵੇਣੇ**ਤਿ ਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਵਿਵਟਙ੍ਗਣੇ। **ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਸੇਖਸੁਤ੍ਤੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੨) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

੮੬. ਇਮੇ ਨੁ ਖੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨੂਤਿ ਸਂਸਯਜੋਤਨੇਤਿ ਆਹ – **"ਵਿਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਯ ਕਥਿਤਾ"**ਤਿ। **ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਤ੍ਥੁਦਸ੍ਸਨਪਰਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਨ ਪੁਚ੍ਛਕਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜਾਨਨਭਾਵਦੀਪਨਪਰਂ। ਜਾਨਾਤਿ ਹਿ ਭਗਵਾ। **ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ** ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ। ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਂ **ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਪੁਚ੍ਛਤਿ** ਕੋਹਞ੍ਞੇ ਠਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ – **"ਥੇਰੋ ਏਵਰੂਪਂ ਵਚਨਂ ਕਿਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਛਨ੍ਦਮੂਲਕਾਤਿ ਤਣ੍ਹਾਛਨ੍ਦਮੂਲਕਾ। ਤਣ੍ਹਾ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ। ਕੁਸਲਸਞ੍ਞੋ ਵਾ ਥਿਰਵਿਸਦਨਿਪੁਣਸਞ੍ਞੋ ਵਾ, ਕੁਸਲਸਙ੍ਖਾਰੋ ਵਾ ਤਿਖਿਣਥਿਰਵਿਸਦਸਙ੍ਖਾਰੋ ਵਾ; ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਵਿਪੁਲੋਦਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣੋ ਵਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ **"ਸਞ੍ਞਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਨਾਗਤਕਾਲਵਸੇਨੇਵ ਦੇਸਨਾ ਆਗਤਾਤਿ ਆਹ **"ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਖਨ੍ਧਪਣ੍ਣਤ੍ਤੀਤਿ ਖਨ੍ਧਸਦ੍ਦਾਭਿਧੇਯਜਾਨਂ ਰੁਪ੍ਪਨਾਨੁਭਵਨਸਞ੍ਜਾਨਨਾਭਿਸਙ੍ਖਰਵਿਜਾਨਨਸਭਾਵਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ''ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਅਯਂ ਸਮਞ੍ਞਾ। **ਕਿਤ੍ਤਕੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਂਪਰਿਮਾਣੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ, ਰਾਸਤ੍ਥਭਾਗਤ੍ਥਾਦੀਸੁ ਕੀਦਿਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਹੇਤੁਹੇਤੂਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਭੂਤੋ ਹੇਤੁ। ਯੋ ਹਿ ਲੋਭਾਦੀਨਂ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨੁਪਕਾਰਕਭਾਵੋ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਹੇਤੁਤ੍ਥੋ; ਸੋ ਪਥਵੀਆਦੀਸੁਪਿ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਮਤ੍ਤੇਨ ਹੇਤੁਪਰਿਯਾਯਦਸ੍ਸਨਤੋ ਦੁਤਿਯੇਨ ਹੇਤੁ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ **"ਹੇਤੁਹੇਤੂ"**ਤਿ। ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਸਾਧਾਰਣਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਸਾਧਾਰਣਹੇਤੁ, ''ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨਂ ਠਾਨਸੋ ਹੇਤੁਸੋ ਵਿਪਾਕ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁਪਿ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਵਿਪਾਕਨਿਯਾਮਕਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਂ ਤਸ੍ਸ ਪਧਾਨਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕਦਾਨੇ ਉਤ੍ਤਮਹੇਤੂ"**ਤਿ। ''ਮਹਾਭੂਤਾ ਹੇਤੂ''ਤਿ ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ ''ਮਹਾਭੂਤਾ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਹੇਤੁਸਦ੍ਦਪਚ੍ਚਯਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਮਾਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਏਵ ਹੇਤੁ **ਪਚ੍ਚਯਹੇਤੁ,** ਯੋ ਚ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਹੇਤੁ, ਸੋ ਏਵ ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ – **"ਇਧ ਪਚ੍ਚਯਹੇਤੁ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ"**ਤਿ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਠਿਤਿਯਾ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਤੋ ਸਮਞ੍ਞਾਤੋ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾਯਪਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤੀਤਿ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਅਵਿਭਾਗੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **"ਤਤ੍ਥ ਪਥਵੀਧਾਤੂ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪਞ੍ਞਾਪਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਹੇਤੁਅਹੇਤੁਕਨ੍ਤਿਆਦਿਆਕਾਰੇਹਿ ਬੋਧਨਾਯ । ਤਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬੋਧਨਂ ਞਾਣੇਨ ਦਸ੍ਸਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯਾ"**ਤਿ।

ਫਸ੍ਸੋਤਿ ਫਸ੍ਸਸਮਙ੍ਗੀਭਾਵੋ। ਸੋ ਚੇਤ੍ਥ ਸਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਾਦਨਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਹਿ ਫਸ੍ਸੋ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਤਦਤ੍ਥਮੇਵੇਤ੍ਥ ਭਗਵਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤੀਤਕਾਲਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਕਾਲਿਕੋ ਫਸ੍ਸਸਦ੍ਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਫਸ੍ਸੇ ਸਤਿ ਵੇਦੇਤਿ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਵੇਦਨਾਯ ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਮ੍ਪਿ ਫਸ੍ਸੋ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਤਿ ਅਭਾਵਤੋ। ਚੇਤਨਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਆਯੂਹਨਾਨੁਰੂਪਤਾਯ ਤਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮਾ ਗਹਿਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯੇ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਭਾਜਨੀਯੇ (ਵਿਭ॰ ੨੧, ੨੨) ਚ ''ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਚੇਤਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੇਤਨਾਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ ਆਦਿਭੂਤਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **"ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਤਾਵ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਸ੍ਸ ਸਭਾਵਕਸ੍ਸ ਰੂਪਪਵਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਉਪਰਿਮਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਮਤਿਂਸਤੋ ਉਪਰਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਾਨਂ

ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਇਦਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਂ ਦ੍ਵਾਰਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, “**ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਨੁ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਪਿ ਫਸ੍ਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਕਸ੍ਮਾ ਤਯੋ ਏਵ ਖਨ੍ਧਾ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਯਥਾ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸਹਿਤੋ ਫਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਨ ਏਵਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ‘‘ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਤਿ ਫਸ੍ਸੋ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੦੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੨੧, ੪੨੫, ੪੨੬; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੪, ੪੫; ੨.੪.੬੦) ਫਸ੍ਸੋ ਵਿਯ ਨਾਮਰੂਪਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ ਯਥਾ ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਂ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ।

੮੭. ਯਾਵ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਵ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਵਟ੍ਟੇ ਪਰਿਬ੍ਭਮਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਕਥਂ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ ਵਟ੍ਟਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**”ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਜੋਤਨਾ ਵਟ੍ਟਪੁਚ੍ਛਾ, ਏਵਂ ਤਬ੍ਭੇਦਨਜੋਤਨਾ ਵਿਵਟ੍ਟਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਆਹ – “**ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**”ਤਿ।

੮੮. **ਅਯਂ ਰੂਪੇ ਅਸ੍ਸਾਦੋ**ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਦਸ੍ਸਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯੋ, ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧੋ ਚੇਵ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਕਥਿਤ**”ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਯਂ ਰੂਪਂ ਅਨਿਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਭਾਵੋ ਤਤ੍ਥ ਆਦੀਨਵੋ, ਸੋ ਚਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਧੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦਯਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਆਦੀਨਵਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋਤਿ ਆਦੀਨਵਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਿਦ੍ਧਮਤ੍ਥਮਾਹ – “**ਪਹਾਨਪਟਿਵੇਧੋ ਚੇਵ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਞ੍ਚਾ**”ਤਿ। ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਇਮਿਨਾ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਟਿਵੇਧੋ ਚੇਵ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਞ੍ਚਾ**”ਤਿ। **ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। **ਯੇ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਯੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਿਤਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਯੋ ਅਟ੍ਠ, ਸਤ੍ਤ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾ। **ਭਾਵਨਾਪਟਿਵੇਧੋ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ। **ਸੇਸਪਦੇਸੁਪੀ**ਤਿ, ‘‘ਅਯਂ ਵੇਦਨਾਯ ਅਸ੍ਸਾਦੋ’’ਤਿਆਦਿਪਦੇਸੁਪਿ।

੮੯. **ਇਮਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤਾਯ ਸਕਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਗਹਿਤੋ, ਤਦੇਵ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾ ਖਨ੍ਧਾਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਯੋਗਿਤਾਯ, “**ਬਹਿਦ੍ਧਾਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕੇ ਕਾਯੇ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦੀਸੁਪਿ । ਤਾਨਿ ਪਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾਨਿਪਿ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾਨਿਪਿ ਤਂਸਭਾਵਾਨੀਤਿ ਆਹ “**ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ**”ਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਦਯੋਪਿ ਗਹਿਤਾ ਅਵਿਨਾਭਾਵਤੋਤਿ, “**ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕੇ ਕਾਯੇ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। “**ਕਾਯੋ**”ਤਿ ਵਾ ਖਨ੍ਧਸਮੂਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੯੦. **ਅਨਤ੍ਤਨਿ ਠਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਰਹਿਤੇ ਅਨਤ੍ਤਸਭਾਵੇ ਖਨ੍ਧਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਠਤ੍ਵਾ ਤਂ ਆਧਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਕਤਾਨਿ** ਕਮ੍ਮਾਨਿ। **ਕਤਰਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਠਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕੀਦਿਸੇ ਅਤ੍ਤਨਿ ਨਿਸ੍ਸਯਵਿਪਾਕਂ ਦਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਿਪਚ੍ਚਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨ ਕਾਰਕਵੇਦਕਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਪਕ੍ਖਕਮ੍ਮਕਾਨਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ ਚ ਕਤਨਾਸਅਕਤਬ੍ਭਾਗਮਦੋਸੋ ਚ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ (ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੪; ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.੫) ਚੋਦਨਾਸੋਧਨਾਵਿਧਿ – ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਵਸੇਨ ਤਾਵ ਕਮ੍ਮਪਥਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਿਭਾਵਨਾ, ਖਣੇ ਖਣੇ ਹਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਸਭਾਵੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਕੋ ਹਨ੍ਤਿ, ਕੋ ਵਾ ਹਞ੍ਞਤਿ, ਯਦਿ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਸਨ੍ਤਾਨੋ, ਸੋ ਅਰੂਪਤ੍ਤਾ ਨ ਛੇਦਨਭੇਦਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਕੋਪਨਸਮਤ੍ਥੋ, ਨਪਿ ਵਿਕੋਪਨੀਯੋ। ਅਥ ਰੂਪਸਨ੍ਤਾਨੋ, ਸੋ ਅਚੇਤਨਤ੍ਤਾ ਕਟ੍ਠਕਲਿਙ੍ਗਰੂਪਮੋਤਿ ਨ ਤਤ੍ਥ ਛੇਦਨਾਦਿਨਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਤਿ ਯਥਾ ਮਤਸਰੀਰੇ। ਪਯੋਗੋਪਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਪਹਰਣਪ੍ਪਹਾਰਾਦਿਕੋ ਅਤੀਤੇਸੁ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਅਨਾਗਤੇਸੁ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਨ ਤਾਵ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੇਸੁ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਤੇਸਂ ਅਭਾਵਤੋ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ ਸਰਸੇਨੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਸਭਾਵਤਾਯ ਵਿਨਾਸਾਭਿਮੁਖੇਸੁ ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨੋ ਪਯੋਗੋ ਸਿਯਾ, ਵਿਨਾਸਸ੍ਸ ਚ ਕਾਰਣਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਪਹਰਣਪ੍ਪਹਾਰਾਦਿਪ੍ਪਯੋਗਹੇਤੁਕਂ ਮਰਣਂ, ਨਿਰੀਹਕਤਾਯ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਕਸ੍ਸ ਸੋ ਪਯੋਗੋ? ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ ਵਧਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸਮਕਾਲਭਿਜ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਪਰਿਯੋਸਾਨਕਾਲਾਨਵਟ੍ਠਾਨਤੋ ਕਸ੍ਸ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋਤਿ?

ਵੁਚ੍ਚਤੇਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਧਕਚੇਤਨਾਸਹਿਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਪੁਞ੍ਜੋ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੋ ਹਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਵਧਪ੍ਪਯੋਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਪਗਤਉਸ੍ਮਾਵਿਞ੍ਞਾਣਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਮਤਵੋਹਾਰਪਵਤ੍ਤਿਨਿਬਨ੍ਧਨੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਪ੍ਪਯੋਗਕਰਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹੋ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਸਮੂਹੋ ਹਞ੍ਞਤਿ, ਕੇਵਲੋ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਸਨ੍ਤਾਨੋ। ਵਧਪ੍ਪਯੋਗਾਵਿਸਯਭਾਵੇਪਿ ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਰੂਪਸਨ੍ਤਾਨਾਧੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਰੂਪਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਰੇਨ ਪਯੋਜਿਤਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦਕਪਯੋਗਵਸੇਨ ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਵਿਬਨ੍ਧਕਵਿਸਦਿਰੂਪੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਗਤੇ ਵਿਚ੍ਛੇਦੋ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵੋ; ਨਾਪਿ ਅਹੇਤੁਕੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ, ਨ ਚ ਪਯੋਗੋ ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਕਤਪ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਕਲਾਪਸ੍ਸ ਤਥਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਖਣਿਕਾਨੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਖਣਿਕਮਰਣਸ੍ਸ ਇਧ ਮਰਣਭਾਵੇਨ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤਤਿਮਰਣਸ੍ਸ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਹੇਤੁਕਭਾਵਤੋ ਨ ਅਹੇਤੁਕੰ ਮਰਣੰ ; ਨ ਚ ਕਤ੍ਤੁਰਹਿਤੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਪ੍ਪਯੋਗੋ ਨਿਰੀਹਕੇਸੁਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤਤਾਮਤ੍ਤੇਨ ਉਪਕਾਰਕੇਸੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਰੂਪਫਲੁਪ੍ਪਾਦਨੇ ਨਿਯਤੇਸੁ ਕਾਰਣੇਸੁ ਕਤ੍ਤੁਵੋਹਾਰਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਯਥਾ – ‘‘ਪਦੀਪੋ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਨਿਸਾਕਰੋ ਚਨ੍ਦਿਮਾ’’ਤਿ। ਨ ਚ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਵਚਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸਹਭੁਨੋ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਕਲਾਪਸ੍ਸ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਅਵਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਪਟਿਜਾਨਨਤੋ; ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਞ੍ਚ ਪਦੀਪਾਦੀਨੰ ਅਤ੍ਥਕਿਰਿਯਸਿਦ੍ਧਿ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇਵ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਬਦ੍ਧੋ; ਤਤੋ ਏਵ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਚੇਤਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ; ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਸਮਵਾਯੇਨ ਭਵਨ੍ਤਰੇ ਨਿਰਯਾਦੀਸੁ ਤਸ੍ਸਾ ਫਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਨਤ੍ਥੇਵ ਕਤਵਿਨਾਸੋ ਅਕਤਬ੍ਭਾਗਮੋ ਚ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦੀਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਯਥਾਰਹੰ ਕਮ੍ਮਪਥਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਿਭਾਵਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਸਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹੋ ਤਣ੍ਹਾਵਸਗਤਸ੍ਸੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੇਨਾ”**ਤਿ। **ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਮਯਾ ਦੇਸਿਯਮਾਨਦਸ੍ਸਨਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਪਕਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਹਰਿਯਮਾਨਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ। **ਅਞ੍ਞੰ ਨਵਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਨੁਸਾਰੇਨ ਗਹਿਤੰ ਅਞ੍ਞੰ ਨਵਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਮਹਾਪੁਣ੍ਣਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੧੦. ਚੂਲ਼ਪੁਣ੍ਣਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੧. **ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੰ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਮੇਡਿਤਵਚਨੰ ਬ੍ਯਾਪਨਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – **“ਯਂ ਯਂ ਦਿਸ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਨੁ**ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਬ੍ਯਾਪਨਿਚ੍ਛਾਯਮੇਵਾਤਿ ਅਨੁ ਅਨੁ ਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ – **“ਤਤੋ ਤਤੋ ਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। ਅਸਨ੍ਤੋ ਨੀਚੋ ਪੁਰਿਸੋਤਿ **ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ**ਤਿ ਆਹ – **“ਪਾਪਪੁਰਿਸੋ ਲਾਮਕਪੁਰਿਸੋ”**ਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੰ **ਜਾਨਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ** ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਾਨੰ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਜਾਨਨਤੋ। **ਪਾਪਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾਦਿਲਾਮਕਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇ ਭਤ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭਤ੍ਤਿ**। ਤੇਨਾਹ – **“ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਸੇਵਨੋ”**ਤਿ। ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੋ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੋ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ, ਤੇਸੰ ਚਿਨ੍ਤਨਸੀਲੋਤਿ **ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਚਿਨ੍ਤੀ**। ਤੇਨਾਹ **“ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਚਿਨ੍ਤਾਯ ਚਿਨ੍ਤਕੋ”**ਤਿ, ਦੁਚ੍ਚਿਨ੍ਤਿਤਚਿਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਮਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਾਧੁਜਨਵਿਚਾਰੰ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਵੀਮੰਸੰ। **ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਵਾਚ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤੰ। **ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਕਮ੍ਮੰ** ਨਾਮ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ। **ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਦਿਟ੍ਠਿ** ਨਾਮ ਵਿਸੇਸਤੋ ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਦਾਨੰ** ਨਾਮ ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਦਾਨਾਦਿ। ਸਬ੍ਬੋਪਾਯਮਤ੍ਥੋ ਪਾਲ਼ਿਤੋ ਏਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ।

‘‘ਪਾਣੰ ਹਨਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿਆਦਿਕਾ ਚੇਤਨਾ ਕਾਮੰ ਪਰਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਪਿ ਹੋਤਿਯੇਵ, ਯਥਾ ਪਨ ਸਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬਲਵਤਰਦੁਕ੍ਖਤ੍ਥਾਯ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਨ ਪਰਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, **“ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੁਕ੍ਖਤ੍ਥਾਯ ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ”**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਯਥਾ ਅਸੁਕੋ ਅਸੁਕ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਾਪਕੋ

ਪਾਪਵਿਪਾਕੇਕਦੇਸੰ ਬਲਵੰ ਗਰੁਤਰੰ ਵਾ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਨ੍ਤੋਪਿ ਯਥਾ ਪਰੋ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਸਯਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਰਬਜਾਬਾਧਾਯਾ**"ਤਿ। **ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਾਪਕਿਰਿਯਾਯ ਸਹਾਯਭਾਵੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ।

ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਨਾਦਰੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਸਕ੍ਕਰਣੰ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਕਾਰੋ, ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਸਕ੍ਕਰਣੰ ਅਗਰੁਕਰਣਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੰ ਨ ਸਕ੍ਕਰੋਤਿ ਨਾਮਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨ ਚਿਤ੍ਤਿੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਨ ਪੂਜੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੂਜੇਨ੍ਤੋ ਹਿ ਪੂਜੇਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁੰ ਚਿਤ੍ਤੇ ਠਪੇਤਿ, ਤਤੋ ਨ ਬਹਿ ਕਰੋਤਿ। ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਾ ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ **ਚਿਤ੍ਤੀਕਰਣੰ,** ਸਮ੍ਭਾਵਨਕਿਰਿਯਾ। ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ **ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਰਣੰ,** ਅਸਮ੍ਭਾਵਨਕਿਰਿਯਾ। **ਅਪਵਿਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛਿਟ੍ਠਾਦਿਛਡ੍ਡਨੀਯਧਮ੍ਮੰ ਵਿਯ ਅਵਖਿਤ੍ਤਕੰ। ਤੇਨਾਹ – "**ਛਡ੍ਡੇਤੁਕਾਮੋ ਵਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਰੋਗੰ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਰੋਗਿਕਸਰੀਰੰ ਓਦਨਾਦੀਹਿ ਪਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਮ੍ਮਿਕੇ ਰੋਗੰ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਵਿਯ। ਅਦ੍ਧਾ ਇਮਸ੍ਸ ਦਾਨਸ੍ਸ ਫਲੰ ਮਮੇਵ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਏਵੰ ਯਸ੍ਸ ਤਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਆਗਮਨਦਿਟ੍ਠਿਕੋ, ਅਯੰ ਪਨ ਨ ਤਾਦਿਸੋਤਿ ਆਹ "**ਅਨਾਗਮਨਦਿਟ੍ਠਿਕੋ**"ਤਿ। ਤੇਨਾਹ – "**ਨੋ ਫਲਪਾਟਿਕਙ੍ਖੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦੇਤੀ**"ਤਿ।

ਕਾਮਞ੍ਚਾਯੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਦੀਹਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਤੇਹਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨੰ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, "**ਤਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨਿਰਯੇ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਸਦੇਵਕੰ ਲੋਕ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੧) ਦੇਵਸਦ੍ਦੋ ਛਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵੇਸੁ, ਏਵਮਿਧਾਤਿ ਆਹ "**ਛਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਾ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਵਿਸੁੰ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਇਧ ਦਾਨਫਲਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਗ੍ਗਹਣੰ , ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਛਕਾਮਾਵਚਰਗ੍ਗਹਣੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਦੇਵਮਹਤ੍ਤਤਾਦਿਵਚਨਤੋ। **ਤਿਣ੍ਣੰ ਕੁਲਾਨੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਕੁਲਾਨੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਨ ਕੇਵਲੰ ਕੁਲਸਮ੍ਪਦਾ ਏਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਤਤ੍ਥ ਆਯੁਵਣ੍ਣਯਸਭੋਗਇਸ੍ਸਰਿਯਾਦਿਸਮ੍ਪਦਾਪਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਉਲ਼ਾਰਸ੍ਸ ਦਾਨਮਯਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਸਮਿਜ੍ਝਨਤੋ। **ਸੁਦ੍ਧਵਟ੍ਟਵਸੇਨੇਵ ਕਥਿਤੰ** ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇਪਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਅਨਾਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਹਿ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਸਮ੍ਭਾਰਾ ਏਵੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਚੂਲ਼ਪੁਣ੍ਣਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਦੇਵਦਹਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ।

੨. ਅਨੁਪਦਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਨੁਪਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੩. ਇਦ੍ਧਿਮਾਤਿ ਗੁਣੇ ਪਾਕਟੋ ਪਰਤੋਘੋਸੇਨ ਵਿਨਾ ਪਾਸਾਦਕਮ੍ਪਨਦੇਵਚਾਰਿਕਾਦੀਹਿ ਸਯਮੇਵ ਪਕਾਸਭਾਵਤੋ; ਧੁਤਵਾਦਾਦਿਗੁਣਾਨਮ੍ਪਿ ਤਥਾਭਾਵੇ ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਤੇਸੰ ਗੁਣਾਨੰ ਪਾਕਟਯੋਗਤੋ ਚ ਪਰੇਸੰ ਨਿਚ੍ਛਿਤਭਾਵਤੋ ਚ। **ਪਞ੍ਞਵਤੋ ਗੁਣਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਭੇਦਪਭਾਵਿਤੇ ਗੁਣਵਿਸੇਸੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਤੇ ਹਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਰੇਸੰ ਅਵਿਸਯਾ। ਤੇਨਾਹ – "**ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਅਕਥਿਤਾ ਜਾਨਿਤੁ**"ਨ੍ਤਿ। ਵਿਸਭਾਗਾ ਸਭਾਗਾ ਨਾਮ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਬਹੁਲੇਸੁ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਸੁ, ਤੇ ਪਨ ਅਪ੍ਪਹੀਨਰਾਗਦੋਸਤਾਯ ਪਰਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਗੁਣੰ ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ ਅਵਣ੍ਣਮੇਵ ਘੋਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਵਿਸਭਾਗ...ਪੇ॰... ਕਥੇਨ੍ਤੀ**"ਤਿ।

ਯਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨੰ ਧਾਤੂਨੰ ਸਮੁਦਯਤੋ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਤੋ ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਆਦੀਨਵਤੋ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਨਾ, ਅਯੰ **ਧਾਤੁਕੁਸਲਤਾ।** **ਆਯਤਨਕੁਸਲਤਾਯ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਸੁ ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਙ੍ਗੇਸੁ ਕੋਸਲ੍ਲੰ **ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕੁਸਲਤਾ**। ਇਦੰ ਇਮਸ੍ਸ ਫਲਸ੍ਸ ਠਾਨੰ ਕਾਰਣੰ, ਇਦੰ ਅਟ੍ਠਾਨੰ ਅਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਤੋ, ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਤੋ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਨਾ, ਅਯੰ **ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਤਾ**। ਯੋ ਪਨ ਇਮੇਸੁ ਧਾਤੁਆਦੀਸੁ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਾਦਿਵਸੇਨ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਗਤਿਯਾ ਪਣ੍ਡਾਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੇਨ ਞਾਣੇਨ ਇਤੋ ਗਤੋ ਪਵਤ੍ਤੋ, ਅਯੰ **ਪਣ੍ਡਿਤੋ** ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ – "**ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ**"ਤਿ। ਮਹਨ੍ਤਾਨੰ ਅਤ੍ਥਾਨੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤੋ ਮਹਤੀ ਪਞ੍ਞਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ**। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ ਆਹ – "**ਮਹਾਪਞ੍ਞਾਦੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ।

ਨਾਨਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯਾਹਿ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾਦੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਥੇਰੋ ''ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਿਤ੍ਤੀਯਤਿ, ਤਾਸੰ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾਦੀਨੰ ਇਦੰ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਅਯੰ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ। ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੨੧੬; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧੧੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੫੮੪) ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਮਹਤ੍ਤੰ ਨਾਮ ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਤਦਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਮਹਨ੍ਤੇ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਹੇਤੁਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਪਚ੍ਚਯਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਨਿਸ੍ਸਯਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਪਭੇਦਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਕਿਚ੍ਚਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਫਲਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਆਨਿਸੰਸਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਚ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ **ਹੇਤੂ** ਅਲੋਭਾਦਯੋ, **ਪਚ੍ਚਯਾ** ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਸਦ੍ਧਾਸਤਿਵੀਰਿਯਾਦਯੋ। **ਨਿਸ੍ਸਯਾ** ਸਾਵਕਬੋਧਿਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਨਿਯਤਤਾ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਚ ਪੁਰਿਸਵਿਸੇਸਾ। **ਪਭੇਦੋ** ਚਾਰਿਤ੍ਤਾਦਿਵਿਭਾਗੋ। **ਕਿਚ੍ਚੰ** ਤਦਙ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਧਮਨੰ। **ਫਲੰ** ਸਗ੍ਗਸਮ੍ਪਦਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਦਾ ਚ। **ਆਨਿਸੰਸੋ** ਪਿਯਮਨਾਪਤਾਦਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੯) ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੪ ਆਦਯੋ) ਚ ਆਗਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ **ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾ**ਦੀਨਮ੍ਪਿ ਮਹਨ੍ਤਤਾ ਯਥਾਰਹੰ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, **ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾ**ਦੀਨੰ ਪਨ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੋ ਮਹਾਵਿਸਯਤਾਯ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਮਹਾਵਿਸਯਤਾ ਬਹੁਧਾਤੁਕਸੁਤ੍ਤੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੪ ਆਦਯੋ) ਸਯਮੇਵ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। **ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ** ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, **ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੰ** ਸਕਲਸਾਸਨਸਙ੍ਗਹਣਤੋ ਸਚ੍ਚਵਿਭਙ੍ਗੇ (ਵਿਭ॰ ੧੮੯ ਆਦਯੋ) ਤੰਸੰਵਣ੍ਣਨਾਸੁ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੮੯ ਆਦਯੋ) ਆਗਤਨਯੇਨ। **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਦੀਨੰ ਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੩੫੫ ਆਦਯੋ) ਤੰਸੰਵਣ੍ਣਨਾਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੫੫ ਆਦਯੋ) ਚ ਆਗਤਨਯੇਨ। **ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨੰ** ਮਹਤੋ ਹਿਤਸ੍ਸ ਮਹਤੋ ਸੁਖਸ੍ਸ ਮਹਤੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਮਹਤੋ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਨਿਪੁਣਅਤਕ੍ਕਾਵਚਰਪਣ੍ਡਿਤਵੇਦਨੀਯਭਾਵਤੋ ਚ। **ਅਭਿਞ੍ਞਾਨੰ** ਮਹਾਸਮ੍ਭਾਰਤੋ ਮਹਾਵਿਸਯਤੋ ਮਹਾਕਿਚ੍ਚਤੋ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤੋ ਮਹਾਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਤੋ ਚ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ** ਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨਾਦਿਮਹਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਮਹਨ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – **ਨਾਨਾਖਨ੍ਧੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ, ''ਅਯੰ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨਾਮ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ, ਏਵੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਨਾਨਾਕਰਣੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤੇਸੁਪਿ ''ਏਕਵਿਧੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਏਕਾਦਸਵਿਧੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਏਕਵਿਧੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਬਹੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ,

ਏਕਵਿਧੇਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਏਕਵਿਧੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਬਹੁਵਿਧੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਏਕਵਿਧਾਦਿਵਸੇਨ ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦਵਸੇਨਪਿ ਨਾਨਾਕਰਣੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਥਾ ''ਇਦੰ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ ਨਾਮ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੰ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਦਸਾਯਤਨਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਦ੍ਵੇ ਚਤੁਭੂਮਕਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਆਯਤਨਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।

ਨਾਨਾਧਾਤੂਸੂਤਿ ''ਅਯੰ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ ਨਾਮ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਸੋਲ਼ਸ ਧਾਤੁਯੋ ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਦ੍ਵੇ ਚਤੁਭੂਮਕਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਨਾਨਾਧਾਤੂਸੁ ਪਟਿਚ੍ਚ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਯਿਦੰ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਧਾਤੁਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਞ੍ਚ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾਨੰ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਧਾਤੂਸੁਯੇਵ ਨਾਨਾਕਰਣੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਏਕਦੇਸਤੋਵ, ਨੋ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤੋ, ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕਧਾਤੂਨੰ ਪਨ ਨਾਨਾਕਰਣੰ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਾਨੰਯੇਵ ਪਨ, ''ਇਮਾਯ ਨਾਮ ਧਾਤੁਯਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧੋ ਸੇਤੋ ਹੋਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਕਣ੍ਹੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਬਹਲਤ੍ਤਚੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਤਨੁਤ੍ਤਚੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤੰ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਏਵਰੂਪੰ, ਇਮਸ੍ਸ ਪੁਪ੍ਫੰ ਨੀਲੰ ਪੀਤੰ ਲੋਹਿਤੰ ਓਦਾਤੰ ਸੁਗਨ੍ਧੰ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੰ, ਫਲੰ ਖੁਦ੍ਦਕੰ ਮਹਨ੍ਤੰ ਦੀਘੰ ਵਟ੍ਟੰ ਸੁਸਣ੍ਠਾਨੰ ਮਟ੍ਠੰ ਫਰੁਸੰ ਸੁਗਨ੍ਧੰ ਮਧੁਰੰ ਤਿਤ੍ਤਕੰ ਅਮ੍ਬਿਲੰ ਕਟੁਕੰ ਕਸਾਵੰ, ਕਣ੍ਟਕੋ ਤਿਖਿਣੋ ਅਤਿਖਿਣੋ ਉਜੁਕੋ ਕੁਟਿਲੋ ਲੋਹਿਤੋ ਓਦਾਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਧਾਤੁਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।

ਅਤ੍ਥੇਸੂਤਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ। **ਨਾਨਾਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੇਸੂ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਭੇਦਤੋ ਸਨ੍ਤਾਨਭੇਦਤੋ ਚ ਨਾਨਪ੍ਪਭੇਦੇਸੁ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਙ੍ਗੇਸੁ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਅਙ੍ਗਾਨਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸਞ੍ਞਿਤਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ – ਸਙ੍ਖਾਰਪਿਟਕੇ ''ਦ੍ਵਾਦਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦ੍ਵਾਦਸ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾ''ਤਿ। **ਨਾਨਾਸੁਞ੍ਞਤਮਨੁਪਲਬ੍ਭੇਸੂ**ਤਿ ਨਾਨਾਸਭਾਵੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਾਦਿਵਿਰਹਤੋ ਸੁਞ੍ਞਸਭਾਵੇਸੁ, ਤਤੋ ਏਵ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਅਤ੍ਤਅਤ੍ਤਨਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭੇਸੁ ਸਭਾਵੇਸੁ। ਮ-ਕਾਰੋ ਹੇਤ੍ਥ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ। **ਨਾਨਾਅਤ੍ਥੇਸੂ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਸਯੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਦਿਨਾਨਾਅਤ੍ਥੇਸੁ। **ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਸਯੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਨਾਨਾਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੂ**ਤਿ ਤੇਸੰਯੇਵ ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਾਨੰ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਵਚਨਸਙ੍ਖਾਤਾਸੁ ਨਾਨਾਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ। **ਪਟਿਭਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਦੀਸੁ ਵਿਸਯਭੂਤੇਸੁ, ''ਇਮਾਨਿ ਇਦਮਤ੍ਥਜੋਤਕਾਨੀ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੭੨੫-੭੪੫) ਤਥਾ ਤਥਾ ਪਟਿਭਾਨਤੋ ਪਟਿਭਾਨਾਨੀਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੇਸੁ ਞਾਣੇਸੁ। **ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੂ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਸੀਲਸ੍ਸ ਪੁਥੁਤ੍ਤੰ ਨਾਨਤ੍ਤਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਇਤਰੇਸੰ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਪਾਕਟਮੇਵ। ਯੰ ਪਨ ਅਭਿਨ੍ਨੰ ਏਕਮੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਤਤ੍ਥ ਉਪਚਾਰਵਸੇਨ ਪੁਥੁਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਜਨਸਾਧਾਰਣੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾ**"ਤਿ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨਾਦਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪੁਥੁਤ੍ਤੰ ਪਰਿਦੀਪਿਤੰ ਹੋਤਿ।

ਏਵੰ ਵਿਸਯਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਹਤ੍ਤੰ ਪੁਥੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਹਾਸਭਾਵੰ, ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਵਸੇਨ ਜਵਨਭਾਵੰ, ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਤਿਕ੍ਖਾਦਿਭਾਵਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, "**ਕਤਮਾ ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਹਾਸਬਹੁਲੋ**ਤਿ ਪੀਤਿਬਹੁਲੋ। ਸੇਸਪਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਾਨਿ। **ਸੀਲੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀ**ਤਿ ਹਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠੋ ਉਦਗ੍ਗੁਦਗ੍ਗੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪੀਤਿਸਹਗਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾ ਹਿ ਪਞ੍ਞਾ ਅਭਿਰਤਿਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਫੁਲ੍ਲਾ ਵਿਕਸਿਤਾ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੀਲੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਹਾਸਨੀਯੰ ਪਰੰ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਸੀਲੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਸੁੰ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪੁਨ **ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧ**ਮਾਹ। **ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਰੂਪੰ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਖਿਪ੍ਪੰ ਜਵਤੀਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸੀਘੰ ਵੇਗੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਦੂਰੀਭਾਵੇਨ ਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਾ ਇਨ੍ਦੇਨ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਵਜਿਰੰ ਵਿਯ ਲਕ੍ਖਣੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੀ ਅਦਨ੍ਧਾਯਨ੍ਤੀ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣੰ ਵੇਗਸਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ **ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ** ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਵੰ ਲਕ੍ਖਣਾਰਮ੍ਮਣਿਕਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਵਨਪਞ੍ਞੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, "**ਰੂਪ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਖਯਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਭਿਜ੍ਜਨਤੋ ਖਯਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। **ਭਯਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਭਯਾਨਕਭਾਵਤੋ। **ਅਸਾਰਕਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਸਾਰਵਿਰਹਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਾਦਿਵਿਰਹਤੋ ਚ। **ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤੁਲਾਭੂਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਤੁਲੇਤ੍ਵਾ। **ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ

ਤਾਯ ਏਵ ਤੀਰਣਭੂਤਾਯ ਤੀਰੇਤ੍ਵਾ। **ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਂ **ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਰੂਪਨਿਰੋਧੇ**ਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਭੂਤੇ **ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ** ਨਿਨ੍ਨਪੋਣਪਬ੍ਭਾਰਵਸੇਨ। ਇਦਾਨਿ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਵਨਪਞ੍ਞਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, ਪੁਨ "**ਰੂਪ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨਾਤਿ ਕੇਚਿ।

ਞਾਣਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਭਾਵੋ ਨਾਮ ਸਵਿਸੇਸਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ, "**ਖਿਪ੍ਪਂ ਕਿਲੇਸੇ ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੇ ਪਨ ਕਿਲੇਸੇ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਹਿ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਪਦਾ ਚਸ੍ਸ ਨ ਚਲਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਆਸਨੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**"ਤਿਆਦਿ।

''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਖਯਧਮ੍ਮਾ ਵਯਧਮ੍ਮਾ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਚ੍ਚਸਮ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਕਾਰਣਮੁਖੇਨ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, "**ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਉਬ੍ਬੇਗਬਹੁਲੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਉਬ੍ਬੇਗਬਹੁਲੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਪਵਤ੍ਤਸਂਵੇਗੋ। **ਉਤ੍ਤਾਸਬਹੁਲੋ**ਤਿ ਞਾਣੁਤ੍ਰਾਸਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਬਹੁਸੋ ਉਤ੍ਰਸ੍ਸਮਾਨਸੋ। ਤੇਨ ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਮਾਹ। **ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਨਬਹੁਲੋ**ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਆਹ – **ਅਰਤਿਬਹੁਲੋ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਸ੍ਸਾ ਏਵ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। **ਬਹਿਮੁਖੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਤੋ ਬਹਿਭੂਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਞਾਣਮੁਖੋ, ਤਥਾ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਨਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧੋ, ਸੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬੇਧਾ, ਸਾਵ ਪਞ੍ਞਾ **ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾ**। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦਿਕੋਤਿ **ਪਦਂ**, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਅਨੁਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਦਂ** ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਨੁਪਗਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ** ਵਾ"ਤਿ । **ਝਾਨਙ੍ਗਵਸੇਨ** ਵਾਤਿ ਝਾਨਙ੍ਗਵਸੇਨਾਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਕਮਤ੍ਥੋ ਇਧ ਪਦਸਦ੍ਦੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨੁਪਦਂ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਅਨੁਪਟਿਪਾਟਿਯਾ**"ਤਿ। **ਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਂਤਂਸਮਾਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ। **ਵਿਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਝਾਨਮੁਖੇਨ ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ''ਇਤਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਮ੍ਮਸਤਿ। **ਅਦ੍ਧਮਾਸੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ** ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾਨਂ ਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਸਾਵਕਪਾਰਮੀਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਤਥਾ ਪਟਿਪਾਦੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਯਦਿਪਿ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰੋ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ; ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ ਪਨ ਤਤੋ ਚਿਰੇਨ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰੋਪਿ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋਵ ਮਹਾਪਞ੍ਞਤਰੋਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਤਰਂ ਕਾਤੁਂ, "**ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਮ੍ਮਸਨਂ ਚਰਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰੋ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭੂਮਿ, ਤਂ **ਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰਂ। ਏਕਦੇਸਮੇ**ਵਾਤਿ ਸਕਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤੁਞ੍ਚ ਸਮ੍ਮਸਿਤੁਞ੍ਚ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਭਿਨੀਹਾਰਸਮੁਦਾਗਤਞਾਣਬਲਾਨੁਰੂਪਂ ਏਕਦੇਸਮੇਵ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ। ਨਨੁ ਚ ''ਸਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਭਿਜਾਨਂ ਅਪਰਿਜਾਨਂ ਅਵਿਰਾਜਯਂ ਅਪ੍ਪਜਹਂ ਅਭਬ੍ਬੋ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯਾ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੬) ਵਚਨਤੋ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਮੇਵ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਸਮ੍ਮਸਨੁਪਗਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਸਨ੍ਤਾਨਗਤੇ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ , ਪਰਸਨ੍ਤਾਨਗਤੇ ਚ ਤੇਸਂ ਸਨ੍ਤਾਨਵਿਭਾਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨਂ, ਅਯਂ ਸਾਵਕਾਨਂ ਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰੋ। ਥੇਰੋ ਪਨ ਬਹਿਦ੍ਧਾਧਮ੍ਮੇਪਿ ਸਨ੍ਤਾਨਵਿਭਾਗੇਨ ਕੇਚਿ ਕੇਚਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਿ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਞਾਣੇਨ ਫੁਟ੍ਠਮਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਯਟ੍ਠਿਕੋਟਿਯਾ ਉਪ੍ਪੀਲ਼ੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਏਕਦੇਸਮੇਵ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਞਾਣੇਨ ਨਾਮ ਯਾਵਤਾ ਨੇਯ੍ਯਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਥਾ ਅਪਵਤ੍ਤਨਤੋ "**ਯਟ੍ਠਿਕੋਟਿਯਾ ਉਪ੍ਪੀਲ਼ੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਨੁਪਦਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਭਾਵਤੋ "**ਏਕਦੇਸਮੇਵ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰੋ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਯਂ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਗਤਾ, ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲੇਸੂਤਿ ਅਪਰੇ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਦ੍ਧਤ੍ਤਯਵਸੇਨ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਨਯਂ ਓਸਰਿਤ੍ਵਾ

ਛਤ੍ਤਿੰਸਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮੁਖੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਮਹਾવਜਿਰਞਾਣੰ ਪવਤ੍ਤੰ। ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਸਸਨ੍ਤਾਨਗਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਮਜ੍ਝਿਮਦੇਸવਾਸਿਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਗਤਾ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾ ਚ ਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰੋਤਿ વਦਨ੍ਤਿ, ਜਮ੍ਬੁਦੀਪવਾਸਿਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਗਤਾਤਿ ਕੇਚਿ। ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨੋਪਿ ਯਥਾવੁਤ੍ਤਸਾવਕਾਨੰ વਿਪਸ੍ਸਨਾਭੂਮਿਯੇવ ਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਥੇਰੋ ਸਾਤਿਸਯੰ ਨਿਰવਸੇਸੰ ਅਨੁਪਦਧਮ੍ਮੰ વਿਪਸ੍ਸਿ। ਤੇਨ વੁਤ੍ਤੰ – "**ਸਾવਕਾਨੰ ਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰੰ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸੰ ਸਮ੍ਮਸੀ**"ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ''ਸਾવਕਾਨੰ વਿਪਸ੍ਸਨਾਭੂਮੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੁਕ੍ਖવਿਪਸ੍ਸਕਾ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪਕਤਿਸਾવਕਾ ਅਗ੍ਗਸਾવਕਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਤਿ ਛਸੁ ਜਨੇਸੁ ਸੁਕ੍ਖવਿਪਸ੍ਸਕਾਨੰ ਝਾਨਾਭਿਞ੍ਞਾਹਿ ਅਨਧਿਗਤਪਞ੍ਞਾਨੇਪੁਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਧਾਨੰ વਿਯ ਇਚ੍ਛਿਤਪਦੇਸੋਕ੍ਕਮਨੰ વਿਪਸ੍ਸਨਾਕਾਲੇ ਇਚ੍ਛਿਕਿਚ੍ਛਿਤਧਮ੍ਮવਿਪਸ੍ਸਨਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇ ਯਥਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤੇਯੇવ ਠਤ੍વਾ વਿਪਸ੍ਸਨੰ વਡ੍ਢੇਨ੍ਤਿ। ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪਨ ਪਕਤਿਸਾવਕਾ ਯੇਨ ਮੁਖੇਨ વਿਪਸ੍ਸਨੰ ਆਰਭਨ੍ਤਿ; ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ વਿਪਸ੍ਸਨੰ વਿਤ੍ਥਾਰਿਕੰ ਕਾਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ વਿਪੁਲਞਾਣਤ੍ਤਾ। ਮਹਾਸਾવਕਾ ਅਭਿਨੀਹਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਸਾਤਿਸਯੰ વਿਪਸ੍ਸਨੰ વਿਤ੍ਥਾਰਿਕੰ ਕਾਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਅਗ੍ਗਸਾવਕੇਸੁ ਦੁਤਿਯੋ ਅਭਿਨੀਹਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਾਧਾਨਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਾ વਿਪਸ੍ਸਨੰ ਤਤੋਪਿ વਿਤ੍ਥਾਰਿਕੰ ਕਰੋਤਿ। ਪਠਮੋ ਪਨ ਤਤੋ ਮਹਾਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਾવਕੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣੰ વਿਤ੍ਥਾਰਿਕੰ ਕਰੋਤਿ। ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਤੇਹਿਪਿ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਭਿਨੀਹਾਰਾਨੁਰੂਪੰ ਤਤੋਪਿ વਿਤ੍ਥਾਰਿਕવਿਪਸ੍ਸਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ, ਸਮ੍ਮਦੇવ, ਪਰਿਪੂਰਿਤਪਞ੍ਞਾਪਾਰਮਿਪਭਾવਿਤ-ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਧਿਗਮਨਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਾਯਾਤਿ। ਯਥਾ ਨਾਮ ਕਤવਾਲવੇਧਪਰਿਚਯੇਨ ਸਰਭਙ੍ਗਸਦਿਸੇਨ ਧਨੁਗ੍ਗਹੇਨ ਖਿਤ੍ਤੋ ਸਰੋ ਅਨ੍ਤਰਾ ਰੁਕ੍ਖਲਤਾਦੀਸੁ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਲਕ੍ਖਣੇਯੇવ ਪਤਤਿ; ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ ਨ વਿਰਜ੍ਝਤਿ, ਏવੰ ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨਾ ਅવਿਰਜ੍ਝਮਾਨਾ વਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮ੍ਮਸਨੀਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਯਾਥਾવਤੋ ਨਾਨਾਨਯੇਹਿ ਪવਤ੍ਤਤਿ। ਯੰ ਮਹਾਞਾਣਨ੍ਤਿ વੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪવਤ੍ਤਿਆਕਾਰਭੇਦੋ ਗਣਤੋ વੁਤ੍ਤੋਯੇવ।

ਏਤੇਸੁ ਚ ਸੁਕ੍ਖવਿਪਸ੍ਸਕਾਨੰ વਿਪਸ੍ਸਨਾਚਾਰੋ ਖਜ੍ਜੋਤਪਭਾਸਦਿਸੋ, ਅਭਿਞ੍ਞਪ੍ਪਤ੍ਤਪਕਤਿਸਾવਕਾਨੰ ਦੀਪਪਭਾਸਦਿਸੋ, ਮਹਾਸਾવਕਾਨੰ ਓਕ੍ਕਾਪਭਾਸਦਿਸੋ, ਅਗ੍ਗਸਾવਕਾਨੰ ਓਸਧਿਤਾਰਕਾਪਭਾਸਦਿਸੋ, ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਚਨ੍ਦਪਭਾਸਦਿਸੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਰਸ੍ਮਿਸਹਸ੍ਸਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਸਰਦਸੂਰਿਯਮਣ੍ਡਲਸਦਿਸੋ ਉਪਟ੍ਠਾਸਿ। ਤਥਾ ਸੁਕ੍ਖવਿਪਸ੍ਸਕਾਨੰ વਿਪਸ੍ਸਨਾਚਾਰੋ ਅਨ੍ਧਾਨੰ ਯਟ੍ਠਿਕੋਟਿਯਾ ਗਮਨਸਦਿਸੋ, ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਪ੍ਪਤ੍ਤਪਕਤਿਸਾવਕਾਨੰ ਦਣ੍ਡਕਸੇਤੁਗਮਨਸਦਿਸੋ, ਮਹਾਸਾવਕਾਨੰ ਜਙ੍ਘਸੇਤੁਗਮਨਸਦਿਸੋ, ਅਗ੍ਗਸਾવਕਾਨੰ ਸਕਟਸੇਤੁਗਮਨਸਦਿਸੋ, ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਮਹਾਜਙ੍ਘਮਗ੍ਗਗਮਨਸਦਿਸੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਮਹਾਸਕਟਮਗ੍ਗਗਮਨਸਦਿਸੋਤਿ વੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਰਹਤ੍ਤਞ੍ਚ ਕਿਰ ਪਤ੍ਤ੍વਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕਿਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨੁਸ੍ਸવਲਦ੍ਧੋਯਮਤ੍ਥੋਤਿ ਦੀਪੇਤੁੰ વੁਤ੍ਤੋ। **ਪਤ੍ਤ੍**વਾ **ਅਞ੍ਞਾਸਿ** ਅਤ੍ਤਨੋ વਿਪਸ੍ਸਨਾਚਾਰਸ੍ਸ ਮਹਾવਿਸਯਤ੍ਤਾ ਤਿਕ੍ਖવਿਸਦਸੂਰਭਾવਸ੍ਸ ਚ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੇਨ। ਕਥੰ ਪਨਾਯੰ ਮਹਾਥੇਰੋ ਦਨ੍ਧੰ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੋ ਸੀਘੰ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਾਤਿਸਯੰ ਕਤ੍વਾ ਅਞ੍ਞਾਸੀਤਿ ਆਹ – "**ਯਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਮਹਾਜਟ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਜਾਲਸਾਖੰ ਅਤਿવਿਯ ਸਿਬ੍ਬਿਤਜਾਲੰ। **ਯਟ੍ਠਿੰ ਪਨ ਸਾਰੰ વਾ ਉਜੁੰ વਾ ਨ ਲਭਤਿ** વੇਣੁਗ੍ਗਹਣੇ ਅਨੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍વਾ વੇਣੁਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਏવੰਸਮ੍ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਤੇਸੁ ਪੁਰਿਸੇਸੁ ਏਕੋ વੇਲੁਗ੍ਗਹਣੇ ਅਨੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍વਾ વੇਲੁਯਟ੍ਠਿੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਏਕੋ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍વਾ, ਏવੰ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਕੰ। **ਪਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਭਾવਨਾਨੁਯੁਞ੍ਜਨੰ।

ਸਤ੍ਤਸਟ੍ਠਿ ਞਾਣਾਨੀਤਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗੇ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੭੩ ਮਾਤਿਕਾ) ਆਗਤੇਸੁ ਤੇਸਤ੍ਤਤਿਯਾ ਞਾਣੇਸੁ ਠਪੇਤ੍વਾ ਛ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਾਨਿ ਸੁਤਮਯਞਾਣਾਦੀਨਿ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਞਾਣਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਿ ਸਤ੍ਤਸਟ੍ਠਿ ਞਾਣਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਸਾવਕੇਹਿ ਪવਿਚਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਨ ਇਤਰਾਨਿ। **ਸੋਲ਼ਸવਿਧੰ ਪਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੫.੩੭੯; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੫.੩੭੯) ਮਹਾਪਞ੍ਞਾਦਿਕਾ, ਨવਾਨੁਪੁਬ੍ਬવਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਞ੍ਞਾਤਿ ਇਦੰ ਸੋਲ਼ਸવਿਧੰ ਪਞ੍ਞੰ।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਤਸ੍ਸ। **ਇਦਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਸਮ੍ਮਸਨਂ ਹੋਤਿ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕੋਟ੍ਠਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਸਮ੍ਮਸਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਵਿਭਾਗੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਗਂ।

੯੪. **ਪਠਮੇ ਝਾਨੇ**ਤਿ ਉਪਸਿਲੇਸੇ ਭੁਮ੍ਮਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਯੇ ਪਠਮੇ ਝਾਨੇ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਯੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਂਸਟ੍ਠਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨੋਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਹਗਤੇ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮਞ੍ਞਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਵਤ੍ਥਿਤਾ**ਤਿ ਕਤਵਵਤ੍ਥਾਨਾ ਨਿਚ੍ਛਿਤਾ। **ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਞਾਤਾ। **ਉਲੋਕੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ। **ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਂ** ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰੋਪਨਂ। **ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਂ** ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਵਿਚਾਰਣਂ। **ਫਰਣਂ** ਪਣੀਤਰੂਪੇਹਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਬਜਾਪਨਂ, ਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਭਾਵੋ ਵਾ। **ਸਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਤਮਧੁਰਤਾ। **ਅਧਿਕ੍ਖੇਪੋ** ਵਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਂ ਸਮਾਧਾਨਂ। **ਫੁਸਨਂ** ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਸਯਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਤਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਫੁਸਨਾਕਾਰੇਨ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਿ। **ਵੇਦਯਿਤਂ** ਆਰਮ੍ਮਣਾਨੁਭਵਨਂ। **ਸਞ੍ਜਾਨਨਂ** ਨੀਲਾਦਿਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਂ। **ਚੇਤਯਿਤਂ** ਚੇਤਸੋ ਬਜਾਪਾਰੋ। **ਵਿਜਾਨਨਂ** ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਲਦ੍ਧਿ। **ਕਤ੍ਤੁਕਮਜਤਾ** ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੇਨ ਅਤ੍ਥਿਕਤਾ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਂ, ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ **ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖੇ ਪਤਿਤੁਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ **ਪਗ੍ਗਾਹੋ,** ਅਧਿਗ੍ਗਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਠਾਨਂ, ਅਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵਾ **ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ**। ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਅਸ੍ਸੇਸੁ ਸਾਰਥਿ ਵਿਯ ਸਕਿਚ੍ਚਪਸੁਤੇਸੁ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਂ **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ**। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਨੁਨਯਨਂ ਸਂਚਰਣਂ **ਅਨੁਨਯੋ। ਸਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਤੋ। ਸੋਲਸਨ੍ਨਂ ਏਵ ਚੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਗਹਣਂ ਤੇਸਂਯੇਵ ਥੇਰੇਨ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਭਾਵਤੋ, ਤੇ ਏਵਸ੍ਸ ਤਦਾ ਉਪਟ੍ਠਹਿਂਸੁ, ਨ ਇਤਰੇਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵੀਰਿਯਸਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾ; ਸਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਏਕਨ੍ਤਾਨਵਜ੍ਜਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਆਦਯੋ ਛ ਯੁਗਲ਼ਾ; ਅਲੋਭਾਦੋਸਾ ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਝਾਨਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਥੇਰੇਨ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਵਵਤ੍ਥਾਨਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਆਰਦ੍ਧਾ। ਤੇ ਨ ਉਪਟ੍ਠਹਿਂਸੂਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ।

ਵਿਦਿਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਪਿ ਨੇਸਂ ਵੇਦਨਾਨਂ ਪਜਾਨਨਂ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਤਞ੍ਞਾਣੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਤਞ੍ਞਾਣਤਾ,** ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਸਂਵੇਦਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂਸਮਾਨਯੋਗਕ੍ਖਮਾਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ। **ਞਾਣਬਹੁਤਾ**ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਬਹੁਭਾਵੋ, ਏਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇ ਅਨੇਕਞਾਣਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ, “**ਯਥਾ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਜਾਨਿਤੁਂ** ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਅਸਮ੍ਮੋਹਾਵਬੋਧੇ ਚ ਈਦਿਸਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ। **ਏਕੇਕਮੇ**ਵ ਞਾਣਂ **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ** ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਆਵਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ, ਨ ਚ ਆਵਜ੍ਜਨੇਨ ਵਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

‘‘ਚੁਲ੍ਲਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਕਪ੍ਪਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਯੇ ਮਰੂ।
ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਤੇਪਿ ਜੀਵਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਸਂਯੁਤਾ’’ਤਿ॥ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੦, ੩੯) ਚ,

‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਯੁਗਾ ਗਹੀ’’ਤਿ ਚ –

ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤਾਯਾਤਿ ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਯੇ ਝਾਨਧਮ੍ਮਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਪਗੇਵ ਞਾਣੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਨਾਮ ਮਿਗਸੂਕਰਾਦੀਨਂ ਆਸਯੇਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੇ ਤਤ੍ਰ ਠਿਤਾ ਮਿਗਾ ਵਾ ਸੂਕਰਾ ਵਾ ਤਤੋ ਉਟ੍ਠਾਨਤੋਪਿ ਆਗਮਨਤੋਪਿ ਨੇਸਾਦਸ੍ਸ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਥੇਰੇਨ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਭਾਵੇਨ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ। **ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਝਾਨਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ। **ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦੀਸੁ ਯਂ ਯਦੇਵ ਆਰਬ੍ਭ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ; ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਚਸ੍ਸ ਪਾਕਟਭਾਵੋ ਦੀਪਿਤੋ। ਨ ਹਿ ਆਵਜ੍ਜਨੇਨ ਵਿਨਾ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਭੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ** ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ, ‘‘ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਭੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਭਾਵਬੋਧਕੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਲਾਭੋ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਦਯੋ। **ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ।

ਪਟਿਵੇਨ੍ਤੀਤਿ ਪਟਿ ਖਣੇ ਖਣੇ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ,** ''ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਟਿਵੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਵਿਦ੍ਧੰਸਭਾਵਬੋਧਕੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤੋ ਵਯੋ।

ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਉਪਯੋ ਰਾਗਵਸੇਨ ਉਪਗਮਨਨ੍ਤਿ **ਅਨੁਪਯੋ,** ਅਨਨੁਰੋਧੋ। ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤਥਾ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਪਾਯੋ ਪਟਿਘਵਸੇਨ ਅਪਗਮਨਨ੍ਤਿ **ਅਨਪਾਯੋ,** ਅਵਿਰੋਧੋ। ''ਏਤੰ ਮਮ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਅਭਿਨਿਵੇਸਾਭਾਵਤੋ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੇਹਿ **ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਅਨੁਪਯਾਨਿਸ੍ਸਿਤਭਾਵਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਰਿਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਰਾਗੇਨ ਨ ਪਟਿਬਦ੍ਧੋ ਨ ਵਿਬਨ੍ਧਿਤੋ। **ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਤੋ ਏਵ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਕਾਮਰਾਗਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। **ਵਿਸੰਯੁਤ੍ਤੋ** ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨੇਵ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਸੰਯੁਤ੍ਤੋ।

ਕਿਲੇਸਮਰਿਯਾਦਾ ਤੇਨ ਕਤਾ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਨ੍ਤੋਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੰ ਪਵਤ੍ਤੇ ਸੋਲ਼ਸ ਧਮ੍ਮੇ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵੀਥਿੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਚੇ ਰਾਗਾਦਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁੰ; ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵੀਥਿਯਾ ਕਿਲੇਸਮਰਿਯਾਦਾ ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗਿਨਾ ਵਾ ਕਤਾ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਤੇਸੂ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ। **ਏਕੋਪੀ**ਤਿ ਰਾਗਾਦੀਸੁ ਏਕੋਪੀਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਅਨਾਪਾਥਗਮਨੇ ਸਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਨ ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਰਨ੍ਤਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ **ਆਰਮ੍ਮਣਮਰਿਯਾਦਾ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਪਚ੍ਚਨੀਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਗੇਵ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾ ਇਦਾਨਿਪਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤਬ੍ਬਾ ਕਿਲੇਸਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਇਤੋਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਤੋ। **ਅਨਨ੍ਤਰੋ**ਤਿ ਉਪਰਿਮੋ ਝਾਨਾਦਿਵਿਸੇਸੋ। **ਤਸ੍ਸ ਪਜਾਨਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ, ''ਅਤ੍ਥਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਜਾਨਨਸ੍ਸ। **ਬਹੁਲੀਕਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦਨੇਨ।

ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਲੁਸਿਯਾਪਗਮਨੇਨ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਚਾਰਕ੍ਖੋਭਵਿਗਮੇਨ ਵਾ ਚੇਤਸੋ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਾਸਾਦਿਕਭਾਵੇਨ।

ਵੀਰਿਯੰ ਸਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਵੇਦਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਾਤਿ, **"ਸੁਖਟ੍ਠਾਨੇ ਵੇਦਨੁਪੇਕ੍ਖਾਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸੁਖਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਚ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਸੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਮਧੁਰਚੇਤਯਿਤਭਾਵੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਵਿਸਟਵਿਤ੍ਥਤਭਾਵਤੋ ਯੋ ਸੋ ਚੇਤਸੋ ਆਭੋਗੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਦੀਸੁ ਸਤਿਯਾ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਸਾ ਥਨ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਤਿਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਸਤਿਯੇਵਾ"**ਤਿ। **ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾ,** ਨ ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਾਦਯੋ।

੯੫. ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਤਿਯਾ ਨ ਕਦਾਚਿਪਿ ਞਾਣਵਿਰਹੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ – **"ਞਾਣੇਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ, ''ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵ ਹੋਤਿ । **ਨ ਸਾਵਕਾਨੰ ਅਨੁਪਦਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਹੋਤਿ** ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸੁਖੁਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ – **"ਕਲਾਪਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹਾ"**ਤਿ।

੯੬. ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਸਮਕਾਲੰ ਖੀਯਮਾਨਾ ਆਸਵਾ, ''ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸਮਾਨਕਾਲੇਪਿ ਹਿ ਏਦਿਸੋ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ –

''ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੦੪, ੪੦੦; ੩.੪੨੧, ੪੨੫, ੪੨੬; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੩-੪੫; ੨.੪.੬੦; ਕਥਾ॰ ੪੬੫, ੪੬੭)।

''ਨਿਹਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਿਮਿਰੰ ਸਬ੍ਬੰ, ਉਗ੍ਗਤੇਜੋ ਸਮੁਗ੍ਗਤੋ।

ਵੇਰੋਚਨੋ ਰਸ੍ਮਿਮਾਲੀ, ਲੋਕਚਕ੍ਖੁਪਭਙ੍ਕਰੋ''ਤਿ॥ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ਅਨੁਟੀ॰ ੧.੨੫-੩੪; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੨.੫੯੦) ਚ –

ਏਵਮਾਦੀਸੁ। ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ ਵਾ ਅਯਂ **ਦਿਸ੍ਵਾ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਸਮਾਨਕਤ੍ਤੁਕੋ ਯਥਾ – ''ਘਤਂ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਬਲਂ ਹੋਤਿ, ਸੀਹਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭਯਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੨.੮੦੨)। ਦਸ੍ਸਨਹੇਤੁਕੋ ਹਿ ਆਸਵਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯੇ ਸਤਿ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। **ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਤਤ੍ਥ ਞਾਣਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤਿ। ਏਵਂ ਯਾਵ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤੋ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਥੇਰੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ – **"ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤਵਾਰੋ ਇਧ ਗਹਿਤੋ"**ਤਿ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ। ਦੀਘਨਖਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਯ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦੫-੨੦੬) ਹਿ ਥੇਰੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ। ਤਦਾ ਚ ਅਨਾਗਾਮੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵਚਨਅਵਸਰੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤਵਾਰੋ ਇਧ ਗਹਿਤੋ''ਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ – ''ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਥੇਰੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਪਣ੍ਡਿਤਗੁਣੇ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਂ। ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਜ੍ਜਨਂ ਪਨ ਥੇਰਸ੍ਸ ਆਚਿਣ੍ਣਸਮਾਚਿਣ੍ਣਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਨਿਰੋਧਂ ਪਨ…ਪੇ॰… ਵਦਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਤੇਨ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਰਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਵੋਮਿਸ੍ਸਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ **"ਤਤ੍ਥਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ''ਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਆਭੋਗੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ **ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਸੀਸਂ** ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਆਭੋਗਵਸੇਨ **ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਵਾਰੋ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਗੂਲ੍ਹੋ ਹੋਤਿ,** ''ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਆਭੋਗਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। **ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਸੀਸਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤੇਨ ਆਭੋਗਪਟਿਬਦ੍ਧਮੇਤੇਸਂ ਆਗਮਨਨ੍ਤਿ ਦੀਪਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਵਾਸਿਨੋ ਥੇਰਾ ਪਨਾ**ਤਿਆਦਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਰੁਲ੍ਹਮੇਵ ਤਂ ਵਚਨਂ। **ਅਨ੍ਤੋਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਕਾਲੇ। **ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਰੂਪਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਉਤੁਕਮ੍ਮਾਹਾਰਵਸੇਨ ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਰੂਪਧਮ੍ਮੇ।

੯੭. ਚਿਣ੍ਣਵਸਿਤਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਦੂਰਿਭਾਵੇਨ ਸੁਭਾਵਿਤਵਸੀਭਾਵਂ। **ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਂਸਪਰਿਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ ਪਤ੍ਤੋ। ਉਰੇ ਵਾਯਾਮਜਨਿਤਾਯ **ਓਰਸੋ। ਪਭਾਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਂ। **ਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੇਨ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਅਧਿਗਮੇਨ ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਜਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, **"ਧਮ੍ਮਜੋ ਧਮ੍ਮਨਿਮ੍ਮਿਤੋ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਧਮ੍ਮਦਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਵਵਿਧਸ੍ਸ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਦਾਯਸ੍ਸ। **ਆਦਿਯਨਤੋ**ਤਿ ਗਣ੍ਹਨਤੋ, ਸਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਾਦਨਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਅਨੁਪਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੨. ਛਬ੍ਬਿਸੋਧਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੯੮. ਖੀਣਾ ਜਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜਾਤਿਕ੍ਖਯਂ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਬ੍ਯਾਕਤਂ ਹੋਤਿ ਅਰਹਤੋ ਤਦਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ **ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੋ ਮੇ ਪਰਿਯੋਸਿਤੋਤਿ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੇਨਪਿ। **ਕਤਂ ਕਰਣੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਵਸੇਨ ਸੋਲਸਵਿਧਸ੍ਸਪਿ ਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨਾ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਭਾਵਂ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੇਨਪਿ। **ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਆਯਤਿਂ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਾਵਂ, ਆਯਤਿਂ ਵਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਕਰਣੀਯਾਭਾਵਂ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੇਨਪੀਤਿ ਆਹ – **"ਏਕੇਨਪਿ ਪਦੇਨ ਅਞ੍ਞਾ ਬ੍ਯਾਕਤਾਵ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਬਦ੍ਧਂ ਪਨ ਸੁਬਦ੍ਧਂ ਵਿਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਧ ਪਨ ਅਞ੍ਞਾਬ੍ਯਾਕਰਣਂ ਚਤੂਹਿ ਪਦੇਹਿ ਆਗਤਂ,** ਤਸ੍ਮਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਚੇਤਨਾਯ ਦਿਟ੍ਠਵਾਦਿਤਾ ਨਾਮ** ਅਰਿਯਵੋਹਾਰੋ। **ਸਭਾਵੋ**ਤਿ ਪਕਤਿਅਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦੋ, ''ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਾ ਜਰਾਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੪-੨੭੫) ਵਿਯ ਤਸ੍ਮਾ, **ਅਨੁਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਅਰਿਯਭਾਵਂ ਅਨੁਗਤਾ ਪਕਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਰਮਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਅਰਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣੇ ਅਨਾਵਿਕਰੋਨ੍ਤਾਪਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵਪਵੇਦਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ

ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਤਾਦਿਸਾਨੰ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮਯੇਯੇਵ ਆਵਿਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ – **"ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਕਾਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ।

੯੯. **ਦੁਬ੍ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਫੇਗ੍ਗੁ ਵਿਯ ਸੁਭੇਜ੍ਜਨੀਯਂ ਬਲਵਿਰਹਿਤੰ, ਅਸਾਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਰਾਗੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਲੁਜ੍ਜਨਸਭਾਵੰ। **ਵਿਗਚ੍ਛਨਸਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾਸਗਮਨਸਭਾਵੰ। ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਵਿਪਰਿਣਾਮਤ੍ਤਾ ਅਸ੍ਸਾਸਲੇਸਸ੍ਸਪਿ ਅਭਾਵਤੋ **ਅਸ੍ਸਾਸਵਿਰਹਿਤੰ**। ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਨਵਸੇਨ ਚ ਯਥਾਰਹਂ ਉਪੇਨ੍ਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਉਪਯਾ**, ''ਏਤੰ ਮਮ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਾਹਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਉਪਾਦਾਨਾ**। ਅਧਿਤਿਟ੍ਠਤਿ ਚੇਤਸੋ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਭੂਤਾਤਿ **ਚੇਤਸੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ। ਤਾਹੀ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ। **ਅਭਿਨਿਵਿਸਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਰਤਿਵਸੇਨ ਨਿਵਿਸਤਿ, ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ਸਕ੍ਕਾਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨਿਵਿਸਤਿ ''ਏਤੰ ਮਮਂ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਏਤਾਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਹਿ, ਤਥਾ ਸਕ੍ਕਾਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਸੇਤਿ ਏਤਾਹੀਤਿ **ਅਨੁਸਯਾ,** ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਰਾਗਾਦਯੋ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਤੰਸਹਗਤਧਮ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ, **"ਤੰ ਅਨੁਸੇਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਖਯਾ ਵਿਰਾਗਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਨ੍ਤਿ **"ਖਯੇਨ ਵਿਰਾਗੇਨਾ"**ਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਰਣਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਵਿਰਾਗੇਨਾ**ਤਿ ਚ **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿ ਅਤ੍ਥੋ । ਤੇਨ ''ਨਿਰੋਧੇਨਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਂ ਗਹਿਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵੇਵਚਨਾਨੇ**ਵ ਉਪਯਾਦੀਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸੇਵ ਬੋਧਨਤੋ।

੧੦੦. ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੇਸਭੂਤਤ੍ਤਯਂ ਉਪਾਦਾਰੂਪਞ੍ਚਾਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਾ, ਨਿਜ੍ਜੀਵਟ੍ਠੇਨ ਧਾਤੁਚਾਤਿ **ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਧਾਤੁ**। ਨ੍ਹਾਨੀਯਚੁਣ੍ਣੰ ਬਾਹਿਰਉਦਕਂ ਵਿਯ ਸੇਸਭੂਤਤ੍ਤਯਂ ਆਬਨ੍ਧਤੀਤਿ **ਆਬਨ੍ਧਨੰ**। ਪਚਨੀਯਭਤ੍ਤੰ ਬਾਹਿਰਤੇਜੋ ਵਿਯ ਸੇਸਭੂਤਤ੍ਤਯਂ ਪਰਿਪਾਚੇਤੀਤਿ **ਪਰਿਪਾਚਨੰ**। ਬਾਹਿਰਵਾਤੋ ਵਿਯ ਸੇਸਭੂਤਤ੍ਤਯਂ ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭੇਤੀਤਿ **ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨੰ**। ਧਾਤੁਸਦ੍ਦੋਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। **ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਧਾਤੂ**ਤਿ ਅਸਮ੍ਫੁਸਿਤਭਾਵੋ ਤੇਸਂ ਵਿਪਰਿਮਟ੍ਠਤਾਭਾਵਤੋ। **ਵਿਜਾਨਨੰ** ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਲਦ੍ਧਿ। **ਅਹਂ ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਹਂ, ''ਰੂਪਧਮ੍ਮੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ **ਅਤ੍ਤਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ** ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ **ਨ ਉਪਗਮਿਂ** ਨ ਗਣ੍ਹਿਂ। ਨਿਸ੍ਸਿਤਨਿਸ੍ਸਿਤਾਪਿ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਏਵ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ **"ਪਥਵੀਧਾਤੁਨਿਸ੍ਸਿਤਾਵਾ"**ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਾ ਪਨ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਤਿ **"ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ"**ਤਿ। ਉਪਾਦਾਰੂਪਮ੍ਪਿ ਕਾਮਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ। ਤਥਾਪਿ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ਤਂ ਨ ਉਦ੍ਧਟਂ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਰਤ੍ਤਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਕਾਸਸ੍ਸ **"ਅਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਵਸੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨ ਚ ਤਥਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ **ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਭੂਤੁਪਾਦਾਰੂਪਂ ਆਕਾਸਧਾਤੁਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਾਮ**। ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ ਵਿਯ ਭੂਤਰੂਪਾਨਿ, ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਵਿਯ ਚ ਵਤ੍ਥੁਰੂਪਾਨਿ, **"ਤੰਨਿਸ੍ਸਿਤਰੂਪਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਆਕਾਸਧਾਤੁਨਿਸ੍ਸਿਤਚਕ੍ਖਾਦਿਰੂਪਧਮ੍ਮਵਤ੍ਥੁਕਾ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਆਕਾਸਧਾਤੁਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਨਾਮਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ **ਤਥਾ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਪਸਂਹਰਤਿ। **ਇਧਾਪੀ**ਤਿ ਆਕਾਸਧਾਤੁਨਿਸ੍ਸਿਤਪਦੇਪਿ, ਨ ਪਥਵੀਧਾਤੁਨਿਸ੍ਸਿਤਪਦਾਦੀਸੁ ਏਵ। **ਰੂਪਾਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਰੂਪਾਰੂਪਂ **ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ,** ਅਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਤ੍ਥਿ। **ਸਹਜਾਤਾ...ਪੇ॰... ਨਿਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਸਿਦ੍ਧਂ ਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਰਿਯਾਯਸਿਦ੍ਧੇ ਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤੇ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ – ''ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪੁਰੇਜਾਤਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੧੧) ਵਚਨਤੋ ਸਬ੍ਬਂ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕਰੂਪਂ, **"ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਨਿਸ੍ਸਿਤ"**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਅਨਨ੍ਤਰਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਪਚ੍ਚਯਾ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਨਿਸ੍ਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

੧੦੧. ਰੁਪ੍ਪਤਿ ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰਂ ਆਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਹਦਯਙ੍ਗਤਭਾਵਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਆਪਾਥਗਤੇ ਰੂਪਾਯਤਨੇ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਆਪਾਥਮਨਾਗਤੇ। ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਭਾਵੋ ਪਨ ਆਪਾਥਮਨਾਗਤੇਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਲਬ੍ਭਤੇਵ ਤੰਸਭਾਵਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਰੂਪਾਯਤਨਂ **ਦ੍ਵਿਧਾ** ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ। ਥੇਰੋ ਪਨ ਆਪਾਥਂ ਅਨਾਗਤਸ੍ਸਾਪਿ ਰੂਪਾਯਤਨਸ੍ਸ ਰੂਪਭਾਵਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤੁਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾਕਰਣਂ ਨਾਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋ ਛਨ੍ਨੋਵਾਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ, **"ਉਪਰਿ ਛਨ੍ਨੋਵਾਦੇ ਕਿਨ੍ਤਿ ਕਰਿਸ੍ਸਥਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ''ਚਕ੍ਖੁਂ, ਆਵੁਸੋ ਛਨ੍ਨ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੯੧) ਆਗਤਂ, ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਆਪਾਥਂ ਆਗਤਮੇਵ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਪਦੇਨ ਗਹਿਤਂ, ਨ

ਆਪਾਥਂ ਅਨਾਗਤਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ ਅਵਿਸੇਸੇਨੇਵ ਰੂਪਾਯਤਨੇਨ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਗਾਹਾਭਾਵਸ੍ਸ ਜੋਤਿਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਯਿਦਂ ਲਬ੍ਭਤੀ**"ਤਿ। **ਰੂਪਮੇ**ਵਾਤਿ ਰੂਪਾਯਤਨਮੇਵ। ਯਦਿ ਏਵਂ ''ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ''ਤਿ ਪਦਂ ਕਥਂ ਨੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇਸੂ**ਤਿ ਯੇਨ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਣ੍ਹਾਛਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਨਸਭਾਵੋ ਛਨ੍ਦੋ, ਨ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਛਨ੍ਦੋਯੇਵਾਤਿ ਤਣ੍ਹਾਛਨ੍ਦੋ। **ਰਜ੍ਜਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਂ ਵਿਯ ਰਙ੍ਗਜਾਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਰਞ੍ਜਨਵਸੇਨ। **ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਭਿਰਮਿਤ੍ਵਾ ਨਨ੍ਦਨਵਸੇਨ। ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਤਣ੍ਹਾ ਹਿ **ਨਨ੍ਦੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਯਨਵਸੇਨ **ਤਣ੍ਹਾ**।

੧੦੨. ਅਹਙ੍ਕਾਰੋਤਿ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੨੧, ੧੨੩੯; ਵਿਭ॰ ੮੩੨, ੮੬੬; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੦੮; ਮਹਾਨਿ॰ ੨੧, ੧੭੮) ਅਹਂਕਰਣਂ। ਯੇਨ ਹਿ ਮਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਏਤਂ **ਮਮਙ੍ਕਾਰੋ। ਸ੍ਵੇ**ਵਾਤਿ ''ਅਹਙ੍ਕਾਰੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਾਨੋ। ਏਵਂ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇ ਸਬ੍ਬਾਸੁ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਸੁ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਿਜ੍ਜਾਦ੍ਵਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ, "**ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਅਵਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ? ਇਤਰੋ ਇਧ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਪੁਚ੍ਛਾ ਅਧਿਕਤਾ ਤਸ੍ਮਾ ''ਸੋ ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਤਿਯਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਕਥਿਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਭਿਕ੍ਖੂ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਂ ਨ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਏਕਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਸੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮੇਤਂ** ਤਤਿਯਵਿਜ੍ਜਾਯ ਏਵ ਆਗਤਤ੍ਤਾ। ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਵਸੇਨਪਿਸ੍ਸ ਸਮਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਛਬ੍ਬਿਸੋਧਨਨ੍ਤਿਪਿਸ੍ਸ ਨਾਮ**"ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, "**ਏਤ੍ਥ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਚੋਦਨਾਯ ਸੋਧਨਵਸੇਨ ਵਿਸੋਧਿਤਾ। **ਏਕਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਕਵਾਰਵਸੇਨੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਏਕਮੇਵ ਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਥਂ ਵਾ ਛਬ੍ਬਿਸੋਧਨਤਾਤਿ ਆਹ – "**ਚਤੂਹਿ ਆਹਾਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿ**"ਨ੍ਤਿ ਕਥਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਤਿ? ਕੇਚਿ ਤਾਵ ਆਹੁ – ''ਸਾਧੂਤਿ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਞ੍ਹੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਆਗਤੇਨ ਨਯੇਨ ਆਹਾਰਵਾਰੋ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ। ''ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਸੂ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਹਾਰਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਗਤਾ ਏਵਾਤਿ ਅਞ੍ਞੇ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ , ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਗ੍ਗਹਣੇਨ ਫਸ੍ਸਾਹਾਰੋ, ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਹਾਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰੋ ਸਰੂਪਤੋਪਿ ਗਹਿਤੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

''ਛਬ੍ਬਿਸੋਧਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਞ੍ਞਾਯ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਆਯਤਿਮ੍ਪਿ ਤਾਦਿਸੇਨ ਬ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸਨ੍ਤੋ, "**ਇਮੇ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਵਿਨਯਨਿਦ੍ਦੇਸਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਨਯਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਆਗਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। **ਵਿਨਯੇ** ਵਾ ਆਗਤਨਿਦ੍ਦੇਸਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ।

ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ **ਅਧਿਗਮੋ,** ਝਾਨਾਦਿਅਧਿਗਮਪੁਚ੍ਛਾ। ਤੇਨਾਹ – "**ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਾਦੀਸੂ**"ਤਿਆਦਿ। **ਉਪਾਯਪੁਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਅਧਿਗਮੋਪਾਯਪੁਚ੍ਛਾ। **ਕਿਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਵਿਧਿਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਤਮੇਸਂ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਲਾਭੀਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਕਿਂ ਤੇ ਅਧਿਗਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤਭੇਦਾ ਝਾਨਾਦਿਵਿਸੇਸਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾਤਿ ਇਦਾਨਿ ਤੇਸਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਧਿਗਮਬ੍ਯਾਕਰਣਂ ਸੋਧੇਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਬ੍ਯਾਕਰਣਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਨ ਸਕ੍ਕਾਰੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਬ੍ਯਾਕਰਣਞ੍ਹਿ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਯਾਥਾਵਤੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਯਥਾ ਨਾਮ ਜਾਤਰੂਪਪਤਿਰੂਪਂ ਜਾਤਰੂਪਂ ਵਿਯ ਖਾਯਤੀਤਿ ਜਾਤਰੂਪਂ ਨਿਘਂਸਨਤਾਪਨਛੇਦਨੇਹਿ ਸੋਧੇਤਬ੍ਬਂ ਏਵਮੇਵਂ **ਇਮੇਸੁ** ਇਦਾਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ **ਛਸੁ ਠਾਨੇਸੁ** ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ **ਸੋਧਨਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਦੀਸੂ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਧਿ-ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ-ਞਾਣਦਸ੍ਸਨ-ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ-ਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ ਅਧਿਗਤਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸਾਭਾਵਤੋ। ਸੇਸਪੁਚ੍ਛਾਸੁਪਿ ‘‘ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਪਦੇ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਉਗ੍ਗਹਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਸਜ੍ਝਾਯਮਗ੍ਗਸੰਵਣ੍ਣਨਾਸੁ ਨਿਪੁਣਾ। ਯਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਯਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਤ੍ਤਿ **ਆਗਮਨਪਟਿਪਦਾ। ਸੋਧੇਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਾ ਉਦਾਹੁ ਅਸੁਦ੍ਧਾਤਿ ਵਿਚਾਰਣਵਸੇਨ ਸੋਧੇਤਬ੍ਬਾ। **ਨ ਸੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਮਾਦਪਟਿਪਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ। **ਅਪਨੇਤਬ੍ਬੋ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ। “**ਸੁਜ੍ਝਤੀ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸੁਜ੍ਝਨਾਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, “**ਦੀਘਰਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਯਦੀ’’ਤਿ ਪਦੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਯਦਿ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਯਦਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਖੀਣਾਸਵਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਦਿਸਾ ਪਟਿਪਦਾ ਹੋਤਿ** ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਕਿਲੇਸਤ੍ਤਾ।

ਨਦਿਯਾ ਸਮੁਦ੍ਦੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਟ੍ਠਾਨੰ **ਨਦੀਮੁਖਦ੍ਵਾਰੰ। ਮਦ੍ਦਮਾਨੋ**ਤਿ ਬਦਰਸਾਲਵੰ ਸਰਸੰ ਪਤ੍ਤੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਦ੍ਦਮਾਨੋ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਛਬ੍ਬਿਸੋਧਨਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੩. ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੫. **ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭਾਵਕਰੰ ਧਮ੍ਮੰ। ਸੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਪਵੇਣਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ – “**ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਧਮ੍ਮ**”ਨ੍ਤਿ, ਏਸ ਨਯੋ **ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਏਵੰ ਪਧਾਨੰ ਅਨੁਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਮਾਤਿਕੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਯਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਯਾ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੋ “**ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੋ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਥਾ ਪਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੋ ਉਦਾਹਰਣਪੁਬ੍ਬਕੰ ਹੇਤੁੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, “**ਯਥਾ ਨਾਮਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਪਰਿਚ੍ਚਾਗਪੁਬ੍ਬਕੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬਗ੍ਗਹਣੰ ਨਾਮ ਞਾਯਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ ਅਯਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਯਾ ਨਿਦ੍ਧਾਰੀਯਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਥਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ‘‘ਅਸੇਵਨਾ ਚ ਬਾਲਾਨੰ, ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਞ੍ਚ ਸੇਵਨਾ’’ਤਿ। **ਏਤਦੇਵ ਹਿ ਕੁਲਦ੍ਵਯੰ “ਉਚ੍ਚਕੁਲ”ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ। ਤਥਾਹਿ ਅਨ੍ਤਿਮਭਵਿਕਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਅਨ੍ਤਰੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤੰ ਕਾਰਣੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਪਟਿਪਦਾ ਹਿ ਵਿਞ੍ਞੂਨੰ ਪੂਜਾਯ ਕਾਰਣੰ, ਨ ਉਚ੍ਚਕੁਲੀਨਤਾ। **ਮਹਾਕੁਲਾ**ਤਿ ਵਿਪੁਲਕੁਲਾ ਉਪਾਦਿਤੋਦਿਤਕੁਲਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੦੬. **ਯਸ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਰਿਵਾਰਵਾਚਕੋ। **ਯਸਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਚ ਸਾਤਿਸਯਪਰਿਵਾਰਵਨ੍ਤਤਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ “**ਪਰਿਵਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**”ਤਿ। ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋ ਪਰੇਸੰ ਉਪਰਿਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸੰ ਈਸੋ ਈਸਨੰ ਇਸ੍ਸਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਖਾਤਬ੍ਬਾਤਿ **ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਾ**। ਤੇਨਾਹ “**ਅਪ੍ਪਪਰਿਵਾਰਾ**”ਤਿ। ਅਭਾਵਤ੍ਥੋ ਹਿ ਇਧ **ਅਪ੍ਪ**-ਸਦ੍ਦੋ।

੧੦੭. ਨਵੇਵ **ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਆਗਤਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪੰਸੁਕੂਲਿਕਸ੍ਸ ਤੇਚੀਵਰਿਕਤਾ ਸੁਕਰਾ। ਏਵੰ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਸ੍ਸ ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਤਾ ਸੁਕਰਾ। ਏਕਾਸਨਿਕਸ੍ਸ ਚ ਪਤ੍ਤਪਿਣ੍ਡਿਕਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਤਾ ਸੁਕਰਾ ਏਵਾਤਿ – ‘‘ਪੰਸੁਕੂਲਿਕੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਨੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਨਾਗਤਾਨਮ੍ਪਿ ਆਗਤਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਪਰਿਹਰਣਸੁਕਰਤਾਯ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਸਮਾਦਾਨਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਤੇਰਸ ਹੋਨ੍ਤੀ**”ਤਿ।

੧੦੮. ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਦਿਕਾਯ ਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਤਿ ਤਮ੍ਮਯਾ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪਕਤਿਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਤੇਸੰ ਭਾਵੋ ਤਮ੍ਮਯਤਾ, ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ **ਅਤਮ੍ਮਯਤਾ**, ਨਿਤ੍ਤਣ੍ਹਤਾ। **ਤੰਯੇਵ ਕਾਰਣੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਪਿ ਤਣ੍ਹਾਪਹਾਨੰਯੇਵ ਕਾਰਣੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤਮ੍ਮਯਤਾਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। **ਨ ਮਞ੍ਞਤੀ**ਤਿ ਮਞ੍ਞਨਾਨੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਓਕਾਸੇ ਕਾਮਭਵਾਦਿਕੇ ਕੇਨਚਿ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥਾਦਿਨਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਵਿਹਾਰਪਰਿਵੇਣਾਦਿਨਾ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੪. ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾਸੇਵਿਤਬ੍ਬਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੯. **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ** ਅਞ੍ਞਂ ਅਞ੍ਞਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਞ੍ਞਂ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਤ੍ਤਹਿ ਪਦੇਹੀ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਵਾਕ੍ਯੇਹਿ। ਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤੇਨ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਪਦਂ, ਵਾਕ੍ਯਂ। **ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਓਕਾਸਕਰਣਂ** ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੧) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੧੩. ਦਿਟ੍ਠਿਯੇਵ ਪਚੁਰਵਸੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਤਾਯ **ਦਿਟ੍ਠਿਪਟਿਲਾਭੋ। ਸਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭੇਪਿ** ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯੋ…ਪੇ॰… ਨ ਗਹਿਤਾ** ਕਮ੍ਮਪਥਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਮਨੋਸਮਾਚਾਰਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਾਰੇ ਨ ਗਹਿਤਾਤਿ? ਕਾਮਂ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਵਯਵਿਭਾਵੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਕਮ੍ਮਪਥਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਨ ਉਦ੍ਧਟੋ।

੧੧੫. **ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯਥਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਏਵਂ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਅਬ੍ਯਾਪਾਦਅਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਪਠਮੇਨ ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ''ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਸਹਗਤਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਪਾਠਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ।

੧੧੭. ਤਿ ਕਾਮਭਵਾਦੀਨਂ ਅਪਰਿਯੋਸਾਨਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਇਚ੍ਛਤੋਪਿ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਭਵਾਨਂ ਅਪਰਿਯੋਸਾਨਮੇਵ ਹੋਤਿ । **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ। ਤੇਨਾਹ **"ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਪਿ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਪਹਾਨਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਤਤੋ ਏਵ **ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ**। ਤੇਨਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਦੁਕ੍ਖੇਨ ਵਿਪਾਕਦੁਕ੍ਖੇਨ ਚ **ਸਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ**। ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਪਹਾਯ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਾਰਹੋ **ਅਨਾਗਾਮੀ ਕਥਂ…ਪੇ॰… ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਆਹ **"ਅਨਾਗਾਮੀਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ,** ਯਾਯ ਲਬ੍ਭਮਾਨਅਕੁਸਲਾਭਿਵੁਦ੍ਧਿਂ ਕੁਸਲਪਰਿਹਾਨਿਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋਪਿ ਸਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਅਤ੍ਤਭਾਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਯਥਾਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਅਕੁਸਲਪਰਿਹਾਨਿਂ ਕੁਸਲਾਭਿਵੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸਪਿ ਅਨ੍ਤਿਮਭਵਿਕਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਅਤ੍ਤਭਾਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਕੁਸਲਮੇਵ ਹਾਯਤਿ,**ਨ ਕੁਸਲਂ ਤਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਿਪਕ੍ਖੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਮੇਵ ਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ,** ਨ ਵਟ੍ਟਗਬ੍ਭਂ ਅਨ੍ਤਿਮਭਵਿਕਤਾਯ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਜ੍ਝਾਸਯਸ੍ਸ, ਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਪਾਕਗਮਨਤੋ।

੧੧੯. **ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਾਮਿਵਚਨਂ ''ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਰਿਣਾਮੇਤਬ੍ਬਂ, ਤਥਾ ''ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ। **ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾਪੀਤਿ ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾ ਤਾਵ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਸੁਖਤੋ ਪਰਿਬਾਹਿਰਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਜਾਨਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਹੋਤੀਤਿ ਅਨੇਕਂਸਿਕਤਂ ਚੋਦੇਨ੍ਤੋ **"ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਤਰੋ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ, **"ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੇਕਂਸਿਕਤਂ ਪਰਿਹਰਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾਸੇਵਿਤਬ੍ਬਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੫. ਬਹੁਧਾਤੁਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੨੪. **ਭਯ**ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩.੧) ਚਿਤ੍ਤਸਂਸਪ੍ਪਤਾਤਿ ਆਹ “**ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸੋ**”ਤਿ। **ਉਪਦ੍ਦਵੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਵਿਕ੍ਖੇਪਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਅਨੇਕਗ੍ਗਤਾਕਾਰੋ**”ਤਿ। **ਉਪਸਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਉਪਸਜ੍ਜਨਂ। ਤਤੋ ਅਪ੍ਪਤੀਕਾਰਵਿਘਾਤਾਪਤ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਪਤੀਕਾਰਾਭਾਵੇਨ ਵਿਹਞ੍ਞਮਾਨਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਓਸੀਦਨਕਾਰਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – “**ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਲਗ੍ਗਨਾਕਾਰੋ**”ਤਿ। ਵਞ੍ਚੇਤ੍ਵਾ ਆਗਨ੍ਤੁਂ **ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਦਿਵਸੇ ਅਨਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ**। ਬਹਿ ਅਨਿਕ੍ਖਮਨਤ੍ਥਾਯ **ਦ੍ਵਾਰੇ ਅਗ੍ਗਿਂ ਦਤ੍ਵਾ**।

ਨ਼ਲ਼ੇਹੀਤਿ ਨ਼ਲ਼ਚ੍ਛਨ੍ਨਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਉਪਰਿ ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿਯੇਵ ਦਾਰੁਕਚ੍ਛਦਨਨਿਯਾਮੇਨ ਪਰਿਤੋਪਿ ਛਾਦਿਤਾ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਿਣੇਹਿ ਛਨ੍ਨਤਂ, ਸੇਸਸਮ੍ਭਾਰਾਨਂ ਰੁਕ੍ਖਮਯਤਞ੍ਚ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। **ਵਿਧਵਾਪੁਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਅਦਨ੍ਤਭਾਵੋਪਲਕ੍ਖਣਂ। ਤੇ ਹਿ ਨਿਪ੍ਪਿਤਿਕਾ ਅਵਿਨੀਤਾ ਅਸਂਯਤਾ ਅਕਿਚ੍ਚਕਾਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਮਤ੍ਥਕਂ ਅਪਾਪੇਤ੍ਵਾਵ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਏਵਮਕਾਸੀਤਿ? ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾਕੋਸਲ੍ਲਦੀਪਨਤ੍ਥਮੇਵ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਦੇਸਨਾਯ ਜਾਨਨਤ੍ਥਞ੍ਚ। ਤੇ ਕਿਰ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠਾ ਵਿਯ ਠਿਤਾ। ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ।

੧੨੫. **ਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੋਵ ਕਥਿਤੋ,** ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਾਨਿ ਤਤੋ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, “**ਸਬ੍ਬਾਪੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਦ੍ਧੇਕਾਦਸ ਧਾਤੁਯੋ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਅਦ੍ਧਟ੍ਠਮਾ ਧਾਤੁਯੋ ਯਥਾਰਹਂ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾਤਿ ਏਵਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਪਞ੍ਚਪਿ ਖਨ੍ਧਾ** ਤਣ੍ਹਾਵਜ੍ਜਾ **ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ। ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਨਿਰੋਧਪਜਾਨਨਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਮਗ੍ਗਕਿਚ੍ਚਮਾਹ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਪਮੁਖੋ ਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। **ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕਥਿਤਂ ਹੋਤਿ** ਸਮ੍ਮਸਨਸ੍ਸ ਭੂਮਿਯਾ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ। **ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਕਥਿਤਂ ਤਂ ਪਨ ਲੋਕਿਯਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧਨ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – “**ਸਹ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਵੁਤ੍ਤੋ**”ਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸਤ੍ਥਾ ਧਾਤੁਕੋਸਲ੍ਲਂ ਦੇਸੇਤੁਕਾਮੋਤਿ ਥੇਰੋ , ‘‘ਸਿਯਾ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਭਗਵਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁਆਦਿਵਸੇਨਪਿ ਧਾਤੁਕੋਸਲ੍ਲਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਥਵੀਧਾਤੁਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਦੇਸਨਾਕਾਰਣਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ, “**ਪਥਵੀਧਾਤੁ...ਪੇ॰... ਵੁਤ੍ਤਾ**”ਤਿ ਆਹ। **ਤਾਪਿ** ਹਿ ਆਦਿਤੋ ਛ ਧਾਤੁਯੋ। “**ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਤੋ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪੂਰੇਤਬ੍ਬਾ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਕਥਂ ਰੂਪਧਾਤੁਯੋ ਨੀਹਰੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਤਂ ਨਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, “**ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਧਾਤੁਪਥਵੀਧਾਤੁ ਆਦਿਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਰੁਲ਼੍ਹਮੇਵ, ਕਾਯਧਾਤੁ ਪਨ ਨੀਹਰਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਏਕਂਸਮੇਵ ਨੀਹਰਣਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, “**ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**”ਤਿ ਆਹ। **ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਵਸੇਨ ਮਨੋਧਾਤੂ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਭਾਗਵਸੇਨ ਕਿਰਿਯਾਮਨੋਧਾਤੁ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ ਤਸ੍ਸਾਨੁਰੂਪਭਾਵਤੋ। ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥ ਮਨੋਧਾਤੁ ਨਾਮਾਯਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਅਸਂਸਟ੍ਠਾ, ਵਿਸੁਂਯੇਵ ਚੇਸਾ ਧਾਤੂਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਧਾਤੁਦੇਸਨਾਯ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਭਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਛਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯਦੇਸਨਾਯਂ ਪਨ ਸਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯਸਙ੍ਗਹਿਤਾਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਤਂ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੨.੫੧੭) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ **ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਰੇਚਰਾਨੁਚਰਵਸੇਨ। **ਮਨੋਧਾਤੂ**ਤਿ ਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ ਪੁਰੇਚਰਣਤੋ, ਪਰਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ, ਕਿਰਿਯਾਮਨੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਚ।

ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਾਵਦੇਵ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਨਿਜ੍ਜੀਵਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਾਯ ਸਤ੍ਥੁ ਧਾਤੁਦੇਸਨਾਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਸਭਾਵਧਾਰਣਾਦਿਅਤ੍ਥੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨੇਸੁਪਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਪਧਾਨੋਤਿ ਆਹ – “**ਏਸਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**”ਤਿ। **ਸਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਵਸੇਨ ਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਸੁਖੇਨ, ਏਵਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਤਿ। ਯਥਾ ਸੁਖਾਦੀਨਂਯੇਵ ਸਮੁਦਾਚਾਰੋ ਵਿਭੂਤੋ, ਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ, ਏਵਂ ਰਾਗਾਦੀਨਂਯੇਵ ਸਮੁਦਾਚਾਰੋ ਵਿਭੂਤੋ, ਨ ਮੋਹਸ੍ਸ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਅਵਿਭੂਤਭਾਵੇਨਾ**”ਤਿ। **ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾਵ**

ਹੋਤਿ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। **ਸੇਸਾਸੁ** ਸੋਮਨਸ੍ਸਧਾਤੁਆਦੀਸੁ, **ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਤਿ** ਅਵਿਨਾਭਾਵਤੋ ਏਵ। ਨ ਹਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਾਦਯੋ ਮਨੋਧਾਤੁਯਾ ਵਿਨਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾਧਾਤੁਤੋ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਆਦਯੋ ਚਤਸ੍ਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯੋ ਤਾਸਂ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁਆਦਯੋ ਚਾਤਿ ਅਟ੍ਠ ਰੂਪਧਾਤੁਯੋ, ਮਨੋਧਾਤੁ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਏਵ ਧਮ੍ਮਧਾਤੂਤਿ ਏਵਂ ਪਨ੍ਨਰਸ ਧਾਤੁਯੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਧਾਤੁਤੋ ਨੀਹਰਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਧਾਤੁਆਦਯੋ ਪਨ ਚਤਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਅਨ੍ਤੋਗਧਾ , ਏਵਂ ਸੁਖਧਾਤੁਤੋ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਤਸ੍ਸਾ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾਨਂ ਕਾਯਧਾਤੁਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਧਾਤੂਨਞ੍ਚ ਨੀਹਰਣਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਦਸ੍ਸਿਤਨਯਾਤਿ, **"ਉਪੇਕ੍ਖਾਧਾਤੁਤੋ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪੂਰੇਤਬ੍ਬਾ"**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋ ਇਧ ਕਾਮਧਾਤੁਆਦਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ **"ਕਾਮਧਾਤੁਆਦੀਨਂ ਦ੍ਵੇਧਾਵਿਤਕ੍ਕੇ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ''ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋਤਿ ਕਾਮਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋਤਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋਤਿ ਵਿਹਿਂਸਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਸੋ ਯਾਵ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਸੋ ਮੇਤ੍ਤਾਪੁਬ੍ਬਭਾਗਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਵਿਹਿਂਸਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਸੋ ਕਰੁਣਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਯਂ ਪਨਤ੍ਥੋ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਆਗਤੋ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **"ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਾਮਧਾਤੁਤੋ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕਾਮ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾ ਰੂਪਧਾਤੁਆਦਯੋ ਛ, ਤਂਵਿਸਯਾ ਸਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯੋ, ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਨਂ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁਆਦਯੋ ਪਞ੍ਚਾਤਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਧਾਤੁਆਦਯੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਅਨ੍ਤੋਗਧਾ ਏਵ।

ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਸਯਭੂਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਕਾਮਧਾਤੂਤਿ ਆਹ – **"ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਾਵਚਰਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਕਾਮਧਾਤੂ"**ਤਿ। ਤਥਾ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਸਯਭੂਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਰੂਪਧਾਤੁ, ਅਰੂਪਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਸਯਭੂਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਰੂਪਧਾਤੂਤਿ ਆਹ – **"ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕ੍ਖਨ੍ਧਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਕਾਮੋ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ, ਏਵਂ ਰੂਪਾਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਰੂਪਾਰੂਪਂ। ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਤਾ ਯਤ੍ਥ ਅਵਚਰਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਯੋਤਿ ਏਵਂ ਕਾਮਾਵਚਰਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਦਿਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ''ਉਪਰਿਤੋ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਦੇਵੇ ਅਨ੍ਤੋਕਰਿਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥਾਵਚਰਾ''ਤਿਆਦਿਪਾਲ਼ਿਂ (ਵਿਭ॰ ੧੦੨੦) ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾਵਚਰਾ**ਤਿ ਅਵੀਚਿਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋਕਾਸਾਯ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਸਯਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਦੋਕਾਸਤਾ ਚ ਤਣ੍ਹਾਯ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਅਟ੍ਠਾਰਸਧਾਤੁਕਤ੍ਤਾ ਕਾਮਾਵਚਰਧਮ੍ਮਾਨਂ **"ਕਾਮਧਾਤੁਤੋ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪੂਰੇਤਬ੍ਬਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਧਮ੍ਮਧਾਤੁ ਏਕਦੇਸਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹਿ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਧਮ੍ਮਾਤਿ।

ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾਤਿ ਸਹਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ। ਯਤ੍ਤਕਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ, ਤਤ੍ਥ ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇ ਸਮਾਗਤਾ ਵਿਯ ਹੋਤਿ ਵੇਕਲ੍ਲੇ ਤਦਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤੋ। **ਸਙ੍ਖਤਧਾਤੁਤੋ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪੂਰੇਤਬ੍ਬਾ** ਅਸਙ੍ਖਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਏਕਦੇਸਭਾਵਤੋ।

੧੨੬. ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਮਯਂ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਗਹਣਂ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਿਯ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾ, ਤੇਸੁ ਭਵਾ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ**। ਤਤੋ ਬਹਿਭੂਤਾਨਿ **ਬਾਹਿਰਾਨਿ**। ਆਯਤਨਕਥਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕਥਾ ਚ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੫੧੦, ੫੭੦, ੫੭੧) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾ।

੧੨੭. ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਠਾਨਂ **ਅਟ੍ਠਾਨਂ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੨੬੮; ਵਿਭ॰ ਮੂਲਟੀ॰ ੮੦੯), ਨਤ੍ਥਿ ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਅਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਨਵਕਾਸੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਦਤ੍ਥਨਿਗਮਨਮੇਵ ਹਿ ''ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਭਯੇਨਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਯਨ੍ਤਿ** ਕਾਰਣੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਂ, ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ ਚ ਕਾਰਣਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ – **"ਯਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ"**ਤਿ। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਏਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਮਗ੍ਗਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ"**ਤਿ। ਕੁਤੋ ਪਨਾਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ? ਲਿਙ੍ਗਤੋ। ਲਿਙ੍ਗਞ੍ਹੇਤਂ, ਯਦਿਦਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ

ਉਪਗਮਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਚਤੁਭੂਮਕੇਸੂ**ਤਿ ਇਦੰ ਚਤੁਤ੍ਥਭੂਮਕਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਵਿਸਯਭਾਵੂਪਗਮਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ; ਨ ਪਨ ਤੇ ਆਰਬ੍ਭ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਗਮਨਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਚ ''ਚਤੁਤ੍ਥਭੂਮਕਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਸਙ੍ਖਾਰਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਕਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਸਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਾ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਸਙ੍ਖਾਰਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥੰ "**ਸਙ੍ਖਤਸਙ੍ਖਾਰੇਸੂ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਨ ਨਿਵਤ੍ਤਨੇ ਕਾਰਣੰ ਸਯਮੇਵ ਵਕ੍ਖਤਿ। **ਏਤੰ ਕਾਰਣੰ ਨਤ੍ਥਿ** ਸੇਤੁਘਾਤਤ੍ਤਾ। **ਤੇਜੁਸ੍ਸਦਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੰਕਿਲੇਸਵਿਧਮਨਤੇਜਸ੍ਸ ਅਧਿਕਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵੇਨ ਦੁਦ੍ਦਸਾ। **ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਪਕਰਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਪ੍ਪਹੀਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਅਸੁਖੇ ''ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਚ ਇਧ ਸੁਖਤੋ ਉਪਗਮਨਸ੍ਸ ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਏਕਨ੍ਤ…ਪੇ॰… ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਧਾਨਦਿਟ੍ਠਿਮਾਹ । ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਵਿਸਯਭਾਵੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵਾਤਿ "**ਕਸਿਣਾਦਿਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਗਹਣੰ। ਸ੍ਵਾਯੰ ਯੇਸੰ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਉਪਗਮਨੰ ਭਵਤਿ ਤੇਸੰਯੇਵ ਵਸੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੂ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੂ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ। **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਹੀ**ਤਿ **ਹਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਯੰ ਯੰ ਸਙ੍ਖਾਰੰ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਾਲੇ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਤੰ ਤੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਤੰ ਗਾਹੰ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਵਿਨਿਵੇਠੇਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਤ੍ਥ ਗਾਹੋ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਭੂਮਕਸਙ੍ਖਾਰਾ ਇਧ ਸਙ੍ਖਾਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਨ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੨੮. ਪੁਤ੍ਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਮਾਤਾਪਿਤੁਸਮਞ੍ਞਾ, ਦਤ੍ਤਕਿਤ੍ਤਿਮਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਪੁਤ੍ਤਵੋਹਾਰੋ ਲੋਕੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਸਿਦ੍ਧੰ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, "**ਜਨਿਕਾ ਵ ਮਾਤਾ ਜਨਕੋ ਪਿਤਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ "**ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋਵ ਖੀਣਾਸਵੋ ਅਰਹਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਾਤੁਆਦੀਨੰਯੇਵ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪਨੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਅਭਬ੍ਬਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋ ਤਦਞ੍ਞੰ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੀਤਿ ਇਦੰ ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਪਨ੍ਨਮੇਵਾਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਵਦਤਿ – "**ਕਿੰ ਪਨ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਞ੍ਞੰ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯਾ**"ਤਿ ? ''ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਪਾਣੰ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯ, ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ, "**ਏਤਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਚੇਪਿ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਬਲਦੀਪਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਦਿਬਲਸਮਨ੍ਨਾਗਮਦੀਪਨਤ੍ਥੰ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨਾਗਤਸਦ੍ਧਾਦਿਬਲਵਸੇਨ ਹਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਾਦਿਸੰ ਸਾਵਜ੍ਜੰ ਨ ਕਰੋਤਿ।

ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀਤਿ ਇਦੰ ਅਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਾਦਕਾਨਿ ਤੇਸੰ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਾਨਿ ਚ ਕਾਰਣਾਨਿ ਕਾਰਣਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਏਕਜ੍ਝੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਸਹਯੋਗਕ੍ਖਮਤੋ। **ਆਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। **ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਰੂਪੰ ਸਾਵਨੇਨ। ਭੇਦਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪੰ ਯਥਾ ਭੇਦੋ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚਨਸ੍ਸ ਸਾਵਨੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨੇਨ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇ**"ਤਿਆਦਿ। **ਕਣ੍ਣਮੂਲੇ ਵਚੀਭੇਦੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ''ਪਾਕਟੰ ਕਤ੍ਵਾ ਭੇਦਕਰਵਤ੍ਥੁਦੀਪਨੰ **ਵੋਹਾਰੋ,** ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਥੰ ਰਹਸ੍ਸਵਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨੰ **ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨ**"ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਤੇਹਿ ਸਙ੍ਘਭੇਦਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਇਤਰੇ ਪਨ ਤੇਸੰ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭੂਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਵੋਹਾਰਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਵੋਹਾਰੇ। ਚੁਤਿਅਨਨ੍ਤਰੰ ਫਲੰ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਕਰਣਸੀਲਾਨਿ, ਅਨਨ੍ਤਰਪ੍ਪਯੋਜਨਾਨਿ ਚਾਤਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਏਵ "**ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਾਨੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ।

ਕਮ੍ਮਤੋਤਿ ''ਏਵੰ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮੰ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਅਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਸਦਿਸ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਕਮ੍ਮਵਿਭਾਗਤੋ। **ਦ੍ਵਾਰਤੋ**ਤਿ ਕਾਯਾਦਿਦ੍ਵਾਰਤੋ। **ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਿਤਿਯਤੋ**ਤਿ ''ਇਦੰ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਿਤਿਕਵਿਪਾਕੰ, ਇਦੰ ਨ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਿਤਿਕਵਿਪਾਕ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ

ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਿਤਿਯਵਿਭਾਗਤੋ। **ਪਾਕਾ**ਤਿ ''ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ, ਇਦਂ ਨ ਵਿਪਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਵਿਪਚ੍ਚਨਵਿਭਾਗਤੋ। **ਸਾਧਾਰਣਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਾਸਾਧਾਰਣਤੋ, **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੇਦਨਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਚ।

ਯਸ੍ਮਾ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵੇ ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਚ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਸੂਰਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿ, ਯਥਾ ਤਂ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਤ੍ਤਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਂ, ਏਵਂ ਮਨੁਸ੍ਸਭਾਵੇ ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਸੂਰਭਾਵਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਸ੍ਸੇ**ਵਾ"ਤਿ। ਪਾਕਤਿਕਮਨੁਸ੍ਸਾਨਮ੍ਪਿ ਚ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਸੇਸਪ੍ਪਤ੍ਤਿ **ਵਿਮਾਨਵਤ੍ਥੁਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਵਿ॰ ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਵੁਤ੍ਤੇ ਚ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਾਨਜਾਤਿਯਸ੍ਸ ਵਿਕੋਪਨੇ ਕਮ੍ਮਂ ਗਰੁਤਰਂ, ਨ ਤਥਾ ਵਿਜਾਤਿਯਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਂ ਮਾਤਰਂ** ਵਾ **ਪਿਤਰਂ** ਵਾ"ਤਿ। ਲਿਙ੍ਗੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇ ਚ ਸੋ ਏਵ ਏਕਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਭਵਙ੍ਗਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ, ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ ਚ, ਨ ਅਞ੍ਞੋਤਿ ਆਹ "**ਅਪਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤਲਿਙ੍ਗਾ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਰਹਨ੍ਤੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਭਾਵਸਮਤ੍ਥਨਂ, ਚਤੁਕੋਟਿਕਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਾ ਕੋਟਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਇਤਰਾਸੁ ਵਿਸਙ੍ਕੇਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, "**ਯੋ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਦਿਪਿ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸਙ੍ਕੇਤੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਪਨ ਗਰੁਤਰਂ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਸਦਿਸਂ ਭਾਯਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਂ ਆਹਚ੍ਚੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**"ਤਿ। **ਅਯਂ ਪਞ੍ਹੋ**ਤਿ ਞਾਪਨਿਚ੍ਛਾਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕਥਾ।

ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਂ ਫੁਸਤਿ ਮਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨੇਵ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਵਤ੍ਥੁਨੋ ਵਿਕੋਪਿਤਤ੍ਤਾ। **ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਂ ਨ ਫੁਸਤਿ** ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਵਤ੍ਥੁਅਭਾਵਤੋ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਹਿ ਪੁਰਿਮਂ ਅਭਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ, ਵਧਕਚਿਤ੍ਤਂ ਪਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਨਾਨਨ੍ਤਰਿਯਭਾਵੇ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਙ੍ਗਾਮਚਤੁਕ੍ਕਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਤੇਨੇਵਾਤਿ ਤੇਨੇਵ ਪਯੋਗੇਨ। **ਅਰਹਨ੍ਤਘਾਤੋ ਹੋਤਿਯੇ**ਵ ਅਰਹਤੋ ਮਾਰਿਤਤ੍ਤਾ। **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸੇ**ਵ **ਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਵਧਕਚਿਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਪਬਨ੍ਧਵਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਚ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਚਾਗਚੇਤਨਾ, ਸਾ ਹਿ ਚਜਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਜਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਸਨ੍ਤਕਭਾਵਕਰਣਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸ ਚਜਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਸਨ੍ਤਕਂ ਕਤਂ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤੀਤਿ।

ਲੋਹਿਤਂ ਸਮੋ ਸਰਤੀਤਿ ਅਭਿਘਾਤੇਨ ਪਕੁਪ੍ਪਮਾਨਂ ਸਞ੍ਚਿਤਂ ਹੋਤਿ। **ਮਹਨ੍ਤਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਗਰੁਤਰਂ। **ਸਰੀਰਪਟਿਜਗ੍ਗਨੇ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਥੁਰੂਪਕਾਯਪਟਿਜਗ੍ਗਨੇ ਵਿਯ।

ਅਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇਤਿ ਇਦਂ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਦੀਪਨਂ। **ਭੇਦੋ ਚ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਭੇਦੋ ਹੋਤਿ। **ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਈਦਿਸਕਰਣਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਭੇਦਾਯ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ। **ਨਵਤੋ ਊਨਪਰਿਸਾਯਂ** ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਥਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, **ਤਥਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਨ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ'' ਇਮਂ ਆਕਡ੍ਢਤਿ, ਨ ਪਨ ''ਭੇਦੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਨ੍ਤੇਨ ਹਿ ਨਵਨ੍ਨਮੇਵ ਵਸੇਨ ਸਙ੍ਘਭੇਦੋ। **ਧਮ੍ਮਵਾਦਿਨੋ ਅਨਵਜ੍ਜਾ** ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਅਵਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਸਙ੍ਘਭੇਦਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ **ਸਙ੍ਘਰਾਜਿ**।

ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਮੇਵ ਪੂਰੇਨ੍ਤਿ ਕਾਯਕਮ੍ਮਭਾਵੇਨੇਵ ਲਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤੋ।

"**ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤੇ ਹਿ...ਪੇ॰... ਮੁਚ੍ਚਤੀ**"ਤਿ ਇਦਂ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਕਥਾਯ ਨ ਸਮੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਕਥਾਯਂ (ਕਥਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੫੪-੬੫੭) ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਆਪਾਯਿਕੋਤਿ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਯਂ ਸੋ ਏਕਂ ਕਪ੍ਪਂ ਅਸੀਤਿਭਾਗੇ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਏਕਭਾਗਮਤ੍ਤਂ ਕਾਲਂ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਆਯੁਕਪ੍ਪਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। **ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸੇਯੇ**ਵਾਤਿ ਪਨ ਆਯੁਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸੇਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਰੋਧੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ''ਸ੍ਵੇਵਵਿਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵਿਯ ਅਭੂਤਪਰਿਕਪ੍ਪਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਕਦਿਵਸਮੇਵ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਤਿ** ਤਤੋ ਪਰਂ ਕਪ੍ਪਾਭਾਵੇ ਆਯੁਕਪ੍ਪਸ੍ਸਪਿ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਅਵਿਰੋਧਤੋ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਸੇਸਾਨੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਭੇਦਤੋ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਾਨਿ।

ਅਹੋਸਿਕਮ੍ਮਂ…ਪੇ॰… ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਕਥਂ ਨੇਸਂ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਤਾ ਚੁਤਿਅਨਨ੍ਤਰਂ ਵਿਪਾਕਦਾਨਾਭਾਵਤੋ। ਅਥ ਸਤਿ ਫਲਦਾਨੇ ਚੁਤਿਅਨਨ੍ਤਰੋ ਏਵ ਏਤੇਸਂ ਫਲਕਾਲੋ, ਨ ਅਞ੍ਞੋਤਿ ਫਲਕਾਲਨਿਯਮੇਨ ਨਿਯਤਤਾ ਨਿਚ੍ਛਿਤਾ, ਨ ਫਲਦਾਨਨਿਯਮੇਨ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਿਯਤਫਲਕਾਲਾਨਂ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਾਨਞ੍ਚ ਨਿਯਤਤਾ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਵਿਕਲਤਾਦੀਹਿ ਅਵਿਪਚ੍ਚਮਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵੇਨ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਤਾ ਵਿਯ ਬਲਵਤਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੇਨ ਵਿਪਾਕੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਅਵਿਪਚ੍ਚਮਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਾਨਂ ਫਲਦਾਨੇ ਨਿਯਤਸਭਾਵਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਸਭਾਵਾ ਚ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵੇਨ ਫਲਦਾਨਨਿਯਮੇਨੇਵ ਨਿਯਤਤਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਵਸ੍ਸਞ੍ਚ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਸਭਾਵਾ ਤਤੋ ਏਵ ਨਿਯਤਸਭਾਵਾ ਚ ਤੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਮੇਤਂ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਬਲਵਤੋ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇ ਚੁਤਿਅਨਨ੍ਤਰਂ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਫਲਦਾਨਤੋ।

ਨਨੁ ਏਵਂ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯਾਨਂ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਵਿਪਾਕਦਾਯਕੇ ਅਸਤਿ ਚੁਤਿਅਨਨ੍ਤਰਮੇਕਨ੍ਤੇਨ ਫਲਦਾਨਤੋ ਨਿਯਤਸਭਾਵਾ ਅਨਨ੍ਤਰਿਯਸਭਾਵਾ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਸਮਾਨਜਾਤਿਕੇਨ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿਵਸੇਨ ਉਪਘਾਤਕੇਨ ਚ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਏਕਨ੍ਤਫਲਦਾਯਕਤ੍ਤਾਭਾਵਾ। ਨ ਪਨ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਾਨਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਵਿਯ ਅਸਮਾਨਜਾਤਿਕਂ ਫਲਨਿਵਤ੍ਤਕਂ ਅਤ੍ਥਿ ਸਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਰਿਯਾਨਂ ਅਵੀਚਿਫਲਤ੍ਤਾ। ਨ ਚ ਹੇਟ੍ਠੁਪਪਤ੍ਤਿਂ ਇਚ੍ਛਤੋ ਸੀਲਵਤੋ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿ ਵਿਯ ਉਪਰੂਪਪਤ੍ਤਿਜਨਕਕਮ੍ਮਫਲਂ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਫਲਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿ ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਵੀਚਿਪਾਤਨਤੋ, ਨ ਚ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੋਪਘਾਤਕਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਏਕਨ੍ਤਵਿਪਾਕਜਨਕਸਭਾਵਾ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ। ਅਨੇਕਾਨਿ ਚ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਾਨਿ ਕਤਾਨਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਵਿਪਾਕੇ ਨਿਯਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਉਪਰਤਾਵਿਪਚ੍ਚਨਸਭਾਵਾਸਙ੍ਕਤ੍ਤਾ ਨਿਚ੍ਛਿਤਾਨਿ ਸਭਾਵਤੋ ਨਿਯਤਾਨੇਵ। ਤੇਸੁ ਪਨ ਸਮਾਨਸਭਾਵੇਸੁ ਏਕੇਨ ਵਿਪਾਕੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਇਤਰਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤੇਨੇਵ ਕਤਤ੍ਤਾ ਨ ਦੁਤਿਯਂ ਤਤਿਯਂ ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਨ ਸਮਤ੍ਥਤਾਵਿਘਾਤਤ੍ਤਾਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਤੇਸਂ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਤਾ ਨਿਵਤ੍ਤਿ; ਗਰੁਤਰਭਾਵੋ ਪਨ ਤੇਸੁ ਲਬ੍ਭਤੇਵਾਤਿ ਸਙ੍ਘਭੇਦਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਗਰੁਤਰਭਾਵੋਤਿ, **"ਯੇਨ…ਪੇ॰… ਵਿਪਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿ ਆਹ। ਏਕਸ੍ਸ ਪਨ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ। **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵਿਪਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਇਤਰੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਪਾਕਦਾਯਿਤਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਨੋ ਵਾ ਤਥਾ ਸੀਲਵਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਿਤਾ ਸੀਲਵਾ, ਤਥਾ ਸੀਲਵਤੀ ਨੋ ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਸਚੇ ਮਾਤਾ ਸੀਲਵਤੀ, ਮਾਤੁਘਾਤੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵਿਪਚ੍ਚਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਪਕਤਤ੍ਤੋਤਿ ਅਨੁਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ। **ਸਮਾਨਸਂਵਾਸਕੋ**ਤਿ ਅਪਾਰਾਜਿਕੋ। **ਸਮਾਨਸੀਮਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਸੀਮਾਯਂ।

ਸਤ੍ਥੁਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਯਂ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ ਅਨੁਸਾਸਨਾਦਿ, ਤਂ ਕਾਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ। **ਅਞ੍ਞਂ ਤਿਤ੍ਥਕਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ।

੧੨੯. ਅਭਿਜਾਤਿਆਦਿਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੨੭੭) ਪਕਪ੍ਪਨੇਨ ਦੇਵਤ੍ਤੂਪਸਙ੍ਕਮਨਾਦਿਨਾ ਜਾਤਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਨ ਸਮਾਨਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਦਸਸਹਸ੍ਸਪਰਿਮਾਣਂ ਠਾਨਂ **ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤਂ,** ਸਰਸੇਨੇਵ ਆਣਾਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ **ਆਣਾਖੇਤ੍ਤਂ,** ਵਿਸਯਭੂਤਂ ਠਾਨਂ **ਵਿਸਯਖੇਤ੍ਤਂ। ਦਸਸਹਸ੍ਸੀ ਲੋਕਧਾਤੂ**ਤਿ ਇਮਾਯ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਇਮਂ ਲੋਕਧਾਤੁਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ ਦਸਸਹਸ੍ਸੀ ਲੋਕਧਾਤੁ। ਤਤ੍ਤਕਾਨਂਯੇਵ ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤਭਾਵੋ ਧਮ੍ਮਤਾਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਪਰਿਗ੍ਗਹਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਕੇਚਿ। ''ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਤਤ੍ਤਕਂ ਏਵ ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤਂ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸੀਨਂਯੇਵ ਚ ਦੇਵਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ''ਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਓਕ੍ਕਮਨਕਾਲਾਦੀਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਏਵ ਗਹਣਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਾਦਿਕਾਲੇਪਿ ਤਸ੍ਸ ਪਕਮ੍ਪਨਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤੋ। **ਆਣਾਖੇਤ੍ਤਂ ਨਾਮ** ਯਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਸਂਵਟ੍ਟਤਿ ਚ ਵਿਵਟ੍ਟਤਿ ਚ। **ਆਣਾ ਵਤ੍ਤਤਿ** ਆਣਾਯ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸੀਨਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਸਿਰਸਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇਨ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਕੇਵਲਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਨੁਭਾਵੇਨੇਵ, ਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ ਪਨ ''ਯਾਵਤਾ ਵਾ ਪਨ ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੧) ਵਚਨਤੋ ਤਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਆਣਾ ਪਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ।

ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਪਨ ਅਤ੍ਥੀਤਿ, ‘‘ਨ ਮੇ ਆਚਰਿਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਦਿਸੋ ਮੇ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦਿਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੫; ੨.੩੪੧; ਮਹਾਵ॰ ੧੧; ਕਥਾ॰ ੪੦੫; ਮਿ॰ ਪ॰ ੪.੫.੧੧) ਇਮਿਸ੍ਸਂ ਲੋਕਧਾਤੁਯਂ ਠਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ, ‘‘ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਤ੍ਥੇਤਰਹਿ ਅਞ੍ਞੇ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਮਸਮਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਯਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨੋਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੬੧), ਵਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, ‘‘ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੇ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ’’ਤਿ ਇਮਂ ਸੁਤ੍ਤਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੬੧; ਮਿ॰ ਪ॰ ੫.੧.੧) ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧਖੇਤ੍ਤਭੂਤਂ ਇਮਂ ਲੋਕਧਾਤੁਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਏਕਤੋਤਿ ਸਹ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਪਨ ਕਾਲੋ ਕਥਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋਤਿ ਚਰਿਮਭਵੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਧਾਤੁਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਤਤ੍ਥ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਨਿਸਿਨ੍ਨਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਲੋਮਕ੍ਕਮੇਨ ਵਦਤਿ। **ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। **ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਚਰਿਮਭਵੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਂ ਧਾਤੁਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਅਨ੍ਤਰੇ।

ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨ ਨਿਵਾਰਿਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਤੀਣਿ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਨ੍ਤਰਧਾਨੇਨ ਹਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਓਸਕ੍ਕਿਤਤ੍ਤਾ ਅਪਰਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਾਵਸਰਾ ਹੋਤਿ। **ਪਟਿਪਦਾ**ਤਿ ਪਟਿਵੇਧਾਵਹਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾ। **“ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਪਮਾਣ”**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **“ਯਥਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤਯਿਦਂ ਹੀਨਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਠਿਤਿਞ੍ਹਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਮਾਤਿਕਾਯ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾਯਾਤਿ, ‘‘ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ’’ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਾਲ਼ਿ ਮਾਤਿਕਾ, ਤਾਯ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾਯ ਨਿਦਾਨੁਦ੍ਦੇਸਸਙ੍ਖਾਤੇ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੇ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯੁਪਸਮ੍ਪਦਾਕਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਸਾਸਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਧਰਨ੍ਤੇਯੇਵ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਚ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਤਦੁਭਯਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧਂ ਤਦੁਭਯਾਭਾਵੇ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਾਭਾਵਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਯਿਦਂ ਤਯਂ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਠਿਤਿਹੇਤੂਤਿ ਆਹ – **“ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਉਪਸਮ੍ਪਦਾਸੁ ਠਿਤਾਸੁ ਸਾਸਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤੀ”**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਧੀਨਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ, ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਚ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਧੀਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਸਿਦ੍ਧੇ, ਸਿਦ੍ਧਾਸੁ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਉਪਸਮ੍ਪਦਾਸੁ ਚ ਸਾਸਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਪਚ੍ਛਿਮਪਟਿਵੇਧਤੋ ਹਿ ਪਰਂ ਪਟਿਵੇਧਸਾਸਨਂ, ਪਚ੍ਛਿਮਸੀਲਤੋ ਚ ਪਰਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਾਸਨਂ ਵਿਨਟ੍ਠਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਓਸਕ੍ਕਿਤਂ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਕਪਟਿਵੇਧਸੀਲਭੇਦਦ੍ਵਯਂ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰਂ ਵਿਨਟ੍ਠਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤੇਨ ਕਾਮਂ ‘‘ਸਾਸਨਟ੍ਠਿਤਿਯਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਪਮਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਪਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਕਾਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਸਾਸਨੋਸਕ੍ਕਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਯਿਦਂ ਸਾਸਨੋਸਕ੍ਕਨਂ ਧਾਤੁਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **“ਤੀਣਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਕਾਰੁਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਪਰਿਦੇਵਨਕਾਰੁਞ੍ਞਂ। ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਦੀਪਨ੍ਤਰੇਸੁ ਦੇਵਨਾਗਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇਸੁ ਚ ਵਿਪ੍ਪਕਿਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਮਹਾਬੋਧਿਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਏਕਜ੍ਝਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨਂ, ਰਸ੍ਮਿਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ, ਤਤ੍ਥ ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਉਟ੍ਠਾਨਂ, ਏਕਜਾਲੀਭਾਵੋ ਚਾਤਿ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਸਤ੍ਥੁ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਤ੍ਤਾਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਅਚ੍ਛਰਿਯਤ੍ਤਾਭਾਵਦੋਸਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਬੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਮਜ੍ਝੇ ਭਿਨ੍ਨਂ ਸੁਵਣ੍ਣਂ ਵਿਯ ਏਕਸਦਿਸਾਤਿ ਤੇਸਂ ਦੇਸਨਾਪਿ ਏਕਰਸਾ ਏਵਾਤਿ ਆਹ – **“ਦੇਸਨਾਯ ਚ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ”**ਤਿ। ਏਤੇਨਪਿ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਤ੍ਤਮੇਵ ਸਾਧੇਤਿ। **ਵਿਵਾਦਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਿਵਾਦਾਭਾਵਤ੍ਥਂ ਦ੍ਵੇ ਏਕਤੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਮਿਲਿਨ੍ਦਪਞ੍ਹੇ। ਏਕਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਏਕਬੁਦ੍ਧਧਾਰਣੀ**। ਏਤੇਨ ਏਵਂ ਸਭਾਵਾ ਏਤੇ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ, ਯੇਨ ਦੁਤਿਯਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ ਧਾਰੇਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾ ਅਯਂ ਲੋਕਧਾਤੂਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਨਞ੍ਹਿ ਗੁਣਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭਾਰਿਯੋ ਵਿਸੇਸੋ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਧਾਰੇਤੁਨ੍ਤਿ, "**ਨ ਧਾਰੇਯਜਾ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਅਧਾਰਣਂ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰੇਨਪਿ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ "**ਚਲੇਯਜਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਚਲੇਯਜਾ**ਤਿ ਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦੇਯਜ। **ਕਮ੍ਪੇਯਜਾ**ਤਿ ਪਵੇਧੇਯਜ। **ਨਮੇਯਜਾ**ਤਿ ਏਕਪਸ੍ਸੇਨ ਨਮੇਯਜ। **ਓਨਮੇਯਜਾ**ਤਿ ਓਸੀਦੇਯਜ। **ਵਿਨਮੇਯਜਾ**ਤਿ ਵਿਵਿਧਂ ਇਤੋਚਿਤੋ ਚ ਨਮੇਯਜ। **ਵਿਕਿਰੇਯਜਾ**ਤਿ ਵਾਤੇਨ ਥੁਸਮੁਟ੍ਠਿ ਵਿਯ ਵਿਪ੍ਪਕਿਰੇਯਜ। **ਵਿਧਮੇਯਜਾ**ਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸੇਯਜ। **ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਯਜਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤਾ ਭਵੇਯਜ। ਤਥਾਭੂਤਾ ਚ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯਜਾਤਿ ਆਹ "**ਨ ਠਾਨਮੁਪਗਚ੍ਛੇਯਜਾ**"ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮੁਪਾਦਿਕਾ**ਤਿ ਸਮਂ ਉਦ੍ਧਂ ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਮੁਪਾਦਿਕਾ, ਉਦਕਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਸਮਂ ਗਾਮਿਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਣ੍ਣੇਨਾ**ਤਿ ਸਣ੍ਠਾਨੇਨ। **ਪਮਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਆਰੋਹੇਨ । **ਕਿਸਥੂਲੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਸਥੂਲਭਾਵੇਨ, ਪਰਿਣਾਹੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਛਾਦੇਨ੍ਤੋਨ੍ਤਿ ਰੋਚੇਨ੍ਤਂ ਰੁਚਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਂ। **ਤਨ੍ਦੀਕਤੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਭੋਜਨੇਨ ਤਨ੍ਦੀਭੂਤੋ। **ਅਨੋਨਮਿਤਦਣ੍ਡਜਾਤੋ**ਤਿ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਭੋਜਨੇਨ ਓਨਮਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜਤਾਯ ਅਨੋਨਮਿਤਦਣ੍ਡੋ ਵਿਯ ਜਾਤੋ। **ਸਕਿਂ ਭੁਤ੍ਤੋ ਵਮੇਯਜਾ**ਤਿ ਏਕਮ੍ਪਿ ਆਲੋਪਂ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਮੇਯਜਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਤਿਧਮ੍ਮਭਾਰੇਨ ਪਥਵੀ ਚਲਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮੇਨ ਨਾਮ ਪਥਵੀ ਤਿਟ੍ਠੇਯਜ। ਸਾ ਕਿਂ ਤੇਨੇਵ ਚਲਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਪੁਨ ਥੇਰੋ ''ਰਤਨਂ ਨਾਮ ਲੋਕੇ ਕੁਟੁਮ੍ਬਂ ਸਨ੍ਧਾਰੇਨ੍ਤਂ ਅਭਿਮਤਞ੍ਚ ਲੋਕੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਰੁਸਭਾਵਤਾਯ ਸਕਟਭਙ੍ਗਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਅਤਿਭਾਰਭੂਤਂ ਦਿਟ੍ਠਂ। ਏਵਂਧਮ੍ਮੋ ਚ ਹਿਤਸੁਖਵਿਸੇਸੇਹਿ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਅਭਿਮਤੋ ਚ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਗਮ੍ਭੀਰਪ੍ਪਮੇਯਜਭਾਵੇਨ ਗਰੁਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਅਤਿਭਾਰਭੂਤੋ ਪਥਵੀਚਲਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦ੍ਵੇ ਸਕਟਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਏਤੇਨੇਵ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਓਕ੍ਕਮਨਾਦਿਕਾਲੇ ਪਥਵੀਕਮ੍ਪਨਕਾਰਣਂ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਏਕਸਕਟਤੋ ਰਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਾ, ਏਕਸ੍ਸ ਵਾ ਸਕਟਸ੍ਸ ਰਤਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਕਟਤੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਓਸਾਰਿਤਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਰਿਤਂ, ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਹਿ ਅਗ੍ਗੋ।

ਸਭਾਵਪਕਤੀਤਿ ਸਭਾਵਭੂਤਾ ਅਕਿਤ੍ਤਿਮਾ ਪਕਤਿ। **ਕਾਰਣਮਹਨ੍ਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਕਾਰਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪਾਰਮਿਤਾਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪਥਵਿਆਦੀਨਿ ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਮਹਨ੍ਤਾ ਚ ਸਕ੍ਕਭਾਵਾਦਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯੇ ਏਕੇਕਾ ਏਵ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਮਹਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯੇ ਏਕੋਵ, ਕੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸਯੋ? ਬੁਦ੍ਧਭੂਮਿ, ਯਾਵਤਕਂ ਵਾ ਞੇਯਜਂ। ਏਵਂ ''ਆਕਾਸੋ ਵਿਯ ਅਨਨ੍ਤਵਿਸਯੋ ਭਗਵਾ ਏਕੋਵ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਪਰਚਕ੍ਕਵਾਲੇਸੁ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਇਮਿਨਾਵ ਪਦੇਨਾਤਿ ''ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਵ ਪਦੇਨ। **ਦਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨਿ** ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਏਕਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਕਚਕ੍ਕਵਾਲੇਨੇਵ। ਯਥਾ – "**ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇਯੇਵ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮਪਦੇਸੇ ਏਵਾਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ; ਏਵਂ ''ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ''ਤਿ ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੇਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਵਿਵਾਦੂਪਚ੍ਛੇਦਤੋਤਿ ਵਿਵਾਦੂਪਚ੍ਛੇਦਕਾਰਣਾ। ਦ੍ਵੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਯੋ ਵਿਵਾਦੋ ਭਵੇਯਜ, ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋਯੇਵੇਤ੍ਥ ਵਿਵਾਦੁਪਚ੍ਛੇਦੋ। **ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਦੀਪੇ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੀਪਨ੍ਤਰੇਪਿ ਏਕਜ੍ਝਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਪਗੇਵ ਏਕਦੀਪੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸੋ**

ਪਰਿਹਾਯੇਥਾਤਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲਸ੍ਸ ਪਦੇਸੇ ਏਵ ਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਪਰਿਹਾਯੇਯ੍ਯ।

੧੩੦. ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਭਾਵੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਦੀਨੰ ਯੋਗ੍ਗਭਾਵਤੋ। **ਲਿਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਭਾਵੋ। **ਹੇਤੂ**ਤਿ ਮਨੋਵਚੀਪਣਿਧਾਨਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਦਾ। **ਸਤ੍ਥਾਰਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਥੁਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੋ। **ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਿਰਿਯਵਾਦੀਸੁ ਤਾਪਸੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ। **ਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਦਾ। **ਅਧਿਕਾਰੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਅਧਿਕੋ ਸਕ੍ਕਾਰੋ। **ਛਨ੍ਦਤਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯੋ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਕੁਸਲਚ੍ਛਨ੍ਦੋ। **ਅਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸਮੋਧਾਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਸੰ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਾਯੋਗੇਨ। **ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ**ਤਿ ਕਾਯਪਣਿਧਾਨੰ। **ਸਮਿਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਪਰਮਤ੍ਥਦੀਪਨਿਯਾ **ਚਰਿਯਾਪਿਟਕਵਣ੍ਣਨਾਯ** (ਚਰਿਯਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾ) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਮੇਵਾਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਲਕ੍ਖਣਤਾਯ ਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸਦਾਦੀਹਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਹਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਮੇਵ। ਨ ਹਿ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਕੋਸੋਹਿਤਵਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹਤਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਦੁਤਿਯਪਕਤਿ ਚ ਨਾਮ ਪਠਮਪਕਤਿਤੋ ਨਿਹੀਨਾ ਏਵ। ਤੇਨੇਵਾਹ ਅਨਨ੍ਤਰਵਾਰੇ **“ਯਸ੍ਮਾ”**ਤਿਆਦਿ।

ਇਧ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤੋਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਪੁਰਿਸਭੂਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤੋ। ਤੇਨ ਅਸਤਿਪਿ ਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗੇ ਪੁਰਿਸਾਕਾਰਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੰਯੇਵ ਹਿ ਪੁਰਿਸਾਕਾਰੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ – **“ਯੰ ਪੁਰਿਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤੰ ਕਰੇਯ੍ਯਾ”**ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਸਮਾਨੇਪੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **“ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

੧੩੧. ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿਪਾਲ਼ਿਯਾ ਕਮ੍ਮਨਿਯਾਮੋ ਨਾਮ ਕਥਿਤੋ। ਸਮਙ੍ਗਨੰ ਸਮਙ੍ਗੋ, ਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਮਙ੍ਗੀ,** ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਸਮਙ੍ਗਨਸੀਲੋ ਵਾ **ਸਮਙ੍ਗੀ**। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ **ਆਯੂਹਨਸਮਙ੍ਗਿਤਾ,** ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾਵਸੇਨ **ਚੇਤਨਾਸਮਙ੍ਗਿਤਾ**। ਚੇਤਨਾਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ ਵਾ **ਆਯੂਹਨਸਮਙ੍ਗਿਤਾ,** ਤੰਤੰਚੇਤਨਾਖਣਵਸੇਨ **ਚੇਤਨਾਸਮਙ੍ਗਿਤਾ**। ਕਤੂਪਚਿਤਸ੍ਸ ਅਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ **ਕਮ੍ਮਸਮਙ੍ਗਿਤਾ,** ਕਮ੍ਮੇ ਪਨ ਵਿਪਚ੍ਚਿਤੁੰ ਆਰਦ੍ਧੇ ਵਿਪਾਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ **ਵਿਪਾਕਸਮਙ੍ਗਿਤਾ**। ਕਮ੍ਮਾਦੀਨੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕਾਲਵਸੇਨ **ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਮਙ੍ਗਿਤਾ। ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਮ੍ਮਾਯੂਹਨਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਸਮੀਹਨਕ੍ਖਣੇ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਦੰ ਆਕਡ੍ਢਤਿ। ਯਥਾ ਕਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਫਲਦਾਨਸਮਤ੍ਥੰ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਕਤੰ **ਉਪਚਿਤੰ। ਵਿਪਾਕਾਰਹ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਤਿਯਭਵਾਦੀਸੁ ਵਿਪਚ੍ਚਨਾਰਹੰ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨੰ ਉਪਪਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਚਲਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਕੇਨ ਹਿ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਤਜ੍ਜੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤੇ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨੰ।

ਸੁਨਖਜੀਵਿਕੋਤਿ ਸੁਨਖੇਹਿ ਜੀਵਨਸੀਲੋ। **ਤਲਸਨ੍ਥਰਣਪੂਜ**ਨ੍ਤਿ ਭੂਮਿਤਲਸ੍ਸ ਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਸਨ੍ਥਰਣਪੂਜੰ। **ਆਯੂਹਨਚੇਤਨਾਕਮ੍ਮਸਮਙ੍ਗਿਤਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸ੍ਸ ਅਪਰਾਪਰੰ ਆਯੂਹਨੇਨ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾਯ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਕਪ੍ਪਨੇ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਕਰਞਾਣੇਨ ਅਖੇਪਿਤਤ੍ਤਾ ਯਥੂਪਚਿਤਕਮ੍ਮੁਨਾ ਚ ਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵਸ੍ਸ ਵਸੇਨ।

੧੩੨. ਏਵੰ ਸਸ੍ਸਿਰਿਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਅਨੇਕਧਾਤੁਵਿਭਜਨਾਦਿਨਾ ਨਾਨਾਨਯਵਿਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਪਰਮਨਿਪੁਣਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਚ ਸਸੋਭੰ ਕਤ੍ਵਾ।

ਨੰ ਧਾਰੇਹੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ। ਧਾਤੁਆਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਵਟ੍ਟੀਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਾ ਏਤੇਹੀਤਿ ਪਰਿਵਟ੍ਟਾ, ਦੇਸਨਾਭੇਦਾ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਰਿਵਟ੍ਟਾ ਏਤਸ੍ਸ, ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਵਾਤਿ **ਚਤੁਪਰਿਵਟ੍ਟੋ,** ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੋ। ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਤ੍ਥੇਨ ਆਦਾਸੋਤਿ **ਧਮ੍ਮਾਦਾਸੋ**। ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਯਥਾਧਮ੍ਮਾਨੰ ਆਦਾਸੋਤਿਪਿ **ਧਮ੍ਮਾਦਾਸੋ**। ਯਥਾ ਹਿ ਆਦਾਸੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਮੁਖੇ ਮਲਦੋਸਹਰਣੰ, ਏਵੰ ਇਮਿਨਾਪਿ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਯੋਗੀਨੰ ਮੁਖੇ ਮਲਦੋਸਹਰਣੰ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਮਥਾਧਿਗਮੇਨ ਯੋਗਿਨੋ

ਜਯਪ੍ਪਤ੍ਤਾ; ਤਸ੍ਮਾ ਅਮਤਪੁਰਪ੍ਪਵੇਸਨੇ ਉਗ੍ਘੋਸਨਮਹਾਭੇਰਿਤਾਯ ਚ **ਅਮਤਦੁਨ੍ਦੁਭਿ। ਇਧ** ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਸਙ੍ਗਾਮਵਿਜਯੋ**ਤਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰਭਾਵਤੋ ਕਿਲੇਸਸਙ੍ਗਾਮਵਿਜਯੋ, ''ਵਿਜੇਤਿ ਏਤੇਨਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਬਹੁਧਾਤੁਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੬. ਇਸਿਗਿਲਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੩. ਸਮਞ੍ਞਾਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਸਮਞ੍ਞਾ**, ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਮਯਂ ਨਾਮਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯ, ਤਥਾਪਞ੍ਞਾਪਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ**, ਨਾਮਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਪੁਰਿਮਪਦਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਸੇਸੇਸੁਪੀ**ਤਿ ''ਪਣ੍ਡਵਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਵਾਰੇਸੁਪਿ।

ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਤਾਵ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਕਾਤੁਂ "**ਤਦਾ ਕਿਰਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨ ਪਬ੍ਬਤੇਹਿ ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਨ ਭਗਵਤੋ ਪਬ੍ਬਤੇਹਿ ਕਥਿਤੇਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥਿ। **ਇਸਿਗਿਲਿਭਾਵੋ**ਤਿ ਇਸਿਗਿਲਿਨਾਮਤਾ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ, ਇਮਂ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਚੇਤਿਯਗਬ੍ਭੇਤਿ ਚੇਤਿਯਘਰੇ ਚੇਤਿਯਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ। **ਯਮਕਮਹਾਦ੍ਵਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਯਮਕਕਵਾਟਯੁਤ੍ਤਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਦ੍ਵਾਰਂ। **ਦ੍ਵੇਧਾ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਮਣ੍ਡਪਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਲੇਣਂ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ਤਦਾ ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਵਸਿਂਸੁ।

ਵਸਿਤਕਾਲਞ੍ਚ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਤੇਸਂ ਮਾਤੁਯਾ ਯਾਵ ਤਤਿਯਭਵਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਮੁਦਾਗਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, "**ਅਤੀਤੇ ਕਿਰਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਤ੍ਥੇਸੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਕਿਰ ਖੇਤ੍ਤਕੁਟਿਯਾ ਵੀਹਯੋ ਭਜ੍ਜਨ੍ਤਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਮਹਾਕਰਞ੍ਜਪੁਪ੍ਫਪ੍ਪਮਾਣਾ ਮਹਨ੍ਤਾ ਮਨੋਹਰਾ ਪਞ੍ਚਸਤਮਤ੍ਤਾ ਲਾਜਾ ਜਾਯਿਂਸੁ। ਸਾ ਤਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਹਨ੍ਤੇ ਪਦੁਮਿਨਿਪਤ੍ਤੇ ਠਪੇਸਿ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਸਮਯੇ ਏਕੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਗ੍ਗਹਤ੍ਥਂ ਅਵਿਦੂਰੇ ਖੇਤ੍ਤਪਾਲ਼ਿਯਾ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸਾ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸਨ੍ਨਮਾਨਸਾ ਸੁਪੁਪ੍ਫਿਤਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਏਕਂ ਪਦੁਮਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਲਾਜੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ, ''ਇਮਸ੍ਸ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਆਨੁਭਾਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਞ੍ਚਸਤਪੁਤ੍ਤੇ ਲਭੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਪੁਤ੍ਤਸਤਾਨਿ ਪਤ੍ਥੇਸਿ। **ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਖਣੇ**ਤਿ ਯਦਾ ਸਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਥਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ; ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਖਣੇ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਮਿਗਲੁਦ੍ਦਕਾ ਸਮ੍ਭਤਸਮ੍ਭਾਰਾ ਪਰਿਪਕ੍ਕਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਞਾਣਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਮਧੁਰਮਂਸਂ ਦਤ੍ਵਾ, ''ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ ਪਤ੍ਥਯਿਂਸੁ। ਅਤੀਤਾਸੁ ਅਨੇਕਜਾਤੀਸੁ ਤਸ੍ਸਾ ਪੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਤਥਾ ਤੇਸਂ ਅਹੋਸੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਾਦੁਦ੍ਧਾਰੇ**ਤਿ ਪਾਦੁਦ੍ਧਾਰੇ ਪਾਦੁਦ੍ਧਾਰੇ। ਪਾਦੁਦ੍ਧਾਰਸੀਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਂ ਆਹ।

ਗਬ੍ਭਮਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਂ ਗਬ੍ਭਮਲਂ ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਂਸੇਦਜਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ । ਓਪਪਾਤਿਕਭਾਵੇਨਾਤਿ ਕੇਚਿ। **ਖਯਵਯਂ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨਾਮਰੂਪਦਸ੍ਸਨਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਚ, ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣੇ ਦਿਟ੍ਠੇ, ''ਯਦਨਿਚ੍ਚਂ ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਦਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਸੇਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਞਾਣਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਯਿਂਸੂ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਪਾਰਮਿਤਾਯ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਰਿਪਾਕਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਯਮੇਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਞਾਣਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਿਂਸੁ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਤਂਯੇਵ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿਂਸੂਤਿ ਆਹ – "**ਅਯਂ ਤੇਸਂ ਬ੍ਯਾਕਰਣਗਾਥਾ ਅਹੋਸੀ**"ਤਿ।

ਸਰੋਰੁਹਨ੍ਤਿ ਸਰਸਿ ਜਾਤਂ। **ਪਦੁਮਪਲਾਸਪਤ੍ਤਜ**ਨ੍ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਮਹਨ੍ਤੇਹਿ ਕਮਲਦਲੇਹਿ ਸਹਜਾਤਂ। ਖੁਦ੍ਦਕਮਹਨ੍ਤਕਮਲਦਲਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਵਾ ਪਦੁਮਪਲਾਸਪਤ੍ਤਾਨਿ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਪਦੁਮਪਲਾਸਪਤ੍ਤਂ, ਪਦੁਮਗਚ੍ਛਂ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਨ੍ਤਿ **ਪਦੁਮਪਲਾਸਪਤ੍ਤਜਂ। ਸੁਪੁਪ੍ਫਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ

ਪੁਪ੍ਫਿਤੰ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਕਸਿਤੰ। **ਭਮਰਗਣਾਨੁਚਿਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਭਮਰਗਣੇਹਿ ਅਨੁਕੁਲਞ੍ਞੇਵ ਅਨੁਪਰਿਬ੍ਭਮਿਤਞ੍ਞੁ। **ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯੁਪਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਖਣੇ ਖਣੇ ਵਣ੍ਣਭੇਦਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਉਪਗਤੰ। **ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਸਹਿਤਾਯ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਏਕੋ ਚਰੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਮਾਦਿਸੋ ਹੋਤੁਕਾਮੋ ਏਵੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋਤਿ।

੧੩੫. ਸਤਿਸਾਰਸੀਲਸਾਰਾਦਿਸਮਨ੍ਨਾਗਮਨੇਨ ਸਤ੍ਤੇਸੁ **ਸਾਰਭੂਤਾ**। ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ **ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਾ**। ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਣ੍ਹਤਾਯ **ਨਿਤ੍ਤਣ੍ਹਾ। ਮਾਨਚ੍ਛਿਦੋਤਿ** ਥੁਤਿਵਚਨੰ।

ਏਤੇਸੰ ਏਕਨਾਮਕਾਯੇਵਾਤਿ ਏਤੇਸੰ ਆਗਤਾਨੰ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਅਨਾਗਤਾ ਅਞ੍ਞੇ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਸਮਾਨਨਾਮਕਾ ਏਵ। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਪਾਕਟੀਕਰਣਤ੍ਥੰ “**ਇਮੇਸੁ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਅਵਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਸਰੂਪਤੋ ਅਵਤ੍ਵਾ। **ਅਞ੍ਞੇ ਚਾ**ਤਿ ਅਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਆਹ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਇਸਿਗਿਲਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੭. ਮਹਾਚਤ੍ਤਾਰੀਸਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੬. ਦੋਸੇਹਿ ਆਰਕਾਤਿ **ਅਰਿਯੰ**। ਤੇਨਾਹ “**ਨਿਦ੍ਦੋਸ**”ਨ੍ਤਿ। ਸਾ ਪਨ ਨਿਦ੍ਦੋਸਤਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭਾਵੇਨ ਸਵਿਸੇਸਾਤਿ ਆਹ “**ਲੋਕੁਤ੍ਤਰ**”ਨ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਪਸਤ੍ਥੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ ਸਮਾਧਿ **ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਆਹ – “**ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਸਮਾਧਿ**”ਨ੍ਤਿ। ਉਪਨਿਸੀਦਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਲੰ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯਾਤਿ **ਉਪਨਿਸੰ,** ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਸਉਪਨਿਸਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯ**”ਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਕਰੋਤਿ ਪਰਿਵਾਰੇਤੀਤਿ **ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ**ਤਿ ਆਹ – “**ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਨ੍ਤਿ ਸਪਰਿਵਾਰ**”ਨ੍ਤਿ।

ਪਰਿਵਾਰਿਤਾਤਿ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਪਰਿਵਾਰਨ੍ਤੇਹਿ ਵਿਯ ਉਪਗਤਾ। **ਪੁਰੇਚਾਰਿਕਾ**ਤਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਭਾਵਨਾ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਪੁਰਸ੍ਸਰਾ। ਤੇਨਾਹ – “**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਚਾ**”ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਾਨਿ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, “**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਪਰਿਵੀਮੰਸ**ਗ੍ਗਹਣੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇ ਵੀਮੰਸਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਨਾਨਾਖਣਿਕੰ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਵੀਮੰਸਨਪਰਿਯੋਸਾਨੇ**ਤਿ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਅਨੁਲੋਮਞਾਣਸ੍ਸ ਓਸਾਨੇ। **ਭੂਮਿਲਦ੍ਧੰ ਵਟ੍ਟੰ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟਯਮਾਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਅਨੁਸਯਿਤੰ ਕਿਲੇਸਵਟ੍ਟੰ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। **ਵੂਪਸਮਯਮਾਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ। **ਵੂਪਸਮਯਮਾਨਾ**ਤਿ ਵਾ ਤਤੋ ਏਵ ਅਵਸਿਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣਵਸੇਨ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – “**ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ…ਪੇ॰… ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**”ਤਿ। **ਸਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। **ਦੁਵਿਧਾਪੀ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਦੁਵਿਧਾਪਿ। **ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ** ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਸਹਿਤਾਯ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ।

ਲਕ੍ਖਣੇ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਮਾਨੇ ਲਕ੍ਖਣਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿੰ…ਪੇ॰… ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਪਜਾਨਾਤੀ**”ਤਿ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਮ੍ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਕਿਚ੍ਚਤੋ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਕਿਚ੍ਚਤੋ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯੰ ਤਦਧਿਗਤਅਸਮ੍ਮੋਹਤਾਯ **ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਕਿਚ੍ਚਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਵੇਧਕਿਚ੍ਚਤੋ। ਤੰ ਪਨ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ**”ਤਿ। **ਏਵੰ ਪਜਾਨਨਾ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਵਬੋਧੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ।

ਦ੍ਵਾਯਨ੍ਤਿ -ਕਾਰੋ ਦੀਘੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਦ੍ਵਯੰ ਵਦਾਮੀ**”ਤਿ। ਦ੍ਵੇ ਅਵਯਵਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਦ੍ਵਯੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਦੁਵਿਧਕੋਟ੍ਠਾਸੰ ਵਦਾਮੀ**”ਤਿ। ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਏਕੋ ਭਾਗੋ ਸੋ ਏਵ ਪੁਞ੍ਞਭਾਗਿਕੋ , ਕ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਯ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ “**ਪੁਞ੍ਞਭਾਗਿਯਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਉਪਧਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਪਬਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ।

ਅਮਤਦ੍ਵਾਰਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ। **ਪਵ੍ਵਪੇਤੀ**ਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਦਿਪਕਾਰਤੋ ਪਵ੍ਵਪੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮੋਹਸ੍ਸ ਵਿਦ੍ਧਂਸਨੇਨ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਅਮਤਦ੍ਵਾਰਪਵ੍ਵਾਪਨੇ ਅਤ੍ਥੇ। **ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾ। ਮਗ੍ਗਭਾਵੇਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗਪਵ੍ਵਾਯ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਚ ਅਵਯਵੋ ਅਙ੍ਗਾਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸੇਸਧਮ੍ਮੇ ਅਙ੍ਗਿਕਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ''ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀ''ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ''ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ''ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਪਜਹਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਜਹਨਾਯ। **ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਧਿਗਮਾਯ। **ਕੁਸਲਵਾਯਾਮੋ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋਵ ਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤੋ ਵਾਯਾਮੋ। ਸਰਤੀਤਿ **ਸਤੋ,** ਤਂ ਪਨਸ੍ਸ ਸਰਣਂ ਸਤਿਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯਾਤਿ ਆਹ "**ਸਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**"ਤਿ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਯਥਾਭੂਤਾ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸਤਿਯੋ ਸਹਜਾਤਾ ਚ ਪੁਰੇਜਾਤਾ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਾਰੇਨ੍ਤਿ, ''ਇਤਿਯਿਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਨੁਪਰਿਧਾਵਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਨ ਵਚਨਤੋ, ''ਏਤ੍ਥ ਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਵ ਸੇਸਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਰਹਂ ਸਹਚਰਣਭਾਵੇਨ ਪਰਿਵਾਰਣਂ ਯੋਜਿਤਂ। **ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਾਨਂ ਗਹਣਂ ਇਤਰੇਸਂ ਪਰਿਵਾਰਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ । ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਤੇ ਏਵ ਪਰਿਵਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਵਨ੍ਤੇ ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਸਙ੍ਕਰਤੋ ਸਮ੍ਮੋਹਜਨਨਤੋ ਚ। **ਤਯੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਵਾਯਾਮਸਤਿਯੋ **ਸਹਜਾਤਪਰਿਵਾਰਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣਿਕਾਨਂ ਤੇਸਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਖਣਵਿਰਤੀਨਂ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ।

੧੩੭. ਤਕ੍ਕਨਵਸੇਨ ਲੋਕਸਿਦ੍ਧੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ''ਏਵਞ੍ਚੇਵਞ੍ਚ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਿਧਂ ਤਕ੍ਕਨਂ ਕੂਪੇ ਵਿਯ ਉਦਕਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਆਕਡ੍ਢਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਨਂ **ਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਂ ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ। ਤਕ੍ਕਨਂ ਕਪ੍ਪਨਨ੍ਤਿ ਚ ਅਤਂਸਹਜਾਤਾਨਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਏਕਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਧਿਨਾ ਲਦ੍ਧੁਪਕਾਰਸ੍ਸੇਵ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਨਾਪਰਿਯਾਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵਿਸੇਸੇਨ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਾ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਭਿਰੋਪੇਤਿ, ਵਿਤਕ੍ਕੇ ਅਸਤਿ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਵਿਤਕ੍ਕੇ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਤ੍ਤਨੇਯੇਵ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਭਿਰੂਹਤੀ**ਤਿ, ਏਤੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾਨਂ ਗਹਣਂ ਨਾਮ ਸਭਾਵਸਿਦ੍ਧਂ, ਨ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਰਮਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਨਿਰੋਪਨਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਸਭਾਵਾਵਿਤਕ੍ਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਤੋ ਸਵਿਤਕ੍ਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣਵਿਸੇਸੋ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਜਾਤੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣੇ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਪਾਕਟੋਯਮਤ੍ਥੋ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ – ਯਥਾ ਕੋਚਿ ਰਾਜਵਲ੍ਲਭਂ, ਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨਂ ਮਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਰਾਜਗੇਹਂ ਆਰੋਹਤਿ ਅਨੁਪਵਿਸਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਤਕ੍ਕਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਆਰੋਹਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਨਿਰੋਪਨਸਭਾਵਤ੍ਤਾ, ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਅਵਿਤਕ੍ਕਸਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਚੇਤਸੋ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੭)।

ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਥਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਆਰੋਹਤੀਤਿ? ਵਿਤਕ੍ਕਬਲੇਨੇਵ। ਯਥਾ ਹਿ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਚਯੇਨ ਤੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕੋ ਰਾਜਗੇਹਂ ਪਵਿਸਤਿ, ਏਵਂ ਪਰਿਚਯੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਆਰੋਹਤਿ। **ਪਰਿਚਯੇਨਾ**ਤਿ ਚ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਵਤ੍ਤਵਿਤਕ੍ਕਭਾਵਨਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਰਿਚਯੇਨ। ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਹਿ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਰੂਹਨਂ ਚਿਰਪਰਿਚਿਤਂ; ਤੇਨ ਤਂ ਕਦਾਚਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਤੇਵ; ਯਥਾ ਞਾਣਸਹਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ ਚਿਰਪਰਿਚਿਤਂ ਕਦਾਚਿ ਞਾਣਰਹਿਤਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਯਥਾ ਵਾ ਕਿਲੇਸਸਹਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲੇਸਰਹਿਤਮ੍ਪਿ ਪਰਿਚਯੇਨ ਕਿਲੇਸਵਾਸਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਵਾਚਂ ਸਙ੍ਖਰੋਤੀਤਿ ਵਾਚਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਵਚੀਘੋਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲੋਕਿਯਵਿਤਕ੍ਕੋ** ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਚਿਤ੍ਤਸਹਗਤੋ **ਵਾਚਂ ਸਙ੍ਖਰੋਤਿ** ਵਚੀਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਜਨਨਤੋ। **ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋਤ੍ਵੇਵ ਪਨਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਹੋਤਿ** ਰੁਲ੍ਹਿਤੋ, ਤਂਸਮਤ੍ਥਤਾਨਿਰੋਧਤੋ ਵਾ ਸਮ੍ਭਵਤੋ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾਰੋਤਿ। "**ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਂ ਪਰਿਵਾਰੇਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਿਵਿਧੇ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇ ਕਦਾਚਿ ਕਤਮਂ ਪਰਿਵਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ? ਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਏਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਨਾਨਾਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ**

ਨਾਨਾਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾ, ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਯੇਵ ਚ ਤੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ। **ਤੀਣਿ ਨਾਮਾਨਿ ਲਭਤਿ** ਤਿਵਿਧਸ੍ਸਪਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨੇਨ ਸਾਤਿਸਯਂ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣਤੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦੀਸੁਪਿ।

੧੩੯. ਵਿਰਮਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਵੇਰਮਣੀ** ਵਿਰਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਾ ਮੁਸਾਵਾਦਤੋ ਵਿਰਮਣਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ ਚੇਤਨਾਪਿ ਵੇਰਸ੍ਸ ਮਣਨਤੋ ਵਿਨਾਸਨਤੋ ਵਿਰਤਿਪੀਤਿ ਆਹ – “**ਵਿਰਤਿਪਿ ਚੇਤਨਾਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀ**”ਤਿ। **ਆਰਕਾ ਰਮਤੀ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਹਿ ਦੂਰਤੋ ਸਮੁਸ੍ਸਾਰੇਤਿ। **ਵਿਨਾ ਤੇਹਿ ਰਮਤੀ**ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਤੇਹਿ ਵਿਨਾ ਭਵਤਿ। **ਤਤੋ ਤਤੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇ ਅਦਿਟ੍ਠਵਾਦਾਦਿਤੋ ਮੁਸਾਵਾਦਾ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ **ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ**।

੧੪੦. ਤਿਵਿਧੇਨ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁਨਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨ-ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨ-ਇਰਿਯਾਪਥਪਵਤ੍ਤਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਤਿਵਿਧੇਨ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁਨਾ। **ਏਤਾਯ** ਕੁਹਨਾਯ ਕਰਣਭੂਤਾਯ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ **ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ** ਸੀਲਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਅਤ੍ਤਵਿਸਯਲਾਭਹੇਤੁ ਅਕ੍ਕੋਸਨਖੁਂਸਨਵਮ੍ਭਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਿਸਨਂ ਘਟ੍ਟਨਂ ਵਿਹੇਠਨਂ **ਨਿਪ੍ਪੇਸੋ**। ਇਤੋ ਲਦ੍ਧਂ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ, ਤਤੋ ਲਦ੍ਧਂ ਪਰਸ੍ਸ ਦਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਂ ਨਿਜਿਗੀਂਸਤੀਤਿ **ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਂ ਨਿਜਿਗੀਂਸਨਾ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤੋ** ਕੁਹਨਾਦਿਵਸੇਨ **ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵੋ**। ਕੋ ਪਨ ਸੋਤਿ ਆਹ “**ਆਜੀਵਹੇਤੂ**”ਤਿਆਦਿ। **ਤਾਸਂਯੇਵਾ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ, ‘‘ਆਜੀਵੋ ਕੁਪ੍ਪਮਾਨੋ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਏਵ ਕੁਪ੍ਪਤੀ’’ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੧੪੧. ਸਮ੍ਮਾ ਪਸਤ੍ਥਾ ਸੋਭਨਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ,** ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਅਵਸ੍ਸਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – “**ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਂ ਠਿਤਸ੍ਸਾ**”ਤਿ। **ਪਹੋ**ਤਿ ਭਵਤਿ ਤਾਯ ਸਹੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਞਾਣਨ੍ਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਮਗ੍ਗਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਠਿਤੇ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਆਹ – “**ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ…ਪੇ॰… ਸਮ੍ਮਾਞਾਣਂ ਪਹੋਤੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਇਮਿਨਾ ਕਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ? ਯਥਾ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਂ ਠਿਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ‘‘ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਮਗ੍ਗਫਲਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੇ ਠਿਤੋ, ‘‘ਸਮ੍ਮਾਞਾਣੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਮਗ੍ਗਫਲਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਾਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਹੋਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਫਲਸਮਾਧਿ ਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤਤੁ, ਮਗ੍ਗਸਮਾਧਿ ਪਨ ਕਥਨ੍ਤਿ? ਤਮ੍ਪਿ ਅਕੁਪ੍ਪਭਾਵਤਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਮਾਧਿਭਾਵਤੋ ਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਤੇਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਤਂ ਲਭਤਿ। **ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਫਲਙ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਫਲਭੂਤਾਨਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਾਨਿ, ‘‘ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਪਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਸਮ੍ਮਾਞਾਣਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਂ ਸਮ੍ਮਾਞਾਣਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਫਲਂ ਕਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਫਲਧਮ੍ਮਸਹਚਰਿਤਤਾਯ ਵਿਪਾਕਸਭਾਵਤਾਯ ਚ ‘‘ਫਲ’’ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੇ ਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਸਲ੍ਲੇਖਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੮੩) ‘‘ਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ।

੧੪੨. ਨਿਜ੍ਜਿਣ੍ਣਾਤਿ ਨਿਜ੍ਜੀਰਿਤਾ, ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤਾ ਵਿਨਾਸਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਫਲਂ ਕਥਿਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਨਿਜ੍ਜਿਣ੍ਣਾ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਾਰੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ ਕਥਿਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਨਿਜ੍ਜੀਰਣਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨਿਜ੍ਜੀਰਣਂ ਪਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, **ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾ…ਪੇ॰… ਮਗ੍ਗੋ ਕਥਿਤੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ। **ਵਿਦਿਤਕਰਣਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇਨ ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਂ ਪਾਕਟਕਰਣਟ੍ਠੇਨ। **ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਯਥਾਸਚ੍ਛਿਕਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਭਾਵੇਨ।

ਕੁਸਲਪਕ੍ਖਾਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਕੋਟ੍ਠਾਸਾ। **ਮਹਾਵਿਪਾਕਦਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਮਹਤੋ ਵਿਪੁਲਸ੍ਸ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਸੁਖਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਚੇਵ ਕਾਯਿਕਾਦਿਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਚ ਦਾਨੇਨ।

ਯਥਾ ਮਹਾਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਦਾਨੇਨ ਮਹਾਚਤ੍ਤਾਰੀਸਕਂ, ਤਥਾ ਬਹੁਤਾਯਪਿ ਮਹਾਚਤ੍ਤਾਰੀਸਕੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **"ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਕਥਿਤਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਬਹੁਅਤ੍ਥੋਪਿ ਹਿ **ਮਹਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ''ਮਹਾਜਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੫)। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਥੁਭੇਦੇਨ ਦਸ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਧਮ੍ਮਾ ਕਥਿਤਾ, ਵਤ੍ਥੁਭੇਦੇਨੇਵ, ''ਅਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਦਸ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵੀਸਤਿ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ''ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਪਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਦਸ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾ ''ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਪਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦਸ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵੀਸਤਿ, ਤਥਾ ਫਲਵਸੇਨ ਤੇਸੁ ਏਵਂ ਵੀਸਤਿ। ਕਥਂ ਵਾਰੇਪਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਯੋ ਦਸਾਤਿ ਵੀਸਤਿ? ਏਵਮੇਤੇ ਦ੍ਵੇ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਕਾਨਿ ਪੁਰਿਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਕਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੧੪੩. ਪਸਂਸਿਯਸ੍ਸ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਂ ਨਿਨ੍ਦਿਯਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤੋਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਸਂਸਿਯਂ ਨਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਪਸਂਸਿਯਸ੍ਸ ਗੁਣਪਰਿਧਂਸਨਮੁਖੇਨੇਵ ਹਿ ਨਿਨ੍ਦਿਯਸ੍ਸ ਪਸਂਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋਤਿ ਆਹ – **"ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਨਾਮਾਯਂ ਸੋਭਨਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋਪਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਰਹਤਿ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਏਵਮਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਨਤ੍ਥਿ ਹੇਤੁ ਨਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਾਯਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨੭) ਏਵਮਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ **ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਹੇਤੁ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਾਦਿਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਨਿਯਾਮਾ**ਤਿ ਓਗਾਲ੍ਹਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮਾ। **ਏਵਰੂਪਂ ਲਦ੍ਧਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ **ਚੂਲ਼ਪੁਣ੍ਣਮਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਦਿਸੋ ਹਿ ''ਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛੋ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸੋ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਨ੍ਦਾਭਯੇਨਾਤਿ ''ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਨਾਮੇਤੇ ਗਰਹਨ੍ਤੀ''ਆਦਿਨਾ ਉਪਰਿ ਪਰੇਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨਿਨ੍ਦਾਭਯੇਨ। **ਘਟ੍ਟਨਭਯੇਨਾ**ਤਿ ਤਥਾ ਪਰੇਸਂ ਆਸਾਦਨਾਭਯੇਨ। ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਪਰੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਰਿ ਕਾਤਬ੍ਬਨਿਗ੍ਗਹੋ ਉਪਾਰਮ੍ਭੋ, ਗਰਹਤੋ ਪਰਿਤ੍ਤਾਸੋ ਉਪਾਰਮ੍ਭਭਯਂ, ਤਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਉਪਵਾਦਭਯਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਉਪਵਾਦਭਯੇਨਾ"**ਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਮਹਾਚਤ੍ਤਾਰੀਸਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੮. ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੪. **ਪੁਬ੍ਬੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇ ਕਰਣਵਚਨਂ। ''ਅਪਰਂ ਵਿਸੇਸ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਿਸੇਸਵਿਸਯੋ ਚ ਪੁਬ੍ਬਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ – **"ਸੀਲਪਰਿਪੂਰਣਾਦਿਤੋ ਪੁਬ੍ਬਵਿਸੇਸਤੋ"**ਤਿ।

੧੪੫. **ਆਰਦ੍ਧੋ** ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਰਾਧਿਤੋ। ਯਦਤ੍ਥਾਯ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ, ਵਿਸੇਸਾਪਤ੍ਤਿ ਚ, ਤਦੇਵੇਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਤਂ ਝਾਨਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। **ਕੋਮੁਦੀ**ਤਿ ਕੁਮੁਦਵਤੀ। ਤਦਾ ਕਿਰ ਕੁਮੁਦਾਨਿ ਸੁਪੁਪ੍ਫਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ – **"ਕੁਮੁਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਕੋਮੁਦੀ"**ਤਿ। ਕੁਮੁਦਾਨਂ ਸਮੂਹੋ, ਕੁਮੁਦਾਨਿ ਏਵ ਵਾ ਕੋਮੁਦਾ, ਤੇ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਕੋਮੁਦੀ**ਤਿ। **ਪਵਾਰਣਸਙ੍ਗਹ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਪਵਾਰਣਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਆਗਮਨੀਯਸਙ੍ਗਹਣਂ।

ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸਾਤਿ ਆਰਭਿਤਵਿਪਸ੍ਸਨਸ੍ਸ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸ। **ਭਿਕ੍ਖੂ ਇਧ ਓਸਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ** ਵੁਤ੍ਥਵਸ੍ਸਾ ਪਵਾਰਿਤਪਵਾਰਣਾ ''ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਵਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾਮ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਸੋਧੇਸ੍ਸਾਮ, ਯਥਾਲਦ੍ਧਂ ਵਿਸੇਸਞ੍ਚ ਪਵੇਦਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨ। **ਇਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਇਮੇ ਤਰੁਣਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਭਿਕ੍ਖੂ। **ਵਿਸੇਸਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ** ਸੇਨਾਸਨਸਪ੍ਪਾਯਾਦਿਅਲਾਭੇਨ। **ਅਪਲਿਬੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਨੁਪਦ੍ਦੁਤਂ। **ਸੇਨਾਸਨਂ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ** ਅਨ੍ਤੋਵਸ੍ਸਭਾਵਤੋ। **ਏਕਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨੇਪਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਦਿਨ੍ਨੇਯੇਵ ਹੋਤਿ,** ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਤਸੁਤਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਏਕਮਾਸਂ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਓਸਰਿਂਸੁ।

੧੪੬. ਅਲਨ੍ਤਿ ਯੁਤ੍ਤੰ, ਓਪਾਯਿਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ''ਅਲਮੇਵ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਿਤੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੭੨; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੪, ੧੨੮, ੧੩੪, ੧੪੩) ਵਿਯ। ਪੁਟਬਦ੍ਧੰ ਪਰਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਅਸਿਤੰ **ਪੁਟੋਸੰ** ਅ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਓ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਾਥੇਯ੍ਯ"**ਨ੍ਤਿ।

੧੪੭. ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਕਥਿਤਾਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਸਵ੍ਵਾਮੁਖੇਨੇਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾ ਕਥਿਤਾ। ਨ ਹਿ ਕੇਵਲਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਿਚ੍ਚੰ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ। **ਬਹੂ ਭਿਕ੍ਖੂ** ਤੇ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਰੁਚਿਕਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ।

੧੪੯. ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਤਿ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ। ''ਤਸ੍ਮਾ ਤਿਹ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਪੀਤਿਪਟਿਸੰਵੇਦਿਤਾਦਿਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, **"ਸੁਖਵੇਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ – **"ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿਕਾਰ"**ਨ੍ਤਿ। **ਸਵ੍ਵਾਨਾਮੇਨ ਪਵ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ** ਤੇਸੰ ਪਯੋਗਤ੍ਤਾ। **ਮਨਸਿਕਾਰਨਾਮੇਨ ਵੇਦਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ,** ਭਾਵਨਾਯ ਪਰਿਚਿਤਤ੍ਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਾਰਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਤ੍ਤਾ ਤੇਸੰ।

ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪੀਤਿ ਯਦਿਪਿ ਮਨਸਿਕਾਰਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ''ਮਨਸਿਕਾਰੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵੋ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਹਿਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੰ। **ਵਤ੍ਥੁ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖਾਦੀਨੰ ਵੇਦਨਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤੰ ਵਤ੍ਥੁੰ **ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੇਦਨਾਵ ਵੇਦਿਯਤਿ,** ਵੇਦਨਾਯ ਏਕਨ੍ਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਏਵਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਤਸ੍ਸ** ਅਨੁਯੋਗਸ੍ਸ।

ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹੀਤਿ ਯੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਚਾ"**ਤਿ ਆਹ। **ਸਪ੍ਪੀਤਿਕੇ ਦ੍ਵੇ ਝਾਨੇ**ਤਿ ਪੀਤਿਸਹਗਤਾਨਿ ਪਠਮਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ **ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਕ੍ਖਣੇ। **ਝਾਨਪਟਿਲਾਭੇਨਾ**ਤਿ ਝਾਨੇਨ ਸਮਙ੍ਗੀਭਾਵੇਨ। **ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ** ਆਰਮ੍ਮਣਮੁਖੇਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਝਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ **ਪੀਤਿ ਪਟਿਸੰਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ** ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਟਿਸੰਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਨਾਮ ਸਪ੍ਪਪਰਿਯੇਸਨੰ ਚਰਨ੍ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਆਸਯੇ ਪਟਿਸੰਵਿਦਿਤੇ ਸੋਪਿ ਪਟਿਸੰਵਿਦਿਤੋਵ ਹੋਤਿ ਮਨ੍ਤਾਗਦਬਲੇਨ ਤਸ੍ਸ ਗਹਣਸ੍ਸ ਸੁਕਰਤ੍ਤਾ; ਏਵੰ ਪੀਤਿਯਾ ਆਸਯਭੂਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਟਿਸੰਵਿਦਿਤੇ ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸੰਵਿਦਿਤਾ ਏਵ ਹੋਤਿ ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ ਸਾਮਵ੍ਵਲਕ੍ਖਣਤੋ ਚ ਤਸ੍ਸਾ ਗਹਣਸ੍ਸ ਸੁਕਰਤ੍ਤਾ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਵ੍ਵਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਮਗ੍ਗਪਵ੍ਵਾਯ ਵਿਸੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਣੇ। **ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧਾ**ਤਿ ਪੀਤਿਯਾ ਸਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸਾਮਵ੍ਵਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨੇਨ। ਯਞ੍ਹਿ ਪੀਤਿਯਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਾਮਵ੍ਵਤੋ ਚ ਲਕ੍ਖਣੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਦਿਤੇ ਸਾ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ – **"ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸੰਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤੀ"**ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥੰ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ, **"ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਸਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤੰ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਪਜਾਨਤੋ**ਤਿ ਝਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੰ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤੰ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਯ ਪਵ੍ਵਾਯ ਪਜਾਨਤੋ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮੁਖੇਨ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸੰਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਮੁਖੇਨ ਪਟਿਸੰਵਿਦਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਸਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਉਪਟ੍ਠਿਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣਮੁਖੇਨ ਝਾਨੇਪਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ**ਤਿ ਏਵੰ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਯ ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ **ਤੇਨ ਵਾਣੇਨ** ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾ **ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਸੰਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਅਵਸੇਸਪਦਾਨਿਪੀ**ਤਿ ''ਦੀਘੰ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਪਦਾਨਿਪਿ।

ਏਵੰ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗੇ** ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, **"ਇਤੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਮਿਨਾਪਿ ਯੋਗਿਨਾ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਪਟਿਲਭਿਤਬ੍ਬਤੋ ਪਟਿਲਾਭੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – **"ਝਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਵੇਦਨਾਸਙ੍ਖਾਤਮਨਸਿਕਾਰਪਟਿਲਾਭੇਨਾ"**ਤਿ।

ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਲਦ੍ਧਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਕਰੋਤਿ; ਸਤਿਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਮੁਖੇਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਟਿਸਂਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀਯੇਵ ਨਾਮੇਸ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਪਿ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਬਲੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਨ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਪਜਹਤਿ ਏਤੇਨ, ਸਯਂ ਵਾ ਪਜਹਤੀਤਿ **ਪਹਾਨਂ,** ਞਾਣਂ। **ਦੋਮਨਸ੍ਸਵਸੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਨੀਵਰਣਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ** ਤਦੇਕਟ੍ਠਭਾਵਤੋ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨੀਵਰਣਪਬ੍ਬਸ੍ਸ। **ਪਹਾਨਕਰਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਜਹਨਞਾਣਂ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਰਮ੍ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਮਾਹ। **ਸਮਥਪਟਿਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ। **ਏਕਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਗਮੇਨ ਏਕਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ। **ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਗ੍ਗਹਨਿਗ੍ਗਹਸਮ੍ਪਹਂਸਨੇਸੁ ਬ੍ਯਾਪਾਰਸ੍ਸ ਅਨਾਪਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾ, ''ਯਦਤ੍ਥਿ ਯਂ ਭੂਤਂ ਤਂ ਪਜਹਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਪਟਿਲਭਤੀ''ਤਿ, ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ। **ਕੇਵਲਂ ਨੀਵਰਣਾਦਿਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਨੀਵਰਣਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਏਵ ਪਹੀਨੇ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ ਪਜਹਨਞਾਣਮ੍ਪਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ ''ਧਮ੍ਮਾਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਪਗੇਵ ਅਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੦)।

੧੫੦. **ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਿਚਿਨਤੀ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਵਿਚਿਨਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਨਿਰਾਮਿਸਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਮਿਸਰਹਿਤਾ। **ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਦਰਥਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਸਾਧੁਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾ। ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਸਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਹਜਾਤਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾਯ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ ਹੋਤਿ**।

ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕਾਯਾਰਮ੍ਮਣਾ **ਸਤਿ,** ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯੋ **ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ**। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਚੇਤਂ ਓਕ੍ਕਮਨਂ ਓਲਿਯਨਂ ਕੋਸਜ੍ਜਂ, ਤਤੋ ਅਤਿਵਤ੍ਤਨਂ ਅਤਿਧਾਵਨਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ, ਤਦੁਭਯਵਿਧੁਰਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਭੂਤਾ ਅਨੋਸਕ੍ਕਨਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰਤਾ। ਇਦਾਨਿ **ਯਥੇ**ਵ ਹੀਤਿਆਦਿਨਾ ਤਮੇਵ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰਂ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਤੁਦਨਂ** ਵਾ ਪਤੋਦੇਨ। **ਆਕਡ੍ਢਨਂ** ਵਾ ਰਸ੍ਮਿਨਾ। **ਨਤ੍ਥਿ** ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥਿ। **ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਾ**ਤਿ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਸਹ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਾ। **ਨਾਨਾਰਸਲਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਕਿਚ੍ਚਾ ਚੇਵ ਨਾਨਾਸਭਾਵਾ ਚ।

੧੫੨. **ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ**ਵ ਸਬ੍ਬਾਸਵਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੭) ਆਨਾਪਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਅਪਰਾਪਰਂ ਪਵਤ੍ਤਸਤਿਯੋ ਆਰਮ੍ਮਣਸੀਸੇਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾ ਧਮ੍ਮਾ ਗਹਿਤਾ, ਤਾ ਪਨੇਕਸਨ੍ਤਾਨੇ ਲੋਕਿਯਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਲੋਕਿਯਾ,** ਤਾ ਵਡ੍ਢਮਾਨਾ **ਲੋਕਿਯਂ** ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ। ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤੀਨਂ ਫਲਭੂਤਂ ਤੇਹਿਯੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਕਿਲੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਅਮਤਮਹਾਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤੀਨਂ ਅਧਿਗਮੇਨ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤਾਯ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਰਿਪੂਰਣਞ੍ਚਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਮਤਸ੍ਸਾਨੁਭਵਨਮੇਵ। ਇਧ ਸੁਤ੍ਤੇ ਲੋਕਿਯਾਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਕਥਿਤਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਪੀਤਿ ਏਤ੍ਤਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, "**ਇਤਿ ਲੋਕਿਯਸ੍ਸ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਲੋਕਿਯਂ ਕਥਿਤ**"ਨ੍ਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਕਥਿਤਂ। **ਥੇਰੋ**ਤਿ ਮਹਾਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰੋ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਏਵਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਨਯੇਨ ਆਗਤਸੁਤ੍ਤੇ ਏਵਂ ਲੋਕਿਯਂ ਆਗਤਂ, ਇਧ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਆਗਤਨ੍ਤਿ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਉਪਰਿ ਆਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਉਪਰਿ ਦੇਸਨਾਯਂ ਆਗਤਂ; ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਿਯਾ ਏਵ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਪਰਿਪੂਰਿਕਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਾਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਥੇਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੯. ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੩-੪. ਤਪ੍ਪਟਿਸਰਣਾਨਂ ਕਾਮਾਵਚਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਸਰਣਟ੍ਠੇਨ ਗੇਹਾ ਕਾਮਗੁਣਾ, ਗੇਹੇ ਸਿਤਾ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਲ੍ਲੀਨਾਤਿ **ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਾ। ਸਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵੇਗਸਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਵੇਗੇਨ ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿ ਧਾਵਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ,

ਬਜਾਪਾਦਵਿਹਿੰਸਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਯੋਪਿ ਕਾਮਗੁਣਸਿਤਾ ਏਵਾਤਿ। **ਗੋਚਰਜ੍ਝਤ੍ਤਸ੍ਮਿੰਜੇ**ਵਾਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਏਵ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਥ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਗੋਚਰਭਾਵਤੋ ''ਗੋਚਰਜ੍ਝਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਕਾਯੇ ਗਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਕਾਯਗਤਾ, ਤੰ **ਕਾਯਗਤਾਸਤਿੰ**। ਸਤਿਸੀਸੇਨ ਤੰਸਹਗਤੇ ਭਾਵਨਾਧਮ੍ਮੇ ਵਦਤਿ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਕਾਯਾਦਿਕੇ ਤੰਤੰਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਸਮਥਵਤ੍ਥੁਭਾਵੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਤਿਯਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ; ਤਥਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੇ ਵਾ ਤੇ ਆਰਬ੍ਭ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕਾਯਾਰਮ੍ਮਣਾ ਸਤੀ ਸਤਿਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਵਾ ਏਕਜ੍ਝੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਕਾਯਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਤਿ ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੧), **ਚੁਦ੍ਦਸਵਿਧੇਨ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਕਥਿਤਾ,** ਚੁਣ੍ਣਕਜਾਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ, ਇਧ ਪਨ ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਵਣ੍ਣਕਸਿਣਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਵਸੇਨ ਉਪਰਿਦੇਸਨਾਯ ਵਡ੍ਢਿਤਤ੍ਤਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਵਿਧੇਨ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਭਾਵਨਾ।

੧੫੬. ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਤਿ ਯੋ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਭਾਵਨਾਯ ਵਸੀਭੂਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ। **ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ ਵਿਜ੍ਜੰ ਭਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਹਜਾਤ-ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞ-ਨਿਸ੍ਸਯ-ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤ-ਅਤ੍ਥਿ-ਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਵਿਜ੍ਜੰ ਭਜਨ੍ਤਿ, ਤਾਯ ਸਹ ਏਕੀਭਾਵਮਿਵ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗੇ ਵਿਜ੍ਜਾਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾਸਭਾਗਤਾਯ ਤਦੇਕਦੇਸੇ ਵਿਜ੍ਜਾਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਤਾਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ** ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ। ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਜ੍ਜਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਯਤਾ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ? ਨੋ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਯਾਯ ਹਿ ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਯਤਾ, ਸਾ ਤੰਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਉਪਚਰੀਯਤੀਤਿ। **ਏਕਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਸੇਸਾ ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਯਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਸੁ ਵਿਜ੍ਜਾਸੁ ਏਕੰ ''ਵਿਜ੍ਜਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਤਰਾ ਤਸ੍ਸਾ ਭਾਗਤਾਯ ''ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਯਾ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਵਤ੍ਤਨਸਭਾਵਾਸੁ ਅਯਮੇਵ ਵਿਜ੍ਜਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਨਿਯਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗੋ ਵਿਯ ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਯਾਪਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। **ਆਪੋਫਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੇਨ ਆਪੋਕਸਿਣੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਫਰਣੰ ਆਪੋਫਰਣੰ ਨਾਮ। ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚੰ ਫਰਣਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਅਤ੍ਥੰ ਵਾ ਆਲੋਕਫਰਣੰ **ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਫਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਉਭਯਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖੇ ਸਮੁਦ੍ਦਙ੍ਗਮਾਨੰ ਕੁਨ੍ਨਦੀਨੰ ਸਮੁਦ੍ਦਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਤੇਸੰ ਚੇਤਸਾ ਫੁਟਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਕੁਨ੍ਨਦਿ**ਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਕਞ੍ਚਿਮੇਵ ਕਾਲੰ ਸਨ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਤਾਸੰ ਉਦਕਸ੍ਸ ਸਮੁਦ੍ਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਭਾਵੂਪਗਮਨਤ੍ਤਾ, ਨ ਬਹਿ ਮਹਾਨਦਿਯੋ ਵਿਯ ਪਰਿਤ੍ਤਕਾਲਟ੍ਠਿਤਿਕਾਤਿ।

ਓਤਾਰਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਸਰੰ, ਤੰ ਪਨ ਵਿਵਰੰ ਛਿਦ੍ਦਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਆਰਮ੍ਮਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਓਲਮ੍ਬਨੰ। **ਯਾਵ ਪਰਿਯੋਸਾਨਾ**ਤਿ ਮਤ੍ਤਿਕਾਪੁਞ੍ਜਸ੍ਸ ਯਾਵ ਪਰਿਯੋਸਾਨਾ।

੧੫੮. ਅਭਿਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਦਿਅਭਿਞ੍ਞਾਯ। **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਕਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਿਕੁਬ੍ਬਨਾਦਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ। **ਅਭਿਞ੍ਞਾਵ ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ – ''ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪੇਕ੍ਖਾਯ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਕਾਰਣਸ੍ਸ ਪਨ ਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਪਾਕਟਾ''ਤਿ। **ਮਰਿਯਾਦਬਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਉਦਕਮਾਤਿਕਾਮੁਖੇ ਕਤਾ।

ਯੁਤ੍ਤਯਾਨੰ ਵਿਯ ਕਤਾਯ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤੇ ਕਾਲੇ ਸੁਖੇਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਕਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੰ ਪਾਪਿਤਾਯ। **ਅਨੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਬਹੁਲੀਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਯ। **ਪਰਿਚਯਕਤਾਯਾ**ਤਿ ਆਸੇਵਨਦਲ੍ਹਤਾਯ ਸੁਚਿਰੰ ਪਰਿਚਯਾਯ। **ਸੁਸਮ੍ਪਗ੍ਗਹਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਉਕ੍ਕੰਸੰ ਪਾਪਿਤਾਯ। **ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਤਾਯ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਮੇਵ।

ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੧੦. ਸਙ੍ਖਾਰੁਪਪਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੦. ਸਙ੍ਖਾਰੁਪਪਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਵਿਪਾਕਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਵਧਾਰਣਂ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ, "**ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂਯੇਵ ਉਪਪਤ੍ਤਿ**"ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਨ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਤੇਨ ਸਤ੍ਤੋ ਜੀਵੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਦਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਏਵਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਜਨਕਧਮ੍ਮਵਸੇਨਪਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, "**ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਨ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮੇਸੁ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਨਪਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਸਾ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਗਹਿਤਾਤਿ। **ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਨ** ਵਾਤਿ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਪੇਕ੍ਖਣਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੋ, ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਪਨ ਨ ਆਗਤੋ ''ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਨਾ''ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਆਗਤਾ, ਏਵਂ ਕਿਚ੍ਚਂ ਆਗਤਂ, ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਰੂਪੇਨ ਅਨਾਗਤੋਪਿ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਪੁਞ੍ਞਾਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਨਾ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। **ਭਵੂਪਗਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਗਤਿਭਵੂਪਗਾਨਂ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ।

੧੬੧. ਲੋਕਿਕਾ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਗਹਣਤੋ। ਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਾ ਓਕਪ੍ਪਨੀਯਸਦ੍ਧਾ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ ਤਾਦਿਸਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਬਾਹੁਸਚ੍ਚਂ ਆਮਿਸਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਞਾਣਂ ਕਮ੍ਮਫਲਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਇਮੇ **ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਠਪੇਤੀ**ਤਿ ਪਣਿਦਹਨਵਸੇਨ ਠਪੇਤਿ। ਪਣਿਦਹਤੀਤਿ ਹਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪੇਤਿ। **ਸਹਪਤ੍ਥਨਾਯਾ**ਤਿ, ''ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ...ਪੇ॰... ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਪਤ੍ਥਨਾਯ ਸਹ। **ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ**ਵਾਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਏਵ **ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ** ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਙ੍ਖਰਣਟ੍ਠੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਭਵੂਪਹਰਣਟ੍ਠੇਨ ਵਿਹਾਰਾ ਨਾਮਾਤਿ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ।

ਪਞ੍ਚਧਮ੍ਮਾਵ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ ਮਗ੍ਗਤਿ ਗਵੇਸਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਮਗ੍ਗੋ**। ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਪਟਿਪਦਾ**। ਚੇਤਨਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਤਾਯ ਸਦ੍ਧਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਵਧਾਰਣਂ ਕਤਂ। ਉਪਪਤ੍ਤਿਪਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਤ੍ਥਨਾਗਹਣੇਨੇਵ ਤਸ੍ਸਾ ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। ਚਿਤ੍ਤਕਰਯੁਤ੍ਤਗਤਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਅਵਧਾਰਣਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ। ਚੇਤਨਾ ਹਿ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਂ, ਤਸ੍ਸਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਨ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣਾ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਪਤ੍ਥਨਾ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹਕਾਰਿਨੋ ਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਯਾਮਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਤ੍ਤੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਸਂ ਮਗ੍ਗਾਦਿਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਸ੍ਸ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਾ ਪਤ੍ਥਨਾ ਚਾਤਿ ਉਭਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਂ ਵਿਸੇਸੇਨ੍ਤਾ ਗਤਿਂ ਨਿਯਮੇਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਂ ਅਨਿਯਤਂ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ''ਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਮ੍ਮਾਯੂਹਨਤੋ ਪਨ ਪਗੇਵ ਪਤ੍ਥਨਂ ਠਪੇਤੁਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। **ਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ''ਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਭੁਤ੍ਵਾ ਸਯਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਨ ਕਾਲਨਿਯਮੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਦਾ ਕਦਾਚਿ ਪਤ੍ਥਨਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਚ ਇਦਂ ਚਾਰਿਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਭਵਪਤ੍ਥਨਾ ਯਾਵ ਮਗ੍ਗੇਨ ਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਵ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਭਿਨਵਕਤੂਪਚਿਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਪੁਨ ਤਥਾ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ, ਯਥਾ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਯਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਪਤ੍ਥਨਾ ਤਸ੍ਸ ਗਤਿ ਅਨਿਬਦ੍ਧਾ**"ਤਿ।

੧੬੫. ਸਬ੍ਬਸੋਵਾਤਿ ''ਇਦਂ ਕਾਲ਼ਕਂ ਸਾਮਂ ਸੇਤਂ ਹਰਿਤਂ ਮਣ੍ਡਲਂ ਅਪਰਿਮਣ੍ਡਲਂ ਚਤੁਰਂਸਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਖੁਦ੍ਦਕਂ ਮਹਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਸੋਵ **ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ**।

੧੬੭. ਸੁਨੂਰੋਤਿ ਕਾਲ਼ਕਾਦਿਦੋਸਰਹਿਤਤਾਯ ਸੋਭਨੋ। **ਆਕਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ** ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਆਕਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਧੋਵਨਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਧੋਵਨਤਾਪਨਮਜ੍ਜਨਾਦੀਹਿ।

੧੬੮. ਲੋਕਧਾਤੂਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਨਤੋ **ਸਤਸਹਸ੍ਸੋ**। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਓਭਾਸਕਰਣਂ ਪਾਕਟਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਆਲੋਕਫਰਣਬ੍ਰਹ੍ਮਾ**"ਤਿ। ਅਯਮੇਵ ਨਯੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ''ਸਹਸ੍ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ। **ਨਿਕ੍ਖੇਨ ਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਪਰਿਮਾਣੇਨ ਜਮ੍ਬੋਨਦੇਨ ਕਤਂ। ਨਿਕ੍ਖਂ ਪਨ ਵੀਸਤਿਸੁਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਸੁਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ। ਸੁਵਣ੍ਣਂ ਨਾਮ ਚਤੁਧਰਣਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਘਟ੍ਟਨਮਜ੍ਜਨਕ੍ਖਮਂ ਨ ਹੋਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਭਾਵਤੋ। **ਅਤਿਰੇਕੇਨਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁਵਣ੍ਣਅਤਿਰੇਕੇਨ ਨਿਕ੍ਖਪ੍ਪਮਾਣਂ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇਨ। **ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਂ ਪਨ ਨ ਹੋਤਿ** ਅਵਿਪੁਲਤਾਯ ਉਲ਼ਾਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਅਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਤਾਯ ਏਵ **ਫਰੁਸਧਾਤੁਕਂ ਖਾਯਤਿ। ਤਾਸੂ**ਤਿ ਤਾਸੁ ਭੂਮੀਸੁ, ਯਤ੍ਥ ਸਾਖਾ ਵਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। **ਤੇ**ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਙ੍ਕੁਰਾ। **ਪਚਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਸਮ੍ਪਹਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੁਜ੍ਜਲੀਕਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਧੋਤਘਟ੍ਟਿਤਪਮਜ੍ਜਿਤ**"ਨ੍ਤਿ, ਤਮ੍ਬਮਤ੍ਤਿਕਲੇਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧੋਤਞ੍ਚੇਵ ਪਾਸਾਣਾਦਿਨਾ ਘਟ੍ਟਿਤਞ੍ਚ ਏਲ਼ਕਲੋਮਾਦਿਨਾ ਪਮਜ੍ਜਿਤਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਤਦੇਵਾਤਿ ਆਲੋਕਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਆਲੋਕਫਰਣਮੇਵ। ਅਥ ਵਾ ਯਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਫਰਣਂ, ਆਲੋਕਫਰਣਮ੍ਪਿ **ਏਤਦੇ**ਵ। ਯਤ੍ਤਕਞ੍ਹਿ ਠਾਨਂ ਯੋਗੀ ਕਸਿਣਾਲੋਕੇਨ ਫਰਤਿ; ਤਤ੍ਤਕਂ ਠਾਨਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਂ ਫੁਸਤੀਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਫਰਣੇ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਆਲੋਕਫਰਣਂ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ''ਫਰਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਅਵਿਨਾਸੇਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨੇਨ।

ਕਸਿਣਫਰਣਂ ਵਿ**ਯਾ**ਤਿ ਕਸਿਣੋਭਾਸੇਨ ਫਰਣਂ ਵਿਯ **ਦਿਸ੍ਸਤਿ** ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਮਣਿਪਭਾਫਰਣਸ੍ਸ ਵਿਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਧਾਤੁਫਰਣਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸਰੀਰਪਭਾ ਪਨ ਨਿਕ੍ਖਪਭਾਸਦਿਸਾਤਿ, "**ਨਿਕ੍ਖੋਪਮ੍ਮੇ ਸਰੀਰਫਰਣਂ** ਵਿ**ਯ ਦਿਸ੍ਸਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯ ਨਾਮ ਨਿਚ੍ਛਿਤਾਯ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਾਯ ਪਨ ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਯਾਤਿ ਅਕਥਨਂ ਨਾਮ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਅਨਾਚਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਾਦਂ **ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**। ਯਥਾ ਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਥਾ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਵਿਯਾ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਬਜਾਮਪ੍ਪਭਾ ਬਜਾਮਪ੍ਪਦੇਸੇ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ ਵਿਯ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ **ਸਰੀਰਫਰਣਂ** ਸਰੀਰਾਭਾਯ ਪਤ੍ਥਰਣਂ **ਸਬ੍ਬਕਾਲਿਕਂ। ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ** ਇਤਰਾਨਿ ਫਰਣਾਨਿ **ਅਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ** ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮਭਿਨ੍ਨਿਤ੍ਵਾ **ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ। ਫਰਣਪਦਸ੍ਸੇ**ਵ ਵਿ**ਵਚਨਂ** ''ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨੇਨੇਵ ਫਰਣ''ਨ੍ਤਿ। **ਪਤ੍ਥਰਤੀ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਫਰਣਵਸੇਨ ਪਤ੍ਥਰਤਿ। **ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਵਸੇਨ ਜਾਨਾਤਿ।

੧੬੯. ਆਦਯੋਤਿ ਆਦਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੁਭੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਆਭਾ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਕੇ ਦੇਵੇ ਏਕਜ੍ਝਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤੋ **ਸੁਭਾ**ਤਿ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਕੇ। ਤੇਨਾਹ – "**ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਾ ਦੇਵਾ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਕਤਾਯਪਿ ਪਤ੍ਥਨਾਯ ਝਾਨਙ੍ਗਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵਿਤਞ੍ਚੇ, ਪਰਿਤ੍ਤਾਭੇਸੁ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਮਜ੍ਝਿਮਞ੍ਚੇ, ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਭੇਸੁ, ਪਣੀਤਞ੍ਚੇ, ਆਭਸ੍ਸਰੇਸੁ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਸੁਭਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋਤਿ ਆਹ – "**ਵੇਹਪ੍ਫਲਾਦਿਵਾਰਾ ਪਾਕਟਾਯੇ**ਵਾ"ਤਿ।

ਕਾਮਾਵਚਰੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤੂਤਿਆਦਿਨਾ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਅਜ੍ਝਾਨਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਕਥਂ ਤਦਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਸਙ੍ਕਤਿ। ਇਤਰੋ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਅਜ੍ਝਾਨਸਭਾਵਤ੍ਤੇਪਿ ਝਾਨਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਸੇਨ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੂਪਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਆਵਹਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਤਤ੍ਥ **ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਾਰਸੀਲਂ। ਅਨਾਗਾਮੀ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਸਂਯੋਜਨੋ ਸਮਾਨੋ ਸਚੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਰਿਯਭੂਮੀਸੁ ਏਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ ਯਥੂਪਚਿਤਝਾਨਕਮ੍ਮੁਨਾਤਿ ਆਹ – "**ਅਨਾਗਾਮਿ…ਪੇ॰… ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀ**"ਤਿ। **ਉਪਰਿਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ। **ਆਸਵਕ੍ਖਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਪਹਾਨਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਸਙ੍ਖਾਰੁਪਪਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਅਨੁਪਦਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ।

੩. ਸੁਞ੍ਞਤਵਗ੍ਗੋ

੧. ਚੂਲ਼ਸੁਞ੍ਞਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੬. **ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਹਿ ਨਾਮ ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਥੇਰੋ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਵਤ੍ਤਕਰਣਤ੍ਥਂ ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਕਰੋਤਿ, ''ਏਤ੍ਤਕੇ ਕਾਲੇ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇ ਇਦਂ ਨਾਮ ਭਗਵਤੋ ਕਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥਕਂਯੇਵ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ। **ਸੁਞ੍ਞਤਾਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਅਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਇਤਰੇ, ''ਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮੀ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਵਾਦਂ ਪਟਿਸੇਧੇਤਿ। **ਸੁਞ੍ਞਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤੋ ਚ ਨਿਚ੍ਚਸੁਞ੍ਞਤੋ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪਟ੍ਠਹਿਂਸੁ। ਸੇਕ੍ਖਾਨਞ੍ਹਿ ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਟਿਵੇਧੋ ਪਾਦੇਸਿਕੋ ਸੁਭਸੁਖਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਥੇਰੋ ਸੁਞ੍ਞਤਾਕਥਂ ਸੋਤੁਕਾਮੋ ਜਾਤੋ। **ਧੁਰੇਨ ਧੁਰਂ ਪਹਰਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਰਥਧੁਰੇਨ ਰਥਧੁਰਂ ਪਹਰਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਉਜੁਕਮੇਵ ਸੁਞ੍ਞਤਾ...ਪੇ॰... ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਏਕਂ ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਂ ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਦਂ।

ਪੁਬ੍ਬੇਪਾਹਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਗਵਾ ਪਠਮਬੋਧਿਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੁਞ੍ਞਤਾਵਿਹਾਰਬਾਹੁਲ੍ਲਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਪਠਮਬੋਧਿਯਮ੍ਪੀ**"ਤਿ ਆਹ। **ਏਕੋ**ਤਿਆਦਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸੁਞ੍ਞਤਾਕਥਾਯ ਭਾਜਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। **ਸੋਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸੋਤੁਮ੍ਪਿ। **ਉਗ੍ਗਹੇਤੁਮ੍ਪਿ**ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਧਾਰਣਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਪਰਿਚਯਵਸੇਨ ਹਦਯੇਨ ਉਗ੍ਗਹਿਤਂ ਸੁਵਣ੍ਣਭਾਜਨੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸੀਹਵਸਾ ਵਿਯ ਅਵਿਨਟ੍ਠਂ ਕਾਤੁਮ੍ਪਿ। **ਕਥੇਤੁਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਰੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮ੍ਪਿ ਸਕ੍ਕਾ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਮਿਗਾਰਮਾਤੁਪਾਸਾਦੇ। **ਕਟ੍ਠਰੂਪਪੋਤ੍ਥਕਰੂਪਚਿਤ੍ਤਰੂਪਵਸੇਨ ਕਤਾ**ਤਿ ਥਮ੍ਭਾਦੀਸੁ ਉਤ੍ਤਿਰਿਤ੍ਵਾ ਕਤਾਨਂ ਕਟ੍ਠਰੂਪਾਨਂ, ਨਿਯ੍ਯੂਹਾਦੀਸੁ ਪਟਿਮਾਵਸੇਨ ਰਚਿਤਾਨਂ ਪੋਤ੍ਥਕਰੂਪਾਨਂ, ਸਿਤ੍ਤਿਪਸ੍ਸੇ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵਿਰਚਿਤਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਰੂਪਾਨਞ੍ਚ ਕਤਾ ਨਿਟ੍ਠਪਿਤਾ। **ਵੇਸ੍ਸਵਣਮਨ੍ਧਾਤਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਮਾਰੂਪੇਨ ਕਤਾਨਂ ਵੇਸ੍ਸਵਣਮਨ੍ਧਾਤੁਸਕ੍ਕਾਦੀਨਂ। **ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਆਰਾਮਾਦਿਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਵਸੇਨ। **ਸਣ੍ਠਿਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਅਵਯਵਭਾਵੇਨ ਸਣ੍ਠਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤਮ੍ਪਿ। **ਜਿਣ੍ਣਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਜਿਣ੍ਣਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯੂਹਕੂਟਾਗਾਰਪਾਸਾਦਾਵਯਵਾਨਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਤ੍ਥਾਯ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਰਹਸ੍ਸਸਞ੍ਞਾਣੇਨ ਠਪਿਤਂ। ''ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਚ੍ਚੇ ਵਿਨਿਯੁਞ੍ਜਨਵਸੇਨ **ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ। ਏਤਂ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ, ''ਅਯਂ ਮਿਗਾਰਮਾਤੁਪਾਸਾਦੋ ਸੁਞ੍ਞੋ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਰਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਦਿਵਾ ਚ। **ਏਕਭਾਵਂ ਏਕਂ ਅਸੁਞ੍ਞਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ, ਏਕਤ੍ਤਂ ਏਕੋ ਅਸੁਞ੍ਞਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗਾਮੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਗੇਹਸਨ੍ਨਿਵੇਸਵੀਥਿਚਚ੍ਚਰਸਿਙ੍ਘਾਟਕਾਦਿਕੇ ਉਪਾਦਾਯ ਗਾਮੋਤਿ ਲੋਕੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ। **ਕਿਲੇਸਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਨਯਪਟਿਘਵਸੇਨ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਪਵਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵਾ ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਸਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾ ਗਾਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਘਰਾਦਿਸਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਏਵਂ ਮਨੁਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣੇਨ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦਿਸਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਰੁਕ੍ਖਾਦਿਕੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਰਞ੍ਞਸਞ੍ਞਾ ਤਤ੍ਥ ਪਬ੍ਬਤਵਨਸਣ੍ਡਾਦਯੋ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਤਂ ਵਿਭਾਗਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਅਰਞ੍ਞਂਯੇਵ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਰਞ੍ਞਸਞ੍ਞਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। **ਓਤਰਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਵਿਸਤਿ। **ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਛਿਨੋਤਿ। **ਪਵਤ੍ਤਦਰਥਾ**ਤਿ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਸਿਦ੍ਧਾ ਦਰਥਾ। **ਕਿਲੇਸਦਰਥਾ**ਤਿ ਅਨੁਨਯਪਟਿਘਸਮ੍ਭਵਾ ਕਿਲੇਸਦਰਥਾ। **ਦੁਤਿਯਪਦੇ**ਤਿ ''ਯੇ ਅਸ੍ਸੁ ਦਰਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ। ਮਨਸਿਕਾਰਸਨ੍ਤਤਾਯ, – ''ਨਾਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ, ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਦਸ੍ਸਨਦਰਥਾਨਂ ਸੁਖੁਮਤਾ ਸਲ੍ਲਹੁਕਤਾ ਚ ਚਰਿਤਤ੍ਥਾਤਿ ਆਹ "**ਪਵਤ੍ਤਦਰਥਮਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥੀ**"ਤਿ।

ਯਂ ਕਿਲੇਸਦਰਥਜਾਤਂ, ਤਂ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦਰਥਸਞ੍ਞਾਯ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਪਵਤ੍ਤਦਰਥਮਤ੍ਤਂ ਅਵਸਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ, ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮੇਵ ਅਤ੍ਥਿ ਇਦਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੁਞ੍ਞਤਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿ। ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਸਹਚਰਿਤਞ੍ਹਿ ਸੁਞ੍ਞਂ, ਇਧ ਸੁਞ੍ਞਤਾਤਿ

ਵੁਤ੍ਤਾ।

੧੮੧. **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ **ਏਵਂ** ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰੇਨ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਹੋਸਿ। **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਪਰਮਾਨੁਤ੍ਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। **ਅਰਞ੍ਞਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਸੇਸਾਨਧਿਗਮਨਤੋ**ਤਿ, ''ਅਰਞ੍ਞਂ ਅਰਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਝਾਨਾਦਿਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਭਾਵਤੋ, ''ਪਥਵੀ''ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਨਤੋ। ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਯਥਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਏਵਂ ਵਪਿਤੇ ਸਾਲਿਆਦਯੋ **ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਧੁਵਸੇ**ਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਯਤਸੇਵਨਂ ਪਾਰਿਹਾਰਿਯਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ। **ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਸਮ੍ਭੂਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਸੇਸੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋਤਿ ਆਹ **"ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਮ੍ਭੂਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਪਥਵਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਮ੍ਭੂਤਾ ਹਿ ਸਞ੍ਞਾਤਿ।

ਪਥਵੀਕਸਿਣੇ ਸੋ ਪਥਵੀਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਕਤਿਪਥਵਿਯਂ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣਸ੍ਸ। **ਤੇਹੀ**ਤਿ ਗਣ੍ਡਾਦੀਹਿ। **ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਵਲੀਨਂ ਲੇਸੋਪਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਦ੍ਦੇਵ ਆਕੋਟਿਤਂ। ਨਦੀਤਲ਼ਾਕਾਦੀਨਂ ਤੀਰਪ੍ਪਦੇਸੋ ਉਦਕਸ੍ਸ ਆਕਰਟ੍ਠੇਨ ਕੂਲਂ, ਉਨ੍ਨਤਭਾਵਤੋ ਉਗ੍ਗਤਂ ਕੂਲਂ ਵਿਯਾਤਿ **ਉਕ੍ਕੂਲਂ,** ਭੂਮਿਯਾ ਉਚ੍ਚਟ੍ਠਾਨਂ। ਵਿਗਤਂ ਕੂਲਨ੍ਤਿ **ਵਿਕ੍ਕੂਲਂ,** ਨੀਚਟ੍ਠਾਨਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਚ੍ਚਨੀਚ"**ਨ੍ਤਿ। **ਏਕਂ ਸਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਂ ਪਥਵੀਤਿਸਞ੍ਞਂਯੇਵ।

੧੮੨. ਸਤਿਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਰਹੇ ਯਾਦਿਸਾਨਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਅਭਾਵੇਨ ''ਅਨਿਮਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **"ਨਿਚ੍ਚਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਵਿਰਹਿਤੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕਂ** ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਨਿਸ੍ਸਿਤਂ। **ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ** ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦਿਸਲ਼ਾਯਤਨਸਹਿਤਂ।

੧੮੩. **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਟਿਵਿਪਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਪੁਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤਯਥਾਧਿਗਤਮਗ੍ਗਫਲਂ ਵਦਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਚੇਵ ਅਰਿਯਫਲੇ ਚਾ"**ਤਿ। **ਉਪਾਦਿਸੇਸਦਰਥਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲੇਸੁਪਧਿਯਾ ਪਹੀਨਾਯ ਖਨ੍ਧੋਪਧਿ ਅਵਸਿਟ੍ਠਾ, ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਦਰਥਾ ਉਪਾਦਿਸੇਸਦਰਥਾ, ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਸਯਤੋ ਗਾਮਸਞ੍ਞਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ, ਮਨੁਸ੍ਸਸਞ੍ਞਾ ਸੁਖੁਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ **ਮਨੁਸ੍ਸਸਞ੍ਞਾਯ ਗਾਮਸਞ੍ਞਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਮਨੁਸ੍ਸਸਞ੍ਞਾਪਿ ਸਭਾਗਵਤ੍ਥੁਪਰਿਗ੍ਗਹਤੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ, ਸਭਾਗਵਤ੍ਥੁਤੋ ਅਰਞ੍ਞਸਞ੍ਞਾ ਸੁਖੁਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ **ਅਰਞ੍ਞਸਞ੍ਞਾਯ ਮਨੁਸ੍ਸਸਞ੍ਞਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**। ਪਥਵੀਸਞ੍ਞਾਦਿਨਿਵਤ੍ਤਨੇ ਕਾਰਣਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਸੁ ਚ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ। ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਾਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਵਤ੍ਥਤਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਸੁਞ੍ਞਤ੍ਤਾ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾ**।

੧੮੪. **ਸੁਞ੍ਞਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਫਲਭੂਤਤ੍ਤਾ, ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਸੇਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਚ ਸੁਞ੍ਞਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਂ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਤੀਤੇ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਅਹੇਸੁਂ, ਅਨਾਗਤੇ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨਸ੍ਸ ਧਰਮਾਨਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਨ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਗ੍ਗਹਣਂ ਅਕਤ੍ਵਾ, **"ਏਤਰਹਿਪਿ ਬੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਸਙ੍ਖਾਤਾ"**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਧਰਨ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਚੂਲ਼ਸੁਞ੍ਞਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੨. ਮਹਾਸੁਞ੍ਞਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੫. **ਛਵਿਵਣ੍ਣੇਨ ਸੋ ਕਾਲ਼ੋ,** ਨ ਨਾਮੇਨ। **ਪਲਾਲਸਨ੍ਥਾਰੋਤਿ ਆਦੀਨੀਤਿ ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕੋਚ੍ਛਚਿਮਿਲਿਕਾਕਟਸਾਰਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ। **ਗਣਭਿਕ੍ਖੂਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਣਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ।

ਯਦਿ ਸੰਸਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ‘‘ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਨੁ ਖੋ’’ਤਿ ਇਦਂ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਵਿਤਕ੍ਕਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਵਿਤਕ੍ਕਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾ, ਪੁਚ੍ਛਾ**। ਸਾ ‘‘ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਂ, ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਪਨ ‘‘ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਨੁ ਖੋ ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਕਾਰੇਨ ਤਦਾ ਭਗਵਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਤਬ੍ਭਾਵਜੋਤਨੇਯਂ ਨੁ-ਕਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – **“ਵਿਤਕ੍ਕਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਚਾਯਂ ਨੁ-ਕਾਰੋ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੋ”**ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਦਿਸ੍ਵਾ, ‘‘ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਅਥ ਖੋ ‘‘ਨ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੋਭਤਿ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮੋ’’ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੮੫) ਉਪਰਿਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਮਤ੍ਥਕਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਅਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਵਿਸੁਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤੋ ਏਵ ਹੋਤਿ, ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤ੍ਵਾਵ ਕਥਾਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਤ੍ਥਂ ਤਥਾ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਜਾਨਨ੍ਤਾਪਿ ਤਥਾਗਤਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੬)। ਤੇਨਾਹ **“ਇਤੋ ਕਿਰਾ”**ਤਿਆਦਿ।

ਯਥਾ ਨਦੀਓਤਿਣ੍ਣਂ ਉਦਕਂ ਯਥਾਨਿਨ੍ਨਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ, ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਾ ਧਾਤੁਸੋ ਸਂਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **“ਗਣਵਾਸੋ ਨਦੀਓਤਿਣ੍ਣਉਦਕਸਦਿਸੋ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – **“ਨਿਰਯਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨੀ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕੁਰੁਵਿਨ੍ਦਾਦਿਨ੍ਹਾਨੀਯਚੁਣ੍ਣਾਨਿ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਭਾਵਤੋ ਨਾਲ਼ਿਯਂ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਾਨੇਵ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ – **“ਚੁਣ੍ਣਭਰਿਤਾ ਨਾਲ਼ਿ ਵਿਯਾ”**ਤਿ। **ਸਤ੍ਤਪਣ੍ਣਾਸ ਕੁਲਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨੀ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਸਤਸਹਸ੍ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਸ ਕੁਲਾਨਂਯੇਵ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਨ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਕੋਟਿਯੋ ਤਦਾ ਤਤ੍ਥ ਵਸਿਂਸੁ।

ਤਤੋ ਚਿਨ੍ਨੇਸਿ, ਕਥਂ? ਕਾਮਞ੍ਚਾਯਂ ਲੋਕਪਕਤਿ, ਮਯ੍ਹਂ ਪਨ ਸਾਸਨੇ ਅਯੁਤ੍ਤੋਵ ਸੋਤਿ ਆਹ – **“ਮਯਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਸਿਦ੍ਧਂ। **ਸਂਵੇਗੋ**ਤਿ ਸਹੋਤ੍ਤਪ੍ਪਞ੍ਞਾਣਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਸਕ੍ਕਾ** ਗਿਲਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਓਵਾਦਾਨੁਸਾਸਨਿਆਦਿਵਸੇਨ ਸਮਾਗਮਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਗਣਭੇਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਣਸਙ੍ਗਣਿਕਾਯ ਵਿਵੇਚਨਂ।

੧੮੬. **ਕਤਪਰਿਭਣ੍ਡ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਸਂਵਿਧਾਨਸ੍ਸ ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਂ। **ਨੇ**ਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ। **ਅਨਤ੍ਤਮਨੇ**ਤਿ ਅਨਾਰਾਧਿਤਚਿਤ੍ਤੋ।

ਸਕਗਣੇਨ ਸਹਭਾਵਤੋ **ਸਙ੍ਗਣਿਕਾ**ਤਿ ਆਹ **“ਸਕਪਰਿਸਸਮੋਧਾਨ”**ਨ੍ਤਿ। **ਗਣੋ**ਤਿ ਪਨ ਇਧ ਜਨਸਮੂਹੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਨਾਨਾਜਨਸਮੋਧਾਨ”**ਨ੍ਤਿ। **ਸੋਭਤਿ** ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਤੋ। ਕਾਮਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਤੀਤਿ **ਨਿਕ੍ਖਮੋ,** ਏਵਂ ਨਿਕ੍ਖਮਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ **ਸੁਖਂ**। ਗਣਸਙ੍ਗਣਿਕਾਕਿਲੇਸਸਙ੍ਗਣਿਕਾਹਿ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਿ **ਪਵਿਵੇਕੋ**। ਪਵਿਵੇਕਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ **ਸੁਖਂ**। ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਉਪਸਮਾਵਹਂ ਸੁਖਂ **ਉਪਸਮਸੁਖਂ**। ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਬੋਧਾਵਹਂ ਸੁਖਂ **ਸਮ੍ਬੋਧਿਸੁਖਂ**। ਨਿਕਾਮੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ, ਨਿਕਾਮਂ ਵਾ ਲਾਭੀ **ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ**। ਨਿਦੁਕ੍ਖਂ ਸੁਖੇਨੇਵ ਲਭਤੀਤਿ **ਅਦੁਕ੍ਖਲਾਭੀ**। ਕਸਿਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਪ੍ਪਕਨ੍ਤਿ ਆਹ – **“ਅਕਸਿਰਲਾਭੀਤਿ ਵਿਪੁਲਲਾਭੀ”**ਤਿ।

ਸਾਮਾਯਿਕਨ੍ਤਿ ਸਮਯੇ ਕਿਲੇਸਵਿਮੁਚ੍ਚਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਸਾਮਾਯਿਕਂ ਮ-ਕਾਰੇ ਅ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਦੀਘਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ – **“ਅਪ੍ਪਿਤਪ੍ਪਿਤਸਮਯੇ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿ। **ਕਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਙ੍ਗਸਨ੍ਤਤਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਸਨ੍ਤਤਾਯ ਚ ਕਮਨੀਯਂ ਮਨੋਰਮ੍ਮਂ। **ਅਸਾਮਾਯਿਕਂ** ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਮੁਤ੍ਤਂ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਤਿਆਦਿਨਾ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਭਾਵਂ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਚ ਸਹ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਾ ਦੁਵਿਧਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਤਾ ਵੋਦਾਨਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਕਾ, ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਕਾ ਚ।

ਤੇ ਪਠਮਂ ‘‘ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਇਤਰਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ, **“ਇਦਾਨਿ ਦੋਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਅਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨ੍ਹਾਰੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਮ੍ਮਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਮਂਸਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਆਕਾਸੋ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਰੂਪਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦੬) ਵਿਯ ਇਧ **ਰੂਪ**ਸਦ੍ਦੋ ਕਰਜਕਾਯਪਰਿਯਾਯੋਤਿ **“ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰ”**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ‘‘ਨਾਹਂ,

ਆਨਨ੍ਦ…ਪੇ॰… ਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ''ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਨਨੁ ਕਾਯੇ ਚ ਜੀਵਿਤੇ ਚ ਅਨਪੇਕ੍ਖਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕਾਨਮ੍ਪਿ ਅਸਪ੍ਪਾਯਵਜ੍ਜਨਸਪ੍ਪਾਯਸੇਵਨਵਸੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਰਿਹਰਣਂ ਹੋਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ, ਤਂ ਪਨ ਯੋ ਕਲ੍ਲਸਰੀਰਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਧਮ੍ਮਸਾਧਨਾਯ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਿਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਧਮ੍ਮਸਾਧਨਤਾਵਸੇਨ। ਧਮ੍ਮਸਾਧਨਭਾਵਞ੍ਹਿ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਅਸਪ੍ਪਾਯਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ ਪੋਸੇਤ੍ਵਾ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਰਿਹਰਣਂ, ਨ ਸੋ ਕਾਯੇ ਅਭਿਰਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਿਨੋਦਿਤਬ੍ਬੋ ਤਾਦਿਸੋਤਿ। **ਉਪਾਲਿਗਹਪਤਿਨੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਦਸਬਲਸਾਵਕਤ੍ਤੁਪਗਮਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨਾ''ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

੧੮੭. ਮਹਾਕਰੁਣਾਵਸੇਨ ਪਰਿਵੁਤਾਯ **ਪਰਿਸਾਯ ਮਜ੍ਝੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਪਿ** ਏਕਨ੍ਤਵਿਵੇਕਜ੍ਝਾਸਯਤ੍ਤਾ **ਏਕਕੋ**ਵ। ਏਤੇਨ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਿਵੇਕਤ੍ਤੇਨ ਵਿਵਿਤ੍ਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਰੂਪਾਰੂਪਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ **"ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਖਤਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਤਿਵਿਯ ਸਨ੍ਤਤਰਪਣੀਤਤਮਭਾਵੇਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਿਨੋਤਿ ਬਨ੍ਧਤੀਤਿ **ਵਿਸਯੋ,** ਸੋ ਏਵ ਸਸਨ੍ਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ**। ਕਿਂ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਸੁਞ੍ਞਤਨ੍ਤਿ ਸੁਞ੍ਞਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ"**ਨ੍ਤਿ। ਉਪਧਿਵਿਵੇਕਤਾਯ ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਧਾਤੁ ਇਧ ਵਿਵੇਕੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ – **"ਵਿਵੇਕਨਿਨ੍ਨੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਭਙ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਆਸਵਟ੍ਠਾਨਿਯਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ **ਵਿਗਤਨ੍ਤੇਨ,** ਏਵਂਭੂਤਂ ਤੇਸਂ ਬਜਨ੍ਤਿਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਾਲਿਯਂ ''ਬਜਨ੍ਤਿਭੂਤੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਉਯ੍ਯੋਜਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ, ਤਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਉਯ੍ਯੋਜੇਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੀਤਿ ਵਾ ਉਯ੍ਯੋਜਨਿਕਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਸਬ੍ਬਕਥਾ ਉਯ੍ਯੋਜਨਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਉਯ੍ਯੋਜਨਿਕਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ।

ਤੇਲਪਾਕਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾਤਿ ਯਥਾ ਤੇਲਪਾਕੋ ਨਾਮ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲੋ ਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੋ, ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕਾਲਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਕੁਸਲੋ ਵੇਜ੍ਜੋ ਤੇਲਂ ਪਚਨ੍ਤੋ ਤਂ ਤਂ ਤੇਲਕਿਚ੍ਚਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਯਦਿ ਵਾ ਪਤ੍ਥਿਨ੍ਨਪਾਕੋ, ਯਦਿ ਵਾ ਮਜ੍ਝਿਮਪਾਕੋ, ਯਦਿ ਵਾ ਖਰਪਾਕੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਲਂ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਚਤਿ, ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਂ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਤਂ ਕਾਲਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸਂ ਉਯ੍ਯੋਜੇਨ੍ਤੋ ਚ **ਵਿਵੇਕਨਿਨ੍ਨੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਉਯ੍ਯੋਜੇਤਿ। ਦ੍ਵੇ ਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਿਪਿ** ਤਦਭਿਨੀਹਤਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਵਸੇਨ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਿਨ੍ਨਾਨੇ**ਵ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤਾਯ ਪਣੀਤਾਨਮ੍ਪਿ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਆਪਾਥਗਮਨੇ ਪਗੇਵ ਇਤਰੇਸਂ ਪਟਿਕੂਲਤਾਵ ਸੁਪਾਕਟਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਘਮ੍ਮਾਭਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸੀਤਜਲਟ੍ਠਾਨਨਿਨ੍ਨਤਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਿਨ੍ਨਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਤਿਵਿਯ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਭਾਵਤੋ।

੧੮੮. **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇ**ਵਾਤਿ ਇਧ ਞਾਨਾਰਮ੍ਮਣਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਗੋਚਰਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇ**ਵਾ"ਤਿ। **ਇਧ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਂ** ਸੁਞ੍ਞਤਂ। ਅਪਗੁਣਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਞ੍ਹਿ ਏਤ੍ਥ ''ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ, **ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਂ** ਨਿਜ੍ਜੀਵਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਤਂ, ਅਨਤ੍ਤਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨਭਾਵਜਾਨਨੇਨਾ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਮੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਉਪ੍ਪਥਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਜਾਨਨੇਨ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਭਗਵਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਏਵ ਪਾਦਕੇ ਞਾਨੇ ਅਵਤ੍ਵਾ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਂ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਅਪ੍ਪਗੁਣਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਤੋ"**ਤਿਆਦਿ। **ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ** ਸਮ੍ਮਾ ਨ ਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਪਨ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਮਯ੍ਹਂ ਨਿਜ੍ਜਟਾ ਨਿਗੁਮ੍ਬਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਹਨ੍ਦਾਹਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾਧਮ੍ਮੇ ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯਂ ਏਕਚ੍ਚੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਉਪਟ੍ਠਿਤੇਸੁ ਇਤਰੇਪਿ ਉਪਟ੍ਠਹੇਯ੍ਯੁਮੇਵਾ''ਤਿ **ਪਰਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ**। ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਵਿਯ ਸਮ੍ਮਸਿਤਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨਪਿ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ਆਹ – **"ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ ਨੁ ਖੋ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਨੇਞ੍ਜਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ"**ਤਿ। **ਨ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਮਯ੍ਹਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤਂ ਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਵਹਤੀਤਿ। **ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਮੇ**ਵਾਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਾਦਕਭੂਤਮੇਵ ਞਾਨਂ। **ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਤਾਪਾਦਨਾਯ। **ਅਵਹਨ੍ਤੋ** ਨਿਪੁਣਾਭਾਵੇਨ ਛੇਦਨਕਿਰਿਯਾਯ

ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੋ। ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਤਿਕ੍ਖਕਮ੍ਮਕਰਣੰ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਿਹਾਰੇਨਾਤਿ ਆਹ – “**ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਮਨਸਿਕਾਰੋ** ਵਹਤੀ”ਤਿ।

੧੮੯. **ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਮੇ**ਤਿ ਵੀਥਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਮੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਜਾਨਨੇਨ। **ਇਰਿਯਾਪਥੰ ਅਹਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਰਿਸ੍ਸਮੋ ਨਾਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬਲਾਨੁਰੂਪੰ ਤਸ੍ਸ ਕਾਲੰ ਨੇਤ੍ਵਾ ਪਮਾਣਮੇਵ ਪਵਤ੍ਤਨੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੰ ਅਹੋਪੇਤ੍ਵਾ। **ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੂ**ਤਿ ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਸਯਨਵਾਰੇਸੁ। ਕਥਾਵਾਰੇਸੁ ਪਨ ਵਿਸੇਸੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ, ‘‘ਇਮਿਨਾ ਵਿਹਾਰੇਨਾ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੧੯੦. ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਸਭਾਗਾਤਿ ਆਹ – “**ਵਿਤਕ੍ਕਪਹਾਨੇਨ ਦ੍ਵੇ ਮਗ੍ਗੇ ਕਥੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। **ਕਾਮਗੁਣੇਸੂ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਭੁਮ੍ਮੰ। **ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਮੇਵ। ਸਮੁਦਾਚਰਤੀਤਿ **ਸਮੁਦਾਚਾਰੋ**ਤਿ ਆਹ “**ਸਮੁਦਾਚਰਣਤੋ**”ਤਿ। ਸੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਨ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ‘‘ਚੇਤਸੋ’’ਤਿ। ਮ-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ ਏ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਅਕਾਰੋ ਕਤੋਤਿ ਆਹ “**ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਏਤ**ਨ੍ਤਿ।

੧੯੧. **ਅਨੁਸਯੋ**ਤਿ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋਤਿ ਤਿਵਿਧੋਪਿ ਅਨੁਸਯੋ **ਪਹੀਯਤਿ** ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ, ‘‘ਤਤੋ ਮਗ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰੰ ਫਲੰ, ਫਲਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਪਹੀਨਭਾਵੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਜਾਨਨੇਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ।

ਕੁਸਲਤੋ ਆਯਾਤੀਤਿ ਆਯਤੋ, ਸੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਕੁਸਲਾਯਤਿਕਾ**। ਤੇਨਾਹ “**ਕੁਸਲਤੋ ਆਗਤਾ**”ਤਿ। ਤੰ ਪਨ ਨੇਸੰ ਕੁਸਲਾਯਤਿਕਤ੍ਤੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਹੋਤਿ ਸਹਜਾਤਵਸੇਨਪੀਤਿ ਤਦੁਭਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, “**ਸੇਯ੍ਯਥਿਦ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕੇਚਿ ਲੋਕਿਯਾ, ਕੇਚਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ; ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਵਿਸੇਸੇਨ ‘‘ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਲੋਕੇ ਉਤ੍ਤਰਾ ਵਿਸਿਟ੍ਠਾ**”ਤਿ। ਤੇਨ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਉਤ੍ਤਮਭਾਵੇਨ ਝਾਨਾਦਯੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਲੋਕਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਣਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਹਗ੍ਗਤਚਿਤ੍ਤੰ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਵਿਸਯੋ ਅਕਾਮਾਵਚਰਤ੍ਤਾ, ਪਗੇਵ ਤੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਾਦਕਭੂਤੰ ਸੁਵਿਕ੍ਖਾਲਿਤਮਲਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਜਾਨਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ**”ਤਿ। **ਏਕੋ ਆਨਿਸੰਸੋ ਅਤ੍ਥਿ** ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਾਯਧਮ੍ਮਕਥਾਪਟਿਲਾਭੋ।

੧੯੨. **ਏਤਦਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਸੁਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ। **ਸਪ੍ਪਾਯਾਸਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ? ਨਨੁ ਸਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨਿ ਆਗਤਾਨੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ, ਅਸਪ੍ਪਾਯਕਥਾਵਜ੍ਜਨਪੁਬ੍ਬਿਕਾਯ ਸਪ੍ਪਾਯ ਕਥਾਯ ਵਸੇਨ ਆਗਤਤ੍ਤਾ “**ਸਪ੍ਪਾਯਾਸਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ ਆਗਤਾਨੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸੁਤਪਰਿਯਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਰੂਪੇਨ ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਗਤਾਨਿਪਿ ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨਿ ਸੁਤ੍ਤਗੇਯ੍ਯਾਦਿਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ, “**ਸੁਤਪਰਿਯਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਆਗਤਾਨੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਰਿਪੂਰਣਵਸੇਨ ਸਰੂਪਤੋ ਆਗਤਤ੍ਤਾ **ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਠਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ।

੧੯੩. **ਅਨੁਆਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਅਨੁ ਅਭਿਮੁਖਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੁਕੂਲਯਨ੍ਤਿ। **ਮੁਚ੍ਛਨਤਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਮੁਚ੍ਛਨਾਕਾਰੰ। ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਤ੍ਥਨਾ ਨਾਮ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਪਤ੍ਥੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀ**”ਤਿ। **ਕਿਲੇਸੂਪਦ੍ਦਵੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਉਪਦ੍ਦਵੇਨ। ਕਿਲੇਸਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਮਹਾਨਤ੍ਥਕਰਣਤੋ ‘‘ਉਪਦ੍ਦਵੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਕਿਲੇਸੂਪਦ੍ਦਵੇਨ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਨੋ, ਉਪਦ੍ਦਵੋ **ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੂਪਦ੍ਦਵੋ**, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਦ੍ਦਵੋ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੁਪਦ੍ਦਵੋ**ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ “**ਸੇਸੂਪਦ੍ਦਵੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। **ਗੁਣਮਰਣੰ ਕਥਿਤੰ**, ਨ ਜੀਵਿਤਮਰਣੰ।

ਅਪ੍ਪਲਾਭਾਤਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਲਾਭੀ ਵਿਸੇਸਾਨਂ। **ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੁਪਦ੍ਦਵੋ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਤਰੋ ਚੇਵ ਕਟੁਕਵਿਪਾਕਤਰੋ ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਆਚਰਿਯਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੂਪਦ੍ਦਵੋ ਹਿ ਬਾਹਿਰਕਸਮਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੁਪਦ੍ਦਵੋ ਪਨ ਸਾਸਨਵਸੇਨ। ਦੁਰਕ੍ਖਾਤੇ ਹਿ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਨ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਸਿਥਿਲਵਾਯਾਮਭਾਵਤੋ; ਸ੍ਵਾਖਜਾਤੇ ਪਨ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ ਮਹਤੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਬਾਹਿਰਭਾਵਕਰਣਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਾਸਨੇ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

੧੯੬. **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਪੁਬ੍ਬਪਰਾਪੇਕ੍ਖਂ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਯਸ੍ਮਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਮਿਤ੍ਤਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਮਿਤ੍ਤਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਮਿਤ੍ਤਵਤਾ,** ਤਾਯ। ਮਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਮਿਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ**"ਤਿ। **ਸਪਤ੍ਤਵਤਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਦੁਕ੍ਕਟਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਮਤ੍ਤਮ੍ਪੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਗੇਵ ਇਤਰਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਾਵਕੇਸੁ ਹਿਤਪਰਕ੍ਕਮਨਂ ਓਵਾਦਾਨੁਸਾਸਨੀਹਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਤਥਾ ਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ**"ਤਿ। **ਆਮਕਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਲਾਲਭਾਜਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਨਾਹਂ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰੋ ਵਿਯ ਆਮਕਭਾਜਨੇਸੁ ਅਹਂ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਕੇਵਲਂ ਜਾਨਾਪੇਨ੍ਤੋ ਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ। **ਲੋਕਿਯਗੁਣਾਪਿ ਇਧ ਸਾਰੋਤ੍ਵੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ** ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣਾਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਮਹਾਸੁਞ੍ਞਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੩. ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੭. ਵਿਭਤ੍ਤਿਪਤਿਰੂਪਕਾ ਚ ਨਿਪਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਯਥਾਰਹਂ ਤਂਤਂਵਿਭਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਦੀਪਕਾ, ਇਧ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨੇ **ਯਤ੍ਰ**ਸਦ੍ਦੋ, **ਹਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ, **ਨਾਮ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯਤ੍ਥੋ, ਪਦਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਪਨ ਅਚ੍ਛਰਿਯਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤਾਯ "**ਅਚ੍ਛਰਿਯਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਕੰਸਤੋ ਪਨੇਤਂ ਪਦਤ੍ਤਯਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ, ''ਯਤ੍ਰਾਤਿ ਨਿਪਾਤਵਸੇਨ ਅਨਾਗਤਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ। **ਪਪਞ੍ਚ**ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਛਿਨ੍ਨਵਟੁਮੇ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਚ ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਚ ਉਪਰਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ ਆਹ – "**ਵਟੁਮਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**"ਤਿ। **ਨਿਪਾਤਵਸੇਨ** ਯਤ੍ਰਸਦ੍ਦਯੋਗੇਨ। **ਅਨਾਗਤਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਅਨਾਗਤਵਚਨਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਨਾਗਤਤ੍ਥਵਾਚੀ ਹਿ ਅਨਾਗਤਵਚਨਂ, ਅਤ੍ਥੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤੀਤੋਤਿ। **ਅਨੁਸ੍ਸਰੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਨ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਸਦ੍ਦਪਯੋਗਸ੍ਸ ਅਤੀਤਵਿਸਯਤ੍ਤਾ। ਯਦਾ ਪਨ ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਯਾ ਕਥਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ, ਤਤੋ ਪਚ੍ਛਾਪਿ ਭਗਵਤੋ ਤੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਂ ਹੋਤਿਯੇਵ।

ਖਤ੍ਤਿਯਜਚ੍ਚਾਤਿਆਦਿਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾਯ ਖਤ੍ਤਿਯਜਾਤਿਯਾ ਉਦਿਤੋਦਿਤਾਯ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਜਚ੍ਚਾ। **ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੀਲੇਨਾ**ਤਿ ਪਾਰਮਿਤਾਸਮ੍ਭੂਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਵੇਣਿਕਤ੍ਤਾ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇਨ ਲੋਕਿਯੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਨ ਚ ਸੀਲੇਨ। **ਏਵਂਸੀਲਾ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਸੀਲਾਨਂ ਵਿਸੁਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਕਰਣੇਨ ਏਵਂਸੀਲਾਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁ। ਯਥਾ ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਯਾ ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ, ਏਵਂ ਸਮਾਧਿਪਕ੍ਖਾ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਪਿ ਸਤਿਵੀਰਿਯਾਦਯੋਤਿ ਆਹ – "**ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਮਾਧਿਪਕ੍ਖਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਹਾਰੋ ਗਹਿਤੋਵਾ**"ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਏਵ ਇਧ ਵਿਹਾਰੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਇਦਂ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ।

ਯਥਾ ਵਾ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਫਲਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾ ''ਏਵਂਧਮ੍ਮਾ ਏਵਂਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਪਦੇਹਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਗਹਿਤਾਪਿ ਯਥਾਸਕਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਮੁਚ੍ਚਨਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਂ ਉਪਾਦਾਯ ''ਏਵਂਵਿਮੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਨ ਗਹਿਤਾ, ਤਥਾ

‘‘ਏਵੰਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਹਿਤਾਪਿ ਸਮਾਧਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾ ਦਿਬ੍ਬਬ੍ਰਹ੍ਮਆਨੇਞ੍ਜਅਰਿਯਵਿਹਾਰਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੰ ਉਪਾਦਾਯ, ‘‘ਏਵੰਵਿਹਾਰੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਨ ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਨ ਕੋਚਿ ਵਿਰੋਧੋ। ਫਲਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਲੇਪਿ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਨ ਤੰਆਨੁਭਾਵਜਾਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ – **“ਮਗ੍ਗਾਨੁਭਾਵੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਨ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ”**ਤਿ। ਯੋ ਯੰ ਪਜਹਤਿ, ਸੋ ਪਹਾਯਕੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਸੰਸਟ੍ਠਭਾਵਤੋਤਿ ਪਹਾਨਵਿਭਾਗੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਅਪਹਾਯਕਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਕਥੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤਾ? ਵਿਸੰਸਟ੍ਠਾਭਾਵਤੋ ਏਵ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਕਤਿਯਾਵ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵਿਸੰਸਟ੍ਠੰ ਵਿਨਿਸ੍ਸਟੰ ਸੁਵਿਦੂਰਵਿਦੂਰੇ ਠਿਤੰ, ਤਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਤਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟਤ੍ਤਾ ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **“ਨਿਬ੍ਬਾਨ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

੧੯੯. ਇਮੇ **ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਚ੍ਛਰਿਯਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਾ**, ਨ ਸਾਵਕਵਿਸਯਾ, ਮਮ ਪਨ ਦੇਸਨਾ ਤਯਾ ਸੁਤਾ ਏਵਾਤਿ ਤੇ ਥੇਰਸ੍ਸੇਵ ਭਾਰੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ, **“ਤੰ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਭਨ੍ਤੂ”**ਤਿ ਆਹ। **ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਲਭੇਦਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਭਾਵੰ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਗਤਿਵਿਭਾਗੇਨ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, **“ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਨੀ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – **ਅਟ੍ਠ ਵਰੇ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਥੰ ਵਰੰ ਦੇਵਤਾ ਦੇਤਿ, ਪਰਸ੍ਸ ਦੀਯਮਾਨਞ੍ਚ ਤੰ ਕਥੰ ਪਰਸ੍ਸ ਸਮਿਜ੍ਝਤੀਤਿ? ਕਮ੍ਮਬਲੇਨੇਵ। ਯਦਿ ਹਿ ਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਕਤੋਕਾਸੰ ਯਸ੍ਸ ਤਦਪਦੇਸੇਨ ਫਲੰ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ਦੇਵਤਾਯ ਤਸ੍ਸ ਵਰੰ ਦਿਨ੍ਨੰ, ਇਤਰੇਨ ਚ ਲਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਅਪਿਚ ਪਰਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਤਵਰਾਨਿ ਨਾਮ ਵਿਪਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੋ ਪਯੋਗਵਿਸੇਸੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਾਨਿ ਵਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਏਕਨ੍ਤਿਕਾਨਿਪਿ ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਾ ਦੇਵਤਾ – ‘‘ਅਯਮਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਨਾ ਸਮਿਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ’’ਤਿ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਸਕ੍ਕੋ ਪਨ ਪਞ੍ਞਵਾ ਤਾਨਿ ਏਕਚ੍ਚੰ ਜਾਨਾਤਿਯੇਵ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – **“ਸਕ੍ਕੇਨ ਪਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨੇ ਅਟ੍ਠ ਵਰੇ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ”**ਤਿਆਦਿ।

ਪਠਮਜਵਨਵਾਰੇਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਪਠਮਜਵਨਵਾਰੇ। ਸੋ ਹਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਆਸਨ੍ਨਭਾਵਤੋ ਅਵਿਸਦੋ ਹੋਤਿ, ਦੇਵਭਾਵੇ ਨਿਕਨ੍ਤਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ। **ਅਞ੍ਞਾਹਿ** ਦੇਵਤਾਹਿ **ਅਸਾਧਾਰਣਜਾਨਨੰ ਹੋਤਿ** ਦੁਤਿਯਜਵਨਵਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ।

ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਦੇਵਾਤਿਆਦਿਨਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨੇਵ ਠਿਤਭਾਵੰ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਆਹਾਰੂਪਚ੍ਛੇਦੇਨ ਕਾਲਙ੍ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਦਿਬ੍ਬਭੋਗੇਹਿ ਮੁਚ੍ਛਿਤਤੰ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਾਨੰ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਾਨੰ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਭਾਵੋ ਹੋਤਿਯੇਵ। **ਕਿੰ ਤਥਾਰੂਪੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਯਥਾਰੂਪੰ ਉਲ਼ਾਰੰ ਪਣੀਤਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤੇ ਦੇਵਾ ਸੰਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਆਹਾਰੂਪਚ੍ਛੇਦਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਕਿੰ ਤਥਾਰੂਪੰ ਉਲ਼ਾਰੰ ਪਣੀਤਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ ਚੋਦਨੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ? ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਹਿ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞੇ ਸਤ੍ਤੇ ਦਸਹਿ ਵਿਸੇਸੇਹਿ ਅਧਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਪਗੇਵ ਤਤ੍ਥ ਦੇਵਭੂਤੋ, ਤਥਾਪਿ ‘‘ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ’’ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਚ੍ਛਰਿਯਧਮ੍ਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

੨੦੦. ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵੇ ਦੀਘਾਯੁਕਤਾ ਨਾਮ ਪਞ੍ਞਾਬਲੇਨ ਹੋਤਿ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਚ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਵੇ ਤੇਨ ਦੀਘਾਯੁਕੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ, **“ਸੇਸਤ੍ਤਭਾਵੇਸੁ ਕਿੰ ਯਾਵਤਾਯੁਕੰ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀ”**ਤਿ ਚੋਦੇਤਿ। ਇਤਰੋ **“ਆਮ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀ”**ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ, **“ਅਞ੍ਞਦਾ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ। ‘‘ਇਧ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਵਸੇਨ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ **ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾਲਕਿਰਿਯਾ**। ਪਾਰਮਿਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਹਿ ਉਕ੍ਕੰਸਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਤਨੁਭਾਵੇਨ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਉਲ਼ਾਰਭਾਵੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾ ਸਮਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਿਯ ਕਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਤੇਸੰ ਵਸਿਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਤ੍ਥੁਪਪਨ੍ਨਾਨੰ ਪਾਰਮਿਯੋ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਕਾਲੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਯੰ ਮਹਾਸਤ੍ਤੋ ਇਮਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਕਪ੍ਪੇ ਨਾਨਾਜਾਤੀਸੁ ਅਪਰਿਹੀਨਜ੍ਝਾਨੋ ਕਾਲੰ ਕਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਕਮੇਵ ਕਾਲੰ ਤਤ੍ਥ ਠਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਇਧ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ – **“ਅਯੰ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਨ ਹੋਤੀ”**ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਪਾਰਮੀਨੰ ਪੂਰਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਯੋਜਨਾਭਾਵਤੋ ਤਤ੍ਥ ਠਤ੍ਵਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾਲਕਿਰਿਯਾ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਪਿਚ ਚਰਿਮਭਵੇ

ਚਤੁਮਹਾਨਿਧਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪੁਬ੍ਬਿਕਾਯ ਦਿਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਦਿਸਾਯ ਮਹਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧਭੂਤਸ੍ਸ ਅਸਦਿਸਦਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਲਾਭੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਚ ਇਤੋ ਪਰਂ ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਅਨੁਭਵਨਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਯਾਵਤਾਯੁਕਟ੍ਠਾਨਂ ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਭਾਰਸ੍ਸ ਵਸੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਤਾ।

ਮਨੁਸ੍ਸਗਣਨਾਵਸੇਨ, ਨ ਦੇਵਗਣਨਾਵਸੇਨ। **ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਚੁਤਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ। **ਅਮਿਲਾਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਮਿਲਾਤ**ਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਤਾਸਂ ਮਾਲਾਨਂ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਦਾਪਿ ਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਦਾਪਿ ਸੋਭਾਸਮ੍ਪਦਾਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਬਾਹਿਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨਂ ਰਜੋਜਲ੍ਲਾਨਂ ਲੇਸਸ੍ਸਪਿ ਅਭਾਵਤੋ ਦੇਵਾਨਂ ਸਰੀਰਗਤਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਭਸ੍ਸਰਾਨੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਵਤ੍ਥੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ**"ਤਿ। **ਨੇਵ ਸੀਤਂ ਨ ਉਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਤੀਕਾਰਵਸੇਨ ਅਧਿਕਂ ਸੇਵਿਯਮਾਨਂ ਉਣ੍ਹਂ, ਸਯਮੇਵ ਵਾ ਖਰਤਰਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਧਿਭਵਨ੍ਤਂ ਸਰੀਰੇ ਸੇਦਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ, ਤਾਦਿਸਂ ਨੇਵ ਸੀਤਂ ਨ ਉਣ੍ਹਂ ਹੋਤਿ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਮਰਣਾਸਨ੍ਨਕਾਲੇ। **ਬਿਨ੍ਦੁਬਿਨ੍ਦੁਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਮੁਤ੍ਤਗੁਲ਼ਿਕਾ ਵਿਯ ਬਿਨ੍ਦੁ ਬਿਨ੍ਦੁ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸੇਦਾ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਦਨ੍ਤਾਨਂ ਖਣ੍ਡਿਤਭਾਵੋ **ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ**। ਕੇਸਾਨਂ ਪਲਿਤਭਾਵੋ **ਪਾਲਿਚ੍ਚਂ। ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਲਿਤ੍ਤਚਤਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਕਿਲਨ੍ਤਰੂਪੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਹੋਤਿ,** ਨ ਪਨ ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਪਾਲਿਚ੍ਚਾਦੀਹੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਅਨਭਿਰਤਿ, ਸਾ ਨਤ੍ਥਿ ਉਪਰੂਪਰਿ ਉਲ਼ਾਰੁਲ਼ਾਰਾਨਮੇਵ ਭੋਗਾਨਂ ਵਿਸੇਸਤੋ ਰੁਚਿਜਨਕਾਨਂ ਉਪਤਿਟ੍ਠਨਤੋ।

ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਏਵਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਏਵ ਦੇਵਤਾ। ਯਥਾ ਦੇਵਤਾ ''ਸਮ੍ਪਤਿ ਜਾਤਾ ਕੀਦਿਸੇਨ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮੇਨ ਇਧ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ, ''ਇਮਿਨਾ ਨਾਮ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮੇਨ ਇਧ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਤੀਤਭਵੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਂ ਏਕਚ੍ਚਂ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਪੁਞ੍ਞਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿਯੇਵ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞਾਤਿ ਆਹ – "**ਯੇ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ ਚਿਰਤਰਕਾਲਤ੍ਤਾ ਪਰਮਾਯੁਨੋ। **ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਹਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਭਾਜਨਭਾਵਤੋ। ਸਤ੍ਤਾ ਨ ਪਰਮਾਯੁਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਾਮ ਪਾਪੁਸ੍ਸਨ੍ਨਤਾਯਾਤਿ ਆਹ – "**ਤਦਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਕਿਲੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਏਤ੍ਥਾਹ – ''ਕਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇਸੂ''ਤਿ। ਦੇਵਲੋਕੇ ਤਾਵ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਸ੍ਸ ਅਨੋਕਾਸਭਾਵਤੋ ਤਥਾ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਭਾਵਤੋ। ਅਚ੍ਛਰਿਯਧਮ੍ਮਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ, ਤੇਸਂ ਸਾ ਅਚ੍ਛਰਿਯਧਮ੍ਮਤਾ ਦੇਵਤ੍ਤਭਾਵੇ ਠਿਤਾਨਂ ਨ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤਿ ਯਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਾਨਂ। ਦੇਵਭੂਤੇ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਂ ਦੇਵਾਨੁਭਾਵਤੋਵ ਲੋਕੋ ਦਹਤਿ, ਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਤੋ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ ਇਸ੍ਸਰਕੁਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਂ ਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਦੇਵਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਚਿਰਕਾਲਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਤੋ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਾਦਿਸਗਾਹਵਿਮੋਚਨਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਸੁਗਤਿਯਂਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ; ਨ ਦੇਵਸੁਗਤਿਯਂ, ਮਨੁਸ੍ਸਸੁਗਤਿਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਪਿ ਓਪਪਾਤਿਕਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਤਿ ਚ ਓਪਪਾਤਿਕੂਪਪਤ੍ਤਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਦੋਸਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਧਮ੍ਮਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮਤਨ੍ਤਿਯਾ ਠਪਨਸ੍ਸ ਵਿਯ ਧਾਤੁਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਧਾਤੂਨਂ ਠਪਨਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਚ। ਨ ਹਿ ਓਪਪਾਤਿਕਾਨਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਸਰੀਰਧਾਤੁਯੋ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਓਪਪਾਤਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਚਰਿਮਭਵੇ ਚ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ, ਮਨੁਸ੍ਸਭਾਵਸ੍ਸ ਪਾਕਟਕਰਣਾਯ ਦਾਰਪਰਿਗ੍ਗਹਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਯਾਵ ਪੁਤ੍ਤਮੁਖਦਸ੍ਸਨਾ ਅਗਾਰਮਜ੍ਝੇ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।
ਪਰਿਪਾਕਗਤਸੀਲਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਞ੍ਞਾਦਿਪਾਰਮਿਕਾਪਿ ਨ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ, ਕਿਂ ਵਾ ਏਤਾਯ ਕਾਰਣਚਿਨ੍ਤਾਯ? ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਆਚਿਣ੍ਣਸਮਾਚਿਣ੍ਣਾ, ਯਦਿਦਂ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਾਨਂਯੇਵ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਾ, ਨ ਦੇਵਭੂਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਦਤ੍ਥੋ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰੋਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਾਨਂਯੇਵ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਇਤਰੇਸਂ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਸੇਸਦੀਪੇਸੂਤਿ? ਕੇਚਿ ਤਾਵ ਆਹੁ – ''ਯਸ੍ਮਾ ਪਥਵਿਯਾ ਨਾਭਿਭੂਤਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਸਹਿਤਾ ਅਚਲਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡਭੂਮਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ; ''ਤਥਾ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਅਵਿਜਹਿਤਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਤਤ੍ਥੇਵ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤੋ''ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਖਨ੍ਤਿ – ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਵਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਾਵਕਬੋਧਿਯਾ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਸਾਵਕਪਾਰਮੀਨਂ

ਸਮ੍ਭਰਣੰ ਪਰਿਪਾਚਨਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਖੇਤ੍ਤਭੂਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਚਕ੍ਕਵਾਲੇ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇਯੇਵ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ। ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨੰ ਵਿਨਯਨਤ੍ਥੋ ਚ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੋਤਿ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾਦਿਵੇਨੇਯ੍ਯਵਿਸੇਸਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇਯੇਵ ਬੁਦ੍ਧਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਸੇਸਦੀਪੇਸੁ। ਅਯਞ੍ਚ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਆਚਿਣ੍ਣਸਮਾਚਿਣ੍ਣੋਤਿ ਤੇਸੰ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਾਨੰ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਚਕ੍ਕਾਨੰ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਅਪਰਾਪਰੰ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤੇਨਾਹ – “**ਤੀਸੁ ਦੀਪੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧਾ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇਯੇਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਦੀਪੰ ਪਸ੍ਸਤੀ**”ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਦੇਸਨਿਯਮੇਪਿ ਕਾਰਣੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ।

ਇਦਾਨਿ ਚ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲੰ ਲੋਕਸਮ੍ਮਤੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਮ੍ਪਿ ਪੂਜਨੀਯਭਾਵਤੋ। **ਰਾਜਾ ਮੇ ਪਿਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕੁਲੰ ਪਸ੍ਸਿ** ਪਿਤੁਵਸੇਨ ਕੁਲਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤੋ । **ਦਸਨ੍ਨੰ ਮਾਸਾਨੰ ਉਪਰਿ ਸਤ੍ਤ ਦਿਵਸਾਨੀਤਿ ਪਸ੍ਸਿ** ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਭਾਵੰ ਅਞ੍ਞਾਸਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਚ ਤੁਸਿਤਭਵੇ ਦਿਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਨੁਭਵਨੰ।

ਤਾ ਦੇਵਤਾਤਿ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਚਕ੍ਕਵਾਲਦੇਵਤਾ। ਕਥੰ ਪਨ ਤਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੂਰਿਤਪਾਰਮਿਭਾਵੰ ਭਾਵਿਨਞ੍ਚ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਭਾਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ? ਮਹੇਸਕ੍ਖਾਨੰ ਦੇਵਤਾਨੰ ਵਸੇਨ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਚ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਸਮਯਭਾਗਿਨੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਚ ਧਮ੍ਮਦਾਨਸੰਵਿਭਾਗੇ ਅਨੇਕਵਾਰੰ ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲਵਾਸਿਦੇਵਤਾਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਅਹੋਸਿ।

ਚਵਾਮੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ ਚੁਤਿਆਸਨ੍ਨਜਵਨੇਹਿ ਞਾਣਸਹਿਤੇਹਿ ਚੁਤਿਯਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਟਿਸੰਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ। **ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ** ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਇਤ੍ਤਰਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੰ ਚੁਤੂਪਪਾਤਞਾਣਸ੍ਸਪਿ ਅਵਿਸਯੋ ਏਵ। **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤੇਪਿ** ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਆਵਜ੍ਜਨਪਰਿਯਾਯੋ**ਤਿ ਆਵਜ੍ਜਨਕ੍ਕਮੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਏਕਵਾਰੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤਮਤ੍ਤੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮੇਵਾਰਮ੍ਮਣੰ ਦੁਤਿਯੰ ਤਤਿਯਞ੍ਚ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਚ੍ਛੀਯਤਿ, ਆਵਜ੍ਜਨਸੀਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਜਵਨਵਾਰੋ ਗਹਿਤੋ। ਤੇਨਾਹ – “**ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਚਿਤ੍ਤਵਾਰੇਯੇਵ ਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀ**”ਤਿ। ਚੁਤਿਯਾ ਪੁਰੇਤਰੰ ਕਤਿਪਯਚਿਤ੍ਤਵਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਰਣੰ ਮੇ ਆਸਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਜਾਨਨਤੋ, “**ਚੁਤਿਕ੍ਖਣੇਪਿ ਚਵਾਮੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪਨ ਅਪੁਬ੍ਬਭਾਵਤੋ **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ**। ਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਰਤੋ **ਅਸੁਕਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਮਯਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਗਹਿਤਾਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ,** ਦੁਤਿਯਜਵਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਕਾਲੇ। **ਦਸਸਹਸ੍ਸੀ ਕਮ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਮ੍ਪਨਕਾਰਣੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਹਿਤਸੁਖਵਿਧਾਨਤਪ੍ਪਰਤਾਯ ਬਹੁਲੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਕਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਸੰ ਪਠਮਮਹਾਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣੰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੭; ਧ॰ ਸ॰ ੪੯੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੧੯੯) ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਮਹਾਸੀਵਤ੍ਥੇਰੋ ਪਨ** ਯਦਿਪਿ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਹਿਤਸੁਖਵਿਧਾਨਤਪ੍ਪਰਾ, ਵਿਵੇਕਜ੍ਝਾਸਯਾ ਪਨ ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਨਿਨ੍ਨਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਣਬਹੁਲਾਤਿ ਪਞ੍ਚਮੇਨ ਮਹਾਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਮਾਹ।

ਪੁਰੇ ਪੁਣ੍ਣਮਾਯ ਸਤ੍ਤਮਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਪੁਣ੍ਣਮਾਯ ਪੁਰੇ ਸਤ੍ਤਮਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ, ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇ ਨਵਮਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਤ੍ਤਮੇ ਦਿਵਸੇ**ਤਿ ਆਸਾਲ੍ਹੀਪੁਣ੍ਣਮਾਯ। **ਇਦੰ ਸੁਪਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰੰ ਸੁਪਿਨੰ। **ਨੇਸੰ ਦੇਵਿਯੋ**ਤਿ ਮਹਾਰਾਜੂਨੰ ਦੇਵਿਯੋ।

ਸੋ ਚ ਖੋ ਪੁਰਿਸਗਬ੍ਭੋ, ਨ ਇਤ੍ਥਿਗਬ੍ਭੋ, ਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੁਪਿਨਸਤ੍ਥਨਯੇਨ ਕਥੇਸੁੰ। **ਸਚੇ ਅਗਾਰੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਪਨ ਦੇਵਤਾਵਿਗ੍ਗਹੇਨ ਭਾਵਿਨਮਤ੍ਥੰ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਵੇਦੇਸੁੰ।

ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿਯੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਬ੍ਭੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿ, ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਗਬ੍ਭਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ, ਯਾਵ ਨ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ। **ਠਿਤਕਾਵ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ** ਧਮ੍ਮਾਸਨਤੋ ਓਤਰਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਵਿਯ।

੨੦੧. ਵਤ੍ਤਮਾਨਸਮੀਪੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਵਿਯ ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ **ਓਕ੍ਕਮਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। **ਏਵੰ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨਾ ਹੋਤਿ। **ਨ ਓਕ੍ਕਮਮਾਨੇ** ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ

– ''ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ। ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਤ੍ਥਰਣੇਨ ਵਾ **ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ**। ਅਤਿਵਿਯ ਸਮੁਜ੍ਜਲਭਾਵੇਨ **ਉਲ਼ਾਰੋ। ਦੇਵਾਨੁਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਵਾਨਂ ਪਭਾਨੁਭਾਵਂ। ਦੇਵਾਨਞ੍ਹਿ ਪਭਂਸੋ ਓਭਾਸੋ ਅਧਿਭਵਤਿ, ਨ ਤੇਸਂ ਆਧਿਪਚ੍ਚਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਦੇਵਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਰੁਕ੍ਖਗਚ੍ਛਾਦਿਨਾ ਕੇਨਚਿ ਨ ਹਞ੍ਞਤੀਤਿ **ਅਘਾ**, ਅਬਾਧਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਚ੍ਚਵਿਵਟਾ**"ਤਿ। **ਅਸਂਵੁਤਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਰਿ ਚ ਕੇਨਚਿ ਨ ਪਿਹਿਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਹੇਟ੍ਠਾਪਿ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯਥਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਦਕਸ੍ਸ ਪਿਧਾਯਿਕਾ ਪਥਵੀ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਸਂਵੁਤਾ ਲੋਕਨ੍ਤਰਿਕਾ, ਏਵਂ ਉਪਰਿਪਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਸੁ ਵਿਯ ਦੇਵਵਿਮਾਨਾਨਂ ਅਭਾਵਤੋ ਅਸਂਵੁਤਾ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਨ੍ਧਕਾਰਾ। ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨ ਜਾਯਤਿ** ਆਲੋਕਸ੍ਸਾਭਾਵਤੋ, ਨ ਚਕ੍ਖੁਨੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਤੇਨ ਓਭਾਸੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਞ੍ਜਾਨਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਠਿਤਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਵੇਲਾਯਂ ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹਵਾਸੀਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਵਸੇਨ ਉਪਡ੍ਢਂ ਸੂਰਿਯਮਣ੍ਡਲਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਅਪਰਗੋਯਾਨਵਾਸੀਨਂ ਉਗ੍ਗਮਨਵਸੇਨ, ਏਵਂ ਸੇਸਦੀਪੇਸੁਪੀਤਿ ਆਹ – "**ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ ਤੀਸੁ ਦੀਪੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਨ ਦ੍ਵੀਸੁ ਏਵ ਦੀਪੇਸੁ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ। **ਏਕੇਕਾਯ ਦਿਸਾਯ ਨਵ ਨਵ ਯੋਜਨਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨਮ੍ਪਿ** ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪਭਾਯ ਨਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਭਾਯ ਓਭਾਸਿਤੁਂ ਨ ਅਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤਿ। ਯੁਗਨ੍ਧਰਪਬ੍ਬਤਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਮਾਣੇ ਆਕਾਸੇ ਵਿਚਰਣਤੋ, "**ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਵੇਮਜ੍ਝੇਨ ਚਰਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਵਾਵਟਾਤਿ ਖਾਦਨਤ੍ਥਂ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਾ। **ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਿਤ੍ਵਾ। **ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮੁਚ੍ਛਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ, ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਚ੍ਛੇਦਨਵਸੇਨ ਵਾ **ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਖਾਰੇ**ਤਿ ਆਤਪਸਨ੍ਤਾਪਾਭਾਵੇਨ ਅਤਿਸੀਤਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਖਾਰਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਿਯਾ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਕਪ੍ਪਸਣ੍ਠਾਨਉਦਕਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਕਰਮਹਾਮੇਘਵੁਟ੍ਠਂ ਪਥਵੀਸਨ੍ਧਾਰਕਂ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਉਦਕਂ ਵਿਯ ਖਾਰਂ ਭਵਿਤੁਮਰਹਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਤਿ ਪਥਵੀਪਿ ਵਿਲੀਯੇਯ੍ਯ। ਤੇਸਂ ਵਾ ਪਾਪਕਮ੍ਮਬਲੇਨ ਪੇਤਾਨਂ ਪਕਤਿਉਦਕਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਖੇਲ਼ਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਤਸ੍ਸ ਉਦਕਸ੍ਸ ਤਦਾ ਖਾਰਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਖਾਰੇ ਉਦਕੇ**"ਤਿ। **ਸਮਨ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਭਾਗਤੋ ਛਪ੍ਪਕਾਰਮ੍ਪਿ।

੨੦੨. **ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਰਾਜੂਨਂ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵੇਸ੍ਸਵਣਾਦਿਚਤੁਮਹਾਰਾਜਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ।

੨੦੩. **ਸਭਾਵੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਗਹਣੇਨ ਵਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਸਯਮੇਵ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ।

ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੂਤਿ ਇਦਂ ਪਕਤਿਚਾਰਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥਿਯਾ ਨਾਮ ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਰਿਸੇਸੁ ਪੁਰਿਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਮਾਤੁ ਪਨ ਦੇਵੇਸੁਪਿ ਤਾਦਿਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇਵ। ਯਥਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਾਤੁ ਪੁਰਿਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਚਿਤ੍ਤਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਤਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵੇਨੇਵ ਸਾ ਕੇਨਚਿ ਪੁਰਿਸੇਨ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨੀਯਾਤਿ ਆਹ – "**ਪਾਦਾ ਨ ਵਹਨ੍ਤਿ, ਦਿਬ੍ਬਸਙ੍ਖਲਿਕਾ ਵਿਯ ਬਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**"ਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਕਾਮਗੁਣੂਪਸਂਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪੁਨ ''ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤਾ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਾ ਪਰਿਚਾਰੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਥਮਿਦਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਆਹ "**ਪੁਬ੍ਬੇ**"ਤਿਆਦਿ। **ਵਤ੍ਥੁਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ**ਤਿ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਤ੍ਥੁਪਟਿਸੇਧੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਪੁਰਿਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨਾ**"ਤਿ। **ਆਰਮ੍ਮਣਪਟਿਲਾਭੋ**ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸੇਵ ਪਟਿਲਾਭੋ।

੨੦੪. **ਕਿਲਮਥੋ**ਤਿ ਖੇਦੋ। ਕਾਯਸ੍ਸ ਹਿ ਗਰੁਭਾਵਕਠਿਨਭਾਵਾਦਯੋਪਿ ਤਸ੍ਸਾ ਤਦਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ ਏਵ। "**ਤਿਰੋਕੁਚ੍ਛਿਗਤਂ ਪਸ੍ਸਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਦਾ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਕਲਲਾਦਿਕਾਲਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਦਸ੍ਸਨੇ ਪਯੋਜਨਂ ਸਯਮੇਵ

ਵਦਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਕਲਲਾਦਿਕਾਲੇ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਪੁਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਦਹਰੇਨ ਮਨ੍ਦੇਨ ਉਤ੍ਤਾਨਸੇਯ੍ਯਕੇਨ। **ਯਂ ਤਂ ਮਾਤੂ**ਤਿਆਦਿ ਪਕਤਿਚਾਰਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਗਬ੍ਭਤੋਪਿ ਹਿ ਸਵਿਸੇਸਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਗਬ੍ਭੋ ਪਰਿਹਾਰਂ ਲਭਤਿ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਭਾਰਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਮਾਤਾ ਅਤਿਵਿਯ ਸਪ੍ਪਾਯਾਹਾਰਾਚਾਰਾ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਪਰਿਹਰਤਿ। **ਪੁਰਤ੍ਥਾਭਿਮੁਖੋ**ਤਿ ਮਾਤੁ ਪੁਰਤ੍ਥਾਭਿਮੁਖੋ। ਇਦਾਨਿ ਤਿਰੋਕੁਚ੍ਛਿਗਤਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਤਾਯ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਬਾਹਿਰਞ੍ਚ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, "**ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਕਮ੍ਮ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੇਵਿਯਾ। **ਵਤ੍ਥੁ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਂ। ਫਲਿਕਅਬ੍ਭਪਟਲਾਦਿਨੋ ਵਿਯ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਤਚਸ੍ਸ ਪਟਲਭਾਵੇਨ ਆਲੋਕਸ੍ਸ ਵਿਬਨ੍ਧਾਭਾਵਤੋ ਯਥਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਮਾਤਾ ਕੁਚ੍ਛਿਗਤਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਕਿਮੇਵਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋਪਿ ਮਾਤਰਂ ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਪੁਰਤੋ ਰੂਪਗਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋਤਿ ਆਹ, "**ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਤਿ ਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਆਲੋਕੇ ਚ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਨ ਹਿ ਅਨ੍ਤੋਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ। ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਵਿਯ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਤਜ੍ਜਾਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਸ੍ਸਾਭਾਵਤੋ।

੨੦੫. ਯਥਾ ਅਞ੍ਞਾ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਵਿਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਤਾਦਿਸੇਨ ਰੋਗੇਨ ਅਭਿਭੂਤਾਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਮਾਤੁ ਪਨ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇ ਕੁਚ੍ਛਿਗਤੇ ਨ ਕੋਚਿ ਰੋਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ; ਕੇਵਲਂ ਆਯੁਪਰਿਕ੍ਖਯੇਨੇਵ ਕਾਲਂ ਕਰੋਤਿ, ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। **ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਵਸਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਹੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ। **ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਹੇਸਿਟ੍ਠਾਨਤੋ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ। **ਅਨੁਰਕ੍ਖਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਗਬ੍ਭਪਰਿਹਾਰਂ ਨਾਨੁਯੁਞ੍ਜਤਿ, ਤੇਨ **ਗਬ੍ਭੋ ਬਹ੍ਵਾਬਾਧੋ ਹੋਤਿ। ਵਤ੍ਥੁਵਿਸਦਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਗਬ੍ਭਾਸਯੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਮਾਤੁ **ਮਜ੍ਝਿਮਵਯਸ੍ਸ ਤਤਿਯਕੋਟ੍ਠਾਸੇ** ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਮਨਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸਾ ਆਯੁਪਰਿਮਾਣਵਿਲੋਕਨੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਵਯੋਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵਿਕਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤੋ, ਇਤ੍ਥਿਸਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵਿਕਾਰੋ ਪਨ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵੇਨੇਵ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ।

ਸਤ੍ਤਮਾਸਜਾਤੋਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਤੋ ਸਤ੍ਤਮੇ ਮਾਸੇ ਜਾਤੋ। ਸੋ **ਸੀਤੁਣ੍ਹਕ੍ਖਮੋ ਨ ਹੋਤਿ** ਅਤਿਵਿਯ ਸੁਖੁਮਾਲਤਾਯ। ਅਟ੍ਠਮਾਸਜਾਤੋ ਕਾਮਂ ਸਤ੍ਤਮਾਸਜਾਤਤੋ ਬੁਦ੍ਧਿਅਵਯਵੋ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਪਨ ਚਮ੍ਮਪਦੇਸਾ ਬੁਦ੍ਧਿਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਾ ਘਟ੍ਟਨਂ ਨ ਸਹਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ **ਸੋ ਨ ਜੀਵਤਿ**। ਸਤ੍ਤਮਾਸਜਾਤਸ੍ਸ ਪਨ ਨ ਤਾਵ ਤੇ ਜਾਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਠਿਤਾਵ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਠਿਤਾ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵਾ। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਹਿ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਸਹਮਾਨਾ ਅਞ੍ਞਾ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨਾ ਵਾ ਵਿਜਾਯਨ੍ਤਿ। **ਉਪਵਿਜਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਉਪਗਤਵਿਜਾਯਨਕਾਲਾ। **ਸਕਲਨਗਰਵਾਸਿਨੋ**ਤਿ ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇਸੁ ਦੇਵਦਹਾਦੀਸੁ ਛਸੁ ਨਗਰੇਸੁ ਵਸਨ੍ਤਾ।

ਦੇਵਾ ਨਂ ਪਠਮਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਲੋਕਨਾਥਂ ਮਹਾਪੁਰਿਸਂ ਮਯਮੇਵ ਪਠਮਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮਾਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਗਾਰਵਬਹੁਮਾਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੀਤਿਂ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤਾ **ਖੀਣਾਸਵਾ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ** ਆਦਿਤੋ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। **ਸੂਤਿਵੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸੂਤਿਜਗ੍ਗਨਧਾਤਿਵੇਸਂ। **ਏਕੇ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ। **ਮਚ੍ਛਕ੍ਖਿਸਦਿਸਂ** ਛਵਿਵਸੇਨ।

੨੦੬. **ਅਜਿਨਪ੍ਪਵੇਣਿਯਾ**ਤਿ ਅਜਿਨਚਮ੍ਮੇਹਿ ਸਿਬ੍ਬੇਤ੍ਵਾ ਕਤਪਵੇਣਿਯਾ। **ਮਹਾਤੇਜੋ**ਤਿ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ। **ਮਹਾਯਸੋ**ਤਿ ਮਹਾਪਰਿਵਾਰੋ ਵਿਪੁਲਕਿਤ੍ਤਿਘੋਸੋ ਚ।

ਭਗ੍ਗਵਿਭਗ੍ਗਾਤਿ ਸਮ੍ਬਾਧਟ੍ਠਾਨਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨੇਨ ਵਿਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਭਗ੍ਗਾ ਵਿਭਗ੍ਗਾ ਵਿਯ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ। ਤੇਨ ਨੇਸਂ ਅਵਿਸਦਭਾਵਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਲਗ੍ਗੋ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਗਬ੍ਭਾਸਯੇ ਯੋਨਿਪਦੇਸੇ ਚ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਲਗ੍ਗੋ ਅਸਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਉਦਕੇਨਾ**ਤਿ ਗਬ੍ਭਾਸਯਗਤੇਨ ਉਦਕੇਨ **ਅਮਕ੍ਖਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ** ਸਮ੍ਮਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਉਦਕਸੇਮ੍ਹਾਦਿਕਸ੍ਸੇਵ ਤਤ੍ਥ ਅਭਾਵਤੋ। ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਪਰਮਸੁਗਨ੍ਧਗਨ੍ਧਕੁਟਿ ਵਿਯ ਚਨ੍ਦਨਗਨ੍ਧਂ ਵਾਯਨ੍ਤਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਉਦਕਵਟ੍ਟਿਯੋ**ਤਿ ਉਦਕਕ੍ਖਨ੍ਧਾ।

੨੦੭. ਮੁਹੁਤ੍ਤਜਾਤੋਤਿ ਮੁਹੁਤ੍ਤੇਨ ਜਾਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮੁਹੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤੋਵ। **ਅਨੁਧਾਰਿਯਮਾਨੇ**ਤਿ ਅਨੁਕੂਲਵਸੇਨ ਨੀਯਮਾਨੇ। **ਆਗਤਾਨੇ**ਵਾਤਿ ਤੰ ਠਾਨੰ ਉਪਗਤਾਨਿ ਏਵ।

ਅਨੇਕਸਾਖਨ੍ਤਿ ਰਤਨਮਯਾਨੇਕਸਤਪਤਿਟ੍ਠਾਨਹੀਰਕੰ। **ਸਹਸ੍ਸਮਣ੍ਡਲ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸੰ ਉਪਰਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਮਣ੍ਡਲਹੀਰਕੰ। **ਮਰੂ**ਤਿ ਦੇਵਾ।

ਨ ਖੋ ਪਨੇਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰਤੋ ਪਗੇਵ ਦਿਸਾਵਿਲੋਕਨਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਮਹਾਸਤ੍ਤੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਏਕਙ੍ਗਣਾਨੀ**ਤਿ ਵਿਵਟਭਾਵੇਨ ਵਿਹਾਰਙ੍ਗਣਪਰਿਵੇਣਙ੍ਗਣਾਨਿ ਵਿਯ ਏਕਙ੍ਗਣਸਦਿਸਾਨਿ ਅਹੇਸੁੰ। **ਸਦਿਸੋਪਿ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਇਦੰ ਵਿਲੋਕਨੰ ਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਪਸ੍ਸਿਤੁੰ ਇਧ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਸਦਿਸੋਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੁਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋਤਿ ਆਹੰਸੁ। **ਸਬ੍ਬਪਠਮੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਧਾਨੋ। ਪਧਾਨਪਰਿਯਾਯੋ ਹਿ ਇਧ ਪਠਮਸਦ੍ਦੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਤਰਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਮਹੇਸਕ੍ਖਾ ਤਾਵ ਦੇਵਾ ਤਥਾ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਇਤਰੇ ਪਨ ਕਥਨ੍ਤਿ? ਮਹਾਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ। ਮਹੇਸਕ੍ਖਾਨਞ੍ਹਿ ਦੇਵਾਨੰ ਮਹਾਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵੋ ਵਿਯ ਤੇਨ ਸਦਿਸਾਨਮ੍ਪਿ ਆਨੁਭਾਵੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੋ ਅਹੋਸਿ। ਇਤਰੇ ਪਨ ਤੇਸੰ ਵਚਨੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤਾ ਅਨੁਮਿਨਨ੍ਤਾ ਤਥਾ ਆਹੰਸੁ।

ਜਾਤਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਯੇਸੰ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਨੰ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਾਨੀਤਿ ਤੇ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **"ਏਤ੍ਥ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ ਚਤੁਇਦ੍ਧਿਪਾਦਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੰ** ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਵਸੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਸਮਿਜ੍ਝਨਤੋ। **ਉਤ੍ਤਰਾਭਿਮੁਖਭਾਵੋ** ਲੋਕਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਣਵਸੇਨ **ਗਮਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ਸਤ੍ਤਪਦਗਮਨੰ** ਸਤ੍ਤਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਿਗਮਨਸ੍ਸ **ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੰ,** ਵਿਸੁਦ੍ਧਛਤ੍ਤਧਾਰਣੰ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਵਿਮੁਤ੍ਤਿਛਤ੍ਤਧਾਰਣਸ੍ਸ **ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਪਞ੍ਚਰਾਜਕਕੁਧਭਣ੍ਡਾਨਿ** ਪਞ੍ਚਵਿਧਵਿਮੁਤ੍ਤਿਗੁਣਪਰਿਵਾਰਤਾਯ **ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਅਨਾਵਟਦਿਸਾਨੁਵਿਲੋਕਨੰ** ਅਨਾਵਟਞਾਣਤਾਯ **ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੰ,** ''ਅਗ੍ਗੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੰ **ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪਵਤ੍ਤਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੰ; ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਜਾਤੀ**ਤਿ ਆਯਤਿੰ ਜਾਤਿਯਾ ਅਭਾਵਕਿਤ੍ਤਨਾ **ਅਨੁਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ;** ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਗਤੇ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਤੰ ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਨ ਆਗਤੋ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਚ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਯ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਯਾ ਅਨਾਗਤਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਚ ਆਗਤਨਯੇਨ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ।

ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁ ਕਮ੍ਪੀਤਿ ਪਨ ਇਦੰ ਸਤਿਪਿ ਇਧ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਆਗਤਤ੍ਤੇ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਨਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨੰ ਮੂਲਭੂਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਏਵੰ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪੀਦਿਸੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਤਨ੍ਤਿ ਬਦ੍ਧਾ ਵੀਣਾ, ਚਮ੍ਮਬਦ੍ਧਾ ਭੇਰਿਯੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਤੂਰਿਯਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੰ, ਚ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਭਿਜ੍ਜਿੰਸੂ**ਤਿ ਪਾਦੇਸੁ ਬਦ੍ਧਟ੍ਠਾਨੇਸ੍ਵੇਵ ਭਿਜ੍ਜਿੰਸੁ। **ਵਿਗਚ੍ਛਿੰਸੂ**ਤਿ ਵੂਪਸਮਿੰਸੁ। **ਸਕਤੇਜੋਭਾਸਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਸਮੁਜ੍ਜਲਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਭਾਯ ਓਭਾਸਿਤਾਨਿ ਅਹੇਸੁੰ। **ਨ ਪਵਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਸਨ੍ਦੀ। **ਵਾਤੋ ਨ ਵਾਯੀ**ਤਿ ਖਰੋ ਵਾਤੋ ਨ ਵਾਯਿ, ਮੁਦੁਸੁਖੋ ਪਨ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸੁਖਾਵਹੋ ਵਾਯਿ। **ਪਥਵੀਗਤਾ ਅਹੇਸੁੰ** ਉਚ੍ਚਟ੍ਠਾਨੇ ਠਾਤੁੰ ਅਵਿਸਹਨ੍ਤਾ। **ਉਤੁਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਅਨੁਣ੍ਹਾਸੀਤਤਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਉਤੁਨਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਵਾਮਹਤ੍ਥੰ ਉਰੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਪੁਥੁਪਾਣਿਨਾ ਹਤ੍ਥਤਾਲ਼ਨੇਨ ਸਦ੍ਦਕਰਣੰ **ਅਪ੍ਫੋਟਨੰ**। ਮੁਖੇਨ ਉਸ੍ਸੇਲ਼ਨੰ ਸਦ੍ਦਮੁਞ੍ਚਨੰ **ਸੇਲ਼ਨੰ। ਏਕਦ੍ਧਜਮਾਲਾ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਵਿਚਿਤ੍ਤਪੁਪ੍ਫਸੁਗਨ੍ਧਪੁਪ੍ਫਵਸ੍ਸਦੇਵਾ ਵਸ੍ਸਿੰਸੁ, ਸੂਰਿਯੇ ਦਿਬ੍ਬਮਾਨੇ ਏਵ ਤਾਰਕਾ ਓਭਾਸਿੰਸੁ, ਅਚ੍ਛੰ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੰ ਉਦਕੰ ਪਥਵਿਤੋ ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜਿ, ਬਿਲਾਸਯਾ ਦਰਿਸਯਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾ ਆਸਯਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿੰਸੁ; ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਪਿ ਤਨੁ ਭਵਿੰਸੁ, ਪਥਵਿਯੰ ਰਜੋ ਵੂਪਸਮਿ, ਅਨਿਟ੍ਠਗਨ੍ਧੋ ਵਿਗਚ੍ਛਿ, ਦਿਬ੍ਬਗਨ੍ਧੋ ਵਾਯਿ, ਰੂਪਿਨੋ ਦੇਵਾ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਆਪਾਥਮਗਮੰਸੁ , ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਚੁਤੂਪਪਾਤਾ ਨਾਹੇਸੁਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਾਨਿ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਸਮਯੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਅਨਵਸੇਸਾਨਿ ਤਦਾ ਅਹੇਸੁਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਪੀਤਿ ਤੇਸੁਪਿ ਪਥਵਿਕਮ੍ਪਾਦੀਸੁ ਏਵੰ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਕੇਵਲੰ ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤਸ੍ਸ ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਏਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੰ** ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਤਿਤ੍ਥਕਰਮਤਸ੍ਸ ਚ ਚਾਲਨਤੋ। ਕੇਨਚਿ ਅਨੁਸ੍ਸਾਹਿਤਾਨੰਯੇਵ ਇਮਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਏਕਚਕ੍ਕਵਾਲੇ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ, ਕੇਨਚਿ ਅਨੁਸ੍ਸਾਹਿਤਾਨੰਯੇਵ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ **ਧਮ੍ਮਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਪਠਮੰ ਦੇਵਤਾਨੰ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੰ** ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ, ਪਚ੍ਛਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੰ ਤਤ੍ਥੇਵ ਠਾਨਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਲਸਭਾਵਤੋ **ਆਨੇਞ੍ਜਵਿਹਾਰਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੰ**। ਵੀਣਾਨੰ ਸਯੰ ਵਜ੍ਜਨੰ ਪਰੂਪਦੇਸੇਨ ਵਿਨਾ ਸਯਮੇਵ **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੰ**। ਭੇਰੀਨੰ ਵਜ੍ਜਨੰ ਚਕ੍ਕਵਾਲਪਰਿਯਨ੍ਤਾਯ ਪਰਿਸਾਯ ਪਵੇਦਨਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸ **ਧਮ੍ਮਭੇਰਿਯਾ ਅਨੁਸਾਵਨਸ੍ਸ** ਅਮਤਦੁਨ੍ਦੁਭਿਘੋਸਨਸ੍ਸ **ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ਅਨ੍ਦੁਬਨ੍ਧਨਾਦੀਨੰ ਛੇਦੋ** ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਛੇਦਨਸ੍ਸ **ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੰ; ਸੁਪਟ੍ਟਨਸਮ੍ਪਾਪੁਣਨੰ** ਅਤ੍ਥਾਦਿ ਅਨੁਰੂਪੰ ਅਤ੍ਥਾਦੀਸੁ ਞਾਣਸ੍ਸ ਭੇਦਾਧਿਗਮਸ੍ਸ **ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੰ**।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਰਸੇਨਾਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਯਨਰਸੇਨ। **ਏਕਰਸਭਾਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਏਕਰਸਭਾਵਸ੍ਸ। ਵਾਤਸ੍ਸ ਅਵਾਯਨੰ ਕਿਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਗਤਭਿਨ੍ਦਨਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। ਆਕਾਸਾਦਿਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਵਿਸਮਚਞ੍ਚਲਟ੍ਠਾਨੰ ਪਹਾਯ **ਸਕੁਣਾਨੰ ਪਥਵੀਗਮਨੰ** ਤਾਦਿਸੰ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੰ ਪਹਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨੰ **ਪਾਣੇਹਿ** ਰਤਨਤ੍ਤਯ**ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ਦੇਵਤਾਨੰ ਅਪ੍ਫੋਟਨਾਦੀਹਿ ਕੀਲਨੰ** ਪਮੋਦਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ**ਉਦਾਨਸ੍ਸ** ਭਵਨ੍ਤਗਮਨੇਨ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਬੋਧਨੇਨ ਚ ਪਮੋਦਵਿਭਾਵਨਸ੍ਸ **ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ਧਮ੍ਮਵੇਗਵਸ੍ਸਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੇਸਨਾਞਾਣਵੇਗੇਨ ਧਮ੍ਮਾਮਤਸ੍ਸ ਵਸ੍ਸਨਸ੍ਸ **ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੰ**। ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਜ੍ਝਾਨੰ ਪਾਦਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਮਗ੍ਗਫਲਸੁਖਾਨੁਭਵੋ **ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਅਮਤਪਟਿਲਾਭੋ,** ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਕਾਯਸ੍ਸਪਿ ਅਤਪ੍ਪਕਸੁਖਾਵਹਤ੍ਤਾ **ਖੁਦਾਪਿਪਾਸਾਪੀਲ਼ਨਾਭਾਵੋ** ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਰਿਯਦ੍ਧਜਮਾਲਾਮਾਲਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਧਜਮਾਲਾਹਿ ਮਾਲਿਤਭਾਵਸ੍ਸ **ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੰ**। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਨੁਦ੍ਧਟੰ, ਤੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਏਤ੍ਥਾਤਿ ''ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ। **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੋਵ,** ਤਸ੍ਮਾ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਇਧ ਅਪੁਬ੍ਬੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਦਾ ਪਥਵਿਯੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਪਿ ਮਹਾਸਤ੍ਤੋ ਆਕਾਸੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਸੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਨਿਯਤਿ ਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮਤਾਤਿ ਇਦੰ **ਨਿਯਤਿਵਾਦਵਸੇਨ** ਕਥਨੰ। ''ਪੁਬ੍ਬੇ ਪੁਰਿਮਜਾਤੀਸੁ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਭਾਰਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਉਪਚਿਤਤ੍ਤਾ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਤਥਾ ਉਪਟ੍ਠਾਸੀ''ਤਿ ਇਦੰ **ਪੁਬ੍ਬੇਕਤਕਮ੍ਮਵਾਦਵਸੇਨ** ਕਥਨੰ। ਇਮੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪਰਿ ਈਸਨਸੀਲਤਾਯ ਯਥਾਸਕੰ ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਇਸ੍ਸਰੋ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਮ੍ਮਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੰ, ਮਹਾਪੁਰਿਸੋਪਿ ਸਦੇਵਕੰ ਲੋਕੰ ਅਭਿਭਵਿਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੇਨ ਉਲ਼ਾਰੇਨ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮੁਨਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ ਤੇਨ ਇਸ੍ਸਰੇਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਸ ਚਾਯੰ ਨਿਮ੍ਮਾਨਵਿਸੇਸੋ, ਯਦਿਦੰ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤਾ। ਯਾਯ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਤਥਾ ਉਪਟ੍ਠਾਸੀਤਿ ਇਦੰ **ਇਸ੍ਸਰਨਿਮ੍ਮਾਨਵਾਦਵਸੇਨ** ਕਥਨੰ। **ਏਵੰ ਤੰ ਤੰ ਬਹੁੰ ਵਤ੍ਵਾ** ਕਿੰ ਇਮਾਯ ਪਰਿਯਾਯਕਥਾਯਾਤਿ **ਅਵਸਾਨੇ** ਉਜੁਕਮੇਵ ਏਵੰ **ਬਜਾਕਾਸਿ**। ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤੋ ਪਥਵਿਯੰ ਕਥੰ ਪਦਸਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵੰਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਆਕਾਸੇਨ ਮਞ੍ਞੇ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ **ਆਕਾਸੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਅਹੋਸਿ**। ਸੀਘਤਰੰ ਪਨ ਸਤ੍ਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰੇਨ ਗਤਤ੍ਤਾ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਰੂਪੋਪਿ **ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਅਦਿਸ੍ਸਮਾਨੋ ਵਿਯ ਅਹੋਸਿ**। ਅਚੇਲਕਭਾਵੋ ਖੁਦ੍ਦਕਸਰੀਰਤਾ ਚ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਇਰਿਯਾਪਥਸ੍ਸ ਅਨਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾਤਿ ਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵਸਞ੍ਜਨਿਤਪਾਟਿਹਾਰਿਯਵਸੇਨ **ਅਲਙ੍ਕਾਰਪਟਿਯਤ੍ਤੋ ਵਿਯ; ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸੁਦ੍ਦੇਸਿਕੋ ਵਿਯ ਚ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਸੀ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ; ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਨੁਚ੍ਛਵਿਕਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨੁਭਾਵਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਵੇਦਿਤਤ੍ਤਾ **ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਵਿਯ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਅਹੋਸਿ**।

ਪਾਕਟਾ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਵਿਭੂਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ। ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਯੇ ਯੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤੁਕਾਮਾ, ਤੇ ਤੇ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇਪਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਸੁਪਾਕਟਾ ਹਤ੍ਥਤਲੇ ਆਮਲਕੰ ਵਿਯ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਭੂਤਾ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਥਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਨੇਕਾਸਗਤੇ**ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਅਨੋਕਾਸਕਾਲੇ ਪਵਤ੍ਤੇ। **ਨਿਪ੍ਪਦੇਸੇ**ਤਿ ਨਿਰਵਸੇਸੇ। **ਓਕਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਠਾਨਗਮਨਾਦਿਕਾਲੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ, ਤੇ

ਹਿ ਸਮ੍ਮਸਨਸ੍ਸ ਯੋਗਜਕਾਲੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਓਕਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਤ੍ਤਦਿਵਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਇਦਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਾਕਤਿਕਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਆਕਙ੍ਖਨ੍ਤਾ ਪਨ ਤੇ ਯਦਾ ਕਦਾਚਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੪. ਬਾਕੁਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੦੯. ਯਥਾ ''ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਦ੍ਵਿ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਬਾ-ਆਦੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਬਾਤ੍ਤਿਂਸਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਏਤ੍ਥ ਬਾ-ਕਾਰਾਦੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬਾਕੁਲੋਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾ ਅਹੋਸਿ, ਸਾਯਂ ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਸਞ੍ਞਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, "**ਤਸ੍ਸ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੀਸਂ ਨ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਙ੍ਗਲਤ੍ਥਂ ਮਹਾਗਙ੍ਗਾਯ ਸੀਸਂ ਨ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਨਿਮੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਜਣ੍ਣੁਪਮਾਣੇ ਉਦਕੇ ਥੋਕਂਯੇਵ ਨਿਮੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ। **ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਪਲਾਤਾ** ਮਰਣਭਯਤਜ੍ਜਿਤਾ। **ਪਹਰਿਯਮਾਨਾ ਮਰਨ੍ਤਿ**, ਨ ਜਾਲੇਨ ਬਨ੍ਧਿਤਮਤ੍ਤੇਨ। **ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਤੇਜੇਨਾ**ਤਿ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਤੇਜੇਨ। **ਨੀਹਟਮਤ੍ਤੋਵ ਮਤੋ**, ਤਸ੍ਸ ਮਰਣਤ੍ਥਂ ਉਪਕ੍ਕਮੋ ਨ ਕਤੋ, ਯੇਨ ਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਬਾਧੋ ਸਿਯਾ। **ਤਨ੍ਤਿ** ਮਚ੍ਛਂ। **ਸਕਲਮੇਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਵਯਵਮੇਵ।

ਨ ਕੇਲਾਯਤੀਤਿ ਨ ਮਮਾਯਤਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਤੇਜੇਨ **ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਫਾਲੇਨ੍ਤੀ। ਦਾਰਕਂ ਲਭਤੀ**ਤਿ ਉਗ੍ਘੋਸਨਵਸੇਨ ਭੇਰਿਂ ਚਰਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿ,** ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਕਥੇਸਿ। **ਕੁਚ੍ਛਿਯਾ ਧਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਅਮਾਤਾ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ** ਜਨਨੀਭਾਵਤੋ। **ਮਚ੍ਛਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਪੀ**ਤਿ ਮਚ੍ਛਂ ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਪਿ। ਤਥਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਚ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਸਬ੍ਬਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ – "**ਵਕ੍ਕਯਕਨਾਦੀਨਿ ਬਹਿ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ। **ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਮਾਤਾ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ** ਸਾਮਿਕਭਾਵਤੋ। **ਦਾਰਕੋ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕੁਲਾਨਂ ਦਾਯਾਦੋ ਹੋਤੁ** ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਤ੍ਤਭਾਵਤੋ।

ਅਸੀਤਿਮੇਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਅਸੀਤਿਮੇ ਵਸ੍ਸੇ। ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਮਤ੍ਤੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨਤੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਪਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨਾਹ – ''ਏਵਞ੍ਚ ਖੋ ਮਂ, ਆਵੁਸੋ ਕਸ੍ਸਪ, ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ।

੨੧੦. **ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਂ ਤਂਵਾਰੇ ਸੇਸਵਾਰੇਨ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ। **ਕਮ੍ਮਪਥਭੇਦਕੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਪਥਵਿਸੇਸਕਰੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ ਯਥਾ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਚੋਪਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਪਥਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ; ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਰਭਣ੍ਡਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਣਾਮਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਅਭਿਜ੍ਝਾਸਹਗਤੋ; ਏਵਂ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਤਿ, ਤਥਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਸਞ੍ਞਾਤਿ **ਥੇਰੋ, "ਉਭਯਮ੍ਪੇਤਂ ਕਮ੍ਮਪਥਭੇਦਕਮੇਵਾ"ਤਿ ਆਹ**। ਕਮ੍ਮਪਥਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਸਞ੍ਞਂ ਸਨ੍ਧਾਯ, ''ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤਾਵਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਵਿਤਕ੍ਕਿਤਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨਂ ਕਮ੍ਮਪਥਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ, ਉਭਯਸ੍ਸ ਪਨ ਵਸੇਨ ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੨੧੧. **ਆਯੂਹਨਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਆਯੂਹਿਤਬ੍ਬਕਮ੍ਮਂ। **ਲੋਮਕਿਲਿਟ੍ਠਾਨੀ**ਤਿ ਕਿਲਿਟ੍ਠਲੋਮਾਨਿ, ਕਿਲਿਟ੍ਠਂਸੂਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿਮੇਵਂ ਭੋਗੇਸੁ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਭਵੇ ਵਸਵਤ੍ਤਿਦੇਵਾਨਂ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਯੂਹਨਕਮ੍ਮੇਨ ਵਿਨਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਪਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਲਾਭੋ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੋ ਸੁਤਪੁਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ "**ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਞ੍ਚੇਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਕੁਲੂਪਕਥੇਰਾਨਮੇਤਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਥੇਰੋ ਪਨ ਕਦਾਚਿਪਿ ਕੁਲੂਪਕੋ ਨਾਹੋਸਿ।

ਗਦ੍ਦੂਹਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਗੋਦੁਹਨਮਤ੍ਤਕਾਲਂ। ਇਧ ਪਨ ਸਕਲੋ ਗੋਦੁਹਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਗਾਵਿਂ…ਪੇ॰… ਕਾਲਮਤ੍ਤਮ੍ਪੀ**"ਤਿ ਆਹ। **ਨਿਬਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਨਿਬਦ੍ਧਦਾਤਬ੍ਬਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪੇਸਿ।

ਸਕਿਲੇਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਸੇਰਿਭਾਵਕਰਣੇਨ ਰਣੇਨ ਸਦਿਸਤਾਯ **ਰਣੋ,** ਸਂਕਿਲੇਸੋ। **ਅਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦੀਤਿ ਪਨਾਹ,** ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨਨੁ ਤਥਾ ਵਚਨਂ ਪਟਿਜਾਨਨਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿ।

੨੧੨. ਅਵਾਪੁਰਤਿ ਦ੍ਵਾਰਂ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਵਾਪੁਰਣਂ**। ਪਠਮਸਙ੍ਗਹਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ **ਦੁਤਿਯਸਙ੍ਗਹੇ ਸਙ੍ਗਿਤਂ**। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਬਾਕੁਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੫. ਦਨ੍ਤਭੂਮਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੩. **ਫੁਸੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਞਾਣਫੁਸਨਾ ਨਾਮ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ **ਲਭੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। **ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ, ''ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। **ਅਜਾਨਨਕੋਟ੍ਠਾਸੇਯੇਵਾ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਕਤਂ ਦੋਸਾਰੋਪਨਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ।

੨੧੪. **ਅਪ੍ਪਨਾਉਪਚਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਨਞ੍ਚੇਵ ਉਪਚਾਰਞ੍ਚ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਨਾਸਹਿਤੋ ਪਨ ਉਪਚਾਰੋ ਅਪ੍ਪਨਾਉਪਚਾਰੋ, ਤਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨਿਕ੍ਖਮਤੀਤਿ ਨਿਕ੍ਖਮੋ, ਅਵਗ੍ਗਾਹਕਾਮਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਂ ਨਿਕ੍ਖਮੋ ਏਵ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੋ**, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿ। ਸਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਹਾਰਂ ਉਪਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ – "**ਦੁਵਿਧੇਪਿ ਕਾਮੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ**"ਤਿ। **ਦੁਵਿਧੇਪੀ**ਤਿ ਹੀਨਪਣੀਤਾਦਿਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੇ।

੨੧੫. **ਕੂਟਾਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਲ੍ਹਸਾਠੇਯ੍ਯਂ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪੇ ਠਾਨੇ ਖਨ੍ਧਗਤਪਾਤਨਾਦਿ। **ਦਨ੍ਤਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਨ੍ਤੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨੇਹਿ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਗਤਿਂ। **ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਭੂਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਕਿਰਿਯਾਯ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ।

੨੧੬. ਬਜਤਿਹਰਣਵਸੇਨ ਲਙ੍ਘਕਂ **ਵਿਲਙ੍ਘਕਂ**, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਹਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਂ। ਤੇਨਾਹ – "**ਹਤ੍ਥੇਨ ਹਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ।

੨੧੭. **ਗਹੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਗਣਿਕਾਰਹਤ੍ਥਿਨੀਹਿ ਉਪਲਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਹਤ੍ਥਿਂ ਵਚਨਵਸੇਨ ਗਹੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ। **ਅਤਿਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ** ਅਤਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ। **ਏਤ੍ਥਗੇਧਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਨਾਗਵਨੇ ਪਵਤ੍ਤਗੇਧਾ। **ਸੁਖਾਯਤੀ**ਤਿ ਸੁਖਂ ਅਯਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ, ''ਸੁਖਂ ਹਰਤੀ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਡਿਣ੍ਡਿਮੋ** ਆਨਕੋ। **ਨਿਹਿਤਸਬ੍ਬਵਙ੍ਕਦੋਸੋ**ਤਿ ਅਪਗਤਸਬ੍ਬਸਾਠੇਯ੍ਯਦੋਸੋ। **ਅਪਨੀਤਕਸਾਵੋ**ਤਿ ਅਪੇਤਸਾਰਮ੍ਭਕਸਾਵੋ।

੨੧੯. **ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਕੁਸਲਾਨਂ। **ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਸੀਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਟ੍ਟਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਾਨਂ।

੨੨੨. **ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ, ''ਮਜ੍ਝਿਮੋ, ਦਹਰੋ''ਤਿ ਆਗਤੇਸੁ ਉਪਮਾਵਾਰੇਸੁ, ''ਥੇਰੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤੇਸੁ ਉਪਮੇਯ੍ਯਵਾਰੇਸੂਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖਿਯੇਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਏਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋਵ ਨਯੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਦਨ੍ਤਭੂਮਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੬. ਭੂਮਿਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੩. **ਆਸਞ੍ਚੇਪਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ, ''ਇਮਿਨਾਹਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵੇਯ੍ਯਂ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਾ ਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚੇਪਿ ਚਰਨ੍ਤਿ, **ਅਭਬ੍ਬਾ ਫਲਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ** ਤਣ੍ਹਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਦੂਸਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਨਾਸਞ੍ਚੇਪਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਤ੍ਥਨਂ ਅਕਤ੍ਵਾ। **ਅਭਬ੍ਬਾ ਫਲਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ** ਅਨਿਯਮਿਤਭਾਵਤੋ। ਪਣਿਧਾਨਵਸੇਨ ਹਿ ਪੁਞ੍ਞਫਲਂ ਨਿਯਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਦਭਾਵਤੋ ਕਤਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਨ ਲਭਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਤਿਯਪਕ੍ਖੇ ਉਭਯਟ੍ਠਾਨੇਹਿ

ਵੁਤ੍ਤੰ, ਚਤੁਤ੍ਥਪਕ੍ਖੋ ਸਮ੍ਮਾਵਤਾਰੋ ਇਤਿ ਚਤੁਕੋਟਿਕੋ ਪਞ੍ਹੋ ਜਾਲਵਸੇਨ ਆਹਟੋ, ਤਤ੍ਥ ਆਸਾ ਨਾਮ ਪਤ੍ਥਨਾ, ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਨ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਗਾਹਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ, ਉਭਯਥਾਪਿ ਉਭਯਾਪੇਕ੍ਖਾਨਾਮ, ਯੋ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯਫਲੰ ਸਮਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਅਯੋਨਿਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਚਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ; ਯੋ ਪਨ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤੰ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਫਲੰ ਨ ਸਮਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਯੋਨਿਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਚਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਆਸਞ੍ਚੇਪਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਯੋਨਿਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਨ੍ਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਭੂਮਿਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੭. ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੦. ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹੰਸੂਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਕਾਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਤਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਅਫਾਸੁਕਕਾਲੋ ਅਹੋਸੀ**"ਤਿ ਆਹ। **ਅਵਿਰਾਧਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਰਜ੍ਝਨਕੰ। ਯਦਿ ਵਾ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਤ੍ਥਾ, ਯਦਿ ਵਾ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਰਜ੍ਝਨਕੰ, ਤੰ ਤੰਯੇਵ ਪਟਿਭਾਤੂਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਝਾਨਮੇਵਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਜ੍ਝਾਨਮੇਵ, ''ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਯੇਵ ਏਵੰ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੨੩੧. ਯਾਵਤਾ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਕਾਲੇ ਛਾਯਾ ਫਰਤਿ, ਨਿਵਾਤੇ ਪਣ੍ਣਾਨਿ ਪਤਨ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ "**ਰੁਕ੍ਖਮੂਲ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ **ਏਕਰੁਕ੍ਖਮੂਲਪ੍ਪਮਾਣਟ੍ਠਾਨੰ। ਕਸਿਣਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਓਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਸਿਣਾਰਮ੍ਮਣੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ **ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਸਿਣ…ਪੇ॰… ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਆਭੋਗੋ ਨਤ੍ਥਿ** ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ। ਕਾਮੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਆਭੋਗੋ ਨਤ੍ਥਿ ਤਤੋ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਾ ਸਿਯਾ ਸੋ ਆਭੋਗੋ, ਤਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਮਹਗ੍ਗਤਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਾਸੰ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀਨੰ ਸਤਿਪਿ ਕੇਨਚਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਅਭੇਦੇ ਵਿਸਯਾਦਿਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨਭੇਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, "**ਏਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨ ਵਡ੍ਢਤਿ** ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਤੋ। ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦੀਨੰ ਵਿਯ ਆਕਾਸਭਾਵਨਾਯ **ਉਗ੍ਘਾਟਨੰ ਨ ਜਾਯਤਿ। ਤਾਨਿ ਝਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ। ਚੁਦ੍ਦਸਵਿਧੇਨ ਪਰਿਦਮਨਾਭਾਵਤੋ **ਅਭਿਞ੍ਞਾਨੰ ਪਾਦਕਾਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ**। ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਗ੍ਘਾਟਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਤੋ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨੰ ਅਨਧਿਟ੍ਠਾਨਤਾਯ **ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਪਾਦਕਾਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ। ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਭਾਵੇਨ ਕਿਲੇਸਵਟ੍ਟਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਾਨੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਵਟ੍ਟਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ **ਵਟ੍ਟਪਾਦਕਤਾ**। ਉਪਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨੇਵ ਤੰ ਤੰ ਭਵੰ ਓਕ੍ਕਮਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਭਵੋਕ੍ਕਮਨਾਨਿ**। ਦੁਤਿਯਨਯਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਉਗ੍ਘਾਟਨਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਨਤੋ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨੇਪਰਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਵਡ੍ਢਨਨਿਮਿਤ੍ਤਵਡ੍ਢਨਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। **ਨਾਨਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਸਭਾਵਾ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਮਹਗ੍ਗਤਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਤਾਯ **ਨਾਨਾਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ**। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਮਾਣਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋਪਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਕ੍ਖਮਾਨਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕਾ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ਕਸਿਣਝਾਨਤੋਵ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਾ ਕਤਾਤਿ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਥ ਵਾ ਮਹਗ੍ਗਤਗਹਣੇਨੇਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਤਸ੍ਸਾ ਸਮਞ੍ਞਾਯ ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵਤੋ।

੨੩੨. ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇਤਿ ਅਸਤਿਪਿ ਤਥਾਰੂਪੇ ਆਭੋਗੇ ''ਪਰਿਤ੍ਤਾਭਾਤਿ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ। ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਕਸਿਣੰ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਸਿਣਵਡ੍ਢਨਵਸੇਨ ਬਹੁਲੀਕਾਰਸਮ੍ਭਵਤੋ ਸਿਯਾ ਝਾਨਸ੍ਸ ਬਲਵਤਰਤਾ, ਤਦਭਾਵੇ ਚ ਦੁਬ੍ਬਲਤਾ, ਆਚਿਣ੍ਣਵਸਿਤਾਯ ਪਨ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੋਧਨੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਗੁਣਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਸੁਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਾਨੁਭਾਵਤਾਯ ਏਵ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਪਭਾਪਿ ਅਪ੍ਪਤਰਾ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਵਣ੍ਣੋ…ਪੇ॰… ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠੋ ਚਾ**"ਤਿ। ਦੁਤਿਯਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਕਸਿਣਸ੍ਸ ਪਰਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪਰਿਤ੍ਤਤਾ, ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਅਨੁਰੂਪਤਾਯ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਭਾਮਣ੍ਡਲਕਮ੍ਪਿ ਪਰਿਤ੍ਤਮੇਵ

ਸਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਵ**ਿਪੁਲਪਰਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪੁਲਭਾਵੇਨ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ। ਸੇਸਂ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਨਯੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਪਠਮਦੁਤਿਯਨਯੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ।

ਵਣ੍ਣਨਾਨਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯਦਿ ਪੀਤਂ ਯਦਿ ਲੋਹਿਤਂ ਯਦਿ ਵਾ ਓਦਾਤਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣਨਾਨਤ੍ਤਂ। **ਆਭਾਨਾਨਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਵਿਪੁਲਤਾਵਸੇਨ ਪਭਾਯ ਨਾਨਤ੍ਤਂ। **ਅਚ੍ਚਿਨਾਨਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਜੋਧਾਤੁਸ੍ਸ ਦੀਘਾਦਿਵਸੇਨ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾ। **ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਰਤਿਵਸੇਨ ਨਿਵਿਸਨ੍ਤਿ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ "ਵ**ਸਨ੍ਤੀ**"ਤਿ।

੨੩੪. ਆਭਨ੍ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਭਾ**ਤਿ ਆਹ "**ਆਭਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ**"ਤਿ। **ਤਦਙ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ ਅਪ੍ਪਮਾਣਤਾਯ ਚ ਆਭਾਕਾਰਣਂ, ਤਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਮੇਵਾਤਿ ਆਹ – "**ਤਸ੍ਸਾ ਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਙ੍ਗੇਨਾ**"ਤਿ। **ਕਾਯਾਲਸਿਯਭਾਵੋ** ਤਨ੍ਦੀਆਦੀਨਂ ਹੇਤੁਭੂਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਯਿਤਤਾ।

੨੩੫. **ਪਾਰਮਿਯੋ**ਤਿ ਮਹਾਸਾਵਕਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤਭਾਵੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਵਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਿਂ, ਵ**ੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ** ਥੇਰਗਾਥਾਸੁ। **ਅਵੋਕਿਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਞ੍ਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਭਵੇਸੁ ਜਾਤਿਵਸੇਨ ਸਞ੍ਚਰਣਂ ਮਮ, ਸਞ੍ਚਰਿਤਨ੍ਤਿ ਤਂ ਮਮਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੮. ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੬. **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਕਾਮਤ੍ਤਾ ਏਵਮਾਹ, ਨ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਂ ਅਨਾਦਿਯਨ੍ਤੋ। ਯੇ ਪਨ ਤਦਾ ਸਤ੍ਥੁਵਚਨਂ ਨ ਗਣ੍ਹਿਂਸੁ, ਤੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਾ ਮਙ੍ਕੁਭੂਤਾ ਅਟ੍ਠਂਸੁ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਨਾਹੋਸਿ।

ਯੇਨਪਿ ਜਨੇਨ ਨ ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਯੇਨ ਉਭਯਜਨੇਨ ਅਞ੍ਞਵਿਹਿਤਤਾਯ ਕੁਡ੍ਡਕਵਾਟਾਦਿਅਨ੍ਤਰਿਕਤਾਯ ਵਾ ਨ ਦਿਟ੍ਠੋ। **ਦਮਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਹਿ ਉਪਾਸਕੇਹਿ ਨਿਮ੍ਮਦਭਾਵਂ ਆਪਾਦਿਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਦਮਨਤ੍ਥਂ। **ਠਪਯਿਂਸੂ**ਤਿ ਯੋ ਇਮੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਤਂ ਦਣ੍ਡੋਤਿ, ਸਹਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ।

੨੩੭. ਵਗ੍ਗਭਾਵੇਨੇਵ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਮਹਾਵਗ੍ਗ ੩.੪੬੪) ਨਾਨਾਸਦ੍ਦੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਪੁਥੁਸਦ੍ਦੋ। ਸਮਜਨੋ**ਤਿ ਭਣ੍ਡਨੇ ਸਮਜ੍ਝਾਸਯੋ ਜਨੋ। ਬਾਲਲਕ੍ਖਣੇ ਠਿਤੋਪਿ ''ਅਹਂ ਬਾਲੋ''ਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਭਿਯ੍ਯੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬਾਲਭਾਵਸ੍ਸ ਅਜਾਨਨਤੋਪਿ ਭਿਯ੍ਯੋ ਚ ਭਣ੍ਡਨਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਫੋਟੋ ਵਿਯ ਸਙ੍ਘਭੇਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਰਣਭਾਵਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ **ਨ ਮਞ੍ਞਿ** ਨਞ੍ਞਾਸਿ।

ਕਲਹਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵਾਚਾਯੇਵ ਗੋਚਰੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਵਾਚਾਗੋਚਰਾ** ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਮੁਖਾਯਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਾਦਵਸੇਨ ਮੁਖਂ ਆਯਮੇਤ੍ਵਾ ਭਾਣਿਨੋ। **ਨ ਤਂ ਜਾਨਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਂ ਕਲਹਂ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਕਲਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਚ ਤਂ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਆਹ – "**ਏਵਂ ਸਾਦੀਨਵੋ ਅਯ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਕਲਹੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਜਾਪਨਤੋ ਅਨਤ੍ਥੁਪ੍ਪਾਦਨਤੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਪਰਾਯੇ ਚ **ਸਾਦੀਨਵੋ**, ਸਦੋਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਪਨਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਉਪਨਾਹਵਸੇਨ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿ। **ਪੋਰਾਣੇ**ਤਿ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਆਚਿਣ੍ਣਸਮਾਚਿਣ੍ਣਤਾਯ ਪੁਰਾਤਨੋ।

ਨ ਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਨ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿ।

ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਵੇਰਾਨਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਛਿਨ੍ਨਾਦਿਭਾਵਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪਨਯ੍ਹਵਸੇਨ ਚਿਰਕਾਲਂ ਪਵਤ੍ਤਵੇਰਾਨਂ।

ਬਾਲਸਹਾਯਤਾਯ ਇਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਲਹਪਸੁਤਾ, ਪਣ੍ਡਿਤਸਹਾਯਾਨਂ ਪਨ ਇਦਂ ਨ ਸਿਯਾਤਿ **ਪਣ੍ਡਿਤਸਹਾਯਸ੍ਸ ਬਾਲਸਹਾਯਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਾਵਣ੍ਣਦੀਪਨਤ੍ਥਂ** ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸੀਹਬਜਗ੍ਘਾਦਿਕੇ **ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯੇ** ਰਾਗਦੋਸਾਦਿਕੇ **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯੇ ਚ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ**।

ਮਾਤਙ੍ਗੋ ਅਰਞ੍ਞੇ **ਮਾਤਙ੍ਗਰਞ੍ਞੇ**ਤਿ ਸਰਲੋਪੇਨ ਸਨ੍ਧਿ। ਮਾਤਙ੍ਗਸਦ੍ਦੇਨੇਵ ਹਤ੍ਥਿਭਾਵਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨਾਗਵਚਨਂ ਤਸ੍ਸ ਮਹਤ੍ਤਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਨਾਗੋਤਿ ਮਹਨ੍ਤਾਧਿਵਚਨਮੇਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਮਹਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੋਪਿ ਹਿ ਨਾਗ-ਸਦ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ‘‘ਏਵਂ ਨਾਗਸ੍ਸ ਨਾਗੇਨ, ਈਸਾਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਿਨੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਉਦਾ॰ ੨੫; ਮਹਾਵ॰ ੪੬੭)।

੨੩੮. **ਕਿਰ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਨੁਸ੍ਸਵਸੂਚਨਤ੍ਥੋ ਨਿਪਾਤੋ। ਤੇਨ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸੁਤਿਪਰਮ੍ਪਰਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਭਗਵਤਾ ਹਿ ਸੋ ਆਦੀਨਵੋ ਪਗੇਵ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ, ਨ ਤੇਨ ਸਤ੍ਥਾ ਨਿਬ੍ਬਿਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ; ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਅਨ੍ਤੋਵਸ੍ਸੇ ਕੇਚਿ ਬੁਦ੍ਧਵੇਨੇਯਜਾ ਨਾਹੇਸੁਂ; ਤੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਮਨਂ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਦਮਨੁਪਾਯੋਤਿ ਪਾਲਿਲੇਯਜਕਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਏਕਵਿਹਾਰਿਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਭਗੁਂ, ਸਮਗ੍ਗਵਾਸਂ ਵਸਨ੍ਤੇ ਚ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇਰਾਦਿਕੇ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤੁਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਚ। ਇਮਂ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋਵਾਦਂ ਦਾਤੁਂ ਤਤ੍ਥ ਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਕਲਹਕਾਰਕੇ ਕਿਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ **ਕਿਰ**ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਵੁ**ਤ੍ਤਨਯਮੇ**ਵ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਸੁਤ੍ਤੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੨੫ ਆਦਯੋ)।

੨੪੧. ‘‘ਯਥਾ ਕਥਂ ਪਨਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਭਾਵਤੋ “**ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ ਵੋਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਪੁਚ੍ਛਾਯਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪੁਨ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ ਵੋ’’ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਤੋ। **ਸੋ ਪਨ** ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ। **ਥੇਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇਰਾਦੀਨਂ ਨਤ੍ਥਿ। **ਪਰਿਕਮ੍ਮੋਭਾਸਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣੇ ਕਤਾਧਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ਪਰਿਕਮ੍ਮੋਭਾਸਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਪਰਿਕਮ੍ਮੋਭਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਕਮ੍ਮਸਮਾਧਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਓਭਾਸਂ, ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਸਞ੍ਜਨਿਤਂ ਓਭਾਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਲਾਭੀ ਹਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪਰਿਕਮ੍ਮਤ੍ਥਂ ਓਭਾਸਕਸਿਣਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਉਪਚਾਰੇ ਠਪਿਤੋ ਸਮਾਧਿ ਪਰਿਕਮ੍ਮਸਮਾਧਿ, ਤਤ੍ਥ ਓਭਾਸੋ ਪਰਿਕਮ੍ਮੋਭਾਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ – “**ਓਭਾਸਞ੍ਚੇਵ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮਾਤਿ ਪਰਿਕਮ੍ਮੋਭਾਸਂ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮਾ**”ਤਿ। ਯਤ੍ਤਕੇ ਹਿ ਠਾਨੇ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਗਤਂ ਦਟ੍ਠੁਕਾਮੋ, ਤਤ੍ਤਕਂ ਠਾਨਂ ਓਭਾਸਕਸਿਣਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਤਂ ਓਭਾਸਂ ਤਤ੍ਥ ਚ ਰੂਪਗਤਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣੇਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਥੇਰਾ ਚ ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਂਸੁ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – “**ਓਭਾਸਞ੍ਚੇਵ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮ ਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇਸਂ ਰੂਪਗਤਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਕਮ੍ਮਵਾਰੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿ, ਤਤੋ ਓਭਾਸੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੇ ਰੂਪਗਤਮ੍ਪਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਪਰਿਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਸਿਣਾਰਮ੍ਮਣਂ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਂ, ਰੂਪਗਤਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਕਸਿਣੋਭਾਸਵਸੇਨ ਰੂਪਗਤਦਸ੍ਸਨਂ, ਕਸਿਣੋਭਾਸੋ ਚ ਪਰਿਕਮ੍ਮਵਸੇਨਾਤਿ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਪਰਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ତਿਯਾ ਨਾਹੋਸਿ, ਤਯਿਦਂ ਕਾਰਣਂ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਭਾਵਤੋ ਥੇਰਾ ਨ ਮਞ੍ਞਿਂਸੁ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਨਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾਮਾ**”ਤਿ।

ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣੇ ਥੇਰਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਸਤ੍ਥਾ ਵਦਤਿ। **ਕਿਂ ਨ ਆਲ਼ੁਲੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਿਂ ਨ ਬ੍ਯਾਮੋਹੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਯਾਮੋਹੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨੋ ਯਥਾਉਪਟ੍ਠਿਤੇਸੁ ਰੂਪਗਤੇਸੁ ਅਪੁਬ੍ਬਤਾਯ, ‘‘ਇਦਂ ਨੁ ਖੋ ਰੂਪਗਤਂ ਕਿਂ, ਇਦਂ ਨੁ ਖੋ ਕਿ’’ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਸਂਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ। **ਸਮਾਧਿ ਚਵੀ**ਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪਰਿਕਮ੍ਮਸਮਾਧਿ ਵਿਗਚ੍ਛਿ। ਤਤੋ ਏਵ ਹਿ ਪਰਿਕਮ੍ਮੋਭਾਸੋਪਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਰੂਪਂ ਨ ਪਸ੍ਸਿ। **ਨ ਮਨਸਿ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਮੇ ਰੂਪਾਨਿ ਉਪਟ੍ਠਹਿਂਸੁ, ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਾਨਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਮਨਸਿ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸਿ ਤਂ ਪਨ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ “**ਅਮਨਸਿਕਾਰੋ ਉਦਪਾਦੀ**”ਤਿ।

ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਅਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਂ ਆਗਮ੍ਮ **ਉਪ੍ਪਿਲਂ ਉਦਪਾਦਿ। ਵੀਰਿਯਂ ਗਾਲ਼੍ਹਂ ਪਗ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾਨਂ ਵੂਪਸਮਨਤ੍ਥਂ ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਂ ਅਹੋਸਿ, ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇ ਸਮਾਧਿਦੂਸਿਕਾ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਾ ਬਲਵਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਉਪ੍ਪਿਲਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਸਿਥਿਲਵੀਰਿਯਤ੍ਤਾ। **ਪਤਮੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਖਿਨ੍ਨਂ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਮਮਾਤਿ

ਪਣ੍ਣਾਅਭਿਭਵਨੀਯਮਨਸੀਸੇਨ ਜਪ੍ਪੇਤੀਤਿ **ਅਭਿਜਪ੍ਪਾ,** ਤਣ੍ਹਾ। ਨਾਨਤ੍ਤਾ ਨਾਨਾਸਭਾਵਾ ਸਭ੍ਵਾ **ਨਾਨਤ੍ਤਸਭ੍ਵਾ।** ਅਤਿਵਿਯ ਉਪਰਿ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਜ੍ਝਾਨਂ ਪੇਕ੍ਖਨਂ **ਅਤਿਨਿਜ੍ਝਾਯਿਤਤ੍ਤਂ।**

੨੪੩. **ਪਰਿਕਮ੍ਮੋਭਾਸਮੇ**ਵਾਤਿ ਪਰਿਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਿਤਂ ਓਭਾਸਮੇਵ। **ਨ ਚ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਓਭਾਸਮਨਸਿਕਾਰਪਸੁਤਤਾਯ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਾਨਿ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮਿ। **ਵਿਸਯਰੂਪਮੇ**ਵਾਤਿ ਤੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨੇਵ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਸਯਭੂਤਂ ਰੂਪਗਤਮੇਵ ਮਨਸਿ ਕਰੋਮਿ।

ਕਸਿਣਰੂਪਾਨਂ ਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਓਭਾਸਸ੍ਸ ਪਰਿਤ੍ਤਤਾਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਓਭਾਸ"**ਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਤ੍ਤਾਨਿ ਰੂਪਾਨੀ**ਤਿ ਕਤਿਪਯਾਨਿ, ਸਾ ਚ ਨੇਸਂ ਪਰਿਤ੍ਤਤਾ ਠਾਨਵਸੇਨੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਤ੍ਤਕਟ੍ਠਾਨੇ ਰੂਪਾਨੀ"**ਤਿ। ''ਅਪ੍ਪਮਾਣਞ੍ਚੇਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੋ **ਦੁਤਿਯਵਾਰੋ।** ਓਭਾਸਪਰਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਰਿਕਮ੍ਮਸਮਾਧਿ ''ਪਰਿਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਓਭਾਸਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਮਾਣਤਾਯ ਅਪ੍ਪਮਾਣਸਮਾਧੀਤਿ ਵਚਨਤੋ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿਨੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਮਯੇ। **ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪਿ ਪਰਿਤ੍ਤਕਂ ਹੋਤਿ** ਪਰਿਤ੍ਤਰੂਪਗਤਦਸ੍ਸਨਤੋ।

੨੪੫. **ਦੁਕਤਿਕਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇ ਦੁਕਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਂ, ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਤਿਕਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਦੁਕਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਵਸੇਨ ਦੁਕਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਂ, ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮਵਸੇਨ ਦੁਕਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਂ। **ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇ ਤਿਕਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਂ, ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਤਿਵਿਧਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਵਸੇਨ ਤਿਪ੍ਪਕਾਰਂ ਸਮਾਧਿਂ। **ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਾ**ਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਾਦਿਸਭਾਵਾ। ਕਾਮਂ ਭਗਵਾ ਪੁਰਿਮਯਾਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਂ, ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮੇ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋਪਿ ਇਮਾਨਿ ਞਾਣਾਨਿ ਭਾਵੇਸਿਯੇਵ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਾਨਿ ਪਨ ਞਾਣਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ, **"ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਨਾਹ **"ਭਗਵਤੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਿਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕੋ **ਮਗ੍ਗੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਸੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕਨਯੋ ਭਗਵਤੋ ਲੋਕਿਯੋ ਅਹੋਸਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ, ''ਸਵਿਤਕ੍ਕਮ੍ਪਿ ਸਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵੇਮੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ। **ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਿਸ੍ਸਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ** **ਵੁਤ੍ਤਂ,** ਨ ''ਲੋਕਿਯਂ ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮੇਵ ਵਾ''ਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵਾਤਿ।

ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੯. ਬਾਲਪਣ੍ਡਿਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੬. **ਏਤੇਹੀ**ਤਿ ਦੁਚਿਨ੍ਤਿਤਾਦੀਹਿ। ਏਤੇਨ ਲਕ੍ਖਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਰਣਤ੍ਥਤਮਾਹ। **ਤਾਨੇ**ਵਾਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਏਵ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬਾਲਸ੍ਸ। ''ਅਯਂ ਬਾਲੋ''ਤਿ ਨਿਮੀਯਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨੀਯਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਬਾਲਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਅਪਦਾਨਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਖ੍ਯਾਤਂ ਕਮ੍ਮਂ। **ਦੁਚਿਨ੍ਤਿਤਾਦੀਨਿ** ਚ ਬਾਲੇ ਵਿਖ੍ਯਾਤਾਨਿ, ਅਵਧਾਰਣਭਾਵੇ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਬਾਲਸ੍ਸ ਅਪਦਾਨਾਨੀਤਿ **ਬਾਲਾਪਦਾਨਾਨਿ।** ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੀਹਿ ਦੁਟ੍ਠਂ ਦੂਸਿਤਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਦੁਚਿਨ੍ਤਿਤਚਿਨ੍ਤੀ।** ਲੋਭਾਦੀਹਿ ਦੁਟ੍ਠਂ ਭਾਸਿਤਂ ਮੁਸਾਵਾਦਾਦਿਂ ਭਾਸਤੀਤਿ **ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਭਾਸੀ।** ਤੇਸਂ ਤੇਸਂਯੇਵ ਵਸੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਦੁਕ੍ਕਟਕਮ੍ਮਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਦੁਕ੍ਕਟਕਮ੍ਮਕਾਰੀ।** ਤੇਨਾਹ **"ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਾਨਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਤਜ੍ਜਂ। ਤਤੋ ਏਵ ਤੇਸਂ ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ ਅਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿ **ਤਸ੍ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ।** ਤੇਨਾਹ **"ਤਜ੍ਜਾਤਿਕ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਕਥ੍ਛਮਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਕਥਿਯਮਾਨਾਯ।

੨੪੮. ਯਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਯਥੂਪਚਿਤਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਕਤੋਕਾਸਾਨਿ ਤਦੁਪਟ੍ਠਾਪਿਤਾਨਿ ਕਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤਗਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਮਰਣਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਕਾਲੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਿ, ਤਦਾ ਓਲਮ੍ਬਨ੍ਤਾਨਿ ਵਿਯ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤਾਨਿ ਵਿਯ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਨ੍ਤਾਨਿ ਵਿਯ

ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – “**ਓਲਮ੍ਬਨਾਦਿਆਕਾਰੇਨ ਹਿ ਤਾਨਿ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰੋ ਏਵ ਤਦਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗੋਚਰਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰੇ ਆਪਾਥਗਤੇ**”ਤਿ।

੨੪੯. ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਨ ਵਦਤੀਤਿ ਏਤੇਨ ਦ੍ਵੇਪਿ ਪਟਿਸੇਧਾ ਪਕਤਿਅਤ੍ਥਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। **ਨ ਸੁਕਰਾ**ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵੋ ਦੀਪਿਤੋ, ਦੁਕ੍ਕਰਞ੍ਚ ਤਾਵ ਉਪਾਯੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – “**ਨ ਸੁਕਰਂ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਗਮਨੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਂਵਿਜ੍ਝਨੇਨ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚੋਰਸ੍ਸ। **ਇਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਪੀ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਿਸਤੇਨ।

੨੫੦. ਸਙ੍ਖਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪੇਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਙ੍ਖਾਤਬ੍ਬਮਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦੀਪਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਗਣਨਾਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀ**”ਤਿ। **ਉਪਨਿਕ੍ਖੇਪਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਕਲਭਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਕਲਾਨਂ ਸਙ੍ਗਣਨਕੋਟ੍ਠਾਸਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਤਿਮਂ ਕਲ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਓਲੋਕਿਤਮਤ੍ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਉਪਨਿਕ੍ਖੇਪਨਵਸੇਨ ਓਲੋਕਨਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ। **ਤਂ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਪਞ੍ਚਵਿਧਬਨ੍ਧਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣਂ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ਏਕਪਸ੍ਸਵਸੇਨ ਆਗਤਾ। **ਗੇਹਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਹਤੋ ਗੇਹਸ੍ਸ। **ਸਬ੍ਬਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਵਯਵਤੋ। **ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤੇ** ਏਕਜਾਲੀਭੂਤੇ। **ਸੁਪਕ੍ਕੁਥਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਪਕ੍ਕਾਯ।

ਵਿਭਤ੍ਤੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਕਮ੍ਮੁਨਾ ਵਿਭਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ। ਅਯੋਪਾਕਾਰੇਨ ਪਰਿਤੋ ਅਤ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ **ਅਯੋਪਾਕਾਰਪਰਿਯਤ੍ਤੋ** ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ।

ਯਮਕਗੋਲ਼ਕਾਤਿ ਦਾਰਕਾਨਂ ਕੀਲ਼ਨਯੁਗਲ਼ਾ। **ਏਵਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਉਸ੍ਸਦਨਿਰਯਵਸੇਨਪਿ ਸੋਤ-ਘਾਨ-ਜਿਵ੍ਹਾ-ਕਾਯ-ਮਨੋ-ਗੋਚਰਤਾਵਸੇਨਪਿ ਇਮਿਨਾ ਆਕਾਰੇਨ ਦੁਕ੍ਖੋਤਿ।

੨੫੧. ਦਨ੍ਤੇਹਿ ਉਲ੍ਲੇਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਉਤ੍ਤਰਦਨ੍ਤੇਹਿ ਅਵ੍ਛਿਤ੍ਵਾ। ਰਸਵਸੇਨ ਅਤਿਤ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸਾਦੋ **ਰਸਾਦੋ**। ਤੇਨਾਹ “**ਰਸਗੇਧੇਨ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਰਸੋ**”ਤਿ।

੨੫੨. ਦੁਰੂਪੋਤਿ ਵਿਰੂਪੋ। **ਦੁਦ੍ਦਸੋ**ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਵਿਰੂਪਭਾਵੇਨ ਅਨਿਟ੍ਠਦਸ੍ਸਨੋ। **ਲਕੁਣ੍ਠਕੋ**ਤਿ ਰਸ੍ਸੋ। **ਪਵਿਟ੍ਠਗੀਵੋ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਨ੍ਤਰਂ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਗੀਵੋ। **ਮਹੋਦਰੋ**ਤਿ ਵਿਪੁਲਕੁਚ੍ਛਿ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ ਲਕੁਣ੍ਠਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਰਸ੍ਸਗੀਵਾ ਪੁਥੁਲਕੁਚ੍ਛਿਕਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਾਣੋ ਨਾਮ ਚਕ੍ਖੁਵਿਕਲੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – “**ਏਕਕ੍ਖਿਕਾਣੋ ਵਾ ਉਭਯਕ੍ਖਿਕਾਣੋ ਵਾ**”ਤਿ। **ਕੁਣੀ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਵਿਕਲੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਏਕਹਤ੍ਥਕੁਣੀ ਵਾ ਉਭਯਹਤ੍ਥਕੁਣੀ ਵਾ**”ਤਿ। ਵਾਤਾਦਿਨਾ ਉਪਹਤਕਾਯਪਕ੍ਖੋ ਇਧ ਪਕ੍ਖਹਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਪਕ੍ਖਿਹਤੋਤਿ ਆਹ – “**ਪਕ੍ਖਹਤੋਤਿ ਪੀਠਸਪ੍ਪੀ**”ਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਬਨ੍ਧਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਾਪਰਜਾਤੀਸੁ ਵਿਪਾਕਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨੁਪਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ।

ਕਲੀਯਤਿ ਖਲੀਯਤਿ ਅਪ੍ਪਹੀਯਤਿ ਸਾਸਨਂ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਕਲਿ,** ਜੁਤਪਰਾਜਯੋ। ਸੋ ਏਵ ਗਹਸਦਿਸਤਾਯ “**ਕਲਿਗ੍ਗਹੋ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਧਿਬਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਟੁਮ੍ਬਸ੍ਸ ਅਧਿਵੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਮੂਲਭੂਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਤਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਤ੍ਤਨਾਪਿ ਬਨ੍ਧਂ ਨਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**”ਤਿ। ਬਾਲਭੂਮਿਯਾ ਬਾਲਭਾਵਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨਿਰਯਗਾਮਿਕਮ੍ਮਕਾਰਿਤਾਤਿ “**ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ**”ਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਪਨ ਤਤੋ ਮੁਦੁਮੁਦੁਤਰਾਦਿਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਸੇਸਾਪਾਯੇਸੁ ਅਪਰਾਪਰਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਦਿਬਾਲਭੂਮਿ ਵਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ।

੨੫੩. ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨਾਤਿ ‘‘ਬਾਲੋ ਅਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਚਨਸ੍ਸ ‘‘ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਅਯ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਲਕ੍ਖੀਯਤੀਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੁਸਾਰੇਨ। **ਮਨੋਸੁਚਰਿਤਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾ-ਅਬ੍ਯਾਪਾਦ-ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਂ ਸੁਚਿਨ੍ਤਿਤਮੇਵ ਚਿਨ੍ਤੇਤੀਤਿਆਦਿਨਾ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸੁਚਰਿਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਚਕ੍ਕਰਤਨਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੬. ਉਪੋਸਥਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੨੪੩) ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਸਬ੍ਬਦਿਵਸੇਸੁ ਗਹਟ੍ਠੇਹਿ ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਸੀਲਂ, ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਤਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਉਪੋਸਥਿਕੋ**, ਤਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਉਪੋਸਥਙ੍ਗਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। **ਤਦਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਕਾਲੇ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ତਿਭਾਵਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯ-ਦਾਨ-ਸੀਲਾਦਿ-ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਭਾਰਸਮੁਦਾਗਮਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੂਰਿਤਚਕ੍ਕਵਤ੍ତਿਵਤ੍ਤੋ ਕਾਦੀਪਦੇਸਵ◌ਿਸੇਸਪਚ੍ਚਾਜਾਤਿਯਾ ਚੇਵ ਕੁਲਰੂਪਭੋਗਾਧਿਪਤੇਯਜਾਦਿਗੁਣਵ◌ਿਸੇਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਤਦਨੁਰੂਪੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵ◌ੇ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ। ਤਾਦਿਸੇ ਹਿ ਕਾਲੇ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਭਾਵ◌ੀ ਪੁਰਿਸੁਤ੍ਤਮੋ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਰਾਜਾ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਮੁਦ੍ਧਾਵਸਿਤ੍ਤੋ ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲੋ ਅਨੁਪੋਸਥਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਦਿਨਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਯਦਾ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਦਾ ਏਵ। ਤੇਨਾਹ – "**ਪਾਤੋ…ਪੇ॰… ਧਮ੍ਮਤਾ**"ਤਿ। (ਤਤ੍ਥ **ਦਮੋ** ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ, **ਸਂਯਮੋ** ਸੀਲਸਂਵਰੋ।)

ਵ◌ੁ**ਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਭਾਵ◌ਾਵਹਦਾਨਦਮਸਂਯਮਾਦਿਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮਹੇਤੁਕਂ। **ਨੀਲਮਣਿਸਙ੍ਘਾਟਸਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਇਨ੍ਦਨੀਲਮਣਿਸਞ੍ਚਯਸਮਾਨਂ। **ਦਿਬ੍ਬਾਨੁਭਾਵਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨੀਯਤਾ ਮਨੁਞ੍ਞਘੋਸਤਾ ਆਕਾਸਗਾਮਿਤਾ ਓਭਾਸਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾ ਅਪ੍ਪਟਿਘਾਤਤਾ ਰਞ੍ਞੋ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਕਾਰਣਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਦਿਬ੍ਬਸਦਿਸੇਹਿ ਆਨੁਭਾਵ◌ੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ। **ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਸੁਨ੍ਦਰੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ। **ਪਰਿਪੂਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ। ਸਾ ਚਸ੍ਸ ਪਾਰਿਪੂਰਿ ਇਦਾਨੇਵ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰੀਯਤਿ।

ਪਨਾਲ਼ੀਤਿ ਛਿਦ੍ਦਂ। **ਸੁਦ੍ਧਸਿਨਿਦ੍ਧਦਨ੍ਤਪਨ੍ਤਿਯਾ** ਨਿਬ੍ਬਿਵਰਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨਾਭਿਪਨਾਲ਼ਿ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਪਟ੍ਟੇਸੂ**ਤਿ ਨਾਭਿਪਰਿਕ੍ਖੇਪਪਟ੍ਟੇ ਚੇਵ ਨਾਭਿਯਾ ਪਨਾਲ਼ਿਪਰਿਕ੍ਖੇਪਪਟ੍ਟੇ ਚ। **ਸੁਵ◌ਿਭਤ੍ਤਾ**ਵ◌ਾਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਸਂਕਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਾ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਲੇਖਨ੍ਤਰੇਸੁ ਮਣਿਕਾ ਸੁਵ◌ਿਭਤ੍ਤਾ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਲੇਖਾਦੀਨੀਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਮਾਲਾਕਮ੍ਮਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸੁਰਤ੍ਤਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ **ਸੁਰਤ੍ਤ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਮਹਾਨਾਮਵਣ੍ਣਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, **ਸੁਦ੍ਧ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਤਂ, **ਸਿਨਿਦ੍ਧ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਲੂਖਤਂ। ਕਾਮਂ ਤਸ੍ਸ ਚਕ੍ਕਰਤਨਸ੍ਸ ਨੇਮਿਮਣ੍ਡਲਂ ਅਸਨ੍ਧਿਕਂਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਮੇਵ ਪਨ ਕੇਵਲਂ ਪਵ◌ਾਲ਼ਵਣ੍ਣੇਵ ਨ ਸੋਭਤੀਤਿ ਪਕਤਿਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਧਿਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਰਤ੍ਤਜਮ੍ਬੁਨਦਪਰਿਕ੍ਖਤਂ ਅਹੋਸਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ "**ਸਨ੍ਧੀਸੁ ਪਨਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਨੇਮਿਮਣ੍ਡਲਪਿਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਿ ਨੇਮਿਮਣ੍ਡਲਸ੍ਸ ਪਿਟ੍ਠਿਪਦੇਸੇ। **ਦਸਨ੍ਨਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਅਰਾਨਮਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਦਸਨ੍ਨਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਅਰਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਸਮੀਪੇ ਪਦੇਸੇ। **ਛਿਦ੍ਦਮਣ੍ਡਲਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਮਣ੍ਡਲਸਣ੍ਠਾਨਛਿਦ੍ਦਵ◌ਿਚਿਤ੍ਤੋ। **ਸੁਕੁਸਲਸਮਨ੍ਨਾਹਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਕੁਸਲੇਨ ਸਿਪ੍ਪਿਨਾ ਪਹਤਸ੍ਸ, ਵ◌ਾਦਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਗ੍ਗੂ**ਤਿ ਮਨੋਰਮੋ **ਰਜਨੀਯੋ**ਤਿ ਸੁਣਨ੍ਤਾਨਂ ਰਾਗੁਪ੍ਪਾਦਕੋ। **ਕਮਨੀਯੋ**ਤਿ ਕਨ੍ਤੋ। **ਸਮੋਸਰਿਤਕੁਸੁਮਦਾਮਾ**ਤਿ ਓਲਮ੍ਬਿਤਸੁਗਨ੍ਧਕੁਸੁਮਦਾਮਾ। **ਨੇਮਿਪਰਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨੇਮਿਪਰਿਯਨ੍ਤਪਰਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ। ਨਾਭਿਪਨਾਲ਼ਿਯਾ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਪਸ੍ਸਾਨਂ ਵਸੇਨ "**ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨਾਭਿਪਨਾਲ਼ੀਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਏਕਾ ਏਵ ਹਿ ਸਾ ਪਨਾਲ਼ਿ। **ਯੇਹੀ**ਤਿ ਯੇਹਿ ਦ੍ਵ◌ੀਹਿ ਸੀਹਮੁਖੇਹਿ। ਪੁਨ **ਯੇਹੀ**ਤਿ ਮੁਤ੍ਤਾਕਲਾਪੇਹਿ।

ਓਧਾਪਯਮਾਨਨ੍ਤਿ ਸੋਤ੍ਤਂ ਅਵਹਿਤਾਨਿ ਕੁਰੁਮਾਨਂ। ਚਨ੍ਦੋ ਪੁਰਤੋ, ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ ਪਚ੍ਛਾਤਿ ਏਵ◌ਂ **ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਿਯੇਨ** ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਭਾਗੇਨ।

ਅਨ੍ਤੇ ਪੁਰਸ੍ਸਾਤਿ ਅਨੁਰਾਧਪੁਰੇ ਰਞ੍ਞੋ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਸ੍ਸ **ਉਤ੍ਤਰਸੀਹਪਞ੍ਜਰਆਸਨ੍ਨੇ** ਤਦਾ ਰਞ੍ਞੋ ਪਾਸਾਦੇ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਦਿਸਾਯ ਸੀਹਪਞ੍ਜਰਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਖੇਨ ਸਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਨਾਰੁਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਸਰੀਰਞ੍ਚ ਅਨੁਲ੍ਲਙ੍ਘਿਤ੍ਵ◌ਾ ਯਥਾਠਿਤੇਨੇਵ ਹਤ੍ਥੇਨ ਪੁਪ੍ਫਮੁਟ੍ਠਿਯੋ ਖਿਪਿਤ੍ਵ◌ਾ ਸੁਖੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਪੂਜੇਤੁਂ।

ਨਾਨਾਵਿਰਾਗਰਤਨਪ੍ਪਭਾਸਮੁਜ੍ਜਲਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਵਿਧਚਿਤ੍ਤਵਣ੍ਣਰਤਨੋਭਾਸਪਭਸ੍ਸਰਂ। **ਆਕਾਸਂ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੇ**ਤਿ। ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਉਪਰਿ ਆਕਾਸਂ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੇ।

ਸਨ੍ਨਿਵੇਸਕ੍ਖਮੋਤਿ ਖਨ੍ਧਵਾਰਸਨ੍ਨਿਵੇਸਯੋਗ੍ਗੋ। **ਸੁਲਭਾਹਾਰੂਪਕਰਣੋ**ਤਿ ਸੁਖੇਨੇਵ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਧਞ੍ਞਗੋਰਸਦਾਰੁਤਿਣਾਦਿਭੋਜਨਸਾਧਨੋ। **ਪਰਚਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਸੇਨਾ, ਆਣਾ ਵਾ।

ਆਗਤਨਨ੍ਦਨੋਤਿ ਆਗਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਨ੍ਦਿਜਨਨੋ। ਆਗਤਂ ਵਾ ਆਗਮਨਂ, ਤੇਨ ਨਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਆਗਤਨਨ੍ਦਨੋ**। ਗਮਨੇਨ ਸੋਚੇਤੀਤਿ **ਗਮਨਸੋਚਨੋ। ਉਪਕਪ੍ਪੇਥਾ**ਤਿ ਉਪਰੂਪਰਿ ਕਪ੍ਪੇਥ ਸਂਵਿਦਹਥ, ਉਪਨੇਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਤੋਪਿ ਸਭਾਵਤੋਪਿ ਫਲਤੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਆਦੀਨਵਤੋਪਿ ਵੀਮਂਸਿਤ੍ਵਾ।

ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਭੂਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਵਿਭਾਵਿਨੋ**, ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ। **ਅਨੁਯਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤਕਾ। **ਓਗਚ੍ਛਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਓਸੀਦਨ੍ਤਂ। **ਯੋਜਨਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਯੋਜਨਮਤ੍ਤਂ ਪਦੇਸਂ। ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵੇਨ ਪਨ ਯਥਾ ਭੂਮਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਂ ਓਗਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਤਲ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਅਨ੍ਤੋ ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ** ਉਦਕੇਨ ਸੇਨਾਯ ਅਨਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਂ।

੨੫੭. ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੋ ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਸਮੁਦ੍ਦਪਰਿਯਨ੍ਤੋ**, ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਸਮੁਦ੍ਦਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਚਾਤੁਰਨ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਚਾਤੁਸਮੁਦ੍ਦਨ੍ਤਾਯ ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹਾਦਿਚਤੁਕੋਟ੍ਠਾਸਨ੍ਤਾਯ।

ਹਤ੍ਥਿਰਤਨਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੮. ਹਰਿਚਨ੍ਦਨਾਦੀਹੀਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਚਤੁਜ੍ਜਾਤਿਯਗਨ੍ਧਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਆਗਮਨਂ ਚਿਨ੍ਤੇਥਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ** ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੂਰਿਤਤਾਯ ਪਰਿਚਿਤਤ੍ਤਾ। ਭੂਮਿਫੁਸਨਕੇਹਿ ਵਾਲਧਿ, ਵਰਙ੍ਗ ਹਤ੍ਥੋਤਿ ਇਮੇਹਿ ਚ ਤੀਹਿ, ਚਤੂਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਚਾਤਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਅਵਯਵੇਹਿ ਠਿਤਤ੍ਤਾ **ਸਤ੍ਤਪਤਿਟ੍ਠੋ। ਇਤਰੇਸਂ** ਅਮਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤਾਨਂ **ਨ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ। ਗਨ੍ਧਮੇਵ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਇਤਰੇ ਹਤ੍ਥਿਨੋ ਨ ਸਹਨ੍ਤਿ।

ਅਸ੍ਸਰਤਨਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਿਨ੍ਧਵਕੁਲਤੋਤਿ ਸਿਨ੍ਧਵਸ੍ਸਾਜਾਨੀਯਕੁਲਤੋ।

ਮਣਿਰਤਨਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਕਟਨਾਭਿਸਮਪ੍ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਪਰਿਣਾਹਤੋ ਮਹਾਸਕਟਸ੍ਸ ਨਾਭਿਯਾ ਸਮਪ੍ਪਮਾਣਂ। **ਉਭੋਸੁ ਅਨ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਰਿ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਅਨ੍ਤੇਸੁ। **ਕਣ੍ਣਿਕਪਰਿਯਨ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਕਞ੍ਚਨਪਦੁਮਾਨਂ ਕਣ੍ਣਿਕਾਯ ਪਰਿਯਨ੍ਤਤੋ। **ਮੁਤ੍ਤਾਜਾਲਕੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧੇ ਮੁਤ੍ਤਾਮਯੇ ਜਾਲਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ।

ਇਤ੍ਥਿਰਤਨਵਣ੍ਣਨਾ

"**ਇਤ੍ਥਿਰਤਨਂ ਪਾਤੁਭਵਤੀ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਵਨਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, "**ਮਦ੍ਦਰਾਜਕੁਲਤੋ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਦ੍ਦਰਟ੍ਠਂ ਕਿਰ ਅਭਿਰੂਪਾਨਂ ਇਤ੍ਥੀਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ। **ਸਣ੍ਠਾਨਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਸਰੀਰਾਵਯਵਾਨਂ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਤਾਯ। ਅਵਯਵਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਹਿ ਸਮੁਦਾਯਪਾਰਿਪੂਰਿਸਿਦ੍ਧਿ। **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਂ। **ਦਸ੍ਸਨੀਯਾ**ਤਿ ਸੁਰੂਪਭਾਵੇਨ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਾ। **ਸੋਮਨਸ੍ਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸਾਦੇਤਿ** ਯੋਨਿਸੋ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਾਨਂ ਕਮ੍ਮਫਲਸਦ੍ਧਾਯ ਵਸੇਨ। **ਪਸਾਦਾਵਹਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕਾਰਣਵਚਨੇਨ ਯਥਾ

ਪਾਸਾਦਿਕਤਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਸਿਦ੍ਧਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਦਸ੍ਸਨੀਯਤਾਯ ਪਾਸਾਦਿਕਤਾਸਿਦ੍ਧਿ, ਅਭਿਰੂਪਤਾਯ ਚ ਦਸ੍ਸਨੀਯਤਾਸਿਦ੍ਧਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਨਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਵਾ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਪਾਸਾਦਿਕਤਾਸਿਦ੍ਧਿ, ਪਾਸਾਦਿਕਤਾਯ ਦਸ੍ਸਨੀਯਤਾਸਿਦ੍ਧਿ, ਦਸ੍ਸਨੀਯਤਾਯ ਅਭਿਰੂਪਤਾਸਿਦ੍ਧਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਂ ਸਰੀਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਭਿਰੂਪਤਾਦਿਕੇ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਰੀਰੇ ਦੋਸਾਭਾਵਵਸੇਨਪਿ ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, "**ਅਭਿਰੂਪਾ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਪਮਾਣਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਯੋਗਤੋ ਚ ਪਾਸਾਦਿਕਾ ਨਾਤਿਦੀਘਤਾਦਯੋ। ਏਵਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਦਿਬ੍ਬਰੂਪਤਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪੀਤਿ "**ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਦਿਬ੍ਬਵਣ੍ਣ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਾਯਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਸਰੀਰਦੋਸਸ੍ਸ। **ਅਭਾਵੋ**ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਦੂਰੀਭਾਵੋ।

ਸਤਵਿਹਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵਿਹਤਸ੍ਸ। **ਸਤਵਿਹਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਕਪ੍ਪਾਸਪਿਚੁਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੂਲਪਿਚੁਨੋ ਪਨ ਵਿਹਨਨਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਕੁਙ੍ਕੁਮਤਗਰਤੁਰੁਕ੍ਖਯਵਨਪੁਪ੍ਫਾਨਿ **ਚਤੁਜ੍ਜਾਤਿ**। ਤਮਾਲਤਗਰਤੁਰੁਕ੍ਖਯਵਨਪੁਪ੍ਫਾਨੀਤਿ ਅਪਰੇ।

ਅਗ੍ਗਿਦਡ੍ਢਾ ਵਿਯਾਤਿ ਆਸਨਗਤੇਨ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ ਵਿਯ। **ਪਠਮਮੇਵਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਕਿਚ੍ਚਤੋ ਪਠਮਮੇਵ, ਦਸ੍ਸਨਸਮਕਾਲਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਤਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਰਞ੍ਞੋ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ ਕਿਂ ਕਰੋਮੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤਾਯ ਕਿਂ ਕਰਣਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸ੍ਸਾਵੇਤੀਤਿ **ਕਿਙ੍ਕਾਰਪਟਿਸ੍ਸਾਵਿਨੀ**।

ਮਾਤੁਗਾਮੋ ਨਾਮ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਠਜਾਤਿਕੋ, ਇਤ੍ਥਿਰਤਨਸ੍ਸ ਪਨ ਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, "**ਸ੍ਵਾਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਗੁਣਾ**ਤਿ ਰੂਪਗੁਣਾ ਚੇਵ ਆਚਾਰਗੁਣਾ ਚ। **ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵੇਨ। ਇਤ੍ਥਿਰਤਨਸ੍ਸ ਤਬ੍ਭਾਵਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵੇਨ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋਪਿ ਪਰਿਵਾਰਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਂ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮਂ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਫਲਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਪੁਞ੍ਞਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**"ਤਿ। ਏਤੇਨ ਸੇਸਰਤਨੇਸੁਪਿ ਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸਾਨਂ ਤਦੁਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ ਏਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਏਕਦੇਸਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨਪਾਰਿਪੂਰੀ ਰਞ੍ਞੋ **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਭਾਵੂਪਗਮਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਾਰਿਪੂਰਾ ਜਾਤਾ**।

ਗਹਪਤਿਰਤਨਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਕਤਿਯਾਵਾਤਿ ਸਭਾਵੇਨੇਵ, ਚਕ੍ਕਰਤਨਪਾਤੁਭਾਵਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ।

ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ।

੨੬੦. **ਕਟਗ੍ਗਾਹੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਜਯਗ੍ਗਾਹੋ ਸਕਾਨਂ ਪਣਾਨਂ ਕਟਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਜਯਗ੍ਗਾਹੇਨਾ**"ਤਿ। **ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਏਕਪ੍ਪਯੋਗੇਨੇਵ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਬਾਲਪਣ੍ਡਿਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੧੦. ਦੇਵਦੂਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੧. **ਦ੍ਵੇ ਅਗਾਰਾਤਿਆਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਸਦ੍ਵਾਰਾ...ਪੇ॰... ਅਨੁਵਿਚਰਨ੍ਤੇਪੀ''ਤਿ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਹਿ ਅਸ੍ਸਪੁਰਸੁਤ੍ਤੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੩੨; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੩੨) ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ''ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ''ਤਿਆਦਿ ਪਨ

ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੩੯੭) ਤਥਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤਸੰਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, **“ਅਸ੍ਸਪੁਰਸੁਤ੍ਤੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਮੇ**ਵਾ”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੨੬੨. **ਨਿਰਯਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦੇਸਨੰ ਦੇਵਲੋਕੇਨ ਓਸਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਸੰਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸੰਵੇਜੇਤ੍ਵਾ ਵੋਦਾਨਧਮ੍ਮੇਹਿ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ। ਦੁਤਿਯੰ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਤਦਿਦੰ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਜ੍ਝਾਸਯਵਸਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਇਦਾਨਿ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਿਤੁੰ, **“ਸਚੇ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸੋ**ਤਿ ਭਗਵਾ।

ਏਕਚ੍ਚੇ ਥੇਰਾਤਿ (ਕਥਾ॰ ਅਨੁਟੀ॰ ੮੬੬-੮੬੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩.੩੬) ਅਨ੍ਧਕਾਦਿਕੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਾਦਿਨੋ ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਨੇਰਯਿਕੇ ਨਿਰਯੇ ਪਾਲੇਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਨਿਗ੍ਗਨ੍ਤੁਮਪ੍ਪਦਾਨਵਸੇਨ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ **ਨਿਰਯਪਾਲਾ**। ਨੇਰਯਿਕਾਨੰ ਨਰਕਦੁਕ੍ਖੇਨ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਾਯ ਅਲੰ ਸਮਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ **ਨਿਰਯਪਾਲਾ। ਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਨਿਰਯਪਾਲਾ’’ਤਿਵਚਨੰ। **ਪਟਿਸੇਧਿਤਮੇ**ਵਾਤਿ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਰਯੇ ਨਿਰਯਪਾਲਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਕਾਰਣਿਕਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ** (ਕਥਾ॰ ੮੬੬) ਪਟਿਸੇਧਿਤਮੇਵ। ਯਦਿ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਨਾਮ ਨ ਸਿਯੁੰ, ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾਪਿ ਨ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਸਤਿ ਹਿ ਕਾਰਣਿਕੇ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾਯ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ **“ਯਥਾ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥਾਹ – ‘‘ਕਿੰ ਪਨੇਤੇ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਨੇਰਯਿਕਾ, ਉਦਾਹੁ ਅਨੇਰਯਿਕਾ’’ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ – ਯਦਿ ਤਾਵ ਨੇਰਯਿਕਾ, ਇਮੇ ਨਿਰਯਸੰਵਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਤਿ ਸਯਮ੍ਪਿ ਨਿਰਯਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨੁਭਵੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਨੇਰਯਿਕਾਨੰ ਯਾਤਨਾਯ ਅਸਮਤ੍ਥਾ ਸਿਯੁੰ, ‘‘ਇਮੇ ਨੇਰਯਿਕਾ, ਇਮੇ ਨਿਰਯਪਾਲਾ’’ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਾਨਞ੍ਚ ਨ ਸਿਯਾ, ਯੇ ਚ ਯੇ ਯਾਤੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਹਿ ਸਮਾਨਰੂਪਬਲਪ੍ਪਮਾਣੇਹਿ ਇਤਰੇਸੰ ਭਯਸਨ੍ਤਾਸਾ ਨ ਸਿਯੁੰ। ਅਥ ਅਨੇਰਯਿਕਾ, ਨੇਸੰ ਤਤ੍ਥ ਕਥੰ ਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਅਨੇਰਯਿਕਾ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਅਨਿਰਯਗਤਿਸੰਵਤ੍ਤਨਿਯਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ। ਨਿਰਯੂਪਪਤ੍ਤਿਸੰਵਤ੍ਤਨਿਯਕਮ੍ਮਤੋ ਹਿ ਅਞ੍ਞੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਤੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਰਕ੍ਖਸਜਾਤਿਕਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਵਾਦਿਨੋ –

‘‘ਕੋਧਨਾ ਕੁਰੂਰਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ, ਪਾਪਾਭਿਰੁਚਿਨੋ ਸਦਾ।
ਦੁਕ੍ਖਿਤੇਸੁ ਚ ਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਯਮਰਕ੍ਖਸਾ’’ਤਿ॥ (ਕਥਾ॰ ਅਨੁਟੀ॰ ੮੬੬-੮੬੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੩.੩੬)।

ਤਤ੍ਥ ਯਦੇਕੇ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਯਾਤਨਾਦੁਕ੍ਖੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਯ੍ਯੁੰ, ਅਥ ਵਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਯਾਤੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਤਯਿਦੰ ਅਸਾਰੰ ਨਿਰਯਪਾਲਾਨੰ ਨੇਰਯਿਕਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਤੋ। ਯਦਿਪਿ ਅਨੇਰਯਿਕਾ ਨਿਰਯਪਾਲਾ, ਅਯੋਮਯਾਯ ਪਨ ਆਦਿਤ੍ਤਾਯ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਾਯ ਸਜੋਤਿਭੂਤਾਯ ਨਿਰਯਭੂਮਿਯਾ ਪਰਿਕ੍ਕਮਮਾਨਾ ਕਥੰ ਦਾਹਦੁਕ੍ਖੰ ਨਾਨੁਭਵਨ੍ਤੀਤਿ? ਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾਦਯੋ ਨੇਰਯਿਕੇ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਾ ਇਦ੍ਧਿਬਲੇਨ ਨਿਰਯਭੂਮਿੰ ਉਪਗਤਾ ਦਾਹਦੁਕ੍ਖੇਨ ਨ ਬਾਧੀਯਨ੍ਤਿ, ਏਵੰਸਮ੍ਪਦਮਿਦੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਇਦ੍ਧਿਵਿਸਯਸ੍ਸ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋਤਿ ਚੇ? ਇਦਮ੍ਪਿ ਤੰਸਮਾਨੰ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋ। ਤਥਾਰੂਪੇਨ ਹਿ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਤੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਨਿਰਯਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਬਾਧਿਤਾ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨੇਰਯਿਕੇ ਯਾਤੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਚੇਤ੍ਤਕੇਨ ਬਾਹਿਰਵਿਸਯਾਭਾਵੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਤਾਯ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਦ੍ਵਾਰਪੁਰਿਸੇਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚ ਇਟ੍ਠੰ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਨਿਟ੍ਠੰ, ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਚ ਅਨਿਟ੍ਠੰ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਇਟ੍ਠੰ ਹੋਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਯਦੇਕੇ ਵਦਨ੍ਤਿ – ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਤੇਜਸਾ ਪਰੂਪਤਾਪਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਤਦਪਾਹਤੰ ਹੋਤਿ। ਯੰ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ – ‘‘ਅਨੇਰਯਿਕਾਨੰ ਨੇਸੰ ਕਥੰ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭਵੋ’’ਤਿ ਨਿਰਯੇ ਨੇਰਯਿਕਾਨੰ ਯਾਤਨਾਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਨੇਰਯਿਕਸਤ੍ਤਯਾਤਨਾਯੋਗਜ੍ਝਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਤਾਦਿਸਨਿਕਨ੍ਤਿਵਿਨਾਮਿਤੰ ਨਿਰਯਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਤੇ ਚ ਨੇਰਯਿਕੇਹਿ ਅਧਿਕਤਰਬਲਾਰੋਹਪਰਿਣਾਹਾ ਅਤਿਵਿਯ ਭਯਾਨਕਦਸ੍ਸਨਾ ਕੁਰੂਰਤਰਪਯੋਗਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨੇਵ ਤਤ੍ਥ ਨੇਰਯਿਕਾਨੰ ਵਿਬਾਧਕਕਾਕਸੁਨਖਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਕਥੰ ਅਵ੍ਵਗਤਿਕੇਹਿ ਅਵ੍ਵਗਤਿਕਬਾਧਨਨ੍ਤਿ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੰ ਅਵ੍ਵਤ੍ਥਾਪਿ ਤਥਾ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਯੰ ਪਨੇਕੇ ਵਦਨ੍ਤਿ – ''ਅਸਤ੍ਤੁਸਭਾਵਾ ਏਵ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਨਿਰਯਸੁਨਖਾਦਯੋ ਚਾ''ਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਤੇਸੰ ਮਤਿਮਤ੍ਤੰ ਅਵ੍ਵਤ੍ਥੁ ਤਥਾ ਅਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਨ ਹਿ ਕਾਚਿ ਅਤ੍ਥਿ ਤਾਦਿਸੀ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ, ਯਾ ਅਸਤ੍ਤੁਸਭਾਵਾ, ਸਮ੍ਪਤਿਸਤ੍ਤੇਹਿ ਅਪ੍ਪਯੋਜਿਤਾ ਚ ਸਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚੰ ਸਾਧੇਨ੍ਤੀ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾ। ਪੇਤਾਨੰ ਪਾਨੀਯਨਿਵਾਰਕਾਨੰ ਦਣ੍ਡਾਦਿਹਤ੍ਥਪੁਰਿਸਾਨਮ੍ਪਿ ਸਭ੍ਭਾਵੇ, ਅਸਤ੍ਤੁਭਾਵੇ ਚ ਵਿਸੇਸਕਾਰਣੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਸੁਪਿਨੋਪਘਾਤੋਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਕਿਚ੍ਚਸਮਤ੍ਥਤਾ ਪਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੰ ਦਸ੍ਸਨਾਦਿਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੁਪਿਨੇ ਆਹਾਰੂਪਭੋਗਾਦਿਨਾ ਨ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ, ਇਦ੍ਧਿਨਿਮ੍ਮਾਨਰੂਪੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਲਦ੍ਧਪਰਿਹਾਰੰ ਇਦ੍ਧਿਵਿਸਯਸ੍ਸ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋ। ਇਧਾਪਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋਤਿ ਚੇ? ਤੰ ਨ, ਅਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਨੇਰਯਿਕਾਨੰ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਤੋ ਨਿਰਯਪਾਲਾਤਿ ਅਸਿਦ੍ਧਮੇਤੰ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਤੋ ਚ ਤੇਸੰ ਸਤ੍ਤਭਾਵੋ ਏਵ ਸਿਦ੍ਧੋਤਿ। ਸਕ੍ਕਾ ਹਿ ਵਤ੍ਤੁੰ, ''ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਾ ਨਿਰਯਪਾਲਸਞ੍ਞਿਤਾ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਸਾਭਿਸਨ੍ਧਿਕਪਰੂਪਘਾਤੀ ਅਤ੍ਥਿ ਕਿਚ੍ਚਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਓਜਾਹਾਰਾਦਿਰਕ੍ਖਸਸਨ੍ਤਤਿ ਵਿਯਾ''ਤਿ। ਅਭਿਸਨ੍ਧਿਪੁਬ੍ਬਕਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤੁੰ ਤਥਾ ਤਥਾ ਅਭਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਯਾਤਨਤੋ, ਤਤੋ ਏਵ ਨ ਸਙ੍ਘਾਤਪਬ੍ਬਤਾਦੀਹਿ ਅਨੇਕਨ੍ਤਿਕਤਾ। ਯੇ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ – ''ਭੂਤਵਿਸੇਸਾ ਏਵ ਏਤੇ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦਿਵਿਸੇਸਵਨ੍ਤੋ ਭੇਰਵਾਕਾਰਾ 'ਨਰਕਪਾਲਾ'ਤਿ ਸਮਞ੍ਞੰ ਲਭਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਤਦਸਿਦ੍ਧੰ ਉਜੁਕਮੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯੰ, – ''ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਰਯੇਸੁ ਨਿਰਯਪਾਲਾ''ਤਿ (ਕਥਾ॰ ੮੬੬) ਵਾਦਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ।

ਅਪਿਚ ਯਥਾ ਅਰਿਯਵਿਨਯੇ ਨਰਕਪਾਲਾਨੰ ਭੂਤਮਤ੍ਤਤਾ ਅਸਿਦ੍ਧਾ, ਤਥਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਵਾਦਿਨੋਪਿ ਤੇਸੰ ਭੂਤਮਤ੍ਤਤਾ ਅਸਿਦ੍ਧਾਵ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਤ੍ਥਿ ਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਅਪ੍ਪਟਿਜਾਨਨਤੋ। ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਭੂਤਾਨਿ ਨਾਮ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਸਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਪਰਮਤ੍ਥੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੋਹਰਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਦੀਨਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੀਤਿ? ਤਿਟ੍ਠਤੇਸਾ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਤਕ੍ਕਾਨੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨਸਮ੍ਮੋਹਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾਨੰ ਵਾਦਵੀਮੰਸਾ, ਏਵੰ, ''ਅਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰਯੇ ਨਿਰਯਪਾਲਾ''ਤਿ ਨਿਟ੍ਠਮੇਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਸਤਿ ਚ ਨੇਸੰ ਸਬ੍ਭਾਵੇ, ਅਸਤਿਪਿ ਬਾਹਿਰੇ ਵਿਸਯੇ ਨਰਕੇ ਵਿਯ ਦੇਸਾਦਿਨਿਯਮੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵਾਦੋ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਸਤਿ ਏਵ ਪਨ ਬਾਹਿਰੇ ਵਿਸਯੇ ਦੇਸਾਦਿਨਿਯਮੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਦੇਵਦੂਤਸਰਾਪਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਯਥੂਪਚਿਤੇ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮੇ ਯਮੇਤਿ ਨਿਯਮੇਤੀਤਿ ਯਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਯਮਸ੍ਸ ਵੇਮਾਨਿਕਪੇਤਾਨੰ ਰਾਜਭਾਵਤੋ ਰਞ੍ਞੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਯਮਰਾਜਾ ਨਾਮ ਵੇਮਾਨਿਕਪੇਤਰਾਜਾ**"ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੰ। **ਵੇਮਾਨਿਕਪੇਤਾ**ਤਿ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਵਸੇਨ ਮਿਸ੍ਸਕਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਦੇਵਤਾ ਵਿਯ ਸੁਕ੍ਕੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਮਗ੍ਗਫਲਭਾਗਿਨੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਪਨ ਕਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪੰ ਕਦਾਚਿ ਪੁਞ੍ਞਫਲੰ, ਕਦਾਚਿ ਅਪੁਞ੍ਞਫਲੰ ਪਚ੍ਚਨੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਯੇਸੰ ਪਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੇਸੰ ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪੁਞ੍ਞਫਲਮੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਅਪੁਞ੍ਞਫਲੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਕਟੁਕੰ ਨ ਹੋਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵੇ ਠਿਤਾਨੰ ਮੁਦੁਕਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਅਪਰੇ। **ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਰਾਜਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਿਕਭਾਵੋ ਧਮ੍ਮਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਯਮਿਤਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਦ੍ਵਾਰੇਸੂ**ਤਿ ਅਵੀਚਿਮਹਾਨਰਕਸ੍ਸ ਚਤੂਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ।

ਜਾਤਿਧਮ੍ਮੋਤਿ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਜਾਤਿਪਕਤਿਕੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਜਾਤਿਸਭਾਵੋ**"ਤਿ। ਸਭਾਵੋ ਚ ਨਾਮ ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਉਣ੍ਹਤਾ ਵਿਯ ਨ ਕਦਾਚਿਪਿ ਵਿਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਜਾਤਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿ।

੨੬੩. ਇਦਾਨਿ ਜਾਤਿਯਾ ਦੇਵਦੂਤਭਾਵੰ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, "**ਦਹਰਕੁਮਾਰੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਵੰ ਵਦਤਿ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਵਾਚਾਯ ਅਵਦਨ੍ਤੋਪਿ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਏਵੰ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞੂਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵੰ ਤੁਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਜੇਗੁਚ੍ਛਅਸਮਤ੍ਥਦਹਰਾਵਤ੍ਥਾ ਜਾਤਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਾਮਞ੍ਚਾਯੰ ਆਗਤਾ ਏਵ, ਸਾ ਪਨ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਾਯ ਉਪਰਿਪਿ ਆਗਮਨਾਯ ਪਯੋਗੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਨਾਗਤਾਯ ਨ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ "**ਜਾਤਿ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤੀ**"ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – "**ਇਤਿ ਤਸ੍ਸਾ...ਪੇ॰... ਕਰੋਥਾ**"ਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਵਿਞ੍ਞੂਨੰ ਵੇਦਵਤ੍ਥਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਊਰੁਬਲਨ੍ਤਿ ਊਰੁਬਲੀ। ਤੇਨ ਦੂਰੇਪਿ ਗਮਨਾਗਮਨਲਙ੍ਘਨਾਦਿਸਮਤ੍ਥਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **ਬਾਹੁਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸਮਤ੍ਥਤਂ, ਜਵਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵੇਗਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਸਮਤ੍ਥਤਂ। **ਅਨੁਰਹਿਤਾ** ਨਟ੍ਠਾ। ਸੇਸਂ ਪਠਮਦੇਵਦੂਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਵਿਵਿਧਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਆਦਹਤੀਤਿ ਬ੍ਯਾਧਿ, ਵਿਸੇਸੇਨ ਵਾ ਆਧੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਬ੍ਯਾਧਿ, ਤੇਨ **ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ। ਅਭਿਹਤੋ**ਤਿ ਬਾਧਿਤੋ, ਉਪਦ੍ਦੁਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੬੫. ਕਾਰਣਾ ਨਾਮ ''ਹਤ੍ਥਚ੍ਛੇਦਾਦਿਭੇਦਾ ਅਧਿਕਪੀਲ਼ਾ ਕਰੀਯਤਿ ਏਤਾਯਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾਤਨਾ, ਸਾ ਏਵ ਕਾਰਣਿਕੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ **ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾ** ਯਾਤਨਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੬੬. **ਬਹੁਂ ਪਾਪਂ ਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਸੋ ਪਾਪਂ ਕਤਂ। ਤੇਨ ਪਾਪਸ੍ਸ ਬਹੁਲੀਕਰਣਮਾਹ। **ਬਹੂ**ਤਿ ਵਾ ਮਹਨ੍ਤਂ। ਮਹਤ੍ਥੋਪਿ ਹਿ ਬਹੁਸਦ੍ਦੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ''ਬਹੁ ਵਤ ਕਤਂ ਅਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ, ਗਰੁਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਗਰੁਕਂ ਬਹੁਲਂ ਵਾ ਪਾਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ **ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿਯੇ**ਵ, ਨ ਯਮਪੁਰਿਸੇਹਿ ਯਮਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਨੀਯਤਿ। **ਪਰਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਮਾਣਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ ਕਾਲਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚ ਪਰਿਤ੍ਤਂ, ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ ਅਗਰੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਦੁਤਿਯਸ੍ਮਿਂ ਅਬਹੁਲਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ, **"ਯਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇ**ਵਾਤਿ ਦਣ੍ਡਮੇਵ। **ਅਨੁਵਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ** ਵੀਮਂਸਿਤ੍ਵਾ। **ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਟਕਰਣਟ੍ਠਾਨਂ। **ਪਰਿਤ੍ਤਪਾਪਕਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲਪਾਪਕਮ੍ਮਾ। ਤੇ ਹਿ ਪਾਪਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਲਭਾਵਤੋ ਕਤੂਪਚਿਤਸ੍ਸ ਚ ਓਕਾਸਾਰਹਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯਪਿ ਸਰਨ੍ਤਿ।

ਆਕਾਸਚੇਤਿਯਨ੍ਤਿ ਗਿਰਿਸਿਖਰੇ ਵਿਵਟਙ੍ਗਣੇ ਕਤਚੇਤਿਯਂ। **ਅਗ੍ਗਿਜਾਲਸਦ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ''ਪਟਪਟਾ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਅਗ੍ਗਿਜਾਲਾਯ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ, ''ਮਯਾ ਤਦਾ ਆਕਾਸਚੇਤਿਯੇ ਪੂਜਿਤਰਤ੍ਤਪਟਾ ਵਿਯਾ''ਤਿ **ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੂਜਿਤਪਟਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿ। ਪਞ੍ਚਹਿਪਿ ਨ ਸਰਤੀ**ਤਿ ਬਲਵਤਾ ਪਾਪਕਮ੍ਮੇਨ ਬ੍ਯਾਮੋਹਿਤੋ ਪਞ੍ਚ ਸਞ੍ਞਾਣਾਨਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਤੁਣ੍ਹੀ ਹੋਤਿ** ਕਮ੍ਮਾਰਹੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਤੀਕਾਰਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ।

੨੬੭. ਅਵੀਚਿਮਹਾਨਿਰਯੋ ਉਬ੍ਬੇਧੇਨਪਿ ਯੋਜਨਸਤਮੇਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਨਵਨਵਯੋਜਨਿਕਾ ਹੋਤਿ** ਪੁਥੁਲਤੋ। ਮਹਾਨਿਰਯਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਥਾਪਿ ਭਿਤ੍ਤਿਸਤਂ ਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਂ ਹੋਤੀਤਿ ਉਸ੍ਸਦਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਤੋ **"ਦਸਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੨੬੮. **ਝਾਯਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਪਾਕਤਿਕਂ ਹੋਤਿ। **ਤਾਦਿਸਮੇ**ਵਾਤਿ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ''ਉਬ੍ਭਤਂ ਸਦਿਸਮੇਵ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਬਹੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਾ ਬਹੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦ੍ਵਾਰਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

ਛਨ੍ਨਂ ਜਾਲਾਨਨ੍ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਦਿਸਾਹਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਰਿ ਚ ਉਬ੍ਭਤਾਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਜਾਲਾਨਂ। ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਤਾ ਨਿਰਯਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਕਮ੍ਮਕਤਾਨਞ੍ਚ ਬਹੁਭਾਵਤੋ ਜਾਲਾਨਂ ਤਾਵ ਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਨਿਰਨ੍ਤਰਤ੍ਤਾ ਅਵੀਚਿ ਹੋਤੁ; ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਨ ਕਥਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਤਾਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **"ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ…ਪੇ॰… ਏਕਂ ਦੁਕ੍ਖਸਹਗਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਜ੍ਜਨਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਂ ਸਨ੍ਤੀਰਣਂ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਂ ਦ੍ਵੇ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਚਿਤ੍ਤਾਨੀਤਿ **ਛ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਨਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਯਦਿਪਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤਾਨਿਪਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾਪਿ ਲਦ੍ਧਾਵਸਰਾ; ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾ ਪਨ ਬਲਵਤਰਾ ਨਿਸਿਤਨਿਸਿਤੇਨ ਤਿਖਿਣੇਨ ਸਤ੍ਥੇਨ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਸਰੀਰਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੀ ਵਿਯ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪਨੇਨ੍ਤੀ ਵਿਯ ਤਾ ਵੇਦਨਾ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤੀ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਨ੍ਤੀ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ ਨਿਰਨ੍ਤਰਾ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਨੁਦਹਨਬਲਵਤਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾ**ਤਿ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਤਿਵਿਯ ਅਨਿਟ੍ਠਫਲਤਾਯ ਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਥਾ ਇਟ੍ਠਫਲਬਹੁਤਾਯ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਾ ਝਾਨਾਦਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਚ ਸੁਗਤਿਭਵੇ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾ ਸੁਖਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਰਨ੍ਤਰਤਾਯ **ਅਵੀਚੀ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੨੬੯. ਏਕੋ ਪਾਦੋ ਮਹਾਨਿਰਯੇ ਹੋਤਿ, ਏਕੋ ਗੂਥਨਿਰਯੇ ਨਿਪਤਤਿ, ਕਮ੍ਮਵੇਗੁਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾ ਪਦਮਾਵਹਤਿ ਸੇਸਾਰਮ੍ਭਤਾਯ। **ਹਤ੍ਥਿਗੀਵਪ੍ਪਮਾਣਾ** ਪਰਿਣਾਹੇਨ। **ਏਕਦੋਣਿਕਨਾਵਾਪ੍ਪਮਾਣਾ** ਆਯਾਮੇਨ।

ਪੋਕ੍ਖਰਪਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਖੁਰਧਾਰਾਸਦਿਸਾਨਿ ਤਿਖਿਣਗ੍ਗਾਨਿ ਅਯੋਸੂਲਮਯਾਨੇਵ ਪਦੁਮਪਤ੍ਤਾਨਿ। **ਹੇਟ੍ਠਾ ਖੁਰਧਾਰਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾਭੂਮਿਯਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਵੇਤ੍ਤਲਤਾਯੋ ਚ ਤਿਖਿਣਧਾਰਕਣ੍ਟਕਾ ਅਯੋਮਯਾ ਏਵ। ਤੇਨਾਹ – "**ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਕੁਸਤਿਣਾਨੀ**ਤਿ ਕੁਸਤਿਣਜਾਤਿਤਾਯ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਖਰਵਾਲਿਕਾ**ਤਿ ਖਰਾ ਤਿਖਿਣਕੋਟਿਕਾ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕਸਣ੍ਠਾਨਾ ਵਾਲਿਕਾ।

੨੭੦. ਦਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਫੁਸੇਤੀਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਦਨ੍ਤੇ ਯਥਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਏਵਂ ਸੁਫੁਸਿਤੇ ਕਰੋਤਿ। **ਤਮ੍ਬਲੋਹਪਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣਤੋ ਪਟਿਲੋਮਤੋਪਿ ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾਨਂ ਕਾਰਣਮਾਹ। **ਦੁਤਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਕੁਠਾਰੀਹਿ ਤਚ੍ਛਨੇਨ। **ਤਤਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਵਾਸੀਹਿ ਤਚ੍ਛਨੇਨ। **ਅਵਿਜਹਿਤਮੇ**ਵ ਸੰਵੇਗਹੇਤੁਤਾਯ ਲੋਕਸ੍ਸ ਮਹਤੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸੰਵਤ੍ਤਨਤੋ।

੨੭੧. ਹੀਨਕਾਯਂ ਹੀਨਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਉਪਗਤਾ। **ਉਪਾਦਾਨੇ**ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇਪਿ ਉਪਾਦਾਨੇ। ਤਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹੋਤਿ ਆਹ "**ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਗਹਣੇ**"ਤਿ। ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਜਰਾਮਰਣਂ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮ੍ਭਵੋ**, ਉਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਜਾਤਿਯਾ ਮਰਣਸ੍ਸ ਚ ਕਾਰਣਭੂਤੇ**"ਤਿ। **ਅਨੁਪਾਦਾ**ਤਿ ਅਨੁਪਾਦਾਯ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਨੁਪਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ।

ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਨਾਮਾਤਿ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਚਰਿਮਚਿਤ੍ਤਨਿਰੋਧੇਨ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਲੇਸਸ੍ਸਪਿ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ।

ਦੇਵਦੂਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਸੁਞ੍ਞਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ।

੪. ਵਿਭਙ੍ਗਵਗ੍ਗੋ

੧. ਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭੨. ਏਕਾ ਰਤ੍ਤਿ ਏਕਰਤ੍ਤੋ, ਭਦ੍ਦੋ ਏਕਰਤ੍ਤੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤੋ,** ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਤੇਨਾਹ – “**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨੁਯੋਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ**”ਤਿ। ਤਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਨ ਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤਸਹਚਰਣਤੋ ਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ‘‘ਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਦ੍ਦੇਸਞ੍ਚ ਵਿਭਙ੍ਗਞ੍ਚ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਮਤ੍ਥਂ ਉਦ੍ਦਿਸਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਉਦ੍ਦੇਸੋ,** ਸਙ੍ਖੇਪਦੇਸਨਾ ਏਵ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਦਾਨਂ ਜਨਨਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਮਾਤਾ ਵਿਯਾਤਿ **ਮਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਹ “**ਉਦ੍ਦੇਸਨ੍ਤਿ ਮਾਤਿਕ**”ਨ੍ਤਿ। ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਜਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਿਭਙ੍ਗੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਦੇਸਨਾ, ਤੇਨਾਹ – “**ਵਿਤ੍ਥਾਰਭਾਜਨਿਯ**”ਨ੍ਤਿ ‘‘ਯਥਾਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਭਾਜੇਤਿ ਵਿਭਜਤਿ ਏਤੇਨਾ’’ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿਖਣਤ੍ਤਯਂ ਪਤ੍ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ **ਅਤੀਤਂ**। ਤਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਗਤਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਅਤੀਤੇ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੇ**”ਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਨਾਨੁਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਹਿ ਨਾਨੁਭਵੇਯ੍ਯ, ਨਾਭਿਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ‘‘ਨਿਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਅਤੀਤੇਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵਿਸਨਂ ਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾ; ਏਵਂ ‘‘ਨਿਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਅਨਾਗਤੇਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵਿਸਨਂ ਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਪਤ੍ਥਨਾਤਿ ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਆਹ – “**ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਨ ਪਤ੍ਥੇਯ੍ਯਾ**”ਤਿ। **ਯਦਤੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ‘‘ਅਪਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਕਾਰਣਵਚਨਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਯਸ੍ਮਾ ਚਾ**”ਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ‘‘ਅਤੀਤਂ ਤਣ੍ਹਾਦਿਵਸੇਨ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਸਸਵਿਸਾਣਂ ਵਿਯ, ਤਥਾ ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ – ਅਤੀਤਂ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਾਯ ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨਤ੍ਤਾ, ਅਨਾਗਤਪਤ੍ਥਨਾ ਪਨ ਸਫਲਾਪਿ ਸਿਯਾਤਿ ਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਾਤਿ? ਨ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਵਿਘਾਤਭਾਵੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਯਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਹੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਸਭਾਵਂ। **ਨਿਰੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਭਗ੍ਗਂ। **ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾਸਂ। **ਅਪ੍ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿਕਂ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਂ। **ਅਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਜਾਤਂ। **ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ।

ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥਾਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਧਮ੍ਮਪੁਞ੍ਜੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ। **ਅਰਞ੍ਞਾਦੀਸੁ** ਵਾਤਿ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਵਾ ਪਬ੍ਬਤਕਨ੍ਦਰਾਦੀਸੁ ਵਾਤਿ ਠਾਨਨਿਯਮਾਭਾਵਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਮਕਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਿਯਮਾਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਯ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਅਕੋਪਨਿਯਾਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਅਸਂਹੀਰਂ ਅਸਂਕੁਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਟਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਗਾਥਾਯਮਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਕਿਂ ਏਤਾਯ ਪਰਿਯਾਯਕਥਾਯਾਤਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋਵ ਅਸਂਹੀਰਂ ਅਸਂਕੁਪ੍ਪਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, “**ਅਥ ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਥਂ ਪਨ ਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਪੁਨਪ੍ਪੁਨ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਏਤੇਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾ ਬ੍ਰੂਹਨਾਯ, ਤੇਸਂ ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਨੁਬ੍ਰੂਹਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਬਹੁਲਂ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਆਦਿਤੋ ਤਾਪਨਂ **ਆਤਾਪਨਂ,** ਤੇਨ ਆਰਮ੍ਭਧਾਤੁਮਾਹ। ਪਰਿਤੋ ਤਾਪਨਂ **ਪਰਿਤਾਪਨਂ,** ਤੇਨ ਨਿਕ੍ਕਮਧਾਤੁਪਰਕ੍ਕਮਧਾਤੁਯੋ ਚਾਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਮਚ੍ਚੁਨੋ ਸਹਕਰਣਟ੍ਠੇਨ ਸੇਨਾ ਵਿਯਾਤਿ ਸੇਨਾ। **ਸਙ੍ਗਰੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਮਿਤ੍ਤਾਕਾਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਾਮਪਯੋਗਮਾਹ। **ਲਞ੍ਜ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਲਞ੍ਜਦਾਨਂ, ਤੇਨ ਦਾਨਪ੍ਪਯੋਗਂ। **ਬਲਰਾਸੀ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦਿਬਲਕਾਯੋ। ਤੇਨ ਦਣ੍ਡਭੇਦਾਨਿ ਵਦਤਿ। ਭੇਦੋਪਿ ਹਿ ਬਲਵਤੋ ਏਵ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਸ੍ਵਾਯਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਪਿ ਉਪਾਯਯੋਗੇਨ ਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤੀਯਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਙ੍ਗਂ ਆਸਤ੍ਤਿਂ ਅਰਤਿ ਦੇਤੀਤਿ **ਸਙ੍ਗਰੋ** ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵਾ ਸਙ੍ਗਰਣਵਸੇਨ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ।

ਉਟ੍ਠਾਹਕੋ ਉਟ੍ਠਾਨਵੀਰਿਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਸਪਰਹਿਤਸੀਵਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਅਸਾਧੁਭਾਵਪਰਮ੍ਮੁਖਭਾਵਗਮਨੇਨ ਵਾ **ਸਨ੍ਤੋ**।

੨੭੩. **ਮਨੁਞ੍ਞਰੂਪਵਸੇਨੇਵ ਏਵਂਰੂਪੋ ਅਹੋਸੀ**ਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਂ ਅਨ੍ਵਾਗਮੇਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦਿਯਾਸਮਨ੍ਵਾਨਯਨਤੋ। ਵੇਦਨਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਕੁਸਲਸੁਖਸੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਵੇਦਨਾਵਸੇਨ ਸੁਖਵੇਦਨਾਵਸੇਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾਵਸੇਨਾਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਵੇਦਨਾਸਦ੍ਦੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਣ੍ਹਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਯ ਸਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾ ਸਿਦ੍ਧਾ ਏਵਾਤਿ – "**ਤਣ੍ਹਂ ਸਮਨ੍ਵਾਨੇਤਿ**"ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਹੀਨਰੂਪਾਦਿ…ਪੇ॰… ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ** ਅਮਨੁਞ੍ਞੇਪਿ ਸਮਾਨੇ ਸਮਨੁਞ੍ਞਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਵਸੇਨ ਮਞ੍ਞਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਨਾਨੁਪਵਤ੍ਤਯਤਿ** ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਨਨ੍ਦਿਯਾ ਦੂਰੀਕਤਤ੍ਤਾ।

੨੭੪. ਉਲ਼ਾਰਸੁਨ੍ਦਰਭਾਵਮੁਖੇਨੇਵ ਅਨਾਗਤੇਸੁਪਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਨਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਏਵਂਰੂਪੋ…ਪੇ॰… ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**"ਤਿ।

੨੭੫. **ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਨਨ੍ਦਿਯਾ ਅਸਮਨ੍ਵਾਨਯਨਜੋਤਨਂ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤੁਂ, ''ਅਤੀਤਂ ਨ ਨ੍ਵਾਗਮੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ, ''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤੀਤਂ ਅਨ੍ਵਾਗਮੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭੩) ਵਿਭਙ੍ਗੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਏਵਂ ''ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਯੋ ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ, ''ਕਥਞ੍ਚ…ਪੇ॰… ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਯਿਦਂ ਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਂ ਸਤ੍ਥੁਦੇਸਨਾਨਯਂ ਅਨੁਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਚੋਦਿਤਂ, ਯਸ੍ਮਾ ''ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਯੋ ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨੇਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ, ''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੂ''ਤਿ ਵਿਭਙ੍ਗਦੇਸਨਾ ਸਮ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਸ੍ਸਾ ਏਵਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਏਵ। **ਅਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਸਂਹੀਰਤੀਤਿ ਮਾਤਿਕਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਯ ਮਾਤਿਕਾਵਸੇਨ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ, ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸੁਤਵਾ ਸੁਤਵਾ''ਤਿ ਚ ਆਦਿਨਾ **ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਭਾਵਿਤਤਾਯ ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਸਪਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਯ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਠਪਨਾਯ ਆਕਡ੍ਢੀਯਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸਯੇ ਤਤੋ ਏਵ ਅਪਾਯਸਮੁਦ੍ਦਂ ਸਂਸਾਰਸਮੁਦ੍ਦਂ ਆਨੀਯਤਿ। ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੋ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੨. ਆਨਨ੍ਦਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭੬. ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਲਯਨਂ ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਹਾਰੋ, ਇਧ ਪਨ ਅਰਿਯਵਿਹਾਰੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ – "**ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਜਾਨਨ੍ਤੋ**ਵ ਭਗਵਾ **ਕਥਾਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛਿ**। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ''ਜਾਨਨ੍ਤਾਪਿ ਤਥਾਗਤਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਜਾਨਨ੍ਤਾਪਿ ਨ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੬)।

੨੭੮. **ਸਾਧੁਕਾਰਮਦਾਸੀ**ਤਿ ਸਾਧੁਸਦ੍ਦਂ ਸਾਵੇਸਿ। ਤਂ ਪਨ ਪਸਂਸਾ ਹੋਤੀਤਿ ਪਸਂਸਤ੍ਥੋ ਸਾਧੁਸਦ੍ਦੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਦੇਸਨਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤੋ**"ਤਿ। ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਹਿ ਵਣ੍ਣੇਹਿ ਗੁਣਵਨ੍ਤੇ ਉਦਗ੍ਗਤਾਕਰਣਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਂ, ਕੇਵਲਂ ਗੁਣਸਂਕਿਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਥੋਮਨਾ ਪਸਂਸਾਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ।

ਆਨਨ੍ਦਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੩. ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੭੯. ਉਣ੍ਹਭਾਵੇਨ ਤਪਨਤੋ ਤਪਂ ਉਦਕਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਪੋਦਾ**, ਰਹਦੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਤਤ੍ਤੋਦਕਸ੍ਸ ਰਹਦਸ੍ਸਾ**”ਤਿ। ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, “**ਵੇਭਾਰਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਤੋ** ਉਦਕਰਹਦਤੋ, ਤਂ ਰਹਦਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਾਗਭਵਨਾਗਤੋਪਿ ਹਿ ਸੋ ਰਹਦੋ ਤਤੋ ਉਪਰਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਜਲਾਸਯੇਨ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – “**ਤਪੋਦਾ ਨਾਮ ਨਦੀ ਸਨ੍ਦਤੀ**”ਤਿ। **ਏਦਿਸਾ**ਤਿ ਕੁਥਿਤਾ ਉਣ੍ਹਾ, ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਨਾਮਵਸੇਨ ਤਪੋਦਾਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੇਤਲੋਕੋ**ਤਿ ਪੇਤਾਨਂ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਨਿਰਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਆਰਾਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਪੋਦਾਰਾਮਸ੍ਸ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਤਪੋਦਾਸਙ੍ਖਾਤਨਦਿਤੋ। **ਮਹਾਉਦਕਰਹਦੋ**ਤਿ ਮਹਾਉਦਕਭਰਿਤਂ ਪਲ੍ਲਲਂ।

੨੮੦. **ਸਮਿਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਉਲ਼ਾਰੋ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਮਸ੍ਸਾਤਿ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋ, ਸੋ ਏਵ **ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕੋ**। ਤੇਨਾਹ “**ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਭੂਤੋ**”ਤਿ। ‘‘ਅਤੀਤਂ ਅਨਾਗਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਦ੍ਧਭੇਦਮੁਖੇਨ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਬੋਧਵਚਨਂ।

੨੮੨. ਕਾਮਂ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਭਜਨਂ ਸਾਧਾਰਣਂ, ਪਠਮਦੁਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਨ ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਵਿਭਜਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਧ ਤਥਾ ਅਕਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਦੇਸਨਾਯ ਠਪਨਂ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਆਯਤਨਵਸੇਨ ਵਿਭਜਨਤ੍ਥਂ। ਏਵਂ ਵਿਭਿਨ੍ਨਾ ਹਿ ਸਙ੍ਖੇਪਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਅਨਵਸੇਸਾ ਸਮ੍ਮਸਨੁਪਗਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ; ਅਯਂ ਕਿਰੇਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਥੇਰੇਨ ਨਯਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, “**ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਵਸੇਨੇਵ ਮਾਤਿਕਂ ਠਪੇਸੀ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਏਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਮਾਤਿਕਂ ਠਪੇਸਿ, ਯਥਾ ਤੀਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਯਦਿ ਭਗਵਤਾ ਇਧਾਪਿ ਵਿਭਜਨਂ ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਵਿਭਜੇਯ੍ਯ, ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਥਾ ਅਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾਵ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਵਸੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਵਿਭਜਨਂ ਭਗਵਤਾ ਚ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਨਯਗ੍ਗਾਹੇ ਠਤ੍ਵਾ ਥੇਰੋ ਵਿਭਜਿ। ਤੇਨਾਹ – “**ਨਯਂ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹਾ**”ਤਿ। **ਭਾਰਿਯਂ ਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਕਤਂ। **ਅਪਦੇ ਪਦਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ** ਆਕਾਸੇ ਪਦਂ ਕਤਂ ਸਾਧਾਰਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਸਿਟ੍ਠਵਿਸਯਤਾਯ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ। **ਨਿਕਨ੍ਤਿਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਕਨ੍ਤਿਤਣ੍ਹਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ‘‘ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ। **ਮਨੋਤਿ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਂ** ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨਾਨਂ ਦ੍ਵਾਰਭੂਤਂ।

੨੮੩. **ਪਤ੍ਥਨਾਵਸੇਨ ਠਪੇਸੀ**ਤਿ ਪਤ੍ਥਨਾਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤੇਸਿ।

ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ

ਸਮਤ੍ਤਾ।

੪. ਲੋਮਸਕਙ੍ਗਿਯਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੬. ਘਨਨਿਚਿਤਲੋਮੋ ਲੋਮਸੋ, ਅਯਂ ਪਨ ਅਪ੍ਪਤਾਯ **ਲੋਮਸਕੋ**ਤਿ ਆਹ – “**ਈਸਕਲੋਮਸਾਕਾਰਤਾਯਾ**”ਤਿ, ਲੋਮਸਕੋ ਅਙ੍ਗੋ **ਲੋਮਸਕਙ੍ਗਿਯੋ**, ਪਠਮੋ ਕ-ਕਾਰੋ ਅਪ੍ਪਤ੍ਥੋ, ਦੁਤਿਯਂ ਪਨ ਪਦਵਡ੍ਢਨਮੇਵ। **ਰਤ੍ਤਕਮ੍ਬਲਸਿਲਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਕਮ੍ਬਲਵਣ੍ਣਸਿਲਾਯਂ। **ਓਰੁਯ੍ਹਾ**ਤਿ ਆਕਾਸਤੋ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ। ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸ੍ਸ ਅਸਾਦਿਯਨਤੋ **ਮਨੁਸ੍ਸਪਥੇ ਨ ਵਸਨ੍ਤਿ**।

ਦਸਹਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਹਸ੍ਸੇਹੀਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਤੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਹਿ ਦੇਵਤਾਹੀ**ਤਿ ਕਰਣਵਚਨਂ। ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਮਨ੍ਦਤਾਯ **ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ** ਞਾਣਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤੁਂ **ਸਂਵੇਗਜਨਨਤ੍ਥਂ…ਪੇ॰… ਅਭਾਸਿ। ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਦੇਵਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ, ਤਿਸ੍ਸਂ ਵਾ ਦੇਸਨਾਯਂ। **ਦੇਵਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੇਵਭਾਵਸ੍ਸ, ਦਿਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਤਾਤਿ **ਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤਿਯਾ**।

ਸਵਨਮੁਖੇਨ ਬਜ੍ਝਨਸੋ ਅਤ੍ਥਸੋ ਚ ਉਪਧਾਰਣੰ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਨ੍ਤਿ ਆਹ – **“ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨਾਮਾ”**ਤਿ। ਵਾਚੁਗ੍ਗਤਕਰਣੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨਨ੍ਤਿ ਆਹ – **“ਵਾਚਾਯ ਸਜ੍ਝਾਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ ਨਾਮਾ”**ਤਿ। ਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਪਰਿਹਣੰ ਧਾਰਣੰ, ਤੰ ਪਨ ਪਰੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨੰ ਪਾਕਟੰ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – **“ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਵਾਚੇਨ੍ਤੋ ਧਾਰੇਤਿ ਨਾਮਾ”**ਤਿ। ਸੇਸੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਲੋਮਸਕਙ੍ਗਿਯਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ

ਸਮਤ੍ਤਾ।

੫. ਚੂਲਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੯. ਅਙ੍ਗਸੁਭਤਾਯਾਤਿ ਅਙ੍ਗਾਨੰ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਸਰੀਰਾਵਯਵਾਨੰ ਸੁਨ੍ਦਰਭਾਵੇਨ। ਯੰ ਅਪਚ੍ਚੰ ਕੁਚ੍ਛਿਤੰ ਮੁਦ੍ਧੰ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਲੋਕੇ ਮਾਣਵਵੋਹਾਰੋ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਤ੍ਤਾ ਦਹਰਕਾਲੇ ਸੁਦ੍ਧਧਾਤੁਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, **“ਤਰੁਣਕਾਲੇ ਵੋਹਰਿੰਸੂ”**ਤਿ। **ਅਧਿਪਤਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਇਸ੍ਸਰਭਾਵਤੋ।

ਸਮਾਹਾਰਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਚਯੰ। **ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਘਰਮਾਵਸੇ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਤਰੇਪਿ ਬਜ੍ਝਮਾਨੇ ਭੋਗਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਤਰੇਪਿ ਸਞ੍ਚਯਮਾਨੇ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਞ੍ਞੁਜਾਤਿਕੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਬਜ੍ਝੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਆਯਮੇਵ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਘਰਾਵਾਸੰ ਅਨੁਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ ਲੋਭਾਦੇਸਿਤਮਤ੍ਥੰ ਵਦਤਿ।

ਧਨਲੋਭੇਨ…ਪੇ॰… ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ। ਲੋਭਵਸਿਕਸ੍ਸ ਹਿ ਗਤਿ ਨਿਰਯੋ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ ਵਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ – ‘‘ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਦਗਥਿਤੰ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੰ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਅਨੁਬਜ੍ਝਨਸ੍ਸਾਦਗਥਿਤੰ ਵਾ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਕਾਲਙ੍ਕਰੇਯ੍ਯ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਗਤੀਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਗਤਿੰ ਵਦਾਮਿ – ਨਿਰਯੰ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿੰ ਵਾ’’ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩੫)। **ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ** ਕਤੋਕਾਸਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋ।

ਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਅਧੋਮੁਖਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਓਨਾਮੇਤ੍ਵਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਚਾਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਿਤਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **“ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ”**ਤਿ। **ਤੰ ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਪੁਚ੍ਛੀ**ਤਿ ਸੁਤਮੇਤੰ ਮਯਾ, ‘‘ਮਯ੍ਹੰ ਪਿਤਾ ਸੁਨਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ’’ਤਿ, ਏਤੰ ਭੋਤਾ ਗੋਤਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਿਮਿਦੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਮੰ ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਪੁਚ੍ਛਿ।

ਤਥੇਵ **ਵਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਸੁਨਖਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਥੇਵ ਵਤ੍ਵਾ। **ਅਵਿਸੰਵਾਦਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ, ‘‘ਤੋਦੇਯ੍ਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸੁਨਖੋ ਜਾਤੋ’’ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚਨਸ੍ਸ ਅਵਿਸੰਵਾਦਨਤ੍ਥੰ, ਵਿਸੰਵਾਦਨਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਞਾਤੋਮ੍ਹਿ ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਮ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਮਯ੍ਹੰ ਪੁਰਿਮਜਾਤਿਯੰ ਪਿਤਾਤਿ ਏਵੰ ਞਾਤੋ ਅਮ੍ਹੀਤਿ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨ ਕਿਰ ਸੁਨਖੋ ਤਥਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਨ ਜਾਤਿਸ੍ਸਰਤਾਯ। ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭੁਕ੍ਕਰਣੰ ਪਨ ਪੁਰਿਮਜਾਤਿਸਿਦ੍ਧਵਾਸਨਾਯ। **ਭਵਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਭਵਨ੍ਤਰਭਾਵੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ। **ਨਾਮ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨੇ। **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਅਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਜਾਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਜਾਤੰ ਗਤਿੰ। **ਅਙ੍ਗਵਿਜ੍ਜਾਪਾਠਕੋ ਕਿਰੇਸ,** ਤੇਨ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਦੀਘਾਯੁਕਤਾਦਿਵਸੇਨ ਚੁਦ੍ਦਸ ਪਞ੍ਹੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿ; ਏਵੰ ਕਿਰਸ੍ਸ ਅਹੋਸਿ, ‘‘ਇਮੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਤਾਦਯੋ ਵਿਸੇਸਾ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਵਸੇਨ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਿਯਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਯੁਤ੍ਤੰ ‘ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿ ਯਾਵ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਕਾਰਣ’ਨ੍ਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਮੇਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞੇਨੇਵ ਕਾਰਣੇਨ। ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਤੰ ਕਾਰਣੰ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਕਥੇਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਾਯੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂਤਿ ਨਿਚ੍ਛਯੋ ਮੇ ਅਪਣ੍ਣਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ, ‘‘ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੰ ਮਨੁਸ੍ਸੰ ਵਾ ਆਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਕਸਾਵਨੰ ਨਾਮ ਮਹਾਮਨ੍ਤਵਿਜ੍ਜਾਵਸੇਨ ਹੋਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾ ਸੁਨਿਚ੍ਛਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਯੰ ਨੂਨਾਹੰ ਕਮ੍ਮਫਲਮਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯੰ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਆਰਾਧੇਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਹੰ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਾਯੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਤੇ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ।

ਭਣ੍ਡਕਨ੍ତਿ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ, ਸਨ੍ତਕਨ੍ତਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਦਾਤਬ੍ਬਂ ਆਦਿਯਨ੍ତੀਤਿ **ਕਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ,** ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤੂਪਚਿਤਕਮ੍ਮਫਲਭਾਗੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮਦਾਯਜ੍ਜਂ ਕਾਰਣੋਪਚਾਰੇਨ ਵਦਨ੍ਤੋ, **"ਕਮ੍ਮਂ ਏਤੇਸਂ ਦਾਯਜ੍ਜਂ ਭਣ੍ਡਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ ਆਹ – ਯਥਾ ''ਕੁਸਲਾਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁ ਏਵਮਿਦਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਵਡ੍ਢਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੦)। ਯਥਾ ਪਨ ਫਲਂ ਸਭਾਵਤੋ ਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਭਿਨ੍ਨਂ ਵਿਯ ਮਿਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਏਤੇਨਾਤਿ **ਯੋਨੀ**ਤਿ ਆਹ – **"ਕਮ੍ਮਂ ਏਤੇਸਂ ਯੋਨਿ ਕਾਰਣ"**ਨ੍ତਿ। ਮਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਬਜ੍ਝਤਿ ਸਂਬਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਬਨ੍ਧੁ,** ਞਾਤਿ ਸਾਲੋਹਿਤੋ ਚ। ਕਮ੍ਮਂ ਪਨ ਏਕਨ੍ਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮੇਵਾਤਿ ਆਹ – **"ਕਮ੍ਮਂ ਏਤੇਸਂ ਬਨ੍ਧੂ"**ਤਿ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਅਵਸ੍ਸਯੋ। ਕਮ੍ਮਸਦਿਸੋ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਵਸ੍ਸਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਇਸ੍ਸਰੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਾ ਨ ਕਰੋਤਿ ਤਾਦਿਸਂ ਕਤ੍ਤੁਂ ਸਜ੍ਜਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਭਾਵਤੋ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਵਿ**ਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਕਮ੍ਮਮੇ**ਵਾਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਅਵਧਾਰਿਤਂ, ਨਨੁ ਕਿਲੇਸਾਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹੀਨਪਣੀਤਭਾਵਕਾਰਣਂ, ਨ ਕੇਵਲਨ੍ତਿ ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਕਿਲੇਸਪਯੋਗੇਨ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੁਂ ਕਮ੍ਮਪਵਤ੍ਤਿਤਮੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **"ਕਥਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਸਞ੍ਜਾਨਾਸੀ"**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਤ੍ਵਾ ਨਨੁ ਭਗਵਾ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕੋ ਪਰੇਸਂ ਞਾਪਨਤ੍ਥਮੇਵ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਮਾਨਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਕਿਰੇਸਾ"**ਤਿਆਦਿ।

੨੮੦. ਸਮਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤੇਨ, ਯਥਾ ਤਂ ਫਲਂ ਦਾਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਕਤੇਨ, ਉਪਚਿਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਾਦਿਸਂ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਚ੍ਚੇ ਅਨੂਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੇਨਾ"**ਤਿ। **ਸਮਾਦਿਨ੍ਨੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮਾਦਾਨਂ ਨਾਮ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਗਹਣਂ ਪਰਾਮਸਨਨ੍ତਿ ਆਹ – **"ਗਹਿਤੇਨ ਪਰਾਮਟ੍ਠੇਨਾ"**ਤਿ। ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤਾਯ ਸੁਗਤਿਦੁਗ੍ਗਤੀਤਿ **ਪਟਿਪਦਾ,** ਕਮ੍ਮਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ''ਕਮ੍ਮਪਥੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਏਸਾਤਿ ਪਟਿਪਦਾ। ਦੁਬ੍ਬਲਂ ਉਪਘਾਤਕਮੇਵ ਸਿਯਾਤਿ ਉਪਪੀਲ਼ਕਸ੍ਸ ਵਿਸਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **"ਬਲਵਕਮ੍ਮੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਬਲਵਕਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮੇਨ। **ਵਦਤਿ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ । **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਪੇਯ੍ਯ**ਨ੍ତਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਉਪਪੀਲ਼ਕਸਭਾਵਂ ਕਮ੍ਮਂ ਜਨਕਸਭਾਵਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ? ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਵਚਨਂ, ਯਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾਪਿ ਕੇਚਿ ਆਲਮ੍ਬਨਵਸੇਨ ਸਮਤ੍ਥਾ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ତਿ, ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਨ੍ତਿ ਕੇਚਿ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਭਣਨ੍ତਿ – ਯਸ੍ਸਿਦਂ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਵਿਪਾਕਂ ਪੀਲ਼ੇਤਿ, ਸਚੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨੋਕਾਸੇ ਏਵ ਸਯਂ ਵਿਪਚ੍ਚਿਤੁਂ ਓਕਾਸਂ ਲਭੇਯ੍ਯ, ਅਪਾਯੇਸੁ ਏਵ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਪੁਗ੍ਗਲਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਪੇਯ੍ਯ, ਯਸ੍ਮਾ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਬਲਵਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇਨ ਵਿਪਚ੍ਚਿਤੁਂ ਆਰਦ੍ਧਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਤਰਂ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਂ ਵਿਬਾਧੇਨ੍ਤਂ ਉਪਪੀਲ਼ਕਂ ਨਾਮ ਜਾਤਂ। ਏਤਦਤ੍ਥਮੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ''ਬਲਵਕਮ੍ਮੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤ''ਨ੍ତਿ ਬਲਵਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ। ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਹਿ ਨੇਸਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਏਤਾ ਸਮਞ੍ਞਾ, ਯਦਿਦਂ ਉਪਪੀਲ਼ਕਂ ਉਪਚ੍ਛੇਦਕਂ ਜਨਕਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਨ੍ତਿ, ਨ ਕੁਸਲਾਨਿ ਵਿਯ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਾਨਿ ਹੋਨ੍ତਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ। **ਪੀਲ਼ੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਹੇਠੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਘਾਟਨਾਦਿਵਸੇਨ ਉਚ੍ਛੁਤੇਲਯਨ੍ਤਾਦਯੋ ਵਿਯ ਉਚ੍ਛੁਤਿਲਾਦਿਕੇ ਵਿਬਾਧੇਤ੍ਵਾ। **ਨਿਰੋਜ**ਨ੍ତਿ ਨਿਤ੍ਤੇਜਂ। **ਨਿਯੂਸ**ਨ੍ତਿ ਨਿਰਸਂ। **ਕਸਟ**ਨ੍ତਿ ਨਿਸ੍ਸਾਰਂ। **ਪਰਿਸ੍ਸਯ**ਨ੍ତਿ ਉਪਦ੍ਦਵਂ।

ਇਦਾਨਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਉਪਨਯਨਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਤਤ੍ਥ, **"ਦਾਰਕਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ਭੋਗਾਨਂ ਵਿਨਾਸਨਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, ਪੁਨ **"ਦਾਰਕਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕੁਮ੍ਭਦੋਹਨਾ**ਤਿ ਕੁਮ੍ਭਪੂਰਖੀਰਾ। **ਗੋਮਣ੍ਡਲੇ**ਤਿ ਗੋਯੂਥੇ।

ਅਟ੍ਠਸਭਗਮਨਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਟ੍ਠਉਸਭਪ੍ਪਮਾਣਂ ਪਦੇਸਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਧਨੁਗ੍ਗਹੋ ਅਨੁਯਾਯਿਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤ**ਨ੍ତਿ ਸਰਂ। **ਅਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ। **ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਾਤੇਯ੍ਯ** ਅਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਰਸ੍ਸ ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਵਾਲ਼ਮਚ੍ਛੋਦਕ**ਨ੍ତਿ ਮਕਰਾਦਿਵਾਲ਼ਮਚ੍ਛਵਨ੍ਤਂ ਉਦਕਂ।

ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਂ ਕਮ੍ਮਂ ਜਨਕਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵਿਪਾਕਦਾਯਿਭਾਵਤੋ, ਨ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਪਾਕਮਤ੍ਤਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਂ। **ਭੋਗਸਮ੍ਪਦਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਰੋਗ੍ਯਸਮ੍ਪਦਾਦਿ-ਪਰਿਵਾਰਸਮ੍ਪਦਾਦੀਨਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਨ ਦੀਘਾਯੁਕਤਾਦੀਨਿ ਹਿ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਤਾਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ; ਅਞ੍ਞਂ ਦੀਘਾਯੁਕਤਾਕਰਣੇਨ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ; ਨ ਅਤਿਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਂ ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਂ ਨੀਚਕੁਲੀਨਂ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਂ ਵਾ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤਤਾਦਿਵਸੇਨ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ, ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਪਞ੍ਚਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ''ਤਿਆਦਿ, ਤਂ ਪਨ ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਪੁਰਿਮਾਨੀਤਿ ਉਪਪੀਲ਼ਕੋਪਚ੍ਛੇਦਕਾਨਿ। ਉਪਪੀਲ਼ਕੂਪਘਾਤਾ ਨਾਮ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਪਟਿਬਾਹਕਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ “**ਦ੍ਵੇ ਅਕੁਸਲਾਨੇਵਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕੰ ਕੁਸਲਮੇਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾ ਜਨਕੰ ਉਭਯਸਭਾਵੰ, ਏਵੰ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਉਭਯਸਭਾਵਤਾਯ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਯ ਨ ਕੋਚਿ ਵਿਰੋਧੋ। ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦੀਨਞ੍ਹਿ ਨਾਗਾਦੀਨੰ ਇਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਵਚ੍ਛਿਤਾਨੰ ਪੇਤਾਦੀਨਞ੍ਚ ਨਰਕਾਦੀਸੁ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨੁਪਪੀਲ਼ਨੁਪਘਾਤਨਾਨਿ ਨ ਨ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਯਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਬਹੂਸੁ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੇਸੁ ਏਕੇਨ ਗਹਿਤਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਇਤਰੇਸੰ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਯਿਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾਪਿ ਸਮਤ੍ਥਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮੇ ਕਤੇ ਜਨਕਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ ਕੁਸਲਫਲੰ ਵਾ ਅਕੁਸਲਫਲੰ ਵਾ ਬਜਾਯਿਧਾਤੁਸਮਤਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਿਬਾਧੀਯਤਿ, ਤਮੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕੰ। ਯਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਕਤੇ ਜਾਤਿਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੰ ਪਵਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚ ਵਿਪਾਕਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਜਨਕੰ। ਯਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਕਤੇ ਅਞ੍ਞੇਨ ਜਨਿਤਸ੍ਸ ਇਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਾ ਫਲਸ੍ਸ ਵਿਬਾਧਾਵਿਚ੍ਛੇਦਪਚ੍ਚਯਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਬ੍ਰੂਹਨਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਜਨਕਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਨੁਰੂਪੰ ਪਰਿਵੁਤ੍ਤਿਚਿਰਤਰਪਬਨ੍ਧਾ ਹੋਤਿ, ਏਤੰ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕੰ। ਤਥਾ ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਤੇ ਜਨਕਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ ਕੁਸਲਫਲੰ ਅਕੁਸਲਫਲੰ ਵਾ ਬਜਾਯਿਧਾਤੁਸਮਤਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਿਬਾਧੀਯਤਿ, ਤੰ ਉਪਪੀਲ਼ਕੰ। ਯਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਕਤੇ ਜਨਕਸਾਮਤ੍ਥਿਯਵਸੇਨ ਚਿਰਤਰਪਬਨ੍ਧਾਰਹਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨੰ ਫਲੰ ਵਿਚ੍ਛੇਦਕਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਉਪਘਾਤਕਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਾਰੋ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਤੇਸੁ ਕਮ੍ਮੇਸੁ। **ਉਪਚ੍ਛੇਦਕਕਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਆਯੁਨੋ ਉਪਘਾਤਕਕਮ੍ਮੇਨ। ਸ੍ਵਾਯਮੁਪਘਾਤਕਭਾਵੋ ਦ੍ਵਿਧਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਿਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ** ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਕਮ੍ਮੁਨਾ ਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਤਥਾਭਿਸਙ੍ਖਤਤ੍ਤਾ। ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਤੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਤਾ ਅਵਸ੍ਸੰ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਨਤੋ। ਏਤੇਨ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਯੂਹਨਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਤਾਦਿਸੰ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੁਪਘਾਤੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤਤੋ ਕਮ੍ਮੰ ਅਪ੍ਪਫਲੰ ਹੋਤਿ। ‘‘ਦੀਘਾਯੁਕਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪਘਾਤਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਖੇਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਸ੍ਸੰ ਵਿਯ ਉਪਪਤ੍ਤਿਨਿਯਾਮਕਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਨਿਯਤਵਿਸੇਸੇ ਵਿਪਚ੍ਚਿਤੁੰ ਓਕਾਸੇ ਕਰੋਨ੍ਤੇ ਏਵ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮੇ ਆਕਡ੍ਢਿਯਮਾਨਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੰ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਕਮ੍ਮੰ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਤ੍ਥਾਯ ਨਿਯਮੇਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਮੇਵ ਵਾ ਨਿਯਾਮੇਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕੰ ਕਰੋਤੀ**”ਤਿ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਚੇਤਨਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਕਟੁਕਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਚੇਤਨਾਯ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਖੀਣਾਭਾਵਤੋ; ਇਤਰੇ ਪਨ ਨ ਤਥਾ ਭਾਰਿਯਾਤਿ ਆਹ – “**ਪੁਬ੍ਬਾ...ਪੇ॰... ਹੋਤੀ**”ਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਯੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸੰ, ਤੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਮਨੁਸ੍ਸਾਮਨੁਸ੍ਸਪਰਿਸ੍ਸਯਾਤਿ ਮਾਨੁਸਕਾ ਅਮਾਨੁਸਕਾ ਚ ਉਪਦ੍ਦਵਾ। **ਪੁਰਤੋ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਦ੍ਵਾਰਤੋ। **ਪਚ੍ਛਤੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਵਤ੍ਥੁਤੋ। **ਪਵਟ੍ਟਮਾਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਜਨਸ੍ਸ, ਦੇਵਤਾਨੰ ਵਾ ਦੇਸੇਨ ਪਵਟ੍ਟਮਾਨਾ। **ਪਰੇਹੀ**ਤਿ ਪੁਰਾਤਨੇਹਿ ਪਰੇਹਿ। **ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਸਾਮਿਭਾਵਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤ੍ਤੰ। **ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦੇਨ੍ਤਿ** ਇਣਾਯਿਕਾ। **ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਣਿਜ੍ਜਾਦਿਕਮ੍ਮਾਨਿ। **ਅਪਾਣਾਤਿਪਾਤਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤੰ ਕਮ੍ਮੰ; ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵਿਰਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੀਘਾਯੁਕਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕੰ ਹੋਤਿ** ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸਰਿਕ੍ਖਭਾਵਤੋ । **ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਦੀਘਾਯੁਕਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕੇਸੁ ਕਮ੍ਮੇਸੁ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਤੰ ਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕਵਿਭਾਵਨਨਯੇਨ।

ਵਿਹੇਠਨਕਮ੍ਮਾਦੀਨਿਪੀਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕੋਧਇਸ੍ਸਾਮਨਕਮਚ੍ਛੇਰਥਦ੍ਧਅਵਿਦ੍ਦੁਸੁਭਾਵਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਕਮ੍ਮਾਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਤਥੇਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਕਮ੍ਮੰ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਵੰ ਵਦਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਥੇਵ **ਵਦਮਾਨਾਨਿ ਵਿਯ**। ‘‘ਯੰ ਯਦੇਵਾਤਿਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਮੇਤੇਨ ਲਬ੍ਭਤੀ’’ਤਿ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੮.੧੦) ਵਚਨਤੋ ਯਥਾ ਸਬ੍ਬਕੁਸਲੰ ਸਬ੍ਬਾਸੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਏਵੰ ਸਬ੍ਬੰ ਅਕੁਸਲੰ ਸਬ੍ਬਾਸੰ ਵਿਪਤ੍ਤੀਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ, “**ਉਪਪੀਲ਼ਨੇਨ ਨਿਬ੍ਭੋਗਤੰ ਆਪਾਦੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ । ਤਥਾ ਹਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਕਮ੍ਮਵਸੇਨਪਿ ਅਯੰ ਨਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। **ਅਵਿਹੇਠਨਾਦੀਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਕ੍ਕੋਧਨ-ਅਨਿਸ੍ਸਾਮਨ-ਦਾਨ-ਅਨਤਿਮਾਨ-ਵਿਦ੍ਦੁਸੁਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਕਮ੍ਮਾਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

੨੯੩. ਇਸ੍ਸਾ ਮਨੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਇਸ੍ਸਾਮਨਕੋ**ਤਿ ਆਹ "**ਇਸ੍ਸਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ**"ਤਿ। **ਉਪਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਕ੍ਕੋਸਵਤ੍ਥੂਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤੋ। **ਇਸ੍ਸं ਬਨ੍ਧਤੀ**ਤਿ ਇਸ੍ਸं ਅਨੁਬਨ੍ਧਤਿ ਇਸ੍ਸਾਸਹਿਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤं ਅਨੁਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਾਨੁਭਾਵੋ ਅਪ੍ਪਞ੍ਞਾਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**"ਤਿ। ਸਾ ਪਨਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਾਨੁਭਾਵਤਾ ਪਰਿਵਾਰਾਭਾਵੇਨ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਪ੍ਪਪਰਿਵਾਰੋ**"ਤਿ।

੨੯੪. **ਮਚ੍ਛਰਿਯਵਸੇਨ ਨ ਦਾਤਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਨ ਦਾਤਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਅਮਚ੍ਛਰੀ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇ ਯਥਾਰਹं ਦੇਤਿਯੇਵ।

੨੯੫. ਅਭਿਵਾਦੇਤਬ੍ਬं ਖੇਤ੍ਤਵਸੇਨ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤं ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਤं, "**ਬੁਦ੍ਧं ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤं। ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਮਾਤੁਪਿਤੁਜੇਟ੍ਠਭਾਤਰਾਦਯੋ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦਿਅਰਹਾ ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਥਦ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਕਰਣं ਨੀਚਕੁਲਸंਵਤ੍ਤਨਿਕਮੇਵ। ਨ ਹਿ ਪਵਤ੍ਤੇ ਸਕ੍ਕਾ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਪਾਕਦਾਯਿਨੋ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਸਯੋ ਏਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਮੇਵ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

੨੯੬. **ਅਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਮਤ੍ਤੇਨ ਨਿਰਯੇ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ; ਅਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਹੇਤੁ ਪਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਕਰਣਾਦੀਹਿ ਸਿਯਾ ਨਿਰਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀਤਿ ਪਾਲਿਯं, ''ਨ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਿਤਾ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਅਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕੋ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧिं ਪਾਪੇਸੀ**ਤਿ ਦੇਸਨं ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਿਟ੍ਠਾਨं ਪਾਪੇਸਿ। ਸੇਸं ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਚੂਲ਼ਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੬. ਮਹਾਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੮. ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਮੋਘਭਾਵੋ ਨਾਮ ਫਲੇਨ ਤੁਚ੍ਛਤਾ ਫਲਾਭਾਵੋਤਿ ਆਹ – "**ਮੋਘਨ੍ਤਿ ਤੁਚ੍ਛं ਅਫਲ**"ਨ੍ਤਿ। **ਤਥं ਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਚਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਮਾਹ। ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਪਨ ''ਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਮੇਵ ਸਫਲਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ। ਸਫਲਞ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮं ਸਤ੍ਥ ਅਭਿਮਤਮਨੋਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਦਞ੍ਚ** ''ਮੋਘं ਕਾਯਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨं। **ਤं ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਏਸਾ**ਤਿ ਪੋਤਲਿਪੁਤ੍ਤੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ। **ਅਭਿਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਕਥं ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ**। ਸਾਪਿ ਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨं ਅਨ੍ਤਰੇ ਪਾਕਟਾ ਜਾਤਾਤਿ। **ਥੇਰੋ**ਤਿ ਸਮਿਦ੍ਧਿਤ੍ਥੇਰੋ। ਯਥਾ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤं, ਤਤੋ ਚ ਅਞ੍ਞਥਾਵ ਦੋਸਾਰੋਪਨਭਯੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤं ਥੇਰੋ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ, ''ਪਰਿਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬं ਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਅਵੋਚਾਤਿ ਆਹ – "**ਪਰਿਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਗਰਹਤੋ ਮੋਚਨੇਨ ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ। ਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਞ੍ਚੇਤਨਿਕं। ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਚੇਤਨਿਕਸ੍ਸਪਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮਯੇ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੇਨ ਵੁਤ੍ਤं।

ਸਙ੍ਖਤਸਙ੍ਖਾਰਤਾਯ ਰੂਪਮੇਵ "**ਤਿਲਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤं। ਤੇਨਾਹ – "**ਮंਸਚਕ੍ਖੁਨਾਵ ਪਸ੍ਸਤੀ**"ਤਿ। **ਸਮਾਗਮਦਸ੍ਸਨं ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨं ਸਨ੍ਧਾਯ, ਨ ਪਰਿਞ੍ਞਾਦਸ੍ਸਨं। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਕੁਤੋ ਪਨੇਵਰੂਪं ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪ''ਨ੍ਤਿ।

੨੯੯. **ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਸंਸਾਰਦੁਕ੍ਖं। **ਕਿਲੇਸਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਸਮ੍ਭਵਰਾਗਪਰਿਲ਼ਾਹਦੁਕ੍ਖं। **ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਯਦਨਿਚ੍ਚं, ਤं ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਏਵं ਵੁਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖं। **ਸਚੇ ਭਾਸਿਤं ਭਵੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਇਮं ਈਦਿਸं ਦੁਕ੍ਖं ਸਨ੍ਧਾਯ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਸਮਿਦ੍ਧਿਨਾ ਭਾਸਿਤं ਸਿਯਾ ਨੁ ਭਗਵਾ, ਅਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਾਕਰਣं ਯੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੩੦੦. **ਉਮ੍ਮਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨं, ਕਥਾਮੁਲ਼ੇਨ ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਞ੍ਞਾਣਵਿਸਯਪਞ੍ਹਾ ਉਮ੍ਮਙ੍ਗं। ਤੇਨਾਹ – "**ਪਞ੍ਹਾਉਮ੍ਮਙ੍ਗ**"ਨ੍ਤਿ **ਨੇਵ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤं। ਨ ਹਿ ਤं ਅਯੋਨਿਸੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨं ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਵਿਸਯਨ੍ਤਿ? ਕਾਮਞ੍ਚੇਤं ਨ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਵਿਸਯं, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪਰਿਭਣ੍ਡਞਾਣਵਿਸਯं ਪਨ ਸਿਯਾਤਿ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤं। **ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਉਦਾਯਿਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨੇਵ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇਨ

ਤਂ ਅਯੋਨਿਯੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਂ ਅਞ੍ਞਾਸਿ। **ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਿਤੁਂ** ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਕਾਰੇਨ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਿਤੁਂ **ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ**। ਸਮਿਦ੍ਧਿਤ੍ਥੇਰੇਨ ਅਨਭਿਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ, **"ਯਂ ਅਭੂਤਂ, ਤਦੇਵ ਕਥੇਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ ''ਅਯੋਨਿਸੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। **ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾ,** ''ਕਿਂ ਸੋ ਵੇਦਿਯਤੀ''ਤਿ ਅਵਿਭਾਗੇਨ ਵੇਦਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਜਾਤਿਤਤ੍ਤਾ। ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਹਿਤਨ੍ਤਿ **ਸੁਖਵੇਦਨਿਯਂ**। ਤੇਨਾਹ – **"ਸੁਖਵੇਦਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤ"**ਨ੍ਤਿ। **ਸੇਸੇਸੂ**ਤਿ, ''ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਿਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ।

ਹੇਟ੍ਠਾ ਤਿਕਜ੍ਝਾਨਚੇਤਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ, ''ਕੁਸਲਤੋ''ਤਿ ਅਧਿਕਾਰਤੋ ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤਿਕਜ੍ਝਾਨਚੇਤਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਕਾਮਾਵਚਰਰੂਪਾਵਚਰਸੁਖਵੇਦਨਿਯਕਮ੍ਮੇਸੁ। **ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਮ੍ਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸੁਖਮ੍ਪੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ।

ਯਦਿ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਜਨੇਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ, ''ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸੇਵ ਜਨਨਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਸਾ ਪਨ ਵੇਦਨਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਚੇਤਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਚੇਤਨਾਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਹਿ ''ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ ਮਨਸਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾਲਾਭਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਮਨਸਾ ਸੁਖਵੇਦਨਿਯਂ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਵੇਦਨਿਯਨ੍ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲੇਪਿ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਸੁਖਮ੍ਪਿ ਜਨੇਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਸ੍ਸ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕੁਸਲਸ੍ਸ ਸੋਲਸਵਿਪਾਕਚਿਤ੍ਤਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤੋ, ਅਯਞ੍ਚ ਨਯੋ ਹੇਟ੍ਠਾ, ''ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਮ੍ਪੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਹੇਸਾਤਿ ਇਦਾਨਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪੁਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਏਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ। **ਏਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਿਯਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ ਯੁਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਏਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸੁਖਵੇਦਨਿਯਂ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਵੇਦਨਿਯਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਆਲਯੋਤਿ ਅਭਿਰੁਚਿ। **ਮਹਾਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਭਜਨੇ ਞਾਣਂ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਵਾ ਕਮ੍ਮਵਿਭਜਨਞਾਣਂ। ਭਾਜਨਂ ਨਾਮ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਅਯਂ ਪਨ ਉਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ – **"ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ...ਪੇ॰... ਮਾਤਿਕਾਟ੍ਠਪਨ"**ਨ੍ਤਿ।

੩੦੧. ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ ਯਥਾਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਮਹਾਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਅਭਾਜਨਭਾਵਤੋ, ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧੀਸੁ ਚ ਅਨਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਦਂ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਇਦਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਧ, ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਿਂ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯਿ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗਂ ਆਰਬ੍ਭ। **ਇਮਂ ਪਚ੍ਚਯਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਇਦਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ, ''ਅਤ੍ਥਿ ਕਿਰ, ਭੋ, ਪਾਪਕਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਰ, ਭੋ, ਪਾਪਕਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨੀ''ਤਿ ਚ ਆਦੀਨਿ ਹਤ੍ਥਿਦਸ੍ਸਕਅਨ੍ਧਾਵਿਯ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤੇ ਏਵ ਠਤ੍ਵਾ ਅਚਿਤ੍ਤਕਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਵੀਰਿਯਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਆਤਾਪਨਵਸੇਨ **ਆਤਪ੍ਪਂ,** ਤਦੇਵ ਪਦਹਵਸੇਨ **ਪਧਾਨਂ,** ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਯੁਞ੍ਜਨਵਸੇਨ **ਅਨੁਯੋਗੋ,** ਤਥਾ ਭਾਵਨਾਯ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ,** ਸਮ੍ਮਾ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਮਨਸਿਕਾਰੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ, **"ਪਞ੍ਚਪਿ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਾਨੀ"**ਤਿ ਆਹ। **ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ** ਵਾ ਸਤਿਯਾ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਮਨਸਿਕਾਰੇ ਸਤਿ ਤਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਂ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਮਨਸਿਕਾਰੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਚੇਤੋਸਮਾਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਸਹਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸਮਾਧਿ"**ਨ੍ਤਿ। **ਅਞ੍ਞਥਾ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਕਰਣਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ, ਤਂ ਪਨ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਕਰਣਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਯੇ ਦਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਕਮ੍ਮਪਥਾਨਂ ਪੂਰਿਤਤ੍ਤਾ"**ਤਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਥਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਬਲੇਨ। **ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੇਨਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਾਸੇਨ। **ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ, ''ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ, ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ। **ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਾਹਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਵੋਹਰਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣਂ ਪਰੇਸਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਵੋਹਰਤਿ।

੩੦੨. ਤਤ੍ਰਾਨਨ੍ਦਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। **ਇਦਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ। ''ਤਤ੍ਰਾਨਨ੍ਦਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਵਚਨਮ੍ਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਮਹਾਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਭਾਜਨਂ** ਤਸ੍ਸ ਅਨਿਦ੍ਦੇਸਭਾਵਤੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਹਾਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ **ਮਾਤਿਕਾਟ੍ਠਪਨਮੇਵ**

ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਤ੍ਥ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤ੍ਥ ਪਨਾ**ਤਿ ''ਤਤ੍ਰਾਨਨ੍ਦ''ਤਿਆਦਿਪਾਠੇ। **ਏਤੇਸਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਚਤੂਸੁਪਿ ਵਾਰੇਸੁ ਆਗਤਾਨਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਾਨਂ। **ਏਤ੍ਤਕਾ**ਤਿ ਏਕਚ੍ਚਿਯਾ ਸਚ੍ਚਗਿਰਾ। **ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ**ਤਿ ਅਨੁਜਾਨਿਤਾ। **ਅਨਨੁਞ੍ਞਾਤਾ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਿਤਾ। ਇਧ ਅਨਨੁਞ੍ਞਾਤਮੁਖੇਨ ਦੀਪਿਤਂ ਅਨਨੁਞ੍ਞਾਤਭਾਵਮਤ੍ਤਂ। **ਤਤ੍ਰਾਨਨ੍ਦਾ**ਤਿਆਦਿਕੇ **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਭੁਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **"ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੂ"**ਤਿ ਆਹ। **ਇਦਂ ਵਚਨਂ** ''ਅਤ੍ਥਿ ਕਿਰ, ਭੋ...ਪੇ॰... ਵਿਪਾਕੋ''ਤਿ ਇਦਂ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਥਾਵਾਦਿਨੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ। **ਅਞ੍ਞੇਨਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ''ਯੋ ਕਿਰ, ਭੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। **ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਕਿਰ, ਭੋ...ਪੇ॰... ਵਿਪਾਕੋ''ਤਿ ਚ, ''ਅਪਾਯਂ...ਪੇ॰... ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਇਮੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਾਠਪਦੇਸੇਸੁ। **ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ** ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਤੋ। **ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ''ਯੋ ਕਿਰ, ਭੋ...ਪੇ॰... ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ'', ''ਯਮ੍ਪਿ ਸੋ...ਪੇ॰... ਤੇ ਸਞ੍ਜਾਨਨ੍ਤਿ'', ''ਯਮ੍ਪਿ ਸੋ ਯਦੇਵ...ਪੇ॰... ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਪਾਠਪਦੇਸੇਸੁ। **ਅਨਨੁਞ੍ਞਾਤਾ** ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸਾਨੇਕਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਚ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਅਞ੍ਞਥਾ ਹਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਮਹਾਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਤੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਪਦੇਸਞਾਣਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗਂ ਸਞ੍ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾਵ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਹੀਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸਸ੍ਸ ਤਥਾ ਆਗਮਨਾਦਿਅਤ੍ਥੇਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਮਹਾਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗਞਾਣਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩੦੩. ਇਮਿਨਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕੇਨ ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਤਤੋ ਕਰਿਯਮਾਨਕਮ੍ਮਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ। **ਖਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਕੁਮਾਰੋ। **ਸਿਵੋ**ਤਿ ਇਸ੍ਸਰੋ। **ਪਿਤਾਮਹੋ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ। **ਇਸ੍ਸਰਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਇਸ੍ਸਰਬ੍ਰਹ੍ਮਪਜਾਪਤਿਆਦੀਹਿ। **ਵਿਸਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ। **ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਕਮ੍ਮੇਸੁ। **ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਉਪਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਭਵੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ। **ਅਪਰਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਯਾਯੇ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਭਵੇ।

ਏਕਂ ਕਮ੍ਮਰਾਸਿਨ੍ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਭੇਦੇਨ ਏਕਂ ਕਮ੍ਮਸਮੁਦਾਯਂ। **ਏਕਂ ਵਿਪਾਕਰਾਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਙ੍ਗੇਨ ਏਕਂ ਵਿਪਾਕਸਮੁਦਾਯਂ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕੇਨ ਸਮਣੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਵਾ ਅਦਿਟ੍ਠਾ। **ਤਯੋ**ਤਿ ''ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਾਸ੍ਸ ਤਂ ਕਤਂ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਤਯੋ। **ਦ੍ਵੇ ਵਿਪਾਕਰਾਸੀ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨਿਯੋ ਅਪਰਾਪਰਿਯਾਯਵੇਦਨਿਯੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵਿਪਾਕਰਾਸੀ। ਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨਿਯਂ ਪਨ ਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਦ੍ਵੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦਿਟ੍ਠੋ ਏਕੋ, ਅਦਿਟ੍ਠਾ ਤਯੋਤਿ **ਦਿਟ੍ਠੋ ਚ ਅਦਿਟ੍ਠੋ ਚ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਮ੍ਮਰਾਸੀ,** ਤਥਾ ਦਿਟ੍ਠੋ ਏਕੋ, ਅਦਿਟ੍ਠਾ ਦ੍ਵੇਤਿ **ਤਯੋ ਵਿਪਾਕਰਾਸੀ। ਇਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਠਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ''ਇਮਸ੍ਸ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਇਦਂ ਫਲਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਫਲਸ੍ਸ ਵਾ ਅਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, **"ਦੁਤਿਯਵਾਰੇ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕੇਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਦਿਟ੍ਠ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਠਮਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤਯੋ ਕਮ੍ਮਰਾਸੀ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਇਧ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕੇਨ ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ, **"ਪਞ੍ਚਟ੍ਠਾਨਾਨੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਭਵਤਿ ਵਡ੍ਢਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਭਬ੍ਬਂ, ਵਡ੍ਢਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਨ ਭਬ੍ਬਂ **ਅਭਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਭੂਤਵਿਰਹਿਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲੇ ਭਾਸਨਂ ਦਿਬ੍ਬਨਂ **ਆਭਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਆਭਾਸਤਿ ਅਭਿਭਵਤਿ ਪਟਿਬਾਹਤੀ"**ਤਿ। **ਬਲਵਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਂ ਕਮ੍ਮਂ ਗਰੁਸਮਾਸੇਵਿਤਾਦਿਭੇਦਂ। **ਆਸਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਮਰਣੇ, ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਮਰਣਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ **ਆਸਨ੍ਨੇ। ਬਲਵਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਗਰੁਸਮਾਸੇਵਿਤਤਾਦਿਵਸੇਨ ਬਲਵਂ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਂ। **ਦੁਬ੍ਬਲਕਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੁਬ੍ਬਲਸ੍ਸ। **ਆਸਨ੍ਨੇ ਕੁਸਲਂ ਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਧਾਪਿ ਆਸਨ੍ਨਤਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰੇਨਾਤਿ ਮਰਣਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਕਾਲੇ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰੇਨ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਾਰਣਭੂਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ ਅਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਰਵਿਪਾਕਨ੍ਤਰੇਸੁ ਅਕੁਸਲਤਾਯ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਮ੍ਮਂ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਦਸ੍ਸਕਅਨ੍ਧਾਦਯੋ ਵਿਯ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਾਭਿਨਿਵੇਸਿਨੋਤਿ, **"ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ...ਪੇ॰...**

ਉਪਟ੍ਠਾਤੀ"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਇਤਰਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ** ਭਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ ਭਬ੍ਬਾਭਾਸਞ੍ਚ, ਭਬ੍ਬੰ ਅਭਬ੍ਬਾਭਾਸਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਦ੍ਵਯੇ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ** ਪਠਮਦੁਤਿਯਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਪੁਰਿਮਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਯੋਜਨਾਨਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰਵਸੇਨ। ਅਯਮੇਵ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਯੋਜਨਾਨਯੋ। ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਹਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੁਸਲਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਚ ਸਗ੍ਗੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਭੂਤੰ ਕੁਸਲੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ; ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸਪਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੁਸਲਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਾਰਣਭੂਤੰ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਅਕੁਸਲੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀਤਿ। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਭਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਮਹਾਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੭. ਸਲ਼ਾਯਤਨਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੪. **ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾ ਵਿਦਿਤਾਨਿ ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਵੇਦਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਸਹਵਿਪਸ੍ਸਨੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾਨੀ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਜਾਨਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਮਨੋ ਸਵਿਸੇਸੰ ਉਪਵਿਚਰਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਮਨੋਪਵਿਚਾਰਾ,** ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ। ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਹਿ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾਨੁਮਜ੍ਜਨੇਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹਿ ਸਹ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਤਬ੍ਬਿਰਹਿਤੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਸਤ੍ਤਾ ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਯਥਾਰਹੰ ਵਟ੍ਟੰ ਵਿਵਟ੍ਟਞ੍ਚਾਤਿ **ਸਤ੍ਤਪਦਾ** , ਗੇਹਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਵਟ੍ਟਪਦਾ। ਯੋਗ੍ਗਾਨੰ ਦਮਨਆਚਰਿਯਾ **ਯੋਗ੍ਗਾਚਰਿਯਾ**। ਤੇਨਾਹ "**ਦਮੇਤਬ੍ਬਦਮਕਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸੰ ਏਕਸਤ੍ਤਤਿਵਿਧਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸਫਸ੍ਸਰੂਪਕਸ੍ਸੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ।

੩੦੫. **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸੰ ਛਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯਦੇਸਨਾਯੰ। ਮਨੋਧਾਤੁਤ੍ਤਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਮੇਵ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੂਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋਤਿ ਚਕ੍ਖੁੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ।

ਯਥਾ ਕੇਵਲੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਕੇਵਲੇਨ ਚਕ੍ਖੁਪਸਾਦੇਨਪੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨਾ**"ਤਿ। ਤੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ **ਚਕ੍ਖੁਨਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਮੁਖੇਨ ਨਿਸ੍ਸਿਤਕਿਚ੍ਚੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ। ''ਉਪਵਿਚਰਤਿ''ਚ੍ਚੇਵ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਨੁ ਤਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕਬ੍ਯਾਪਾਰੋਪਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ ਅਤ੍ਥਿ। ਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤਗ੍ਗਤਿਕੋਤਿ ਆਹ – "**ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਚਾ**"ਤਿ। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪਵਿਚਰਣੰ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨੰਯੇਵੇਤ੍ਥ ਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ "**ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਸਙ੍ਖਾਤਾ ਮਨੋਪਵਿਚਾਰਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਯੁਤ੍ਤੋ ਉਪਵਿਚਾਰੋ **ਸੋਮਨਸ੍ਸੂਪਵਿਚਾਰੋ** ਯਥਾ ''ਆਜਞ੍ਞਰਥੋ''ਤਿ ਆਹ "**ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

੩੦੬. ਉਪਵਿਚਾਰਾਨੰ ਉਪਸ੍ਸਯਟ੍ਠੇਨ ਗੇਹੰ ਵਿਯਾਤਿ ਗੇਹੰ, ਰੂਪਾਦਯੋਤਿ ਆਹ – "**ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਾਨੀਤਿ ਕਾਮਗੁਣਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨੀ**"ਤਿ। ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦਿਨਿਕ੍ਖਮਨਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਤਿ, "**ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸ੍ਸਿਤਾਨੀਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਇਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਸਿਵਣਿਜ੍ਜਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਯਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਰਿਯੇਸਿਤਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਪਿਯਭਾਵੋ ਪਨ ਕਨ੍ਤਸਦ੍ਦੇਨੇਵ ਕਥਿਤੋਤਿ ਕਾਮਿਤਬ੍ਬਾਨੰ ਮਨੋ ਰਮੇਤੀਤਿ **ਮਨੋਰਮਾਨੰ**। ਲੋਕੇਨ ਆਮਸੀਯਤੀਤਿ **ਲੋਕਾਮਿਸੰ,** ਤਣ੍ਹਾ। ਤਾਯ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਇਟ੍ਠਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਪਟਿਸਙ੍ਖਤਤਾਯ ਚ **ਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾਨੰ। ਅਤੀਤੇ ਕਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ** ਆਰਮ੍ਮਣਿਕਅਨੁਭਵਨਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਦਿਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣੰ ਦਿਟ੍ਠਗ੍ਗਹਣਾਨੁਸ੍ਸਰੇਨ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, "**ਯਥਾਹਾ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਅਨਿਚ੍ਚਾਕਾਰਨ੍ਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਾਕਾਰਂ। ਵਿ**ਪਰਿਣਾਮਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧ**ਨ੍ਤਿ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੇਧਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮੇਤਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ, ਤਤੋ ਏਵ ਪਲੋਕਿਤਂ ਭਙ੍ਗਞ੍ਚ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਰੂਪਂ ਤੇਨੇਵਾਕਾਰੇਨ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ , ਅਥ ਖੋ ਉਪ੍ਪਾਦਾਵਤ੍ਥਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਕਤਿਂ ਵਿਜਹਤਿ, ਵਿਜਹਿਤਞ੍ਚ ਜਰਾਵਤ੍ਥਾਯ ਤਤੋ ਵਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਞ੍ਚ ਭਙ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਇਮਂ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, "**ਪਕਤਿਵਿਜਹਨੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ''ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਨੁਬੋਧਞਾਣਂ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਸੇਨਾਤਿ "**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਉਪਵਿਚਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ – ''ਛਸੁਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ ਆਪਾਥਗਤੇ''ਤਿਆਦਿ। **ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਭੇਦਂ ਪਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਖਣੇ ਖਣੇ ਭਿਜ੍ਜਨਸਭਾਵਂ ਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਨ ਪਸ੍ਸਤੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਮ੍ਹਿ ਤਿਕ੍ਖੇ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਖਾਗਤਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੇ ਵਿਸਯਭੂਤੇ। **ਤਿਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਬਲੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਸਮਤਾਯ ਤਿਬ੍ਬੇ। **ਸੂਰੇ**ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਅਨਭਿਭੂਤਤਾਯ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਅਭਿਭਵਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਵਿਸਦੇ ਪਟੁਭੂਤੇ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੇ।

ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਵੂਪਸਨ੍ਤਤਾਯ **ਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ,** ਸਂਸਾਰੇ ਭਯਸ੍ਸ ਇਕ੍ਖਨਤੋ **ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ,** ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ **ਅਮਾਨੁਸੀ ਰਤੀ**ਤਿ ਵਿਵੇਕਰਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਰਤਿ। **ਯਤੋ ਯਤੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾ ਨਯਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦੀਸੁ ਯੇਨ ਯੇਨ ਸਮ੍ਮਸਨਾਕਾਰੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਦਯਬ੍ਬਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਞ੍ਚ ਭਙ੍ਗਞ੍ਚ। **ਅਮਤਨ੍ਤਂ ਵਿਜਾਨਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤਾਨਂ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਤਂ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਅਮਤਾਧਿਗਮਹੇਤੁਤਾਯ ਅਮਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ ਆਪਾਥਗਤੇਤਿ ਰੂਪਾਦਿਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧੇ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ ਯਥਾਰਹਂ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਆਪਾਥਗਤੇ। ਵਿਸਯੇ ਚੇਤਂ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ।

੩੦੭. **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਤਿਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। **ਅਨੁਤ੍ਤਰਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਨਾਮ ਅਰਹਤ੍ਤਂ** ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ। ਕਥਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਪਿਹਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤਿ, ਨ ਹਿ ਅਧਿਗਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਿਹਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ? ਕੋ ਵਾ ਏਵਮਾਹ – ''ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਿਹਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤੀ''ਤਿ। ਅਨੁਸ੍ਸੁਤਿਲਦ੍ਧਂ ਪਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਂ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਨਂ ਠਪੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਣਿਦਹਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਂ ਤਦਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। **ਆਯਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮੇਵ ਛਲਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਮਾਦਿਕਾਰਣਭਾਵਤੋ, ਮਨਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਭਾਵਤੋ ਚ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਪਨੇਤਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਤ੍ਥਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਤ੍ਥਨਾਯ ਸਹਾਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਨ ਹਿ ਲੋਭਦੋਸਾਨਂ ਸਹ ਵੁਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ। **ਪਤ੍ਥਨਾਮੂਲਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਪਟ੍ਠਾਪਯਤੋ ਪਦਸ੍ਸ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥਜੋਤਕਤਮਾਹ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ''ਕੁਦਾਸ੍ਸੁਨਾਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ। **ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਮਗ੍ਗੇਨ ਘਟੇਤਿ, ਏਵਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤੁਂ।

੩੦੮. **ਅਞ੍ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਣਸਹਿਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨਪਵਤ੍ਤਾ। ਤੇਨ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਧਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਕਿਲੇਸੋਧਿਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਖੀਣਾਸਵੋ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਓਧਿਜਿਨੋ ਨਾਮ; ਤਦਭਾਵਤੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋਵ ਅਨੋਧਿਜਿਨੋ ਨਾਮ; ਸੇਖੋ ਪਨ ਸਿਯਾ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਓਧਿਜਿਨੋਤਿ। ਤਮ੍ਪਿ ਨਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ, "**ਅਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ ਆਹ। **ਆਯਤਿਂ ਵਿਪਾਕਂ ਜਿਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਯਤਿਂ ਵਿਪਾਕਂ ਜਿਨਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਖੀਣਾਸਵੋਵ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਵਿਪਾਕਜਿਨੋ ਨਾਮ; ਤਦਭਾਵਤੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਅਵਿਪਾਕਜਿਨੋ ਨਾਮ; ਸੇਖੋ ਪਨ ਸਿਯਾ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਵਿਪਾਕਜਿਨੋਤਿ। ਤਮ੍ਪਿ ਨਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ "**ਅਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ ਆਹ। ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਤੋ ਪਦਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ''ਅਸ੍ਸੁਤਵਤੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਅਨ੍ਧਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸਾਯਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਨ ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਹਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਰਮ੍ਮਣਵਤ੍ਥਂ

ਅਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸੇਵ, ਨ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸਾਤਿ ਇਟ੍ਠੇ, ਇਟ੍ਠਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਿਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ ਆਪਾਥਗਤੇ**"ਤਿ। ਅਞ੍ਞਾਣੇਨ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਗੁਲ਼ਪਿਣ੍ਡਕੇ**"ਤਿਆਦਿ।

ਇਟ੍ਠੇ ਅਰਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਨਿਟ੍ਠੇ ਅਦੁਸ੍ਸਨਸ੍ਸਾਤਿ ਇਦੰ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਇਟ੍ਠੇ ਰਜ੍ਜਨੰ, ਅਨਿਟ੍ਠੇ ਦੁਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ ਹਿ ਤੰਤੰਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਨ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਜਵਨਨਿਯਮੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰੀਤੇਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਰਜ੍ਜਨਦੁਸ੍ਸਨੰ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਥਾਪਿਸ੍ਸ ਰਜ੍ਜਨਦੁਸ੍ਸਨੰ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨੇ**ਤਿ ਅਸਮੰ ਅਯੁਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੇ ਅਯੋਨਿਸੋ ਸਮ੍ਮੋਹਪੁਬ੍ਬਕੰ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਗਹਣੇ।

੩੦੯. ਪਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨਾਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਚੇਵ ਬਹੁਲੀਕਰਣਵਸੇਨ ਚ। **ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਚੇਵ ਆਗਮ੍ਮ ਚਾ**ਤਿ ਆਗਮਨਟ੍ਠਾਨਭੂਤੇ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇ ਚ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਨ ਉਸ੍ਸਾਰੇਨ੍ਤਾ ਸਮੁਸ੍ਸਾਰੇਨ੍ਤਾ।

ਸੋਮਨਸ੍ਸਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, "**ਸਰਿਕ੍ਖਕੇਨੇਵ ਸਰਿਕ੍ਖਕੰ ਜਹਾਪੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਧਾਪਿ ਪਹਾਯਕੰ ਨਾਮ ਪਹਾਤਬ੍ਬਤੋ ਬਲਵਮੇਵ, ਸੰਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾਨੰ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਸਾਤਿਸਯੰ ਪਨ ਬਲਵਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਇਦਾਨਿ ਬਲਵਤਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਵੋਦਾਨਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਹੇਤ੍ਥ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸ੍ਸਿਤਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਮ੍ਪਿ ਪਹਾਨੰ ਜੋਤਿਤੰ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਪਹਾਯਕਭਾਵੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ "**ਉਪੇਕ੍ਖਾਕਥਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਲਾਭਿਨੋ ਚ ਲਾਭਿਨੋ ਚ ਪਕਿਣ੍ਣਕਸਙ੍ਖਾਰਸਮ੍ਮਸਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯ, "**ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰੇ ਚ ਪਾਦਕੇ ਕਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਪਗੁਣਭਾਵੰ ਆਗਮ੍ਮ ਕਦਾਚਿ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਵਸੇਨਪਿ ਹਿ ਸਮ੍ਮਸਨੰ ਹੋਤੀਤਿ। ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ, ਸਮ੍ਮਸਿਤਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵਾ ਆਗਮਨਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਬਹੁਲੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਭਾਵਤੋ "**ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨੀ ਪਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾ**ਵਾ"ਤਿ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਾ**ਵਾਤਿ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਾ ਏਵ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਵਾ ਹੋਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਦੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਯੰ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਾਦਿਪਾਦਕਤੋ ਏਵ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੰ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਹਾਨੰ, ਇਦੰ ਸਨ੍ਧਾਯ। **ਪਹਾਨ**ਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਲਕ੍ਖਣੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਏਤੰ ਵਿਸੇਸੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨਭੂਤੰ। ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਯਾ ਆਸਨ੍ਨੇ ਸਮਾਪਨ੍ਨਜ੍ਝਾਨਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਸਮ੍ਮਸਿਤਧਮ੍ਮੋਤਿ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ ਖਨ੍ਧਾ। ਪੁਗ੍ਗਲਜ੍ਝਾਸਯੋ**ਤਿ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਸਿਤਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਚ ਭੇਦੇ ਸਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ, ''ਅਹੋ ਵਤ ਮਯ੍ਹੰ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੰ ਝਾਨੰ ਭਵੇਯ੍ਯ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਵਤ੍ਤਅਜ੍ਝਾਸਯੋ। **ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵਾਦੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਠਮਥੇਰਵਾਦੇ। **ਅਯਮੇਵ...ਪੇ॰... ਨਿਯਮੇ**ਤਿ ਤਤੋ ਤਤੋ ਦੁਤਿਯਾਦਿਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਞਾਣਸ੍ਸ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਨੰ ਅਙ੍ਗਾਨੰ ਅਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮਤਾ ਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾਭਾਵਤੋ ਇਤਰਸ੍ਸ ਚ ਅਤਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਏਤੇਨੇਵ ਹਿ ਪਠਮਥੇਰਵਾਦੇ ਅਪਾਦਕਪਠਮਜ੍ਝਾਨਪਾਦਕਮਗ੍ਗਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਤਰੇ ਚ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਾਦਿਮਗ੍ਗਾ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਯਮੇਹਿ ਤੰਤੰਝਾਨਿਕਾਵ। ਏਵੰ ਸੇਸਵਾਦੇਸੁਪਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਯਮੋ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵਾਦੇ ਅਯਮੇਵ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵ ਨਿਯਮੇਤੀ**"ਤਿ। **ਵੁਤ੍ਤਾਵ**, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਇਧ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੩੧੦. ਨਾਨਤ੍ਤਾਦਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਕੁਸਲਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਨਾਨਾਵਿਧਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਾ**"ਤਿ। **ਨਾਨਤ੍ਤਸਿਤਾ**ਤਿ ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਦਿਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਨਿਸ੍ਸਯਾ। **ਏਕਤ੍ਤਾ** ਏਕਸਭਾਵਾ ਜਾਤਿਭੂਮਿਆਦਿਵਿਭਾਗਾਭਾਵਤੋ। **ਏਕਾਰਮ੍ਮਣਨਿਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ਏਕਪ੍ਪਕਾਰੇਨੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਾ। **ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਞ੍ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵੁਤ੍ਤਾ** ''ਬਾਲਸ੍ਸ ਮੂਲ਼੍ਹਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੮)। **ਉਪਰਿ**

ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੧੧)। **ਦ੍ਵੇ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਗਹਿਤਾ** ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਏਕਤ੍ਤਾ, ਏਕਜ੍ਝਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ, ਨਾਨਤ੍ਤੁਸਿਤਾਯ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਪਕਾਸਿਤਭਾਵਤੋ ਚ।

ਅਞ੍ਞਾਞ੍ਞੁਪੇਕ੍ਖਾ ਅਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਦਾਦੀਸੁ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ। **ਰੂਪੇਸੂ**ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਨ ਕੇਵਲਂ ਰੂਪਾਯਤਨਵਿਸੇਸਾ ਏਵ ਗਹਿਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਕਸਿਣਰੂਪਾਨਿਪੀਤਿ ਆਹ – **"ਰੂਪੇ ਉਪੇਕ੍ਖਾਭਾਵਞ੍ਞੁ ਅਞ੍ਞਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਏਕਤ੍ਤੁਸਿਤਭਾਵੋਪਿ ਇਧ ਏਕਤ੍ਤਵਿਸਯਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਨ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **"ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ। ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਤੀਤਿ **ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਨਿਸ੍ਸਿਤਾ,** ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਖਨ੍ਧਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। **ਸੇਸਾਸੁਪੀ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਨਿਸ੍ਸਿਤਾਦੀਸੁਪਿ।

ਅਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾਯਾਤਿ ਅਰੂਪਾਵਚਰਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾਯ। **ਰੂਪਾਵਚਰਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਾਯ ਕਾਮਰੂਪਾਰੂਪਭੇਦਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਤਿ ਤਮ੍ਮਯਾ, ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾ, ਤੇਸਂ ਭਾਵੋ **ਤਮ੍ਮਯਤਾ,** ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਸ ਗੁਣਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੇ ਸਦ੍ਦਨਿਵੇਸੋ, ਤਦਭਿਧਾਨਕੋਤਿ ਆਹ – **"ਤਮ੍ਮਯਤਾ ਨਾਮ ਤਣ੍ਹਾ"**ਤਿ । **ਅਤਮ੍ਮਯਤਾ** ਤਮ੍ਮਯਤਾਯ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ, ''ਯਦਤ੍ਥਿ ਯਂ ਭੂਤਂ, ਤਂ ਪਜਹਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਪਟਿਲਭਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੫੫) ਏਵਮਾਗਤਂ ਸਙ੍ਖਾਰਵਿਚਿਨਨੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭੂਤਂ ਉਪੇਕ੍ਖਂ।

੩੧੧. **ਯਦਰਿਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਦ**-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ, ਉਪਯੋਗਪੁਥੁਵਚਨੇ ਚ **ਯ**-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **"ਯੇ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਅਰਿਯੋ"**ਤਿ ਆਹ। ਕਾਮਂ ''ਅਰਿਯੋ''ਤਿ ਪਦਂ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸਚ੍ਚਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਂ, ਵਕ੍ਖਮਾਨਸ੍ਸ ਪਨ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਾਵੇਣਿਕਤ੍ਤਾ, **"ਅਰਿਯੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਅਯਮਾਨੁਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥਿ। **ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਨ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਨ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ ਏਕਚ੍ਚੇ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ, ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ, ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਾਵਕਾਨਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। **ਸਤਿਂ ਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਘਾਨੁਨਯੇਹਿ ਅਨਵਸ੍ਸੁਤਤ੍ਤਾ ਤਦੁਭਯਨਿਵਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਦਾ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਮੇਵ ਸਾ ਨਿਚ੍ਚਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸਤਿਤਾ, ਨ ਇਤਰੇਸਂ ਆਵੇਣਿਕਧਮ੍ਮਭਾਵਤੋ। ਆਦਰੇਨ ਸੋਤੁਮਿਚ੍ਛਾ ਇਧ ਸੁਸ੍ਸੂਸਾਤਿ ਤਦਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **"ਸਦ੍ਦਹਿਤ੍ਵਾ ਸੋਤੁਂ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀ"**ਤਿ ਆਹ। **ਨ ਅਞ੍ਞਾ**ਤਿ ''ਨ ਅਞ੍ਞਾਯਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਯਕਾਰਲੋਪੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ **"ਨ ਜਾਨਨਤ੍ਥਾਯਾ"**ਤਿ। ਸਤ੍ਥੁ ਓਵਾਦਸ੍ਸ ਅਨਾਦਿਯਨਮੇਵ ਵੋਕ੍ਕਮਨਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਮਞ੍ਞਨ੍ਤੀ"**ਤਿ।

ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਦੋਮਨਸ੍ਸਵਸੇਨਾਤਿ ਇਦਂ ਇਧ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਮਤ੍ਤੁਦਸ੍ਸਨਪਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸ੍ਸਿਤਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸਪਿ ਸਤ੍ਥੁ ਪਸਙ੍ਗਵਸੇਨ ''ਨ ਚੇਵ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਮਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਤਂ ਪਟਿਸੇਧੇਨ੍ਤੋ – **"ਅਪ੍ਪਤੀਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ"**ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸੇਤੁਘਾਤੋ ਹਿ ਤਥਾਗਤਾਨਂ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਮਨਤਾਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋਤਿ ਆਹ – **"ਅਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਕੇਸੁ ਪਨ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾਕਾਰਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਘਅਵਸ੍ਸਵੇਨਾ**ਤਿ ਛਹਿ ਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਪਟਿਘਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਨੇਨ, ਪਟਿਘਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤੋ**ਤਿ ਨ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿਮੂਲੇ ਏਵ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ। **ਪਟਿਪਨ੍ਨਕੇਸੂ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਧਿਕਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਕੇਸੁਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾਕਾਰਣਂ ਨਤ੍ਥੇਵ। **ਏਤਂ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ''ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਚੇਵ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਾਵਕਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤ੍ਥੁ ਅਨਵਜ੍ਜਾਯ ਚਿਤ੍ਤਾਰਾਧਨਾਯ ਸਮ੍ਭਵਤੋ।

੩੧੨. **ਦਮਿਤੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਿਤੋ। ਇਰਿਯਾਪਥਪਰਿਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਅਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਏਕਦਿਸਾਯ ਏਵ ਸਤ੍ਤਦਿਸਾਵਿਧਾਵਨਸ੍ਸ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਸਾਰਿਤਾਨਂ ਹਤ੍ਥਿਦਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਏਕਦਿਸਾਧਾਵਨਮ੍ਪਿ ਅਨਿਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨੇਵ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਅਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਧਾਵਨ੍ਤੋ ਏਕਂਯੇਵ ਦਿਸਂ ਧਾਵਤੀ"**ਤਿ। **ਕਾਯੇਨ ਅਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ**ਵਾਤਿ ਕਾਯੇਨ ਅਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਏਵ। **ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠ ਦਿਸਾ ਵਿਧਾਵਤਿ,** ਨ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦਿਦਿਸਾਵਸੇਨ। **ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਏਕਨੀਹਾਰੇਨੇਵ, ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਵਾ

ਦਿਵਸੇ ਏਕਭਾਗੇਨ। ‘‘ਪਹਾਰੋ’’ਤਿ ਹਿ ਦਿਵਸਸ੍ਸ ਤਤਿਯੋ ਭਾਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਧਾਵਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਞਾਨਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਅਕਲਙ੍ਕਮਪ੍ਪਤਿਸਾਤੰ ਜਵਨਚਿਤ੍ਤਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **‘‘ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿਯੇਵਾ’’**ਤਿ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਸਲਾਯਤਨਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੮. ਉਦ੍ਦੇਸਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧੩. ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦਿਸਨੰ **ਉਦ੍ਦੇਸੋ,** ਵਿਭਜਨੰ **ਵਿਭਙ੍ਗੋ**ਤਿ ਆਹ – **‘‘ਮਾਤਿਕਞ੍ਚ ਵਿਭਜਨਞ੍ਚਾ’’**ਤਿ **ਤੁਲੇਯ੍ਯਾ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿਪਿ ਪਦਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਵੇਵਚਨਾਨਿ। ਅਥ ਵਾ **ਤੁਲੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਤੁਲਨਭੂਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਾਦਿਵਿਧਿਨਾ ਪਰਿਤੁਲੇਯ੍ਯ। **ਤੀਰੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਤੀਰਣਭੂਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਤਤ੍ਥ ਞਾਣਕਿਰਿਯਾਸਮਾਪਨਵਸੇਨ ਤੀਰੇਯ੍ਯ। **ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਤਥਾਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਆਨਿਸੰਸੇ ਅਸ੍ਸਾਦਆਦੀਨਵੇ ਚ ਵਿਚਿਨੇਯ੍ਯ। **ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭੂਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਜਾਨੇਯ੍ਯ। **ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੂ**ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਪ੍ਪਭੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ। **ਨਿਕਨ੍ਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਕਾਮਨਵਸੇਨ ਅਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ। **ਤਿਟ੍ਠਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ। **ਗੋਚਰਜ੍ਝਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਞਾਨਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇ। ਤਞ੍ਹਿ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤੇਨਾਭਿਭੁਯ੍ਯ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਗਯ੍ਹਮਾਨੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ‘‘ਗੋਚਰਜ੍ਝਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਭਾਵਨੰ ਆਰਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਯਦਿ ਭਾਵਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਤਾਯ ਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਉਪਰਿ ਭਾਵਨੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸੰਕੋਚਵਸੇਨ ਸਣ੍ਠਿਤੰ ਨਾਮ, ਤਦਭਾਵੇਨ **ਅਸਣ੍ਠਿਤੰ** ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ, ‘‘ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਸਣ੍ਠਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **‘‘ਗੋਚਰਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਨਿਕਨ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਸਣ੍ਠਿਤ’’**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ – ‘‘ਨਿਕਨ੍ਤਿਵਸੇਨ ਹਿ ਅਤਿਟ੍ਠਮਾਨੰ ਹਾਨਭਾਗਿਯੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਮੇਵ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। **ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਕਿਞ੍ਚਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ। ਤਥਾ ਅਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਤਾਸਾਦਿਵਸੇਨ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸੇਯ੍ਯ। **ਅਵਸੇਸਸ੍ਸ ਚ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੋਕਾਦਿਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ। **ਅਵਸੇਸਸ੍ਸ ਚ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਾ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਸੀਸੇਨ ਵਿਪਾਕਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚੇਵ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩੧੬. ਰੂਪਮੇਵ ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ **ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤੰ**। ਰਾਗਾਦਿਵਸੇਨ ਤੰ ਅਨੁਧਾਵਤੀਤਿ **ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੀ**।

੩੧੮. **ਨਿਕਨ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਸਣ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਸਣ੍ਠਿਤੰ ਨਿਕਨ੍ਤਿੰ ਪਹਾਯ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਉਪਰਿ ਵਿਸੇਸਾਵਹਤੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **‘‘ਨਿਕਨ੍ਤਿਵਸੇਨ ਹੀ’’**ਤਿਆਦਿ।

੩੨੦. **ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ, ‘‘ਏਤੰ ਮਮਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਣ੍ਹਾਦਿਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਉਪਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਤਾਸਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ, ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਕਥੰ ਪਨੇਸਾ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਮਹਾਥੇਰਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਵਿਵਰਿਤੁੰ ਚੋਦਨੰ ਸਮੁਟ੍ਠਪੇਤਿ? **ਉਪਾਦਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾਭਾਵੇ ਕਾਰਣਵਚਨੰ। **ਯਦਿ ਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਤਸ੍ਸ ਸਮਤ੍ਥਨੰ। **ਉਪਾਦਾਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾਵ ਅਸ੍ਸ** ਤਥਾ ਉਪਾਦਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਤਥੇਵ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਆਕਾਰੇਨ। **ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਾਪੀ**ਤਿ ਗਹਿਤਪਰਾਮਟ੍ਠਾਪਿ। **ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਵਿਞ੍ਞੂਸੁ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਚ। **ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਹਣਾਕਾਰਵਸੇਨ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਯਥਾਭੂਤਗਾਹਿਤਾਯ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਚ ਅਭਾਵਤੋ। **ਅਤ੍ਥਤੋ**ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ। **ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾਯੇਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ** ਉਪਾਦਾਤਬ੍ਬਾਕਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਤੰ ਅਨੁਪਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਏਵ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

ਪਰਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਨ ਤਦੇਵ ਰੂਪੰ ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਵਤ੍ਤੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਪਕਤਿਜਹਨੇਨ ਸਭਾਵਵਿਗਮੇਨ ਨਸ੍ਸਤਿ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। **ਵਿਪਰਿਣਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤੰ ਗਤੰ ਵਿਨਟ੍ਠੰ। **ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣੰ। ‘‘ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿਆਦਿ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਵਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਰੂਪਭੇਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ **ਭੇਦਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ**। ਵਿਪਰਿਣਾਮੰ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤਨਤੰ

ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤੁੰ ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤੁਂ; ਤਤੋ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ **ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤੁਜਾ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – "**ਵਿਪਰਿਣਾਮਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ**"ਤਿ। **ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾ ਚਾ**ਤਿ, ''ਯਂ ਅਹੁ ਵਤ ਮੇ, ਤਂ ਵਤ ਮੇ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। **ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨਵਸੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ। **ਭਯਤਾਸੇਨਾ**ਤਿ ਭਾਯਨਵਸੇਨਪਿ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸੇਨ। **ਤਣ੍ਹਾਤਾਸੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਨੇਨ। **ਸਵਿਘਾਤੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵਿਘਾਤਨਵਿਘਾਤੇਨ ਸਵਿਘਾਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ ਚੇਤੋਦੁਕ੍ਖੇਨ **ਸਦੁਕ੍ਖੋ। ਮਣਿਕਰਣ੍ਡਕਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਰਿਤ੍ਤਕਰਣ੍ਡਂਯੇਵ ਮਣਿਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕਰਣ੍ਡੋਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਞ੍ਞਾਯ। **ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਗਹਣਮ੍ਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਕ੍ਖਿਯਮੇਵਾਤਿ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

੩੨੧. **ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ** ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਰੂਪਭੇਦਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ ਸਿਯਾਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲੇਸਾਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਉਦ੍ਦੇਸਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੯. ਅਰਣਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੨੩. **ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਨਿਸ੍ਸਿਤਵਸੇਨ ਅਨੁਰੋਧਵਸੇਨ। **ਨੇਵ ਉਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਨ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ। **ਨ ਅਵਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਵਸੇਨ ਵਿਰੋਧਵਸੇਨ ਨ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ। ਅਨੁਰੋਧੇਨ ਵਿਨਾ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਵਸੇਨ ਯਥਾਭੂਤਗੁਣਕਥਨਂ ਨੇਵੁਸ੍ਸਾਦਨਾ ਵਜ੍ਜਾਭਾਵਤੋ; ਤਥਾ ਵਿਰੋਧੇਨ ਵਿਨਾ ਵਿਵੇਚਨਵਸੇਨ ਯਥਾਭੂਤਦੋਸਕਥਨਂ ਨ ਅਪਸਾਦਨਂ। **ਸਭਾਵਮੇਵਾ**ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਮੇਵ ਕਸ੍ਸਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨਾਦੇਸਕਰਣਵਸੇਨ **ਕਥੇਯ੍ਯ,** ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸੁਭੂਤਿਤ੍ਥੇਰੋ। **ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ, ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁਂ ਅਨਵਜ੍ਜ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਸੁਖਾਯ ਹੋਤਿ। **ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਅਵਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਸ੍ਵਾਯਂ ਰਹੋਵਾਦੋ ਪੇਸੁਞ੍ਞੂਪਸਂਹਾਰਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ "**ਪਿਸੁਣਵਾਚਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। ਖੀਣਾਤੀਤਿ **ਖੀਣੋ,** ਯੋ ਭਾਸਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਭਾਸਤਿ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਹਿਂਸਤਿ ਵਿਬਾਧਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਂ ਖੀਣਵਾਦਂ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਯਸ੍ਮਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਕਿਣ੍ਣੋ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠੋ ਏਵ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਆਕਿਣ੍ਣਂ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਵਾਚ**"ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਅਵਸਿਟ੍ਠਂ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਮਾਹ। **ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ, ''ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ। **ਆਦਾਯਾ**ਤਿ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ। **ਵੋਹਰੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਸਮੁਦਾਚਰੇਯ੍ਯ। **ਲੋਕਸਮਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਸਙ੍ਕੇਤਂ।

੩੨੪. ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਕਾਮੇਹਿ ਪਟਿਸਂਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਕਾਮਪਟਿਸਨ੍ਧਿ,** ਕਾਮਸੁਖਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤੇਨ ਸੁਖੇਨਾ**"ਤਿ। **ਸਦੁਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਵਿਪਾਕਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਂਕਿਲੇਸਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਦੁਕ੍ਖੋ। **ਤਥਾ ਸਪਰਿਲ਼ਾਹੋ**ਤਿ ਵਿਪਾਕਪਰਿਲ਼ਾਹੇਨ ਚੇਵ ਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹੇਨ ਚ ਸਪਰਿਲ਼ਾਹੋ।

੩੨੬. ਵਟ੍ਟਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਿਤੁਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸੀਦਾਪਨਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾਭਾਵੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਸਂਯੋਜੇਤੀਤਿ ਸਂਯੋਜਨਂ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਭਵਸਂਯੋਜਨਂ ਤਣ੍ਹਾਤਿ ਆਹ "**ਤਣ੍ਹਾਯੇਤਂ ਨਾਮ**"ਨ੍ਤਿ। ਨ ਤਣ੍ਹਾਯੇਵ ਮਾਨਾਦਯੋਪਿ ਸਂਯੋਜਨਤ੍ਤਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਂਯੋਜਨਤੋ ਸੁਟ੍ਠੁ ਬਨ੍ਧਨਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੀਵਰਣਾਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਣ੍ਹਾਸਂਯੋਜਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੫-੧੨੬)।

ਇਮਂ ਚਤੁਕ੍ਕਨ੍ਤਿ, ''ਯੇ ਕਾਮਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸੁਖਿਨੋ ਸੋਮਨਸ੍ਸਾਨੁਯੋਗਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ, ਯੇ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਗਤਂ ਇਮਂ ਚਤੁਕ੍ਕਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ। ''ਏਤਦਗ੍ਗੇ ਠਪਿਤੋ''ਤਿ, ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਠਪਿਤਭਾਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, "**ਭਗਵਤੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਸ੍ਸਾਦਨਾਅਪਸਾਦਨਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ** ਤਥਾਗਤੇਨ ਵਿਨੇਤਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਤੋ। **ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ… ਪੇ॰… ਆਚਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ** ਵਾ **ਨਤ੍ਥਿ** ਪਰੇਸਂ ਅਨੁਦ੍ਦੇਸਕਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ।

੩੨੯. ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਅਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਨਿਨ੍ਦਿਯਸ੍ਸ ਦੋਸਸ੍ਸ ਨਿਨ੍ਦਨਂ। ਨ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਨਿਨ੍ਦਿਯੋ ਪਸਂਸਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਪਨ ਕਾਲਂ ਞਤ੍ਵਾਵ ਕਥੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ, "**ਯੁਤ੍ਤਪਤ੍ਤਕਾਲਂ ਞਤ੍ਵਾਵਾ**"ਤਿ। **ਖੀਣਵਾਦੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ** ਤਸ੍ਸ ਰਹੋਵਾਦੇਨ ਸਮਾਨਯੋਗਕ੍ਖਮਤ੍ਤਾ।

੩੩੦. ਘਾਤੀਯਤੀਤਿ ਵਧੀਯਤਿ। **ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਭਿਜ੍ਜਤਿ** ਨਸ੍ਸਤਿ, ਭੇਦੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗੇਲਞ੍ਞਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਖੇਦਂ ਪਰਿਸ੍ਸਮਂ ਪਤ੍ਤੋ। **ਅਪਲਿਬੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਦੋਸੇਹਿ ਅਨਨੁਪਤਿਤਂ।

੩੩੧. ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸ ਵੋਹਰਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤਂ, ਨ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਤਂ ਜਨਪਦਨਿਰੁਤ੍ਤਿਂ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਮੁਦਾਚਰਤਿ। **ਅਤਿਧਾਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਞ੍ਞਂ ਨਾਮੇਤਂ ਲੋਕਸਙ੍ਕੇਤਸਿਦ੍ਧਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਥਾਮਸਾ ਪਰਾਮਸ੍ਸ ਵੋਹਰਣਂ।

੩੩੨. ਅਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋਤਿ ਅਨਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੋ ਸਮਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤਤੋਵ **ਵੋਹਰਤਿ**।

੩੩੩. ਮਰਿਯਾਦਭਾਜਨੀਯਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾਯ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਙ੍ਕਰਭਾਵਵਿਭਾਜਨਂ। ਰਣਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਏਤੇਹਿ ਕਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਅਕਨ੍ਦਨ੍ਤਾਪਿ ਕਨ੍ਦਨਕਾਰਣਭਾਵਤੋਤਿ ਰਣਾ; ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾ, ਦਸਪਿ ਵਾ ਕਿਲੇਸਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਾ ਏਕਨ੍ਤਾਕੁਸਲਾ, ਤੇਹਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਦੁਕ੍ਖਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੇਹਿ ਅਭਿਭੂਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਕਨ੍ਦਨ੍ਤਿ; ਸਹ ਰਣੇਹੀਤਿ **ਸਰਣੋ**। ਰਣਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਰਾਗਾਦਿਰੇਣੂਸੁ ਨਿਰੂਲ੍ਹੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਰਜੋ ਸਕਿਲੇਸੋ**"ਤਿ। ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ''ਸਦੁਕ੍ਖੋ ਏਸੋ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਕਾਮਸੁਖਾਨੁਯੋਗਾਦਯੋਪਿ ''ਸਰਣੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਰਣਭਾਵੋ ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਸਭਾਵਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਸਰਣਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਅਰਣੋ**ਤਿਆਦੀਨਂ ਪਦਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਵਤ੍ਥੁਂ ਸੋਧੇਤੀਤਿ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਕਰਣੇਨ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਭੂਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸੋਧੇਤਿ; ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਤ੍ਥੁਵਿਸੋਧਨਂ ਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰਾਦੀਨਂ ਦਿਨ੍ਨਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਤਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤਥੇਵਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦਿਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ। ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯ ਮੁਦੁਭੂਤਚਿਤ੍ਤਬਹੁਮਾਨਪੁਬ੍ਬਕਂ ਦੇਨ੍ਤੀਤਿ , ''ਸੁਭੂਤਿਤ੍ਥੇਰੋ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਵਿਸੋਧੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਦਾਯਕਤੋਪਿ ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵਤ੍ਥੁਸੋਧਨਂ ਪਨ ਪਟਿਭਾਗਤੋ। **ਏਵਂ ਪਨ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਸਾਵਕਾਨਮ੍ਪਿ ਕਿਮੇਵਂ ਲਹੁਵੁਟ੍ਠਾਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਾਵਕੇਸੁ ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵੋ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਮਹਾਸਾਵਕੇਸੁ ਕਿਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਪਕਤਿਸਾਵਕੇਸੁਪਿ ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੇਸੁ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਆਮ ਸਕ੍ਕਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਅਰਣਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੧੦. ਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪੨. ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾਯੁਕਂ ਪੁਕ੍ਕੁਸਾਤਿਕੁਲਪੁਤ੍ਤਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਗਮਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਤੁਰਿਤਗਮਨਚਾਰਿਕ**"ਨ੍ਤਿ। ਮਮ ਵਾਸੂਪਗਮਨੇਨ ਤਵ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਫਾਸੁਕਂ ਅਨਿਟ੍ਠਂ **ਸਚੇ ਨਤ੍ਥਿ। ਸੋ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੁਪਗਤੋ। **ਦਿਨ੍ਨਂ ਦਿਨ੍ਨਮੇਵ ਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਏਕਵਾਰਂ ਦਿਨ੍ਨਂ ਦਿਨ੍ਨਮੇਵ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪੁਨ ਦਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਕਤਂ ਕਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥਂ ਕਤਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਕਮ੍ਮਂ ਕਤਮੇਵ, ਨ ਤਂ ਪੁਨ ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਪੁਕ੍ਕੁਸਾਤਿਮ੍ਹਿ ਉਭਯਥਾਪਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਭਾਵੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ – "**ਜਾਤਿਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਆਚਾਰਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋਪੀ**"ਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਕ੍ਕਸੀਲਤੋ ਆਗਮਨੇ। **ਅਙ੍ਕੇ ਨਿਪਨ੍ਨਦਾਰਕਂ ਵਿਯ ਜਨਂ ਤੋਸੇਤਿ** ਤੁਟ੍ਠਿਂ ਪਾਪੇਤਿ। **ਰਤਨਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ** ਪਬ੍ਬਤਸਮੁਦ੍ਦਾਦਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਦੇਸਸ੍ਸ। **ਦਸ੍ਸਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਸੁਖਾਵਹਂ। **ਏਵਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨੀਯਂ ਸਵਨੀਯਞ੍ਚ।

ਅਨਗ੍ਘਕਮ੍ਬਲੇ ਮਹਗ੍ਘਕਮ੍ਬਲੇ। **ਸਾਰਕਰਣ੍ਡਕੇ**ਤਿ ਚਨ੍ਦਨਸਾਰਾਦਿਸਾਰਮਯਕਰਣ੍ਡਕੇ। **ਲਿਖਾਪੇਤ੍ਵਾ** ਉਕ੍ਕਿਰਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਲਾਖਾਯ ਵਟ੍ਟਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮੁਖੰ ਪਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਲਾਖਾਪਰਿਕਮ੍ਮੰ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ।

ਅਨ੍ਤੋ ਦੁਸ੍ਸਭਣ੍ਡਿਕੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਵ੍ਵਾਸਿ ਨਾਤਿਗਰੁਕਭਾਵਤੋ। **ਅਨਗ੍ਘਾ ਅਹੇਸੁ**ਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਫਸ੍ਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਮਾਣਮਹਤ੍ਤਦੁਨ੍ਨਿਮ੍ਮਾਪਿਯਤਾਹਿ ਮਹਗ੍ਘਾ ਅਹੇਸੁੰ, ਮਹਾਪੁਵ੍ਵੋ ਰਾਜਾ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਯਦਿ ਏਵੰ, ''ਕਿਨ੍ਨੁ ਖੋ ਪੇਸੇਮੀ''ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੀਮੰਸੰ ਆਪਜ੍ਜੀਤਿ ਆਹ – **"ਅਪਿਚ ਖੋ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਸੋਤਿ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ ਰਾਜਾ। **ਵਿਚਿਨਿਤੁੰ ਆਰਦ੍ਧੋ** ਰਤਨਸ੍ਸ ਅਨੇਕਵਿਧਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਿਞ੍ਚ ਪਣੀਤਤਰਾਦਿਭਾਵਤੋ। **ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਾਦੀ**ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਪਵਾਲ਼ਮਣਿਮੁਤ੍ਤਾਵੇਲ਼ੁਰਿਯਾਦਿ। **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦਿਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਟਿਬਦ੍ਧੰ। **ਪਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਗੁਣਵਸੇਨ ਏਕਦੇਸੰ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਸਾਮੰ ਸਚ੍ਚਾਨੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤਾਸਾਮਵ੍ਵੇਨ, **"ਬੁਦ੍ਧਰਤਨਮ੍ਪਿ ਦੁਵਿਧ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਬੁਦ੍ਧਰਤਨਸਮੰ ਰਤਨੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ,** ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਲੋਕੇ ਪਰਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਸਦਿਸੋ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਪਠਮਬੋਧਿਯੰਯੇਵ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਘੋਸੋਪੀ"**ਤਿਆਦਿ।

ਰਾਜਾ ਤੁਟ੍ਠੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ, ''ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰਯੇਵ ਪੇਸੇਤੁੰ ਲਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਏਕਦਿਵਸਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਦੇਸੇ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਆਵਾਸਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਪੁਬ੍ਬਦਿਸਾਮੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਦਿਸਾਭਿਮੁਖੰ ਸੀਹਪਵ੍ਜਰੰ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਸੁਵਿਭੂਤਾਲੋਕਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਏਵੰ ਅਨਵ੍ਵਸਾਧਾਰਣਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਈਦਿਸੋ ਸਮੁਦਾਗਮੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, **"ਏਵੰ ਦਸ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਵੰ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਮੁਦਾਗਮਸ੍ਸ ਤਦਨੁਰੂਪਾ ਅਯੰ ਫਲਸਮ੍ਪਦਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, **"ਤੁਸਿਤਭਵਨਤੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪ੍ਪਧਾਨੋ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਚ ਸਤ੍ਤਤਿੰਸਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਸਙ੍ਗਹੋ, ਤੇ ਚ ਉਦ੍ਦੇਸਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਗਹਿਤਾਤਿ ਆਹ – **"ਸਤ੍ਤਤਿੰਸਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯੇ ਏਕਦੇਸੇਨ ਲਿਖਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਚੂਲ਼ਸੀਲਾਦੀਨਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੮-੯) ਆਗਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਛਦ੍ਵਾਰਸੰਵਰੰ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਵ੍ਵ**ਨ੍ਤਿ ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨੰ ਦ੍ਵਾਰਾਨੰ ਸੰਵਰਣਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਿਕੰ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਵ੍ਵੰ। ਦ੍ਵਾਦਸਪ੍ਪਭੇਦੰ ਚੀਵਰਾਦਿ**ਚਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸੰ**। ਅਰਵ੍ਵਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾਦੀਨਵ੍ਚ ਵਿਭਙ੍ਗੰ ਭਾਵਨਾਨੁਕੂਲੰ **ਸੇਨਾਸਨੰ**। ''ਅਭਿਜ੍ਝੰ ਲੋਕੇ ਪਹਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨੰ। ਪਰਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਕਸਿਣਾਦਿਪਰਿਕਮ੍ਮੰ। ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਆਗਤਨਯੇਨ **ਅਟ੍ਠਤਿੰਸ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ**। ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਟਿਪਾਟਿਯਾ **ਯਾਵ ਆਸਵਕ੍ਖਯਾ** ਇਮੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ **ਏਕਦੇਸੇਨ ਲਿਖਿ। ਸੋਲ਼ਸਵਿਧ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਭਾਵਨਾਯ ਪਯੋਗੰ।

ਕਿਲਵ੍ਜਮਯੇਤਿ ਨਾਨਾਵਿਧਭਿਤ੍ਤਿਵਿਭਤ੍ਤੇ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਰਤਨਪਰਿਸਿਬ੍ਬਿਤੇ ਕਿਲਵ੍ਜਮਯਸਮੁਗ੍ਗੇ। **ਬਹਿ ਵਤ੍ਥੇਨ ਵੇਠੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਠਮੰ ਸੁਖੁਮਕਮ੍ਬਲੇਨ ਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਤੇਤ੍ਤਿੰਸਾਯ ਸਮੁਗ੍ਗੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਬਹਿ ਸੁਖੁਮਵਤ੍ਥੇਨ ਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ। ਤਿਣਗਚ੍ਛਪਹਾਨਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਾਦਿਨਾ **ਸੋਧਿਤਮਤ੍ਤਕਮੇਵ ਹੋਤੁ,** ਕਦਲਿਪੁਣ੍ਣਘਟਠਪਨਧਜਪਟਾਕੁਸ੍ਸਾਪਨਾਦਿਅਲਙ੍ਕਰਣੇਨ ਮਾ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰਾਜਾਨੁਭਾਵੇਨ ਪਟਿਯਾਦੇਥਾ**ਤਿ ਮਮ ਰਾਜਾਨੁਰੂਪੰ ਸਜ੍ਜੇਥ, ਅਲਙ੍ਕਰੋਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨ੍ਤਰਭੋਗਿਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤਾਨੰ। **ਜਵਨਦੂਤੇ**ਤਿ ਖਿਪ੍ਪੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਕਦੂਤਪੁਰਿਸੇ। ਤਾਲ਼ੇਹਿ ਸਹ ਅਵਚਰਨ੍ਤੀਤਿ **ਤਾਲ਼ਾਵਚਰਾ**।

ਰਞ੍ਞਾ ਪਣ੍ਣਾਕਾਰਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤਪੂਜਾਸਕ੍ਕਾਰਸ੍ਸ ਅਮਚ੍ਚਤੋ ਸੁਤਤ੍ਤਾ **ਪਣ੍ਣਾਕਾਰਂ ਉਚ੍ਚਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਯਂ ਨੀਚਾਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ। ਨਾਯਂ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਰਤਨਸ੍ਸ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਅਯਂ ਪਰਿਹਾਰੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਮਣਿਮੁਤ੍ਤਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਰਤਨਸ੍ਸ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਮਣਿਮੁਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਤ੍ਤਾ। **ਬਲਵਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ** ਚਿਰਤਨਕਾਲਂ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਭਾਵਿਤਭਾਵਨਤਾਯ ਵਾਸਿਤਵਾਸਨਤਾਯ ਘਟੇ ਦੀਪੋ ਵਿਯ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਏਵ ਸਮੁਜ੍ਜਲਮਾਨਪਰਿਪਕ੍ਕਤਿਹੇਤੁਕਭਾਵਤੋ।

ਧਾਰੇਮੀਤਿ ਇਚ੍ਛਾਮਿ, ਗਣ੍ਹਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦ੍ਵੇਜ੍ਝਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਭਾਵੋ। **ਅਨ੍ਤਰਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਾਦਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਂ ਤਂ ਲੇਖਂ ਕਰੋਤਿ, ਏਕੇਨ ਪਾਦੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਸਾ ਗਤਮਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਤਾਯ ਦੇਵਿਯਾ ਵਿਵਟ੍ਟਮਾਨਾਯ ਨਾਸਿਤਾਯ ਗਤਮਗ੍ਗੇਨ। **ਤਂ ਪਨ ਲੇਖ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਕ੍ਕੁਸਾਤਿਨਾ ਕਤਲੇਖਂ। ਪਣ੍ਣਚ੍ਛਤ੍ਤਕਨ੍ਤਿ ਤਾਲਪਤ੍ਤਮੁਟ੍ਠਿਂ।

ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵੇਨਾਤਿ ਸਤ੍ਥਰਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪਸਾਦਪੇਮਬਹੁਮਾਨਸਮ੍ਭਵੇਨ। ਤਦਾ ਸਤ੍ਥਾਰਂਯੇਵ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ, ‘‘ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ, ‘‘ਏਤ੍ਥ ਨੁ ਖੋ ਸਤ੍ਥਾ ਵਸਤੀ’’ਤਿ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਤੋ; ਰਾਜਗਹਂ ਪਨ ਪਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਪੇਸਿਤਸਾਸਨਵਸੇਨ ਤਤ੍ਥ ਚ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਬਹੁਭਾਵਤੋ **ਸਤ੍ਥਾ ਕਹਂ ਵਸਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ**। ਸਤ੍ਥ ਏਕਕਸ੍ਸੇਵ ਨਿਕ੍ਖਮਨਂ ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਯੋਜਨਾਨਿ ਪਦਸਾ ਗਮਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਪੂਜਾਵਸੇਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਧਮ੍ਮਪੂਜਾਯ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਚਿਣ੍ਣਭਾਵੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੋਯੇਵ। ਬੁਦ੍ਧਸੋਭਂ ਪਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਾਤਕਵੇਸੇਨ ਤਤ੍ਥ ਗਮਨਂ ਤਸ੍ਸ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥਵਸੇਨ ਮਗ੍ਗਦਰਥਪਟਿਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਤ੍ਥਂ। ਅਪ੍ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਮਗ੍ਗਦਰਥੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਭਾਜਨਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ। ਤਥਾਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ, ‘‘ਨਨੁ ਚ ਭਗਵਾ’’ਤਿਆਦਿ।

ਉਰੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਵਿਸਾਲਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। **ਅਤਿਰੇਕਤਿਯੋਜਨਸਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਚ ਮਚ੍ਛੇਰਵਿਨਯਨੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਓਵਾਦਦਾਨਂ। **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖੁਮਾਲੋ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਤ੍ਥੁ ਧਮ੍ਮਗਾਰਵੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਧਮ੍ਮਗਾਰਵਂ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ ਸਮੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨ ਭਗਵਤੋ ਕਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਸ੍ਸ ਠਾਨਗਤਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਭਬ੍ਬਰੂਪਾਨਂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਯਥਾਰਹਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਪ੍ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਚਭਾਵੇਨ। **ਆਨੁਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨ ਯਥਾ ਸੋ ਸੋਤਪਥਂ ਨ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਂ ਵੂਪਸਮੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਅਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਬ੍ਭਮਰਹਿਤਂ ਨਿਲ੍ਲੋਲੁਪ੍ਪਂ। **“ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਂ ਪਨੇਤ”**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਵਰਣਤ੍ਥਂ, ‘‘ਪਾਸਾਦਿਕੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਲਕ੍ਖਣੇ ਏਤਂ ਕਰਣਵਚਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਯਥਾ ਇਰਿਯਤੋ”**ਤਿਆਦਿ। **ਅਮਨਾਪੋ ਹੋਤਿ** ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ। ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਾਯ ਨਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਪਿ ਹਿ ਏਕਚ੍ਚੇ ਸਰੀਰਾਵਯਵਾ ਅਧੋਖਿਤ੍ਤੁਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਕਟਿਯਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਊਰੁਸਨ੍ਧੀਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਞ੍ਚ ਜਾਣੁਸਨ੍ਧੀਨਂ ਵਸੇਨ **ਚਤੁਸਨ੍ਧਿਕਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ। ਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ‘‘ਕਂਸਿ ਤ੍ਵ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਕਥਾਪਵਤ੍ਤਿ ਏਵ ਨ ਹੋਤਿ। **ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਯ ਕਥਾਯ ਨ ਸਞ੍ਜਾਯਤੀ**ਤਿ ਤਥਾ ਪਨ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਕਥਾਯ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਯ ਉਪਰਿ ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਨ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ। **ਕਥਾਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤ੍ਥਂ** ਕਥਾਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਕਥਾਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਤ੍ਥਂ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿ।

ਸਭਾਵਮੇਵ ਕਥੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਗਵਤੋ ਅਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ‘‘ਅਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਕਂ ਕਥਮਹਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਮੇਵ ਕੇਵਲਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯਮੇਵ ਕਥੇਤਿ; ਨ ਪਨ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸੁਪਾਕਟਂ ਸਭਾਵਸਿਦ੍ਧਂ ਬੁਦ੍ਧਰੂਪਕਾਯਸਭਾਵਂ। ਅਥ ਵਾ **ਸਭਾਵਮੇਵ ਕਥੇਤੀ**ਤਿ ‘‘ਇਦਮੇਵ’’ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਤਦਾ ਭਗਵਤੋ ਰੁਚਿਯਾ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਰੂਪਕਾਯਸਭਾਵਮੇਵ ਕਥੇਤਿ ਅਪ੍ਪਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ – **“ਤਥਾ ਹਿ ਨ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਲਕ੍ਖਣਮੇਵ ਪਟਿਪਦਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੩੪੩. **“ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਂ ਅਕਥੇਤ੍ਵਾ”**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਯ ਅਕਥਨੇ ਕਾਰਣਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **“ਯਸ੍ਸ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਯਪਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਤਥਾ ਨ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ, ਪਗੇਵ

ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਯਾਤਿ, **“ਯਸ੍ਸ ਹਿ...ਪੇ॰... ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ”**ਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾ ਚ ਨਾਮ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਨ੍ਨਰਸ ਚਰਣਧਮ੍ਮਾਤਿ ਆਹ – **“ਸੀਲਸੰਵਰੰ...ਪੇ॰... ਇਮੰ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦੰ ਆਚਿਕ੍ਖਤੀ”**ਤਿ। **ਯਾਨਕਿਞ੍ਚਿ ਸਾਧੇਤਿ** ਮਗ੍ਗਗਮਨੇਨ ਅਕਿਲਨ੍ਤਭਾਵਸਾਧਨਤ੍ਤਾ। ਚਿਰਕਾਲੰ ਪਰਿਭਾਵਿਤਾਯ ਪਰਿਪਕ੍ਕਗਤਾਯ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਦਾਯ ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤੰ **ਸਾਮਣੇਰਸੀਲਮ੍ਪਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ** ਅਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਯੰ ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ‘‘ਸੀਲ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਧਾਤੁਯੋ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ, ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੋ **ਪੁਰਿਸੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ**। ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭੂਤੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਛਧਾਤੁਰੋ’’ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪ੍ਪਧਾਨੰ ਦੇਸਨੰ ਆਰਭੀਤਿ ਆਹ – **“ਭਗਵਾ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। **ਕਤ੍ਥਚਿ** ‘‘ਤੇਵਿਜ੍ਜੋ ਛਲਭਿਞ੍ਞੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ **ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ** – ‘‘ਇਤ੍ਥਿਰੂਪੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੧) **ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ** ‘‘ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੧੨੧) **ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ** – ‘‘ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਮਾਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਞ੍ਞਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਵਾਸੰ ਕਪ੍ਪੇਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੫) **ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ**। ਇਧ ਪਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ‘‘ਛਧਾਤੁਰੋ’’ਤਿ ਹਿ ਸਮਾਸਤ੍ਥੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲਵਿਸਯਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਅਵਯਵਤ੍ਥੋ ਪਨ ਅਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਥੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ, ਸੋ ਸਦ੍ਦਕ੍ਕਮੇਨ ਅਪ੍ਪਧਾਨੋਪਿ ਅਤ੍ਥਕ੍ਕਮੇਨ ਪਧਾਨੋਤਿ ਆਹ – **“ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ”**ਤਿ। ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯੇਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾਯ ਕਾਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, **“ਸਚੇ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ – ‘‘ਧਾਤੁਯੋ’’ਇਚ੍ਚੇਵ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਵੇਸੇਯ੍ਯ ਤਥਾ ਸਞ੍ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਏਵੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਨ੍ਦੇਹੰ ਕਰੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਸਤਿ ਪੁਰਿਸੇ ਕੋ ਕਰੋਤਿ? ਕੋ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ, ਧਾਤੁਯੋ ਏਵਾਤਿ ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ ਇਦੰ, ਕਥੰ ਨੁ ਖੋ ਇਦਨ੍ਤਿ ਸੰਸਯੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ? **ਸਮ੍ਮੋਹੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਵਿਯ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮ੍ਮੋਹੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ । ਤਥਾਭੂਤੋ ਚ ਦੇਸਨਾਯ ਅਭਾਜਨਭੂਤਤ੍ਤਾ **ਦੇਸਨੰ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ। ਏਵਮਾਹਾ**ਤਿ ਏਵੰ ‘‘ਛਧਾਤੁਰੋ’’ਤਿ ਆਹ।

ਯੰ ਤ੍ਵੰ ਪੁਰਿਸੋਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾਸੀਤਿ ਯੰ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਸਮੂਹੰ ਪਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਿਸੇਸਵਿਸਿਟ੍ਠੰ – ‘‘ਪੁਰਿਸੋ ਸਤ੍ਤੋ ਇਤ੍ਥੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਤ੍ਵੰ ਸਞ੍ਜਾਨਾਸਿ, **ਸੋ ਛਧਾਤੁਰੋ**। ਸਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਛਧਾਤੁਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੇਸੁ ਧਾਤ੍ਵਨ੍ਤਰੇਸੁ ਸੁਖਾਵਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥੰ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਚ ਤੇਸੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ, ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਏਵ। **ਸੇਸਪਦੇਸੁ**ਪਿ ‘‘ਛਫਸ੍ਸਾਯਤਨੋ’’ਤਿਆਦਿਪਦੇਸੁਪਿ। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਚਤੁਰਾਧਿਟ੍ਠਾਨੋ,** ਅਧਿਤਿਟ੍ਠਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਹਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ,** ਯੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਤੇਸੰ ਪਞ੍ਞਾਦੀਨੰ ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਤੇਨਾਹ **“ਸ੍ਵਾਯੰ ਭਿਕ੍ਖੂ”**ਤਿਆਦਿ। **ਏਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਤੋ। **ਵਿਵਟ੍ਟਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਨਿਵਟ੍ਟਿਤ੍ਵਾ ਅਪਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ। **ਏਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਵਾ ਏਤੇਹਿ ਛਧਾਤੁਆਦੀਹਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਨਿਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਆਯਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਮਾਯ ਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਅਸਮ੍ਭਵੋਤਿ। **ਪਤਿਟ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਵਸੇਨ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨੇਨ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ। **ਮਞ੍ਞਸ੍ਸਵਾ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਛਹਿਪਿ ਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਸੋਤਾਯ ਮਗ੍ਗੇਨ ਵਿਸੋਸਿਤਾਯ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਗਤਾਯ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ”**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਮਾਨੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਅਨੁਪਸਨ੍ਤੋ ਕਿਲੇਸੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ – **“ਮੁਨਿ ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ”**ਤਿ ਰਾਗਗ੍ਗਿਆਦੀਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ **ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ**।

ਪਞ੍ਞੰ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ, ‘‘ਦਿਵਸੰ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਆਵਰਣੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਯ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੨੩; ੨.੨੪; ੩.੭੫; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫; ਵਿਭ॰ ੫੧੯; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੬੧) ਅਪ੍ਪਮਾਦਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਾਧਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞੰ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਏਤੇਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯੰ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਮਾਹ। **ਸਚ੍ਚਮਨੁਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਾਨੁਰਕ੍ਖਨਾਪਦੇਸੇਨ ਸੀਲਵਿਸੋਧਨਮਾਹ; ਸਚ੍ਚੇ ਠਿਤੋ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਸੀਲੰ ਅਵਿਕੋਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿਸੰਵਤ੍ਤਨਿਯਤੰ ਕਰੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਵਚੀਸਚ੍ਚੰ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾ”**ਤਿ। **ਕਿਲੇਸਪਰਿਚ੍ਚਾਗੰ ਬ੍ਰੂਹੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਤਦਙ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਵਿਧਿੰ ਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯ। **ਕਿਲੇਸਵੂਪਸਮਨੰ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤੇ ਕਿਲੇਸਾ ਤਦਙ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ

ਯਥਾਸਮੁਦਾਚਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਰਿਲਾਹਂ ਨ ਜਨੇਨ੍ਤਿ; ਏਵਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵੂਪਸਮਨਵਿਧਿਂ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ **ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਂ। **ਅਧਿਗਮਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ।

੩੪੭. ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ, ''ਚਤੁਰਾਧਿਟ੍ਠਾਨੋ, ਯਤ੍ਥ ਠਿਤਂ ਮਞ੍ਞਸ੍ਸਵਾ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੩) ਏਵਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ।

੩੪੮. ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਆਦੀਹੀ**ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ। **ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਤ੍ਥਿ** ਕਿਞ੍ਚਾਭਾਵਤੋ। **ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਧਾਤੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਯਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਂ। **ਯਥਾਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਸਭਾਵੇਨੇਵ। **ਸਪ੍ਪਾਯਂ ਧੁਤਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਲੇਸਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਯੋਗ੍ਗਂ ਧੁਤਙ੍ਗਂ। **ਚਿਤ੍ਤਰੁਚਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਪਕਤਿਯਾ ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਵਿਰੋਚੇਤਬ੍ਬਂ, ਚਰਿਯਾਨੁਕੂਲਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੂ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

੩੫੪. ਅਯਮ੍ਪੇਤ੍ਥਾਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ''ਅਥਾਪਰਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯੇਵ ਅਵਸਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਉਪਰਿਦੇਸਨਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ। ਸੋਪਿ ਹਿ ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧੀਤਿ। ਨਨੁ ਚਾਯਂ ਯਥਾਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਪਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਯੋ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸਨਯੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੇਨਾਹ "**ਹੇਟ੍ਠਤੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਯਂ ਵਾ ਪਨਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਦੇਸਨਾਯ ਸਾਨੁਸਨ੍ਧਿਤਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। ਨ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਅਨਨੁਸਨ੍ਧਿਕਂ ਦੇਸਨਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ। **ਆਗਮਨੀਯਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਆਗਮਨੀਯਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਵਸੇਨ। **ਕਮ੍ਮਕਾਰਕਵਿਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ''ਨੇਤਂ ਮਮ ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਿਚ੍ਚਕਾਰਕਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਹਿਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਭਾਜਨਵਸੇਨ। **ਸਤ੍ਥੁ ਕਥਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਉਦ੍ਦੇਸਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਕਥਨਤ੍ਥਾਯ। ਅਕਥਿਤਭਾਵੋ ਏਵ ਹਿਸ੍ਸ ਅਵਸਿਟ੍ਠਤਾ ਕਥਨਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਯ ਚ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਗਮੇਨ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਤਿ ਆਹ "**ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸ**"ਨ੍ਤਿ। ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਨ ਪਹੀਨਭਾਵਤੋ **ਪਰਿਯੋਦਾਤਂ**। ਸਮੁਦਯਵਸੇਨ **ਉਦਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇ**ਵ ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਵਸੇਨ **ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ**। ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਹਿਤਨ੍ਤਿ **ਸੁਖਵੇਦਨਿਯਂ**। ਤੇਨਾਹ "**ਸੁਖਵੇਦਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤ**"ਨ੍ਤਿ।

੩੬੦. ਰੂਪਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨਵਸੇਨ, **ਅਰੂਪਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ** ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਮੁਖੇਨ **ਪਗੁਣਂ ਜਾਤਂ**।

ਸਤ੍ਥੁ ਕਥਨਤ੍ਥਂਯੇਵ ਅਵਸਿਸ੍ਸਤੀਤਿ, ''ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਨਿਸੇਧੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਸਮਤ੍ਥੇਤੁਂ, "**ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨੇ**ਤਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਨ ਅਧਿਗਤਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨੇ। ਤੇਨਾਹ – "**ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਗੁਣਂ ਤਵ ਇਦਂ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੁਵਣ੍ਣਤਾਪਨਯੋਗ੍ਗਂ ਅਙ੍ਗਾਰਭਾਜਨਂ ਇਧ ''ਉਕ੍ਕਾ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਙ੍ਗਾਰਕਪਲ੍ਲ**"ਨ੍ਤਿ। **ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤਤ੍ਥ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸੁਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਤਪ੍ਪਤਿ, ਏਵਂ ਪਟਿਯਾਦਿਯੇਯ੍ਯ। **ਨੀਹਟਦੋਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਗਤੀਭੂਤਕਾਲ਼ਕਂ। **ਅਪਨੀਤਕਸਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਗਤਸੁਖੁਮਕਾਲ਼ਕਂ।

ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਕਾਮੇਨ ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮੇ ਵਿਰਜ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮੋ ਕਥੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ, "**ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੋਦਨਾ ਕਤਾ। ਵਿਨੇਯ੍ਯਦਮਨਕੁਸਲੇਨ ਭਗਵਤਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਤਾਵ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਣ੍ਣੋ ਕਥਿਤੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਰਂ ਵਦਨ੍ਤੋ, "**ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੩੬੧. ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਰੂਪਾਵਚਰਸ੍ਸ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਧਮ੍ਮਂ, ਯਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਤਗ੍ਗਹਣਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਗਹਣੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇਨ। **ਇਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ**ਨ੍ਤਿ ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ।

੩੬੨. ਤਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਅਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ। ਏਤੰ ਪਨ ਸਵਿਪਾਕੰ ਅਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨੰ ਸਮੇਚ੍ਚ ਸਮ੍ਭੁਯ੍ਯ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕਤਤ੍ਤਾ **ਸਙ੍ਖਤੰ। ਪਕਪ੍ਪਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਸਵਿਹਿਤੰ। **ਆਯੂਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤੰ। **ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਕਰੀਯਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਕੇਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜੀਯਤਿ ਸਙ੍ਖਰੀਯਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਵਿਯ ਨ ਨਿਚ੍ਚੰ ਨ ਸਸ੍ਸਤੰ। ਅਥ ਖੋ ਖਣੇ ਖਣੇ ਭਿਜ੍ਜਨਸਭਾਵਤਾਯ **ਤਾਵਕਾਲਿਕੰ**। ਤਤੋ ਏਵ ਚਵਨਾਦਿਸਭਾਵਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਮੇਤੰ ਰੂਪਾਵਚਰਧਮ੍ਮੇਸੁ ਆਦੀਨਵਵਿਭਾਵਨੰ। **ਦੁਕ੍ਖੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ। **ਅਤਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਚਵਨਸਭਾਵਾਦਿਤਾਯ ਤਾਣਰਹਿਤੰ। **ਅਲੇਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਅਰਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਲੀਯਨਟ੍ਠਾਨਰਹਿਤੰ। **ਅਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਸਰਣੰ। **ਅਸਰਣੀਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਟਿਸਰਣੰ।

ਸਮਤ੍ਤਪਤ੍ਤਵਿਸੇ ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਗਹਿਤੇ ਦੁਤ੍ਤਿਕਿਚ੍ਛਾ ਸਿਯਾਤਿ, “**ਖਨ੍ਧੰ ਵਾ ਸੀਸੰ ਵਾ ਗਹੇਤੁੰ ਅਦਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਏਵਮੇਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯੰ ਉਪਮਾਸੰਸਨ੍ਦਨਾ – ਛੇਕੋ ਭਿਸਕ੍ਕੋ ਵਿਯ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਵਿਸਵਿਕਾਰੋ ਵਿਯ ਕਿਲੇਸਦੁਕ੍ਖਾਨੁਬਨ੍ਧੋ, ਭਿਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਿਸੰ ਠਾਨਤੋ ਚਾਵੇਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਆਰੋਪਨੰ ਵਿਯ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਮਭਵੇ ਨਿਕਨ੍ਤਿੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨੇ ਭਵਨੰ। ਭਿਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਿਸੰ ਓਤਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਯੰ ਪਾਤਨੰ ਵਿਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਕਿਲੇਸਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨੰ।

ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨੰ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ। **ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵੇਵਚਨੰ। **ਸਬ੍ਬਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਅਧੁਵ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ ਸਬ੍ਬਮੇਤੰ **ਆਦੀਨਵੰ। ਏਕਪਦੇਨੇਵ “ਸਙ੍ਖਤਮੇਤ”ਨ੍ਤਿ ਕਥੇਸਿ** ਸਙ੍ਖਤਪਦੇਨੇਵ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ।

ਨਾਯੂਹਤੀਤਿ ਭਵਕਾਰਣਚੇਤਨਾਵਸੇਨ ਬਜਾਪਾਰੰ ਨ ਸਮੂਹੇਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ – “**ਨ ਰਾਸਿੰ ਕਰੋਤੀ**”ਤਿ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣੰ ਨਾਮ ਚੇਤਨਾਬਜਾਪਾਰੋਤਿ ਆਹ – “**ਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖੇਤਯਤੀ**”ਤਿ। ਤੰ ਪਨ ਫਲੁਪ੍ਪਾਦਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਫਲੇਨ ਕਪ੍ਪਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਨ ਕਪ੍ਪੇਤੀ**”ਤਿ। ਸਚੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਚੇਤਨਾ ਉਲ਼ਾਰਾ, ਫਲਮਹਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਵੁਡ੍ਢਿਯਾ ਹੋਤਿ, ਅਨੁਲ਼ਾਰਾ ਚ ਅਵੁਡ੍ਢਿਯਾਤਿ ਆਹ – “**ਵੁਡ੍ਢਿਯਾ ਵਾ ਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਵਾ**”ਤਿ। **ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੇ ਠਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੁਦ੍ਧਤਾਯ ਸੀਹਸਮਾਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਚ ਦੇਸਨੰ ਉਕ੍ਕੰਸਤੋ ਸਾਵਕੇਹਿ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਵਿਸੇਸੰ ਅਨਵਸੇਸੇਨ੍ਤੋ ਤਥਾ ਵਦਤਿ, ਨ ਸਾਵਕਵਿਸਯੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯਮੇਵ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ – “**ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੰ ਗਣ੍ਹੀ**”ਤਿ। ਯਦਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ…ਪੇ॰… ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਦੇਸਨਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੰ ਗਣ੍ਹੀਤਿ ਆਹ “**ਯਥਾ ਨਾਮਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਤਿ ਇਤੋ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਾਧਿਗਮਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਉਪਰਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ** ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮੇ **ਨੇਵ ਕਙ੍ਖਾ ਨ ਵਿਮਤਿ** ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਕਙ੍ਖਾਯ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। **ਏਕਚ੍ਚੇਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਤਥਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯਠਾਨੇਸੁ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੰ ਪਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਸਞ੍ਜਾਨਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਯਤੋ ਅਨੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ।

੩੬੩. ਅਨਜ੍ਝੋਸਿਤਾਤਿ ਅਨਜ੍ਝੋਸਨੀਯਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ – “**ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤੁੰ ਨ ਯੁਤ੍ਤਾ**”ਤਿ।

੩੬੪. ਰਾਗੋਵ ਅਨੁਸਯੋ **ਰਾਗਾਨੁਸਯੋ,** ਸੋ ਚ ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਲਭਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – “**ਸੁਖਵੇਦਨੰ ਆਰਬ੍ਭ ਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**”ਤਿ। ਨ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨੰ ਅਤ੍ਥਿ ਖਣਤ੍ਤਯਸਮਾਯੋਗਾਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਇਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਵੇਦਨੰ। **ਵਿਸੰਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨੇਨ ਅਸੰਯੁਤ੍ਤਤਾਯ ਏਵ ਨਿਯਤਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ। ਕਾਯਸ੍ਸ ਕੋਟਿ ਪਰਮੋ ਅਨ੍ਤੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਾਯਕੋਟਿਕੰ। ਦੁਤਿਯਪਦੇ**ਤਿ ‘‘ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਦੇ। **ਵਿਸੇਵਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ। **ਸੀਤੀਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ‘‘ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਕਥੰ ਪਨ ਵੇਦਯਿਤਾਨੰ ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਆਯਤਨੇਸੁ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨੰ ਸੀਤਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ – “**ਕਿਲੇਸਾ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਸਮੁਦਯਪਞ੍ਹੇਨਾ**ਤਿ ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੦੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੩) ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਨਿਰੋਧਪਞ੍ਹੇਨ। ਨਨੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹਵਿਗਮੇ ਸੀਤਿਭਾਵੋ ਨਾਮ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਮਤ੍ਤੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ;

ਤੇਨ ਇਧ ਵੇਦਯਿਤਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਨ ਕਿਲੇਸਾਤਿ ਵੇਦਯਿਤਾਨੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਰੋਧਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸੀਤਿਭਾਵੋਪਿ ਕਿਲੇਸਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇਨੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਵੇਦਯਿਤਾਨਿਪੀ**”ਤਿਆਦਿ।

੩੬੫. **ਇਦੰ ਓਪਮ੍ਮਸੰਸਨ੍ਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧੋਜਨਾ ਦੀਪਸਿਖਾ ਵਿਯ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਕਪਲ੍ਲਿਕਾ ਵਿਯ ਵੇਦਨਾਯ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ, ਤੇਲੰ ਵਿਯ ਕਿਲੇਸਾ, ਵਟ੍ਟਿ ਵਿਯ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟੰ, ਉਪਹਰਣਕਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਵਟ੍ਟਗਾਮੀ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਸੀਸਚ੍ਛੇਦਕਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਕਰਣਤੋ, ਅਨਾਹਾਰਾਯ ਦੀਪਸਿਖਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਯਨੰ ਵਿਯ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਾਨੰ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਤੋ ਅਨਾਹਾਰਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਯਨੰ।

ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਸਮਾਧਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਹੀਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਭੂਤਾ ਤਯਾ ਪਗੁਣਸਮਾਧਿਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭੂਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਤੋ ਚ। **ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ**ਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤਰਾ। **ਏਵੰ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਏਵੰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਇਦੰਸਦ੍ਦਤ੍ਥਵਚਨੋਤਿ ਆਹ – “**ਇਮਿਨਾ ਉਤ੍ਤਮੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨਾ**”ਤਿ। ਸਬ੍ਬੰ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖੰ ਖੇਪੇਤੀਤਿ **ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯੋ,** ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੋ, ਤੰਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਤਤ੍ਥ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯੇ ਞਾਣੰ ਨਾਮ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣ**”ਨ੍ਤਿ। **ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੇ ਞਾਣੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯੇ ਸਨ੍ਤੇ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਞਾਣਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ, ‘‘ਏਵੰ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਿਨਾ ਪਰਮੇਨ ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਭਿਕ੍ਖੁਨੋ।

੩੬੬. **ਹੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯੇ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਞਾਣੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। **ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ,** ਨ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ। ਕਾਮੰ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਅਕੋਪਨੀਯਤਾਯ ਅਕੁਪ੍ਪਾ, ‘‘ਸਚ੍ਚੇ ਠਿਤਾ’’ਤਿ ਪਨ ਵਚਨਤੋ, “**ਅਕੁਪ੍ਪਾਰਮ੍ਮਣਕਰਣੇਨ ਅਕੁਪ੍ਪਾਤਿ** ਵੁਤ੍ਤਾ”ਤਿ ਆਹ। **ਵਿਤਥ**ਨ੍ਤਿ ਨਟ੍ਠੰ, ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਚ ਵਿਪਰਿਣਾਮੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਯਾਦਿਸੰ ਉਪ੍ਪਾਦਾਵਤ੍ਥਾਯ ਜਾਤੰ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਾਦਿਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੰ ਜਰਾਮਰਣੇਹਿ ਪਰਿਮੁਸਿਤਬ੍ਬਰੂਪਤਾਯ ‘‘ਮੁਸਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ – “**ਮੋਸਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਨਸ੍ਸਨਸਭਾਵ**”ਨ੍ਤਿ। **ਤੰ ਅਵਿਤਥ**ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਵਿਤਥੰ ਨਾਮ, **ਤੰ ਸਭਾਵੋ** ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਤੇਨੇਵ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। **ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਵਚੀਸਚ੍ਚਤੋ**ਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਯੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਤ੍ਤੰ ਵਚੀਸਚ੍ਚੰ, ਤਤੋ। **ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੇਹਿ** ਤਚ੍ਛਵਿਪਲ੍ਲਾਸਭੂਤਸਭਾਵੇਹਿ। ਇਤਿ ਨੇਸੰ ਯਥਾਸਕੰ ਸਭਾਵੇਨ ਅਵਿਤਥਭਾਵੇ ਅਮੋਸਧਮ੍ਮਤਾਯ ਤੇਹਿਪਿ ਅਵਿਤਥਭਾਵਾ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ **ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੰ। ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਵ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਭਾਵਤੋ।

੩੬੭. ਉਪਧੀਯਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ **ਉਪਧੀ,** ਖਨ੍ਧਾ ਕਾਮਗੁਣਾ ਚ। ਉਪਦਹਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ **ਉਪਧੀ,** ਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ। **ਪਰਿਪੂਰਾ ਗਹਿਤਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਤਣ੍ਹਾਯ ਗਹਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ। **ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ**ਤਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਚ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਤੋ। **ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ** ਵਿਸਿਟ੍ਠਤਰਸ੍ਸ ਪਹਾਨਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ।

੩੬੮. **ਆਘਾਤਕਰਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚੇਤਸਿਕਾਘਾਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ। **ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਤ੍ਤਿਭਾਵਵਸੇਨ। **ਸਮ੍ਪਦੁਸ੍ਸਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਦੁਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। **ਤੀਹਿ** ਪਦੇਹਿ ਯਦਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਨੇਸੰ ਵੂਪਸਮੋ ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਸਮ੍ਪਜਹਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਾਪਾਦਨੰ ਚਾਗੋ, ਤਥਾ ਪਨ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਯੋ ਸੋ ਨੇਸੰ ਤਦਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਤਾਯ ਅਭਾਵੋ, ਅਯੰ ਉਪਸਮੋਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸੰ ਵਿਸੇਸੋ।

੩੬੯. **ਮਞ੍ਞਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਨਾ, ‘‘ਏਤੰ ਮਮਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਪ੍ਪਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਿਬਨ੍ਧਨਤਣ੍ਹਾਗਾਹਾਦੀਨੰ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵਤੋ **ਅਯਮਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਹ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਦਸ੍ਸਨੰ, ਸਾ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਯ ਅਤ੍ਤਨਿਯਗਾਹਵਸੇਨ ਹੋਤੀਤਿ

ਸੁਵਾਸੇਵ ''ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਗਹਿਤੋਤਿ ਆਹ – "**ਅਯਮਹਨ੍ਤਿ ਏਕੰ ਤਣ੍ਹਾਮਵ੍ਵਿਤਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤੀ**"ਤਿ। **ਆਬਾਧਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੇਨ। ਮਵ੍ਵਨਾਵਸੇਨ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਤਥਾ ਹੋਤਿ। **ਅਨ੍ਤੋਦੋਸਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਦੂਟ੍ਠਭਾਵੇਨ। ਮਵ੍ਵਨਾਦੂਸਿਤਤ੍ਤਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਦੁਕ੍ਖਤਾਮੂਲਾਯਤ੍ਤੋ, ਕਿਲੇਸਾਸੁਚਿਪਗ੍ਘਰਣਤੋ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਭਙ੍ਗੇਹਿ ਉਦ੍ਧਮੁਦ੍ਧੰ ਪਕ੍ਕਪਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਫਲੂਪਚਾਰੇਨ ''ਮਵ੍ਵਿਤੰ ਗਣ੍ਡੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਹਦਯਮਾਹਚ੍ਚ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ। ਮਵ੍ਵਿਤਞ੍ਹਿ ਪੀਲ਼ਾਜਨਨਤੋ ਅਨ੍ਤੋਤੁਦਨਤੋ ਦੁਰੁਦ੍ਧਰਣਤੋ ਸਲ੍ਲੰ। **ਖੀਣਾਸਵਮੁਨਿ** ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਤਤੋ ਏਵ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾਨੰ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਸਨ੍ਤੋ** ਉਪਸਨ੍ਤੋ **ਨਿਬ੍ਬੁਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਅਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿਯੰ ਠਿਤੰ। ਯਦਿ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਸਨਾਞਾਣਾਨੁਰੂਪੰ ਦੇਸਨੰ ਪਵਤ੍ਤਾਪੇਯ੍ਯ, ਮਹਾਪਥਵਿੰ ਪਤ੍ਥਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ, ਆਕਾਸੰ ਪਸਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ, ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮੇਯ੍ਯਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤੇਸੰ ਠਿਤਾਕਾਰੰ ਅਨੁਪ੍ਪੂਰੰ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਦੇਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਸ੍ਸ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਮੇਵ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਪਰੰ ਅਣੁਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵਡ੍ਢਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤਾਵ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਦੇਸਨਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ। ਨਨੁ ਸਤ੍ਤਪਕਰਣਦੇਸਨਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾਤਿ? ਨ ਸਾਪਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾਤਿ ਆਹ – "**ਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਕਥਾਪਿ ਸੰਖਿਤ੍ਤਾਯੇਵਾ**"ਤਿ। ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਦੇਵਪਰਿਸਾਯ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਮੇਵ ਹਿ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਨ ਸਤ੍ਥੁਦੇਸਨਾਞਾਣਾਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿ। **ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿੰ ਪਾਪੇਸਿ** ਯਥਾਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਵਿਭਜਨਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ। **ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂ…ਪੇ॰… ਕਥੇਸਿ** ਨਾਤਿਸਙ੍ਖੇਪਵਿਤ੍ਥਾਰਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ।

੩੭੦. **ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਯਿਦਮਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨੰ, ਲਕ੍ਖਣਵਚਨੰ ਪਨੇਤੰ, ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸਾਤਿ ਵਚਨਸੇਸੋ। ਤਥਾ ਹਿ, ''ਮਯ੍ਹੰ ਇਦ੍ਧਿਮਯਪਰਿਕ੍ਖਾਰਲਾਭਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਪਤ੍ਤਨੰ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰੰ, ਪਤ੍ਤੰ, ਚੀਵਰਮੇਵ ਵਾ ਦਿਨ੍ਨੇ ਚਰਿਮਭਵੇ ਇਦ੍ਧਿਮਯਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕੇਚਿਵਾਦੋ, ਤੇਨਾਹ "**ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਓਕਾਸਾਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਯੁਪਰਿਕ੍ਖੀਣ**"ਨ੍ਤਿ। **ਉਦਕਤਿਤ੍ਥ…ਪੇ॰… ਆਰਦ੍ਧੋ** ਪਰਮਪ੍ਪਿਚ੍ਛਭਾਵਤੋ।

ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਾਤਿ ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ। **ਸਿਙ੍ਗੇਨ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਘਾਤੇਸਿ** ਪੁਰਿਮਜਾਤਿਬਦ੍ਧਾਘਾਤਤਾਯਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਮਾਨੁਸੰ ਯੋਗਨ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵੰ। ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਹਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇਹੀਤਿ ''ਯੋਗੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਉਪਚ੍ਚਗੁ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਿੰਸੁ। **ਉਪਕੋ**ਤਿਆਦਿ ਤੇਸੰ ਨਾਮਾਨਿ।

ਗਨ੍ਧਕਟ੍ਠੇਹੀਤਿ ਚਨ੍ਦਨਾਗਰੁਸਲ਼ਲਦੇਵਦਾਰੁਆਦੀਹਿ ਗਨ੍ਧਦਾਰੂਹਿ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਧਾਤੁਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੧੧. ਸਚ੍ਚਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੧. **ਆਚਿਕ੍ਖਨਾ**ਤਿ – ''ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੰ, ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਤੋ ਕਥਨੰ। **ਦੇਸਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਤਿਸਜ੍ਜਨੰ ਪਬੋਧਨੰ। **ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ**ਤਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਞਾਪਨਾ, ਸਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਇਤ੍ਥਮਿਦਨ੍ਤਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਸ੍ਸਨਾ, ਤੇਸੰ ਵਾ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ – "**ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਾਦੀਨੰ ਠਪਨਾ**"ਤਿ। **ਪਟ੍ਠਪਨਾ**ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਟ੍ਠਪਿਯਮਾਨਸਭਾਵਾ ਦੇਸਨਾ ਭਾਜਨੰ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ''ਤਿ, ਜਾਨਾਪਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਵਟਕਰਣਾ**ਤਿ ਦੇਸਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਵਟਭਾਵਕਰਣੰ। **ਵਿਭਾਗਕਿਰਿਯਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਰਣੰ। **ਪਾਕਟਭਾਵਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਾਪਾਦਨੰ। ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਚਤੁਸਚ੍ਚਸਞ੍ਞਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਇਦਨ੍ਤਿ ਆਦਿਤੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਨੰ ਕਥਨੰ **ਆਚਿਕ੍ਖਨਾ,** ਏਵੰ ਪਰਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਬੋਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਪਨਾ

ਦੇਸਨਾ, ਏਵਂ ਵਿਨੇਯਜਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਤੋਸਜਨਨੇਨ ਤੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਿਪਰਿਪਾਚਨਂ "**ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ**"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤੀ ਚ ਸਾ ਦੇਸਿਯਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਵੇਨੇਯਜਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਕਾਰਤੋ ਠਪੇਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤੀਤਿ "**ਪਟ੍ਠਪਨਾ**"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਕਾਰਤੋ ਠਪੇਨ੍ਤੀ ਪਨ ਸਂਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਟਿਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਾਭਿਧਾਨਤੋ "**ਵਿਵਰਣਾ**"ਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਭਾਗਕਰਣਤੋ "**ਵਿਭਜਨਾ**"ਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨਾਭਿਧਾਨਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਦਾਹਰਣਦਸ੍ਸਨਤੋ, "**ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਮ੍ਮ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ – "**ਪਾਕਟਭਾਵਕਰਣ**"ਨ੍ਤਿ, ਹੇਤੂਪਮਾਵਸੇਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਾਕਟਭਾਵਕਰਣਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਕਾਤਿ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨਕਾਮਾ। ਸ੍ਵਾਯਮਨੁਗ੍ਗਹੋ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਆਮਿਸਸਙ੍ਗਹੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਜਨੇਤਾ ਜਨੇਤ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਜਨਿਕਾ ਮਾਤਾ**"ਤਿ। ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸਂ ਆਪਾਦੇਤੀਤਿ **ਆਪਾਦੇਤਾ**। ਤੇਨਾਹ "**ਪੋਸੇਤਾ**"ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਮਹਾਥੇਰਾਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਜਨਿਕਪੋਸਿਕਮਾਤੁਟ੍ਠਾਨਿਯੇਹਿ ਸਙ੍ਗਾਹਕਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, "**ਜਨਿਕਮਾਤਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਰਤੋਘੋਸੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੋ ਹੋਤੀਤਿ "**ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਪੁਰਿਸਕਾਰੇਨਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਠਮਮਗ੍ਗੋ ਏਵ ਹਿ ਸਾਵਕਾਨਂ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਘੋਸਾਪੇਕ੍ਖੋਤਿ। **ਪਤ੍ਤੇਸੁਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਗੇਵ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੇਸੂਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਭਵਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਤਾ ਨਾਮ ਇਤ੍ਤਰਕਾਲਤਾਯਾਤਿ ਆਹ "**ਅਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਤਮਤ੍ਤਮ੍ਪੀ**"ਤਿ। **ਜਨੇਤਾ**ਤਿ ਜਨਕੋ, ਥੇਰੋ ਪਨ ਅਰਿਯਾਯ ਜਨਯਿਤਾ। **ਆਪਾਦੇਤਾ**ਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤਾ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਤਾ। ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਸਚ੍ਚਦ੍ਵਯੇ ਸਮ੍ਮਸਨਗ੍ਗਹਣਂ ਲੋਕਿਯਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ, ਇਤਰਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਣਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਤ੍ਤਾ।

ਕਾਮੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ**। ਸ੍ਵਾਯਮਸ੍ਸ ਤਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਤ੍ਥੋ ਤੇਸਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਤੇਹਿ ਵਿਸਂਸਗ੍ਗਤੋ ਵਿਰਜ੍ਜਨਤੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਵਿਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, "**ਕਾਮਪਚ੍ਚਨੀਕਟ੍ਠੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਮਪਦਘਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਕਾਮੋ ਪਦਂ ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਨ ਲਭਤਿ, ਏਵਂ ਹਨਨਂ, ਕਾਮਸਮੁਚ੍ਛੇਦਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਾਮੇਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਵਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਾਮਵਿਵਿਤ੍ਤੋ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ, ਅਰਿਯਫਲਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਕਾਮਵਿਵਿਤ੍ਤਨ੍ਤੇ। ਏਸੇ**ਵ **ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਬਜਾਪਾਦਪਚ੍ਚਨੀਕਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਯੋਜਨਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। ਸਬ੍ਬੇ ਚੇਤੇ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਯੋ ਨਾਨਾਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਯਦਿ ਏਕਚਿਤ੍ਤੇ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਕਥਂ ਤਿਵਿਧਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋਤਿ ਆਹ "**ਤਤ੍ਰ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਨ ਨਾਨਾ ਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਿਵਿਧਕਿਚ੍ਚਕਾਰਿਤਂ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਸ੍ਸ ਲਾਭੋ। ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਏਕਚਿਤ੍ਤੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾਯ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਨਾਮਾਦਿਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਮੇਵ।

ਸਚ੍ਚਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੧੨. ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੬. **ਮਹਾਪਜਾਪਤਿਗੋਤਮੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਗੋਤਮੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਗੋਤਮਗੋਤ੍ਤਤੋ ਆਗਤਂ ਨਾਮਂ, ਮਹਾਪਜਾਪਤਿ ਪਨ ਗੁਣਤੋ। ਤਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ, "**ਨਾਮਕਰਣਦਿਵਸੇ ਪਨਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਹਤਿਂ ਉਲ਼ਾਰਂ ਪਜਂ ਜਨਨਪੋਸਨੇਹਿ ਪਰਿਰਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਮਹਾਪਜਾਪਤਿ**। ਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨ ਨ ਹਞ੍ਞਤੀਤਿ **ਅਹਤਂ। ਸਿਪ੍ਪਿਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਨ੍ਤਵਾਯਾਨਂ। **ਵਾਯਨਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੀਨਟ੍ਠਾਨਂ। **ਤਾਨਿ ਮਂ ਨ ਤੋਸੇਨ੍ਤਿ** ਕਾਯਿਕਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਸਹਤ੍ਥਾ ਕਤਮੇਵ ਮਂ ਤੋਸੇਤੀ**"ਤਿ। **ਪਿਸਿਤ੍ਵਾ** ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪੋਥੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੁਖੁਮਭਾਵਾਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ਧਨੁਕੇਨ ਨੇਤ੍ਵਾ। **ਕਾਲਾਨੁਕਾਲਞ੍ਚ ਧਾਤਿਗਣਪਰਿਵੁਤਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵੇਮਕੋਟਿਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ** ਏਕਦਿਵਸਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ''ਏਕਦਿਵਸਂ ਪਨ...ਪੇ॰... ਅਕਾਸੀ''ਤਿ ਪੁਰਿਮਵਚਨੇਨ ਤਂ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝੇਯਜ।

ਛ ਚੇਤਨਾਤਿ ਛਬ੍ਬਿਧਾ ਚੇਤਨਾ। ਨ ਹਿ ਤਾ ਛਯੇਵ ਚੇਤਨਾਤਿ। **ਸਙ੍ਘੇ ਗੋਤਮਿ ਦੇਹਿ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘੋ ਚਾ**ਤਿ ਇਦਮੇਵ ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ। **ਸਙ੍ਘੇ ਗੋਤਮਿ ਦੇਹੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਾਨਾਯ ਨਿਯੋਜੇਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਘੋਵ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯਜਤਰੋਤਿ ਅਯਮੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਦਿ ਏਵ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਬਜਭਿਚਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤਾਦਯੋ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਬਜਤਿਰੇਕਤੋ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਆਹ। **ਮਹਨ੍ਤਤਰਾ ਭਵੇਯਜੁ**ਨ੍ਤਿ

ਆਨੁਭਾਵਾਦਿਨਾ ਮਹਨ੍ਤਤਰਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਚ ਤਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਹੇਤੁਕਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਤਂ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੀਯਮਾਨਸ੍ਸ ਦਾਪਨਂ ਲਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਮਾ ਏਵਂ ਗਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤੋ ਸਙ੍ਘੋਵ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ''ਤਿ ਮਾ ਗਣ੍ਹ।

ਤਤ੍ਥ ਨਿਚ੍ਛਯਸਾਧਕਂ ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਨਯਿਮਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਵਿਪੁਲਫਲੇਸਿਨ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਰਤਨਸੁਤ੍ਤੇ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੬.੩; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੨੬), ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਗਾਥਾਯ, ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਸਾਦਸੁਤ੍ਤਾਦੀਹਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦) ਚ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ – "**ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ।

ਗੋਤਮਿਯਾ ਅਨ੍ਨਿਮਭਵਿਕਤਾਯ ਦਾਨਸ੍ਸ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਤੋ ਨ ਤਂ ਗਰੁਤਰਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਾਦਾਪਨੇ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਜਨਤਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਵ**ਚਨਤੋਪੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥਯੁਗਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁ ਏਵ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਯ ਵਚਨਤੋਪਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਨ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ।

ਸਤ੍ਥਾ ਸਙ੍ਘਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋਵ ਈਦਿਸੇ ਠਾਨੇ ਅਗ੍ਗਫਲਟ੍ਠਤਾਯ ਅਟ੍ਠ-ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਭਾਵਤੋ, ਸਚੇ ਪਨਸ੍ਸ ਨ ਸਯਂ ਸਙ੍ਘਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾ, ਕਥਂ ਸਙ੍ਘੇ ਪੂਜਿਤੇ ਸਤ੍ਥਾ ਪੂਜਿਤੋ ਨਾਮ ਸਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤੀਣਿ** ਸਰਣਗਮਨਾਨਿ ਤਯੋ ਏਵ ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਸਾਦਾਤਿ ਵਕ੍ਖਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਾਨੁਰੂਪਾਨਿ ਹਿ ਲਿਙ੍ਗਵਚਨਾਨਿ। **ਨ ਰੁਹਤਿ** ਅਯਾਥਾਵਪਟਿਪਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ, ਨ ਗਿਹਿਵੇਸਗ੍ਗਹਣਾਦਿਨਾ ਗਿਹਿਭਾਵਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਤ੍ਤਾ। **ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਤਂ "ਸਤ੍ਥਾ ਸਙ੍ਘਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ**"ਤਿ ਸਤ੍ਥੁਭਾਵਤੋ। ਸਾਵਕਸਮੂਹੋ ਹਿ ਸਙ੍ਘੋ । ਸਙ੍ਘਗਣੇ ਹਿ ਸਤ੍ਥਾ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਗੁਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਭਾਵਤੋ ਮੂਲਰਤਨਭਾਵਤੋ ਚ।

੩੭੭. ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤਸ੍ਸ ਮਹਾਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰਗਮਨਂ ਧਮ੍ਮਤਾਵਸੇਨ ਜਾਤਂ, ਪਰਂ ਤਦਞ੍ਞਦਹਰਸਦਿਸੀ ਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਹਤ੍ਥਪਾਦਕਿਚ੍ਚਂ ਅਸਾਧੇਨ੍ਤੇਸੂ**"ਤਿ।

੩੭੮. ਪਚ੍ਚੁਪਕਾਰਂ ਨ ਸੁਕਰਂ ਵਦਾਮਿ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਕਿਰਿਯਾਯ ਕਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ। ਅਭਿਵਾਦੇਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਭਿਵਾਦਨਂ**। ਵਨ੍ਦਮਾਨੇਹਿ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇਹਿ ਆਚਰਿਯਂ ''ਸੁਖੀ ਹੋਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਭਿਵਾਦੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਅਭਿਵਾਦਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਤਦਭਿਮੁਖੋ...ਪੇ॰... ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ,** ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਕਾਲਾਨੁਕਾਲਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਬੀਜਯਨਪਾਦਸਮ੍ਬਾਹਨਾਦਿ **ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਰਣਂ** ਨਾਮ। **ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਕਿਰਿਯਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿਯੇ**ਵ, ਯਸ੍ਮਾ ਆਚਰਿਯੇਨ ਕਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾਨੁਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਨਾ ਕਰਿਯਮਾਨੋ ਆਮਿਸਾਨੁਗ੍ਗਹੋ ਸਙ੍ਖਮ੍ਪਿ ਕਲਮ੍ਪਿ ਕਲਭਾਗਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪੇਤਿਯੇਵਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਨ ਸੁਪ੍ਪਤਿਕਾਰਂ ਵਦਾਮੀ**"ਤਿ।

੩੭੯. ਪਾਟਿਪੁਗ੍ਗਲਿਕਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਆਰਬ੍ਭ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਂ, ''ਤਂ ਮੇ ਭਗਵਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਤੂ''ਤਿ ਮਹਾਪਜਾਪਤਿਗੋਤਮਿਯਾ ਵਚਨਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾਯ ਉਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸਾ ਏਵ ਵਚਨਂ, ਅਥ ਖੋ **ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋਪਿ...ਪੇ॰... ਸਮਾਦਪੇਸਿ,** ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਭਾਗਤੋ **ਚੁਦ੍ਦਸਸੁ...ਪੇ॰... ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, ਇਮਂ ਦੇਸਨਂ ਆਰਭਿ**। ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਪਚ੍ਚੇਕਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਦੀਯਤੀਤਿ **ਪਾਟਿਪੁਗ੍ਗਲਿਕਂ**। ਪਠਮਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾ ਅਗ੍ਗਤ੍ਥੋ, ਏਵਂ ਸੇਟ੍ਠਪਰਿਯਾਯੋਪੀਤਿ ਆਹ "**ਜੇਟ੍ਠਕਵਸੇਨਪੀ**"ਤਿ। **ਅਗ੍ਗਾ** ਉਤ੍ਤਮੇ ਖੇਤ੍ਤੇ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਾਪਿ ਪਰਮਦਕ੍ਖਿਣਾਯੇ**ਵ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਮ੍ਮਾਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਤ੍ਤਾ। ਰਾਗਾਦਯੋ ਹਿ ਅਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ''ਤਿਣਦੋਸਾਨਿ ਖੇਤ੍ਤਾਨਿ, ਰਾਗਦੋਸਾ ਅਯਂ ਪਜਾ''ਤਿਆਦਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੫੬)। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਵਾਸਨਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਿਲੇਸੇਹਿ ਤਤੋ ਏਵ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਚਾਰੇਹਿ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮੇਯ੍ਯਗੁਣਗਣਾਧਾਰੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਸਦਿਸੋ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਕੋਚਿ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ "**ਪਰਮਦਕ੍ਖਿਣਾਯੇਵਾ**"ਤਿ ਸਾਸਙ੍ਕਂ ਵਦਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞੋ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀ ਏਵ ਹੋਤਿ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਅਧਿਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਲੋਕਿਯਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞੇ**"ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ''ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਤਾਯ ਅਵੁਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। **ਗੋਸੀਲਧਾਤੁਕੋ**ਤਿ ਗੋਸੀਲਸਭਾਵੋ, ਸੀਲਵਤਾ ਸਦਿਸਸੀਲੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਸਠੋ**"ਤਿਆਦਿ। ਤੇਨ ਨ ਅਲਜ੍ਜਿਧਾਤੁਕੋ ਪਕਤਿਸਿਦ੍ਧੋ ਇਧ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸੀਲਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋਤਿ ਏਤ੍ਤਕੋਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਪ੍ਪਮਾਣਤੋ ਤਤੋ ਏਵ ਅਦ੍ਧਮਦ੍ਧਂ ਅਸਙ੍ਖਰਤੋਵ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ। ਕਥਂ ਪਨ ਅਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯਭਾਵੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਵਿਪਾਕੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ? ਸੋਪਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਏਵ ਇਤਰੇਹਿ ਅਸੰਕਿਣ੍ਣਭਾਵਦੀਪਨਤੋ, ਏਤਦਤ੍ਥਮੇਵ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸਙ੍ਖਰਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ। **ਗੁਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਦਿਗੁਣਵਸੇਨ। **ਉਪਕਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਭੋਗਰਕ੍ਖਾਦਿਉਪਕਾਰਵਸੇਨ। **ਯਂ ਪੋਸਨਤ੍ਥਂ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਇਦਂ ਨ ਗਹਿਤਂ** ਦਾਨਲਕ੍ਖਣਾਯੋਗਤੋ। ਅਨੁਗ੍ਗਹਪੂਜਨਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਦਾਨਂ ਭਯਰਾਗਲਦ੍ਧੁਕਾਮਕੁਲਾਦਿਵਸੇਨ ਸਾਵਜ੍ਜਭਾਵਤੋ। **ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਗਹਿਤਂ** ਅਯਾਵਦਤ੍ਥਤਾਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵੇਨ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਫਲਦਾਨਾਸਮਤ੍ਥਭਾਵਤੋ। **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਿਕਾਗਤਸ੍ਸ। ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਯੋਜਨੇ ਅਨਪੇਕ੍ਖਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਫਲਂ ਪਟਿਕਙ੍ਖਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ‘‘ਇਦਂ ਮੇ ਦਾਨਮਯਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਆਯਤਿਂ ਸੁਖਹਿਤਭਾਵਾਯ ਹੋਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਫਲਂ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਿਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਫਲਦਾਨੇ ਨਿਯਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **ਯਾਵਦਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਫਲਤਂ। **ਸਤਗੁਣਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਗੁਣ**ਸਦ੍ਦੋ ਨ ‘‘ਗੁਣੇਨ ਨਾਮਂ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੧੩; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੩; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੭੬; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪.੩੮) ਵਿਯ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋ, ‘‘ਤਦ੍ਦਿਗੁਣ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਨ ਵਡ੍ਢਨਤ੍ਥੋ, ‘‘ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ ਲੋਕੇ, ਮਨੋਛਟ੍ਠਾ ਪਵੇਦਿਤਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੭੩) ਵਿਯ ਨ ਕੋਟ੍ਠਾਸਤ੍ਥੋ, ‘‘ਅਨ੍ਤਂ ਅਨ੍ਤਗੁਣ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੦; ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੩) ਵਿਯ ਨ ਅਨ੍ਤਭਾਗਤ੍ਥੋ, ਅਥ ਖੋ ਆਨਿਸੰਸਤ੍ਥੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **‘‘ਸਤਾਨਿਸੰਸਾ’’**ਤਿ ਆਹ, ਤੇ ਆਨਿਸੰਸੇ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **‘‘ਆਯੁਸਤ’’**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਤਗੁਣਾ**ਤਿ ਵਾ ਸਤਵਡ੍ਢਿਕਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਨਿਪ੍ਪਰਿਤਸਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਆਯੁਆਦੀਨਂ ਆਨਿਸੰਸਾਨਂ ਅਪਰਿਤ੍ਤਾਸਂ ਕਰੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਨਿਪ੍ਪਰਿਤਸਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਆਯੁਆਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਪਰਿਤ੍ਤਾਸਂ ਕਰੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਨਿਪ੍ਪਰਿਤਸਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਆਯੁਆਦੀਨਿ ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰਾਦਿਹੇਤੁ ਅਪਰਿਤ੍ਤਾਸਂ ਕਰੋਤਿ। ਅਤ੍ਤਭਾਵਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸਞ੍ਚਰਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ, **‘‘ਭਵਸਤੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ’’**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ, ‘‘ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਦੁਸ੍ਸੀਲੇ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ। **ਨਯੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ, ‘‘ਆਯੁਸਹਸ੍ਸਂ ਵਣ੍ਣਸਹਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਕੋ ਨਯੋ।

ਸਾਸਨਾਵਤਰਣਂ ਨਾਮ ਯਾਵਦੇਵ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਂ, ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਪਟਿਵੇਧਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਸਰਣਗਮਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਮਾਦਾਨਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਸੀਲਪਰਿਪੂਰਣਂ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਨੁਯੋਗੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾਤਿ ਸਬ੍ਬਾਪੇਸਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – **‘‘ਤਿਸਰਣਂ ਗਤੋ ਉਪਾਸਕੋਪੀ’’**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੋ ਸਮਾਧਿ ਤਾਵ ਨਾਮ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ; ਤਥਾ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਂ ਸੀਲਪਰਿਪੂਰਣਂ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਦਸਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸੀਲੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨੁਕ੍ਕਮਸੋ ਸਰਣਾਦਿਗਮਨਮ੍ਪਿ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ, ‘‘ਸਬ੍ਬਾਪੇਸਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣ-ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਾਦਿ-ਅਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯਅਪਰਿਮੇਯ੍ਯ-ਗੁਣ-ਸਮੁਦਯਪੂਰਿਤੇ ਭਗਵਤਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘੇ ਉਲ਼ਾਰਤਰਬਹੁਮਾਨਗਾਰਵਤਂ ਗਤੋ। ‘‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘੋ’’ਤਿ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਦਿਆਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਞਾਣਪਰਿਸੋਧਿਤੋ ਪਸਾਦੋ ਸਰਣਗਮਨਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਵਤ੍ਥੁਗਤੇਨ ਪਸਾਦੇਨ ਪਰਿਭਾਵਿਤੇ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਕਤਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਮਹਾਨਿਸਂਸਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – **‘‘ਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਮ੍ਪਿ ਅਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯਂ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯ’’**ਨ੍ਤਿ। ਤਯਿਦਂ ਸਰਣਂ ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯੇ ਪਸਾਦਭਾਵੇਨ ਅਜ੍ਝਾਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਂ, ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਪਨ ਪਞ੍ਚਸੀਲਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਉਪਥਮ੍ਭਿਤੋ ਕਾਯਵਚੀਸਂਯਮੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਦਿਨ੍ਨਂ ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਮਹਪ੍ਫਲਨ੍ਤਿ, ਦਸਸੀਲਂ ਪਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੁਪੋਸਥਸੀਲਂ, ਤਤ੍ਥ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਨ੍ਤਿ, **‘‘ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਮਹਪ੍ਫਲ’’**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਾਮਣੇਰਸੀਲਾਦੀਨਂ ਪਨ ਉਤ੍ਤਰਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤਰਾਦਿਭਾਵਤੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਮਹਪ੍ਫਲਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਤਾ ਨਾਮ ਮਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਖਣੇ ਕਥਂ ਦਾਤੁਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤੁਞ੍ਚ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਚੋਦੇਤਿ **‘‘ਕਿਂ ਪਨ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਾ ਦਾਨਂ ਦਾਤੁ’’**ਨ੍ਤਿ। ਇਤਰੋ ਤਾਦਿਸੇ ਸਤਿ ਸਮਯੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **‘‘ਆਮ ਸਕ੍ਕਾ’’**ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ, **‘‘ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕੋ’’**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਤਿ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖਿਪਨਕ੍ਖਣੇ। ਯਦਿ ਅਟ੍ਠਮਕਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ

ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਂ ਫਲਤੋ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਮੇਵ, ਕੋ ਨੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਆਹ **"ਤਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤੇਨ ਸਤਿਪਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇ ਅਤ੍ਥਿ ਨੇਸਂ ਅਪ੍ਪਬਹੁਭਾਵੋ ਸਂਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯੀ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਮਹਾਕਪ੍ਪਾਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਂ ਵਿਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀਨਂ ਤੇਨ ਤੇਨ ਓਧਿਨਾ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵੋਦਾਨਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਡ੍ਢਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਪਰਿਯੋਸਿਤਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਗੁਣਤਾ, ਪਰਿਯੋਸਿਤਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਫਲਸਮਙ੍ਗੀਨਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਗੁਣਤਾਤਿ ਤਂਤਂਮਗ੍ਗਟ੍ਠੇਹਿ ਫਲਟ੍ਠਾਨਂ ਖੇਤ੍ਤਾਤਿਸਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਹੇਟ੍ਠਿਮੇਹਿ ਪਨ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੇਹਿ ਉਪਰਿਮਾਨਂ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾਨਂ ਫਲਟ੍ਠੇਹਿ ਫਲਟ੍ਠਾਨਂ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਤਾ ਪਾਕਟਾ ਏਵ। ਤਥਾ ਹਿ ਉਪਰਿਮਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਸ੍ਸ ਮਹਪ੍ਫਲਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

੩੮੦. ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖੇ ਉਭਤੋਸਙ੍ਘੇ ਕੇਵਲੇ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿ ਏਵ, ਨ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ, ਤਂ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਉਭਤੋਸਙ੍ਘੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਂ। **ਨ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ** ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵੇਨ ਸਦਿਸਤਮ੍ਪਿ, ਕੁਤੋ ਅਧਿਕਤਂ।

''ਤਥਾਗਤੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਉਭਤੋਸਙ੍ਘਸ੍ਸ'' ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ – **"ਕਿਂ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੋਦੇਤਿ । ਇਤਰੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਤਥਾਗਤੇ ਤਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਗਨ੍ਧਪੁਪ੍ਫਾਦਿਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਵਿਯ ਚੀਵਰਾਦਿਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋਪਿ ਮਹਪ੍ਫਲੋ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **"ਉਭਤੋਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਏਤ੍ਤਕਾਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਦ੍ਦਿਸਥਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਅਕਰਣੇਨ ਉਪਚਾਰਸੀਮਾਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਖੇਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਵਸੇਨ **ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਮਹਾਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ**।

ਗੋਤ੍ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਾਧਾਰਣਨਾਮਂ, **ਮਤ੍ਤ**ਸਦ੍ਦੋ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਣਾਤਿ ਗੋਤ੍ਤਮਤ੍ਤਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਗੋਤ੍ਰਭੁਨੋ**। ਤੇਨਾਹ **"ਨਾਮਮਤ੍ਤਸਮਣਾ"**ਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਂਹਤੋ ਸਮਣਗਣੋ **ਸਙ੍ਘੋ,** ਤਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਘੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। **ਗੁਣਸਙ੍ਖਾਯਾ**ਤਿ ਆਨਿਸਂਸਗਣਨਾਯ, ਮਹਪ੍ਫਲਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਸਾਵ...ਪੇ॰... ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਤਿ** ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਘਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਪਨ ਸਙ੍ਘਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਦਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **"ਸਙ੍ਘਗਤਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਰਵਂ।

ਸਙ੍ਘਤੋ ਨ ਪੁਗ੍ਗਲਤੋ। **ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ''ਇਮਸ੍ਸ ਮਯਾ ਦਿਨ੍ਨਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ, ''ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਯਾਦੇਤ੍ਵਾ ਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਨਾਮ ਦਾਤਬ੍ਬਂ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ; ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਸਙ੍ਘਗਤਾ ਨ ਹੋਤਿਯੇਵ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਣਾਮਿਤਤ੍ਤਾ। **ਨਿਬ੍ਬੇਮਤਿਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਮਯਾ ਇਮਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ ਵਾ ਨ ਵਾ''ਤਿ ਵਿਮਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ, ''ਯੋ ਪਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਕਰੋਤਿ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਾਕਟਕਰਣਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ, **"ਪਰਸਮੁਦ੍ਦਵਾਸਿਨੋ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਓਪੁਞ੍ਜਾਪੇਤ੍ਵਾ** ਪਰਿਭਣ੍ਡਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ, ਹਰਿਤਗੋਮਯੇਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਸਾਵਕਣ੍ਠਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਾਸਾਵਕਣ੍ਠਸਮੂਹਸ੍ਸ। **ਕੋ ਸੋਧੇਤੀ**ਤਿ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਕਰਣੇਨ ਕੋ ਵਿਸੋਧੇਤਿ। ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹਿ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ਹਤ੍ਥੇ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ, – ''ਤਦਾਪਾਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਙ੍ਘਗਤਂ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਂ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਂ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੮੦) ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਰੋ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘੇ ਦਿਨ੍ਨਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਨਿਬ੍ਬਿਸਿਟ੍ਠਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **"ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ...ਪੇ॰... ਸੋਧੇਨ੍ਤੀ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ, ''ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸੋਧੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਥੇਰਾ ਚਿਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਜ੍ਜਤਨਾਨਮ੍ਪਿ ਅਰਿਯਾਨਂ ਸਾਵਕਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਮਗ੍ਗਸੋਧਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਨ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਕਰਣੇ ਸਤਿ ਅਕਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ''ਅਸੀਤਿਮਹਾਥੇਰਾ ਸੋਧੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਸੁਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ।

''ਸਙ੍ਘਗਤਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯਾ''ਤਿ ਕਾਮਞ੍ਚੇਤਂ ਸਾਧਾਰਣਵਚਨਂ, ਤਥਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪੁਗ੍ਗਲਵਿਸੇਸੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **"ਅਤ੍ਥਿ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖੋ ਸਙ੍ਘੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਨ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬੋ** ਭਗਵਤੋ ਕਾਲੇ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਗੁਣਵਸੇਨ ਅਤਿਵਿਯ ਉਲ਼ਾਰਭਾਵਤੋ, ਏਤਰਹਿ ਤਦਭਾਵਤੋ। **ਏਤਰਹਿ ਸਙ੍ਘੋ...ਪੇ॰... ਨ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। **ਤੇਨ ਤੇਨੇਵ ਸਮਯੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਕਾਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਪਤ੍ਤਿਮੁਖੇਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਲ਼ਾਰਤਂ ਅਨੁਲ਼ਾਰਤਞ੍ਚ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂ

ਗੁਣੇਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਸਙ੍ਘਗਤਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਇਤਰਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਦਕ੍ਖਿਣਤੋ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਸਙ੍ਘੇ ਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਂ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਤਾਦਿਂ ਸਙ੍ਘੇ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਗਤੇਨ ਪਸਾਦੇਨ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਵਿਯ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਚ ਗਾਰਵਵਸੇਨ ਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸਮਣੇ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਂ ਸਙ੍ਘਤੋ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ''ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦੇਮੀ''ਤਿਯੇਵ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ।

ਏਸੇਵ **ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ''ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੇ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੋ ਸਕਦਾਗਾਮੀ, ਪਾਟਿਪੁਗ੍ਗਲਿਕੋ ਅਨਾਗਾਮੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। **ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਮੇ**ਵ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਨ ਤ੍ਵੇਵਾਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸਙ੍ਘਗਤਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਪਾਟਿਪੁਗ੍ਗਲਿਕਂ ਦਾਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਂ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੮੦)। ਯਦਿ ਖੀਣਾਸਵੋ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਤੋ ਸਙ੍ਘਤੋ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਦੁਸ੍ਸੀਲੇਪਿ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ – ''ਸੀਲਵਤੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ, ਨੋ ਤਥਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲੇ''ਤਿ ਇਦਂ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ – **''ਤਂ ਇਮਂ ਨਯਂ ਗਹਾਯਾ''**ਤਿਆਦਿ। ਸਙ੍ਘਤੋ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹਣਵਿਧਿਂ ਪਹਾਯ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਚਤੁਕ੍ਕੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ''ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਆਗਤਂ।

੩੮੧. ਵਿ**ਸੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਨ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਹਾਜੁਤਿਕਾਰੀ ਮਹਾਵਿਪ੍ਫਾਰਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਚਿਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਅਸੁਚਿਵਿਧਮਨੇਨ ਸੁਚਿਸਭਾਵੋ। **ਨ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਨ ਨਿਹੀਨਸਭਾਵੋ ਪਾਪਕਿਰਿਯਾਯ। ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੋ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤਨਿਹੀਨੋ। ਜੂਜਕੋ ਸੀਲਵਾ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਤ੍ਤਦਾਨਂ ਦਾਨਪਾਰਮਿਯਾ ਮਤ੍ਥਕਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਂ ਮਹਾਪਥਵੀਕਮ੍ਪਨਸਮਤ੍ਥਂ ਜਾਤਂ, ਸ੍ਵਾਯਂ ਦਾਨਗੁਣੋ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਮਹਾਰਞ੍ਞਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਉਦ੍ਧਰਤੀਤਿ ਬਹੁਲਂ ਕਤਪਾਪਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਵਿਨਿਪਾਤਤੋ ਉਦ੍ਧਰਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ ਮਯ੍ਹਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਪੇਤਦਕ੍ਖਿਣਨ੍ਤਿ ਪੇਤੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਦਾਤਬ੍ਬਦਕ੍ਖਿਣਂ। **ਪਾਪਿਤਕਾਲੇਯੇ**ਵਾਤਿ, ''ਇਦਂ ਦਾਨਂ ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਪੇਤਸ੍ਸ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਉਦ੍ਦਿਸਨਵਸੇਨ ਪਤ੍ਤੇ ਪਾਪਿਤਕਾਲੇਯੇਵ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੇਤਸ੍ਸ। **ਪਾਪੁਣੀ**ਤਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਪਾਪੁਣਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਪੇਤੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਦਾਨੇ ਧਮ੍ਮਤਾ।

ਤਦਾ ਕੋਸਲਰਞ੍ਞੋ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਵਸੇਨ ਅਤਿਵਿਯ ਉਲ਼ਾਰਜ੍ਝਾਸਯਤਂ, ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਸ੍ਸ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ, **''ਅਸਦਿਸਦਾਨਂ ਕਥੇਤਬ੍ਬ''**ਨ੍ਤਿ।

ਅਸਾਰਮ੍ਪਿ ਖੇਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਾਰਹੀਨਂ ਦੁਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ। **ਸਮਯੇ**ਤਿ ਕਸਨਾਰਹੇ ਕਾਲੇ। **ਪਂਸੁਂ ਅਪਨੇਤ੍**ਵਾਤਿ ਨਿਸ੍ਸਾਰਂ ਪਂਸੁਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ। **ਸਾਰਬੀਜਾਨੀ**ਤਿ ਸਭਾਵਤੋ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਤੋ ਚ ਸਾਰਭੂਤਾਨਿ ਬੀਜਾਨਿ। **ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤ੍**ਵਾਤਿ ਵਪਿਤ੍ਵਾ। **ਏ**ਵਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਕਸ੍ਸਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਾਰੇਪਿ ਖੇਤ੍ਤੇ ਫਲਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਂ ਸੀਲਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸਪਿ ਦਤ੍ਵਾ ਫਲਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ। **ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਠਮਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। **ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਵਿ**ਸੁਜ੍ਝਨਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤਿਯਪਦੇ ਪਨ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮੇਵ।

੩੮੨. ਅਰਹਤੋ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਮੇਵ ਅਗ੍ਗਂ ਦਾਨਚੇਤਨਾਯ ਕੇਨਚਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਨ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ – **''ਭਵਾਲਯਸ੍ਸ ਭਵਪਤ੍ਥਨਾਯ ਅਭਾਵਤੋ''**ਤਿ, ''ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪੀ''ਤਿ ਵਚਨਸੇਸੋ। **ਖੀਣਾਸਵੋ ਦਾਨਫਲਂ ਨ ਸਦ੍ਦਹਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਜਨਸ੍ਸ ਵਿਯ ਕਮ੍ਮਕਮ੍ਮਫਲਾਨਂ ਸਦ੍ਦਹਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯਤੋ ਅਰਹਾ ''ਅਸਦ੍ਧੋ ਅਕਤਞ੍ਞੂ ਚ...ਪੇ॰... ਪੋਰਿਸੋ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੯੭) ਥੋਮੀਯਤਿ। ਅਸਦ੍ਦਹਨਂ ਅਨੁਮਾਨਪਕ੍ਖਿਕਂ, ਅਨੁਮਾਨਞ੍ਚ

ਸਂਸਯਪੁਬ੍ਬਕਂ, ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਿਦ੍ਧੋ ਚ ਕਮ੍ਮਕਮ੍ਮਫਲੇਸੁ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵਂ ਗਤੋ। ਤਮੇਵ ਹਿ ਨਿਚ੍ਛਿਤਭਾਵਸਿਦ੍ਧਂ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਿਦ੍ਧਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ – “**ਦਾਨਫਲਂ ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਤੇਨ ਕਤਕਮ੍ਮਂ ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਖੀਣਾਸਵੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – “**ਨਿਚ੍ਛਨ੍ਦਰਾਗਤ੍ਤਾ**”ਤਿ, ਏਤਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਂ, ਕੇਨਚਿ ਕਿਲੇਸੇਨ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਦਾਨਂ।

ਕਿਂ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨਾਤਿਆਦਿਨਾ ਦਾਯਕਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਚੋਦਿਤਾ, **ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ; ਤਦਯੁਤ੍ਤਂ, ਸਾਵਕਸ੍ਸ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵੇ ਸਂਸਯਾਭਾਵਤੋ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਨਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਭਯੇਨਪਿ ਦਾਯਕਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਏਵ ਚੋਦਿਤਾ। ਸਾ ਹਿ ਇਧ ਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ ਨਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਸਂਸਯਵਤ੍ਥੁ। ਤੇਨਾਹ – “**ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ…ਪੇ॰… ਵਦਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਾਰਣਵਚਨਂ। **ਅਞ੍ਞੋ ਦਾਨਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਂ ਜਾਨਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ** ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਵਿਭਾਗਜਾਨਨਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ‘‘ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਂ ਯਥਾਹਂ ਜਾਨਾਮਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਦਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੨੬)। ਏਤੇਨ ਏਤ੍ਥ ਞਾਣਵਿਸੋਧਨਂ ਨਾਮ ਕਥਿਤਂ, ਨ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਨਾਮ ਦਾਯਕਤੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋ ਚ ਵਸੇਨ ਹੋਤੀਤਿ; ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਅਤਿਵਿਯ ਉਲ੍ਲਾਰਤ੍ਤਾ ਮਹਾਨੁਭਾਵਂ ਨਾਮ ਸਿਯਾ ਮਹਾਤੇਜਵਨ੍ਤਞ੍ਚ; ਨ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਤੇਸਂ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਫਲਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਯਦਿ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਫਲਂ ਨ ਹੋਤਿ ਉਭਯਵਿਪਾਕਦਾਨਾਭਾਵਤੋ, ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਪਾਕਦਾਯੀ ਪਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, “**ਦਾਨਂ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਚਤੂਹੀਤਿ ਸਹਯੋਗੇ ਕਰਣਵਚਨਂ, ਚਤੂਹਿ ਸਮ੍ਪਦਾਹਿ ਸਹਗਤਾ ਸਹਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਸਮ੍ਪਦਾ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਯਥਾਧਿਗਤਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ। ਤੇਨਾਹ – “**ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਤਂ ਦਾਨਮਯਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਵਿਪਾਕਂ ਦੇਤਿ, ਚੇਤਨਾਯ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਪਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਬ੍ਬਚੇਤਨਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕਜਵਨਵੀਥਿਤੋ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵੀਥਿਚੇਤਨਾਵਸੇਨ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕਵੀਥਿਯਂਯੇਵ ਪੁਬ੍ਬਚੇਤਨਾਦਿਵਸੇਨਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। ਸਾ ਹਿ ਚੇਤਨਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਭੂਤਾ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਵਿਪਾਕਂ ਦੇਤਿ, ਨ ਇਤਰਾ। **ਮਹਨ੍ਤਤਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੋਗਾਦਿਵਸੇਨ ਚੇਤਨਾਯ ਉਲ੍ਲਾਰਤਾ। **ਖੀਣਾਸਵਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਖੀਣਾਸਵਭਾਵੇਨ। **ਵਤ੍ਥੁਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਵਿਗਮੇਨ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਵਿਗਮੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਵਿਗਮੇਨ ਆਨੇਞ੍ਜਵਿਹਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਵਿਮੁਖਤਾਯ ਅਰਿਯਵਿਹਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਥੁਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾ ਇਚ੍ਛਿਤਾ। ਤਂਤਂਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਸਾਧਨਤਾ ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਸਾਧਨਤਾ ਨਾਮ। **ਵਤ੍ਥੁਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਵਤ੍ਥੁਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾ ਇਚ੍ਛਿਤਾ; ਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨਵਸੇਸਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਤਾਯਾਤਿ ਆਹ – “**ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਨਿਰੋਧਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਥੁਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾ**”ਤਿ। ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਚੇਤ੍ਥ ਅਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ, “**ਤਂ ਦਿਵਸ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਭਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਵਿਭਙ੍ਗਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ।

੫. ਸਲ਼ਾਯਤਨਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋਵਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੩. **ਅਧਿਮਤ੍ਤਗਿਲਾਨੋ**ਤਿ ਅਧਿਕਾਯ ਮਤ੍ਤਾਯ ਮਰਣਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਤਾਯ ਅਤਿਵਿਯ ਗਿਲਾਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਮਰਣਸੇਯ੍ਯੰ ਉਪਗਤੋ**”ਤਿ। **ਅਖਣ੍ਡੰ ਅਕਾਸਿ** ਗਹਪਤਿਨੋ ਸਤ੍ਥਰਿ ਪਰਮਪੇਮਤ੍ਤਾ। **ਯਤ੍ਤਕੰ ਚਸ੍ਸਾ**ਤਿ, ‘‘ਸਕਿੰ ਵਾ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਯਤ੍ਤਕੰ ਅਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ।

੩੮੪. **ਓਸਕ੍ਕਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। **ਓਤ੍ਥਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤਿ। ਉਸ੍ਮਾ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋਧਾਤੁ, ਸਾ ਸਹ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨਿਰੋਧਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਯਾਵ ਤਾ ਆਯੁਉਸ੍ਮਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਮਰਣਨ੍ਤਿਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਯਾਵ ਉਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿ।

੩੮੫. **ਤੀਹਿ ਗਾਹੇਹੀ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹੇਹਿ। **ਪਟਿਬਾਹਿਤੁੰ** ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤੁੰ। **ਚਕ੍ਖੁੰ ਤੀਹਿ ਗਾਹੇਹਿ ਨ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਮਾਨਗ੍ਗਾਹਪਟਿਕ੍ਖੇਪਮੁਖੇਨ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿੰ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਹਿ ਸਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੋ ਮਾਨਗ੍ਗਾਹੋ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੋ ਤਣ੍ਹਾਗ੍ਗਾਹੋ, ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹੋਤਿ, ਗਾਹੋ ਚ ਨਾਮ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਗਤੇਪਿ ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ ਤੰ ਵਿਜਹਾਪੇਤੁਕਾਮੇਨ, – ‘‘ਨ ਚ ਮੇ ਚਕ੍ਖੁਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਪਿ ਮੇ ਚਕ੍ਖੁਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**”ਤਿ। **ਸਬ੍ਬੰ ਕਾਮਭਵਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਭੂਮਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੰ ਸਬ੍ਬੰ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਮਾਹ – ‘‘ਕਾਮਰੂਪਭਵਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ। ਸੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਇਮਸ੍ਸ ਵਾਰਸ੍ਸ ਏਵ ਅਨਵਸੇਸਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਉਪਰਿ ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੋ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

੩੮੬. **ਇਧਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕਵਿਸਯੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ, “**ਵਸਨਟ੍ਠਾਨੰ** ਵਾ”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਪਠਮਦੁਤਿਯਵਾਰੇਹਿ ਇਧਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਪਠਮਦੁਤਿਯਵਾਰੇਹਿ ਪਨ ਇਧਲੋਕੋ ਪਰਲੋਕੋਤਿ ਵਿਭਾਗੇਨ ਵਿਨਾ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੋ ਗਹਿਤੋ; ਤਥਾ ਤਤਿਯਵਾਰੇ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੋ ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੋ ਚ ਗਹਿਤੋਤਿ ਪੁਨ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਰਾਯਵਸੇਨ ਤੰ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, “**ਨ ਇਧਲੋਕ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ । ਇਧਲੋਕਨ੍ਤਿ ਚ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨੇਵ ਗਹਿਤੰ। ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, “**ਯਮ੍ਪਿ ਮੇ ਦਿਟ੍ਠ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। **ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ** ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾਯ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥੰ। ਯਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਭਾਵਤੋ, “**ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਪਰਲੋਕਾ ਨਾਮਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯੇਸੰ ਪਨ ‘‘ਇਧਲੋਕ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸਪਿ ਗਹਣੰ ਇਚ੍ਛਿਤੰ। ਤੇਸੰ ਮਤੇਨ, ‘‘ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਯੋਜਨਾ।

੩੮੭. **ਅਲ੍ਲੀਯਸੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਭੋਗੇਸੁ ਚ ਅਪੇਕ੍ਖੰ ਕਰੋਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵਰੂਪੀ**ਤਿ ਯਾਦਿਸੀ ਤਦਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ ਕਥਿਤਾ, ਏਵਰੂਪੀ। **ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਨ ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਯਥਾਕਥਿਤਾਕਾਰਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਨ ਸੁਖੁਮਗਮ੍ਭੀਰਸੁਞ੍ਞਤਾਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਤਾਸਾਮਞ੍ਞੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਏਵੰ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਮਯਾ ਗਤਮਗ੍ਗਮੇਵ ਅਨੁਗਚ੍ਛਸੀਤਿ ਦਾਨਮਯਪੁਞ੍ਞਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਦਤਿ, ਨ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਦਾਨਭੂਤੰ ਦਾਨਪਾਰਮਿਤੰ। **ਨ ਪਟਿਭਾਤੀ**ਤਿ ਰੁਚ੍ਚਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇ ਨ ਉਪਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਨ ਰੁਚ੍ਚਤੀ**”ਤਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ਵਟ੍ਟਾਭਿਰਤੋਤਿ। ਉਜੁਮਗ੍ਗਾਵਹਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਭਗਵਤਾ ਪਨਸ੍ਸ ਕਥਿਤਪੁਬ੍ਬਾ।

੩੮੮. ਏਸਿਤਗੁਣਤ੍ਤਾ ਏਸਿਯਮਾਨਗੁਣਤ੍ਤਾ ਚ ਇਸਿ, ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸੇਕ੍ਖਾ ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਚ, ਇਸੀਨੰ ਸਙ੍ਘੋ, ਤੇਨ ਨਿਸੇਵਿਤਨ੍ਤਿ **ਇਸਿਸਙ੍ਘਨਿਸੇਵਿਤੰ**। ਕਾਮੰ ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਪਾਸਾਦਕੂਟਾਗਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਨਿਸੀਦਨਨਿਪਜ੍ਜਨਾਯ

ਰੁਕ੍ਖਲਤਾਦਿਵਸੇਨ ਭੂਮਿਸਯਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾ ਮਹਤੀ ਰਮਣੀਯਤਾ ਅਤ੍ਥੇਵ, ਸਾ ਪਨ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਭਾਵੇਨ ਅਰਿਯਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤਥਾ ਨ ਤੋਸੇਤਿ; ਯਥਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਨਿਸੇਵਿਤਭਾਵੇਨਾਤਿ ਆਹ – **"ਪਠਮਗਾਥਾਯ ਜੇਤਵਨਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਯਤ੍ਥ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਭੂਮਿਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੯੮; ਥੇਰਗਾ॰ ੯੯੧; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬੧)। ਅਪਚਯਗਾਮਿਨੀ ਚੇਤਨਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਦ੍ਧਿਮਾਵਹਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਚੇਤਨਾ"**ਤਿ। ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਵਿਦਿਤਕਰਣਟ੍ਠੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਟ੍ਠੇਨ ਚ **ਵਿਜ੍ਜਾ,** ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਆਹ – **"ਵਿਜ੍ਜਾਤਿ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾ"**ਤਿ। **ਸਮਾਧਿਪਕ੍ਖਿਕੋ ਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸਤਿਸਮਾਧਯੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗਿਯੋ ਸਮਾਧਿਪਿ ਸਮਾਧਿਪਕ੍ਖਿਕੋ। ਸੀਲਂ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਂ ਉਤ੍ਤਮ"**ਨ੍ਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਕਭਾਵੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗੋ । ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਥਾ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ, ਏਵਂ ਵਾਯਾਮਸਤਿਯੋ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ – **"ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵਾਯਾਮਸਤਿਸਮਾਧਯੋ"**ਤਿ। ''ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਹਿ ਇਧ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, – ''ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਾ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਅਹੇਸੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੯੮; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੭੮) ਵਿਯ। **ਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਜੀਵਾ ਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਏਵ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਗਹਿਤਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ – **"ਏਤੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨਾ"**ਤਿ।

ਉਪਾਯੇਨਾਤਿ ਯੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ, ਤੇਨ **ਸਮਾਧਿਪਕ੍ਖਿਯਂ** ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਧਮ੍ਮਞ੍ਚੇਵ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਞ੍ਚ। ''ਅਰਿਯਂ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਸਉਪਨਿਸਂ ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੩੬) ਹਿ ਵਚਨਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਆਦਯੋ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਾਪਿ ਸਮਾਧਿਪਕ੍ਖਿਯਾ। **ਵਿਚਿਨੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵੀਮਂਸੇਯ੍ਯ, ਭਾਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਹੇਤੁਕਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ। ਤੇਨਾਹ – **"ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤੀ"**ਤਿ। **ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮਂ ਵਿਚਿਨੇਯ੍ਯ,** ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਵਿਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ। ਤੇਸੁ ਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਿਯਮਾਨੇਸੁ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਾ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੀਯਤਿ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਪਹਾਨਪਟਿਵੇਧੇਨ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਟਿਵੇਧੇਨ, ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ ਭਾਵਨਾਪਟਿਵੇਧੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੀਯਤਿ, ਏਵਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸੁਜ੍ਝਤਿ। ਤੇਨਾਹ – **"ਏਵਂ ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤੀ"**ਤਿ। ਇਧਾਪਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ। ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਵਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਯਮਾਨੇਸੂਤਿ ਵਚਨਸੇਸੋ।

ਅਵਧਾਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨਵਚਨਂ, ਅਵਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋਵਾ**ਤਿ ਚ ਅਵਧਾਰਣਂ ਤਸ੍ਸ ਸਾਵਕਭਾਵਤੋ ਸਾਵਕੇਸੁ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋਵ ਸੇਯ੍ਯੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤਿ। **ਕਿਲੇਸਉਪਸਮੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਹਾਥੇਰਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸੋ ਕਿਲੇਸੂਪਸਮੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਸਾਵਕਸ੍ਸ ਵਿਸਯੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਹੋਸਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ – ''ਯੋਪਿ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਏਤਾਵਪਰਮੋ ਸਿਯਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਕਥਨ੍ਤਿ? ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸਾਵਕਵਸੇਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ – ''ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੩.੧੪੧; ਵਿਭ॰ ਮੂਲਟੀ॰ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ) ਵਚਨਤੋ ਸਾਵਕੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ – **"ਪਾਰਙ੍ਗਤੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਤੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋਵਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੨. ਛਨ੍ਨੋਵਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੯. ਛਨ੍ਨੋਤਿ ਇਦਂ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਏਵਂਨਾਮਕੋ ਥੇਰੋ"**ਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਕਾਲੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਣ੍ਡੋ ਆਣਤ੍ਤੋ, ਅਯਂ ਸੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – **"ਨ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਂ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ"**ਤਿ, ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਕਾਲੇ ਕਪਿਲਪੁਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗਿਲਾਨਪੁਚ੍ਛਕਾ**ਤਿ ਗਿਲਾਨਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਨਕਾ, ਗਿਲਾਨਭਾਵਸ੍ਸ ਅਵਤ੍ਥਂ ਸੋਤੁਕਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਸਨਤੋ ਹਿਂਸਨਤੋ **ਸਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਜੀਵਿਤਹਾਰਕਸਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿ।

੩੯੦. ਉਪਪਜ੍ਜਂ ਏਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਨੁਪਵਜ੍ਜਂ,** ਕਰਜਕਾਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਯਤਿਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਰਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕ"**ਨ੍ਤਿ।

੩੯੧. **ਖਯਵਯਂ ਞਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ ਖਣਭਙ੍ਗਂ ਨੇਤ੍ਵਾ ਞਾਣੇਨ ਯਾਥਾਵਤੋ ਞਤ੍ਵਾ। **ਨੇਤਂ ਮਮਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਮਮਂਕਾਰਾਭਾਵਤੋ। **ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਤੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਅਹਂਕਾਰਾਭਾਵਤੋ। **ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਤੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਅਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਾਭਾਵਤੋਤਿ ਆਹ – **"ਨੇਤਂ ਮਮ…ਪੇ॰… ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮੀ"**ਤਿ।

੩੯੩. **ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਰਿਯੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੁਕੋ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਂ ਅਧਿਵਾਸੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇ, ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਅਧਿਮਾਨੇਨੇਵ – ''ਨਾਭਿਕਙ੍ਖਾਮਿ ਜੀਵਿਤਂ, ਪਰਿਚਿਣ੍ਣੋ ਮੇ ਸਤ੍ਥਾ, ਨਿਰੋਧਂ ਦਿਸ੍ਵਾ''ਤਿ ਵਦਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਦਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ, ''ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਚਲਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਿਤਭਾਵੇਨ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਛਨ੍ਨੋ ਮਾਰਣਨ੍ਤਿਕਂ ਵੇਦਨਂ ਅਧਿਵਾਸੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੋ ਚਲਤਿ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਚਲਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਤੇਨ ਇਦਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਂ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਕਪ੍ਪ**ਸਦ੍ਦੋ ਕਾਲਪਰਿਯਾਯੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਨ ਕਾਲਵਿਸੇਸਵਾਚਕੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ – **"ਨਿਚ੍ਚਕਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲ"**ਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਂਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਲ੍ਲਿਨੇ, ਏਵਂ ਤਾਹਿਪਿ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਮੁਤ੍ਤਭਾਵਤੋਤਿ ਆਹ – **"ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। **ਚਲਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾ ਅਸਮਾਰਦ੍ਧਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਦੀਨਵਵਸੇਨ ਚਲਨ੍ਤਂ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਵਿਰੂਪਂ ਚਲਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ – **"ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਤਾਦਿਸੇ ਪਨ ਪਪਞ੍ਚਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਲਿਤੇ ਅਸਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨਤਾਯ ਕਿਲੇਸਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ ''ਚਲਿਤੇ ਅਸਤਿ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀ''ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – **"ਕਿਲੇਸਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਨਾਮ ਹੋਤੀ"**ਤਿ।

ਭਵਨ੍ਤਰਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਮਨਟ੍ਠੇਨ **ਨਤਿ**। ਤੇਨਾਹ – **"ਨਤਿਯਾ ਅਸਤੀਤਿ ਭਵਤ੍ਥਾਯ ਆਲਯਨਿਕਨ੍ਤਿਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਅਸਤੀ"**ਤਿ। **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਆਗਤਿ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਭਵਨ੍ਤਰਤੋ ਇਧੇਵ ਆਗਮਨਂ ਨਾਮ, **ਚੁਤਿਵਸੇਨ** ਚਵਨਵਸੇਨ ਇਤੋ ਭਵਨ੍ਤਰਸ੍ਸ **ਗਮਨਂ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ** ਆਗਤਿਗਤਿਯਾ ਅਸਤਿ ਕਤੂਪਚਿਤਸ੍ਸਪਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਰਿਕਪ੍ਪਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ। **ਚਵਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਭਵਤੋ ਚਵਨਵਸੇਨ **ਚੁਤਿ,** ਆਯਤਿਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪਪਾਤੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਯਤੋ ਗਤਿ ਆਗਤਿ ਚਵਨਂ ਉਪਪਾਤੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਏਵ ਨੇਵਿਧ, ਨ ਹੁਰਂ, ਨ ਉਭਯਮਨ੍ਤਰੇਨ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਗਤਿਯਾ ਆਗਤਿਯਾ ਚ ਅਭਾਵਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਚੁਤੂਪਪਾਤੋ ਨਤ੍ਥਿ; ਤੇਨ ਨ ਇਧਲੋਕੇ ਠਿਤੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਨ ਪਰਲੋਕੇ ਠਿਤੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਉਭਯਮਨ੍ਤਰੇਨ ਠਿਤੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਨਯਿਧ ਲੋਕੇ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਇਧਲੋਕਪਰਲੋਕਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਂਸਰਣਪਦੇਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ, ''ਨ ਉਭਯਮਨ੍ਤਰੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਉਭਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ, **"ਨ ਉਭਯਤ੍ਥ ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਆਹ। **ਅਯਮੇਵ ਅਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯੋ ਇਧਲੋਕੇ ਪਰਲੋਕੇ ਚ ਅਭਾਵੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਂ, ਅਯਮੇਵ ਸਕਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਮੂਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ।

੩੯੪. **ਕਣ੍ਠਨਾਲ਼ਿਂ ਛਿਨ੍ਦੀ**ਤਿ ਨਾਲ਼ਿਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਆਰਭਿ। **ਤਸ੍ਮਿਂ** ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਆਰਦ੍ਧਕ੍ਖਣੇ ਛੇਦੇ ਚ ਵਤ੍ਤਤਿ; **ਮਰਣਭਯਞ੍ਚ ਓਕ੍ਕਮਿ** ਅਵੀਤਰਾਗਭਾਵਤੋ, ਤਤੋ ਏਵ **ਗਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ**। ''ਸੋਪਿ ਨਾਮ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਅਨੁਪਵਜ੍ਜਤਂ ਬ੍ਯਾਕਰਿਤ੍ਵਾ ਸਰਾਗਮਰਣਂ ਮਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਸਂਵਿਗ੍ਗਮਾਨਸੋ **ਸਙ੍ਖਾਰੇ** ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ **ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ। ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਬਹੁਸੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣਂ ਪਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਤਾਵਦੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਨਨ੍ਤਰਂ ਕਣ੍ਠਨਾਲ਼ਿਚ੍ਛੇਦਪਚ੍ਚਯਾ ਜੀਵਿਤਨਿਰੋਧੇਨ **ਸਮਸੀਸੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿ**। ਨ ਹਿ ਅਨ੍ਤਿਮਭਵਿਕਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤਿ। **ਥੇਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਛਨ੍ਨਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ। **ਬ੍ਯਾਕਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਰਣਵਚਨਂ ''ਬ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਹੇਤੁਨਾ''ਤਿ। ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਥੇਰੋ ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤਿ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ, ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਨ। **ਥੇਰੋ**ਤਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ। **ਪੁਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਥਾ ਕੁਲਸਂਸਗ੍ਗਪਸੁਤੋ ਕਥਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ''ਪੁਬ੍ਬੇ ਕੁਲੇਸੁ ਸਂਸਟ੍ਠਵਿਹਾਰੀ''ਤਿ

ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਪਞ੍ਞਾਤਸ੍ਸਪਿ **ਇਮਸ੍ਮਿਂ** ''ਹੋਨ੍ਤਿ ਹੇਤੇ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਗਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤ-**ਟ੍ਠਾਨੇ ਅਸਂਸਟ੍ਠਭਾਵੋ ਪਾਕਟੋ ਅਹੋਸਿ**। ਪਕ੍ਕਮ੍ਪਿ ਨਿਪਕ੍ਕਂ ਵਿਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਾਪਿ ਕੇਚਿ ਅਸਞ੍ਞਤਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਛਨ੍ਨੋਵਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੩. ਪੁਣ੍ਣੋਵਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੫. ਅਨਨ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇ ''ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਤਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨੋ ਅਰਿਯਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ, ਇਧ ਪਨ ਅਕਤਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਂ ਨਾਮ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋਤਿ ਆਹ – **''ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਤਿ ਏਕੀਭਾਵਾ''**ਤਿ। ''ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ''ਤਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਰੂਪਂ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਭੂਤਂ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਤਿ ਉਭਯਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਂ ਬਾਹਿਰਞ੍ਚ ਆਯਤਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਾਦਿਸਾਮਞ੍ਞੇਨ **ਤਞ੍ਚੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤਂ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਏਕਜ੍ਝਂ ਪਚ੍ਚਾਮਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਆਹ – **''ਤਞ੍ਚੇਤਿ ਤਂ ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚੇਵ ਰੂਪਞ੍ਚਾ''**ਤਿ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਸਦ੍ਦੇਨ ਜੋਤਿਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਤਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਤਿ ਤਦੁਭਯਂ, ''ਮਨੋਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਪਦੇਨ ਕਥਿਤਮੇਵਾਤਿ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਸਮੋਧਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਸਹਾਵਟ੍ਠਾਨੇਨ, ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਨਨ੍ਦਿਯਾ ਤਣ੍ਹਾਯ ਸਹ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ – ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਨ੍ਦੀ''ਤਿ। **ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਮੋਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਵੇਕਾਰੇ ਸਹਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਦ੍ਵਾਰਾਨਂਯੇਵ ਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਥਾ ਸਮੁਦਯੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ – **''ਇਤਿ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੂ''**ਤਿਆਦਿ। ਕਿਲੇਸਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਚ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ਆਹ – **''ਵਟ੍ਟਂ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੀ''**ਤਿ। **ਦੁਤਿਯਨਯੇ**ਤਿ ''ਸਨ੍ਤਿ ਚ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇ ਦੁਤਿਯੇ ਦੇਸਨਾਨਯੇ। **ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਨ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿ ਨਾਪਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿਸ੍ਸ ਪਨ ਇਧ ਸਮ੍ਭਵੋ ਏਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। **ਸਤ੍ਤਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਅਕ੍ਕੋਸਨੇ ਪਰਿਭਾਸਨੇ ਪਾਣਿਪ੍ਪਹਾਰੇ ਲੇਡ੍ਡੁਪ੍ਪਹਾਰੇ ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਹਾਰੇ ਸਤ੍ਥਪ੍ਪਹਾਰੇ ਜੀਵਿਤਾਵੋਰੋਪਨੇਤਿ ਇਮੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ। ''ਭਦ੍ਦਕਾ ਵਤਿਮੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਖਨ੍ਤਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ **ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਾਪੇਤੁਂ**।

੩੯੬. **ਚਣ੍ਡਾ**ਤਿ ਕੋਧਨਾ, ਤੇਨ ਦੂਸਿਤਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਦੁਟ੍ਠਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਕਿਬ੍ਬਿਸਾ**ਤਿ ਪਾਪਾ। **ਫਰੁਸਾ**ਤਿ ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਪਸਾਦਸਿਨੇਹਾਭਾਵੇਨ ਲੁਦ੍ਦਾ। ਫਰੁਸਵਚਨਤਾਯ ਵਾ **ਫਰੁਸਾ,** ਤਥਾਭੂਤਾ ਪਨ ਲੁਦ੍ਦਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **''ਕਕ੍ਖਲ਼ਾ''**ਤਿ। **ਇਦਞ੍ਚ ਤੇ**ਤਿ, ''ਹਤ੍ਥਚ੍ਛੇਦਂ ਨਾਸਿਕਚ੍ਛੇਦ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਂ ਇਦਞ੍ਚ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਭਯਦਸ੍ਸਨੇਨ ਤਜ੍ਜੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

ਘਟਿਕਮੁਗ੍ਗਰੇਨਾਤਿ ਦਣ੍ਡਾਨਂ ਕਿਰ ਅਗ੍ਗਪਸ੍ਸੇ ਘਟਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਸੋ ''ਘਟਿਕਮੁਗ੍ਗਰੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਏਕਤੋਧਾਰਾਦਿਨਾ** ਸਤ੍ਥੇਨ ਕਰਵਾਲਖਗ੍ਗਾਦਿਨਾ। **''ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਾਦੀਨਂ ਏਤਂ ਨਾਮ''**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਾਦਯੋ ''ਦਮੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਂ ਪਾਠਪਦੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਸਚ੍ਚੇਨਾ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਮੇਤਿ ਸਂਵਰੇਤੀਤਿ **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ,** ਦਮੋ। ਰਾਗਾਦਿਪਾਪਧਮ੍ਮੇ ਦਮੇਤਿ ਉਪਸਮੇਤੀਤਿ **ਦਮੋ,** ਪਞ੍ਞਾ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇ ਦਮੇਤਿ ਉਪਸਮੇਤਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤੀਤਿ **ਦਮੋ** ਉਪੋਸਥੋ। ਬਜਾਪਾਦਵਿਹੇਸਾਦਿਕੇ ਦਮੇਤਿ ਵਿਨੇਤੀਤਿ **ਦਮੋ**ਤਿ ਆਹ – **''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤੇ ਖਨ੍ਤਿ 'ਦਮੋ'ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ''**ਤਿ। **ਉਪਸਮੋਤਿ ਤਸ੍ਸੇ**ਵ ਦਮਸ੍ਸ ਵੇਵ**ਚਨਂ,** ਤਸ੍ਮਾ ਦਮੋ ਚ ਸੋ ਬਜਾਪਾਦਾਦੀਨਂ ਵਿਨਯਨਟ੍ਠੇਨ ਤੇਸਂਯੇਵ ਉਪਸਮਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪਸਮੋ ਚਾਤਿ **ਦਮੂਪਸਮੋ,** ਅਧਿਵਾਸਨਖਨ੍ਤਿ।

੩੯੭. ਤਤ੍ਥ ਖਨ੍ਤਿਯਂ ਕਤਾਧਿਕਾਰੋ ਤਂ ਜਨਪਦਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਅਵਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਸ੍ਸ ਅਪਦਾਨਂ ਸਮੁਦਾਗਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ, **''ਕੋ ਪਨੇਸ ਪੁਣ੍ਣੋ''**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਸੁਨਾਪਰਨ੍ਤਜਨਪਦੇ। **ਅਸਪ੍ਪਾਯਵਿਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਾਭਿਯੋਗਸ੍ਸ ਨ ਸਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਹਾਰਂ।

ਦ੍ਵੇ ਭਾਤਰੋਤਿ ਅਵਿਭਤ੍ਤਸਾਪਤੇਯਜਾ ਅਵਿਭਤ੍ਤਵੋਹਾਰਸਂਯੋਗਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਤੇਸੂ**”ਤਿਆਦਿ। **ਜਨਪਦਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤੋ** ਭਣ੍ਡਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਜਨਪਦੇਸੁ ਵਿਕ੍ਕਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ।

‘‘ਬੁਦ੍ਧਪੂਜਂ ਧਮ੍ਮਪੂਜਂ ਸਙ੍ਘਪੂਜਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ **ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾ। ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਂ ਆਹਚ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਸੀ**ਤਿ, ‘‘ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਵਚਨਂ ਅਸ੍ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਂ ਸੋਤਪਥਂ ਉਪਗਤਂ ਅਨਪ੍ਪਕਂ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਂ ਪੀਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਣੀਤਰੂਪੇਹਿ ਛਵਿਚਮ੍ਮਾਦੀਨਿ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਂ ਆਹਚ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਕ੍ਕਿਣਨਵਸੇਨ ਵਿਨਿਯੋਜਿਤਂ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਵੀਥਿਂ ਨ ਓਤਰਤਿ। **ਮਯ੍ਹਂ ਅਸਪ੍ਪਾਯੋ**ਤਿ ਮਯ੍ਹਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾਯ ਸਪ੍ਪਾਯੋ ਉਪਕਾਰੋ ਨ ਹੋਤਿ।

ਕੋਚਿ ਚਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ ਮਹਤਾ ਸਮੁਦ੍ਦਵੀਚਿਸਦ੍ਦੇਨ ਉਪਦ੍ਦੁਤਤ੍ਤਾ ਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਮੁਦ੍ਦਵੀਚਿਯੋ**”ਤਿਆਦਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਮਕੁਲਵਿਹਾਰੋ।

ਉਤ੍ਤੁਮਜਵੇਨ ਗਚ੍ਛਮਾਨਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ **ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਦੀਪਕਂ ਪਾਪੁਣਿ।**

ਉਪ੍ਪਾਦਿਕਂ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਮਹਾਵਾਤਮਣ੍ਡਲਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਸਂਖੋਭੇਨ੍ਤੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਉਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ।

ਥੇਰੋ, ‘‘ਅਮ੍ਹੇ ਆਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਥਾ’’ਤਿ ਕਨਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਆਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਾਪਿ ਆਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ – “**ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਖਣੇ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। **ਸਮ੍ਮੁਖੇ**ਤਿ ਸੀਸਟ੍ਠਾਨੇ। **ਪਟਿਵੇਦੇਸੁ**ਨ੍ਤਿ ਪਵੇਦੇਸੁਂ, ਉਪਾਸਕਾ ਮਯਨ੍ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਿਂਸੁ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਯ੍ਹਂ ਪਰਿਚ੍ਚੁਤ੍ਤਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ। **ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਣ੍ਡਮਣ੍ਡਲਮਾਲਸਦਿਸਂ ਪਟਿਸ੍ਸਯਂ। **ਪਰਿਚਾਰਕਾ**ਤਿ ਅਵਸੇਸਗਾਮਿਨੋ।

ਸਚ੍ਚਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਓਕਾਸਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ “**ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਤਾਨ**”ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਤਂ ਦਿਵਸਂ…ਪੇ॰… ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ,** ਤੇਨ ਸੋ ਥੇਰੋ ਪਠਮਂ ਸਲਾਕਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਨਂ ਏਤਦਗ੍ਗੇ ਠਪਿਤੋ।

ਵਾਣਿਜਗਾਮਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਤਿ ਵਾਣਿਜਗਾਮਸਮੀਪਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਬੁਦ੍ਧਕੋਲਾਹਲ**ਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਉਪਗਮ੍ਮ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕੁਤੂਹਲਂ।

ਮਹਾਗਨ੍ਧਕੁਟਿਯਂਯੇਵਾਤਿ ਜੇਤਵਨਮਹਾਵਿਹਾਰੇ ਮਹਾਗਨ੍ਧਕੁਟਿਯਂਯੇਵ। **ਪਰਿਚਰਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਂ।

ਗਨ੍ਧਕਟ੍ਠਾਨੀਤਿ ਚਨ੍ਦਨਅਗਰੁਸਲਲ਼ਾਦੀਨਿ ਸੁਗਨ੍ਧਕਟ੍ਠਾਨਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵਾਤਿ।

ਪੁਣ੍ਣੋਵਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੪. ਨਨ੍ਦਕੋਵਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੮. ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਭਾਰਂ ਅਕਾਸਿ ਉਪਾਯੇਨ ਨਨ੍ਦਕਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਓਵਾਦੇਨ ਵਿਨੇਤਬ੍ਬਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਵਿਨਯਤ੍ਥਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਇਮਂ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਪਰਿਯਾਯਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਪਰਿਯਾਯੋ,** ਪਟਿਪਾਟੀਤਿ ਆਹ – “**ਪਰਿਯਾਯੇਨਾਤਿ ਵਾਰੇਨਾ**”ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਨ੍ਦਕਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ। **ਵਦਾਪੇਸਿ** ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੋਕਾਸਭਾਵਂ। **ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਓਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਓਵਦਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਵਾਰੇਨ ਓਵਦਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਓਵਦਨਂ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ ਹੋਤਿ ਪਸੀਦਤਿ** ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਸਿਦ੍ਧੇਨ ਗਾਰਵਬਹੁਮਾਨੇਨ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਪੇਮਵਸੇਨ।

ਗੋਤਮੀਤਿ ਮਹਾਪਜਾਪਤਿਗੋਤਮੀ। **ਸੇਟ੍ਠਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬਾਰਾਣਸਿਸੇਟ੍ਠਿਨੋ।

ਤੇਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੇ। **ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ** ਚਿਰਤਰਕਾਲਂ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯ ਪਰਿਭਾਵਿਤਸਨ੍ਤਾਨਤਾਯ, ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੇਸੁ ਚ ਗਾਰਵਬਹੁਮਾਨਤਾਯ। **ਦੁਗ੍ਗਤੇਹਿਪਿ ਸਕ੍ਕਾ ਕਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤੇਹਿਪਿ ਯਥਾਵਿਭਵਂ ਕਤਾ ਕੁਟਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਵਸਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ।

ਹਤ੍ਥਕਮ੍ਮਂ ਦੇਥਾਤਿ ਹਤ੍ਥਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਨਿਸਂਸਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਤਾਦਿਸਾਨਂ ਮਹੇਸੀਨਂ ਕਤਂ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਂ ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਹੋਤਿ। ਆਵਾਸਦਾਨਞ੍ਚ ਨਾਮ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਮਹਾਨਿਸਂਸਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਮਹਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਵਹਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਨਿਸਂਸਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ। **ਗਾਲ੍ਹੇਨ ਓਵਾਦੇਨ ਤਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ, ''ਇਮੇਸੁ ਨਾਮ ਕਰੋਨ੍ਤੇਸੁ ਤ੍ਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਕਰੋਸਿ, ਮਮ ਜੇਟ੍ਠਕਦਾਸਸ੍ਸ ਭਰਿਯਭਾਵਂ ਨ ਜਾਨਾਸਿ। ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਕਰਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕਰਣੇ ਤੁਯ੍ਹਂ ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਭਯੇਨ ਤਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। **ਸਤਂ ਸਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਤਂ ਸਤਂ ਦਾਸਪੁਤ੍ਤਾ ਏਕਜ੍ਝਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕਞ੍ਚ ਏਕਞ੍ਚ ਕੁਟਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਦਾਸਿ। **ਚਙ੍ਕਮਨਾਦਿਪਰਿਵਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਚਙ੍ਕਮਨਰਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਦਿਵਾਟ੍ਠਾਨਭੋਜਨਾਦਿਪਰਿਵਾਰਟ੍ਠਾਨਸਹਿਤਂ। **ਜਗ੍ਗਿਤ੍ਵਾ** ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਪੇਸੀ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜਾਪੇਸਿ। **ਪਰਿਵਤ੍ਤਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚੇਤਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਤਿਚੀਵਰਾਨੀ**ਤਿ ਸਹਸ੍ਸਗ੍ਘਨਿਕਾਨਿ ਤਿਚੀਵਰਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਅਦਾਸਿ। **ਕਾਲੇਨ ਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲੇ ਕਾਲੇ, ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਕਾਲੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰਜ੍ਜੇ ਠਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਭੂਤ੍ਤੂਪਕਾਰਰਜ੍ਜੇ ਠਿਤਸ੍ਸ।

ਨਨ੍ਦੁਕਤ੍ਥੇਰੋਪੀਤਿ ਤਦਾ ਜੇਟ੍ਠਕਦਾਸੋ ਏਤਰਹਿ ਨਨ੍ਦੁਕਤ੍ਥੇਰੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ। **ਜੇਟ੍ਠਕਦਾਸਿਧੀਤਾ ...ਪੇ॰... ਅਗ੍ਗਮਹੇਸਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਾ**ਤਿ ਮਹਾਪਜਾਪਤਿਗੋਤਮਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦੁਕੋ**ਤਿ ਅਯਮੇਵ ਸਮੁਦਾਗਮਤੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਨ੍ਦੁਕਤ੍ਥੇਰੋ। **ਏਤਾਵ ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ**ਤਿ ਏਤਾਵਤਾ ਸਮੁਦਾਗਮਤੋ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ।

੩੯੯. ਹੇਤੁਨਾਤਿ ਞਾਯੇਨ ਅਵਿਪਰੀਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾ ਹਿ ਪੁਰਿਮਾ ਪੁਰਿਮਾ ਪਟਿਪਦਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਕਾਰਣਂ। **ਯਾਥਾਵਸਰਸਤੋ ਦਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਤੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਵਿਯ।

੪੦੧. ਤਂ ਸਭਾਵਂ ਤਂਸਭਾਵਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਵੇਦਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਅਨੁਰੂਪਂ।

੪੦੩. ਪਠਮਤਰਂਯੇਵ ਅਨਿਚ੍ਚਾਤਿ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਛਾਯਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਭਾਵੋ ਪਠਮਤਰਂਯੇਵ ਸਿਦ੍ਧੋ। ਨ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀਤਿ।

੪੦੪. ਅਨੁਪਹਨਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ। ਕਥਂ ਪਨ ਮਂਸਕਾਯਂ ਚਮ੍ਮਕਾਯਞ੍ਚ ਅਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਇਤਰੇਸਂ ਕਨ੍ਤਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, "**ਤਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚਮ੍ਮਂ ਅਲ੍ਲਿਯਾਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਚਮ੍ਮੇ ਲਗ੍ਗਾਪੇਨ੍ਤੋ ਚਮ੍ਮਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਚਮ੍ਮਂ ਬਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਵਰਕਾਲੇ ਨ ਫਾਲੇਨ੍ਤੋ ਚਮ੍ਮਬਦ੍ਧੇ ਕਤ੍ਵਾ। **ਏਵਂ ਅਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਮਂਸਚਮ੍ਮਕਾਯਾਨਂ ਵਿਨਾਸਨਂ ਅਕਤ੍ਵਾ, ਵਿਲਿਮਂਸਾਦਿਵਿਕਨ੍ਤਨੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਵੇਚੇਤ੍ਵਾ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਲਿਮਂਸ**ਨ੍ਤਿ ਚਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਿਤਮਂਸਂ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕਿਲੋਮਕਨ੍ਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਨ੍ਹਾਰੂ**ਤਿ ਸੁਖੁਮਨ੍ਹਾਰੁ। **ਬਨ੍ਧਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਮ੍ਮਮਂਸਾਨਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ। ਤੇਨਾਹ – "**ਸਬ੍ਬਚਮ੍ਮੇ ਲਗ੍ਗਵਿਲਿਪਨਮਂਸਮੇਵਾ**"ਤਿ। **ਅਨ੍ਤਰਕਿਲੇਸਮੇਵਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਜਾਤਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤੋਗਧਤਾਯ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਭੂਤਕਿਲੇਸਮੇਵ।

੪੦੫. ਤਜ੍ਜਂ ਵਾਯਾਮਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਪੁਰਿਸੇਨ ਕੁਠਾਰਿਨਾ ਛੇਜ੍ਜਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤੇ ਛੇਜ੍ਜਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਭਾਵੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਕਾਯਪਰਿਲ੍ਹਾਹਾਭਾਵੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਵਟ੍ਠਾਨਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਰੇ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਣਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਕਿਲੇਸੇ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ ਵੀਰਿਯਬਲੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਤਿ-ਪੀਤਿ-ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ-ਸਮਾਧਿ-ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਏਵਂ ਨ ਵਿਨਾ ਛਹਿ...ਪੇ॰... ਸਕ੍ਕੋਤੀ**"ਤਿ।

੪੦੭. ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਯੇਨ ਤਾਸੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਸਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਸਪ੍ਪਾਯਾ, ਆਸੇਵਨਮਨ੍ਦਤਾਯ ਪਨ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਨ ਜਾਤਾਯੇਵ; ਪੁਨ ਤਥਾ ਦੇਸਨਾਯ ਸਤਿ ਆਸੇਵਨਬਲਵਤਾਯ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਤੇਨੇਵ ਓਵਾਦੇਨ ਓਵਦੇਯ੍ਯਾਸੀਤਿ।

੪੧੫. ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮਿਕਾਤਿ ਸਬ੍ਬਾਸੰ ਕਨਿਟ੍ਠਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ, ਅਨਰਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਕਾਚਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਸੇਸਾ ਪਨ...ਪੇ॰... ਖੀਣਾਸਵਾ ਚਾ**"ਤਿ। **ਯਦਿ ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਅਖੀਣਾਸਵਾਪਿ ਤਾਦਿਸਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਅਤ੍ਥਿ। ਏਵੰ ਸਤਿ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਭਾਵੇਨਪਿ ਸਤਿ ਖੀਣਾਸਵਭਾਵੇ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਚੋਦੇਤਿ, "**ਕਥੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ**"ਤਿ? ਇਤਰੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾਤਿ ਕਾਰਣੰ ਵਤ੍ਵਾ, "**ਯਸ੍ਸ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਤਿ। **ਅਜ੍ਝਾਸਯਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ, ਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਗੁਣਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਕਦਾ ਨੁ ਖੋ**"ਤਿਆਦਿ। ਏਤੇਨ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਸਮ੍ਮਸਿਤਜ੍ਝਾਨਾਨੰ ਵਿਸਦਿਸਤਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਾਲੇ ਪਵਤ੍ਤਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਮਗ੍ਗਙ੍ਗਝਾਨਙ੍ਗਾਨੰ ਵਿਸੇਸਤਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦੀਪਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਨਨ੍ਦਕੋਵਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੫. ਰਾਹੁਲੋਵਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧੬. ਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਪਾਚੇਨ੍ਤੀਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਮੁਤ੍ਤਿਭੂਤੰ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਾਚੇਨ੍ਤਿ ਸਾਧੇਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਾ। ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਕਾਰਣਧਮ੍ਮਾ। ਤੇਨਾਹ – "**ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਰਣਵਸੇਨਾ**"ਤਿ, ਅਰਹਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸਮ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਯੋ ਵਿਸੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾਵ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦੀਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੋਚੇਨ੍ਤਾ ਅਗ੍ਗਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੰ ਪਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਬਾਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇਨ ਪਣ੍ਡਿਤਪਯਿਰੁਪਾਸਨੇਨ ਪਸਾਦਾਵਹਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਚ ਹੋਤਿ। ਤਤੋ ਇਧ ਪਨ੍ਨਰਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਰਹਿਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ। ਤੇ ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨ ਕਦਾਚਿ ਸਦ੍ਧਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤੇਸੰ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਆਪਜ੍ਜਨੇਨ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਅਸਦ੍ਧਿਯਮੇਵ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਪਟਿਭਯਮਗ੍ਗੋ ਵਿਯ ਦੂਰਤੋ ਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਾ। **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਸਦ੍ਧਾਯ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾ ਅਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸੰਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਸਦ੍ਧੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ। ਤੇ ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। **ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਰਤਨਾਨਿ ਕਮ੍ਮਕਮ੍ਮਫਲਾਨਿ ਚ। **ਸੇਵਤੋ**ਤਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨੰ ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਦੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁੰ ਵਡ੍ਢੇਤੁਞ੍ਚ ਨਿਸੇਵਤੋ। ਸੇਸਪਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਾਨਿ। ਅਥ ਵਾ **ਸੇਵਤੋ** ਉਪਸਙ੍ਕਮਤੋ। **ਭਜਤੋ** ਤੇਸੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੰ ਭਤ੍ਤਿੰ ਕੁਬ੍ਬਤੋ। **ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੋ**ਤਿ ਤੇਸੰ ਓਵਾਦਾਨੁਸਾਸਨਿਕਰਣਵਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਹਤੋ। **ਪਸਾਦਨੀਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ** ਨਾਮ ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਗੁਣਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾ ਪਸਾਦਾਵਹਾ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨੀਯਸੁਤ੍ਤਾਦਯੋ। ਤੇ ਹਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਸਨ੍ਨਾ ਉਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। **ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਤੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਦੂਰੀਭਾਵਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਸੂਪਹਾਰਤੋ ਚ ਆਸੇਵਨੰ ਭਾਵਨੰ ਲਭਨ੍ਤਿ। **ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ** ਮਗ੍ਗਫਲਾਵਹਭਾਵੇਨ ਅਚ੍ਛਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – **ਕੁਸੀਤੇ**ਤਿ ਅਲਸੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੰ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੇ। **ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੇ**ਤਿ ਪਗ੍ਗਹਿਤਵੀਰਿਯੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੇ। **ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਉਪਾਯਪ੍ਪਧਾਨੇ। **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ** ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਅਵੇਕ੍ਖਤੋ। ਤੇ ਹਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਲੀਨੰ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਆਰਮ੍ਭਧਾਤੁਆਦਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਵਿਧਿਨਾ

ਸਤਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਭਿਯੋਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। **ਅਸਮਾਹਿਤੇ** ਭਨ੍ਤਮਿਗਭਨ੍ਤਗੋਣਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗੇ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇ। **ਸਮਾਹਿਤੇ** ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਾ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿਨਾ ਚ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਮਾਹਿਤਚਿਤ੍ਤੇ। **ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਾਦਿਞਾਨਾਨਿ ਪਠਮਾਦਿਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਚ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਉਪਰੂਪਰਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਸਮਾਧਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। **ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੇ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਪਞ੍ਞੇ, ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਸਵਨਸਮ੍ਮਸਨਾਭਾਵੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਞ੍ਞਾਰਹਿਤੇ ਚ। **ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਚੇਵ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ। **ਗਮ੍ਭੀਰਞਾਣਚਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰੰ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਸਚ੍ਚਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਭੇਦੰ ਞਾਣਸ੍ਸ ਚਰਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨੰ, ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਗਮ੍ਭੀਰਞਾਣਸ੍ਸ ਚਰਿਯੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਸਮ੍ਮੋਹੰ ਵਿਧਮਤਿ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਭਿਯੋਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧੇ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਸਮੂਹੇ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਰਣਾਨਿ, ''ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਇਧ ਸਦ੍ਧਾਦਿਕੇ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **"ਅਪਰੇਪੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਏਵ, ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦੀਨੰ ਪਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਤਾਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ – **"ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਾ ਸਞ੍ਞਾ"**ਤਿ। **ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾਦਯੋ**ਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ ਸੀਲਸੰਵਰੋ ਅਭਿਸਲ੍ਲੇਖਕਥਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾ ਇਮੇ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **"ਮੇਘਿਯਸੁਤ੍ਤਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯੰ"** (ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੧) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਲੋਕੰ ਵੋਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਵੇਨੇਯ੍ਯਸਤ੍ਤਲੋਕੰ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ।

੪੧੯. ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਰਾਹੁਲਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਪਰਿਪਕ੍ਕਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਟ੍ਠਪਿਤਪਤ੍ਥਨਾ ਦੇਵਤਾ ਉਦਿਕ੍ਖਮਾਨਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, – ''ਕਦਾ ਨੁ ਖੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯੇ ਵਿਨੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਸਤ੍ਥਾ ਏਵੰ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੇਸਿ, ਤਾਵਦੇਵ ਸਮਾਨਜ੍ਝਾਸਯਤਾਯ ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਤਙ੍ਖਣੰ ਆਗਮੇਨ੍ਤਿਯੋ ਤਾ ਦੇਵਤਾਯੋ ਤੰ ਸਮਵਾਯੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਅਨ੍ਧਵਨਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ। ਉਪਾਲਿਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਨੋ ਦੀਘਨਖਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸ੍ਸ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੇਸੁ ਦਸ੍ਸਨਕਿਚ੍ਚੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋਤਿ ਤੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੩੦) **ਪਠਮਮਗ੍ਗੋ "ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁ"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ,** ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਯੁਨੋ ਪਨ ਫਲਞਾਣਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਸਾਤਿਸਯਾਨੀਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਯੁਸੁਤ੍ਤੇ**(ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੯੩ ਆਦਯੋ) **ਤੀਣਿ ਫਲਾਨਿ "ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁ"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ**। ਇਦੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਰਾਹੁਲਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਞਾਣੰ ਫਲਞਾਣਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਸਾਤਿਸਯੋ, ਤਾਹਿ ਚ ਦੇਵਤਾਹਿ ਯੰ ਞਾਣੰ ਅਧਿਗਤੰ, ਤੰ ਸਾਤਿਸਯਮੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – **"ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਫਲਾਨਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨੀ"**ਤਿ। ਕਿੰ ਪਨ ਸਾਵਕਾਨੰ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਞਾਣੇ ਅਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਵਿਸੇਸੋਤਿ? ਆਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾਕਾਰਵਿਸੇਸੇਨ ਲਭੇਯ੍ਯ ਕਾਚਿ ਵਿਸੇਸਮਤ੍ਤਾ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ** ''ਨੋ ਚ ਖੋ ਯਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨੰ ਪਤਿ ਵਿਸੇਸਕਿਤ੍ਤਨੇਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਕਿੰ ਪਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਰਾਹੁਲੋ ਵਿਯ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਸਬ੍ਬਾ ਏਕਚਿਤ੍ਤਾ ਪਗੇਵ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਫਲਾਨਿ ਅਧਿਗਣ੍ਹਿੰਸੂਤਿ? ਨੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਤ੍ਥ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਕਿਤ੍ਤਕਾ ਪਨ ਤਾ ਦੇਵਤਾਤਿ ਆਹ **"ਤਾਸਞ੍ਚ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਰਾਹੁਲੋਵਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੬. ਛਛਕ੍ਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨੦. **ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਕਲ੍ਯਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਕਲ੍ਯਾਣੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੋ, ਤੰ **ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੰ,** ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਭਾਵੋ ਚ ਦੋਸਵਿਗਮੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਗਤਦੋਸੰ, ਤੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਗੁਣਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ **"ਨਿਦ੍ਦੋਸ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚ ਪਦੰ, **"ਕਲ੍ਯਾਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਭਦ੍ਦਕੰ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਦਦ੍ਵਯੇਨਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਦੇਸਨਾਕਾਰੋ ਹਿ ਇਧ ਕਲ੍ਯਾਣਸਦ੍ਦੇਨ ਗਹਿਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ''ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ, ਦੁਤਿਯੇ ਪਨ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਤਾ ਮੁਖ੍ਯੇਨੇਵ ਕਥਿਤਾ ਇਤਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਤੋ। **ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ

ਨਯੋ। ਅਯਞ੍ਚ ਦੇਸਨਾਯ ਥੋਮਨਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਆਚਿਣ੍ਣਸਮਾਚਿਣ੍ਣਾවਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, "**ਇਤਿ ਭਗවਾ ਅਰਿਯවੰਸ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ වੁੱਤੰ। ਧਮ੍ਮਗ੍ਗਹਣਮ੍ਪਿ ਦੇਸਨਾਯ ਥੋਮਨਾ ਏවਾਤਿ "**ਨවਹਿ ਪਦੇਹੀ**"ਤਿ වੁੱਤੰ।

වੇਦਨਾ ਯਾਥਾවਤੋ ਜਾਨਨੰ, ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਕਿਚ੍ਚੰ, ਤਸ੍ਸ ਉਪਾਯੋ වਿਪਸ੍ਸਨਾਤਿਆਹ – "**ਸਹවਿਪਸ੍ਸਨੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾਨੀ**"ਤਿ। ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਾਦਿਕਿਚ੍ਚੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਚ ਪਟਿවਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੋ। **ਤੇਭੂਮਕਚਿਤ੍ਤਮੇව ਕਥਿਤੰ** ਸਮ੍ਮਸਨਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਾਦੀਸੁਪਿ। ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਸ੍ਸ වਾ ਆਯਤਨਭਾවਤੋ **ਬਹਿਦ੍ਧਾ**ਗਹਣੰ, ਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾවਤੋ। **වਿਪਾਕවੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਜවਨਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਛਤ੍ਤਿੰਸවਿਪਾਕවੇਦਨੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਏවੰ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੀ ਅਨੁਭවੇਯਜਨ੍ਤਿ ਅਕੁਸਲਜවਨਕ੍ਖਣਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤਣ੍ਹਾ।

੪੨੨. **ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਆਦੀਨੰ ਅਸਮ੍ਭවਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ වੁੱਤੰ। **ਹੇਟ੍ਠਾ**ਤਿ වਿਞ੍ਞਾਣਫਸ੍ਸවੇਦਨਾਤਣ੍ਹਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤවੁੱਤਿਤਾਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦੀਨੰ ਰੂਪਾਯਤਨਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤවੁੱਤਿਤਾ ਦੀਪਿਤਾ ਅਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਭਾවਤੋ, ਯਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤවੁੱਤਿਕੰ, ਤੰ ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਉਪ੍ਪਾਦਸਮ੍ਭවਤੋ, ਯਦਨਿਚ੍ਚੰ ਤੰ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਯੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਤਦਨਤ੍ਤਾਤਿ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੇ ਚ ਛਨ੍ਨੰ ਛਕ੍ਕਾਨੰ වਸੇਨ ਘਨවਿਨਿਬ੍ਭੋਗਕਰਣੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੰ වਿਭਾවਿਤੰ। ਨ ਸਰੂਪਤੋਤਿ ਸਰੂਪਤੋਪਿ ਤੰ වਿਭਾවੇਤੁਕਾਮੋ ਤੇਨੇව ਛਛਕ੍ਕਾਨੰ වਸੇਨ ਘਨවਿਨਿਬ੍ਭੋਗਨਯੇਨ ਬਜਤਿਰੇਕਤੋ ਚ ਅਨ੍වਯਤੋ ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗවਾ – ''ਚਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਯੋ වਦੇਯਜਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹਾਤਿ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਾව ਦੇਸਨਾ වਿਭਾවਿਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਥਿਤਾਨੰ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਨ ਛਨ੍ਨੰ ਛਕ੍ਕਾਨੰ වਸੇਨ වਿਨਿਬ੍ਭੋਗਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੰ, ਨ ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੰ වਿਭਾවਿਤੰ , ਇਧ ਪਨ ਸਰੂਪਤੋ ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੰ වਿਭਾවਿਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਅਨੁਸਨ੍ਧਨ੍ਤਰਭਾවਜੋਤਨਾ। ਯਦਿਪਿ ਅਨਤ੍ਤਭਾවੋ ਨਾਮ ਚਤੂਸੁਪਿ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਲਬ੍ਭਤੇව, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਇਮੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦ੍වੇਪਿ ਨਯਾ ਸਮ੍ਮਸਨවਸੇਨ ਪවਤ੍ਤਾਤਿ වੁੱਤੰ – "**ਦ੍වਿਨ੍ਨੰ ਸਚ੍ਚਾਨੰ ਅਨਤ੍ਤਭਾවਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**"ਨ੍ਤਿ। **ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਯੁਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਸਮੇਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ। ਅਤ੍ਤවਾਦਿਨਾ – ''ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁවੋ ਸਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ ਅਭਿਮਤੋ, ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਾਦවਨ੍ਤਤਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚੰ, ਯੰ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤවੁੱਤਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਚਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਯੋ වਦੇਯਜ, ਤੰ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿ। ਸਕ੍ਕਾਯවਤ੍ਥੁ ਚਕ੍ਖੁ ਅਨਤ੍ਤਾ ਅਨਿਚ੍ਚਭਾවਤੋ ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਘਟੋ, ਚਕ੍ਖੁੰ ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤවੁੱਤਿਭਾවਤੋ ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਘਟੋ, ਚਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤවੁੱਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿਸਮ੍ਭවਤੋ ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਘਟੋ। **වਿਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਭਙ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਭਾවਾවਿਗਮੇਨ වਿਗਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ**"ਤਿ।

੪੨੪. ਯਸ੍ਮਾ ਕਿਲੇਸවਟ੍ਟਮੂਲਕੰ ਕਮ੍ਮවਟ੍ਟੰ, ਕਮ੍ਮවਟ੍ਟਮੂਲਕਞ੍ਚ වਿਪਾਕවਟ੍ਟੰ। ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ ਤਣ੍ਹਾਦਿਗ੍ਗਾਹਪੁਬ੍ਬਿਕਾ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਤਿਣ੍ਣੰ වਾ ਗਾਹਾਨੰ වਸੇਨ වਟ੍ਟੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾਪਕ੍ਖਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ, ਚਕ੍ਖਾਦਯੋ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ, ਤਸ੍ਮਾ වੁੱਤੰ – "**ਦ੍වਿਨ੍ਨੰ ਸਚ੍ਚਾਨੰ වਸੇਨ වਟ੍ਟੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁ**"ਨ੍ਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹਾව වੇਦਿਤਬ੍ਬਾ** ਸਕ੍ਕਾਯਗਾਮਿਨਿਪਟਿਪਦਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ''ਏਤੰ ਮਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਗਹਣਮੇවੇਤ੍ਥ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਆਹ – "**ਗਾਹਤ੍ਤਯවਸੇਨ ਪਸ੍ਸਤੀ**"ਤਿ।

ਤਿਣ੍ਣੰ ਗਾਹਾਨੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖවਸੇਨਾਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਗ੍ਗਾਹਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾਨੰ ਦੁਕ੍ਖਾਨਿਚ੍ਚਾਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਨੰ වਸੇਨ, ਤਾਹਿ වਾ ਤਿਣ੍ਣੰ ਗਾਹਾਨੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖවਸੇਨ වਿਨਿවੇਠਨවਸੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨවਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਟਿਪਕ੍ਖවਸੇਨ වਿවਟ੍ਟੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਸਕ੍ਕਾਯਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮੋ ਸਰੂਪੇਨੇව ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਆਹ – "**ਨਿਰੋਧੋ...ਪੇ॰... ਦਸ੍ਸੇਤੁ**"ਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਸੇਧවਚਨਾਨੀ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪවਚਨਾਨਿ।

੪੨੫. ਤਣ੍ਹਾਦੀਨੰ ਅਨੁਪਾਦਿਯਨවਚਨਾਨਿ **ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿවਸੇਨੇව වੁੱਤਾਨਿ** ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਨੰਯੇව ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਾਦਿවਸੇਨ ਪවਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾවਤੋ। ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੋ ਅਨੁਸਯਟ੍ਠੋਤਿ ਆਹ – "**ਅਨੁਸੇਤੀਤਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਥਾਮਗਤੋ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸੋ ਅਨੁਸਯੋ ਕਾਰਣਲਾਭੇ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਭਾවਤੋ। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ වਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਹੇਟ੍ਠਾ වੁੱਤਮੇව।

ਵ**ਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਕਿਲੇਸਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚੇਵ ਕਿਲੇਸਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ। ਸਉਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਹਿ ਕਿਲੇਸਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨੁਕਰਣਂ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ।

੪੨੬. **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸਯਾਨਂ। **ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਜਹਨਵਸੇਨ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਂ ਆਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। ਕਾਮਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਞਾਣਮ੍ਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਹਾਯਿਨੀ ਵਿਜ੍ਜਾ ਏਵ, ਤਂ ਪਨ ਞਾਣਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਨਵਸੇਸਪ੍ਪਹਾਯਕਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਞਾਣੇ ਪਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਲੇਸੋਪਿ ਨਾਵਸਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਤਦੇਵ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਹਾਯਕਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਿਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ।

੪੨੭. ਸਯਮੇਵ ਤਥਾਗਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨ ਦੇਸੇਨ੍ਤੇ ਸਟ੍ਠਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤਾਤਿ **ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਮੇਤਂ,** ਅਥ ਕਿਂ ਅਚ੍ਛਰਿਯਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਇਮ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਕਥੇਨ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ, ਇਮਿਨਾਵ ਪਕਾਰੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਤ੍ਤਾ ਏਵਾ**ਤਿ ਸਟ੍ਠਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤਾ ਏਵਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਏਤਮ੍ਪਿ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਂ,** ਸਤ੍ਥੁ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਾਵਕਾ ਸਮੁਦਾਗਮਾ ਮਹਾਭਿਞ੍ਞਾ ਪਭਿਨ੍ਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਤਥਾ ਤਥਾ ਸਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੀਤਿ। ਤੇਨਾਹ – "**ਮਹਾਭਿਞ੍ਞਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਹਿ ਤੇ ਸਾਵਕਾ**"ਤਿ।

ਮਹਾਮਣ੍ਡਪੇਤਿ ਲੋਹਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਏਵ ਮਹਾਭਿਕ੍ਖੁਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਜਾਤੋਤਿ ਤੇਸਂ ਪਹੋਨਕਵਸੇਨ ਕਤੇ ਮਹਤਿ ਸਾਣਿਮਣ੍ਡਪੇਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਤੇਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਹਾਮਣ੍ਡਪਾਦੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ। ਮਹਾਥੇਰੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਦਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਦੇਵਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਗੁਣੇ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਸਨ੍ਨਮਾਨਸੋ ਮਹਾਥੇਰੋ, ਤਥਾਪਿ ਵਤ੍ਥੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਸੀਦਿਤ੍ਵਾ "**ਤ੍ਵਂ ਪਨ ਨ੍ਹਾਪੇਹੀ**"ਤਿ ਆਹ।

ਹੇਟ੍ਠਾਪਾਸਾਦੇਤਿ ਚ ਕਲ੍ਯਾਣਿਯਮਹਾਵਿਹਾਰੇ ਉਪੋਸਥਾਗਾਰੇ ਹੇਟ੍ਠਾਪਾਸਾਦੇ ਏਕਦਾ ਉਪਰਿਪਾਸਾਦੇ ਏਕਦਾ, ਕਥੇਸੀਤਿ। ਚੂਲ਼ਨਾਗਸ੍ਸ ਤਥਾ ਮਹਤੀ ਪਰਿਸਾ ਦੇਵਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਨਂ ਅਹੋਸੀਤਿ ਕੇਚਿ । ਥੇਰੋ ਪਨ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਵ ਮਹਤਿਂ ਪਰਿਸਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪੇਸੀਤਿ ਅਪਰੇ।

ਤਤੋ ਤਤੋਤਿ ਤਸ੍ਸਂ ਤਸ੍ਸਂ ਦਿਸਾਯਂ। **ਏਕੋਵਾ**ਤਿ ਏਕਚ੍ਚੋ ਏਵ, ਨ ਬਹੁਸੋ, ਕਤਿਪਯਾਵ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਅਹੇਸੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਛਛਕ੍ਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੭. ਮਹਾਸਲ਼ਾਯਤਨਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨੮. ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਸਲ਼ਾਯਤਨਾਨਿ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਮਹਾਸਲ਼ਾਯਤਨਿਕਂ,** ਮਹਨ੍ਤਤਾ ਚ ਤੇਸਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸਂ ਅਭਿਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਯ੍ਹਮਾਨਾਨਂ ਮਹਤੋ ਅਨਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਯੋਨਿਸੋ ਗਯ੍ਹਮਾਨਾਨਂ ਮਹਤੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨਤੋ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਜੋਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਬੋਧਕਂ।

੪੨੯. ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਜਾਨਨਮ੍ਪਿ ਯਥਾਭੂਤਜਾਨਨਮੇਵ ਮਗ੍ਗੇਨ ਜਾਨਨਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਕਾਰਣਭਾਵਤੋਤਿ ਆਹ – "**ਸਹਵਿਪਸ੍ਸਨੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ**"ਤਿ। **ਵੁਡ੍ਢਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮੋਧਾਨੇਨ ਭਵਯੋਨਿਗਤਿਠਿਤਿਸਤ੍ਤਾਵਾਸਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਪਰਾਪਰਂ ਪਰਿਵੁਦ੍ਧਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਏਵਂਭੂਤਾ ਪਗੁਣਭਾਵਮਾਪਾਦਿਤਾ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਧਮ੍ਮਾ ਵਿਯ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰਂ ਵਸੀਭਾਵਂ ਪਾਪਿਤਾ ਝਾਨਾਭਿਞ੍ਞਾ ਵਿਯ ਚ ਵਸੀਭੂਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਰੂਪਰਿ ਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਵਸੀਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਕਦਾਚਿ ਭਵਪਤ੍ਥਨਾਯ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਿਤਾਯਪਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵੇਨੇਵਸ੍ਸਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਵ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਦਸ੍ਸਨਾਯਤਨੇਨ ਵਿਨਾਸਦਸ੍ਸਨਤੋ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ ਚ। **ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਦਰਥਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨਸਹਗਤਾ ਅਕੁਸਲਦਰਥਾ। ਏਵਂ

ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਦਰਥਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਸਨ੍ਤਾਪਾ**ਤਿ ਦਰਥੇਹਿ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਚ ਸਨ੍ਤਾਪਨਕਰਾ। ਪਰਿਲ਼ਾਹਾਤਿ ਤਤੋਪਿ ਬਲਵਤਰਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਰਿਦਹਨਕਰਾ।

੪੩੦. **ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਸੁਖਂ**, ਨ ਕਾਯਪ੍ਪਸਾਦਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੁਖਮੇਵ। **ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੁਖਂ, ਨ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਚੇਤਸਿਕਸੁਖਂ ਤਸ੍ਸ ਕਾਯਿਕਸੁਖਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨੇਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਂ ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨੇਨ ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਨ ਤਪ੍ਪਸਙ੍ਗਸਙ੍ਕਾਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ। ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਜਨੇਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਕਥਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਨ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਚੇ? ਤਥਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਭਵੋ ਏਵ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਾਭੋਗਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਏਤੇਨੇਵ ਯਾ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਕੋਵਿਦਾਨਂ ਘਟਸਭਾਵਾਦੀਸੁ ਬੁਦ੍ਧਿਤੁਲ਼ਜਕਾਰਿਤਾਪਤ੍ਤਿਚੋਦਨਾ; ਸਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਤਂਤਂਪੁਰਿਮਾਭੋਗਵਸੇਨ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਾਭਿਨਿਯਤਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਰਤੋ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦਿਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤਬ੍ਬਤੋ। **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤਕਮੇ**ਵ **ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਜਵਨਂ ਤਾਦਿਸਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਨਿਚ੍ਛਯਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਕੇਵਲਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ''ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਿਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

੪੩੧. **ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤ...ਪੇ॰... ਭੂਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਹਗਤਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚੇਤੋਸੁਖਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਸ੍ਸ। **ਪੁਬ੍ਬਸੁਦ੍ਧਿਕਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਰਮ੍ਭਤੋਪਿ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੁਦ੍ਧਾ। ਤੇਨਾਹ – **"ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ**ਵ **ਹੋਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਕਾਰਾਪਕਙ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਸੀਲਵਿਸੋਧਨਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਾਨਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਯੋਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਕਿਲੇਸਪਹਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਭਾਰਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਕਾਰਾਪਕਙ੍ਗਾਨਿ। **ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ** ਵਾਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕੋ ਵਾ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ, ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕੋ ਵਾ **ਸਤ੍ਤਙ੍ਗਿਕੋ ਹੋਤਿ**।

ਇਮਮੇਵ **ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸਂ ਗਹੇਤ੍**ਵਾਤਿ, ''ਯਾ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂਯੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗੋ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋਤਿ ਵਦਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਤਥਾ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵਿਤਣ੍ਡਵਾਦੀ। **ਅਨਨ੍ਤਰਵਚਨੇਨੇ**ਵਾਤਿ, ''ਯਾ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਸ੍ਸ, ''ਏਵਮਸ੍ਸਾਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨਨ੍ਤਰਵਚਨੇਨ। **ਪਟਿਸੇਧਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਹਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਭਾਵਂ ਉਜੁਕਮੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ''ਯਾ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਏਵ ਅਙ੍ਗਾਨਂ ਗਹਣਂ ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਉਤ੍ਤਰਿ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਂ ਭਾਵੇਤਿ** ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀ। ਤੇਨਾਹ **"ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਂ ਪਜਹਤੀ**"ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਖਣੇ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾ ਪਜਹੀਯਤੀਤਿ। **ਸਹੇ**ਵ **ਵਿਰਤਿਯਾ ਪੂਰੇਨ੍ਤਿ** ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਰਤਿਯਾ ਵਿਨਾ ਦੁਕ੍ਖਪਰਿਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਨੇ**ਵ **ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ** ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਭਾਵਨਾਯ ਇਜ੍ਝਨਤੋ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਗਨ੍ਥਨ੍ਤਰੇਨਪਿ ਸਮਤ੍ਥੇਤੁਂ, **"ਸੁਭਦ੍ਦਸੁਤ੍ਤੇਪਿ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਨੇਕੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਸਤੇਸੁ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ**ਵ **ਮਗ੍ਗੋ ਆਗਤੋ,** ਨ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਿਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਾਧਿਕਾ ਹੋਤੀਤਿ ਤਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **"ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ**ਵ **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਨ ਚਤੁਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾਵਸੇਨ। ਏਸ ਨਯੋ **ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਦੀ**ਸੁਪਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨਤਿਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਟਿਬਦ੍ਧਾਤਿ ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ। ਤੇਨਾਹ – **"ਏਕਕ੍ਖਣਿਕਯੁਗਨਨ੍ਧਾ**"ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਏਵ ਹਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਏਕਕ੍ਖਣਿਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮਧੁਰਂ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਏਤੇ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਅਧਿਕਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ। ਨ ਹਿ ਪਞ੍ਞਾਰਹਿਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਸਮਾਧਿਰਹਿਤਾ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਅਤ੍ਥਿ। **ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਪਨ ਏਕਕ੍ਖਣਿਕਾ** ਸਮਧੁਰਤਾਯ ਏਕਰਸਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਸੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਮਹਾਸਲ੍ਲਾਯਤਨਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੮. ਨਗਰਵਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩੫. **ਸਮਵਿਸਮਂ ਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਾਯਸਮਾਦਿਂ ਸਮਞ੍ਞੇਵ, ਕਾਯਵਿਸਮਾਦਿਂ ਵਿਸਮਞ੍ਞੇਵ ਚਰਨ੍ਤਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਸਮਵਿਸਮਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵਿਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਕਾਲੇਨ ਸਮਂ ਕਾਲੇਨ ਵਿਸਮ**”ਨ੍ਤਿ। **ਸਮਚਰਿਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਮਚਰਿਯਾਯ ਜੋਤਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੪੩੭. ਆਕਰੋਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਮਤ੍ਥਂ ਞਾਪੇਨ੍ਤਿ ਪਬੋਧੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਕਾਰਾ**, ਞਾਪਕਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਕੇ ਆਕਾਰਾਤਿ ਕਾਨਿ ਕਾਰਣਾਨੀ**”ਤਿ। **ਅਨੁਬੁਦ੍ਧਿਯੋ**ਤਿ ਅਨੁਮਾਨਞਾਣਾਨਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਥਂ ਦਿਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ‘‘ਅਨ੍ਵਯਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਹਰਿਤਤਿਣਚਮ੍ਪਕਵਨਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਹਰਿਤਕਮ੍ਬਲਾਦਿਸਦਿਸਤਿਣਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਕਨਕਪਟਾਦਿਸਦਿਵਿਕਸਿਤਚਮ੍ਪਕਵਨਾਦਿਵਸੇਨ। ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਕੀਚਕਵੇਣੁਸਦ੍ਦਮਧੁਰਸਫਲਾਫਲਵਸੇਨ ਸਦ੍ਦਰਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਚਮ੍ਪਕਵਸੇਨੇਵ ਪਨ ਫਸ੍ਸਗਨ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ – “**ਰੂਪਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ ਅਤ੍ਥੀ**”ਤਿ। “**ਇਤ੍ਥਿਰੂਪਾਦੀਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਕਥਿਤ**”ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਰੂਪਾਦਯੋ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾ ਵਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਚੇਤੇ ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਕਾਮਗੁਣਾ ਏਵਾਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਿਸਭਾਗਿਤ੍ਥਿਗਤਾ ਰੂਪਾਦਯੋ ਸਵਿਸੇਸਂ ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, “**ਤਾਨਿ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਤਾਨੀ**ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਨਿ। **ਹਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ, ‘‘ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਤ੍ਥਿਰੂਪਾਦੀਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਤਂ ਕਥਿਤ’’ਨ੍ਤਿ। **ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚਤੁਭੂਮਕਂ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਂ **ਪਰਿਯਾਦਾਯ** ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਮੁਟ੍ਠਿਗਤਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ। ‘‘ਹਤ੍ਥਿਕਾਯਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੨੬) ਹਿ ਗਹਣਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਨਾਮ, ‘‘ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਸਬ੍ਬਂ ਕਾਮਰਾਗਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੨) ਖੇਪਨਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ, ਇਧ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਸੁਤ੍ਤੇਨੇਵ ਸਾਧੇਤੁਂ, “**ਯਥਾਹਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ “**ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ**”ਤਿਆਦੀਸੁ **ਨ**-ਕਾਰੋ ਪਟਿਸੇਧਤ੍ਥੋ। **ਅਹ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ। **ਭਿਕ੍ਖਵੇ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਲਪਤਿ। **ਅਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਇਤ੍ਥਿਰੂਪਤੋ ਅਞ੍ਞਂ। **ਏਕਰੂਪਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਕਮ੍ਪਿ ਰੂਪਂ। **ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਹੇਟ੍ਠਾ **ਨ**-ਕਾਰਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ‘‘ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਰੂਪਮ੍ਪਿ ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। **ਯਂ ਏਵਂ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਯਂ ਰੂਪਂ ਰੂਪਗਰੁਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਅਪ੍ਪਦਾਨਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਚ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਯਥਯਿਦਂ ਇਤ੍ਥਿਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਰੂਪਕਾਯਂ। **ਰੂਪ**ਸਦ੍ਦੋ ਖਨ੍ਧਾਦਿਅਨੇਕਤ੍ਥਵਾਚਕੋ, ਇਧ ਪਨ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ ਰੂਪਾਯਤਨੇ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ‘‘ਇਤ੍ਥਿਰੂਪਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’’ਤਿ ਇਦਂ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸੇਵ ਦਲ੍ਹੀਕਰਣਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪੁਰਿਮਂ ‘‘ਯਥਯਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਤ੍ਥਿਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਓਪਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਭਾਵੇ ਨਿਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਨਗਰਵਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੯. ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੩੮. ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨੋ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਯਨਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ, ਉਪਰਿ ਚ ਪਾਲ਼ਿਯਂ, ‘‘ਸੁਞ੍ਞਤਾਵਿਹਾਰੇਨ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਰਹਿ ਬਹੁਲਂ ਵਿਹਰਾਮੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੩੮) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ “**ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਤਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ**”ਤਿ ਆਹ।

ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨੀਤਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਸਨ੍ਨਾਨਿ। **ਓਕਾਸਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਕਾਸਵਸੇਨ। ਨਨੁ ਤਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਭਾਵਤੋ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿਦਂ ਤਾਦਿਸਂ ਪਸਨ੍ਨਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਂ ਪਨ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਜਰੂਪਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸੇਸਤਿਸਨ੍ਤਤਿਰੂਪਾਨਂ ਸੇਟ੍ਠਤਰਂ ਪਣੀਤਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ**ਤਿ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਸਮਾਪਨ੍ਨਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਮਹਨ੍ਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਵਿਹਾਰੋ **ਮਹਾਪੁਰਿਸਵਿਹਾਰੋ**। ਤੇਨਾਹ – "**ਬੁਦ੍ਧ...ਪੇ॰... ਵਿਹਾਰੋ**"ਤਿ। **ਵਿਹਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਚ ਵਿਹਾਰੇ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਚ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਰਹਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਵਿਹਾਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਯਾਵ ਗਾਮਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ**ਤਿ ਗਾਮਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਿਨ੍ਦਖੀਲੋ। **ਗੇਹਪਟਿਪਾਟਿਯਾਚਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ। **ਯਾਵ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇਨ ਨਿਕ੍ਖਮਨਾ**ਤਿ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇਨ ਯਾਵ ਨਿਕ੍ਖਮਨਪਦੇਸਾ। **ਯਾਵ ਵਿਹਾਰਾ**ਤਿ ਯਾਵ ਵਿਹਾਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾ। **ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤਨਮਗ੍ਗੋ। ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਟਿਹਞ੍ਞਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਮ੍ਪਿ ਪਟਿਘਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਟਿਹਨਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਟਿਹਞ੍ਞਨਕਿਲੇਸਜਾਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਦਿਵਸਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਏਤਂਯੇਵ ਰਾਗਾਦਿਪ੍ਪਹਾਯਿਨਿਂ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਿਵਾ ਚ ਰਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਅਨੁ ਅਨੁ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੇਨ।

੪੪੦. ਪਹੀਨਾ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਗੁਣਪ੍ਪਹਾਨਂ ਨਾਮ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਰਾਨਿ ਤਥੇਵ ਲੋਕੇ, ਅਥੇਤ੍ਥ ਧੀਰਾ ਵਿਨਯਨ੍ਤਿ ਛਨ੍ਦ''ਨ੍ਤਿ। **ਏਕਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਨਾਨਾ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ, ''ਪਹੀਨਾ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਾ ਨਾਨਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਨਾਨਾਭਿਕ੍ਖੂਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਅਨੇਕੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ। **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਨਾਨਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਾਨਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ। ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, "**ਕਥ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ "**ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਥਂ ਪਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੀਤਿ ਆਹ "**ਪਹੀਨਾ ਨੁ ਖੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹਾ**ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ। ਮਗ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਂ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ਪਤ੍ਵਾਤਿ ਵਚਨਸੇਸੋ। **ਫਲਾਨਨ੍ਤਰਂ ਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇ ਠਿਤੋ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਤ੍ਥਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਆਸਨੇ ਨ ਚਿਰੇਨੇਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਰਿਵਾਸਾਭਾਵਤੋ ਫਲਾਨਨ੍ਤਰਂ ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਮਗ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਫਲਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ। ਮਗ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਤੋ ਹਿ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਮਗ੍ਗਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। "**ਫਲਾਨਨ੍ਤਰਂ ਮਗ੍ਗ**"ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਲਂ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਫਲਾਨਨ੍ਤਰਂ। ''ਫਲਾਨਨ੍ਤਰਂ ਮਗ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਪਿ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ ਚੇਵ ਵਦਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਨੀਵਰਣਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ, ''ਪਹੀਨਾ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਏਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਤੇਸਂ ਨੀਵਰਣਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਂ। **ਪਹਾਨਾਦੀਨੀ**ਤਿ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ। **ਨਾਨਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਨਾਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਏਤਾਸੁ ਪਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਸੂ**ਤਿ ਏਤਾਸੁ ਕਾਮਗੁਣਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦੀਸੁ ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਸੁ। **ਏਕਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ** ਦ੍ਵਾਦਸਸੁ ਨਯੇਸੁ ਏਕੇਨੇਵ ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। **ਅਞ੍ਞੋ** ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੇ ਹਿ ਅਯਂ **ਏਕ**ਸਦ੍ਦੋ ''ਇਤ੍ਥੇਕੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੧, ੨੭) ਵਿਯਾਤਿ। ਨਾਨਾਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਨ ਏਕਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ, ਨਾਨਾਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਨਾਨਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਤਿ ਏਵਂ ਚਤੁਕ੍ਕਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਮ੍ਪਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਭਿਸਮਯੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਤਦੁਭਯਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਨ ਉਦ੍ਧਟਂ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੧੦. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫੩. **ਏਵਂਨਾਮਕੇ**ਤਿ ''ਗਜਙ੍ਗਲਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਨਾਮਕੇ ਮਜ੍ਝਿਮਪਦੇਸਸ੍ਸ ਮਰਿਯਾਦਟ੍ਠਾਨਭੂਤੇ ਨਿਗਮੇ। **ਸੁਵੇਲੁ ਨਾਮ** ਨਿਚਲਰੁਕ੍ਖੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਏਵਾਤਿ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **"ਏਕਾ ਰੁਕ੍ਖਜਾਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਾਨਂ ਯਥਾਸਕਵਿਸਯਤੋ ਨਿਵਾਰਣਂ ਦਮਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵਨਾ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਸਵਨੇਨਾਤਿ ਆਹ – **"ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਨ ਸੁਣਾਤੀ"**ਤਿ। ਸਤਿ ਹਿ ਦਸ੍ਸਨੇ ਸਵਨੇ ਚ ਤਾਨਿ ਅਦਨ੍ਤਾਨਿ ਅਭਾਵਿਤਾਨੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਾਨਿ ਚ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਤਾਯ ਦੂਰਕ੍ਖਿਤਾਨੀਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਤੇਸਂਯੇਵ ਵਿਸਯਗ੍ਗਹਣਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ। **ਅਸਦਿਸਾਯਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਸਮਯੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਾਯ। **ਆਲਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਥੇਤੁਕਾਮਤਾਕਾਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੪੫੪. **ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਨ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯੇ ਦਿਟ੍ਠੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਭਾਵਾਦਿਵਿਚਿਨਨੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭੂਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ। ਸਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਾਰੇਹਿ ਸਨ੍ਤਾ ਚੇਵ ਪਣੀਤਾ ਚ, ਪਗੇਵ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਸਹਗਤਾਹਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਹਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ – **"ਏਸਾ ਸਨ੍ਤਾ ਏਸਾ ਪਣੀਤਾ"**ਤਿ। **ਅਤਪ੍ਪਿਕਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਭਾਵਨਾਰਸਵਸੇਨ ਤਿਤ੍ਤਿਂ ਨ ਜਨੇਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ –

> ''ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ।
> ਅਮਾਨੁਸੀ ਰਤੀ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਪਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੭੩)।

ਇਤੀਤਿ ਏਵਂ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਕਾਰੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਅਯਂ ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਆਪਾਥਗਤੇ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ। **ਮਨਾਪ**ਨ੍ਤਿ ਮਨਾਪਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਕਂ। **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਮਨਾਪਾਮਨਾਪ**ਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਮਨਾਪਭਾਵੇਨ ਅਮਨਾਪਭਾਵੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਨਕਂ ਮਨਾਪਾਮਨਾਪਂ ਨਾਮਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ (''ਨੇਵ ਮਨਾਪਂ ਨ ਅਮਨਾਪ''ਨ੍ਤਿ)। ਇਮਿਨਾ ਮਨਾਪਭਾਵੋ ਗਹਿਤੋ, ''ਨੇਵ ਮਨਾਪ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਨਾਪਭਾਵੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਚ ਉਭਯਂ ਏਕਦੇਸਤੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ, **"ਮਨਾਪਾਮਨਾਪ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਕਤਿਕਂ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇਨ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **"ਤਸ੍ਸ ਰਜ੍ਜਿਤੁਂ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਯੋਜਨਾ – ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਇਟ੍ਠੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਰਜ੍ਜਿਤੁਂ ਵਾ ਅਨਿਟ੍ਠੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਦੁਸ੍ਸਿਤੁਂ ਵਾ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਮੁਯ੍ਹਿਤੁਂ ਵਾ। **ਅਦਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਞਾਣੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਞਾਤਤੀਰਣਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੇ ਠਪੇਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁਮਾ**ਤਿ ਨ ਪਸਾਦਚਕ੍ਖੁਨੋ ਅਤ੍ਥਿਤਾਮਤ੍ਤਜੋਤਨਂ; ਅਥ ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਅਤਿਸਯੇਨ ਅਤ੍ਥਿਤਾਜੋਤਨਂ, ''ਸੀਲਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ – **"ਚਕ੍ਖੁਮਾਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਚਕ੍ਖੁ ਵਿਸੁਦ੍ਧਨੇਤ੍ਤੋ"**ਤਿ।

੪੫੬. **ਈਸਕਂ ਪੋਣੇ**ਤਿ ਮਜ੍ਝੇ ਉਚ੍ਚਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਈਸਕਂ ਪੋਣੇ, ਨ ਅਨ੍ਤਨ੍ਤੇਨ ਵਙ੍ਕੇ। ਤੇਨਾਹ – **"ਰਥੀਸਾ ਵਿਯ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇ"**ਤਿ।

੪੬੧. **ਪਟਿਕੂਲੇ**ਤਿ ਅਮਨੁਞ੍ਞੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ। **ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ**ਤਿ ਨ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ। ਤਂ ਪਨ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, **"ਮੇਤ੍ਤਾਫਰਣੇਨ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਕੂਲੇ ਅਨਿਟ੍ਠੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤੇ ਮੇਤ੍ਤਾਫਰਣੇਨ ਵਾ ਧਾਤੁਸੋ ਉਪਸਂਹਾਰੇਨ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰਸਞ੍ਞਿਤੇ ਪਨ ਧਾਤੁਸੋ ਉਪਸਂਹਾਰੇਨ ਵਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਹਿਤੇਸਿਤਾਯ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਚਿਨ੍ਤਨਾਯ ਚ ਨਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤਿ। **ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ** ਇਟ੍ਠੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤੇ ਕੇਸਾਦਿਅਸੁਚਿਕੋਟ੍ਠਾਸਮਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ **ਅਸੁਭਫਰਣੇਨ** ਵਾਤਿ ਅਸੁਭਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ। ਇਦਂ ਰੂਪਾਰੂਪਮਤ੍ਤਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਸਙ੍ਖਤਨ੍ਤਿ **ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਸਂਹਾਰੇਨ** ਵਾ। ਤਤੋ ਏਵ, ''ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੇਸਪਦੇਸੂ**ਤਿ, ''ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਚਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤੇਸੁ ਸੇਸੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਦੇਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ

ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਵਤ੍ਥੂਨਿ ਏਕਜ੍ਝੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਯਥਾ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਠਮੰ ਪਟਿਕੂਲਤੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤਮੇਵ ਪਚ੍ਛਾ ਗਹਣਾਕਾਰਵਸੇਨ ਅਵਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਨ ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਤੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤਮੇਵ ਪਚ੍ਛਾ ਪਟਿਕੂਲਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦੁਭਯੇਪਿ ਖੀਣਾਸਵੋ ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵਾਤਿ।

ਤਦੁਭਯੰ ਅਭਿਨਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸਭਾਵਤੋ ਭਾਵਨਾਨੁਭਾਵਤੋ ਚ ਉਪਟ੍ਠਿਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਪਟਿਕੂਲਸਭਾਵੰ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਭਾਵੰ ਵਾਤਿ ਤੰ ਉਭਯੰ ਪਹਾਯ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿੰ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਪਨ, **"ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਤੁਕਾਮੋ ਕਿੰ ਕਰੋਤੀ"**ਤਿ, ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਵਿਧਿੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **"ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇਸੁ...ਪੇ॰... ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਆਹ। ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ, **"ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੇਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋ ਏਵ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਸਤਿਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤਿਮਾ। **ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ। **ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਾਰਣਵਸੇਨ ਚਕ੍ਖੂਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰੇਨ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥੇਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ, ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾ ਕਰਣਭੂਤੇਨ ਰੂਪੰ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ। **ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ** ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਸੋਮਨਸ੍ਸਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਕ੍ਖਿਕਾਯ ਕਿਰਿਯਾਸੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾਯ।

ਇਮੇਸੁ ਚਾਤਿ ''ਅਞ੍ਞਥਾ ਚ ਪਨਾਨਨ੍ਦ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵਨਾ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੫੩), – ''ਕਥਞ੍ਚਾਨਨ੍ਦ, ਸੇਖੋ ਹੋਤਿ ਪਟਿਪਦੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੬੦); – ''ਕਥਞ੍ਚਾਨਨ੍ਦ, ਅਰਿਯੋ ਹੋਤਿ ਭਾਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੬੧) ਚ ਆਗਤੇਸੁ ਤਿਵਿਧੇਸੁ ਨਯੇਸੁ। **ਮਨਾਪੰ ਅਮਨਾਪੰ ਮਨਾਪਾਮਨਾਪ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮਨਾਪ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਯੁਤ੍ਤਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨੰ, **ਅਮਨਾਪ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਦੋਮਨਸ੍ਸਯੁਤ੍ਤਅਕੁਸਲਾਨੰ, **ਮਨਾਪਾਮਨਾਪ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤਬ੍ਬਿਧੁਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਠਮਨਯੇ **"ਸੰਕਿਲੇਸੰ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੰ ਵਟ੍ਟਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਠਮਨਯੇ ਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਸੰਕਿਲੇਸਕਿਲੇਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਦੁਤਿਯਨਯੇ ਪਨ **"ਸੋ...ਪੇ॰... ਅਡ੍ਡੀਯਤੀ"**ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ **"ਪਠਮੰ ਸੰਕਿਲੇਸੰ ਵਟ੍ਟਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਚਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਵਸੇਨ, **"ਸੰਕਿਲੇਸਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤਿਯਨਯੇ ਅਰਹਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ, **"ਤਤਿਯੰ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਮੇਵ ਵਟ੍ਟਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੇਕ੍ਖਵਾਰੇ ਪਨ ''ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਉਪਮਾ ਏਕਮੇਵ ਅਤ੍ਥੰ ਞਾਪੇਤੁੰ ਆਹ। ਤਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਰਾਗਾਦਿਕੇ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਪਟਿਟ੍ਠਾਨੰ ਅਰਿਯਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵਨਾਤਿ। ਪਠਮਨਯੋ ਵਿਪਸ੍ਸਕਵਸੇਨ ਆਗਤੋ, ਦੁਤਿਯੋ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ, ਪਠਮਦੁਤਿਯੋ ਚ ਸੇਕ੍ਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨੰ ਮੂਲਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ, ਤਤਿਯੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਅਰਿਯਵਿਹਾਰਵਸੇਨ ਆਗਤੋ। ਪਠਮਨਯੇ ਚ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ, ਦੁਤਿਯਨਯੇ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕੁਸਲੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਤਿਯਨਯੇ ਅਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪਪਞ੍ਚਸੂਦਨਿਯਾ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵਨਾਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਸਲ਼ਾਯਤਨਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ।

ਉਪਰਿਪਣ੍ਣਾਸਟੀਕਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।